

Pelende: Bible for 1 John, 1 Peter, 1 Thessalonians, 1 Timothy, 2 John, 2 Peter, 2 Thessalonians, 2 Timothy, 3 John, Ba efezi, Colossians, Jude, Luka, Mark, Matiasi, N'kanda santu mpolu ku ba kristu ba galati, N'kanda wuzole ku ba corinthiens, N'kanda wu ba hebreux, Nkanda wu santu izaki, Philemon, Philippians, Romans, Titus, Yohani

Formatted for Translators

©2022 Wycliffe Associates

Released under a Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0 International License.

Bible Text: The English Unlocked Literal Bible (ULB)

©2017 Wycliffe Associates

Available at <https://bibleineverylanguage.org/translations>

The English Unlocked Literal Bible is based on the unfoldingWord® Literal Text, CC BY-SA 4.0. The original work of the unfoldingWord® Literal Text is available at <https://unfoldingword.bible/ult/>.

The ULB is licensed under the Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0 International License.

Notes: English ULB Translation Notes

©2017 Wycliffe Associates

Available at <https://bibleineverylanguage.org/translations>

The English ULB Translation Notes is based on the unfoldingWord translationNotes, under CC BY-SA 4.0. The original unfoldingWord work is available at <https://unfoldingword.bible/utn>.

The ULB Notes is licensed under the Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0 International License.

To view a copy of the CC BY-SA 4.0 license visit <http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/>

Below is a human-readable summary of (and not a substitute for) the license.

You are free to:

Share — copy and redistribute the material in any medium or format. Adapt — remix, transform, and build upon the material for any purpose, even commercially.

The licensor cannot revoke these freedoms as long as you follow the license terms.

Under the following conditions:

Attribution — You must attribute the work as follows: "Original work available at <https://BibleInEveryLanguage.org>."

Attribution statements in derivative works should not in any way suggest that we endorse you or your use of this work.

ShareAlike — If you remix, transform, or build upon the material, you must distribute your contributions under the same license as the original. No additional restrictions — You may not apply legal terms or technological measures that legally restrict others from doing anything the license permits.

Notices:

You do not have to comply with the license for elements of the material in the public domain or where your use is permitted by an applicable exception or limitation.

No warranties are given. The license may not give you all of the permissions necessary for your intended use. For example, other rights such as publicity, privacy, or moral rights may limit how you use the material.

Matiasi

1

¹Kisina ki Yezu klistu, mwana Davidi, mwana Abalami.² Abalami buti Isaaki; Isaaki buti Jacobu; jacobu buti yudasi ye ba mpangi bandi;³ Yudasi buti Thamar pharis ye Zara; pharis buti Esroma; Esroma buti Aram;⁴ Aram buti Aminadab; Aminadab buti Naassoni; Naassoni buti Salomon; ⁵Salomon buti Boaz wu Rahaba; Boaz buti Obed wu Ruth; ⁶Obed buti Isayi, Isayi buti Davidi. mfumu Davidi buti Salomon n'keto wu Urie;⁷ Salomon buti Robwam; Robwam buti Abia; Abia buti Asa; ⁸Asa buti Josaphat; Josaphat buti Joram; Joram buti Ozias;⁹ Ozias buti Yotami, Yotami buti Ahazi, Ahazi buti Ezekiasi; ¹⁰ Ezekiasi buti Manase; Manase buti Amoni; Amoni buti Yoziyasi; ¹¹ Yoziyasi buti Yekoniasi ti bapangi bandi ba banata bayuda mu nsungi yene ku Babilonia. ¹² Kunima nsungi yene ban'ete bayuda ku Babilonia, Yekoniasi buti Shealtiel, Shealtiel wusa buta Zorobabel, ¹³ Zorobabel buti Abiudi, Abiudi buti Eliakimi, Eliakimi buti Azor, ¹⁴ Azor buti Zadoki, Zadoki buti Akim ¹⁵ Eluid kabuta Eleazar, Eleazar buti Matthan, Matthan wisa buta Jacob ¹⁶. Jacob wisa buta Yozefu, yakala di Madiya, wu kwisa buta Yezu wu ntweke tela lelo Kristu ¹⁷. Hene Makanda kumi ye maya kuyantika Davidi yekuna bakumini ku Babylon, pe makanda kumi ye maya kuyandika Babylon ti kubutuka ku mfumu Yezu Kristu. ¹⁸ Tala buna kwisa kubutuka ku Yezu Kristu. Madiya, ngudiandi, kakala makanguma Yozefu wukala n'hiula longo, wusa monga kifundu mu ngolo zi pepe santu, hakana bavukanieku nketu ye yakala. ¹⁹ Yozefu, yakala diandi kakala mutu mosi wu kitoko, kazodiku kavudisa mambu, kayekuki mu mayele kuzinga ti yandi. ²⁰ Bwoso kakala yindula bwo, kilumbu kimosi wanzio n'yisidi ku ndosi, kan'kamba ne "Yozefu mwana Davidi, bangiku kumonga nketwaku Madiya, kifundu kina kamongi kieku ki mbongi, kasi ki pepe santu ²¹." Kabuta mwana yakala, n'heka zina di Kristu, yandi hulusa kikanda kiandi ku masumu, ²² Mana makulu masalama mukusia ne malungila makulu makohoya mu nzila ba polofeti, ²³ Tala ngunza nketu wukondi zaya bayaakala kamonga; kifundu, kabuta mwana ban'heka zina di Manwele, disongidila na "Nzambi kene ye betu" ²⁴ Yozefu ha kavumbuki, sadi mana kan'kambi wanzio, monga nketwandi ²⁵ Madiya. Kasi kasalako kun'zaya nketwandi ti kuna kayisa butuka mwana kahele zina di Yezu.

2

¹ Yezu kabutuki ku Beteleyeme, mu n'si Judea, mu ntangu yi Herod, Bateki ba nsi yikiana bisa ku mbanza Yeluzalemi. ² pe bahoyaka: Kwe kene mfumu ba Jwif wubutuki? samu ntumwene mbwetete yandika kuna tutuki ha ntweke kwisila ntufukumina? ³ Ntotila Herod ha kawidi bwo, mbundu yim'vwalangani ye Yeluzalemi diakulu. ⁴ Bakutikisi bambuta bandi ba minsiku ye batambiki bimenga, baakulu mukusia na kazaya hakati dibawu wuna fwene kazaya kuna kabutuka Kristu? ⁵ Ban'kambaka na ku Beteleyeme, mu n'toto Judee bwoso basonika ba polofeti ⁶. "Ngeyi Beteleyemi, ntoto Judah, weku wu nkeke hakati di mavula ma Judah, samu mwe ngeyi mulubuka mfumu wudisa kanda dimene di Yizalaye." ⁷ Kunima Herod batedi mu kinsweki, batu bene, pe ban'kambi maakulu, ntangu kwa yisadi mbwetete mu kulema holo kungenga. ⁸ Batumi ku Bethelimi phe bakembe "Lwenda phe lun'sosa mwana wuna, na lu m'wenze, lunzayisa mukusia mene phe yisa n'fukamina." ⁹ Kunima dikuwa ntotila, bamongi bele, mbwetete pe ha ntandu zulu kaye balandi kaka yandika kuna batuki ti kuna benda kuma hana kifulu kikala mwana kamongi telemi. ¹⁰ Bakala ye kisi kingi ha bamwene mbwetete yitelemaki. ¹¹ Bakoti mu nzo, bamwene mwana hana koko di Madiya, bam'fukamani pe bakutumuni bifunda bi wolo bakala biawu, ban'hele wolo ti bumfwa ye bima bihika bakala bia. ¹² Mu kipeve bazaya na bafwene bakabukila mu nzila Yerodia, badimbuki nzila yihika mu kukabuka ku batuka. ¹³ Buna bakatuki bawu, wanzio wissi mu ndosi kwe Yozefo kan'kambaka ne monga mwana, n'tinisa ku nsi Egipiti ti kuna yikuhoyisa diaka, samu Yerodia kakwe dingi kahondisa mwana. ¹⁴ Yozefo kamongi mwana piba piba ye ngudiandi bele ku nsi Egipiti bwoso kabakambi wanzio. Kazakadi kwo ti kuna kafwidila Yerodia, mukusia na ndinga Nzambi yilungila buna kasamuna ne. ¹⁵ Yintela mwana mene mu nsi hika, keku mu Egipiti. ¹⁶ Yerodia, bu kamwene na ban'huni kwe ba nsadi ba bahioki, widi nkabu zingi zingi, tumi batu bayandi be honda bana bakulu babalungisi mvula zole mu mbanza Beteleyeme, ti bana bahika bakulu bakala mu n'lambu yandi, bana bawanisi bilumbu bina ban'kambidi bansadi babenda tala mwana wene. ¹⁷ Hakana malungidi makahoya Polofeti Jelemi. ntumu Nzambi. ¹⁸ Bawidi kudila ku Rama, bidilu bihika ye nkwetisa zi menu, Rachel keke dila bana bandi, kazodiku ban'lepika mudiambu beku dihika kabamonoko diaka. ¹⁹ Ntangu kafwidi Yerodia, wanzio mosi wisi n'lubukila Yozefu ku ndosi, mu nsi ²⁰ Egipiti. Kan'kambaka, telema monga mwana ye ngudiandi, lwenda ku Izalaye mudiambu babazodiki mambi mu luzingu lumwana bafwidi. ²¹ Yozefu kamongi mwana bakatuki bele mu nsi Izalaye. ²² Kasi buna kawidi na Archelus wuyala ha kifulu ki tatandi, mu nsi Judea, yandi pe kakumi mayele wudizayila ku ndosi, kamongi bele mu nsi yi Gallilea mu kutina mfumu wene. ²³ Wisi zakala mu mavula mamosi batelaka Nazaleti, mukulungisa ma bahoya bantumu. Babamba n'tela mwana Nazalaye.

3 ¹ Muna ntangu yene Za Batisi kakala kwe longi mu nseke yikonda mfuta mu nsi Yudea, ² Kakala kwe bakambi na lukeba, lusoba bikalulu mudiambu ntangu yi kimfumu kimazulu yikumi belebele. ³ Za kakala mosi wukakala kwe hoyidi Ezayi, polofeti, ha kende hoyi na "Haaka hene ndinga yi mutu wubamba kwe longi mmu nseke, lutomisa nzila yi ngulusi, lukatula bisinza." ⁴ Za kakala vwata milele mi mika mimabuluku, ye n'kaba wu nkanda mbisi mu mbunda, kadidi mankoko ye bwiki. ⁵ Batu ba Yeluzalemi, ba Yudea ti ba nsi zihika zinkala bayeleke bwingi kwe yandi. ⁶ Baye funguna masumu, pe bababotiki mu nzadi Yuludani. ⁷ Hakamwene ba mfadisi ti ban'tambiki beke kwisa bwingi kwe yandi, kabahiulaka na,

"Mbutu ma sawu ^ (ba nioka), na lutumi lutina nkabu zizikwisa? ⁸Lubuta mbuma zikitoko zikubalula mbundu. ⁹Mana ludyindidiku benwenu na; na betu ntwene ye tatetu Balami, mudiambu yilukambi mfumu Nzambi fwene kalubula bana hakati di matadi mama.mudiambu di BALAMI;¹⁰IUZAYA NA VITAMINI diene muna misodi mimiti, n'ti wuna konda buta mabundu makitoko, bazenga wo balosi wo ku mbawu. ¹¹Mene yilubotika mu mamba, kasi wuna kwisa , kene ngolo zingi kuhioka mene, kalubotika mu pepe santu ye mu mbawu yikonda zima. ¹²Kene ye kitunga kiandi ha koko, kasukula kifulu kiandi kiakulu, kasweka mbuma zandi muna ngunzu, kasi kayoka mfuta ye mbawu yayi yikonda zima mu kimakulu. ¹³Kunima Yezu tuki ku Galilea wisi kwe Yurdani kwe Za mukusia na kam'botika. ¹⁴Kasi Za hakamwene Yezu wisi kwe yandi, yandi busi na mene mfwenne babotika kwe ngeyi, keku mene ? ¹⁵Yezu kan" kamba na loo yambula masalama mamene masonga," Za pe kamongi tambusi. ¹⁶Buna bambotiki Yezu, kalubuki mu mamba,zulu diakulu dikanguki, ye mwene mpepe santu kulumuki yabana yembi kwe yandi, hana ntandu yandi. ¹⁷Muna ntangu yene ndinga yiwisakani yituki ku zulu na,:"wanduwu mwana meneyizolaka bwingi, lwe yandi mwene kuzola kumene kwakulu.

4

¹Polo, mutu boloko wu Yezu phangiandi Timoté, kwe Fulumeni, ²nduku weeto wu thu zolaaka bwingi ye phangi mu bisalu, kwe phangi wun'khetu Appia, kwe Adishipe, wu wuyenda thu twadi mu kunwana ye kuna nzonzambi yi yene mu nzwaku. ³Lusakumunu ye ngemba yi tata Pfumu Nzambi mu zina di mwana yandi Yezu Kidisitu yikala ye beno. ⁴Yeka kabusa matondo konso thangu kwe tata Nzambi, yeka kulaloko mu bisambu bi mene, mudiambu beka nkamba phila yi lukwikilu lu ngeyi mu zina di pfumu Yezu kidisitu, ye lutondo luwelwawu ku bana ba Nzambi. ⁵Kunima Satana n'ete ku hâta disantu, n'telemisi ha n'dilu Nzonzambi, ⁶kan'kambaka ne "Hô wene mwana Nzambi, dilosa hana n'si,samu basonika ne,'kabutuka banzio bandi, ban'simba Mukusia ne kulu diyandi ditediku ata bunke mû tadi.,⁷Yezu kan'kabusilaka ne,'basonika fweneke wu meka nzambiaku Yeovah. ⁸Satana kamongi n'ete diaka ha nsongi mongo wu kaleyi kaleyi,n'songidi bimfumu biakulu bi n'si n'toto ye biesi biandi, ⁹Yikuheka bima biabi biakulu Hô wumfukimina mene, wun'sambila pe. ¹⁰Yezu n'kambi ne, "Katuka haka,Satana, basonika wufweti sambila Yeovah nzambiaku, yandi kaka, Keko Nzambi wuhika. yandi wufweti sadila bisalu bisantu. ¹¹Satana kamongi wele, ba wanzio bisa kulumuka Bayandiki ku n'sadila. ¹²Kasi ha kawidi ne ban'kwete Yowani, kamongi wele ku Galileya. ¹³Kunima di kukatula ku Nazaleti, kenda we zinga belebele ye Kapelenawum kunkala nzadi mungu mu n'si Zebulun ye Neftali. ¹⁴Samumambu ma kahoya Nzambi mu n'wa Polofeti Yezaya malungila. ¹⁵Batu ba zabulon ti baba Neaphtali, ba mahata ma nkala nzadi, ku nsi yi ntandu ku ndambu Jordan, Galilee ye ba Gentils. Batu babakala mu piba bamwene n'temu . ¹⁶Babakala mu piba yi lufwa , ntemu mwinda wukoti pe kwe bawu."¹⁷Yandika ntangu yayina Yezu kayandiki kwe longi batu pe kwe bakambi na babalula mbundu samu kimfumu kimazulu kiene belebele. ¹⁸Yandika ntangu yayina Yezu kayandiki kulonga, pe kahoya na, Lubalula mbundu samu kimfumu ki mazulu kiekene belebele. Haka yandiki kwenda mu nkala nzadi, mwene bapangii bole, Simoni , wubatela Piele, ye Ndele, pangiani wu kala kwe losi bukondi mu nzadi samu bakala balobi bambisi. ¹⁹Kabakambaka lulosa makondi, lundanda. ²⁰Hakana pe balosi makondi ban'landi. ²¹Bakumi pe mwa kiana, bamwene bapangi bole bahika, Yizaki, mwana Zebedee ye Za, pangiani, bakala mu bwatu bakala kwe londi makondi ²². Kabatedi basisi makondi mabawu ti tata bawu , ban'landi pe bele. ²³Yezu kakngadi nsi Galile yakulu, kayendaa longi mu zinzonzambi, kayenda longi n'samu bunkete wu Nzambi,pe kaye kodisi bambefu babelu bakodi. ²⁴Nsangu ziyandi zipanzani ku nsi Syrie yakulu, kaye kodisi bambefu, ye bikata bi pila ye pila, ye babakala bakwata kwe bitsuutsu ye bafu Yezu kayenda kudi pepe zina zaakulu zimbi ²⁵. Batu bingi ban'landi batuki ndambu ye ndambu, ku GALILEE? KU Decapole, ku Yeluzalemi, ku Judea ye kuhioka n'si yi Jordan.

5

¹Yezu ha kamwene batu bisi bingi, mete ku mongo, ha kazakadi, balonguki bandi bisi belebele ye yandi. ²Kangudi n'wa yandiki kubalanga, Kiesi ku baputu mu moya samu kimfumu kimazulu kiene ³kibawu. Kiesi ku babene mu pasi sambu babakatula mu pasi. ⁴Babakonda bifulu bakuma ye bifulu. ⁵Kiesi ku babene ye nzala ti kihuini samu bayukuta bwingi, ⁶Kiesi kubawayi,samu bakuma ye kikesa . ⁷Kiesi ku babsala mamboooti samu bakala ye mamboti mingi, ⁸Kiesi pe ku babene ye mbundu zikitoko , samu bamoona Nzambi. ⁹Kiesi ku babahana ngemba samu batelema bana ba Nzambi ! ¹⁰Kiesi ku bana bakwe niokuni ku bimfumu bi n'si ntoto, samu kimfumu kimazulu kiene kibawu. ¹¹Lukala ye kiesi bana baniokuna, baheka pasi mu zina dimene, balukamba mambu mambi mingi kikuma kimene, ¹²Lukala ye kiesi sambu kimvwama kibenu kikala kingi mu kimfumu kimazulu, bwoso bateki honda ba polofeti bantete bakala kun'twala benu. ¹³Beno lwene mungu wu n'si ntoto, kasi mungu na kasuluka kasalaku dihika mfunu, nki ban'sadila diaka?kumi wu kulosa holo wukudiatikisa ku malu . ¹⁴Lwene ye mwinda wu nsi n'toto. Mavula ma mene hankati mongo makalaku makuswama, makala ha tenzi. ¹⁵Bapedisaku mwinda na we n'sweka mu n'si nlele , kasi ban'sia ha ntandu kima mukusia kapela nzo yakulu batu ¹⁶bedimoni. Kupela kubenu kukala bwoso lwinda kuntwala batu mukusia na bamona bisalu bibenu bikitoko pe ban'kumisa tattenu wene mu zulu. ¹⁷Lukwikidiku na yisa honda mitssiku holo ba polofeti. yisoko yihonda kasi yikukisa mio keku kuhonda ¹⁸mio. Samu yilukambi mu masonga na ntangu didiene ntoto ye zulu biene biladieku, heko kisono kimosi ki nsiku holo kinzala kiandi kifwenoko kikatuka, ye kuna masalama makulu mabasonika. ¹⁹Wuna honda mwa nsiku wunkeke, wulonga kwe bakwenu basala bwabuna, yandi pe bamona wunkeke mu kati di kimfumu kimazulu, kasi wuna batila lio bwoso mikama kakala mutu wungolo mu kati di kimfumu kimazulu. ²⁰Samu yilukambi, ho mitsiku mibenu mihiokiku mi ba falasi holo mi ba scribes, samunaka lukotoko mu kimfumu ki mazulu mudiambu lihiokikiku

mibawu.²¹Luwa mana basonika ku bambuta, hondiku, wuna honda bafweti n'heka ndola ban'sambisa ku bazusa muna kifu kikasadi. ²²Kasi mene yilukambi na wuna wila nkweni nkabu, bafweti n'sambisa kwe bazusa, wuna safula nkweni ban'sambisa kwe bambuta, wuna tukuna nkweni , bansambisa kwe bambuta ba n'siku ku ndola yi mbawu yi²³Ho weke sia makabu kuntwala mesa masantu, ho wuyindula diambu dimbi mudiambu di pangi, wuna lwe yandi mu ²⁴diambu, Sisa makabu hana mesa masantu, kabuka ndonda wumona pangiaku wene wulomba ndoluka.²⁵Dihana yabana zeyeku diambu kwe mbeniaku mu ntangu yi mweke kwenda yandi nzila mosi holo kakwe kuteka kwe zusa, zusa pe kamonga we kusambisa kakulosa ku boloko . ²⁶Yikukambi mu masonga , lubuka kwoko wukonda futa mbongo, ye kuna futa ata mwa ndambu yinkeke .²⁷Luzeye mboti balukamba mboti na sadiku kindumba!²⁸Kasi mene yilukambi na wuna weke tala nketu wuna kwe hioki ye disu di mbi, kasadi disumu,samu n'zodi kuna mbundu.²⁹Ho disu diaku dikitata dikala dikukunatisa mikanu, katula dio ,losa dio kiana, bufwene wusala ye disu dimosi , hapasi yi kukulosa ku lbawu ³⁰Ho koko dingeyi dieke kunatisa mikanu , tabula dio, dikala kiana ye ngeyi, samu bufwene wuzinga wukonda kito kimosi ki n'lutu, hapasi yi kulosa lutu lwakulu lungeyi ku mbawu .³¹Buhoyama, wuna kula nketu kafweti nsadila nkanda divolosi wuna kankudidi ki longo ³²! Kasi mene yilukambi , wuna kula ndketu kikuma ki kindumba, keke n'tuma ku kindumba., wuna kwedi pe nketu wubakudi mu kindumba yandi pe kasadi kindumba kiene pe.³³Bahoya bambuta, fweneku wusienina nkweni, kasi hana kuntwala tata Nzalbi ku wusila lusilu mu makulu masalaka. ³⁴Kasi mene yilukambi mumekiku kulaba mu zina di kuzulu, samu zulu diene kiti ki luyalu lu tata, ³⁵Ata ntoto sambu ma kadiataka, ata mavula ma yeluzalemi, samu mavula makiamvu wungolo.³⁶Labiku pe mu n'twa, sambu kukoko ata lunsuki lumosi wukumisa lwuo lukapinda holo lu kaseme. ³⁷Ndinga yikala mosi, ho tambusi, tambusi, pe ho busi, busa,kikiyikama kikingumba. ³⁸"Luzeye pe na disu mu disu, dinu pe mu dinu" ³⁹Kasi mene yilukambi, lukilamiku kwe bakwa ngolo, ho kakubula mu tama di kitata , n'heka pe dina disele kakubula dihiika.⁴⁰Na mutu zodi kasamba ye ngeyi, ho kahotumuna simisi, monga pe kazaki n'heka.kamonga kwandi, ⁴¹Ho mutu zodi kasala midi ye ngeyi, n'heka lusala, ⁴²Kasi mene yimukambi, hana ku wuna kulombi, n'yiminiku pe wuzodi kalefa kwe ngeyi.⁴³Basonika tonda nkweni, pangiaku, menga wuna wene mbeniaku. ⁴⁴Kasi mene yilukambi, luzola bambeni benu, lukabusiku mambi ku kukutuki mambi, lusambila mudiambu di baba lukwe sadi ⁴⁵mambi. Lukusia na lukuma bana ba tatenu wu wene mu mazulu, samu katekisa mwini ye kanokisa mvula mudiambu di mutu yandikulu, kakadi wubunkete holo wu mbi.⁴⁶Ho luzola babaluzolaka, nki bikufuta? batu ba nsi ntoto basalaku pe bwabuna bwoso benu? ⁴⁷Ha luheka bakwenu bapangi mboti, nki lusala bingolo bisalamieku?, bapani bawu pe basala bwoko? ⁴⁸Lukala batu bamboti bwoso tatenu wu masonga.

6

¹Lukeba mu kusala masonga ku ntwala batu,lusambisiku mu kumona, holo lufutamoko kitoko kuntwala tatenu wene mu mazulu. ²keku na mu ntangu zodi wusia makabu na wubula milolo, bwoso basala babakondi zaya mambu mu zinzonzambi ti muna mabalabala. yilukambi mu masonga bafutama muna pila bawu pe.³Ho weke sia makabu, keku na koko di nge di kimama dizaya mana keke sala koko di ⁴kitata, Mukusia na makabu ma ngeyi makala ma kinsweki,tataku kamona pe kakukabusila mu kinsweki.⁵Ho weke samba, keku na wusala bwoso busala batu bakonda mayele, babazola kusambila bakutelama, bazola kwe sambidi mubalabala mukusia na babamona,mana luzaya na bafutama pe muna ⁶pilawu. Kasi ho zodi wusamba, kota kuna suku diaku, kanga kielu, kunima n'sambila tataku wu wene mukinsweki,wumona makulu,pe kakukabusila. ⁷Ntangu yiweke samba, vudisiku mambu mapamba pamba bwoso byindula bapani, na mu kuvula ku mambu bwa kabatambusila bisambu.⁸Lufwananiku ye bawu mudiambu tatenu zeye bina luvwidi mfunu.buna ludingieku kazayaka. Tala buna lufweti samba: ⁹"Tatetu wukala ku zulu! zina diaku disambuka; ¹⁰Kimfumu kiaku kisa, luzolo lwaku lusalama ha n'si ntoto boso ku zulu;¹¹Ntuheka lelo dipa dietu di konso kilumbu. ¹²Ntulolula masumu metu, bwoso ntulolulaka betu pe babatukoti nsoki, ¹³Ntunatiku ku mambi, kasi ntuhulusa ku masumu, samu kwe ngeyi kwene kimfumu kimvula ye mvula,¹⁴Ho lulolula batu baba balusadi mambi, tatenu pe kuzulu kalulolula benu pe . ¹⁵Na lulolulodiku babalusadi mambi, tatenu mu mazulu pe kaluloluloko .¹⁶Na lweke dioko bilumbu bina , lukadiku yabana batu bansi ntoto babadisongila ye kuna kilunzi na keke dioko bilumbu biabi. mana pe bafutama mu pila bawu. ¹⁷Kasi na weke dioko, sita mananasi pe sukula kilunzi kingeyi. ¹⁸Mukusia na batu bazayiku na weke dioko, kasi yandiene tataku keke zaya wumona makulu, pe futama mu makulu masalaka.¹⁹Luzodiku bimvwama bingi ha nsi ntoto, sambu biakulu biene bikubeba, mboko ye bifi batubulaka pe bayibaka ^mwakulu. ²⁰Kasi lusepila ye kimvwama ki mazulu kikibebaku,kifwaku pe, kweku ye bifi bana bayiba bio kuna batubulaku pe ata bunke. ²¹Samu hana hakala kimvwama hakana hakala pe mbundu ngeyi.²²Disu diene mwinda wu lutu, ho disu dingeyi dikala dikitoko, lutu lwaku lwakulu pe lukala lukitoko. ²³Pe disu dingeyi ho dikala ditubuka, dimbi, lutu lungeyi pe lukala pe mu piba, luzaya bweyikala piba yene. ²⁴Heku mutu wuna fwene kasadila bamfumu bole, samu kazola mosi, kam'enga mosi, kapatama mosi, mosi kan'zolo, FFweneko wusadila Nzambi ye Satana Mamon.²⁵Hakana yilukambi luditungisiku mudiambu di luzingu ,lwenu, mu kuvwata, mu kudia mudiambu di ,lutu , luzingu lweku kudia kaka ye kuvwata. ²⁶Lutaleta banuni bakuzulu, bakunaku, bakatulaku ata kima, beku ye zi ngunzu baswekila bima, kasi tatenu kabadisa koso kilumbu. Ye benu ye bawu bana bene mfunu wingi?²⁷Na hakati dibenu , mu pilandi ,fwene kadiyika ata mwa ndambu kilumbu ku luzingu lwandi? ²⁸Hamana nki lweke ditungisila mudiambu di milele? Lutaleta buna bivula bima mu masola, bisalaku pe bihiokaku; ²⁹Kasi Salomon mu kuyala ku yandi kaseloko kuvwata bwoso mosi wubawu .³⁰Ho Nzambi keke vwatisa mfuta mu kilanga wuwene na mbasi balosa ku fulu, kakuvwatisoko ngeyi kuhioka wawu, mutu kukwikila ³¹kunkeke?Hakana lluditungisiku, luhoyiku na nki n'tudia betu?, nki n'tunwa betu? Nki n'tuvwata betu?³²Samu bima bina

biakulu, bapani badinga bio, Tatetenu zeye na biluyene ye mfunu. ³³Ludinga kimfumu kimazulu ntete ye masonga, mana lumona biakulu bina baluheka bio bingi. ³⁴Luditungisiku mudiambu di mamakwisa mbasi samu koso kilumbu kiene ye mambu mandi.

7

¹Lusambisiku bakwenu mukusia na ngeyi pe bakusambisiku. ²Samu bakusambisa mu pila yina wusambisidi ngeyi pe muna kitesu kiene. ³Samu dinki weke mwena kititi kiene mu disu din'kwenu, mana kwe moniku kikiene mu disu diaku? ⁴Holo bukamba nkweni kakatula kititi kiki mu disu diyandi, ha kikiene mu disu diandi? ⁵Zoba, katula ntete kikiene mu disu diaku, mana ha kwe katula n'lengi mfuta wuwene mu disu di pangia ku wuhika. ⁶Luhaniku bima bisantu kwe bambwa, holo lulosiku bitini bihika ha ntwala holo balosa bio ku bitambi pe bamabaka bio mu bitini bitini. ⁷Lomba, bakuheka, na wudinga pe mona, na wukokotina bakukangudila. ⁸Samu koso mutu wuna lomba, ban'heka, wuna dinga pe kamona,, pe bakangula ku wuna betiki. ⁹Na hakati dibenu n'heka mwana ditadi ho kallomba ¹⁰dipa? holo na kalomba mbisi mamba kan'heka nioka ha palasi yi kikalombi.? ¹¹Bwoso lwene batu bambundu zitototo,luheka bana benu bima bi bunkete, mana mbala kwa tatenu wene mu mazulu kahana bima biene kwe baban'lombaka. ¹²Samu biluzodi bakwenu balusadila, lusala bio benu ku bakwenu samu wene nsiku wu ba Polofeti. ¹³Lukotila mu mwelu wuwusungama,, samu kiene ki mbuta, kimbutambuta,nzila yikwenda ku masumu, bene bingi babakotila mu nzila yayina. ¹⁴Kasi yene yisugama, mana yinkeke yikwetama, nzila yiyikwenda ku masonga, batu bankeke bamona yo. ¹⁵Lukeba mudiambu di ba Polofeti bambi babingumba, bakwisa kwe benu mu milelel mi mameme, kasi mukati bene ba ngo. ¹⁶Lubazaya mu bisalu bibawu, bakatula mabundu ha ntandu ¹⁷nsaku? Nti kitoko kabuta mbuma zikitoko, nti wumbi kabutaka pe mbuma zizimbi. ¹⁸Nti bunkete kafweneko kakala ye mbuma zimbi, Nti wumbi kafweneko kakala ye mbuma zikitoko.. ¹⁹Nti yandikulu wukonda mbuma zikitoko, ban'kwanga ban'losa ku mbawu.? ²⁰Ku mbuma bazayilaka nti bunkete. ²¹Baba n'telaka mfumu, mfumu, bakulu bakotoko mu kimfumu kimazulu, kasi wuna sadilaka luzolo lu tata mene wene mu zulu; ²²Bingi kilumbu kiakina, bantela mfumu mfumu,, ntulongoko mu zina di ngeyi? ntukodisoko batu mu zina dingeyi?, ntukuloko mifu mu zina dingeyi? ye bidimbu bikumbwa? . ²³Mana yibakamba ye masonga makulu na yiluzeyeko, yilumonioku pe, lukatuka belebelele ye mene benu bakwa masumu. ²⁴Mvula zinoki, mpeba pe kafufudi bwingi, mikenikeni ye mfunzi pe yikele yingi, mana yibwidiku mudiambu batunga yo kitoko.ha nandu matadi. ²⁵Koso wuna wa mayeke hoyu, kasimbi moko kene bwoso mutu wuwenda tunga nzo ha ntandu zelu ha kifulu ki matadi. ²⁶Mvula yiynoki, mpeba wunsumuki, mfunzi yiniki bwingi, nzo yimongi yibwidi,yibulumuki yakulu,, mfwilandi wene wingi. wuna ²⁷wa mayihoyaka konda simba, fwanani ye mutu wandu w utunga nzo ha ntandu zelu. ²⁸Buna kamanisi Yezu kulonga batu bakulu bayituki mudiambu di dibundu. ²⁹Samu kalongi ye kimfumu kiakulu kibeni batu bayituki

8

¹Yezu buna kakulungu ku mongo, batu bingi bayisa nlandi. ²Hakana n'kwa bwasi mosi wisi ku n'twala yandi, "Kan" kambaka na mfumu ho zodi nkodisa lutu lunkabuka lukitoko, bwasi buhua." ³Yezu kankambaka "eh, nzodi bwo, kola,siana." muna ntangu yene pe bwasi bwakulu bu,ladi, kabuki pelele. ⁴Kunima Yezu kankambaka na samuniku kwe mutu, kasi yikulombi, nde disongila kwe batambiki, wubaheka makabu makasonika Moyiza mukusia na kikala kitemu kingeyi. ⁵Bwoso kakala kota Yezu mu Kafelunu, mfutisi paku mosi wisa mona, "Kan"didila na ah mfumu, nsadi mene wubwotumuka ,katelemaku, buna kanimba kuna nzo,keke bela bwingi." ⁶Yezu kan'kambaka na yikwenda, yin'kodisa. ⁷Kasi mfutisi paku kan'kambaka na ,ah mfumu mfweneko yikuyamba mu nzo mene, kasi hoyu kaka ndinga mosi mukusia ne nsadiama kakola . ⁸Samu mene wu yene ye bamfumu kuntwala bantumaka, mene pe yitumaka bilandi biama, dikadi kwe nsadiama yin'tuma pe wele, yinkamba sala bwabu sadi . ⁹Kunima di kuwa mutu wene, Yezu kayituki bwingi samu kamonioku mutu wumbandu yayi mu n'lambu nsi wene ye lukwikilu lu bwabuna hakati di Yizalaye. ¹⁰Bwabuna,kahoyaka, bingi batuka ndambu ye ndambu, ku mbata ye ku pindi, bakala ha mesa ye Yakobo, Yizaki ye Balamu mu kimfumu kimazulu. ¹¹Kasi bingi ba kimfumu kintoto babalosa ku nzila mu nsi piba, nkwetisa zi menu ye bidilu bikala bingi. ¹²Kunima kankamba mfutisi paku na ndonda, busalama buna zodi mudiambu di lukwikilu lwaku, pe muna ntangu yene nsadiandi wene kodi pe. ¹³Kunima Yezu kenda ku nzo Piele, ha kakumi we wana buko bwandi nimbiki kakala wubela. ¹⁴Buna kas'imbi mu koko, kodi pe vumbuki, telemi we lamba pe ns'ididi ha mesa kadia. ¹⁵Ku masika banete batu ba mipepe mimbi bingi ti babakala babelu, kakudi mipepe mina ku ndinga pe kakodisi bambefu bakulu ¹⁶babanatini. Mukusia na malungila ma kahoya Polofeti Ezayi, na kakula mipepe mimbi pe kakodisa babakala bakubela. ¹⁷Yezu ha kamwene batu bisi bingi kuna kakala ,hene n'swa na balabuka ku simu dina dihika di Galilea. ¹⁸Mbuta nsiku mosi wisi kan'kambaka na: Mfumu mene yikulanda mwakulu muna kwenda". ¹⁹Yezu kahoyaka na bambisi banseke bene ye mabulu benda timi banimbaka, banuni pe kuzulu bene ti mazamba, kasi mwana mutu keko ye hana kasia ntwu". ²⁰Mosi hakati di balonguki badi kan'kambaka na,mfumu, mene nzodi ye zika tata ntete". ²¹Kasi Yezu kan'kambaka na, yambula bamvumbi bazikana bawu ye bawu". ²²Kamongi mete mu bwatu pebalonguki badi ban'landi ²³pe. HA BAKUMI HAKATI, mfunzi yingolo ngolo yiyandi kuningisa mamba, yandi kakala wu nimba, ²⁴Balonguki ha bamwene buna bisa mvumbula bahoya: mfumu, ntuhulusa wolo bwatu bumioka". ²⁵Kabakambaka na, batu lukwikilu lunkeke,boma bunki, bima biabi biakulu ,mfunzi ye mamba ku na bilemvuka? Buna katelemi mfunzi yakulu pe yilepami. ²⁶Batu bakulu bayituki, na wanduwu, mamba ye mfunzi bieke n'wila? ²⁷Buna kalabuki ku simu di Gadarenes, bitsutsu biole bilubuki muna bikala swamaka, bisi ye nkabu zakulu bisa telema kuntwala bawu mupila na ata mutu kafweneko kahiokila

hakana bakala bawu. ²⁹Bisi kuntwala yandi ban'hiulaka na, nki ngeyi ye betu mwana Nzambi?, Wukana kuyangisa betu haka mana ntangu yifwanieku? ³⁰Hakala ti kibuka ki bangulu bakala kwe hioki mu nkala bawu. ³¹Bitsutsu biyandiki kum'bondilana, ho tukula, ntusia mukati di bangulu babakwe hioki, ³²Kabakambaka lukatuka lwenda, lulubuka, muna ntangu yene be kota mu bangulu, babulumuki be bwa kuna mbenga, bawululuki muna nzadi baladi kimakulu. ³³Babakala kwe badisi bamongi batini, bele beta pandi kuna mavula mana bamwene makulu buna bikoti bitsutsu bina bikoti mu bangulu, ye mana mahioki makulu. ³⁴Hakana mavula makulu buna bawidi nsangu zene bisi mbondila Yezu kasisa nsi bawu kenda kuhika.

9

¹Yezu kamongi koti mu bwatu, wele ku mavula mabawu. ²Kunima bisa natina kikata wukala wunimba hana ntangi, Yezu ha kamwene kundima kubawu; kan'kambaka, "Sia kikesa, mwanama, masumu maku maloluki; ³Kikuma kibwabuna, balongi ba nsiku bahika bayandiki kudihoyila na mutu wu keke vvesa." ⁴Yezu, kazeye ngindu zibawu zakulu, kabahiulaka, nki kikuma lwene ye ngindu zimbi mu mbundu zeno? ⁵Samu na wene wu lungila holo kahoya ne, masumu maku maloluki, holo telema, ndonda. ⁶Kasi mukusia ne luzaya ne mwana mutu ha kene ha nsi ntoto kene ye nswa wu kulolula masumu; telema, kakambaka kikata, monga ntangiaku ndonda, kamongi wele ku nzwandi. ⁷Kunima mutu katelemi wele ku nzwandi. ⁸Ntangu bamwene bwabuna kibuka kikikala ho, ban'kumisi mfumu Nzambi wuhana kimfumu ki mbandu yayina kwe batu. ⁹Yezu ha kahiki hakana, mwene mutu wubatediki Matiasi, kakala zakadi muna nzo yi bafutisi paku kan'kambaka ne: "Ndanda mene" kamongi telemi pe n'landi. ¹⁰Bwoso Yezu kakala ha mesa mu nzo, tala batu bingi ba nsi ntoto ti batu bambundu mbi bisi ha mesa hakakala Yezu ye balonguki ¹¹bandi. Bamfwadisi bamwene bima bina, bahoya ku balonguki ba YEZU: SAMU DI NKI MFUMU BENU kadidi mesa mamosi ti batu baluzingu lummbi? ¹²Yezu bu kawidi bwabuna kahoyaka, keku batu babene tototo bakalaka ye mfunu n'ganga, kasi babeabela. ¹³Lwenda luzaya ntendula. yikala ye kiesi ku babene mu kiadi, kasi keku ku bimenga. Mudiambu mene yisoko kikuma ki batu bamasonga, kasi basumuki. ¹⁴Kumanima, Balonguki ba Za bisi belebe ye Yezu, bahoyaka samu dinki betu ti bamfwadisi ntuvukana mu ntangu bisambu bi kudikala, kinga babangeyi balonguki bavukanaku? ¹⁵Yeézu kabakabusilaka ne, bandku bayakala bafweneko basalana mbi buna bene ye yandiene yakala? Hene ye kilumbu bakwisa n'yiba yakala, kuna nsukandi bavukana mu bisambu. ¹⁶Ha nkatu mutu fwene kasia piesu yi n'lele wupa mu n'lele wu nkulu, samu bafweneko balonda n'lele nkulu ye n'lele pa na lowa kanata ndambu yingi yi n'lele nkulu, puta yikala ¹⁷Kafweneko basia ata bunke malafu mapa mu nkalu yinkulu, holowa nkalu yibudika malafu matiakani, pe mana zinkalu zilala. Kasi bafweti sia malafu mapa mu nkalu zipa keku, ye malafu ti zi nkalu zibeboko, zisalako kima. ¹⁸Ntangu yikabakambiki mambu mana, tala mfumu mosi tudi, teelemini kuntwala yandi kan'kambak. ¹⁹Mwana mene wu nketu fidi buntwene bwabubu, kasi zosa wun'sia moko mangeyi kazinga diaka. Yezu telemi n',andi ti balonguki bandi. ²⁰Lutala nketu mosi lubuka menga yandika mvula kumi ye zole, wisi belebele ye Yezu ku manima ma Yezu, simbi nsongi n'lele Yezu. ²¹Mudiambu kadihoyidi yandiene na yisimba ata n'lele yandi, yihuluka. ²²Yezu balumuki n'tadi, kahoya ha kamwene, Kola siana mwanama, lukwikilu lwaku lukuhulusi, nketu wuna kodi muna ntangu yene. ²³Muntangu kakumi Yezu ku nzo mfumu, mwene basiki pungi ye kibuka ki batu diaka. ²⁴Kabakambaka, lukatuka benu samu mwana nketu wandu keku wufwa, kasi keke nimba, bamongi bayandiki n'kunseya. ²⁵Mu ntangu yikikatuki kibuka, Yezu koti mongi koko di mwana nketu mbala mosi mwana nketu vumbuki, telemi. ²⁶Nsangu zimwangani ndambu ye ndambu. ²⁷Hakakatuki hakana, Yezu ban'landi ku bifwa mesu biole, bakwe hoyi ne ntuwila kiadi mwana Davidi. Mu ntangu yikakumi ku nzo, bifwa mesu biele belebele ye ²⁸Yezu, Yezu kabakambaka, "Lutambusi na mfwe yisala bwabuna? Eheh mfumu bikabulaka bifwa mesu." ²⁹Muna ntangu yayina Yezu basimbi mesu kabakambaka, Masalama malukani mu pila yi lukwikilu lwenu. ³⁰Mbala mosi mesu mabakanguki, Yezu bansiki matu lukambiku ata mutu mosi mamalusalamani. ³¹Kasi buna balubuki bamwangi nsangu nsi yakulu. ³²Bwoso bayeleke, tala bisa natina ngutu wukala ye kinsusu kwe Yezu. ³³Yezu buna kakudi kinsusu mutu wuna hoyi, kibuka ki batu kikala hakana kiyituki, bahoyaka ntumonieku diambu di mbandu yayi disalama ku Yizalaye. ³⁴Kasi bamfwadisi bahoyaka, mu ngolo zi binsusu kakwe kudidi binsusu. ³⁵Yezu kaye kangadi ndambu zakulu zi nsi ye mahata, kaye longi mu zinzo zinzambi nsangu zibunkete zi kimfumu kimazulu, kaye belusi baimbefu biakulu ye bikata biakulu. ³⁶Mu kutala kibuka kiye n'landi kiadi kin'kwete samu dibawu, samu bakala bazongi yabana bameme bakonda naatisi. wuna kwe banatisi. ³⁷Yezu kakambaka ku balonguki bandi. Kilanga kiene kingi mana bansadi bankeke. ³⁸Lun'kamba nkwa kilanga kahitika bansadi bisa sala kisalu kiaki.

10

¹Ntangu Yezu babatedi ban'longuki bandi kumi ye bole, yandi kabahale kimfumu kikukatula peve zimbi ti kusadisa bambefo ba pila ye pila. ²Mazinyma balonguki kumi ye bole, bawu ba: wuntete Simonie. (zina diandi dikala Piele) ti n'lekandi Ndele, Yakobo ti n'lekandi Za, bana ba Zebedeo; ³Fidipu ti Bata, Thomas ti Matiasi, kakala ntete m'futisi paku, Jame mwana Alfosi, ye Thaddée; ⁴Simonie kakala mvwadingisi ti Yudasi n'longuki yandi wuteka Yezu. ⁵Ntangu Yezu kabatuma ban'longuki bandi kumi ye bole, kubabusila mu mahata ma Bayuda ti mahata ma Samadiya. ⁶Luenda kaka mu mikokomilala mi nzo Isalaye. ⁷Luenda lulonga, ye luhoya: Kimfumu kinzambi kiene belebele. ⁸Lusadisa bambefo, lufutumuna batu bafwa, lusadisa batu ba bwasi, lukula peve zimbi. kimfumu lumongi kinkatu, beno pe luhana kinkatu. ⁹Lumongiku ata wolo, ata palata ata mbongo mu mikaba mieno. ¹⁰Ata kipokolo Samu di kukangalala, ata milele to masabati, ata dikoka dikusia gah koko lumongiku ata bwe buna. ¹¹Mu mavula to mahata ma lubanda kota, ludisonga n'a

mutu masonga bayembe, lunimbaka kwakuna ti Kuna lukatuka gha hâta diene to mavula mène.¹² Mû lukatuka mû nzo yina baluyamba, luhana mboti. ¹³Ye n'a nzo yina yimasonga, ngemba beno yikota mû nzo yayina, Kasi n'a nzo yina yeko yimasonga ngemba beno yikala kaka ye benweno. ¹⁴N'a mû nzo to mû mavula mamana n'a babusi kuluyamba to kuwa ndinga Nzambi, lulubuka mû nzo to mavula mène pe lunkukumuna mvindu yi bitambi bieno. ¹⁵Yilukambi ye masonga : kilumbu kilusamuna, nsi Sodomoti nsi Gomore yikala ye ndola yinkeke kuhioka mavula ma bakonda kuluyamba. ¹⁶Lutala, yilutumina bwoso bibulu mû katikati di bambisi banganzi, lukala ye kukeba bwoso ba nioka, kukonda lulendo bwoso bapembe. ¹⁷Lukala ye kukeba ti batu babanda' kulufunda ku zinzo si basambisi ti kulubula ye kulumenga. ¹⁸Balumenga sambu dimene, kuntwala bamfumu baluyalu baktini kin'toto ye kuntwala bantotila, Samu dikusadila bimbangi bi babene ti bibapani. ¹⁹Kasi n'a balufundi, lumoniku bulu ne bwe luhoya ye bwe lusamba, luhoya ti pila yi kusamba kukwisa kaka mû Ntangu yayina. ²⁰Kasi keko beno luhoya, Kasi peve Nzambi yibamba Hoya mû kati dibeno. ²¹Bapangi ye hapangi babanda hondasana, tata ye mwan'andi, bana babandoko kuzitisa batata, ye, babanda Honda batata. ²²Balumenga ku batu bingi Samu di zina dimene Kasi wuna kwikila ti kuna nsuka kahuluka. ²³N'a baluheka mais mû mavula makaka, lutins ku mavula mahika. Ye mû masonga yilukambi, lumanisoko mu kukuma mû mavula makulu ma Yisalayele, mwana mutu kakwisa. ²⁴Ban'longuki bahioki ku Mfumu bawu, ata mutu kisalu kahiokaku mfumu andi. ²⁵Ban'longuki bafwene bamonga bwoso mfunu bawu, batu ba kisalu pe bwoso mfumu kisalu. babatela bamfumu ba nzo Beluzebulu, amana bwe bakonda batela bamfumu bana babene mû kati ki nzo. ²⁶Lubabangiku ata fioti, heko kima kikuswamina kikonda monana, ata kinsweki kikonda kuzayana. ²⁷Mambu ma yilukambi ku piba, lusamuna mo pe kumwini, mayilukambi mukutu, lulonga mo makulu pwasa. ²⁸Lubangiku, bahonda lutu Kasi moya bahonda woko, lubanga babahonda moya Kasi lutu lweko. ²⁹mfunu, batekaku bapusu bole mû meya mamosi?, mana mabwaku ku zulu gho Nzambi kazodiku. ³⁰Ata nsuki zizene ku n'twa zizayana lumosi lumosi. ³¹Lubangiku ata fioti, lwene ntalu yingi kuhioka bapusu. ³²Nkiakina, konso mutu funguna kuntwala batu mû zina dimene, mène pe kuntwala wuwene ku zulu yifungunina. ³³Kasi konso mutu wu ngienguna kuntwala batu, mène pe iyenguna kuntwala tata Wene ku zulu. ³⁴Luzayiku ne nata ngemba haka gha nsi ntoto, Kasi yisa nata mbele yi meno mola. ³⁵Mavwanga yisa nata, ngwisana yikaloko tata ye mwana, mwana n'keto ti ngudiandi, n'keto mwana wu yakala ti ngudi mwana yakala. ³⁶Pe mutu kakuma mbeni ti bana ba nzo, to kikanda. ³⁷Wuna Zola tat'andi to ngudiandi kuhioka mène, kanzolaku mène, kiteso kimosi wuna Zola mwan'andi yakala to mwan'andi wunketo kuhioka mène, kanzolaku mène. ³⁸Wuna konda monga kulunzi diandi, ye kanwanisa, kanzolaku mène. ³⁹Wuna sweka luzingu lwandi kaladisa lwo, Kasi wuna sadisa lwo Samu di mène, kamona lwo kuntwala. ⁴⁰Wuna luyamba kayambi mène, ye wuna yambi mène, kayambi tata wun'tuma gha nsi ntoto. ⁴¹Wuna yambi n'sadi Nzambi ti luzitu lu n'sadi Nzambi kamonga lufutu lwandi, kiteso kimosi ye wuna yamba mutu wu masonga pe lufutu lwandi lu kimasonga. ⁴²Koso mutu n'kabila kopa dimamba dikiosi ku n'leke Samu kene n'longuki wumene, yilukambi mû masonga, kafweneko kakonda lufutu lwandi.

11

¹Ntangu Yezu kaladisa mû kuhana minsiku ku ban'longuki bandi kumiyebiole, kakatuki gakana, Samu di kwe monga mû mavula makaka ma n'si yayina. ²Za, bu kawidi nsangu si Yezu bubakele ku boloko Samu di bisalu bi Yezu, yandi Kahoyi ku ban'longuki bandi, ³" keti ngeyi fweti kwisa, gho n'tuhingila wukaka ? Yezu kabakabudidi mvutu : lwenda lun'kamba Za ma lumwene ti ma luwidi. ⁴Bifwameso bimwene, bikata bitelemi, batu babwasi bakodi, ba ngutu bakumi kuhoya, bamvumbi bafutumuki, nsangu zimboti si Nzambi balongi ku baputu. " ⁵Kiese ku wuna yikonda kubudisa sakuba. ⁶Ntangu Yezu kayeleke, Kahoyi ku kibuka kibatu, Samu di mambu matadi Za, " Nki lwenda tala ku nseke yikonda miti ? ⁷Kasi, nki lwenda tala ? mutu mosi wuwata milele mi n'talu basiaka mû nzo zibantotila. ⁸Kasi, nki lwenda tala ? 'n'sadi Nzambi ? vudie, mène yilukambi, ghioki mû makulu ata n'sadi Nzambi. ⁹Kasi masonama mû mikanda, yituma mutu kuntwala mû kuyidika nzila ku ntuala ngeyi. ¹⁰Mû masonga makulu, yilukambi, bingi babutuki mû kifundu kibanketo, bazayaniku bwoso Za mbotika. mû makulu, babene baleke mû kimfumu Nzambi bene bambuta ku bakulu. ¹¹Yandika Ntangu yi Za mbotika ti Ntangu yayi, kimfumu ki Nzambi kiene kikunwanisa, bakwa kingolo ngolo béké yala. ¹²Nkiakina,, bansadi ba Nzambi ti minsiku milonga ti mû Ntangu Za; ¹³NA luzodi luzaya, n'a wene wu Elle wuzodikisa. ¹⁴Wuna wene ye matu mukuwa kawa. ¹⁵Tsungi yayi mfwene kufwanikisa ti n'a? bafwanani bwoso banabankeke bazakadiki gha kati di batu Bakulu, béké samuna ku bana bakaka, ¹⁶Bekene Hoya ne' Beto ntubudi kiswelele mana lukiniku, tuluyimbididi mikunga, pe beno ata kima kimosi luwidiku. ¹⁷Kasi Za kisa, kadidiku, kanwiniku, batu bahoyaka ne kene ye m'fu. ¹⁸Mwana mutu mû Ntangu yi kisi, kadidi ye kanwiniki, ye bahoyaka ne kadia mbiki ye kanwa bwingi, kene nduku wu bakwa mavwanga, ye batu ba luzingu lumbi. ¹⁹Nkiakina bawu bayandika kunganina batu ba mavula makulu ma kasala Yezu bidimbu bikumbwa, Samu bawu babaluloko mbundu zibawu zimbi. ²⁰Kiadi ku ngeyi Kolazini! kiadi ku ngeyi Betasada! bidimbu bikumbwa bibisalami kwe beno n'a bisalami ku n'si Tile ye Sidoni, mbele babalula mbundu zibawu mû kumonga bipokolo ti putulu. ²¹Nkiakina yek lukamba, kilumbu ki lusambisu, batu ba Tile ye Sidoni babawila fioti kiadi kughioka beno. ²²Ngeyi Kapernamu, tombukoko ku zulu ? lo, kaka wukulumukaka ti kilumbu ki bafwa, Kasi bidimbu bikumbwa bibisalami kwe ngeyi na bisalamani ku n'si Sodomoti mbele kene wukusakumuna ti lelo kiaki. ²³Nkiakina yilukambi kilumbu ki lusambisu, n'si Sodomoti babawila kiadi fioti kughioka beno. ²⁴Mû Ntangu yayina, Yezu kamongi ndinga ye kahoyaka "Tata Nzambi yikubondidi Mfumu wu zulu ye n'toto, ngeyi wusweka bima biabi ku bakwa nduka ti mayele, Kasi wusongila bio kwe banabankeke. ²⁵Vudie tata, matondo yikuhele Samu ngeyene wuzola bwabuna. ²⁶Bima biakulu tata nzambi wupeka bio, Kasi kweko mutu zeye tata, n'a kweko mwan'andi ye yandi zodi kulusengumuna. ²⁷Lwisa

kwe mène beno kulu balwene bakulemba ye mambu mingi mû mbundu zibeno, ye mène yilugheka kiesi. ²⁹ Lumonga tama dimene di minsiku mimene, Mudiambu mène yene wupamba,wukonda lulendo,lumonga ma mboti ma mioyo mieno. ³⁰ Mudiambu ditama dimene dieko zitu."+

12

¹ Mu tsungi yene, Yezu ka labuki nzila zi ba salaka masola ma blé kilumbu ki bisambu. Ba longoki baandi, ba kala ye nzala, bo mongi ba yandiki ku hela ,buma zaandi phe ba yandiki ku dia. ² Ba Fadizie, ha ba mwene bwana, ba n'kambi: Tala ba longoki baaku beeka sala maambu ma ka busila n'tsiku kilumbu ki bisambu. ³ Yezu bakambi ne: «Lungieku beno mana kasala Davidi ha kawidi nzala, yandi ye batu ba kakala bawu? ⁴ Bwe kakoti mu nzo Nzambi kadiidi dipha disambuka, dina dikala kafweneko kadia yandi ye bana kakala bawu, kaka batambiki bimenge bakala ye n'swa. ⁵ Mana lutangoko muna n'tsiku ne: mu kilumbu ki kiphosa, ki bisambu, batambiki ba bungiki kio, mana bazeyeko bawene. ⁶ Mana yi lukambi, hene ye wu hioki nzo bisambu haka. Na luzayani nki kisongidila ki: «mviidi m'pfunu wu zola, mana keko bimenge.» Lu nka bedisaaku ba bazeyeko kete diambu. ⁸ Samu mwana mutu kene pfumu wu kiphosa.» Yezu katuki yandika hakana ti ye ku nzo bisambu. ¹⁰ Hakala ye mutu mosi wu kala ye koko di kifu. Ba lombi kwe Yezu: «Bwene ye n'swa bakodisa mutu kilumbu kibisambu? Mukusia ne ban'hunina disumu. ¹¹ Yezu kahoyaka: «Nki mutu hakati di beno, wu wene ye dimeme dimosi ye dimeme diene di bwidi mu dibulu di diene ye nzinga yiingi mu kilumbu ki kiphosa, ka kwata dioko ye kalubuloko dio phe mu dibulu diene? ¹² Mbala kwa mutu kahioke dimeme! Bweko mbi mu kusala mamboti mu kilumbu ki kibisambu. ¹³ Kunima Yezu n'kambi mutu weene ne: «Lambula koko!» Kayuni dio phe dikodi bwoso koko dina di hika! ¹⁴ Mana ba Fadizie balubuki phe ba yenda n'kasila pfundu. Bayenda dingi nki phila ba fwene ba n'hondisa. ¹⁵ Yezu buna kamwene bwana, yekuki hakana. Batu biingi ban'lende ye kabakodisi baakulu. ¹⁶ Ba tsiki ne basamuniku bwoko kwe batu bahika. ¹⁷ Mukusia ne malungisama makahoya m'bikudi Ezayi ¹⁸ «Tala n'tsadi mene wu tsoodi, wu yi zola bwingi, wu hana kiesi ku moya mene. Yisia pheve mene mukati di yandi phe kasamuna n'kanu kwe ba phoni. ¹⁹ Kasaloko kubusa holowu ku yamuka, phe heko mutu wa ndinga yandi mu ba balabala. ²⁰ Katoluloko kutolula ata n'ti mwa yumuka, kazimoko phe n'ti wuna weka lema mbawu. ²¹ Batu ba n'kangu basia kiitu muzina di yandi. ²² Kunima bisa n'natina mutu wu pheve zi mbi zi meso ma fwa ye baba, ye kan'kodisi, ti mu phila yi kahoyi baba phe ka mwene ku meso. ²³ Kibuka kiakulu ki hoyiki, ye ngituka: «Wuna keko mwana Dawidi?» ²⁴ Ba Fadizie mu ntangu ba widi bwabuna, ba hoyi: «Mutu wandu keka kula pheve zi mbi mu zina di pfumu pheve zi mbi, pfumu bitsusu.» ²⁵ Mu diambu Yezu ka zeyeke zingindu zi bawu, kaba samunaka: «Konso n'toto ki pfumu wene wu kabana wabeene kene wuku kabisa, phe hankatu mavulu to ki kanda ki kabani mu mizingu ki fwene ki zinga. ²⁶ Hô satana kakula satana, disonga kène wu kabana yandiène. Bwè kifwène kizinga kikanda kiandi? ²⁷ Hô mène yikula phève zi mbi mu zina di Bedizébudi, mu zina di nà bazikula ba béékè kwe lulandi? Samu di màambu màna, bakùma ba mbàku béno. ²⁸ Kasi Hô yikula pepe zimbi hana kimfumu kinzambi kiene hakati di beno. ²⁹ Bwe bufwene mutu kakota mû nzo mutu wungolo kayiba bima biandi biakulu na kank'wéteko n'tete ban'kasa mutu wu ngolo ? Mana hana we yiba bima biandi. ³⁰ Wuna Keko ye mène kanzolaku, kafweneko ye mène kakaloko pe ye mène. ³¹ Bwabuna yilukambi, masumu ye ngusi, batu bafwene baloludi, Kasi wuna tukuna mpeve saantu yi Nzambi ban'loluloko. ³² Pe koso wuna hoya diambu di mbi mu zina di mwana mutu, ban'loluloko. Kasi Wuna hoya mambu mu zina di mpeve saantu, basaloko kun'lolula, ata buntwene, ata kuntwala. ³³ Holo wene ye n'ti bunkete ye mbuma ye mbuma dikitoko ,holo wene ye n'ti wu mbuma zimbi, samu n'ti banzayilaka ku mabundu mand. ³⁴ Beno mbutu banioka Bambi (masawu),benweno batu Bambi, bwe lufwene kuhoya mambu ma bunkete ? samu mamakalaka ku mbundu makahoyaka n'wa. ³⁵ Mutu Mboti kalubulaka mambumabunkete mamene ku mbundu'andi, wumbi pe mambi. ³⁶ Pe yilukambi Kilumbu kikusamba, batu babamba samba mu pila mana mambi mabahoyaka. ³⁷ Samu ndinga Zeno zilunungisa pe ndinga Zeno zilubedisa. ³⁸ Kunima Bamfumu bamin'siku ye bamfuadisi bakabusi kwe Yezu na: Mfumu, ntuzodi ntu'mona bidimbu bituki kwe ngeyi. ³⁹ Kasi Yezu kabusi pe bakambi n'a: Kikanda kimbi ye kimbongi kisosa kaka kidimbu. Kasi heko kidimbu kina ban'teka, katula kaka kidimbu ki yonasi n'tumu. ⁴⁰ Samu Yonasi kakala Bilumbu bitatu ye piba tatu mukati di kifundu ki mbisi mamba. ⁴¹ Batu ba Ninive batelema Kilumbu kikusamba ye kikanda kiaki pe bababedisa, Kasi basoba ngindu badikulumuna mu malongi ma Yonasi pe tala, wuhioki Yonasi ke hakaka. ⁴² Nttila wu n'keto wu ku Suti banda katelema pe Kilumbu kikusamba ye batu bakikanda kiandi pe kababedisa. katuka ku n'suka n'toto mû kiisa monga mayele, nduka zi Salomon Kasi tala haka hene ye mutu hioki Salomon. ⁴³ Ntangu pepe yimbi yilubukaka mwe mutu, yihioke mukweddingi huma hana hakonda mamba kaswama ,Kasi kadinga kadinga kamonoko. ⁴⁴ Hakana kadinga kakabuka muna katuki, Kasi hakakabuka ,kawana nzo bakombudi pe yikumi mu ndonga. ⁴⁵ Kunima kakwenda we monga dihika pepe nsambwadi zi zimbi kuhioke yandiene, pe Bakulu bele bazingila mwamuna. ⁴⁶ Ntangu yi Kahoyi Yezu ye batu ngudiàandi ye bapangi bandi bakala ha nzila, badingiki pila ban'hoyisa. ⁴⁷ Mutu mosi we n'kamba ne: Tala ngudiaku ye bapangi baku bene ha n'zila bazodi bakuhoyisa. ⁴⁸ Kasi Yezu n'kabusi ne : Na ngudi mène ? Pe bana bapangi bamene? ⁴⁹ Kunima songidi koko kuna kwene balonguki bandihoyi ne: Tala baba, ngudi mène ye bapangi bamene." ⁵⁰ Wuna salaka luzolo lu tata wene mû zulu ,kene pangiana wuyakala ,Wunketo kene ngudiana".

13

¹ Muna Kilumbu kiene, Yezu katuki mu nzo yina kakala longaka, wele we zakala mû n'kala mamba. ² Kibuka ki batu kin'zieti ,kamongi we kota mu bwatu, zakadi. batu baakulu bazakadiki muna n'kala n'zadi. ³ Kunima Yezu bakambi mambu mingi mu bingana ,kahoyaka : "Tala kuni masola lubuki wele. ⁴ Ntangu yikenda kuni,mbuma dihika zibwidi mu n'kala

n'zila, banuni pe bisi badiidi. ⁵ Mbuma zihika zibwidi mu bifulu bimatadi, mafu mankeke, Kunima bimeni Mudiambu mafu makaloko kiana. ⁶ Kasi hakalubuki mwini, miti miyumuki Mudiambu mikaloko ye misodi, miyumuk ⁷ Mbuma zihika zibwidi ha ntandu nsaku, nsaku zivudi, zihondi mio. ⁸ Mbuma zizibwidi ha ntandu mafu ma kitoko mabuti kitoko, mbuma zihika kuhioka nkama mosi, zihika makuma sambanu, zihika makuma tatu. ⁹ Wuna wene ye matu mukuwa kawa. ¹⁰ Balonguki bisi kwe Yezu, ba n'hiulaka na: "Nki kikuma weke bahoyisila mu bingana ?". ¹¹ Yezu bakabusidi ne : " Ku beno kuhanama mayele ma kuzaya pe kubakisa bipa bi Kimfumu kimazulu, Kasi kwe bawu lo, babaheka moko. ¹² Samu, ku Wuna we kiawu, kwe yandi bayikaka, Mukusia na bivula, bivula bingi, ku wuna weku ban'hotumuna ata bina ke biawu. ¹³ Hakana yeke bakambaka mu bingana, samu ata beke mona, béké monoko kibeni, ata beke wa, beke woko kibeni, pe beke zayaku ata kima kimosi pe. ¹⁴ Hakana, kikuma kibawu, yeke lungila kusakula ku n'tumu Esaie: "Luwa mana luzayoko,, lumona mana lubakisoko. ¹⁵ Samu mbundu yi kanda diadi yene yikonda luzingu, matu mabayika tototo mu kuwa, pe bazibiki meso mabawu Mukusia ne bamoniku, pe baziki matu mabawu Mukusia ne bawiku, pe mbundu zibawu Mukusia ne bazayiku, holo nki kakabukisa yibakodisa. ¹⁶ Masambuka meso mabeno makwemoni, ye matu mabeno makwe wi. ¹⁷ Mu masonga yilukambi, bantumumu ye batu bamasonga bingi bazodi bamona, pe bawa ma lukwe moni beno lelo, Kasi bamona moko. ¹⁸ Luwa Mboti kingana ki n'kuni sola. ¹⁹ Hô mutu keke wa ndinga mana keke yaba Yoko, monga ye kiesi kiakulu, n'kwa nduka kakwisa yibi bina bakuni mu mbundu yandi, bwoso bima bina bi bwidi mu n'kala n'zila. ²⁰ Mbuma zizibwidi mu matadi matadi, kene wu wa ndinga pe yambi yo ye kiesi kingi. ²¹ Mana misodi loo pe mukala mwa ntangu yinkeke, hana hakwisa mitungisi, ngiangisa zihatikila bwingi kikuma ki ndinga, buna kikilama lo, bwidi mbala mosi. ²² Zizibwidi ha n'saku, kene wu weke wa ndinga Kasi biesi bi n'si n'toto ti ki kimvwama bieke n'huna. ndinga Nzambi yikumi yikonda mfunu. ²³ Mbuma zizibwidi mu mafu makitoko, yene wu weke yaba yo, wu wene mû masonga, weke mwanga yo, weke buta mbuma dikitoko, bahika mbala n'kama, bahika makuma sambanu, bahika mbala n'kama tatu. ²⁴ Yezu bakambi kingana kihika, hoyi : Kimfumu kimazulu kifwanani ye mutu wu kuni mbuma zi bunkete mû sola diandi. ²⁵ Mana Muntangu yi beke nimba bana, mbeniandi wusa kuna mbuma zimbi hakati di mbuma zi bule pe wele. ²⁶ Ntangu zimeni mbuma pe zibuti mabundu, mbuma zimbi, mfuta mbiwumongi pe wulubuki. ²⁷ Bansadi ba n'kwa sola bisa n'kamba ne : "Mfumu, wukunoko mbuma zikitoko mu sola dingeyi ? Nki kikuma mwene ye mfuta wumbi ?" ²⁸ Kabakamba ne kina kisalu kimbeni. bawu bakabusi ne " Zodi ntwe vusa wo ?". ²⁹ Mfumu kabusi ne, Luyambula, nki lwe vusa bule dibunkete Mukwe sakudidi. ³⁰ Luyambula bikola ku kimosi biakulu ti kuna tukatula bio, Muntangu yi kukatula yibakamba bakatudi, Kukatula ntete ntete mfuta wumbi, lukutikisa wo kifulu kimosi bayoka wo, Kunima bule diakulu lusidi muna nzo ntuswekilaka. ³¹ Kunima Yezu batedidi dihika kingana, Kimfumu kimazulu kifwanani bwoso mbuma mutadi kamongi Mutu mu sola diandi. ³² Mbuma yina yene yi kinke kuhioka mbuma zakulu, Kasi na yimeni, yivudi, yikumaka n'ti wu mbuta mbuta hakati di sola, mona banuni Bayandiki kwisa tunga mazala mabawu mu mahandika m'andi. ³³ Yezu batedidi dihika kingana ne. "Kimfumu kimazulu kifwanani ye mbuma Lévi yi kamongi Mutu n'keto, futikisi ye makopa matatu ma mfuba, ti kuna yivimba. ³⁴ Yezu kalongi batu bwingi mû bingana, kahoyiku diambu dikonda kingana. ³⁵ Pila mosi Mukusia ne masalama ma Kahoyi n'tumu ha Kahoyi ne, "Yikangula n'wa mène mu bingana, yihoya mambu mamaswekama yandika yisalama n'si n'toto. "Kunima Yezu bakambi batu Benda, yandi we kota mû nzo'. kunima ban'longuki bele kuna kakala, kan'hiulaka, "Ntutendudilete kingana ki mbuma mbi yi yimena mu sola." Bakabusidi ne, "Wu wukuna mbuma zikitoko mwana mutu. Sola diene bwoso n'si m'vimba. mbuma zimboti zene bana ba Kimfumu. mbuma ⁴⁰ Hakana, bwoso bakutikisi mfuta mbi huma hamosi pe bayoka wo mbawu, hakala pila mosi pe Kilumbu ki n'suka n'toto. ⁴¹ Mwana mutu ka hitika banzio bandi, kakatula mu kimfumu kiandi biakulu bi masumu ye batu babasadi mambu mambi. ⁴² Pe babalosa ku fulu di mbawu yingolo, kuna kukala bidilu ye n'kwetisa zi meno. ⁴³ Kunima batu ba masonga bangelangana bwoso tangu mu kimfumu ki tata bawu-- Wuna wene ye matu kawa. ⁴⁴ Kimfumu kimazulu kifwanani ye huma ha baswekila kimvwama mû sola, mutu mosi kamwene Hô pe sweki Hô. kiesi kin'kwete bwingi we teka biakulu bi kakala biawu, pe sumbi sola diene. ⁴⁵ Diaka, Kimfumu kimazulu kifwanani ye n'teki kwe dingi kasola, kakuna buhika mu kimvwama, kalemvula kina kafwene kateka n'talu yingi. ⁴⁶ Ha kamwene ki kakala kwe dingi, we teka biakulu bi kakala biawu we Sumba kio. ⁴⁷ Kimfumu kimazulu kifwanani ye bukondi bu balosi mu n'zadi, bukwata bambisi ba mbandu ye mbandu, ye babakonda mfunu. Hô bubese, balobi bambisi balubudi bwo ku nseke. ⁴⁸ Bazakala, basodi ba bunkete, basidi mû bitunga, babambi balosi. ⁴⁹ Bukala Bwabuna Kilumbu ki n'suka n'toto. Bawanzio bakwisa hana kakala Nzambi kusambisila batu, mû kuhambula batu ba bunkete ye ba Bambi. ⁵⁰ Babalosa mu fulu di mbawu, kukala bidilu ye n'kwetisa zi meno ⁵¹ Lubakisi mambu mama makulu ? Yinga, ⁵² N'tubakisi "Kunima Yezu bakambi n'a, Hakana konso n'nsiku wu balonga mu kimfumu kifwanani ye Mutu wu vwidi nzo, kalubula ye bibinkulu ye bibipa bi kimvwama kiandi. ⁵³ Buna kamanisi kuhoya mambu mene, katuki hakana wele kuma kuhika. ⁵⁴ Kunima Yezu wele ku n'siandi pe kaalongi batu mu nzo zi Nzambi zi ba jwifi. Babakala kwe n'si bakala kwe yituki pe Benda hoyi, "Kwe meke tuka mayele (nduka) mamama ye bipa biabibi keke sala mutu wandu? ⁵⁵ Wu mutu keko Mwana n'sadi mabaya ? Madiya Keko ngudiandi ? Izaki, Yozefu, Simoni ti Yudasiko beko bapangi bandi ? ⁵⁶ Bapangi bandi babanketo Keko baba bene hakati di beto ? Mana kwe keke monga Mutu wu mambu ma makulu ? ⁵⁷ Bamwene bwoso Yezu kabatukuni, Kasi Yezu bakambi, "Hene kaka muna n'siaku yi wutuka ye muna n'zweno, bakonda Zitisa (tombula) n'tumu. ⁵⁸ Kasaloko pe bipa bingi huma hene, kikuma kikukonda ku lukwikilu lubawu.

¹Muna Ntangu yina,Yelodia wu wusodi Bamfumu widi beke hoyila Yezu. ² Kakambaka bansadi bandi, "Wandu Za Matisi, wu futumuka ku bafwa. hakana peve zingolo zina zeke sala mwe yandi."³Kuna ntwala, Yelodia kan'kwatisa Za,n'kasisi misinga, kan'sidi mu boloko kikuma ki Yeodiade,n'keto mpangi'andi Fidipu. ⁴ Kikuma Za wun'kamba ne, "Fweneko mu pila yi nsiku wu n'kumisa n'ketwaku." ⁵ Yelodia kazodi kan'honda,Kasi kabangiki batu,Mudiambu bamongiki bwoso n'tumu.⁶Kasi kilumbu ki feti di Kilumbu ki kabutuki Yelodia kifwene, Mwana wun'ketu wu Yelodia kakini ha ntwala batu bakaviti pe Yelodia kasepidi bwawu. ⁷Mu mvutu n'kambi mwan'andi na kiakulu kina ndomba yikuheka.⁸Mwana wu, ha ban'longisidi kwe ngudiandi, kahoya,"Peka haka ha dilonga, n'twa Za Matisi ⁹n".Mfumu (ntotila), kulomba kuna kun'vwalangasi ngindu, buna kasala lo Mudiambu kan'sila bwo,ye Mudiambu di batu babakala Hô,hene n'swa basala bwo.¹⁰Tumi Be tabula n'twa Za ku boloko. ¹¹ Pe ban'ete n'twa wene ha dilonga, ban'hele mwana wene pe nete we n'heka ngudiandi. ¹² Kunima balonguki ba Za bisa monga mvumbi bele Be zika.Kunima bele Be n'kamba Yezu.¹³Yezu ha kawidi bwo, katuki hakana, mongi bwatu we zakala huma ha yandi buhika. Batu ha bawidi, ye babatuki mu mavula mahika,bele Be n'landa mû malu. ¹⁴ Yezu wisi ha ntwala bawu,widi kiadi pe kodisi bambefo babakala hakana babel. ¹⁵Ha kuyidi kuma, ban'longuki Be n'kamba Yezu ne huma ha n'twene ha yumuka," batuma batu Benda mû mahata ma belebele basumba bima bikudia. ¹⁶Yezu kabakambaka ne beko ye nzala yi kwenda, lubaheka benweno bima bikudia. ¹⁷ Bawu Bahoyaka ne "N'twene kaka ti mapa matanu ti bambisi ba mamba bole." ¹⁸ Yezu kabakambaka ne" Lundatina bio. ¹⁹Yezu samuni ku batu bakulu bazakala hana mfuta makanga. mongi mapa matanu ye bambisi bole,tombudi meso kuzulu, sambudi 'mo ye bukuni mo.Kunima hene ku ban'longuki bandi, bakabisa kwe batu. ²⁰ Bakulu badidi pe ba yukuti. pe ban'ete mamasele.bitunga kumi ye biole bikabasi. ²¹ Batu baba didi bakala mafunda matanu ma bayakala, tangiku banketo ye bana.²²Mbala mosi Kunima, bamatisi mu bwatu ban'longuki bandi Mukusia ne bendaka simu dina,hakana yandiene keke kabusa batu. ²³ Kunima ku yambudila batu,mete ku mongo we sambila. masika ha mabwidi kakala yandi buhika. ²⁴ Kasi bwatu hakati kati di nzadi, bukalako ye pila yi ku sungika bwo,mfunzi yiyisiki masambu makulu pila lo.²⁵Mu ntangu yibwidi piba,Yezu wele kwe bawu, kayeleke ha n'kanda mamba. ²⁶ Ban'longuki ha bamwene Mutu weke ha ntandu mamba,babangi, ba yindudi ne m'fu pe bayandiki kuyamuka ye Boma. ²⁷ Yezu bakambi muna Ntangu yene ne,"Mene wuna Lubangiku, lumoniku bôoma. ²⁸Piele kan'kambaka ne, "Mfumu, Hô ngeyi n'kamba mene pe yisa ha ntandu' mamba kwe ngeyi." ²⁹ Yezu ne," Zosa " hakana, Piele lubuki mu bwatu Yandiki kwenda ha ntandu nkanda' mamba mu kwenda kwe Yezu. ³⁰ Kasi Ntangu yi kamwene mfunzi yisi mwene Boma,pe Yandiki kumioka mu mamba,hakana yamuki,"Mfumu pulula mene. ³¹ Hakana, Yezu lambudi koko pe n'kwete,kan'kambaka, Mutu lukwikilu kinkeke,nki kikuma bangidiki?." ³²Ntangu yi bakoti Yezu ti Piele mu bwatu, mfunzi pe yilepami. ³³ Ban'longuki babakala mu bwatu batambusa,bamfukamini Yezuna,"Makiedika wene Mwana Nzambi. ³⁴Ha balabuki ku simu,batelema ha Genesaret. ³⁵ Batu ba hakana, ha bazeye ne Yezu wanduwu, bayalumuni n'sangu mu mahata ma n'kala pe bayandiki kunatina Bakulu babakala babel. ³⁶ Bakala n'lendika bingi basimba kaka n'dingi n'lele yandi, pe Bakulu babasimbi wo bakodi.

15

¹Kunima ndambu bamfuadisi ye bamfumu ba nsiku bayeleke kwe Yezu wu Yeluzalemi. Bahoyaka, ² Nki kikuma ban'longuki baku beke zitisoko minsiku mi bambuta ? basukulaka moko mabawu kuntwala kudia." ³ Yezu bakabusidi ne, "Ah beno nki kikuma lukonda zitisila minsiku mi Nzambi ,luzitisa mi benweno ?"Samu Nzambi kahoya,'Zitisa tat'aku ye ngudiaku,wuna yandi kulu konda Zitisa tat'andi ye ngudiandi kafwa kaka. ⁵ Kasi luhoya kwe batu ne,"Koso Mutu wuhoya kwe tat'andi ye ngudiandi, Kabu di yi n'ka kuheka,dia yikamba yi n'ka heka Mfumu Nzambi. ⁶ Mutu Wuna Keko diaka ye mfunu kuzitisa tat'andi. Hakana luhondila ndinga Nzambi kikuma ki minsiku mieno.⁷Mazoba (bingumba) ! Izayi kahoyaka makiedika Ntangu yi basakudi mu zina di beno, ⁸ Batu baban'zitisaka kaka ha ntandu lulumi, Kasi mbundu zibawu zene kiana ye mène. ⁹ Ban'zitisu mu bungumba, Mudiambu kwaandi di minsiku mi dibundu, balongaka minsiku mi batu."¹⁰Kunima tedi Kibuka ki batu pe bakambi, "Luwa ye lubakisa,luzaya ¹¹ Heko kima kikota mu n'wa Mutu kim'bebisa,Kasi koso ndinga yi yilubukaka mu n'wandi, yayina yibungaka mambu.¹²Ti ban'longuki bisi n'kamba Yezu ne bamfuadisi bakele bakangami, beke kukoko ha bawidi Mana kele hoyaka ? ". ¹³ Yezu Kabusi ne," Koso n'ti wu kakonda kuna tatamene ban'vusa. ¹⁴ Lusiku ngindu kwe bawu, bene banati bifwameso. Hô kifwameso kanata n'kweno kifwameso babole Be bwa mu dibulu.¹⁵Piele Kabusi kwe Yezu, "N'tutendudila kingana kiene." ¹⁶ Yezu pe bahiudi ne," Beno pe lukwezayiku kaka ? ¹⁷ Lukwemoniku na kiakulu ki kikikota mu n'wa, kihioke mu nsiobo ye lundi,Kunima kiele ku kabine?" ¹⁸Kasi bima bi bilubukaka mu n'wa bitukaka ku mbundu, bia-bina biheka mutu bulu. ¹⁹ Samu ku mbundu kutuka ngindu zi mbi, zikuhonda,zi mbongi, zi kukonda kuzaya mambu,kindumba,bwif, kuhuna mambu ye ngusi. ²⁰ Tala bima bi bebisa Mutu. Kasi kudia wukonda kusukula moko kubebisaku Mutu. ²¹Kunima Yezu katuki hakana, wele ku n'si Tyre ye Sidon. ²² Ye n'keto mosi wu Canaan wuzingi kwo wisi kwe Yezu, Yandiki kuhoya ye ndinga ngolo kwe Yezu ne,"Mfumu, ngwila kiadi, Mwana Dawidi, mwana mene wu n'keto keke tungisama kwe Satana. " ²³ Kasi Yezu kakabusoko ata mvutu. Ban'longuki bandi bisi m'bondila,beke hoye ne,Mfumu, n'kabusa Mudiambu keke didila beto.²⁴Yezu kabakambaka, "Bapitika Mudiambu di mameme ma malala nzila mu nzo Izalaye." ²⁵ Kasi kamongi wisi, fukami kuntwala yandi ye hoyi," Mfumu, nsadisa mene. " ²⁶Yandi Kabusi, "heko mboti Mutu kamonga dipa dibana kalosila bambwa."²⁷Mama wene hoyi ne, "Makiedika Mfumu, Kasi ata bambwa badiaka pe bima bibibwa mu n'si mes. a bisisa Bamfumu baba." ²⁸ Yezu n'kabusidi ne, "Ngudi, lukwikilu lwaaku lwe lwingi. Masalama mana weke lombamba masalama. pe muna Ntangu yene mwan'andi pe kodi. ' ' ' ²⁹Yezu katuki,wele ku simu dinzadi Galileo, wele, mete mongo we zakala hakana. ³⁰ kibuka ki batu kiele kwe yandi, ye bifwameso, mababa ti bikata, ye batu babakala babel, ba ban'ete kwe Yezu pe kabakodisa. ³¹ Hakana,

batu bakala ye kiesi kingi Mudiambu bamwene mababa mahoyi,bifwameso bimwene. Bakumisi bwingi Nzambi Izalaye. ³²Yezu tedi ban'longuki bandi, kabakambaka ne, yene ye kiadi ki batu baba, Mudiambu bene kaka ye beto. Nzodiku yibayambudila ye nzala, hana Be bwa ngambu mu nzila. ³³Balonguki ne, Kwe n'tumwena mapa ma mafwene mabalungila lawu di batu ba,huma hakaka hene bu ha yumuka ?. ³⁴Yezu bahiudi ne, "Mapa makwa lwe mawu ? Bahoyaka ne nsambwadi ye bana bambisi ba mamba. ³⁵kunima Yezu bakambi Bakulu bazakala muna mafu. ³⁶Mongi mapa mene ye bambisi, Kunima dikukabusa matondo,bukuni mo pe hene bitini ku ban'longuki,ban'longuki bahene ku batu. ³⁷Bakulu badidi pe basepidi,batonguni bibisele biakulu, bakutikisi bitunga nsambwadi. ³⁸Batu mafunda maya ma bayakala ba didi,tangiku banketo ye bana. ³⁹Kunima Yezu bahele Bakulu nzila Benda,yandi wele ku n'si Magadala.

16 ¹Bamfuadisi ye ba Saduku bisa Mukusia ne bam'heka kabasongila kidimbu kituka ku zulu. ²Kasi kabakambaka ne, "Ha mabwa masika, luhoyaka ,kukala ku bunkete, samu zulu diene di kabenge'. ³Pe mu kibungi ne, kukala ye mvula lelo,samu zulu diene di kabenge' ye piba. luzaya kitoko ki ku hoyila kidimbu ye lutu lu zulu, Kasi luzayoko kuhoyila bidimbu bi Ntangu. ⁴Kanda di mbi,di kindumba dikwe dingi kidimbu, heko kidimbu kina ban'heka,Hô Keko ki Yonasi kaka.Kunima Yezu basisi wele kwandi. ⁵Ntangu yi bakumi ban'longuki simu dina, Bamongi baladi kumonga mapa. ⁶Yezu kabakambaka ne, "Lukeba ye Lévi di mapa ma bamfuadisi ye ba Saduku.". ⁷Ban'longuki bayindudi bawene pe Bahoyaka," Ngatu kikuma ntukondi monga mapa.". ⁸Yezu, bwoso kazeye bwo,hoyi ne, "Beno batu ba lukwikilu lunkeke, bwe lweke yindula Bwabuna ne kikuma lukondi monga mapa ? ⁹Lumonga Hô luyubukaku mapa matanu Mudiambu di batu mafunda matanu, mana bitunga bikwa bisele bilutonguni? ¹⁰Holo diaka mapa nsambwadi Mudiambu di batu mafunda maya, mana bitunga bikwa bisele ? ¹¹Bwe lweke zayiloko ne mène yikele luhoyila mapa? lukeba, lusadidiku Lévi di ba mfwadisi ye ba Saduku. ¹²Kunima bisa zaya na kabakambiku Mudiambu di mapa,Kasi bakeba mu malongi ma ba mfwadisi ye ba Saduku. ¹³Ha kisa Yezu mu n'lambu Sezadi wù Fidipo, kahiula kwe ban'longuki bandi ne, Na wu Bahoyaka Wene mwana mutu ? ". ¹⁴Bahika Bahoyaka Za Matisi, bahika Eli,bahika pe Zelemi holo mosi wu ba n'tumu. ¹⁵Kabahiulaka bawu n'a," Kasi beno, na luyindula yene mene ? ¹⁶Simoni Piele ne, "Ngeyi Wene Kristu, Mwana Nzambi wuzingaka." ¹⁷Yezu Kabusi, "Wusambuka Simoni Piele Mwana Yonasi, samu Keko ma ki n'suni ye menga zayidi bwo,Kasi ku tata mene wu wene mû zulu. ¹⁸Yikukambi, ngeyi wene Piele (tadi), ha ntandu' tadi diene yitunga Nzonzambi mene, bielo bi bilumbu bi bafwa bikangamoko kwe yandi. ¹⁹Yikuheka nsabi zi kimfumu kimazulu. Biakulu bi kasa ha n'si n'toto bikala bikasama ku zulu. ²⁰Kunima bakambi ban'longuki bandi basamuni ku ku mutu hika na yandi kene Kristu. ²¹Tuka n'tama,Yezu kabakambiki ne kafweti kwenda ku Yeluzalemi, kamona pasi zingu ku moko ma bambuta batambiki bimenga ye babamitsiku, ban'honda,pe kafutumuka Kunima Bilumbu bitatu. ²²Kunima Piele mongi wele mu n'kala babole, n'kambi,Ma makulu makatuka Kwe ngeyi, Mfumu, mambu ma mbandu yayi makubwidiku ata mbala mosi. ²³Kasi Yezu baluki pe Hoyi ku Piele ne, "Kala ku kunda dimene. Satana!ngeyi wene ye tadi dimbawu mu diambu di mene, Mudiambu kwe yindudiku ma kinzambi, Kasi makibatu." ²⁴Kunima bakambi ban'longuki bandi ne, "Hô Mutu zodi kandanda,kafweti dibusa yandiene, kamonga kulunzi pe kandanda. ²⁵Samu koso wuna zola kahulula luzingu lwandi, kaladisa lwo,Kasi Wuna ladisa luzingu lwandi kikuma ki mene kaalusengumuna. ²⁶Samu nki kabaka Mutu ne kanunga n'toto m'vimba Mana kaladisa luzingu lwandi ? ²⁷Samu Mwana mutu kakwisa ye n'kembo wu tat'andi ye banzio bandi, pe kafuta koso mutu mû pila Bisalu biandi. ²⁸Yilukambi, mu makiedika, bingi ha kati di beno baba,bazaya lwoko lufwa, Hô bamweneko mwana mutu kisa mû Kimfumu kiandi.

17

¹kunima Bilumbu bisambanu,Yezu mongi Piele, Izaki, ye mpangi'andi Za,ban'ete ku pungamu ha ntandu' mongo. ²Kakituki ha ntwala bawu, kilunzi kiyandiki kungenga bwoso tangu,milele mikumi mikasemekaseme yabana mwinda. ³Tala hakana, Moyize ye Eli bamoniki,beke hoyana ye yandi. ⁴Piele kakabusa kwe Yezu, "Mfumu, bwene Mboti Mudiambu di beto n'tukala haka.Hô zodi, yinsumika nzo tatu,mosi yingeyi, mosi yi Moyize ye mosi Mudiambu di Eli." ⁵Bwoso kakala hoyaka, tuti dikungelangana dibafiniki.ye ndinga yituki mu tuti yihoyaka , "Lutala Mwana mene yizola bwingi, lun'wilaka.". ⁶Ntangu yi bawidi ban'longuki Bwabuna, babwidi muna mafu pe Boma bubakwete. ⁷Kunima Yezu wisi, basimbi pe kahoyaka ne, "Lutelema,luwiku Boma. ⁸Ha batadi kuzulu ata Mutu lo,kaka Yezu. ⁹Ha bayenda kulumuki mongo,Yezu kabakambaka ne, "Lusamuni ku kwe mutu ndosi yilumwene ti kuna kafutumukina Mwana mutu ku bafwa." ¹⁰Ban'longuki ban'hiulaka ne, "Nki kikuma Bamfumu ba mitsiku bahoya ne bufwene Eli kisa ntete ? ¹¹Yezu hoyi ne, "Mu masonga, Eli kakwisa Mudiambu di ku yidika mambu makulu. ¹²Kasi Yilukambi Eli wisa mana ban'zayako. N'kutu ban'sadi makulu ma bazodi bawu. Pila mosi pe Mwana mutu kamona pasi ku moko mabawu.". ¹³Hakana Ban'longuki bisa zaya Za Matisi. ¹⁴Ha bakabusi kuna kukala batu,Mutu mosi wisi kuntwala Yezu, fukami pe hoyi, ¹⁵"Mfumu, ngwila kiadi Mwana mene kabwa ngambu pe kamona pasi zingi,samu bwingi kabwa mu mbawu ye mu mamba. ¹⁶Yisa nata ku ban'longuki baku,Kasi ban'kukoko kun'kodisa. ¹⁷Yezu Kabusi ne, "Kanda di mbi dibeba, ye kuna nki ntangu yibamba lumonga ? Lundatina yandi haka.". ¹⁸Yezu nganini mifu pe milubuki mwe yandi, muna Ntangu yene mwana kodi. ¹⁹Kunima Ban'longuki bele belebele ye Yezu, ban'hiudi mu kinsweki n'a, "Nki kikuma ntukondi kun'kukila beto?". ²⁰Yezu kabakambaka," Mudiambu lukwikilu lweno lunkeke.Samu yikukamba mu masonga, lukwikilu lweno Hô lwène lwingi bwoso mbuma moutarde, fwene wuhoya ku mongo wandu ne,katuka haka,Ndonda kuna,kakwenda, mana heko kina lukonda kuka ²¹kusala. ²²Ntangu yi bakala ku Galileya, Yezu hoyi ku ban'longuki bandi ne, "Mwana Mutu ban'teka ku moko ma batu.". ²³Ban'honda pe,Kunima Bilumbu bitatu kafutumuki.Ban'longuki bakumi kiadi kiadi. ²⁴Ha bakumi ku

Kapernamu, batu baba futisi paku mu Nzonzambi bisi kwe Piele, bahoyi ne, 'Mfumu eno kafutaku paku yi Nzonzambi ?²⁵ 'Kahoyaka Eh, kafutaka, ha kakoti Piele mu nzo, Yezu mongi Wu-ntete ndinga, hoyi ne, 'Bwe weke yindula Simoni, Bamfumu ba n'si n'toto, kwe na bamongaka paku to milambu ? ku bana baba Hô ku banzenza ?²⁶ 'Ha kakabusi Piele ne, "ku banzenza". Yezu kan'kambaka ne Hô buna bana bafutaku.²⁷ Kasi mu kukonda sumusa bafutisi paku, Ndonda ku mamba, losa ndoba, mbisi Wu-ntete wu Benda, n'kangu la n'wa, mona mbongo zi kibende, monga zo,abela zo mu zina di mène ye ngeyi.

18

¹Muna Ntangu yene, ban'longuki bisi kwe Yezu, Bahoyaka ne, "Na wene mbuta mû Kimfumu kimazulu?"² Yezu tedi Mwana mosi wu n'keke ye n'sidi hakati di bawu, ye³ hoyi, "Mû masonga yilukambi, Hô lusobiku lukuma yabana bana bankeke, lukotoko ata bunke mû Kimfumu kimazulu.⁴ Hakana mutu yandikulu wudikulumuna bwoso Mwana wandu, wanduna wene mbuta mû Kimfumu kimazulu.⁵ Woso mutu wuna yamba Mwana wandu mosi muzina di mène, kayambi mène.⁶ Kasi wuna tuma mwana mosi wandu kasumuka, bufwene Mudiambu di yandi banzitikila tadi dimbuta mbuta mutsingu bantimbula mû n'si nzadi.⁷ Kiadi ku n'si n'toto Mudiambu di Ntangu yayi yi pasi! Samu bwe mfunu mambu mama masalama. Kasi kiadi ku mutu wuna masalamana mambu mama. !⁸ Kasi koko diaku to kulu diaku dieke kunatisa mikanu, tabula dio losa dio kiana. Mboti wukota mû Kimfumu kimazulu ye koko ditabuka, haa kifulu kikwe hia mbawu ye moko mole ye malu mola.⁹ Hô disu diaku dikunata bwingi ku masumu, katula dio losa dio kiana. Bufwene wukota ku kimfumu kimazulu ye disu dimosi, ha phalasi yikwe hia mbawu mû bilungi ye meso mola.¹⁰ Lukeba tuyambula kubalewulaka bana ba. Samu yilukambi bawanzio babawu bayakala kaka kilunzi ki tata wene kuzulu.¹¹ Samu mwana mutu kisa mû kuhulusa babalala.¹² Bwe luyindula? Hô mutu je ya mameme n'kama mosi, Hô dimosi dilala, kasisoko mameme mana makumavwa ye vwa ku mongo, we dinga dina diladiki? ¹³ Ntangu yi kamona dio, kakala ti kiesi kingi Samu di dimeme dina kuhioka mana mahika. Pila ¹⁴ mosi keko luzolo lutata wu wene mû zulu na mwana mosi wunkeke kalala.¹⁵ Hô mpangi'aku kakusala mbi, n'tela n'kambi kifu kina kasadi buna lwene beno bola. Hô kakuwila, ngeyi n'ungi.¹⁶ Hô kabusa kukuwila, monga pangi mosi Hô bola, Mukusia ne mû n'wa batu baba ba bola masonga malubuka.¹⁷ Hô kabusa kubawila, nata ku Nzonzambi. Hô kabusa kuwa ku Nzonzambi, monga bwoso mp'ani holo m'futisi paku.¹⁸ Mu masonga yilukambi, biakulu bi lukwetika ha n'si n'toto, bikala pe bikukwetika kuzulu. biakulu bi. lukutumuna ha n'si n'toto, bikalype bikukutumuna ku zulu.¹⁹ Yilukambi Hô batu bole bawisani mû koso diambu dibalomba ha nsi n'toto, tata mène pe kabaheka.²⁰ Samu hana bakutakani batu bole Hô batatu mû zina di mène, mène pe Yene ye bawu.²¹ Kunima Piele wisi, n'kambi Yezu, "Mfumu, mbala kwa mfwe ne yin'lolula pangiana wuna sadi kifu kwe mene?"²² ye kuna tsambwadi ?²³ Yezu kan'kabusilaka ne yilukamboko nsambwadi, Kasi mbala makumi nsambwadi ye nsambwadi.²⁴ Hakana Kimfumu kimazulu kiene bwoso ntotila wu zodi Katanga bansadi bandi.²⁵ ha Bayandiki ye wu Wu-ntete, wufweti n'heka pata mafunda kumi ma midi.²⁶ Kasi ha ka'mwene ne kakaloko ye kina kan'futa, mfumwandi hene n'swa ban'teka ye n'nketwa'ndi ye bana ba'ndi ti biakulu bikakala biawu Mukusia ne kafuta mfuka.²⁷ N'sadi kamongi bwidi, fukami kuntwala mfumwandi, n'kambi ne, 'Mfumu, meka m'wa Ntangu, yifuta yakulu.'²⁸ kunima mfumwandi bun'hele bulu ku mbundu, n'yambudidi pe losi mfuka yene kimakulu.²⁹ N'sadi Wene ha kalubuka we monana ye mosi pe wukala ye pata n'kama ziyandi, n'kwete ha dinga, kan'kambaka futa mfuka yi mene.'³⁰ N'kwenandi bwidi muna malu mandi, kan'kambaka ne, "Peka mwa Ntangu, yifuta."³¹ Kasi n'sadi wu busi, we n'kwatisa ku boloko ti kuna kafutula mfuka. yandi.³² Bakweno bakasadi bawu ha bawidi pe bamwene makulu ma mahioki, kiadi ki bakwete bwingi, bele Be samuna bwo ku mfumu bawu makulu makasadi.³³ Mfumu bawu ha kawidi bwo, n'tedi n'sadi wene, n'kambi ne, 'Ngeyi n'sadi wu mbi, mene yikuloludi pe yikuyambudidi mfuka yakulu futiku.³⁴ Fweneko wukala ye kiadi bwoso yikuwila mene ?³⁵ Mfumu, nkabu zin'kwete, n'hele pe ban'sia ku boloko ti kuna kafutula mfuka yakulu yi yandi pe.³⁶ Bwabuna pe tata mene wukala kuzulu kasala pe ku konso mutu wukonda lolula mpangi'andi ye mbundu mosi.'

19 ¹Yezu buna kamanisi kuhoya mambu mana, katuki ku n'si Galileo, wele ku n'si Yuda ku ntandu nzadi yi Yudani.² Kibuka ki batu ki n'landi pe kabakodisi.³ Bamfuadisi bisi mona, bazodi ban'songila, beke hoyi ne, "Bwene ye n'swa mû pila yi minsiku, Mutu yakala bakabana ye n'nketwa'ndi longo kikuma ki koso diambu ?⁴ Yezu Kabusi ne, " Kutanga ku ne Wuna wu basala yandika luyandiku n'keto ye yakala ?⁵ Pe hoyi diaka ne, hakana Mutu yakala kasisa tat'andi ye ngudiandi we kangama ye n'nketwa'ndi, pe babole bakuma kima kimosi.⁶ Hakana baseleko diaka bole, bakumi kima kimosi. "hakana bina kavukisa Nzambi heko Mutu kabisa. 'Bakambi nki kikuma Moyize keke tuheka n'swa n'tuheka n'keto n'kanda wu kukula holo wu kuhonda longo."⁷ Kabakamba Mudiambu di kukola ku mbundu Zeno, hakana Moyize kaluhedila n'swa lukuma (lukatula) ba n'keto beno, Kasi ku luyandiku makaloko Buna.⁸ Yilukambi, koso mutu wuna yambula n'nketwa'ndi, Hô keko mu mambu ma mbongi pe kakwela wuhika, kasadi kindumba. Pe yakala wuna kwela n'keto wu tele mbongi, yandi pe kasadi kindumba.⁹ Ban'longuki bahiula Yezu ne, "Na Bwabuna bwene Mudiambu di n'keto ye yakala, kweku ye mfunu wu kukwela."¹⁰ Kasi Yezu kabakambaka ne, Keko Konso mutu fwene katambusa mambu mama, Kasi ku banà ye kikalulu kiakina batambusa mo.¹¹ Samu hene ye lumani lubata yandika kifundu ki ngudiandi, hene ye ba lumani pe kubayakala, hene pe ye lumani basala Mudiambu di kimfumu kimazulu. wuna wene ye Kikesa ti luzolo lu kuyamba dilongi diadi, kayamba dio.¹² Bamongi ban'ete bana bankeke Mukusia ne kabasia moko, ka sambila mu diambu di bawu, Kasi Ban'longuki bazodi lwoko.¹³ Kasi Yezu bakambi n'a, "Lubaheka nzila bana bisa kwe mene, lubabusidiku bisa kwe mene, samu Kimfumu kimazulu kiene kibawu.¹⁴ Kabasidi moko, Kunima wele, katuki hakana.¹⁵ Mutu mosi wisi kwe Yezu

pe hoyi ne, "Mfumu, nki buma bubunkete mfwene yisala mu kumonga luzingu lu mvula yi mvula ? ¹⁷ Yezu n'kambi ne," Nki kikuma weke ndombila mamene ma bunkete ? Mosi kene wubunkete, Kasi nazodi kota mû luzingu, lungisa (batila) minsiku. ¹⁸ Mutu wene hiudi, "Nki minsiku ?, Yezu n'kambi ne," Hondiku, tekumvungi, yibiku, pe tekumvungi kimbangi ki bungumba., ¹⁹ Zitisa tat'aku ye ngudiaku, pe zola pangiaaku boso dizola ngeyene. ²⁰ Ngunza Wuna n'kambi, "Yi lemvuka mû mambu mana makulu, nki mfwene Yisala diaka ? ". ²¹ Yezu n'kambi, "Hô zodi wukuma wukaseme, teka biakulu biwebiawu, hana bio ku baputu, pe kala ye kimvwama kingi mû zulu, Kunima Zosa ndanda mene. ²² Kasi ha kawidi makulu ma ka n'kambi Yezu, kakabuki ye kiadi kingi, samu kakala ye bima bingi. ²³ Yezu kahoyaka ku ban'longuki bandi ne, "Mu masonga yilukambi, kwe bulu kwe mutu n'kwa kimvwama mû kukota mu kimfumu kimazulu. ²⁴ Dihika Yilukambi, kwene ata pasi lo ku buluku mu kukota mu n'wa ndongo, Kasi pasi kwe n'kwa kimvwama mû kukota mu kimfumu kimazulu. ²⁵ Ha bawidi Bwabuna Ban'longuki, bayituki bwingi, Bayandiki kuhoya, "Na huluka mana? ²⁶ Yezu keke batala pe hoyi, mana makulu mene pasi kwe batu, Kasi ye Nzambi mana makulu masalama. ²⁷ Piele kahoyaka," Tala Mfumu, ntu yambula biakulu Mukusia landi ngeyi, nki tumonga ? ²⁸ Mu masonga, Yilukambi, beno balundandi, mu n'sungi yikwisa, hana kazakala Mwana mutu ha kiti ki kimfumu (luyalu), beno pe lukala bazakala ha biti kumi ye biole bi Kimfumu, mu kusambisa bikanda kumi ye biole bi Yisalayele. ²⁹ Koso mutu, wu wusisa n'zwandi, bapangi bandi babayakala, babanketo, tat'andi, ngudiandi, bana bandi, holo kifulu kiandi kikazingilaka kikuma ki zina dimene, kamonga n'kama ye n'kama zi bikasa sisa, pe kamonga luzingu lu mvula ye mvula. ³⁰ Kasi bingi babene lelo ban'tete, bakuma banduka, pe babene lelo bansuka bakuma ban'tete.

20

¹ Kieleka, kimfumu kizulu kiene bwoso n'kwa nseke wu lubuki mu kibungi Mukusia ne kamonga batu babasala mu bisalu (masola) mandi. ² Ha bawisani ye ban'sadi Mukusia ne kafuta ndisu mosi muna Kilumbu, batumi ku masola mandi. ³ Lubuki mu n'kala Ntangu yi tatu, mwene ban'sadi bahika bakala ha kifulu ki zandu ata kima kasadiku. ⁴ Bakambi n'a, Beno pe lwenda ku sola, biakulu bibiene bikitoko yiluheka bio, Bamongi bele Be sala. ⁵ Lubuki diaka ku n'kala Ntangu yi sambanu ye vwa kasadiki kaka mbandu mosi. ⁶ Kilumbu kihika, mu Ntangu kumi ye mosi, pe wene bahika basadiku ata kima. kabahilulaka nki kikuma luzakaladi bwabubu ata kima lweke saloko Kilumbu ki m'vimba ? ⁷ Bahoyi ne, Mudiambu batu mongiku mu kisalu, kabakambaka ne, beno pe lwenda ku masola. ⁸ Masika mosi, Mfumu n'tedi wu talaka makulu, batela ban'sadi Bakulu pe yandika ku bafuta, yandika wu wunsuka ye kuna Wu-ntete. ⁹ Ha bisa bansadi bakamongi mu ntangu yi kumi ye mosi Bamongi pata mosi. ¹⁰ Ha bisa bansadi babantete, bazeye na bamonga zingi, Kasi Bamongi kaka pata mosi bwoso babansuka. ¹¹ Kunima dikumonga mbongo zibawu, babokuti kwe Mfumu. ¹² Bahoyaka, Bansadi baba bansuka basadi kaka Ntangu mosi yi kisalu, mana n'tuhele betu kulu ntalu mosi, beto batu mwene pasi yandika kibungi ti mwini. ¹³ Kasi Mfumu bakambi kwe mosi wu bawu n'a, Yeke kusaloko pasi, n'tuwisanoko ye benu na yifweti lufutaka pata mosi mu Kilumbu ? ¹⁴ Lumonga bina luwisana, lwenda, n'sodi yi n'heka ku batu ba bamongi buntwene ntalu mosi ye benu. ¹⁵ Yeko ye n'swa yisala mana NZodi mu bima bima? holo lukwe zodi yiyika Mudiambu yene kwama wumboti ? ¹⁶ Bwabuna batu bansuka bakuma ban'tete, babantete bakuma bansuka. ¹⁷ Samu kakala wuyilama kenda ku Yeluzalemi, mongi Ban'longuki ba kumi ye bole wele bawu mu n'kala, kabakambaka ne, ¹⁸ Lutala ntweke kwenda ku Yeluzalemi, Mwana mutu ban'teka ku Bamfumu ba batambiki ye bamin'siku, pe banzengila n'kanu lufwa. ¹⁹ Pe bam'bula miswani pe ba n'koma ha kulunzi, kasi kafutumuka Kilumbu kitatu. ²⁰ Kunima ngudi mwana Zebede wisi kwe Yezu ye bana ba'ndi, dikulumuni ku meso ma Yezu pe n'lombi buma. ²¹ Yezu Kabusi ne, "Nki zodi ? "Hana n'swa n'a bana ba mène bazakala mosi ku koko dingeyi di kitata, mosi didikimama mu Kimfumu kingeyi. ²² Kasi Yezu kabakambaka ne, "Weke zayoko bi weke lombi. Wene ye ngolo wun'twa mbungu yi Honda mène ? Ba n'kambaka ne N'twene bafwana." ²³ Kabakambaka ne makiedika lunwa kopa dimene, Kasi mamatadi kuzakala ha koko di kitata ye dikimama dimene, keko mène yihanaka kio, kina yandiene tata hanaka. ²⁴ Ha bawidi Bwabuna Ban'longuki kumi bana, babawididi n'kabu zingi bana ba bôle. ²⁵ Kasi Yezu batedi belebele ye yandi pe bakambi, "Luzeye na Bamfumu ba makanda bayalaka mu kingolo ngolo pe batu ba bawu ba ngolo bakala kaka ye kimfumu kingi kwe bawu. ²⁶ Kasi makaloko buna hakati di beno, n'kutu Wuna zodi katombuka hakati di beno kafweti kala n'sadi eno. ²⁷ Pe wuna zodi kakala Wu-ntete hakati di beno, kafweti kala n'sadi eno. ²⁸ Bwabuna, mwana mutu kisoko ne bansadila, Kasi yandi kahana luzingu lu yandi samu di masumu ma batu bingi. ²⁹ Ha balubuki ku Yediko, batu bingi babalandi. ³⁰ Pe bifwameso biole bikala bizakadi mu n'kala n'zila, ha bawidi Yezu keke kwe hioki, Bayandiki kuyamuka ye ndinga ngolo ne, "Mfumu, Mwana Dawidi, n'tuwila kiadi." ³¹ Batu babanganini Mukusia ne bayambula mazu, Kasi bawu ba yamuki diaka, "Mfumu, Mwana Dawidi, n'tuwila kiadi beto." ³² Yezu telemi, batedi pe bahiudi, "Nki luzodi yisala Mudiambu di beno ?". ³³ Bankamba n'a, "Mfumu, meso ma beto mamona." ³⁴ Hakana, Yezu, kiadi kin'kwete, simbi meso mabawu, mbala mosi mesu makanguki, Bayandiki ku'mona pe ba n'landi.

21

¹ Ha bakumi belebele ye ye Yeluzalemi, pe bakumi ku Betfaze, ku mongo wu miti mi olivi, Yezu katumi Ban'longuki bole. ² Kabakamba ne "Lwenda kuna hata dilweke mona kuntwala, lumona buluku dimosi di n'keto dikukasa ye mwa buluku, lukangula dio, lubandatina. ³ Hô mutu kakubula, lun'kamba ne Mfumu ke ti mfunu bawu, mana kan'yambula mu mbala mosi." ⁴ Hakana, MAKACHOYA polofeti ne masalama. kahoyaka :, ⁵ "n'kamba Mwana siyoni, tala mfumwaku, Zosa ngeyene, wulepama pe wuzakala hantandu mwana buluku, Mwana wunkeke." ⁶ Kunima Ban'longuki Benda pe basadi buna

kabakambi Yezu. ⁷ ban'ete buluku ti mwan'andi, bayadi milele hana ntandu buluku, haa kazakadi Yezu. ⁸ Batu bingi baye baki bitendi ,bahika bayenda tabudi mahandika ma miti baye yadi ,tuludi mu nzila. ⁹ bibuka bibatu babatekisidi ye babayen'landi baye yimbidi, " hosanna ku Mwana Dawidi, kasambuka wu weke kwisa mu zina di Mfumu Nzambi ! hosanna ku Mfumu wungolo. ¹⁰ Ntangu yi kakoti Yezu ku Yeluzalemi, hata diakulu dibese, bekene dihiula n'a na wanduna ? ¹¹ Bahoyaka ne waandu Yezu, polofeti wu Nazaleti mu n'si Galileya. ¹² kunima Yezu koti mu Nzonzambi, kudi batu bakulu babakala sumbaka ti babakala tekaka, bwon'gudi mesa ma babakala sobisa mbongo ye babatekiki mayembi. ¹³ Kabakamba ne, basonika "nzo mène yikala nzo bisambu", Mana béno lukumisa yo yikuswamina bifi". ¹⁴ bifwameso ye bikata bisa kwe yandi mu Nzonzambi kamongi bakodisi. ¹⁵ Ntangu yi bamwene bipelekese bina yé mambumabunkete makasadi, ti buna kayamuki bana mu Nzonzambi, Bamfumu bamin'siku Bahoyaka, "Hosanna ku mwana Dawidi", bawidi nkabu, ¹⁶ Bahoyaka" widi buna Bahoyaka Batu baba?" yezu kabakambaka ne, "Bwabuna, beno lutangieku," mu kati di bana bankeke mituka mambumabunkete ? ". ¹⁷ kunima Yézu basisi, wele ku mavula ma Betani pe kanimbi kwakuna. ¹⁸ Ha kakabuka mu kibungi ku mavula mène, widi nzala. ¹⁹ mwene n'ti mabundu mu n'kala n'zila, yandi bisaka n'kutu, mabundu mweko. kahoyaka ku n'ti mabundu ne butoko diaka, pe muna Ntangu yene n'ti wene yumuki. ²⁰ Ban'longuki bu balwene buna kayituki pe Bahoyaka, "bwe kafweti yumuka mu mbala mosi ? ²¹ Yezu kabakambaka," Mu masonga yilukambi, ho lwène ye lukwikilu phe lweka metametoko lufwene lusala ma masalami n'ku n'ti wandu, holo pe lufwene lun'kamba mongo ne, "katuka haka nde bwa mu n'zadi, masalama phe. ²² Biakulu bina lulumba mu bisambu ye lukwikilu, lumonga bio. ²³ ntangu yi kakoti Yezu mu Nzonzambi, kakala longaka, bamfumu ti bambuta ba minsiku babatu bisa n'hiula na: Mu kiyeka ki na sadilaka ma weke sala, pe na wukuheka kiyeka kiene ngeyi? ²⁴ Yezu kabakambaka ne," Luyambula mene pe yiluhiula kima kimosi, ho lupeka mvutu mene pe yilukamba mu kiyeka kina yisadilaka. ²⁵ Mbotika yi Za, yituka kwe? kwe Nzambi ho ku batu? kasi bayandiki kudhoyila babene na, ho n'tunkamba na ku zulu , kahoya ne nki ntukondi nkwikidila yandi? ²⁶ Pe na n'tuhoya na ku batu, ntubanga batu samu baakulu bazeye na Za kene ntumu Nzambi wu bazeye batu bakulu." ²⁷ Bahoyako na betu ntuzeyeko, yandi pe kabakambaka ho benu luzeyeko mene pe nzeyeko wuna wupeka kiyeka ki yisadilaka mambu. ²⁸ Lutesa bwoso bwabu? mutu mosi kakala ti bana bole , n'tedi wuntete kan'kambaka na lelu kwe sala ku kilanga kimene. ²⁹ Kasamuna ntete na yikwendoko, kunima tambusi wele; ³⁰ N'kambi wuwuzole kenda pe, kahoyaka na yikwendaka mfumu, mana kukwenda lo kamongi zakadi kwandi. ³¹ Kabahiulaka na hakati dibawu babole, na lemvuki kwe tata bawu? Bakabusaka na wuna wuntete, kabakambaka na mu masonga yilukambi, basadi mambi ti bandumba (bate mbongi) bingi baluhioka bantete mu kimfumu ³² kimazulu. Mudiambu Za kisa mu nzila yi masonga, mana n'lukwikiloko, kasi basadi mambi ti bandumba ban'kwikidi, kasi benu balumona mama makulu ,luseleku kukwila mwe yandi. ³³ Luwa kinkungu kihika. Tata mosi kakala mfumu nzo, kakuni vinu, kazietisi kilanga kiakulu, ma timisa timisa mabulu ndambu ye ndambu, bima bikuniemina, Tungu bielo bimbuta sa kasidila vinu, katuki wele. ³⁴ Ntangu yi kukatula bima ha yifwene, tumi bansadi bandi benda bakatula mbuma zi vinu zene. ³⁵ Bakatudi vinu bamongi bahondi nsadi wuwuntete, bakwete wuzola ye wuwutatu babahondi. ³⁶ Hitika diaka bansadi bingi kuhiooka babantete, pe bakatudi vinu bana kasisa babahondi sdihika bwoso bana bantete. ³⁷ Kunima kasamunaka na yihitika mwanama, nzeye na bakala ye luzitu ha bamona. ³⁸ Kasi ha bamwene mwanandi, bayandiki kudihoyila na, lutala mwanandi wukasila bima biakulu, ntuhonda; ³⁹ bamongi pe ban'kwete ,ban'lubudi kunzila pe ban'hondi buna bahoyiki. ⁴⁰ Buntwene hana kakwisa mfumu bilanga biene, nki kasala bakatudi vinu baba kasisa ⁴¹? Ban'kabusilaka na, kabakatula baakulu, kabahonda, kadinga batu bahika bana ban'sadila ksalu kibunkete, ban'katudila bima mu ntangu yi bakatula bima. ⁴² Yezu kahoyaka ne, lumoioku mu masonama masantu ,tadi di balosidi bima biakulu, di babusi bakulu ha batungiki; lelu diyika dibatala baakulu, mana makulu mene diswekamu di Nzambi kuntwala betu kulu? ⁴³ Hakana yeke lukamba kimfumu kimazulu baluhotumuna kio , baheka kio ku kikanda kihika kina kikwisa hana mbuma zikitoko. ⁴⁴ Hakana wuna bwa ho katoluka pe wuna dibwila tadi diene kakesumuka. ⁴⁵ Kunima dikuwa binkungu bina biakulu, bamfumu ba minsiku ye bamfwadisi bahoyaka na betu bakakele kamba Yezu. ⁴⁶ Pe bazodi ban'kwata hakana, mana babangi batu bingi bamongaka bwoso ntumwa Nzambi.

22

¹ Yezu kabakambaka mu bingana ne : ² Kimfumu kinzambi kifwanani ye ntotila mosi wusadisa feti di longo lumwanandi wuyakala. ³ Katumiki batu bandi, Benda bebakamba batu bakaviti ku feti di longo lumwanandi ,hakayebatedi batu babusi bakwisoko. ⁴ Katumi diaka batu bandi bebakamba batu kikuma kikabatedidi ne kahondi ye bangombi ye bankombo ,ye mameme mambakala ye ma bankasi ,lwisa ku feti di mwana mène di longo. ⁵ Batu bakaviti Bakulu babusi bendeko, Ghana bakala Bakulu babusi, mutu mosi wenda kuma sola mayandi ma mbungu. ⁶ Batu baghika basimbi batu babatedi ,babahondi, babasadi mambi ⁷ .Mfumu kawidi nkabu zingi ,katumi batu ba yandi bebahonda batu babahondi batu bandi, bamongi bayoki hâta. ⁸ Mutangu yayina kabakambiki batu bandi ne feti di longo lumwanandi lukala lubunkete ne batu babatedi balungila ku feti. ⁹ Kabatumi Benda mu zipambu zizinzila, batela batu ba bunkete ye babambi bisa ku feti. ¹⁰ Batu bele Be dinga batu Mudiambu, bamwene batu ba bunkete ye Bambi, nzo yakulu yibese. ¹¹ Mutangu yayina mfumu wungolo we kota mu nzo yene ,mwene mutu wukonda milele mifeti. ¹² Kaghiula ne bwe wusa kotila wukonda milele mifeti ?, mutu wuna ata mvutu kakabusoko kwe mfumu. ¹³ Mfumu wandu kakambaka mu batu bandi ban'kasa ku moko ye kumalu, kan'lubula kuna nzila ,muna piba kabamba dila, kabamba kwetisa meno. ¹⁴ Yezu kahoyaka ne Nzambi katedi batu bingi mana kasodi bankeke. ¹⁵ Bamfwadisi bamongi Be kawa mfundu Mukusia na ban'simba Yezu mutangu yi banghiula mambu makumeka. ¹⁶ Katumi balonguki babaya, bayika ye batu ba Élodie tu Antipas Mukusia na Benda banghiula ne 'longi ntuzeye ne ngeyi ghoya makiedika, ghoya mambu manzila Nzambi, ye makiedika makulu. ¹⁷ Tukamba

beto ngindu zingeyi, minsiku mibeto mighana n'swa mû kufuta¹⁸ Kasi Yezu kazeye ngindu zimbi zibakala zawu, ghakana kabaghiulaka n'a beno lwene bingumba,¹⁹ nkikikuma lukwembengini?²⁰ Makabahiudi pe n'y kulunzi kiaki ye zina diadi diene gha ntandu mbongi zina ? Bawu ne kilunzi kimfumu wumbuta. ²¹ M'a Yezu hoyi ne kimfumu kimbuta mighana kwe mfumu wumbuta, luhana kwe Nzambi. ²² habawidi mambu mamans ,bayituki bwingi. ²³ Muna kilumbu kiakina ,basaduse bisa ,kwe Yezu ,bawu batu basamuna bafutumuka ku lufwa. ²⁴ Longi, mise kasamunia bwabu, n'a mutu kafwa kasisaku mwana ?, n'lekandi kankweleko n'keto Mukusia na babuta bana mun'kumbu n'tayandi wufidi. ²⁵ Ghakati dibeto ghakana ye babakala nsambwadi, bakala bana batatamosi. ²⁶ N'tayabawu wukwela n'keto kan'sisoko ye bana. Bakulu bakwedi n'keto wene. ²⁷ Kamongi n'key wuna m'fidi yakala wufwa. ²⁸ Batu gha bafutumuka ku lufwa n'keto wuna kakala wuna?. ²⁹ Yezu kabakambaka y beno Mudiambu luzeyeko ata nkanda Nzambi, ata ngolo zinzambi. ³⁰ Mudiambu, batu babafwa bafutumuka ku lufwa ,bayakala ye banketo bakwelenoko diaka, babamba dinga yabana ba wanzio kuna zulu. ³¹ Mudiambu batu babafwa ye kuna bafutumuka ku lufwa, beno lutangiku mambu makasamuna Nzambi. ³² Mène yene Nzambi Abalami ,Nzambi izaki ye yakobo? nzambi kene Nzambi babene mû luzingu, keko wubabafwa. ³³ Mutangu yayina batu bawidy malongi mana bayituy bwingi. ³⁴ Ntangu yibisa bamfuadisi, basaduse kakaloko ye diambu dikhoya ,Mudiambu Yezu kababedisi ,bamongi Be kawa fwongo. ³⁵ Mana ghakati dibawu hakala ye mutu mosi wukala nlongi minsiku, kazodi kameka ³⁶ Yezu, kamongi hiudi Yezu 'longi Ghana hene minsiku miakulu, nki nsiku ghioki mfunu? ³⁷ Yezu n'kambi neWufweti Zola mfumu nzambiaku ye mbundu aku yakulu, ye luzolo lwaku lwakulu , ³⁸ wuna wene nsiku ghioki minsiku miakulu. ³⁹ Nsiku wuzole wufwanani ye nsiku wawuna ,wufweti Zola pangi aku boso dizola ngeyene. ⁴⁰ Minsiku miakulu mi Ban'tumi mituka ku nsiku wuntete. ⁴¹ Ntangu yibamanisi mfundu bawu bamfuadisi, Yezu bahiudi bwabu , ⁴² Nkiluyindula beno kikuma ki Kristu, le mwana n'a?, bawu n'a mwana Davidi. ⁴³ Yezu kabaghiulaka n'a kikuma mpeve Nzambi yikambi Davidi kan'tela krei mfumu ? ⁴⁴ Mudiambu Davidi kahoyi, Mfumu Nzambi n'kambi mfumu mène bwabu, zakala ku koko dimene dikitata tu kuna insia mbeni ngeyi mû nsi malu ". ⁴⁵ N'a kikuma Davidi Kaye tela mfumu, kikuma kiene n'a Kristu kakuma mwan'andi ? ⁴⁶ ghakaloko mutu wukabusi mvutu, yandika kiakina gheko mutu ughiudi diaka.

23

¹ Mutangu yayina, Yezu bakambi ban'longuki bandi ye batu baghika babakala ghakana. ² Balongi ba nsiku ye bamfuadisi bamongi kiti kmosi Mukusia na batendula minsiku miandi mikimfumu. ³ Ghakana, beno lufweti lemvuka kwe bawu, lulanda makulu mabalukamba Mudiambu lusadila moko. ⁴ Bakala bifunda bingi, bawidi bio gha ntandu mitwa mibatu bayika, ma babene bazolaka kubasadisa mukunata ata kun'lembo mosi. ⁵ Mambu makulu ma basala Mudiambu dikuditsikisa mumeso mabatu, bavwata bipata bibunkete ye mikanda minzambi kumeso ye muna moko, basia makaleyi kinsuka milele mibawu. ⁶ Bazolaka kuzakala mû bifulu biluzitu mû mafeti ,bazola bakala ku kiti kikuntwala mû Nzonzambi. ⁷ Bazolaka mû mazandu batu Be bagheki zimboti, babatela balongi. ⁸ Beno bafwene kutela balongi, Mudiambu lwene bapangi, beno lwene ye n'longuki mosi kaka. ⁹ Gha nsi ntoto wandu lufweneko lutela mutu tata ,Mudiambu lwene ye tat'enu mosi wukuzulu. ¹⁰ Mutu bafweneko kalutela mfumu, Mudiambu beno lwene ye mfumwenu mosi Kristu. ¹¹ Mutu wene mbuta ghakati dibeno, kafweti lusadila beno baghika. ¹² Nzambi kabakulumuna batu baba ditombula la, katombulaka baba dikulumuna la. ¹³ Bamona nkeni kikuma kibeno, balongi ba nsiku ye bamfuadisi, ye bingumba, beno lukasa nzila yi kukotila mû kimfumu kizulu babawila kukota mwamuna. ¹⁴ Nkeni Mudiambu dibeno balongi ba nsiku ye bamfuadisi, beno lwene bingumba, beno luhotumunaka bima bi banketo ba bamfuadisi. ¹⁵ Nkeni ku beno balongi ba nsiku, lukwekangadi mwakulu, nsi yakulu, lukwedingi batu babakala ye bayuda, mukuy ne bakuma batu Bambi, Benda mû bilungi. ¹⁶ Nkeni kikuma kibeno bantwadisi balwene ye meso makufwa, balulonga ne mutu kasila lusilu, n'a katumbula nkumbu Nzonzambi, keko kima, lumwenemo mambumangolo. ¹⁷ Lwene mazoba, lwe ye meso mafwa! nkibihioki mfunu : wolo gho Nzonzambi ditsikisa wolo disantu ? ¹⁸ Lulonga dighika : ntangu mutu kasila lusilu, ne mutu kasamuna zina di kimenga, makituki mambu mangolo. ¹⁹ Beno lwene ye meso mafwa, nkibihioki mfunu, makabu, mesa ma kimenga makituki makabu masantu? ²⁰ Bwabuna, ne mutu katumbula nkumbu yi mesamakimenga, keke tumbula nkumbu yi bima biakulu bibiene gha ntandu. ²¹ Hô mutu keke tumbula nkumbu yi Nzonzambi , keke tumbula nkumbu mfumu nzambi wukuzulu, ²² Bwabuna ne mutu katumbula nkumbu yi kuzulu, keke tumbula nkumbu kiti ki Nzambi ye mutu wuzakala gha kiti kiene. ²³ Nkeni Zeno balongi ba nsiku ye bamfuadisi, lwene bingumba, kaya ziluheka bunkete mû bimabiludia, lukababio. mû ndambu kumi, ndambu mosi luheka Nzambi makabu, mabeno luzitisaku minsiku mighioki mfunu : luzolaku lusala mambumabunkete. ²⁴ Luwilaku batu nkeni, lweko batubakiedika ,mambu luzola lusala mana luzodi luzolo lweno! ²⁵ Beno lwene ba mbuta bifwameso, nkeni Zeno balongi ba nsiku ye bamfuadisi, lwene bingumba, lusukula malonga ye makopa mû bingana, malubasisa bima bi lumonga mukungolongolo luyinduloko batubaghika. ²⁶ Ngeyi m'fadisi wene meso mafwa, sukula n'tete bibiene mû kopa, mabadidi bibiene mû nkala bikalaku mbundu. ²⁷ Nkeni Zeno balongi ba nsiku, lwene bingumba ye bamfuadisi, lufwanani ye maziamu ma bakusambisoko n'kubi wukaseme, kunzila wu bunkete, mana mû kati wubasa ye bungumba tu mambu ²⁸ mambi, ye masumu. Lwene bingumba lubasambila ye masumu mingi. ²⁹ Nkeni Mudiambu dibeno balongi ba nsiku ye bamfuadisi ,lwene bingumba, lutunga maziamu ma bunkete Mudiambu di bangunza ba nzambi, luyidikaku Mudiambu di batu ba bikalulu bibunkete. ³⁰ Beno luhoyaka ne: n'a tukala mutangu yi bayeleke bankayakala babeto, ntunkasala pila yi bafidi bangunza. ³¹ Bwabuna, beno lutambusa lwene bana babatu babahondi bangunza. ³² M'a beno lumanisa kisalu kibankaka kibayandiki. ³³ Kanda di masawu, bwe lufeti tina kusambisa ku bilungi? ³⁴ Gakana mène yilutumina bangunza, Gho lwene batu banduka ye

balongi,luhonda batu baghika ghakati dibawu,lubasia baghika kuna zulu di kulunzi, lubabula baghika miswani mû nzo zibeno zibisambu,lwenda lubabula mû mahata. ³⁵ Bwabuna, ndola yibamonga batu babakondi sala mambi,ndola yina yibalukila benweno,lumonga ndola kikuma ki batu Bakulu baluhondi,tuka Abel ye Zakadiya mwana Balakia,luntambiki kimenga. ³⁶ Yilukambi mambumakiedika,ndola yibwila batu ba ntangu yayi kikuma kimambu mama makulu. ³⁷Yeluzalemi, Yeluzalemi, ngeyi Honda bangunza ba nzambi, ngeyi Honda batu baba kughitika kumtadi,mène NZodi yibasiasa ghuma gha mosi, boso kasweka nkoko bana mû nsi maghela mandi,m'a beno luzodiku. ³⁸ Buntwene ghata dieno disala diabuhika. ³⁹ Mène yeke lukamba beno,yandika ntangu yayi, lumbonoko dighika, ye kuna kilumbu kilusamuna beno,Mfumu Nzambi nsakumuna mutu wukwisa muzina diyandi. ""

24

¹Bwoso kakala Yezu mukwelubuki mû Nzonzambi, ban'longuki bandi bele belebele ye yandi ban'songila buna batunga nzoyene. ² Kasi yandi kabakambaka, "lumwene bibiakulu, yilukambi mû masonga kilumbu ghasaloko ata kitini ki tadi,biakulu bibulumuka." ³5, Kenda wezakala Ghana mongo wu ba olivier, ye ban'longuki bandi bayandiki kwenda mosi mosi mû kun'ghiula diambu diadina : ntukambete Mfumu ntangu yimakwisa mambu mène,nki bisongila n'a ntangu yene yidinga fwana?. ⁴Yezu kabakambaka ne, mukala bayilama mutu kalughuniku ⁵Mudiambu bingi bakwisa muzina dimene babamba kwe hoyi n'a mène ngulusi,lubalandiku, yikaloko nsuka n'toto. ⁶Luwa nkindu zipila ye pila,lubangiku Samu mambu mana makuisa, Kasi yikaloko nsuka n'toto. ⁷ Makanda matelema kuntwala makanda mahika, ye bimfumu kuntwala bimfumu bighika, nzala yikota mû bifulu bingi pe mafu maningana. ⁸ Bima biakulu bikala luyandiku lu pasi. ⁹Mana balugheka pasi zingi ye balughondisa,pe balumenga kiakulu kikuma ki zinadimene. ¹⁰ Mana bingi bafwa,bamengana bawu ye bawu. ¹¹ Basakudi mambu manzambi bakala bingi, baghuna batu bingi. ¹²Ye kimbeni kikala kingi,kinduku kikalako diaka kingi. Kasi wuna kwamina ti kuna nsuka yandi ghuluka. ¹³ Nsangu zibunkete si kanda di Nzambi ziyalumuka gha nsi ntoto wakulu ye kikala kimbangi¹⁴ Mudiambu di makanda makulu, Kunima nsuka n'toto yikwisa. ¹⁵Ghakana Ntangu yi lumona kufwa ye kuyekula,kukaghoyila Daniële, bisalama mû bifulu bisantu, Wuna kala mû kutanga kakeba. ¹⁶Mana babakala ku yudani batina mû miongo, ¹⁷ Wuna kala gha n'dilu nzo,kakulumukoko diaka le kabukila bibisele mû nzo. ¹⁸ Wuna kala ku masola kakabukiloko diaka n'lele kumanima. ¹⁹Kiadi ku banketo babakala ku kifundu ti babamba yemika bilumbu biabina. ²⁰ Lusambila Mukusia na kutina kubeno kubwiku mû mwanga to mû lumingu. ²¹ Mudiambu kiadi kikala kingi go mambu mambanduyayi n'a mabwidiku. ²² Pe Gho bilumbu bikufika,ghoko ye mutu wuna ghuluka, Kasi Mudiambu di babasola bilumbu bikufika. ²³Hakana, ho mutu kalukamba ne Kristu ke haka to kunaka,lukwikidiku. ²⁴Sambu ba Kristu ba bungumba ye ban'sadi ba bungumba bakwisa phe basala mambu makuyituka mukusia na babalula nzila yi ba basoloma. ²⁵Lumona mo yi lukembe kuntwala. ²⁶Na balukamba Kristu kene ku tseke yi konda mamba, lwendiku, na ba lukamba phe kene ku suku dimosi di kitoko, lu kwikidiku. ²⁷Sambu kukwisa ku Mwana Mutu kukala yaba buna ka ngenga n'selu kuna kalubukila tangu, hene liesi yekuna ka kwe nimbaka. ²⁸Hana hakalaka mbisi zi vunda, hakana phe hakala ba nuni ba mbi. ²⁹Hakana kunima di bilumbu bikiadi biabi, tangu dilubukoko, ngondi kalubukoko pe , mbwetete pe zingelegenoko diaka ku zulu, Ngolo zikuzulu zaakulu zizulu zitelema. ³⁰Muna ntangu yene kidimbu ki mwana mutu kimonika muna zulu, bikanda biakulu bi nsi n'toto bibamba dila; pe bam'ona mwana mutu kakulumuka ha katikati di matuti, kakwisa ye nkembu wakulu. ³¹Katuma bawanzio bayandi ye pungi mukukutikisa bana kasola, mafula ma maya yandika nsuka ye nsuka. ³²Lumonga mbandu nti wuna butaka zimbuma, ho wumona nkaya zisawukidi zindende,, luzeye na ntangu yi mwanga yidinga wana. ³³Hakana na lumona bidimbu bina, luzaya na mwana mutu kumi bele bele kisa. ³⁴Hakana yilukambi, kikanda kiaki kihokoko ho mambu mama malungidiku. ³⁵Zulu ti nsi n'toto bihioka ,kasi mambu mayeke hoyi mene mahiokoko . ³⁶Mamatadi kilumbu kiene, heku wuna zeye,ata ba wanzio bakuzulu, ata mwana kaka yandiene tata zeye. ³⁷Mama bwidi mu ntangu Nowe mamana pe mabwa mu ntangu yi kwisa ku mwana ³⁸mutu. Samu kuntwala mana makwisa batu badisasana, bakwelasana, bakwedisa bana babawu ti kuna kakwisila Nowe kakota mu bwatu. ³⁹Babangoko kima, bwabuna masalama bwoso mu ntangu Nowa batu pe bakuluka mbutu. ⁴⁰Mana hakati di batu bole babakala ^mu sola, mosi bamonga, mosi kasala. ⁴¹Hakati di banketu bole babakala tokaka mfuba, bamonga mosi, mosi pe kasala. ⁴²Bwabuna lukala bayilama samu luzeyeko kilumbu kina kakwisa mfumwenu. ⁴³Luzaya kitoko, gho n'kwa nzo kazaya nki ntangu kakwisa kota mwifi,bafweneko kasisa nzila ku mwifi kisa yina. ⁴⁴Ghakana beno pe,lukala bayilama, mwana mutu kina kakwisa luyaboko,kasiloko kakwisa yabana mwifi. ⁴⁵N'a n'sadi wumboti,wukasia mfumu andi gha kati di batu Mukusia na kabadisaka mû ntangu yi bawidi nzala ? ⁴⁶ Kiesi ku mutu kisalu wuna kakwisa wana mfumu andi mû lusala bwo. ⁴⁷Yilukambi mû masonga kan'gheka kiyeka kiakulu ki bima biandi. ⁴⁸Kasi Gho n'sadi wumbi,kadihoyila yandiene ne mfumu kalengoko kwisa, ⁴⁹ Yandiki kubanwanisa bakweno,n'a kadia ye kanwa ye binwi malafu, ⁵⁰ Mfumu andi kakwisa kilumbu kina kakala yandi ku kidiya,kakwisa mû ntangu yikonda kuzaya. ⁵¹ Kan'kula ye kan'gheka bina bim'fwene ye bizengi biandi ,kudila ye kukwetisa ku meno kakwisa ghakati dibawu.

25

¹Haakana kipfumu kizulu ki kala neti ba nketu kumi bakodi zaya yakala, bamongi minda mibawu, bela mukusha ba kutana ye yakala. ² batanu mukati di bawu bakala ba zoaba, batanu bahika ngangu. ³ba zoaba, ha ba mongi minda, balalaniki mashii. ⁴baba ngaangu, ba mongi miinda ye mashi mu milangi. ⁵mukunanga kuyakala, baakulu ba niimbi. ⁶haakati phipa, yakala wiisi. ⁷Baakulu ba vumbuki, bayiidiki miinda. ⁸ Ba zoaba bakambaka ba ngaangu: lutuheka mashi

ma beeno miinda mibetu mi ziimi.⁹ Ba ngaangu bakabusi: makukoku mukusha tu kabisa ye beenu, lwenda lwe suumba kuna bateka.¹⁰ Ha balubuki Be Sumba mashi, yakala kumi; ba bakala ba yiilama bakoti ye yakala munzo feeti, bakhashi kielo.¹¹ kunima ngaangu, ba nkeetu ba bazoaba bishi, bahoyaka: pfumu, pfumu tukangula kielo.¹² Babakambaka: mumasoonga yiilukambi, yiiluzeyako.¹³ Ludiyiilamanaka sambu luzeyeeke keete kiluumbu keete ntaangu.¹⁴ Dikala neeti, mutu moshi wenda voyage, teedi ba tsaadi bandi bahele bima bi yandi biaakulu.¹⁵ Ba heele konsu mutu mu ngolu zaandi, moshi makuta matanu, moole kwe wuna wuhiika, wuna wutatu dikuuta dimoshi.¹⁶ Wuuna wumongi makuuta mataanu sadiisi mho, mabuuti mataanu dihiika¹⁷ phiila moshi, wuna wumoongi makuta moole, sadiidi mabuuti dihiika moole.¹⁸ wuna wuumongi diimoshi wee tiima buulu ziiki makuuta ma pfumu m'wandi.¹⁹ Kuniima biluumbu, pfumu kabuuki baloombi ba m'siila kisaambu.²⁰ Wuuna wu moongi matanu, wisana naata mataanu diihika, kahooyaka: pfumu wuu phele makuuta mataanu, taala mataanu mahiika.²¹ pfumu mwaandi kahoya bubunkete, wene n'sadi mbooti, kele masoonga mu bima binkeke, yiiku heeka binga, koota mu kieshi ki pfumuaku.²² wuna wumongi makuta moole phusani yandi phee, kahoya: pfumu wuupheka makuta moole, taala moole maahika.²³ pfumu kaahoya: bubuu nkeete, wene n'sadi mboti, kle masoonga mu bima binkeke, yiiku heeka binga, koota mu kieshi ki pfumuaku.²⁴ wuna wumongi dikuuta diimoshi mpusaani, kahoya, pfumu nzeeye we mutu mannthata, heela aata haana wukunoko, bashiisa aata haana ningisiku m'phepe;²⁵ yii wiidi bona, mbongu ziingeyi yenda ziikazo mumafu, taala zoo moonga.²⁶ Pfumu ka m'kambaa: n'sadi mbi phe moolo, zeye ne yii heela haana nkondi nkuna, phe yii monga binga haana nkondi tshia um'pepe;²⁷ na bwabuna wunka haana mbongu zimene kwe bana basala munzo zii mboongu, nayisa kabuka yii nka umonga zoo ye m'lutaa.²⁸ Lu hootumuna makuuta, lu haana zoo kwe wuna weza kumi.²⁹ samu bahaana kwe wuna weza; kakuma zaa ziingi, wuna weke ba hootumuna ata kiina kekiawu.³⁰ n'saadi wukonda pfumu, lu m'losa mu phipa yii kunziila kuna kukala bidiilu ye n'kwetiisa zii meenu.³¹ Haana ka kwiisa mwana muutu ye n'kembu yandi, ye ba saantu bakulu, kazakala haana kiiti ki n'keembu.³² tshi zaakulu zii sangaana kutwala yandi, ka kabisa baana ye ba hiika buuna kakabisa m'huungu ma meeme bankoombu ye ma meeme.³³ mana kasia ma meeme ku kooku diki taata, ba nkoombu ku kooku diki maama.³⁴ pfumu kahoya kwe bana bakala ku kooku diki taata, lwiisa benu ka sambuudi taata; lu vwua haata di kipfumu di baluyiidikila tuuka yii saalama tshii.³⁵ saamu n'kele ye nzaala lu phele kuudia, ngwiidi nzaala kuunwa lu phele kuunwa, nmkeele m'nzeenza lu ngiaambi;³⁶ nkeele kinkoonga lu mvwuatisi miilele, nkeele wubeela lwiisa ntaala; nkeele ku booloko lwiisa ntaala.³⁷ Baatu ba masongo bakabusi: pfumu, n'kii taangu tuku mweene wiidi nzala; maana tuuku heele maatongo, phe n'kii taangu tuku mweene widi nzaala kunwa mana tuku heele kunwa?³⁸ n'kii kiluumbu keele m'nzenza, mana tuku yaambi; naa lowa kin'koonga mana tuku vwaatisi?³⁹ N'kii kiluumbu tuku mweene wubela, na lowa kubooloko mana n'twiisi kwee ngeyi?⁴⁰ Pfumu bakaambi: yii lukaamba mu masoga, mbaala zaakulu ziilukala saala maambu ma kwe moosi wunkeke muba mpaangi ba meme, kwee meene lukala saala.⁴¹ Mana kabakaamba bana bakala ku kooko diki mamaa: lukatuka kwe mène, lulokaama; lwenda ku mbawu yikonda tsuka baayidika⁴² Samu di baloki ye baatu baandi. Samu yiikala ye nzaala, luphekooko bima yiidia; yibwidi nzaala kunwa mana luphekooko yii nwa;⁴³ Yii kaala n'zenza, lu ngiamboko; Yii kaala kinkoonga lu mvwatisoko; Yii kaala wubela phe ku booloko luntalooko.⁴⁴ Bahoyaka: pfumu, nkii ntaangu tukumwene nzaala kuudia, nzaala kunwa, na loo kubeela, to ku booloko, maana twisakutaloko?⁴⁵ Kabakamba: Yii lukaamba mu masonga, mbaala zaakulu zii lukala salooko biima bi kuu mosi wu nkaatika nkeke, ku meene lukaala salooko.⁴⁶ baatu ba bakweenda ku mpaasi zi koonda tsuka, mana baaba masoonga ku luziingu lukonda tsuka.

26

¹Mû ntangu kamanisi Yezu mû kulonga malongi mandi, kasamuna ku ban'longuki bandi, ² "luzeye ne nkinzi Paki kakala mû bilumbu biole, mwana mutu ban'teka Mukusia na ban'koma gha kulunzi."³Kasi bamfumu Bakulu ban'si bawakani ku nganda ntotila Kayifa. ⁴ Bawakani ye mayele mambi Mukusia ne ban'ghonda Yezu. ⁵ Bawakani ne kikadiku kilumbu ki nkinzi, na loo, batu babalanda yandi nki bawa nkabu. ⁶ Yezu kakaloko ku ghata di Betani, Kasi kakala mû nzo Simonie mutu wu bwasi, ⁷ bakala Bakulu gha mesa, mutu n'keto wisi kota mû nzo yi bakala bawu, pe kakala ye n'langi mananasi wufwa ntalu yingi, n'kusi wo muna lutu gha ntandu n'twa Yezu. ⁸ Kasi ban'longuki bandi bakaloko ti kiesi Mudiambu di makasala mutu n'keto Wuna, ⁹ Ngindu zi ban'longuki zikala mboti batela mananasi mana ye mbongobakabila batsona. (baputu).¹⁰ Kasi Yezu ngindu zibawu kazeye zo, kabasamuni ne Samu di n'ki lwekene kun'yindudila ngindu zina, ? Kasadi diambu wubunkete, ¹¹ Baputu babamba kala ye venu koso ntangu, Kasi mène yikaloko ye benu konso kilumbu.¹² N'a kan'kusi mananasi mana mû lutu lumwene Samu dilufwa ye kusila kumene. ¹³ Kasi luzaya ne n'keto Wuna Samu di diambu bikasadi, babamba hoyila zina di Yandi. ¹⁴ Yudas n'longuki wu Yezu kenda kuntwala ba Mfumu ba ns Kabakambaka ne nki lupeka na yilusongila ¹⁵ YeYezu ? Bamfumu bansi, batesi mbongo midi makumatatu dikahoya. ¹⁶ Yudas kasosi ntangu yibunkete mû kabasongila Yezu. ¹⁷ Kilumbu kintete ki posa kilumbu kikala kikudia n'kinzi Paki, ban'longuki bahiula Yezu kwetukadila Samu di n'kinzi Paki ? ¹⁸ Yezu kabakambaka ne 'lwenda kuna mavula lukota mû nzo mutu mosi, ye lulumba n'swa mû zina di mène na yikwisa dia madia ma Paki ye ban'longuki bama. ¹⁹ Ban'longuki Benda bwoso kabatumi Yezu pe baayidika kifulu ki kudila feti di Paki. ²⁰ Masika ha mabwidi, kakala ha mesa ye ban'longuki bandi kumiyebiole. ²¹ Mutangu badidiki Yezu kabakambaka ne hakati di beno mosi wufweti n'teka ku Bamfumu ba n'si Samu baponda. ²² Ban'longuki bamongi bakumi kiadi kiadi ye bazodi bazaya wuna fwene kasala diambu diene. ²³ Kasi kabakambaka wuna weke dia monga dimosi ye mène, wanduna pe n'teka. ²⁴ Mwana mutu kakwenda, bwoso masonama muzina di yandi. banganga Nzambi ba mayele basonika mû diambu dimene, Kasi kiadi ku mutu wu n'teka, kakaloko ye luzingu. ²⁵ Yudas wukasila yandi fwongo, kabilaka, keti mène mfumu ? mvutu yikala ne , hoyi bwo ngeyene. ²⁶ Mutangu badidiki, Yezu mongi dipa, ye

sakumuni dio,zengi dio,bahele ban'longuki ye kahoyaka, " ludia dipa diadi diekene songila lutu lumene.²⁷ Kamongi Mbungu, ye sakumuni yo,bahele ne lumonga lunwa, mama menga mamene.²⁸ Menga mamene matiakani Samu dikulolula ku masumu ma batu Bakulu.²⁹ Kasi yilukambi, yinwoko diaka diadi di vinuti kuna yikwisa kabuka mû kulumonga mû Kimfumu ki tata nzambi.³⁰ Ku nima di ku yimbila, bamongi bele ku mongo wu ba odiviewu.³¹ bwabuna Yezu ka ba samunaka: « Lusa ndoosa mu masika ma lelu benokulu; mukutala ma sonama: " Yi n'bula n'hungudi pe mameme mu kibuka ma mwangana.³² Mani ku ntuala yi futumuka, mene yi lu tekisila mu Galileya.»³³ Mani Piele ka n'kambaka: «Kukadi bana baakulu ba ku sundudi, yi salako ku ku sundula.»³⁴ Yezu ka n'kambaka : « Mu masonga, mu masonga yeka ku kamba, mpiba yayiyi kaka, ku ntuala nkoko ka kokula, mbusadila mbala tatu. »³⁵ Pe Piele ka n'kambaka : « Ata ne yi fweti fwa ye ngeyi, yi fweti ku busadiloko muki makulu. » Pe ba longoki baakulu ba hoyi kima ki mosi.³⁶Mani Yezu keenda ye bawu ku kizika ki ba telaka Getesamani pe hoyi ku balongoki ba'ndi : «Luzekala haka mu ntangu yeka kwenda mwa kiana mu diambu diku sambila.»³⁷ Ka mongi Piele ye bana ba zebede ba-boola, pe ka yidiki yandiki kuwa kiadi ye mwa kutekita.³⁸ Mani, ka ba samunaka: « Moya mene kene ye kiadi ki ngolo, kukadi tii mu ntangu lufwa, lukala hakaka pe lu sambila ye mene.»³⁹ Keenda mwa kiana bunkeke, fukami tsukiki kilunzi pe yandiki ku sambila ye ku hoyaka: Tata mene, ne mpila yene, mpusa lufwa lu kwe mene. Mbala zakulu, keku mana yi zolaka mene, mani bwoso zolaka.»⁴⁰ Wisi kabuka kwene ba longoki ba'ndi pe wisi ba wana mukati di kunimba. kahoyaka kwe Piele: « Nki? lu fweneko lu sala ki nkiese ki ku sambila ku kadi ki ntangu mosi ye mene?»⁴¹ Lu kengidila pe lu sambila mukusonga ne lu bwiku mu mimekanu. Mpeve yene yi kwikama ku bunkete, mani n'suni keeko ye ngolo zi fwana mu mimekanu.»⁴² Keenda mwa kiana mbala yi zoole pe kasambidi ye ku hoyaka: «Tata, ne kweko mpila dikooba di meenga di dimpusana mukusia ne yi minsiku, luzola lu ngeyi lu salama.»⁴³ Wisikabuka diaka pe ba weene bakunimba; mukutala meso ma bawu makala ye zitu di kuzebe.⁴⁴ Pe ka katuki diaka mbala yi tatu we sambila. Kasambidi mbala yi tatu pe ye ku hoyaka kaka ma hoyi ma mosi.⁴⁵ Ku manima, Yezu ka kabuki kwene ba longoki ba'ndi pe kaba samunaka: «Lukala mu ku nimba pe muku pema diaka? Lutala Ntangu yi tuudi yi ba nteki mwana mutu ku moko ma ba n'sumuki.⁴⁶ Lutelama, ntwendeeno. Tala wu nteki keke belebele. »⁴⁷ Mu ntangu kakala hoyaka diaka, Yudasi, mosi kati di baa kumi ye bola, tuudi. Kibuka kingi ki batu batuki kwe ba nganga Nzambi ba mitsiku pe ye kwe ba mbuta ba n'kangu batudi ye yandi. Biisa ye zi mbele zi meno mola(zi ba pfumu) ye miswani mi misinga mitatu.⁴⁸ mutu wu fweti n'teke Yezu kaba hele kidimbu mû ku hoyaka:« konso Wuna yi yamba, wanduna, lun'kwata.»⁴⁹ Mbala mosi, wisi kwe Yezu pe ka hoyaka: « Mboti n'longi!» pe n'hele bizi.⁵⁰ Yezu ka n'kambaka: « nduku, sala ma wisidiki wu sala.» Mbala mosi biisi, mooko ma bawu mwe yezu, pe ba n'kwete.⁵¹ Tala, mosi mu kati di batu ba kala ye Yezu ka kofiki kooko diandi, beendi mbeele yi meno mola, budi n'sadi mosi wu ba nganga Nzambi ba mitsiku pe n'tabudi kutu di mosi.⁵² Mani Yezu ka n'samunaka: «Kabula mbeele meno mola ngeyi hana mpalasi ya'ndi, mu diambu bakulu bana ba di sadisila ku mbeele meno mola ba ladila ku mbeele meno mola.⁵³ Kwe yindudi pfweneko yi tela tata mène wu fweti mpitika kuhioka kiteso ki kumi ye mola ma bi buka bi ba wanzio?»⁵⁴ Mani nki mpila masonami ma lungisama, ku nima ne mambu mana makuma?»⁵⁵ Mu ntangu yayina, Yezu ka samuna ku kibuka: « Lwisi ye bitini bi miti ye zi mbeele zi meno mola kikuma lu nkwa yaba mwifi? Yi kala bilumbu biakulu wu zakala mu nzo Nzambi pe ye kulongaka, pe lu nkweteko.⁵⁶ Mani mambu mana maakulu makumi ku nima ne ma lungisama mana ba sonika ba bikudia(polofeti).» Bayidiki ba longoki baakulu ba n'sundudi pe ba tiini.⁵⁷ Batu ba ba n'kwete Yezu ba moongi ba n'nete kwe Kayifi wu-u kala nganga Nzambi wu mitsiku, kwa kuna ba siklibi ye ba mbuta ba dibundu dikala ba wongamiki.⁵⁸ Piele ka n'lende ha manima ti ye kuna kibanzala ki nganga Nzambi wu mitsiku, koti, phe zakadi ye ba tsadi, mu ku tala nki phila ma kwe tsuka.⁵⁹ Mu ntangu yayina, Bamfumu ba banganga Nzambi ti bana bahika bayedingi kikuma(n'tifi)wu bungumba wu kumfundila Yezu Mukusia ne ban'hondisa.⁶⁰ Mana bamonoko ata kikuma holo n'tifi mosi, ata bimbangi bibungumba biyisi mu manima, biola bisa.⁶¹ Bahoyaka ne, "Mutu wu kahoya, mfwene yibwisa Nzonzambi yayi pe Kunima Bilumbu bitatu n'telemisi yo."⁶² Nganga Nzambi,Mfumu bawu telemi,kan'hiulaka abwe bukonda kabusa ata mvutu?batu baba nki mambubeke kufundila?"⁶³ Kasi Yezu kakabusoko ata kima, Mfumu bawu hoyi ne, "Mu zina di Mfumu Nzambi wu Moya, yeke kudinga wutukamba Hô ngeyi wene Kristu, Mwana Nzambi"⁶⁴. Yezu bakabusidi ne," Ngeyene hoyi bwo. Kasi yilukambi, yandika Ntangu yayi, lumona Mwana mutu wuzakala ku koko di kitata dingolo,kakwisa ye matuti ku zulu.⁶⁵ Nganga Nzambi wu mbuta buna kawidi buna,baki milele miandi kuna zulu,hoyi ne,"Tukuni Nzambi, nki n'tifi diaka lukwe dingi ? luwidi benweno buna katukuni.⁶⁶ Kabahiulaka bwe lumwene ? bakabusi na,"Kafweti fwa."⁶⁷ Ban'yitidi mete ku kilunzi yé ban'h bahika bam'budi mbata⁶⁸ pe bahoyi ne kamba wene Polofeti, ntukambete n'a wukubudi mbata ?⁶⁹ Piele n'tuni mfumwandi, muna Ntangu yene, Piele kakala wu kuzakala mû kati ki nzo,kan'kambaka ne ngeyi pe keleke ye Yezu mwisi Galileya.⁷⁰ Piele tuni ha ntuala Batu ne Keko mène, yeke zayaku n'ki zodi wuhoya.⁷¹ Ha kalubuki kenda ku mwelo, n'keto mosi wu n'sadi 'mwene, kahoyaka ne "mutu wandu kakeleke ye Yezu wû Nazaleti"⁷² Kamongi n'tuni diaka na mène yin'zeyeko Mutu wandu..⁷³ Kunima Ntangu fioti, babakala hakana bisi kuntwala Piele, ban'kambaka na "Ngeyi wene pe ye yandi, ndinga ku yeke kufunda".⁷⁴ Kamongi Yandiki dihika kutuna kimakulu ne" mene yin'zeyeko Mutu wandu ". Muna Ntangu yene pe n'koko kokudi.⁷⁵ Piele kamongi yibuki buna kan'kamba Yezu ne n'tuna mbala tatu hakana n'koko kakala kakokudieku." kamongi lubuki Yandiki kudila.?

27

¹Ha bakumi mu kibungi, Bamfumu ba mitsiku Bakulu ti bambuta ba dibundu, bankasi mfundu Mukusia ne ban'hondisa yezu. ² Bamongi ban'kasi mu misinga, ban'ete Be n'lambula kwe Pilatu.³ Kunima Yudasi ha kamwene ne ban'hele ndola yi

lufwa, kabukisi mwene ne kifu kasadi, wisi kakabusa pata tatu ziban'hele ku bambuta ba n'tsiku, kahoyaka, "Mene n'sumuki Mudiambu n'teki menga ma Mutu Wukonda masumu." ⁴ " Bawu ban'kambaka na ,béto Mana matutadi mu nki?'matadi ngeyene. ⁵ Buna kawidi bwo,mongi pata makumatatu ma ban'hele, losi mu kati di Nzonzambi, lubuki ku nzila pe we didituka. ⁶Bambuta ba n'tsiku bu bamwene buna,Bahoyaka ne mbongo zasi n'tufweneko ntusia zo mu kesi di Santu ,samu zituki mu nzila menga. ⁷ Badindami bwingi kikuma ki mbongo zene,Kunima bayukani basumbi kitini ki mafu samu dikuzikila banzena. ⁸ Hakana ye lelo kiaki,mafu mana ba telaka mo mafu ma menga. ⁹"Disonga ma mahoyi n'tumu Yeleme malungidi, "Bamongi mbongo si bibende, makumi tatu ,ntalu yi basidi mû kusumba Mutu, mutu wu basididi bana ba Yisalaye ntalu. ¹⁰ Pe bahana zo mu mafu ma menga., bwoso kasamuna Mfumu Nzambi. ¹¹Kunima ban'ete ku ntwala Gouverner,pe Gouverner n'hiudi,8 "Ngeyi Mfumu ba jwif ¹²?", Yezu kabusi ne " ngeyene hoyi bwo..". Mana ha ban'hiudi bambuta ba n'tsiku, kakabusoko ata mvutu. ¹³ Pilatu n'hiudi diaka na, nge weke woko ma beke kufundila kwe Bamfumu ba mitsiku ? ¹⁴Kasi ata mvutu kakabusoko, bun'yitukisi ntotila.(Gouverneur). ¹⁵Koso feti,Gouverneur kakala ye kikalulu ki kulubula mutu mosi hakati di batu ba boloko. wuna bazola batu bwingi. ¹⁶ Mu ntangu yayina hakala ye mutu mosi bazodiki bwingi wukala ku boloko zina diandi Balabasi. ¹⁷Ntangu yi bakutakani, Pilatu bahiudi ne, n'a luzodi yiyambudila hakati di Balabasi ti Yezu batela Kristu? ¹⁸ Samu Pilatu kazaya n'a ban'hele Yezu kikuma ki kipala. ¹⁹ Samu pe ha kakala ha basambisilaka, n'netwa'ndi kisa n'kamba mu kutu na kotiku mambu ma Mutu wu kinunga ,samu mene ku piba ndimbiku kikuma ki yandi mû ndosi. ²⁰Kasi Bamfumu ba mitsiku Bamongi bakomi batu na basola Balabasi, ban'honda Yezu. ²¹ Gouverneur bahiudi ne hakati di babole, na luzodi yiyambudila ?, bawu bakabusi ne Balabasi. ²² Pilatu bahiudi ne nki luzodi yin'sala Yezu, Wuna batela Kristu ? " Bakulu na n'tudika ha n'ti(kulunzi). ²³Kabahiulaka ne" nki kikuma "nki kasadi ?". Kasi bawu beke hoyi ye ndinga ngolo ne n'koma(n'tudika) hana kulunzi. ²⁴ Pilatu bu kamwene ne ata diambu di kitoko dieke salamoko,mongi mamba, sukudi moko,bakambi ne mène mbwenoko mbi yikasadi, nzodiku kukala ye kizitu ki menga ma mutu wandu, lumonga benweno lun'sala buna luzodi. " i Batu bakulu bakabusi ne, yambula menga ma yandi makala ha n'twa betu holo wu bana betu." ²⁵Batu baakulu ne makala mu n'twa betu ti ye bana babetu. ²⁶ Kamongi balubudidi Balabasi, hele n'swa bam'bula Yezu fimbu pe n'hene ku moko ma bambwedi Mukusia ne ban'koma ha kulunzi. ²⁷Pe bambwedi ba Gouverneur, ban'ete ku n'zo yandi, bavukisi bambwedi (basuta) bingi belebele ye Yezu. ²⁸ Ban'katudi milele, bam'vwatizi milele mi kabenge kabenge. ²⁹ Batungi pu yi Kimfumu yi n'saku basidi yo hana ntandu n'twa yandi, pe bam'vwatizi nkunga mu koko di kitata,Bayandiki kufukama kuntwala yandi beke n'seya.,bahika pe ne" ah Mfumu bayuda. ³⁰Ban'yitidi mete ku kilunzi, Bamongi Bayandiki kun'bula fimbu diene ha ntandu n'twa. ³¹Kunima ha bayambudi kun'seya, ban'katudi kazaki,bam'vwatizi milele mi ku zulu, ban'ete pe ban'tudiki ha ntandu' n'ti (kulunzi). ³²Ha Bayandiki kulubuka,bamwene mutu mosi wu butuka ku hata di Sileni,zina diandi Simoni. Ba n'kwete mu ngolo Mukusia ne kanata kulunzi di Yezu. ³³ Ntangu bakumi ha kifulu kibatelaka Golgotha, disonga kifulu ki kikudi ki n'twa. ³⁴ Bamongi vinu dimbi (masuba),kavukisi ye n'ti n'kadi kanwa,buna kameki busi kanwoko. ³⁵Ha ban'tudiki ha n'ti,basidi paka mu kukabana milele miene, ³⁶ Bamongi bazakadi hakana mu ku n'tadidila. ³⁷Pe basoniki hana ntandu kulunzi kikuma ki bam'fundiki ne, "Wandu Yezu ntotila (Mfumu) ba Yuda. ³⁸Batudiki pe bifi bole ha n'kala yandi, mosi ku koko di kitata, mosi ku koko di kimama. ³⁹ Batu babakala hiokaka Bamongi Bayandiki kun'tukuna ti kubaningisa mitwa. ⁴⁰ bahika Bayandiki kun'hiula na mutu wu wunka bwisa Nzonzambi pe katunga yo mû Bilumbu bitatu, Hô Wene mwana Nzambi, tuluka ha kulunzi wudihulusa!" ⁴¹Pila mosi pe Bamfumu ba mitsiku ye bamfuadisi ti bambuta ba dibundu Bayandiki kun'seya ne, ⁴² Yandi hulusa bakweno, nki bikondi yandiene mu kudihulusa! yandi ke ntotila wu ba izalaye, katulukete yandiene ha ntandu kulunzi, n'tukwikila. ⁴³Kasi mbundu kwe Nzambi, yambula Nzambi kan'hulusa kamba kan'zolaka,yandi kahoyaka ne , 'Mène yene mwana Nzambi.'". ⁴⁴ Mwifi pe ,wû ban'komi yandi ha kulunzi kamongi Yandiki kun'tukuna pe. ⁴⁵Yandika Ntangu yi sambanu piba yibwidi n'si m'vimba ti kuna Ntangu vwa. ⁴⁶Mu n'kala Ntangu yivwa,Yezu kayamuki ye ndinga ngolo ne, "Eli,Eli,lama sabachtani?" disonga ne, "Nzambi mene,Nzambi mene,nki kikuma ngiambudidi mene?". ⁴⁷ Ntangu yi bawidi mambu mama, batu babakala hakana Bayandiki kuhoya ne , " Mutu wu keke tela Elia". ⁴⁸Mbala mosi, mosi hakati di bawu vudi n'tinu,we monga kinuka ye vinu di ngani di basidi ku n'ti,ban'hele kanwa, ⁴⁹ Kasi bahika babusi ne lun'yambula n'tutala Elia kisa n'hulusa."Mutu wuhika kamongi dikonga, n'kubi dio,din'tubudi mupanzi,menga ti mamba malubuki. ⁵⁰ Hakana Yezu humuni ye ndinga ngolo, kabusi moyandi. ⁵¹Muna Ntangu yene, rido disantu dibakuki mu mbala zole,mafu maningani,pe matadi mambuta mbuta mapasuki. ⁵² Maziamu mingi makanguki, mvumbi zingi zi basantu zifutumuki,zillubuki. ⁵³ Batu bingi bamona mo,batu bana bakala ku maziamu bakoti pe ku mavula masantu. ⁵⁴Kasi Mfumu basuta ye batu babakala hakana bu bamwene buna,mafu kuningana ye mana mahika, Boma bumongi bubakwete, Bayandiki kuhoya ne makiedika mutu wandu Kakala mwana Nzambi. " . ⁵⁵ Banketo bingi pe bakala ba matelama,batuki ku n'si Galileya bisa ntwala Yezu ban'sadisa. ⁵⁶ Hakati di bawu hakala Madiya Magadala, ngudi Yakobo ti Yoze,ngudi Zebede. ⁵⁷Bwoso bakumi mu masika,mvwama mosi wutuka ku Arimathea,zina diandi Yozefu, yandi pe kakumi n'longuki Yezu. ⁵⁸ Mutu kenda kwe Pilatu we lomba mvumbi, yandi pe hele n'swa,ban'hele yo. ⁵⁹Yozefu mongi mvumbi, sukudi yo,vwatizi milele lukotoko, wele we zika yo ku maziamu mapa,katima ha tadi dimosi dimbuta. ⁶⁰Ha kakotisi mvumbi, mongi tadi dimbuta kidiki ku mwelo. ⁶¹ Kasi Madiya Magadala kakala hakana ti Madiya wuna wuhika bakala mu kutadidila ha ntwala maziamu. ⁶³Kilumbu ki kilandi, kikala Kilumbu ki Kunima kitanu,Bamfumu ba banganga Nzambi ti bamfuadisi bavukani Bakulu ha ntwala Pilatu, ⁶² Bisa n'yubula ne, "Mfumu, kingumba kina ha kakala ye moya,kahoyiki ne kafutumuka ku nima bilumbu bitatu." ⁶⁴Haana n'swa Benda batadidilaka maziamu mana,holo Ban'longuki bandi bakwe yiba mvumbi ma bahunu batu ne futumuki ku

bafwa.⁶⁵ Pilatu kabusi ne beno pe lwene ti basuta, lwenda kutadidila bwoso luzodi." ⁶⁶ Benda banietiki tadi basidi basuta batadidilaka.

28

¹Kunima kilumbu ki kulwemba kilumingu, ye n'kati kibungi Madiya mwisi Magadala ye Madiya wuna wughika Benda batala maziamu. ² Kayeleke ntinu ntinu, mafu maningani ye ngolo, wanzio mosi wu mfunu Nzambi tuki kuna zulu kayisa katula tadi dikala ku nwa maziamu, kazakadiki Ghana ntandu tadi. ³ Kamonikiki yabana nzasi, milele mikala mikasemekaseme bwingi. ⁴ Habamwene basuta bayandiki kutekita yeboma bayebangi, bakumi yabana bamvumbi. ⁵ Wanzio kabakambaka, " lumoniku boma, Mudiambu mène nzeye n'a lukwedingi Yezu wu bakoma gha kulunzi. ⁶ Kehoko Nzambi n'telemisi ku lufwa bwoso kasamuna, lwisa lutala kifulu kikakele nimbaka. ⁷ Lwenda lubakamba ban'longuki bandi ne Nzambi mfutumuni ku lufwa, buntwene bwabu yandi tekisidi kuna Galileo, lukwemona kwakuna, mamana yilukambi. ⁸ Bakatuki bayele ntinu ntinu Mukusia ku maziamu, bakala ku boma, bakala pe ye kiesi kingi, bayele nswalu bebakamba ban'longuki bandi. ⁹ Mbala mosi Yezu wusa bawana, " mboti " beno bamama, bisi kuna kakala yandi. ¹⁰ Yezu bakambi n'a lumoniku boma, lwenda lubakamba biwutu bimene, Benda kuna Galileo bangwana kwakuna mène. ¹¹ Ntangu yi bakatuki banketo ba ku maziamu, basuta babakala tadidila maziamu, bamongi kakabuki ku hâta bebakamba banganzambi makulu ma mahioki. Bambuta ba banganzambi ye bambuta ¹² baghika bakutakani, gha bamanisi babahale mbongo zingi basuta. ¹³ Babalongisi ne lughoya na mvumbi bisa yiba ye piba gha ntukele kukilu. ¹⁴ Kulweleke n'a lutendudiku mambu malumwene gholo lumona bulu kabakambaka bawu. ¹⁵ Basuta babahale mbongo zingi, basadi bwoso babatumi bamfumu babawu, zasi zene nsangu si bayuda bamwanga ye lelokiaki. ¹⁶ Ban'longuki kumi ye mosi Benda kuna mongo wu Galileo kabasongidi Yezu. ¹⁷ Ntangu. yibisa mona, basambi ye yandi, baghika ghakati dibawua bakala ye mbundu zole. ¹⁸ Yezu kayisi mû belebele, " kabakambaka ne Nzambi wupeka kimfumu ki zulu ye kinsintoto. ¹⁹ Ghakana beno lukitula batu Bakulu ban'longuki bamene, lubabotika mû zina di tata, di mwana ye di mpeve santu. ²⁰ Lubalonga pe babamba landa makulu ma yiye ilukambi. lufweti zaya ne mène yibamba kala ye bilumbu biakulu ye nsuka ntoto.

Mark

1

¹ Luyandiku lu nsangu zibunkete zi yesu klistu, mwana nzambi. ² Bwoso basonika mukanda Izayi, ngunza Tala pitiki kutwala ngeyi n'nati nsangu, wuyidika nzila ngeyi. ³ Yayi ndinga yekatuka mutseke Luyidika nzila yesu, luzikila mabulu. ⁴ Za kamonikina mutseke, muna kayebotikidi batu ye n'kenda malongi bayambula masumu, ba balula mbundu. ⁵ Nsi yakulu yi yudee ye batu ba yeluzalemi, bayeleke kwe Za, baye fungunaka masumu mabawu, pe ba baki mbotika kwe yandi mu nzadi yoldani. ⁶ Za kakala vuata n'lele wu mika mibuluku, ye kavueteke n'kaba wu kikete ki mbisi mu lukoto. kakala diaka mankoko ye bwiki. ⁷ Kakala longa na: Kakwisa kunima wuwene ye ngolo zikuhoka mene, ye mene mfueneko yi kalunga ata misinga mi sabati di yandi. ⁸ Mene yilubotiki mu mamba, yandi kakwisa lubotika mu peve santu. ⁹ Muntangu yayina yesu wisi ku Nazaleti, hakatuki ku galileya, ba n'botiki kwe Za: Mu nzadi yolodadi. ¹⁰ Muntangu yi kalubuki mu mamba; mwene zulu di kanguki, mwene diaka pe peve yikulumuki yaba yembi. ¹¹ Mbala mosi pe widi ndinga yi tuki kuzulu: Ngeyi wene mwana mene yizola bwingi, kwe ngeyi yisha mbundu mene. ¹² Mbalumosi pe peve yitumi yesu wele ku tseke yi konda kima. ¹³ Kasala kwo bilumbu makumaya m' bameki bwingi kwe satana; kakala ye ba mbisi ba nganzi ti banzio m' basadisiki pe. ¹⁴ Kunima dikukwatama ku Za, yesu kenda ku galileya, mukulonga malongi ma nzambi. ¹⁵ Ye kahoyiki: ntangu yi wene, kimfumu ki nzambi ki tuki, belebele, lu sobambundu ye lu kwikila mu nsangu zibunkete. ¹⁶ Bwoso kayehioki nkala nzadi yi galileya, mwene simoni ye ndele, mpangi simoni bakala losaka bukondi mu nzadi: mudiambu bakala balobi mbisi zimamba. ¹⁷ Yesu kabasamunaka: lundanda, ye yilukumisa balobi ba batu. ¹⁸ Mbala mosi ma kondi ma bawu ye m'balandi. ¹⁹ Ntangu benda bakumi mwa kiana, mwene zaki, mwana zebede, ye Za, m'pangiandi, bakala bawu pe mukwelondi makondi. ²⁰ Muna n'tangu yene kaba tedi, ye m'basisi tata bawu muna bwatu ye batu bandi ba kisalu, bawu balandi yesu. ²¹ Benda ku kapernawume, muna kilumbu ki sabata, yesu kakoti ntete mu nizio nzambi yi bayuda ye kalongi pe malongi. ²² Batu bakala yitukaka bwingi mumbandu yi ka kala longilaka, mudiambu yandi ka kakala longaku yaba balongi ba minsiku, kakala longaka ye kimfumu kiakulu. ²³ Mukala muna nzo nzambi yene ye mutu mosi wukala ye peve yimbi, ye kayamuki mundinga ngolo. ²⁴ Nkibiene hakati ngeye ye beto nge yesu muisi nazaleti? wisa mukutuladisa, nzeye nge nawene santu wu nzambi. ²⁵ Yesu n'nganini ye n'kambi: kanga n'nuaku ye lubuka mukati di mutu wandu. ²⁶ Ye peve yimbi yi libuki mukati di mutu wuna, ye yiningisi ye ngolo zakulu ye yamuki ye ndinga ngolo. ²⁷ Batu bakulu bayituki ye bayandiki kuhiulasana bawu ye bawu: n'kibiabibi pe? nzambi pa? kekakula peve zimbi zilubuka mukati dimutu, zilemvuki pe zilubuki! ²⁸ Ye lukumu luyandi lu mwangani nzungu yi galileya yakulu. ²⁹ Ntangu yi balubuki mu nzo bisambu yi bayuda benda ye zaki ye za ku nzo simoni ye ndele. ³⁰ Buko bu nketu wu simoni wu sundala, ka kala wu bela ye buna ba n'kambi yesu. ³¹ Yesu hakatudi belebele ye yandi n'telemasi, buna n'kasimbi muna koko kubela kuhuidi. kunima bayambi pe ye basidi bima bikudia. ³² Kumasika, hana di kota tangu ba natini ba mbefo bakulu ye ba bakala peve zimbi. ³³ Mavula makulu, be kukatakana kuntuala kielo ki lupangu lu simoni. ³⁴ Kakodisi batu bingi bakala ye bimbebo bipila ye pila, kakudi diaka bafu ba pila ye pila, ye kabahekoko s'wa mukusia bahoya mudiambu kabazeye. ³⁵ Munkatika kibungi kukala ye kipibidika, yesu buna kavumbuki simbi nzila we sambila ku

tseke.³⁶Simoni ye bana kakalabawu bakoti mukudinga yandi; ³⁷Ye ntangu yi bamwene,ba kambi:mfumu batu bakulu ba kele kwe kudingi. ³⁸Mfumu yesu kabakambaka, ntenda ku ndambu hika mu mahata ma belebele mukusia yi balonga pe;mudiambu kikama ki yi lubukila kiakina. ³⁹Ye kalandi kulonga mu nzo zinzambi yi bayuda ku galileya yakulu,ye kakudi pepe zimbi. ⁴⁰Mutu mosi wu bediki bwasi,haka mwene yesu we bwa mu malu ma yandi, fukami yandiki kubondila yesu :nazodi nkodisa . ⁴¹Yesu mwene kiadi kingi, lambudi koko n'simbi ye kahoyaka:nzodi bwo kola . ⁴²Muna ntangu yene bwasi bukatuki lutu lwandi l lwakukulu lusemi! ⁴³Yesu n'kabusi muna ntangu ya yina ,ye n'hele mitsiku mi ngolongolo . ⁴⁴Ye n'kambi:samuniku kwe mutu ma mwene; kasi ndonda wedisongila ku batambiki ki menga,ye futa boso kahoyaka n'tsiku Moize mukusiana ne kikala boso kimbangi kibawu. ⁴⁵Kasi mutu wandu buna kenda yandiki kwesamuni mambu makabusila mfumuyesu ,mupila na yesu kafwenoko kakota kimwesa mutu mu mavula.Kakala singaka mutseke yi konda kima ,ye batu bandambu ye ndambu bakala kwisaka kwe yandi .

2

¹Kunima bilumbu,yesu wisakabuka ku kapernawume .batu bawidi pe na yesu kabukiki kenena ku nzo. ²Ye hakutakani kibuka ki batu bingi hantuala kielo ki nzo,kifulu kikala kinkeke ,ye batu pila bafwana lowa. yesu ata kidfulu kikala kinkeke,kayandiki bwabuna kubalanga ndinga mboti yi nzambi. ³Kibuka ki batu bisa kweyandi, bisa nati kikata,bakala batu baya ye mutu wu kala ye mbefo kibukabuka, habakumi. ⁴Bamwene batu bingi pila yi kuhoyisa lowa, bisa mona n'dilu nzo yina kakala yesu, ye bamongi ntangi yi kakala kikata wusundala ban'kulumuni hana tubu di n'dilu nzo yikakala yesu. ⁵Yesubukamwene lukwikilu lu bawu, kakamba mukikata na :mwanama masumu maku maloluki. ⁶Hakala ye ndambu bambuta bami tsiku,bakala ba zakadiki ye bayandiki bawu ye bawu mukufwetana . ⁷Bwe mutu wandu keka hoyu buna ?nkikikuma keka sala mambu maka fweti sala nzambi,nakene yandi mukulolula masumu hoheku yandiene nzambi kaka! ⁸Bwoso yesu kazeye muna peva yandi makulu mabakala yindula bambuta bana kabahiulaka na : nkikikuma kilweke yindula mambu mapila yina muzimbundu zeno? ⁹Na fwene kahoya kukikata ne masumu maku maloluki mana ,n'kamba dihika ne monga ntangiaku ,telema wenda? ¹⁰Mukusia ne lu zaya ne mwana mutu wene kaka ye kimfumu kikulolula masumu ha nsi n'toto; ¹¹Yikukambi,kahoya yesu kwe kikata: telama, monga ntangiaku ye ndonda kuna nzwaku. ¹²Mutangu yayina telemi,mongintangiandi pe ye lubuki ha meso mabatu bakulu,ye batu babakala hakana bayituki pe bayandiki kukumisa nzambi ye bahoyaka ntumonieko mambu mapila yayi. ¹³Yesu kalubuki diaka kundambu nzadi mungu, batu bakulu bamongi belanda yandi ye yandiki kubalanga pe . ¹⁴Mukuhioka ,mwene lewi mwana Lufwa,sakadiki muna nzo batesilaka bima ,yesu kakambaka ndanda. Lewi telami pe n'landi yesu boso kan'kambi. ¹⁵Boso kakala yesu hamesa muna nzo Lewi batu ba nsi ti batu baluzingu lumbi,bisi bazakadi diaka pe hana mesa ye balongokibandi, mudiambu bakala bingi babendalandi. ¹⁶Batu bamitsiku ye bafwadisi,bubamwene yesu keka dia ye batu ba nsi ye batu baluzingu lumbi, bahiula kwe balongoki na: nkikikuma mfumueno keka dia ye batu bambi? ¹⁷Buna kawidi yesu,kabakambaka keko babene ye ngolo badingaka n'nganga,kasi babena ba bela ba bakalaka ye n'mfunu n'nganga.mene yisoko mudiambu di batu bamasonga,yisa mudiambu di batu ba masumu ba balula mbundu . ¹⁸Balandi ba Za Matisi ye m' bamfwadisi bakala nimbaka nzala yi kudia ye kunua mudiambu di bisambu, bisa hoyu bwo kwe Yesu na:nkikikuma ba landi ba Za matis i ye ba m' bamfwadisi banimba nzala kikuma ki bisambu,nkikikuma ba ngeyi bakonda sadila boso bawu. ¹⁹Yesu kabakamba na:banduku bayakal bafwene ba nimba nzala muntangu yikene yakala di bawu hakana.Bafweneko banimba nzala ata kilumbu ki mosi muntangu yi bene ye yakala di bawu . ²⁰Banimba nzala bilumbu bikwisa kuntuala, hana, ba bakatula yandi yakala ha basa nimba nzala. Muntangu yi kene ye moya yakala bafwenoko ba nimba nzala. ²¹Hankatu mutu fwene kalonda n'lele pa ye n'lele nkulu mudiambu n'lele pa kanata wuna wu nkulu, puta yi kuma diaka yingi ye n'lele wu nkulu wakulu kalala:mudiambu n'lele wu pa kene ye ngolo zingi kuhioka wu nkulu. ²²Ye,heko mutu fwene kamonga malafu ma pa kalongidila mu bisangala binkulu, na lowa malafu mana mapa mabula zinkalu ,mudiambu ye zinkalu ye malafu bibudika;bwabuna tufweti longidila malafu muzinkalu zinkulu, malafu matiakana ye nkulu zibudika. ²³Hakala kilumbu kimosi ki sabata yesu kakala kwe hioki hakati dimasola ma ble, balandi bandi buna bakala kwenda bayandiki kwe toludi miemvu mimi butaka zimbabwe zi ble. ²⁴Bamfwadisi bakambaka: tala sambudinki batubaku beka sala mabafwenoko kusala mukilumbu kisabata? kene nsiku wu ngolo mutu kafweneko kasala mukilumbu kisabata . ²⁵Yesu kabakabusidi mvutu na:lutangieko manakasala Dawidi,muna ntangu yikawidiki nzala,yandi ye bakala bawu? ²⁶Buna kakoti mu nzo nzambi,muntangu yi mfumu wu ba bitambiki menga Abiatal,ye kadidi ma pa malusambulu mamene ne badiaku kwe n'koso mutu,kaka bitambiki bimenga ba fwene badia mapa mana,ye Dawidi kadidimo pe kabahale bana kakala bawu. ²⁷Kunima kabakambaka na: kilumbu ki sabata basalakio mudiambu di mutu,mana keko mutu basala mudiambu di sabata! ²⁸Mupila ne mwana mutu yandi mwene mfumu wu kilumbu kisabata.

3

¹Yesu kayekota diaka muna synagogue.Mu kala ye mutu mosi wukala koko dibela. ²Batu bakulu bakala n'talatala ye kana kabelula kilumbu ki bisambu;bwabuna bamona pila yi kufundila. ³Yesu kakamba mutu wukala ye koko di kifu,telama hanakakati di batu bakulu. ⁴Buna kabahuidi batu babakala talahakana :mitsiku mibeto mieka ntuheka nzila yi kusala ma mboti ye mambi mukilumbu ki sabbat ,wu belula mutu nalo wu honda?mana badibatiki. ⁵Yesu katadi batu bakulu ndambuye ndambu ,kabatadi ye nkabu,mana kwene kiadi kingi kumbund mudiambu di twa ngolo wu bawu,mana kakambi mutu wuna na: tandumuna kokodiaku. Katandumunidio,ye koko di kodi . ⁶Ntangu ba lubuki bafwadisi mu na synsgugue. bele bekasa mfundu ye batu ba galilee,mudiambu badinga pila bahonda yesu. ⁷Yesu ye m'balndi bandi benda

ku ndambu nzadi mungu yi galilee.batu bingi batuki ku nsi galilee baye'landi ,batu bakaka batuki ku nsi judea. ⁸Bakaka batuki ku hata di yeluzalemi ti nsi idume,bakaka batuki ku nsi yi yikala ku simu di nzadi yuludene,bakaka batuki kundambu ya mahata mama:ku Tir ti sidon.batu bingi ntangu bawidi mambu makulu maka ye sadi yesu bisa kwe yandi. ⁹Kabakamba m'balandi bandi ne:lunikila bwatu bu mosi buna bufwene mene yi kota nalowa batu bisa nkwatiusa mene. ¹⁰Yesu bakambi bwabuna,mudiambu hakakala belula batu bingi, babakala bakubela bakala nkuna ku nkala yandi mudiambu di kusimba mulutu. ¹¹batu bakulu babakala ye peve zimbi bakala kwe mona yandi,bakala kwe fukama mu malu mayandi, ma kala hoyu ndinga yi ngolo:nge we mwana nzambi. ¹²Yesu kakala babusikala ne:lukambiku batu bakaka na me ye na? ¹³kunima yesu kayele kumongo katedi batu bakazodi yandi.benda kwe yandi. ¹⁴Mana yandi kasodi batu kumi ye bole kabaheka mazina balandi.yandi ne :mene yilusodi beno mudiambu lubanda zakala ye mene, mudiambu mene yi banda lutuma beno lwenda lwe longi malongi; ¹⁵Lukala pe ye kimfumu kikukatulaka peve zimbi. ¹⁶Batu kumi ye bole bakasola yandi mazina ba mama: Simoni wu kaheka zina di nkaka,Piele: ¹⁷Zaki,mwana Zebede,ye Za n'leke Zaki yesu kabahele zina dikaka : Boanerges disongidila batu babe mazu mingi yabane nzasi; ¹⁸Ndele; Bidipu; Batelimi ,Mateyi; Toma; Zaki; mwana Allee; Tade;Simoni; kakal mutu wu twa ngolo, ¹⁹ye yudasi scayoti wuna Wu keki yesu. ²⁰Yesu kakabuki ku nzo mana Batu bingi baye basa diaka bwingi kunzo yandi.bwabuna, yesu ye n'balandi bandi bamonoko hata pila yikudia . ²¹ntangu hi bawidi Batu bakikanda ki yesu bayele kuna kakala yesu mukusiane n'simba,mudiambu basamuni NE:yesu lawukiki. ²²balingi bansiku Babatuki kuyelulemi bakalea hoyu NE :satana beelzebul n'koti! batukaka NE:mfumu peve zimbi yandi n'heka ngolozikukatula peve zi kakatudila peve zimbi. ²³Yesu kabatedi bakulu,ka ba kambila mubingana ne;inkikuma satna kafweti dilubudila yandiene? ²⁴Ne Batu bakimfu ki mosi banwanaka bawu kimfumu kiene kizingoko ²⁵Na batu bakikanda ki mosi kinuana bawu ye bawu kinda kina kizingoko diaka. ²⁶pila mosi pe Na satana manuals yandiene ye yandiene kimfumu kina kihambana. kikaloko dikaka kimfumu kina kizingoko pe ma pe kifwidi. ²⁷Mene mfwenokota mu nzo mutu mosi send ye ngolo mudiambu mukuba bima na kakangieko nzoandi mutu wanduna Wu ngolo ye misinga.mana ne yandi bakangisa mana lendoko kuyiba bima biakulu bibie munzuandi. ²⁸Yesu kabakambaka: yekamba mambu mambu mudiambu di masumu mabasala batu,ye mukusafula kubanda safula nzambi,kabayambudila. ²⁹Mana mutu wakulu wu wusafula peve yi nzambi ,nzambi kayambudiloko ata mbala mosi ,mudiambu yandi kasadi masumu makukonda tsuka; ³⁰Yesu kahoyi buna mudiambu bakala hoyu na:kene peve yimbi! ³¹Baiwutu bi yusu ye ngudiandi yesu habisa kunzo yikakala yesu, batelimi kunzila batumi mutu mosi kenda ketala yesu. ³²Batu bingi bakala m'bankoki;bakala bakuzakala.bakambi tala biwutubiaku ye kungudiaku bekwe kudingi; ³³Yesu na:kudiama na, ye biwutubimene bana? ³⁴.Mana katalaka batu ba bankokani ndambu ye ndambu yesu na : lutala: lutala ngudiama ye biwutubiama baba. ³⁵Mudiambuwa kulu wu kasala mambu mana kazolaka nzambi wanduna wene pangi mene wu yakala nalowa wu n'keto,na lowa ngudiama?

4

¹Yesu kayndiki diaka kulonga dinga nzambi munkala nzadi yimungu yi galilee.Batu bingi baye nkokana muna nkala yandi. bwabuna yandi kamongo koti mu bwatu, kazadi bwatu bwe telema hakatikati nzadi.batu bakulu bazadi muna nkala nzadi Mungu. ²Kakala balongaka mambu mingi mubingana .Hakala longaka kabakmbana: ³luwa!mutu mosi wu tuki kunzuandi we kuna masola. ⁴Hakakala kuna masola,nkeni zikaka zebwa mukatikati di nzila,banuni bisi ba didi zo. ⁵Nkeni zikaka ze bwa mu mafu makala hazulu di matadi;mafu mafu mana makaloko mingi.Nkeni zina zimemi ye swalu mudiambu mafu makaloko mingi. ⁶Mana tangu kahene muini wingi,zinisi bimeninu bi bilubuki,mana pe bimeninu bina bi yumuki mudiambu bikaloko ye misodi mikaleya. ⁷Nkeni zihika ziyebwa mukati di mwa_miti minsaku.mwa-miti mina hamiyedi midikasi mu bimina bunkete.Bwabuna biyidi mana bilubuloko bibundu ata bunkeke. ⁸Mana nkeni zikaka ziyebwa mu mafu mabunkete.zimemi,ziyedi,manape zibuti bibundu .zikaka zibuti bibundu makumi ye matatu,zikaka makumi ye sambanu,zikaka nkama. ⁹Mana yesu kabakamba na:Mutu wakulu wuwe ye matu yambula kawa! ¹⁰Muntangu babayekuki batu bakaka,balandi bandi ye batu bakaka bayelandi bakambaka yesu ntutendila bingana biabi. ¹¹kabakamba na: nzambi kwe benokisweki kikuzaya kimfumu ki nzambi ;mana bakulu babene kunzila makulu mahioka mubingana kaka, ¹²Mudiambu na : ba moniku ,ata bekatala bwingi;ye babukiku pe ata bekawa bwingi,ye bazayiku,mbasimbasi balula zi mbundu ye bwabuna nzambi kaba lolula masumu ma bawu. ¹³Bakambi diaka:lwakazayoko kingana kiaki?bwe luyabaka bingana biakulu? ¹⁴Mutu wuna kuna masola keka kuna ndinga nzambi. ¹⁵Batu bahika bene yabane nzila,ndinga nzambi hikwisa bwilaka mu nzila yayina,habawa ndinga nzambi,satana wisakatula yo muna zimbundu zibawu. ¹⁶Batu bakaka pe pila mosi ,bene yaba mafu mamane hazulu dimatadi;nabawidi ndinga nzamba,bawa yo yekiesi kiakulu; ¹⁷Mana bakasaku mbundu muntangu mapasi,ye muntangu mimekanu misatana,beko ye misodi babene,bakondi lukwikilu,ye,mana na bamona pasi nalowa batu bakaka babamonisa pasi mundinga nzambi bakatulaka lukwikilu lubawu ye ntinu. ¹⁸Batu bakak bene yabane huma hana heneye banabamiti mitsaku;nsangu zambi yikwisabwaka hakana,bawaka ndinga nzambi, ¹⁹Mana gindu mudiambu diluzingu lu nsi toto lubayangisaka,kiesi ki kimvama ki bahunaka,nkiakina nsangu zifwa kuzawu pamba. ²⁰Batu bakaka bene yaba mafu ma bunkete.ndinga nzambi yikwisa bwaka mu mafu mamana,bawaka yo,ba tambusaka yo,mana yi butaka mibundu: maku matatu,maku masambanu,ye nkama mudiambu di mosi. ²¹bakambi diaka:kete mutu fwene kanata mwinda kasia mu nsi kantini,nalowa mu nsi ntangi? lowa mutu kafeti tula mwinda ha ntandu mesa? ²²Mudiambu mambu makulu mamene makinsweki ma feti zayana mu meso ma batu,mamonika mu meso ma batu mambu makulu ma kisweki mazayana kaka. ²³Mutu wakulu wuwe ye matu makuwa kawa! ²⁴Bakambi diaka pe:lukeba mu mambu ma luwaka.Mukiteso ki lusadila beno mudiambu dikutesa

bakweno,nzambi pe kalutesa bwabuna bwoso lutesa ba kweno, nzambi kayikadiaka kiteso kitaso kikulata kiakina.
²⁵Mudiambu mutu ye bima; nzambi kayikaka bima bikaka, nzambi kakatula ata mwa bima bina bikaka ke biawu. ²⁶Yesu hoyidikaka kimfumu ki nzambi kifwanani ye mutu mosi kwe kunaka nkeni zi ble mu masola. ²⁷Ku pipa kekenimba; kumuini kekwekangadi ; ble dieka mena,pe deika kwe vudi mana keka kwe zayiku bwe dieka mena ble ye bwe dieka kwe vudi. ²⁸Mbuma zi ble zeka mene zazene mufu: kintete zilubulaka miti miandi,kunima lubudi nkayala,mana bibindu bikalaka bikola. ²⁹Mana na bibundu bivudi,mutu wuna kayndika kukatula ye mbele yandi,mudiambu ntangu yikukatula yi fwene. ³⁰Yesu kabahuila diaka na: ti nkikima twufwene twu tesa ye kimfumu kinzambi,na lowa ye nkikingana twufwanisa diaka? ³¹kifwanana ye kibundu kimsosi mwa ti wandu,mutalede,kibundu kina, na m'kuna mumafu,kie mwa-kibundu kimosi kinkeke kihiki mabundu makulu mukukeya ³²Mana na bakunadio,dimenaka,dikumaka dikaleya kuhioka mwa-miti kaka miakulu.Dilubulaka mahandika mambuta.Mukusiane banuni bakwisa ntungaka ma zamba mabawumunakati di mahandika mamana ³³yesu kakala baheka batu bakulu malongi mayandi mubingana bingi bi pila yayina,mu bingana bibafwene batu ba zaya. ³⁴Kakala bakambaka kaka mubingana .Mana muntangu kakala ye balandi m'bandi,kaka bawu ye bawu ,kakala batendudila m'balandi bandimambu makulu. ³⁵Kilumbu kiakina hayiyandiki kubwa piba,yesu kambaka mwe m'balandi bandi na : ntulabukeno ku sambu: ³⁶Ba basisi batu bakulu ba bakala hakana.Balandi bandi banete yesu muna bwatu dikakala zakadi,mabwatu makaka makala hakana. ³⁷Mvunzi yi ngolo yisa mumbala mosi ,lumvela lu mamba lu ngolo lu yandiki kukota mu bwatu. bwabuna bwatu buyandi kubasa mu mamba. ³⁸Yesu kakala nimbiki kuna ntandu twa bwatu,balongoki bayandi besikamisa,mana bahuila,mfumu mwaka diyungisoko beto ntuzodi ntumioka? ³⁹Yesu sikami kukilu .Mana kakambaka kwe mfunzi ye maba mu ngolo na:yambula mazu! kumina nge mfunzi ye mfunzi ,mazu mahuidi,mfunzi yiyambudi. ⁴⁰Kunima yesu kabahuilaka na:mudiambu dinki lweka wila boma?nki kikuma lukondi lukwikilu. ⁴¹Bakala ye boma bwingi ,hakana bayandi kuhoya bawu ye bawu ne:mutu wandu? bwekene? mutu wandu,ata mfunzi,ata mamba kulemvukila.

5

¹Yesu ye balandi bandi bakumi kusambu dinzadimungu,mun'lambubagadaleniens,mu nsi Galileya. ²Buna kalubuki Yesu mu bwatu,hisimutumosi kumeso mayandi,wu tuka kumaziamu,kakala ye peve yimbi. ³Mutu wuna kakadidi kumaziamu , mutu wuna kakala ngolo zingi,batu bakulu bakukiku mu n'kukwata ,ata mukukasa nzengele. ⁴mudiambu ntangu zakulu zi bakasiki mubisengo kubitambi ye zi nzengele yandi katabudizo,hankatu mutu wukala ye ngolo zi kukwata. ⁵Kakadiki ku maziamu bwingi bwingi ye mumiongo ,Kalwembiku mu kuyamuka, pipa ye mwini ,ye kwe dilweki mumatadi. ⁶Buna kawene yesu kukiana vudi ntinu kukwe yesu fukami ,kuntuala yesu. ⁷Ye yamuki mundinga ngolo :nkibiene hakati di ngeyi ye mene,Yesu mwana nzambi kuzulu? yi kulabi mu nkumbu nzambi di nzambi,ngiangisiku . ⁸Buna yesu kakambi: nge peve yimbi lubuka mu lutu lu mutu wandu! ⁹Ye kahuidi:zina diaku na? zina diama legion,yandi n'kabusidi,mudiambu twebingi. ¹⁰Ye kasambidiki buingi mukusia na Yesu kabahitiku ku nsi yi hika . ¹¹kuna nkala mongo,kukalakibuka kingi ki ba ngulu kila zitu muna nkala mongo. ¹²Ye peve zimbi ziyandiki kubondila yesu zihoya: ntuhika mukivbuka kibangulu mukusia ne tu kota mu ba ngulu. ¹³Yesu ba hele n'swa,ye peve zimbi zilubuki,zekota muna bangulu,ye bangulu banuanini nzila muna nkala mongo bebua muna nzadi mungu:bakala mukiteso mafunda mole,beka difuta muna nzadi mungu. ¹⁴Batu babakala tadidila bangulu, batini kubawu.Ye be mwanga nsangu ku mavula ye muma hata.Ye batu benda batala inki mambu ma buidi. ¹⁵Bisakuma hakifu kakala yusu,ye ba mwena bawene mutu wu kala ntete ye peve zimbi,ye wuna wu mongi legeon, zakadiki,vete milele,ye ngindu zandi zikabuku zibunkete; ye boma bu bakwete. ¹⁶Batu ba bamona mambu mama hioki beta n'nkenda kwe batu mu mambu ma hioki kwe peve zimbi ye kwe bangulu. ¹⁷Mana bayandiki kubondila yesu kakatuka ku ndambu bawu. ¹⁸Muna ntangu kamet yesu mu bwatu mutu wukala ye peve zimbi n'lombi yesu kasala ye yandi.Yesu ka kabusoko mvutu. ¹⁹Yesu kahekoko n'swa,ma n'kambi: ndonda kuna nzwaku,kwe bana ba ngeyene ye bakamba makulu makakusadi nzambi,ye nkikasadi nzambi kikuma ki ngeyi. ²⁰Mutu wuna kabuki.Yandiki kusamuna mambu makulu makasadi yesu mudiambu di yandi,mu mahata kumi,ye batu bakulu bayandiki kuyituka. ²¹Yesu ye balandi n'bandi bakoti mu bwatu balabuki, bele ku galilee,batu bisa m'basila ndambu ye ndambumuna nkala nzadi mungu,yesu kakala mu mamba. ²²Buna mwene mfumu mosi wu synagogue,zina diandi zalilus,buna kamwene wisabua mu malu ma yesu . ²³kabondidi buingi pe kakambaka na: mwana mene wu nketo kene wunkatika bela , kakala ye moyo. ²⁴Yesu kenda nzila mosi ye zalus.Batu bingi ye n'landi,bakala kwendaka m'basungiki yesu,ye ba neteke ntinu. ²⁵Kinga hakala ye n'keto mosi wukala wuhwa menga kasadi mvula kumi ye zole. ²⁶Kaniokwami bwingi,sadi mvula ye mvula mukubela minganga milembani,kabebisi bima biakulu bikakala biawu,ye kabebisi mbongo siyandi zingi kasa kola kwandiku ata bunkeke. ²⁷Muntangu kawidi beka hoyila zina di zi yesu,wisi koti muna kibuka kuna manima ,ye simbi n'lele yesu. ²⁸Kalala hoyaka ne: na simba yesu ata mulele ,yi kola. ²⁹Muna ntangu yayina munge mahuidi,ye widi mutu lwandi ,bulu buka kwidiki buhuidi kodi. ³⁰yesu widi muna lutu lwadi kongolo zi mosi zilubuki kwe yandi;ye , baluki muna kibuka ki batu,hoyi na simbi mumilele mine? ³¹Balandi bandi bakambi: mwene kibuka ki batu kiekula kulanda, beka kwe batakani bwingi ye ngeyi, ye samuni : na n;simbi? ³²Ye tadi lweka ye lweka, mukusia kazaya mutu wuna n'simbi. ³³Mutu n'keto,bangi ye tekiti,mudiambu kayebe mambu mahioki kwe yandi,wisadilosa muna malu ma yesu,ye kambu masonga makulu. ³⁴Mana yesu n'kambi:mwana nketo lukwikilu luku hulusi; ndonda ye kengemba ye maladi makubeluka. ³⁵Muna ntangu yi kakala hoyi ,batu bakaka batuki kunzo mfumu ba synagogue zalus,bakambaka na mwana ngeyi wu nketo fwidiki,nki kikuma kiku kwatila diaka n'longi? ³⁶Mana yesu kawidi mambu mabaye n'kambi,mana kaye landi moko,kakamba mfumu basynagogue na : bangiku,wiku boma kwikila kaka! ³⁷YesuBusi ata mutu mosi kalandiku kaka

piele,ye zaki,ye za kiwutu ki zaki.³⁸ muntangu batudi kuna nzo Zalus mfumu wu ba synagogue,Yesu kamwene batu bingi bazidiki mazu ye batu bingi badidi ye bakala hoyaka mundinga ngolo.³⁹Kakoti ye bakambi :inkikuma lwekasidala mazu,ye inkuma lweka didila? mwana keko lufwa , kene wu nimba.⁴⁰Ye batu bakala n'seya.mana balubudi batu bakulu munzo.sisi tatandi ye ngudiandi mwana ye balndi bandi ba tatu ye koti kuna kakala mwana .⁴¹Muna ntangu yi ka kwete muna koko ye n'kambi:n'tedi Talithakoumi,disongidila ngunza n'keto,telema,yikukambi.⁴²Muna ndinga yiyana mosi ngunza n'keto telami ye yandi kukangala , kakala ye mvula kumi ye zole,ye batui bakulu bayandiki kuyituka ngolo.⁴³Yesu kabahekaka nsiku wu ngolo,lukambi batu bahika ye luheka bima bikudia.

6

¹Mutangu kakatuki yesu hakana,kenda kuhatadiandi balandi bayandi kenda bawu nzila mosi pe.²Mukilumbu ki bisambu,kayandiki kulonga mu synagogue. batu bakulu ba awidi hakayandi kulonga bayituki bakal hoye ne: mambuma kwe matuki ? bwekekene nduka bu? bwekaka sadila bipa bi bwabu.³Keko n'hadi mabaya wandu? keko mwana madiya,ntayandi zaki ye zide, ye simoni? pangizandi babanketo beku hakaka ye beto? mudiambu di mambu mana m'babusi.⁴Mana yesu kabkambi ne: mutu wu longaka ndinga nzambim'lemvukila ndambu zakulu,mana biwutu biandi zitisaku.⁵Kamonoko pila yi kusala ata kipa ki mosi kuhata di bawu, kasidikaka moko batu batubakaka. ⁶Kaditungisi mudiambu m'lemvukidiku.⁷Mana kabateti m'balandi bandi ba kumi ye bole.Kayandi kubatuma bole bole.Kabahele n'swa lukukatula peve zimbi.⁸Mana kabahele diaka n'tsiku ne ata kima kikaka lu natiku mu nzila.Ata bima bikudia lu natiku ,ata mwa nsaki lunatiku, ata dikuta di mosi lusikuu muposi zeno.Mana; kimalunata kaka mwa-ti hana moko meno.⁹Kima luvuata ba mwata,luvuatuku masimisi mole mole.¹⁰Kabakamba dihika ne:muna koso hata di lutula beno lusakala kaka muna nzo yi baluyamba lulubukiku kunzila yehana lukatukila hana hatadiadina¹¹.Hata diakulu dibakonda luyamba,ye bakonda kuluzola,ye bakonda luwila lukatuka kweni ha hata dina.Muntangu yi lweka kukatuka,lunkukumuna mafu nsibitambi bieno mukusia ne bazaya na basadimbi .¹²Bwabuna balandi baye longi na:lubalula mbundu.¹³Bakala lubulaka zipeve zimbi zingi,bakala bakusaka masi mingi kwe batu bakala ye maladi muku ba kodisa.¹⁴Muna tangu yi kawidi,mfumu wu mbuta Herode batu bakahoya nsangu zi yezu,mudiambu zina di yandi diyabkani ndambu zakulu. batu bakaka bekahoya na Za baptisi futumukiki. bwabuna kekasala bipa bingolo.¹⁵Bakaka basamunaka na wuna Eliya;bakaka na : wuna kene n'nsadi nzambi boso ba nsadi banzambi babankulu;¹⁶Muntangu kawidi Herode mambu mana, kahoya na: wuna kafeti kala kaka Za baptisi,wuyi zenga mene n'twa; futumuki mu lufwa?¹⁷Mudiambu yandiene Herode wu tumi batu lwenda lukwata Za lukasa minga kunima lusia muna boloko; Herode kasadila buna n'diambu kahotumuna Herdiate n'nketo ntayandi Fidipe.¹⁸Mudiambu Za kakamba Herode na: fwenoko wu hotumuna n'keto ntayaku.¹⁹Nkiakina Herodiate kawididi Za nkabu zingi.Kasosiki pila kahonda,mana kamweneko munki nzila kafwene kahondila,mudiambu Herode kazodiku Herodiate kahonda Za baptisi.²⁰Herode kakala n'batila Za mudiambu kazaya na Za kene mutu wu mboti ye kakala pe mutu wu nzambi .Bwabuna Herode kakala n'batila mboti ,mana ntangu kawidiki Herode mambu makakala hoye Za, mahелеke mbundu bulu, mana kazodi kaka n'ka waka.²¹Mana Helodi kilumbu kasadi feti dilubutuku luyandi,Helodiati zuidi ntangwandi yi kusala mambu mayandi. Muna feti di Helodi katela ba mfumu ba pila ye pila ba bayalaka. Ba mfumu ba bambulumbulu ye bambuta ngolongolo ba nsi galilee.²²Helodiati kakala ye mwana ndumba yi n'nketo;ndumba yi n'nketo yina yisakuma habadidi feti,yndiki kukina.Helodi ye batu bakakala bawu ba yangaladi .Buna Helodi kakamba mwana n'nketo na :ndomba koso kima kizodi yikuhekakio bubuntwene;²³N'kambi diaka na:nzengi muzina di nzambi,kima kiakulu kindombaka buntwene yikuhekakio;ata mafu mama mayilaka mene yizenga mundambu zole mukusia yikuheka kiati kimosi;²⁴dumba N'nketo wele ntinu kehuila ngudiandi:nki yi fweti lomba kwe ntotile?ngudiandi kakambaka na ndalomba n'twa yowani mbotika.²⁵Ndumba n'nketo vutuki ntinu kwe ntotila kasamunaka na:pekaka n'twa yowani mbotiki hana ntandu dilonga.²⁶helodi kamona kiadi kingi kuna mbundu,mudiambu kasila ha mumeso ma batu,mukikuma kina kamonoko buna kafeti sala diaka.²⁷Tumi mbulu mbulu mosi ye n'swalu sakulu na, zanata n'twa Za baptisi hadilonga,buna mbulu mbulu wele zengi n'twa Za kuboloko.²⁸Wisanta n'twa Za hana ntandu dilonga,henewo kwe ndumba n'nketo,ndumba n'nketo netewo kwe ngudiandi.²⁹Balandi ba Za bawidi mambu mene bele bemonga mvumbi Za banetebezika yo.³⁰Muna ntangu yayina balandi bakabuki kukene yesu,bayandiki kukamba mambu makulu masadi ye maba longi.³¹Yezu ye balndi bayandi bamonoko pila yikudia,mudiambu batu bingi bakala kwisaka kukwe bawu ,mana pe bakala kwenda kubawu.Bwabuna yezu kakambaka we balandi bayandi na:ntwenda twesakala huma ha mosi ha betweto mukusia ne lwenda lu lwemba bunkeke.³²Bwabuna ,benda bawene muna bwatu mukusia benda be Zakala bawu ye bawu.³³Mana batu bingi ba bamwene beka kwenda; bazeye na, bana bakala bawu.bwabuna,batu bakatuki mumahata ma makala ma , belebele benda ntinu mumalu,be kaka Yezu et balandi kuna bakala kwenda.³⁴Yezu muntangu yi kalubuki mu bwatu kamonaka kibuka ki batu kisa.bawididi kiadi,mudianbu bakakala boso mameme makonda mbele bahungula . Mana yandiki kubalanga malongi mingi.³⁵Balandi bayandi bu bamwene ntangu yi hioki ,bisakamba na: ntangu yihioki bwingi,ye haka mahata mene kiana.³⁶Bakamba batu baba benda muhata mankeke ye mama mbuta mukusia basumba bima bi bawu bikudia.³⁷Yesu na:benueno lubaheka bima bikudia.Mana bawu bahuila na:twenda twe sumba mapa ma nkama zole zasisi,mu kusia ntubaheka badia?³⁸Yezu kabakambaka : mapa makwa lwemawu? lwenda lwetala.Bazikisi, bakabusi na: mapa matanu ye bambisi bole.³⁹Kunima kabakambaka na lubazakadisa batu bakulu muna bibuka muna makanga.⁴⁰Ye bakala bezadi mundonga yi nkama mosi yeyi maku matanu hana zulu di makanga.⁴¹Yesu mongi mapa ma matanu ye bambisi bole ,tombudi meso kuna zulu,lombi kwe tata nzambi ye sambudi mo,ye bukuni mo bitini bitini

bahele balandi ba bakabisila batu. Kabisi pe ba mbisi ba bole ba bakabisidipe bakulu.⁴²Ye bakabisi bimabiene biakulu,ye badidi bakulu ye bayuikuti.⁴³Ye balandi banete bitunga kumi ye biole bi mapa ye bambisi ba basele.⁴⁴Batu babadidi mapa mana ye bambisi bakala mafunda matanu.⁴⁵Kunima Yezu kambaka balandi bandi bamonga bwatu batekisilaka kusimu di Bethsaida,mudiambu yandiene kakala kabusaka batu bayebalanda muna mahata mabawu.⁴⁶Muntangu yikababusi batu, manisi tombuki kumongo wesambila.⁴⁷Masika hamabwidi,balandi yebwatu bakala hakatikati di nzadi, ye Yezu kakala yandibuhika kutseke.⁴⁸Hakamwene bakala mupasi mukulabuka,m'peba kakala bayangisa bwingi,muna nkala ntangu ya yi piba,Yezu kayendidiki hantandu mamba mukwenda kuna kwe bawu, kazodi kabahioka.⁴⁹Muntangu yibamwene Yezu keka kwisila hntandu n'kanda mamba,balandi bandi bayandi kuyamuka bayebe na m'fu.⁵⁰Mudiambu bakulu bakala n'mona,ye bakala mukubanga,ye Yezu muna ntanguyene kabakambaka,luyambula kubanga mene wuna !⁵¹Mana kamongi webawana muna bwatu,ye munantanguyene m'peba lepami bakulu bakala muboma ye bakulu bayituki.⁵²Mudiambu bazayoko bipa kasala Yesu bimapa mudiambu mbundu zibawu zikala tototo.⁵³Habalabuki nzadi bisakabuka ku nsi yi galileya, bakasi bwatu,baluki kutseke.⁵⁴Buna balubuki mu bwatu ,batu babakisi mbalamosi na Yezu wulubuki mu bwatu.⁵⁵Batu bayandiki kudinga batu ba maladi ndambu ye ndambu bayandiki kwisa n;natina batu bihakiyoyi hoso hana kakala.⁵⁶Mubifulu bingi bika kuma ,mumahata,muma vula to mu matseke,ba mbemfo baba tulula mu bifulu bi batu bakulu,mu mazandu, mu zinzila, mu zi nzo nzambi bakala n'bondila basimba ata tsongi n;lele yezu mukunga na ba kola,ye bakulu ba ba n'simbi bakodi.

7

¹Bafwadisi ye longi bansiku babatuka kuyeluzalemi,bakutakini kumose ma yezu.²Bamwene ba longuki bakadia moko mvindu ,disongidila basukudiku moko di songidila moko ma bawu makala ye masumu.³Kinga bafwadisi ye bazuif balandaku mitsiku mi bambuta ba bawu;badiaku na basukidiku moko .⁴Nabatuka kuzandu ba diaku na sukudiku moko.balanda mitsiku miba mbuta ba bawu mumbandu: kusukula makopa,zinzungu,malonga ma manzanza,ye zi ntangi.⁵bafwadisi ye balongi batsiku bahuidi Yezu :nkikikuma balongiki ba ngeyi bakonda landila mitsiku mi bambuta ; badia moko ye mvindu ye masumu .⁶Yezu ne,ezayi kasamuna mambu ma makiedika ntangu yi kahoyi ne kumeso ku twukendaKa mudiambu di beno binguba bikwisa bingi kutwala buna basonika mukanda nzambi :batu baba mene banzisaku, banzitisala ku nua,mana kutsi mbundu lowa.⁷Bisambu bibasambaka mudiambu dimene biene binkatu,mudiambu balongaku mitsiku mimene, batu bakulu ne ,malongi manzambi.⁸Beno nkiluyambudilaka mitsiku mi nzambi .beno lundaka mitsiku mi bambuta .⁹Yezu kabakambi ne,beno lweka busa kimakulu mitsiku mi nzambi,mukusia luhingisa mitsiku mi benuenueno? ¹⁰Mudiambu mize kasamuni : zitisa tatau ye ngudiaku.Kahoyidiaka ne,mutu wukonda zitisa tatandi ye kudiandi,ba feti honda.¹¹Mudiambu beno luhoya ne,na mutu kahoya kwe tatandi nalowa kwe ngudiadi ne kusadisa kuyinka kusadisa kwene Korban(disongidila ne makabu mayiswekaka mudiambu dikuheka nzambi.¹²Mutu wuna hoyu bwabuna bahekaku diaka nzila muku sadisa tatandi ye ngudiandi.¹³Bwabuna,mitsiku minaluhanana beno ye beno mihonda mambu manzambi makahoyaka ,beno lusaka mambu mingi mambandu yayina.¹⁴Muna ntangu yi katedi Yezu batu,kabakambi ne :benokulu luwa ,mana lufeti zaya ne,¹⁵Mambu mamakala mumbutu mutu manatisaku masumu. mama lubukaka kunua mutu mama matadisaka masumu.¹⁶yambula mutu wuwe ye mutu mukuwa kawa.¹⁷Muntangu kabayambudi batu koti munzo,balngoki n'bandi be nhuila kingana kina.¹⁸Kabahuila ne, ata beno pe lubakisiku? benu luzeyeko ne,mambu mana makulu makota mukadi di mutu,mafwene manatisi disumu?¹⁹Mudiambu meka kotoko kumbundu yandi,meke kota muki fundu kiyandi,mana mekalubuka kunzila ,mambu makahoya Yezu mekasamuna ne mutu kafwetidia madia makulu.²⁰Kahoyi ne mambu mama lubukaka kumbundu mutu mamana kanatinaka mutu disumu.²¹Mudiambu ngindu zimbi zi zilubukaka kumbundu mutu mamana matuma mutu kasala mambu mambi,mukuyiba,mukuhondabatu.²²Mukusala kindumba ,muku zola buingi kimvama ki nsi toto,mukusala bakweno mambi,ye kuhuna bakweno muku kangalangala kisakasaka,kuwila bakweno kipala,kusafula bakweno ye kudisia,ye kusala mambu mabuzoba.²³Mambu makulu mambi mamalubukaka kumbundu mutu;mamana makanatina mutu disumu.²⁴Kuminima,Yezu kakatuki hakana,kamongi wele kundambu Tur we swama muki dinzo mosi mudiambu kasoloko ne batu basaya ne yandi ke kundambu yayina .Makamonoko pila yikuswamina.²⁵Kula ye mwana n'ket mosi,kakal ye mwanandi wu n'keto,mwanandi wunketo wawuna kakala ye pepe zimbi,mwana wu nketo wuna habatele n'kenda Yezu kayisi ntinu wisa fukama mumalu ma Yezu.²⁶Mwana nketo wuna kakaloko Zuif,kakala musu nsi Fenisi,ku province yi Siri.kayisa m'bondila Yezu mukusia ne kalubula pepe yimbi yikala kwe mwanandi.²⁷Mana Yezu kakamba ne: yambula ntete bana badia,bayukuta,mudiambu keko bunkete muku monga mapa mwana wu heka bambwa.²⁸Mana nketo wuna ne,bana ba bambwa badiaka bitini bimapa bibi bwaka mu nsi mesa muntangu yi badiaka bana.²⁹Mana Yezu ne:mudiambu di mambu mama mankambi ,fwene wukabuka kuna nzuaku,pepe yimbi yi lubuki kwe mwanaku.³⁰Hakabuki kunzuandi n'wene mwanani nimbiki hana ntangi;pepe yimbi yilubukiki ntama.³¹Muna ntangu ya yina, Yezu katuki wele kundambu Tur,mukusia kakabuka ku yanga dimbuta di galilee; kendila munzial hata di Sidon,kahiokidi mahata kumi.³²Batu bayisan'natina mutu mosi wukala matu mafwa,kakala pe baba.Babondi yezu mukusia kasadisa.³³Yezu kanata mutu wuna kuma kumosi,kwakuna bakala babole.kamongi milemoni miyandi n'sidi muna matu,n'yiti mete,mana n'simbi dihiha halulumi.³⁴Muna ntangu yayina Yezu tadi kuzulu hemuni ye ngolo,n'kambi ne, Efata,disongidila ne;kanguka!³⁵Muna ntangu yayina matu makanguki.Lulumi pe lukumi lukitoko,manamutu wanduna yandiki kuhoya bubunkete.³⁶Yezu kahele n'tsiku ne: mambu mama lukambiku batu.Hata bukabahele

n'tsiku,batu bayebe kaka mambu mana.³⁷ Batu bakulu bayituki bwingi.Bakala hoyo ne: mambu makulu makakwe sadi memabunkete; batu babakala hakana,bakala matu mafwa,bakala waka;batu babakala ma baba bakondi wa ba widi!

8

¹Muna kilumbu kina batu bingi bayisa basa,bakaloko ye bima bikudia, hakana Yezu katedi balongoki bandi kabakamba ne ²Meneye kamona kiadi mudiambu dibatu baba,basadi bilumbu bitatu bivimba beko ye bima bukudia ³Hoyibakabusa bwabuna zimunzo zi bawu ye nzala balembe bwingi munzila samu batu bahika mukati dibawu batuki kiana. ⁴Balongiki bayandi na haka mukati di tseke kwe twumwena bima bikudia bintubaheka batu baba bakulu?⁵Yezu kabahuilaka ne mapa makwa lwemawu?bawu ne twene ye mapa ntsambwadi. ⁶Bakamba batu bakulu basakala hana makanga mutangu kamongi mapa tsambwadi kabusi matondo kwe tata nzambi katabudimo bitinibitini bahele balongoki bayandi mukusia ba bakabisa batu bakulu bakalaho. ⁷Bakala ye mwabansema ba n'mamba,mongi kabusi matindo kwe nzambi,bahele balongoki mukusia kabakabisila batu. ⁸Mana batubakulu badidi pe bayukuti.Buna balongoki ba basisi bitunga nsambwadi bi bima bibisala hakana. ⁹Bakala mukiteso ki mafunda maya buna Yezu kabakamba na lukabuka kweno. ¹⁰Muntangu yayina Yezu ye balongoki bandi basa kota mu bwatu bele kundambu yi Dalmanutha. ¹¹Bafwadisi bisa kwe Yezu bayandiki kusia paka ye Yezu bakamba na sala kipa kimosi kikioka songila na kimfumu kingeyi kituka kwe yandiene nzambi. ¹²Yezu kalembi bwingi munsimbundu ye kahoya ne nkikikuma batu ba ntanguyayi basodi bamona kipakaka? mene yeka lukamba mambu mama songa, nzambi kasongiloko ata kipa kimosi kwe batu ba ntangu yayi. ¹³Kamongi basisi wekota mu bwatu wele kuhata dihika diku simu nzadi. ¹⁴Balongiki baladi mukunata madia fwana bakalakaka ye dipa dimosi kaka mu bwatu. ¹⁵Yezu kabahale milongi miami na lukeba mudiambu di n'kisi mapa wu bafwadisi ye wuba Helodia. ¹⁶Bwabuna balongoki basidi paka bawu ye bawu na kahoyidi buna mudiambu mapa meko malungila. ¹⁷Mana Yezu kazeye ngindu zi bawu zakulu kabahuila na beno lwekasia paka beno ye beno mudiambu mapa meko bakulu GOMA ? beno luwidiku? beno lubakisiku. ¹⁸Beno lukwe moniku ye nmeso meno? lukwe wiku ye matu meno? lweka yibukoko?¹⁹Mambu mayisala mene muntu yi tabudi mapa matanu mudiambu di batu mafunda matanu? mu bama bibisala bitunga bikwa lubasisi? bawu bahoya na bitunga kumi ye biole. ²⁰Yezu na muntangu yi yizengi nsambwandi mudiambu dibatu mafunda maya,bitunga bibisala bikala bikwa? bawu na bikala nsambwadi. ²¹Mana kabahuilaka ata diambu dimosi lufwenoko lubakisa?²²Muntangu yi Yezu ti balongoki n'bandi bele bekuma kuhata di Bethsaida.Batu bisa n'natina Yezu mutu mosi wu kifwa meso,ba n'lendiki bwingi Yezu mukusia kasia koko. ²³Yezu n'mongi n'simbi mukoko n'lubudi muhata n'itidi mete kuna kilunzi,n'zidi koko,mana kahuilaka fwene wu mona ntangu yayi. ²⁴Mutu wuna yandiki kutala,yekamona batu yabana miti mana bakwe kakandi. ²⁵Yezu n'sidi diaka moko mumeso mutu wenw katadi ye ngolo. Kakodi yandiki kumuna bima biakulu mboti mboti. ²⁶Muna ntangu yayina Yezu n'kabudi kunzuandi,mana n'kambi yandi ne! bukwenda kotiku hakatika di hata. ²⁷Yezu ye balongoki bandi benda mumahata makala kundambu Sezale ye Phodipe munzila ,yandi kahuila balongoki bandi ne:batu nkibekahoya mudiambu di mene? ²⁸Bawu ne batu bakaka bakwe samuni ne nge we Za matisi;bakaka ne, nge we Elie,bakaka ne,wene n'hodi nzambi. ²⁹Ntangu yayina Yezu bahuidi ne :habeno,benoluhoya nemene ye na? Piele ne: nge we masiya. ³⁰Mana Yezu bahele n'nsiku ne! mambu ma lusamuniku ata kwe mutu mosi. ³¹Mambu mama,Yezu kayandi kulanga kuba n'longokibamdi ne : mwana mutu kafweneko kamona pasi zingi.Bambuta ba banganga nzambi ye ba bambuta bakaka ba balongi ba n'nsiku ma ba n'busa yandi ,ma pe ba n'honda .Kumanima,mubilumbu bitatu ,mwana mutu kafutumuka. ³²Yezu kakala hoyo makulu mboti-mboti.Piele kanete ku mwa nkala,kanganini. ³³Mana Yezu baluki kumanima batadi balongoki bandi.Nganini Piele na :nge satana katuka kumeso mamene,mambu makwe yindudi nge meko maki nzambi nge kwe yindidi mambu maki mutu. ³⁴Munantangu yayina ,katedi batu bingi ye balongoki bandi pe ,ma bakambi ne mutu wuna zodi kisa kisandanda mene, kayindiku diaka mambu ma lunzingu lwandi;ma kamonga kulunzi diandi,mana kisa kisandanda mene ³⁵Mudiambu koso mutu wu zodi kahulusa moyandi,kaladisa wo;mutu wuna zodi kaladisa moyandi mukikuma kimene ye mudiambu di nzangu zi mboti zi nzambi ma kahulusa. ³⁶nkimfunu mutu mukukala ye bima biakulu bi nsi n'toto,na kaladisa moyandi?³⁷Nkikima kafwene kafuta mutu mukusiane kamonga moyandi?³⁸Na mutu kana tsoni nalowa kamona tsoni mudiambu di malongi mamenem muso ma batu mana muntangu yayina kalandoko nzambi,mana kasalaka mambu mambi,mwana mutu pe kamona tsoni mu ntangu yayina hakakwisa ye bawanzio ba nzambi,ye lukumu lu tatandi.

9

¹Bakambi diaka ,yeka lukamba mumasonga batu bingi behana balende fwoko ti kuna bafweti mona kimfumu kinzambi; ²Kunima bilumbulu bisambunu Yezu mongi: Zaki ye Za et Piele banete musingenga hana ntandu mongo ,yandiki kuzoba ku twala bawu. ³Milele mi yandi miyandi kungalaku ,miyandi baluka ,ye kusema. ⁴Balongoki bayandi kumona Eliya ye Moize, beka solula ye yezu. ⁵Mana Piele kakamba we Yezu na : n'longi bufwene twusakala kwakuku.Ntutunga masaka ma tatu di mosi n'diambu di ngeyi,di mosi mudiambu di moize di mosi n'diambu di Eliya ⁶Kazayako mambu maka ye hoyi n'diambu boma bukala bubakwete bakulu balongoki. ⁷Mbungu yisabafinika ,mbungi yina yisadi boso tuti,muna tuti diadina musalubuka ndinga.Wandu mwana mene yizolaka bwingi, luhaila ;⁸Balongoki batadi,bamwene kaka Yezu yandi bukaka,ye bawu. ⁹Bakulumuki kumongo ,Yezu kabakambaka mambu malumwene kwaku luhoyiku kwe mutu ti kilumbu kikafumuka mwana mutu kubafwa. ¹⁰Balongoki basimbi mambu makaba kambiki ye bayandiki kudi huila nkidisongidila kufutumuka kubafwa?¹¹Balongoki bahuila ku Yezu ne nkikikuma balongi n'bansiku bahoya na Eliya kwisa mutu ntete. ¹²Yezu bakabusidi na Eliya kakwisa mutu ntete yandi yidika mambu makulu. Ye nkikikuma busonama na mwana mutu

kafweti pasi ye n'bamenga pe? ¹³Mana yilukambi Eliya wisa ye n'bamongi boso basodi bawu, n'bakwidiku,boso masonama mukanda muzina di yandi: ¹⁴Muntangu bayisa kabuka kubasisa balongoki bakaka , bisa wana batu bingi ba beseke hakana,balangi n'nsiku beka dindama ye balongoki basala hakana. ¹⁵Ntangu di bawene Yezu batu bakulu bayandiki kuyituka ngolo,bele ntinu n'beheka Yezu mboti. ¹⁶Buna Yezu yandiki kuhuila balongoki n'bandi na:samudinki lweka dindamina ye bawu? ¹⁷Mutu mosi wukala hakana : ha n'longi yisakunatika wana mene wu yakala samu kene ye peve yimbi yikumisa baba. ¹⁸Koso ntangu na peve yikwete yibwisaka muna mafu,keka lubula mafulu kunua,keka kwetisa meno,lutu lwakulu lukumi tototo boso n'ti kiakina yisa babondila balongoki baku kusia balubula peve yina mana bamonoko pila yikulubula, bwabuna yisikubondila ngeyi wulubula peve yina ¹⁹Mana Yezu na bwe beno batu baba lukonda lukwikilu? mene yifetikala ye beno ti kuna nkintangu? mene yifeti lukasila mbund tiii kuna nkintangu? lwisa lwisa n'ndatina haka mwana; ²⁰Mana n'natini mwana wene.Peve hayimwene Yezu,yiyandiki kukisa mwana, mwana bwidi muna mafu,yandiki kwe dindimuki muna mafu,ye yandi kwelubuki mafufufu kunua. ²¹Yezu kahuila kwe tata mwana :nkitangu mayandika maladi mama? tatandi na n'yandika tukabumwana bwandi. ²²Ntangu zingi peve zi n'losaka kumbawu,mumamba,yi n'sosa kaka kafwa.Na pileyene ngeyi ntusadisa,ntuwila nkeni; ²³Yezu kahuila na ,weka hoyo na fwene.Mambu makulu makalaku pasi kwe mutu wuna kwikilaka. ²⁴Tatandi mwana yamuki ye ndinga ngolo na mene kwikidikwama,tsadisa mulukwiluama lunkeke. ²⁵Yezu mwene batu beka kwisa bingi Yezu yamuki na:nge peve yayi lubuka mulutu lu mwana wandu wukumisa baba,kifwamatu,mene yekakukamba lubuka mulutu lu mwana wandu,n'lenda kabukoko diaka mulutu luyandi! ²⁶Muna ntangu yayina peve yiboki mundinga ngolo,yi n'ningisi ngolodiaka kunima yi lubuki,mwana kekene boso mvumbi.Bwabuna batu kalahoya ne mwana fidi. ²⁷Mana Yezu n'simbi mwana mukoko n'temasi mwana telami. ²⁸Yezu ye balangi n'bandi bakoti muna nzo,basele bawu ye bawu,n'bahuila Yezu nkikikuma twukudiku kukula peve yina? ²⁹Yandi kabakambaka na mukulubula peve yinaka lufwetisalakaka kima kimosi,kumba kaka nzambi. ³⁰Mutngu di bakatuki hana bele ku nsi Galileya,Yezu kasoloko batu basaya na yandi kumiki. ³¹Mudiambu yandi kaye bakambi balongoki bandi.Bahana mwana mutu kumoko mabatu,kunima n'bahonda,mana na kafwa,mubilumbu bitatu kafutumuka. ³²Mana bayeyabiku mambu makaye bakambi,bamweke boma mukuhuila. ³³Habutudi ku capernaum,ntangu yibakumi ku nzo Yezu kabahuilaka na munkidiambu luketedindamina mu nzila? ³⁴Mana kabusoko ata mvutu,mudiambu munzila baye dindami bawu ye bawu na nawe mbuta? ³⁵Yezu batedi balongokoki n'bandi ba kumi ye bole kabakambaka mutu wuna zodi kakala wu ntete kafetikala mutu wu tsuka hanahene batu bakulu,kafeti sadila batu bakulu. ³⁶Kunima mongi mwana wu nkeke n'sidi muna malu mayandi,n'mongi muna moko mandi na: ³⁷Koso mutu n'monga mwana wandu muzina dimene mutuna kayambi mene;mutu wuna yamba mene kayambi mene kaka,kayambi pe mutu wuna wuna ntuma mene. ³⁸Za kakamba yezu na ha n'longi beto ntumwene mutu keka lubula peve zimbi muzina di ngeyi,betu ntubusidi kasadiku dikaka samu ka kalaku ye beto. ³⁹Yezu kabakambaka na lufweno lukamba buna,mudiambu koso mutu wuna sala bipa mizina dimene kalenda saloko diaka mambi. ⁴⁰Samu mutu wuna keko mbeni beto,kene nduku beto. ⁴¹Mayekalukamba mene mambu ma makieleka,mutu wuna luheka kopa di mamba makunua,mudiambu beno lwene batu ba klistu yandi pe kaba kabu diandi. ⁴²Bana baba nkeke basia mbundu kwe mene na mutu kahukumuna mwana mosi n'bakwata mutu wuna n'bakasa matadi,n'balosa muna nzadi mungu, ⁴³Mana na koko diaku diekakunata mu masumu zenga dio, bumboti wukala ye koko dimosi pamba mukusia na wu bakala ye moyi wumboti,kwekumboti wukala ye moko mole mana wenda kubilungi,kuna kwe ye mbayu yihuaku. ⁴⁴Kuna bambisi badiaka misuni mibatu ,mbawu pe yi huaku. ⁴⁵Mana hoyidiaka na kuludiaku na dieka kunata kumasumu tabula dio bumboti wukala ye kulu di mosi kaka muku monga moyo wu kieleka,mana keku mboti wukala ye malu mola kunima nzambi kakulosa kubilungi. ⁴⁶Kuna bambisi ba badiaka misuni mibatu bafwaku,mbawu pe yihuaku. ⁴⁷Disudiaku na dieka kunata wusala masumu katuladio bumboti wukala ye disu dimosi,kunima wukota mukimfumu kinzambi,keko mboti wukala ye meso mole mana nzambi kakulosa kubilungi. ⁴⁸Kuna nbambisi baba diaka misuni mibatu kuna bene bafwaku,mbawu pe fwaku. ⁴⁹Mudiambu koso mutu kakuma kitokoku mbawu, boso kakumaka mungu ku bama bikudia. ⁵⁰Mungu kene kima kimboti,mana na tikotokiandi kihuidi bwe lufutula kitokokina,lukala boso mungu muna kati di beno.

10

¹Yezu munantangu kakatuki hakana, ku Yudee,mana kalabuki mu musambu di nzadi yi zurden. . batu bisa basa diaka belebele di yandi.Mana yandiki kubalanga, bwoso kikalaka kikalulu kiandi. ²Mana n'bafwanisi bakaka bisi mukumeka Yezu na :mitsiku mi hatadi beto miekaheka mutu n'swa mukuyambula n'ketuandi? ³Yezu pe babahuila na: nki n'tsiku kaluheka moize? ⁴Bawu na: moize mutuheka n'swa mana mutu mukukula n'nketo kafeti sonika ntete n'kanda wuwekasongila ne longo lu fidi. ⁵Mana Yezu na : Moize kalusonikina n'nsiku wuna mudiambu di twa ngolo zeno. ⁶Mana muluyandi muntangu kasadi nzambi bima biakulu, kasadi bayakala ye banketo. ⁷Bwabuna ba yakala ba feti sisa ba tata ba bawu ye ba ngudi ba bawu yandi pe kenda ke vukana ye n'ketuandi. ⁸Mana babole bakuma kima kimosi.Bwabuna ba seloko diaka batu bole,mana bakumi kima kimosi ⁹Bwabuna mutu kafwenoko ka kabisa bi kavukisa nzambi ¹⁰Muna ntangu yi ba tudi kunzo balongoki bahuidi diaka Yezu mambu mana. ¹¹Yezu na: na mutu kayambula n'ketuandi mana yandi ke kwela diaka n'nketo wu,kaka kasdi kindumba. ¹²Pila mosi pe, na n'nketo kakatuka kulongo we kwela yaladihika,kasdi kindumba? na bawu. ¹³Batu bisa nata bana ba nkeke kwe yezu mukusia kabasia moko. Balongoki ba banganini batu bane. ¹⁴Ntangu yika mwene Yezu mambu mana widi nkabu,mana bakambi ne:luba yambula bana bana bisa kwe mene. Lubakangiku nziala, mudiambu kimfumu ki nzambi kie kwe batu babene yaba ¹⁵Mene yekalukamba mambu makiedika :mutu wakulu wukonda tambusa kimfumu ki nzambi boso katambusakio mwana kakoto mukimfumu

ki nzambi ata bu nke.¹⁶ Mana ntangu yi kabamonga bana¹⁷ kayandiki Yezu mukwenda munzila, mutu mosi wisi ye kuvulaka. Wisa fukama kumalu ma Yezu, ma n'huidi yandi na: n'longi nge we mutu mboti nkiyisala mene kusiane yi monga moyo wu mvula ye mvula?¹⁸ Yezu na: nkikikuma wekahoyina ne mene yene mutu mboti? heku mutu mosi we wubunkete, yandi nzambi kaka yandi bukaka.¹⁹ Nge yebe mitsiku mi: hondiku mutu; sadikupite, yibiku, hoyiku bungumba, hoyiku zina dingani mu bungumba, zitisa tatau ye ngudiaku.²⁰ Mutu wuna hoyi ne: n'longi, mene mitsiku mina miakulu yi zitisakamio katuka kileke kiana.²¹ Yezu katadi ye luzolo wakulu, yandi ne; kima kimosi kikukondi nge. Ndonda weteka bima biaku biakulu, mbongo ndonda we baheka baputu, mana ngekala ye kimvuama ki zulu. kunima, zosa wusa ndanda.²² Mana mutu wuna hakahuidi mambu mana kakabuku ye kiadi, mudiambu kakala ye kimvuama kingi.²³ Yezu batadi balongoki bandi babakala n'kutakaniki, ma bakambi ne: pasi zingi kuba mvuama mukukota muki mfumu ki nzambi!²⁴ N'balongoki bayituki mudiambu di mambu mamana makahoya. Yezu bakambi dihiha: ha bapangi bama he pasi singi mukukota mukimfumu ki nzambi!²⁵ bisi wandu wu mbuta buluku, kamona pasi mukukota mutubu di ndongo, kasi mvuama kamona pasi zifgi mukukota mukimfu ki nzambi.²⁶ Balongoki bayitu diaka mana bayndiki kudihuila bawu ye bawu na: mana nafwene kahuluka? ²⁷ Yezu kabatadi ye kabakamba na: mambu maba monaka batu pasi mukusala, nzambi kamona moko pasi muku sala mo, mudiambu yandi fwene kasala mambu makulu.²⁸ Muntangu yayina Piele yandiki ku kamba na: tala, beto ntusisi bima bibeto biakulu ntusalanda ngeyi.²⁹ Yezu na: mene yekalukamba mambu ma masonga: na mutu kasisa nzuandi, tatandi, biwutu biandi bi banketo ye biba yakala, ngudiandi, bana bandi, nalowa masola mandi mudiambu diku lianda mene ye samu di tsangu zi bunkete zi nzambi.³⁰ Nzuandi, ba pangi zandi ba bayakala nalowa ba pangi zandi ba ba nketo, na lowa tatandi, na lowa ngudandi, nalowa hatadiandi. Kumonga munkama: kisongidila kimvula nkama yayi, ba pangi ba bayakala, ba pangi ba banketo, ba ngudi, ba tata, ma hata ye pasi mu zi mvula nkama zi kwisa, mu luzingu lu mvula ye mvula.³¹ Bingi ba ntete ba kuma ba tsuka, bingi ba tsuka ba kuma ba ntete.³² Yezu ye n'balongoki bandi, bayele ku yeluzemi. Yezu kakal hameso. baye yituki, mana batu baye n'landi baye moni bama, kabaneta balongoki bayandi bakulu kuma ku mosi, kamongi yandi kubakamba mambu makisila yandi.³³ Luwa mboti benukulu ntukwenda ku yeluzalemi. Mwana mutu n'bateke kumoko ma ba mbuta ye kubalongi n'bansi. kwakuna kwa n'kamba ne yandi kafeti fwa. N'bahana kumoko ma batu bane ne beko ba zuifi.³⁴ N'baseya, n'bayita mete, n'babula misuani, mana pe n'bahonda mana kumanima ma bilumbu bi tatu kafutumuka mu bafwa.³⁵ Mana Zaki ye Za bana ba Zebede, baye n'kamba Yezu na, n'longi betu ntuzodi wutusala mambu ma ntulomba beto kwe ngeyi.³⁶ Yezu ne nkiluzola beno mene yi lusa?³⁷ Bawu ne: ntangu yina kala ngeyi mukimfu kimasulu wuntu heka beto n'swa mukusia ntusakala mosi muna kokodiaku dikiyakala, mutu mosi kakala kukoko di kinketo.³⁸ Mana Yezu kabakamba ne beno weka yaba bima bilweka lomba, beno lufwene lunua kopa di pasi di yi nua mene, mana bano lubotama mbotika yi batama mene,³⁹ Mene yeko ye n'swa wuku sola mutu wu zakala ye mene ku koko dimene di kitata nalowa ku kokon di mene di kingudi. Mana nzambi kahana bi fulu kwe batu bakayidikala bio.⁴⁰⁴¹ Balongoki bakaka kumi habahuidi mambu mana ba bawidi nkabu Zaki ye Za.⁴² Yezu ba tedi bakulu kabamba ne: luzaya ne batu bakulu ba batela ne bamfumu, bayaku batu mukingolongolo, lusaya ne batu ba mbuta ba kamba ne beko ye kiyeka.⁴³ Mana keko bwabuna mudiambu di beno, hana kati di beno na heye mutu zodi kakala mbuta kafeti sadila batu bakaka.⁴⁴ Mana hana kati di beno na he ye mutu zodi ka kala mfumu kafetikala n'pindi wu batu bakulu.⁴⁵ Samu mwana mutu hakisa yandiene kiso na batu n'basadila, kisila mudiambu di kusadila batu, ye muku hana moyo yandi boso na mbongo ye kukatulaka batu bakulu muki pika kimasu.⁴⁶ Ntangu keka kwenda Yezu ku Zeriko nzila mosi ye balongoki bandi mutu mosi wukala meso mafwa zina diandi bartime mwana time, kakala zakadi muna kankala nzila keka lomba batu mbongo ntangu yi kawidi ne wuna Yezu musu Nazarete, yandiki kuhoya ye ndinga ngolo na, Yezu mwana Dawidi ngwila n'nganda, batu n'nganini kusia kadibatika mana kadibatikoko, keka hoyi kaka yandinga ngolo ne mwana Dawidi ngwila nkenda.⁴⁷⁴⁸⁴⁹ Yezu telami ye kahoya kabakamba ne lutala, n'batedi mutu wanduna wukala meso mafwa, kala ye kikesa, telema, Yezu keka kutela.⁵⁰ Mutu wuna katudi kasaki mana wisi kukala Zeze.⁵¹ Mana Yezu na: ndonda, nkizodi yi sala mudiambu di ngeyi? mutu wu na: nzodi mene yi mona diaka.⁵² Yezu na: ndona lukwikilu lwaku lukubeludi. Muna ntangu yayina kifwa meso yandiki kumona diaka, mana mutu wuna pe yandiki kukwenda nzila mosi ye Yezu.

11

¹ Kubetenia: kukula mongo odiva, Yezu tumi ba lokuki bole.² Kabakamba luenda kuhata kuhata dina dinadiene kumeso mabeno, buna lukota lumona mwana punda bakasa ata mutu mosi kamatiekom lukumuna luisa yandi.³ Na mutu kaluhuila lusamuna mfumu ke ye mfunu kunima kayabula,⁴ Balongoki bele ba muene punda ha nzila hakakala muna muelo, n'nkala nzila n'bakutumuni,⁵ Mwa ndambu batu mukati di bawu vakala hakana ba bakamba: nkilueka sala? nkikikuma kuka n'kutumuna punda wuna,⁶ Bau basamuni boso kabamba Yezu, buna ba bayambudidi bele,⁷ Banete punda kwe yezu, balosi milele, Yezu mete, zakadi,⁸ Batu bingi baye landi milele muna nzila, bakaka mahandi mamiti baye tabudi mumasola,⁹ Bana batekisidi ye bana baye landi bayimbidiki: hozana kasabuka wuna wisi muzina di Yezu,¹⁰ Kisakumuka ki kimfumu ki Davidi, buta Davidi, hozana mubifulu bina biene muzulu,¹¹ Yezu koti muna yeluzalemi, muna nzo nzambi, muene bima biakulu, wele kuadi bandi mu lambu Betania, ye balongoki bandi ba kumi ye bole,¹² Kunima kilumbu, lubuki mu hata di Betenia, Yezu nzala yi kwete,¹³ Mukiana bamuene n'ti. kakala ye nkaya, bele betala na mukala ye bibundu, bu bakumi mubelebele bamonoko kima, ntangu yina yikaloko nsungi yi kabutaka bibundu¹⁴ Yezu singidi mu tii wene: nkatu mutu dia diaka mbuam zi ngeyi ye balongoki bahuidi buka hoyiki.¹⁵ Bakumi kuyeluzalemi, Yezu koti mu nzo nzambi yandiki kubula ba batekiki ye basumbi nzo nzambi, yandi kulosa ba mesa ti bateki mayembi,¹⁶ Ata mutu kanatako

ata kima mu nzo nzambi ,¹⁷Yandiki kulonga,hoyi basonika :nzo mene,ba fueti tela yo nzo bisambu ,mu nsi ya kulu,mana beno lukitudi yo nzo bifi!¹⁸Bambuta banganga nzambi ye ba mbuta bami nsiku bahuiddi ba sosa pila ba honda,kasi ba bangi kibuka kiakulu bawa malongi mayandi¹⁹Kumasika Yezu lubuki mu mavulu mana.²⁰Muna kibungi balongoki baye hioki ba mwene n'ti wuna wuyumuka ye wukama misodi,²¹Piele yibuki diaka mambu mahioka samuni kwe Yezu,tala n'ti wuna wusingila nkolo yumuki wakulu.²²Yezu mongi ndinga kabakamba,lukala ye lukwikilu ku nzambi ,²³Yeka lukamba makieleka, na mutu mosi kasamuna kwe mongo wandu kakatuka hana nda bua mu nzadi ,ye kakatuka pe,yelukwikilu luakulu,mana keke hoya,masama mana kahoyi.²⁴Buabuna yeka lukamba,makulu malulomba mukusalama ye kukwikilu masalama,malungila²⁵Tangu lue batema mukusamba na wena ye mambu ,ye mutu nsukukakuaku lolula,tataku wuna mu zulu kakulolula masumu maku,²⁶Mana naweka loluloko,tataku wuwene mu zulu kakulolulaka masumu maku.²⁷Yezu kabuki diaka kuyelluzalemi,muntangu kaye kangadi Yezu,muna nzo nzambi bambuta nganga ye bambuta ba tama bisi kwe yandi.²⁸Bekahuila mu Yezu,nkunswa nki mfumu kwe sadidi nge mambu mama ye na kutumi usala?²⁹Yezu kabavutudilaka ne :mene pe ilughuila diaka dimosi,lupeka mvutu mana mene yisadilaka mambu ma na ?³⁰Mbotika yi Za yituki kuzulu to kwe batu?lupeka mvutu.³¹Bkala fuetanaka bawu ye bawu na ntukabusa mvutu ne yituka kuzulu,kasamuna na nki lukonda kuikidila kwe yandi?³²Na tusamuna na ibatu babangi mudiambu Za batu bakulu bazayidi ngunza.³³Bakabusi kwe Yezu na tuzeyeko,Yezu pe kabakambaka mene pe nzeyeko.ilukamboko mu kiyeka ki na isadilaka mambu mama.

12

¹Yezu yandiki ku bakamba mu bingana.mutu mosi wukuna n'iti vinu,nkakadi lupangu,timi dibulu,dikizeka tungi nzo yikaleya mudiambu dikutadilaka sola,defisidio kwe batu bakaka mukusia batalaka sola yandi wele ku nsi kaka.²Mutangu di kukatula hitiki n'sadiadi mosi kemda kamonga ndambu vinu kwe bakasila sola. ³.Batu bana n'bakwete n'babudi n'bakudi kabuki,⁴N'kwa sola hitiki mutu wu kaka diaka,n'bakwete n'balweki mutua,ye n'batukini.⁵N'kwa sola hitikidiaka mutu wu tatu n'bakwete n'bahondi,mana ba nsadi bakaka bisa kuma manima babasale pe bwabuna;ba babudi,ba bakaka bafidi.⁶Kasala ye mutu mosi, mwanandi mosi wu kazodi bwingi. kamwene na n'katuma n;bahuila,hakamanisi ,n;hitiki kwe batu ba babana.⁷Mana batu bakala sala ku masola beka hoya bawu ye bawu na: wundutu mutu wuhingana hakifulu kitatandi ntuhonda kusia masola masala ma beto.⁸Mwanda wuna hakenda ,n'bakwete pe n'bahondi.n'balosi kuna nima di sola di vinu.⁹Yezu bahuiddi na :n'kwa sola nkikabasala? kakwisa bahonda batu bana,mana kadefisa ma sola kwe batu bakaka.¹⁰Beno lutangakene masonika mukanda nzanambi ne:tadi dikalosa n'tungi nzo.dikutakadi kuhioka mfumu .¹¹Mfumu nzambi mutu wu sala mambu mama.Hekumambu makumiena ngituka kumeso mabawu.¹²Bambuta baba zuif bazodi n'bakwata,mudiambu bazeye ne,kingana kina kika tela bawu baye na kakala kamba bawu .Mana bakala ye boma bu batu hakana n'bayambudila,bamongi belekubawu.¹³MUntangu yayi bahitiki n'bafwadisi ye batu Helodi kwe yezu benda behuila koso diambu mudiambu dikumeka;bwabuna bafwenoko n'basimba mudiambu di mambu mama.Nalowa kahuna bungumba.¹⁴Bisi bisa n'huila ne: n'longi,betu yebe ne ngeyi hoyaka mambu ma makiedika.nge monaku boma mudiambu di mambuu ma batu bakaka bayindulaka,mudiambu nge mona batu bakulu kiteso kimosi bene,mana nge longaka mambu ma nzambi ye makiedika makulu.Mitsiku mi beto mitu heka n'swa kukonda kufuta paku yi mbula matadi nalowa lowa? ntufuta dikaka nalo lowa?¹⁵Yezu kabakamba ne lwe batu babungumba,kabakambadiaka ne mu nkidiambu lukwe mbekini? lwisa luisa ndatina kisengo kimosi kimbongo mene yi talakio.¹⁶N'bayisa n'natina kisengo kimosi,kabahuila ne kilunzi kieke mukibende kiakiki ki mbongo kina? bawu ne kimfumu mbula matadi.¹⁷Yezu ne kimfumu wu mbuta, lufuta kuna kwe mfumu mbula matadi yi yinzambi lufuta kukwe nzambi,bayituki bwihuidi mumbu makakabudi Yezu.Mana huididikaka Yezu mukufutumuka ku batu.¹⁸Basandusse bisa kwe Yezu bahoya ne: batu bafutumukaku ku lufwa.Bahuiddi kwe Yezu ne :¹⁹N'longi .Moize katuheka n'nsiku wandu na mutu ke ntayandi wu kwela kene.na ntayandi wanduna kafwa,na kasisiku hata mwana mosi ,n'nketo wuna n'leke kafwenoko kakwela,mukusiana ne kabuta bana muzina ditayandi wuna fwidi.²⁰Hakala ye bana baba yakala nsambwandi ba butuka tata mosi ka kwedi n'nketo,mana fidi,kasisoko ata mwana mosi .²¹N'leke wu landa ntayandi kamongi n'kwedi n'nketo wene kamongi pe fidi,kusisalowa ata wana mosi kiteso kimosi ye n'lekandi wuhika.²².Bukala samaka bwabuna kwe ba nsambwadi:bakulu bafidi kusisalowa ata mwana kwe n'nketo wawuna,kunima n'nketo wene fidi.²³.Mana kilumbu kibafutumuka batu bakulu ku lufwa,mana n'nketo wuna kakala wuna? mudiambu bakulu ba nsambwadi bene bayakala bandi.²⁴Yezu kabakabudila ne! mudiambu beno luyeboko ata n'kanda mosi wu nzambi,ata ngolo zi nzambi pe luyeboko.²⁵Mudiambu ntangu yi bafutumuka batu ba bafwa,ba bakala ye banketo, bakweloko dikaka, ba banda zinga yaba ne bawanzio ku zulu.²⁶Mudiambu batu bana bafwa bafutumuka ku lufwa,beno lutangieko n'nkanda moize wu wukala lema mbawu? mu tsangu zazi keka n'kamba moize ne mene yene nzambi wu Habram,nzambi wu Izaki,nzambi wu zakobo ²⁷Mambu mana makasonga ne nzambi kene nzambi wu batu ba moyo,keku nzambi wu batu bafwa.Makiekidka beno luladi bwabuna.²⁸N'longi mosi wu mitsiku wubawidi bekasia ntembe,yandi kamwene na,Yezu kakabusi mvutu yi bunkete kwe Basuduse,mana yandi wisi wisa huila Yezu na :mukati di mitsiku miakulu nkitsiku hioki n'mfunu?²⁹yezu ne n'nsiku wu hioki mu mitsiku miakulu,beno bisi Israel,luwa mfumu nzambi beno yandi we mfumu.³⁰wufeti n'zitisa mfumu nzambiaku ye mbundu yaku yakulu,ye luzolo lwaku lwakulu,ye nngindu zaku zakulu,ye ngolo zaku zakulu.³¹N'tsiku wu zole wandu:wufeti zola pangia ku boso dizola ngiyene.N'tsiku wukaka kweko wu luti mitsiku miami mia miole mu mdfunu.³²Munantangu yayina n'longi nsiku kakamba we Yezu na n'longi,mambu ma kwehoyi me bwabuna,mema kiedika :mfumu nzambi kekaka nzambi mosi pamba,hekudiaka nzambi wu kaka.³³Mutu kafeti n'zola nzambi ye

mbunduandi mosi yakulu,ye mabanza mandi makulu ,ye ngolo nzandi zakulu; mana kafiti n'zola pe pangiandi boso kadizola yandiene.Mambu mana mahioki n'mfunu wingi kuhioka makabu maba mbisi maba yoka ha siku di mbawu,ye makabu ma n'tindu ye n'tindu ma ba mbisi ba menga.³⁴ Ntangu yi kamwene Yezu na, kafutidi mvutu ye mayele,kakamba ne:ngoyi wene belebele mukukota mukimfu kinzambi.Kumanima kukaloko ye mutu wukala ye ngolo ziku huila diaka koso diambu.³⁵ Yezu muntangu kayandika kulonga malongi mu nzo nzambi yi ba Zuif,yandi kahula batu n'bahuila ne: munkidiambu balongi n'nsiku bafeti hoyi ne masiya kene mwana David? ³⁶ Mudiambu David yandiene kahoya ye ngolo zi pepe nzambi ne:mfumu nzambi kakambi mu mfumu mene ne:zakala kwaku kukoko dimene dikiyakala tiii yekuna yibasia bambini bangeye muni malu mangeyi ³⁷ Davidi yandiene katala ne :mfumu,mana nkipila Masiya kafetikala diaka mwana Dadidi?ye batu bingi kala hakana bamwenina Yezu kiesi kingi. ³⁸ Ntangu kakala longa malongi. Kakamba we batu ne:lukeba mudiambu di malongi mansiku.Luzodiku lukangalaka bikangala ye mwela zeno.Bazola ne,ba baheka mboto mu mazandu.³⁹ Bazola bazakala mu kiti ki tete mu zi nzo zibawu zi bisambu.Ye muna bifulu biluziti ,ye muna feti. ⁴⁰ Bakwenda kuhotumuna bima bi banketo bi bafwa bayakala,basamba bisambu bi kaleya kaya mudiambu ba disongisa kwe batu na bawu bene batu ba mboti.Bamonga ndola yi kuhioka pasi!⁴¹ Ntangu yikisa Yezu kazakadi belebele ye kesi di makabu mu nzo nzambi.kakala tala pila bakala sila makabu mu kitunga ,ba mvama bingi bazi mbongo zingi. ⁴² Mukala ye nketo mosi wu putu kakala n'fidi.kisa kayisia basengi makumole muna kesi. ⁴³ Yezu n'tedi n'longukiandi ma kabangaka ne:mene yilukambaka mambu ma makiedika,makabu kasidi n'nketo wandu mu kesi mahioki makabu ma batu bakulu ma basidi muna sanduku. ⁴⁴ Mudiambu bawu bakulu beye mbongo zingi hakana ba mwenoko pasi muhana makabu,mana n'netu wandu mu kiputu kiandi hene mbongo zakulu zikalazawu mudiambu diku zinnga.

13

¹ Ntangu bakala mu nzo nzambi mosi muna kati di balongoki hoyi n'longi nki matadi ma,ye nki lutungaku!² Yezu kabusi weka mona kutunga kwaku kumbuta mbuta kusala kaka matidi ye matadi hanantandu madati mahika. ³ Hakala ha mongo wu miti minzianga,hana sambu di nzo nzambi,ye Piele ,Zaki ,Za Ye Ndele bakala muki mvuka bahuidi Yezu nguifu: ⁴ ntukamba,nkintangu makuma mambu mene,ye nkikidimbu ntuzayila mambu mama hana makwisa?⁵ Yezu yandiki ku bakamba :lukeba na lowa bau bakaka baluhuna.⁶ Batu bingi ba monga zina di mene na: mene yene Mesiya! mana bahuna batu bingi. ⁷ Na luwa batu baka nuana mizingu belebele na lowa bekahoya samu di misingu mimie kiana,luba wiku.Mambu mana ma bwa kaka, mana makaloko nsuka mambu makulu. ⁸ mudiambu batu ba nsi yikaka bakwisa nuanisa batu ba nsi yi kaka.Pe batu bakimfumu kikaka bakwisa nuasa batu bakimfumu kikaka.Mafu ma ningana muma mu pila ye pila ,nazala yi kota yingi mabu mana makala boso luyandi lu pasi,hakala pasi boso kabuta n'keto mwana. ⁹ Mana beno lukeba,mana beno lukeba? bakwe lufundi mu ma tumaladi mu nzo si bisambu ba banda kwe lubudi ,lubamba kwe sambu mu meso ma ba gouver,ye bamfumu bangolo mudiambu di mene kumeso ma bawu. ¹⁰ Ki ntete lu feti n'longa nsangu zi mboti muna makanda makulu mabatu. ¹¹ Na balukwete mu kwe lusambisa mu ma tubiladi mumoniku bulu kumbundu na nkitukwe hoyi? tangu di luhoya mambu ma nzambi maluhoya ma lusongila na keko beno balukwe sambu pepe yi nzambi yi kwe sambu. ¹² Batu basla kimbangi kibawu kwe bambeni mudiambu di kubahonda,bawu ppe basala kiteso kimosi kwe bana ba bawu,bana ba bawu bakuma pe ba mbeni ba ba bibuti ba bawu mana pe bafeti bahonda. ¹³ Batu bakulu balu menga mudiambu di mene mutu wuna kasa mbundu tiii kuna tsuka kafeti huluka. ¹⁴ Lumona mutu wuna batelaka na kabangisaka batu huma haka konda kuzakala. zakala(mutu wu tangaka mambu mama yambula kayaba mo) mana muntangu yayina batu ba bakala mu toto wu Yude, yambula batina kuma kukwe miongo. ¹⁵ Mutu wuna kakala mu n'dilu nzo ,yambula ka kuluka,kakotiku diaka mu nzo mu kusia kamongiku koso kima. ¹⁶ Mutu wu we ku masola ka kabukiku diaka ku nzo mu kusia kabukila n'zakiandi. ¹⁷ Mubilumbu bina kiadi kwe n'ket wu kala ku kifundu,kiadi kingi kwe banketo bakala ye bana bakeke ba banuaka mayeno!¹⁸ Lusambila nzambi mukusia ne mambu mana ma buiku mu nsungi mvula¹⁹ Mudiambu,mu bilumbu bina pasi zingi zi kakala.Zi kakala pasi zi mosi zi ngolo zi ba munieko batu yandika kasala nzambi bima biakulu tiii lelo kiaki.Pe ata pasi zi kaka zi buabuna zi kaloko diaka. ²⁰ Na mfumu nzambi ka kulumoko bilumbu bi pasi zina ata mutu mosi ka nkabikoko .Mna nzambi na kakulumuna bilumbu bina mudiambu di batu bakazola ba kuma batu bayandi. ²¹ Muna tangu dina na mutu kalu kamba na: lutala Mesiya kene kwaku!na lowa kene kunaka! lu tambusidiku. ²² Mudiambu ba mesiya ba bungumba na lowa batu bakak bahoyaka mambu ma bungumba mu zinz di nzambi, ba kwisam yika .bakusa sala bipa mukusia ba huna batu baka sola nzambi. ²³ Mana beno lukeba,mudiambu mene yi lukambi mambu mama kutuala!²⁴ Mana mu bilumbu bina kunima diaki ye pasi,tangu di kituka piba ngonda kahanoko diaka n'temo. ²⁵ Ba bwentete ba katuka ku zulu ba kwisa bwa.bima bi ngolo bibie ku zulu bi ningana. ²⁶ Kumanima bamona mwana mutu keka kwisa ma tuti ye ngolo zi kaka ye lukumu lwaku lu ngolo. ²⁷ Mana katuma bawanzio mu toto wu vimba muku sangisa batu bakulu bakasola nzambi. ²⁸ Lulonguka malongi mudiambu di n'ti wi bafige.Na mahandika mawu mayandiki kulubula nkaya,luyaba na ntukumi belebele ye nsungi mvuala. ²⁹ Pilamosi kwe beno pe na lumona bambu mene masalami,lufeti yaba ne tangu dina di kumi belebele,mambu mene madinga bwa. ³⁰ Mene yekalukamba mambu mama songa:batu bakaka ba ntangu yayi bafwoko na mambumama mabwoko. ³¹ Zulu ye n'toto kakala ye tsukiandi,mana malongi ma mene makaloko ti tsuka. ³² Hankatu mutu yebe mambu mana mabwa nkikilumbu nalowa nkitangu ,ata bawanzio ku zulu,mwana pe kayebeko,mana kaka yandiene tata yebe mo. ³³ Lukeba,lukangula meso ,mudambu luyeboko munkitangu mabwa mambu mene. ³⁴ Makal boso muntangu kasisa mut nzuandi we kangala.Kasa sisa kiyeka kwe batu bandi bakisalu,kakamba muu wu tala kielo na: temuna meso. ³⁵ Bwabuna lu temuna meso mudiambu lu yeboko nkitangu kakwisa vutuka n'kwa nzo:kete ku masika,kete mu midi mi piba,kete mu

nkoko wu ntete,kete ku kubungi.³⁶Ntu yeboko na kakwisa ntu wana banima mukilumbu ki ka kwisa.³⁷mambu mama mayeka lukamba ,yekahomo pe samu di batu bakulu,lutemuna meso.

14

¹Feti ki paki ye di mapa makonda nkisi dikala difuete salama bilumbu biole,kunima.Bambuta ba nzambi ye bambuta bansiku bosoki pila yi kukwata Yezu mu mayele ye pe bahondisa.²Samu bahoyiki na tufuenoko ntu kwata mu ntangu feti,go'lo mavwanga mingi makala ga kati ki batu.³Boso bakala Yezu ku Betani,mu nzo yi Simoni,nkwa buasi, nketo mosi ukoyi,ntangu yi bakala bawu ga mesa.Kakala ye kimbambi kikala ye mafut ma nsudi ingolo,ma ntalu yingi,ye kangudi kimbambi,pakudi tiaki mo gana ntua Yezu.⁴Bahika muna bakadila bamuene mbi,bakaka bayndiki kuhoya :nki mfumu kulosa manasi mantulu buna?⁵Bnaka teka ata kugioka nkama tatu zi mbongo ,ye ye bageka ba putu.Ye bamuene mbi mama wuna.⁶Kasi Yezu kabkambaka :luyambula nki lueka nghela pasi ,kasadi kima dimboti kue mene.⁷Mudiambu ba putu kukakal bau bilubiakulu,lufuene lubaheka konso ntangu yina luzodi kasi mene lu n'sala buoko,mudiambu ikalaku ntangu yingi ye beno.⁸Kasadi makafuete sala,kadilosidi kumeso mafuta ma kitoko muku yoidika lutu lu mene gamabamatu luo ku mmaziamu. ⁹Ye yekalukamba mu masonga,muaku nu babamba longa ndinga nzambi mu nsi ivimba,babamba hoyila zina di nketo wandu mu makulu makasadi mu lutu lumene .¹⁰Yudasi Iscalioti,misi ga kati di kumi ye bole,kenda kumeso mabambunda ba banganga nzambi,mukusia kateka Yezu. ¹¹Kunima dikuwa, bakala mukiesi,bankambi na bangheka mbongo. YenYudasi kasosiki ntangu yi mboti yikulambula Yezu kumoko ma bawu .
¹²Mukilumbu kintete ki mapa makond n'kisi bahondi bana bamameme mudiambu ti feti di paki,balongoki ba Yezu n'bahuilaka kuezodi ntuehidikila n'kinzi paki? ¹³Kahiti balongiki bandi bole ye bakambi ne lwenda kuna mavula lukutana ye mutu mosi kakla ye nkalu mamba hantandu n'tua lulanda.¹⁴Kuna ndambu yi kakota lumona n'kwa nzo luhula na mfumu kahuidi kwekiene kifulu kika kwisa dila mfumu ye balongoki bandi feti di paki.¹⁵Ye kalusongila suku di mosi di mbuta diku zulu ye biti ye bima biakulu biene bikuyidika kwa lubongisa kifulu kitu dila feti di paki.¹⁶Balongoki benda bakumi kuma mavula mene makulu makabakambi mahioki pe bwanbuna pe bayidiki kifulu ki feti di paki.¹⁷Masika buna mabuidi bisi ye balongoki bandi bakumi ye bole.¹⁸Ntangu yibakala mukudia ha mesa Yezu hoyi mumasonga yekalukamba ,mosi hakati di beno kanteke mene.¹⁹Ba yandiki kuwa kiadi ye bayandiki kwe dihuidi bawu ye bawu wuna na mene?²⁰Yezu bakabusidi na kene hakati di beno kumi ye bole,keka dia pe ye mene dilonga di mosi.²¹Mwana mutu kafwa boso kasonika n'kanda nzambi kasi kiadi kwe mutu wu n' teki mwana mutu,bufwana nkutu mutu wandu kabutukiku .²²Ntangu yi bakala diaka mukudia Yezu mongi dipa,bukunidio kabusi matondo kwe mfumu nzamba ye henedio kwe balongoki bayandi keka hoyu lumonga ludia,lwalu lutu lumene.²³Mongi pe mbungu kabusi matondo bahelediaka bakulu banuini .²⁴Ye kahoyaka mama menga ma mene makinduku kipa mama tiakana mudiambu di batu bingi.²⁵Yilukambi mu masonga malafu mama ma mabundu mavinu tiii kuna kifwana kilumbu yi kwe nua maki kimfumu kimazulu .²⁶Bayimbidi mikunga mingi ye kunima bele kumongo ba olive.²⁷Yezu kabakambaka luyituka mama kwisa basonika mukanda santu:yibula ngungudi mameme ye mameme ma panzana.²⁸Kasi kumanima hana yifutumuka yi kala mutu wu ntete ku nsi yi Galileye .²⁹Piele kakambaka habakala kwe tini bana ye boma mene yikaloko ye boma .³⁰Yezu kakambaka yekakukamba mu masonga makulu,lelo kiakiki mu piba hana kakala nkoko mukukokula mbala yi yi zole ngiyin ntuna mene mbala tatu.³¹Kasi Piele hoyi diaka mundinga ngolo na hokufwa mudiambu di ngeye yi fwa,yi kubusoko ye muna bakadila bakulu bahoyi bwabuna.³²kunima bele kukifulu ki mosi ba telaka Gethsemane ye Yezu kakamba balongoki bandi lusakala hakaka hana yi banda sambila mene.³³Mongi Piele,Zaki ye Za ye yandiki kuwa boma ye kutekita .³⁴Kabakambaka moyo mene kene ye kiadi ti kuna lufwa,lusala hakaka ma lunimbiku .³⁵Kunima buna kadiete mwa kitamina kuntuala dibuisi muna mafu ye bandiki kusamba na ho ntangu yayi yifwenoko yipusana kukiana ye yandi. ³⁶Kahoyaka diaka bima biakulu kwe ngeyi bifweti salama sambu ,kasi nkatula belebele ye pasi zazi.Kasi landiku mambu ma mene luzolo lwaku lusalama³⁷.Ye wusakabuka kubakala balongoki bandi wusa bawana banimbiki ye kakambaka mu Piele n'nimbi?kukiku kutala ata ntangu mosi.³⁸luvumbuka lusamba buingi mukusia na lubuiku mutambu satana,peve santu kene kasi lutu lweku ngolo mukuzitisa mambu mama.³⁹Ye katuki dihika hana hakala bawu ye we sambila diaka.⁴⁰Wisa kabuka wisa bawana kakabakunimba meso bawu makala zitu n'kutu,bamonoko nki mvutu bakabusa.⁴¹Ha kisa kabuka mu mbala yi tatu bawene bakunimba kakala ye kahoyaka ne buntuene lunimba kweno ntangu yi fwene mwana mutu n'bateka mu moko ma bakwa masumu.⁴²Luvumbuka,lutelema ntuenda,luta wu nteka keka kwisa kumi belebele .⁴³Muna ntangu yene yi bakala hoyaka, Yudasi mosi mukati di balongoki , kumi ye kibuka ki bambwedi ye zi mbele bakala bavuteke ye bitini bimi ti ba batumi kwe bambuta ba banganga nzambi ye bambuta ba minsiku ti ba mbaku.⁴⁴Wuwu n'teka kahana kidimbu na mutu wuna lukwata wu yinuka mu tama wanduna lukwata pe lunata ⁴⁵Buna bakumi Yudasi pusani belebele ye Yezu kahoya n'longi n'nuki muna tama. ⁴⁶Muna ntangu yayina batu bene n'bakwete Yezu.⁴⁷Mosi wu balongoki wukala belebele, hodi mbele tabudi kutu di n'nsadi ba nganga nzambi .⁴⁸Yezu mongi ndinga kahoya na beno luisa kwata boso kihulu,to muifi,ye zi mbele ye miti mukusa monga mene?⁴⁹Nkele ntangu zingi ye beno ke kwe ndongi mu zi nzo nzambi zeno zakulu ye lukwetoko kasi mafuete salama boso basonika mukanda nzambi.
⁵⁰Bongoki bakulu batini n'basisi yandi buhika .⁵¹Ngunza mosi wu yakala wuyisa n'landi kakala kaka ye n'lele wu kunimbina mulutu bamongi n'bakwete.⁵²Kasi kayambudidi n'lele wukakala wawu ku lutu katini kinkonga .⁵³Banete Yezu kutuala bambuta ba banganga nzambi ,mbuta n'bansiku ye banahika .⁵⁴Piele kenda landi mukiana kakala kuna kifulu ki basambisilaka batu,bakala bazakadiki ye n'nsadi beka yeta mbawu.⁵⁵Bambuta ba banganga nzambi ye ba mbuta ba minsiku ye mbuta bana hika basosi pila yikumonga bi temoni bibungumba mu lutu lu Yezu,kasi ata kidimbu kimosi

kisimboko.⁵⁶ Mudiambu bingi bayeleke ye mambu mabungumba kasi ata diambu di mosi di si mboko.⁵⁷ Batu bahika batelemi mukusia bahana mifundu mihika mibungumba na :⁵⁸ Ntuwidiki na kabuotula nzo nzambi yayi bantunga kumoko ma batu yandi katunga yo mu bilumbu bitatu.⁵⁹ Ata mudiambu diadidi dibungumba n'banungoko .⁶⁰ Muntangu yayina mfumu banganga nzambi telimi hakati di bakulu yandi ku sambisa Yezu.N'kahuilaka kabusiku ata mvutu,nki beka kufundila batu baba?⁶¹ Yezu buna kahueniki kakabusoko ata mvutu ,mbuta banganga n'huidi dihika: ngeyi wene klistu mwana nzambi wu sambuka ?⁶² Yezu tambusi na : yene mwana nzambi,ye lumona mwana mutu kazakala kukoko di kitata di kimfumu ki nzambi ye kakwisa mumatuti maku zulu.⁶³ Muna ntangu yene,mbuta banganga baki milele miandi ye kabahuila nki bitemo lukwe dingi diaka,⁶⁴ Luwidi benueno nki pila keka tukuna nzambi,nki lumuene,ye bakulu basamunaka,mutu wu kafwene kabaka ndola yi lufwa.⁶⁵ Ye bahika bayandiki ganana kunlokudiala mete mu lutu, ye kubula makofi bankasi n'lele ku kilinzi ye bahika ha benda m'budi, bnahuila yindulete,bnsadi banyambi mu kubula zi mbata.⁶⁶ Ntangu yi kakala Piele,kuna banda kayetidiki mbuwu,nketo mosi wu kala nsadi mbuta banganga nzambi ,⁶⁷ Buna kamuene Piele wuyeti mbawu , ntadi ye nkambi ne: ngeyi pe keleke ye Yezu wu Nazaleti. ⁶⁸ Piele tuni,kahoyaka :nzeyeko,ikwe bakisiku nki zodi wu hoyu, hakalubuki kenda kukiolo kilupngu,ye nkoko kokudi.⁶⁹ Nsadi wanduna wu nketo,buna kamuene diaka ,yandiki kukamba bana kakala bawu : ni mutu wandu kene mu kubuka kiakina ki Yezu:Piele buna bangundi tuni.⁷⁰ Kunima fioti diaka, babakala yandi hakana bayandiki diaka kuhuila na ngeyi pe wene mukibuka kiakina, mudiambu wene muisi Galileya.⁷¹ Piele, yandiki kubusa ye kusila mu zina di nzambi holo kangheka ndola nzambi,yandi keko musiGalileya pe kazeyeko Yezu. ⁷² Mu mbala izole ga kokudi nkoko,Piele yindudi mana kankamba Yezu kunyuala kukukula ku nkoko mbala izole,ntuna mbala tatu; buna kayindudi bwo,yandiki kudila.

15

¹ Muna nkakika kibungi bambuta ba banganga nzambi ye bambuta bakaka ba balongi ye bambuta ba batu bakulu ba bimvuka,ba ba Zuif mukusia bazaya nkiba sala.N'kwasisa Yezu mumi singa,mana n'banete n'behana kwe pilalatu.² Pilatu kahuilaka ngeyi mfumu ba zuif? Yezu kabudi ne hoyibwo ngeyene.³ Bamfumu ba banganga nzambi bakaka :baye n'funda Yezu.⁴ Pilatu kahuilaka diaka:kabusaku ata mvutu?kwemoni mambu lawudiene ma baka kufundila.⁵ Mana Yezu ata mvutu mosi ka kabusoko bwa buyitukisi Pilatu.⁶ Mukoso feti kakala yambudilaka mutu boloko mosi,mutu boloko mosi wu balombi batu.⁷ Muna boloko mukala ye mutu mosi ba tediki balabasaye bakasadi bawu mambu,ba bakwete mudiambu di batu bahonda muku nuana.⁸ Batu bakulu ba bakala hakana bayandiki kabayambudila mutu bokolo mosi boso kasala kene mu kilumbu kiene .⁹ Pilatu kabakabusila na: luzodi yilluyambudila mfumu ba Zuifi?¹⁰ Mudiambu huzaya ne mu kipala bayisa n'fundila kwe ba bambuta ba banganga nzambi ¹¹ Mana bambuta ba ngananga nzambi bevuka ye kimvuka ki batu bakulu bakala hakana mukusia ne balubula balabas,keko Yezu mfumu ba Zuif¹² Pilatu mongidaka ndinga bakambi :nkiluzodi yisala mudiambu di wutela beno mfu ba Zuifi?¹³ ntusodi wuhonda,bakoma hana kulunzi¹⁴ Pilatu bahuidi diaka nki mbi kasadi ? bawu bakabusu ye ngolongolo na n'honda,n'bakoma hana kulunzi.¹⁵ Pilatu muku sepidisa batu n'yabudididi BaLabas,kunima dikubudisa miselu Yezu,mongi bahele yandi mukusia benda bawene n'bahonda ,bakoma hana kulunzi¹⁶ Ba mbulumbulu banete Yezu mukati di nzo mfumu nsi .Batekidikaka ba mbulumbulu bakaka bakulu bisa.¹⁷ N'banuatasi mvuela yi kabenge. N'bavuati dikaka pu nsaku yabane pu yikimfumu.¹⁸ Bayandiki kuheka mboti ne: mboti mfumu ba zuifi¹⁹ Bayandiki kubula bula miti muna n'twa,miti minsaku,bayandi kuyitala mete kukilunzi,bayandi kufukama muna malu mayandi yaba wuna bakweziti kinga kuseya .²⁰ Kunima di kusaya n'bakatu mvuela yina n'bavuatisa ,n'bakabusidi milele miandi pe n'banete kusiane benda n'bekoma hana kulunzi.²¹ Batedi tata mosi mukungolongolo kanata kulunzi di mfumu Yezu katuki kumasola zinadiandi Simoni tatandi lekizandre ye Rufu,.²² Baye n'sisa Yezu hakifulu kimosi habatela ne gologota ,disongidina ne ;kizika ki nkwa twa.²³ Bazodi malafu mabavukisa ye kisi ,mire .Mana Yezu kanuiwoko:²⁴ Mna kumanima,n'bakomi hakulunzi mukusia kafwa.Milele miyandi kamongi babudidimio zeki mukusia bakabanamio bakulu.²⁵ N'basidi hakulunzi muntangu vua di kibungi .²⁶ Hanakulunzi basiki kima kibahondidi basoniki ne : mfumu wu mbuta wu ba Zuifi.²⁷ Bazidi makulunzi mole hana hakala kulunzi di Yezu,mosi kukoko di kiyakala ,mosi mukoko diyandi ki ngundi.²⁸ Hakana mambu mama ma basonika mukanda nzambi malungidi ne:basia Yezu hana kulunzi humahamosi ye batu ba basaka mambi.²⁹ Batu babakala hioka hakana bakala ningisaka n'twa,beka n'tukuna ne :hooo! nge wukala hoyu ne honda zi nzo zi nzambi mana tunga zo kunima bilumbu bitatu.³⁰ Mana hulusa mioyo mibatu!katuka hakulunzi,wusakumuka!³¹ Bambuta ba banganga nzambi ye balongi bansiku, bawu pe bakala n'seya Yezu.Bakala hoyu bawu ye bawu ne:Yandi kakala hoyu ngulusi batu kaka,kikakondi kudihulusa yandiene!³² Luyambula masiya mfumu wu mbuta ba Israel,kakatukete kuzulu di kulunzi,kisa kisa kulumuka!na ntumona bwabuna beto hantutambusa na makiedika kene nzambi.babasidi hakulunzi belebele ye Yezu bawu pe kala n'seya ye n'tukunaka.³³ Habatudi muna ntungu yi midu pipa yi buidi nsi yakukulu tiii kuna ntungu tatu yi masika.³⁴ Mna muna ntangu tatu Yezu hoyi ye ndinga ngolo ne :heloyime,heloyimi,lema sabatani?disongidila hanzmbiama hanzambiama,habwe bungiabudididi?³⁵ Batu bakaka bakal hakana habawuidi mambu mamana,bahoya ne;n'luwa keka tela Elie³⁶ Mutu mosi kavudi ntinu webasisa vinu di nkadi sidio muna nkoko n'ti kamongi n'sidio Yezu muna n'nua mukusia kanua.Mutu wanduna ne n'ntuatale na Elie kakwisa n'tula hakulunzi!³⁷ Mana Yezu kahoyi ye ndinga ngolo , mbalamosi pe fidi.³⁸ Muna ntangu yayina,n'lele wubasidi kumwelo muina nzo yi nsiku nzambi yiba Zuif wu mungi wubakuki mundambu zole tuka kuzulu tiii ye hana mafu.³⁹ Mbuta bambulumbulu wu kala kumeso ma Yezu hakahuidi Yezu hoyi yendinga ngolo,kakamba ne makiedika mutuwu kakala mwana nzambi .⁴⁰ Banketo bakaka bakala kwakuna ; ba batelemi kukiana baka tala.Mukati di bankote ba bana Mariya musi magadal; Madiya ngundiandi n'leke Zaki ;Zoze;yeSalome.⁴¹ Banketo bana baye n'landi Yezu

hakakala ku Galileya. Banketo bingi bakak bakala kwo, benda nzila mosi ye Yezu kuyeluzemi.⁴² Masika hama bwidi. kikala mukilumbu ki kitanu, batu beka yilama banda kubisambu, besambila ye ba Zuifi.⁴³ Munatangu yayina zefo musi Arimate, hakayisa tula, kakala mutu mosi wukal muna kimvuka ki ba zuifi, mutu mosi hanakatika ki batu ba bana wu zitiki Yezu, wukasidiki bundu, samuna ne kimfumu kinzambi ki kwisa hakana ngolo zakulu zi kwisa, hakana kayele welomba mvumbi Yezu kwe Pilatu.⁴⁴ Pilatu kayituki hakawidi ne Yezu fidi. Kamongi n'tedi mfumu bas mbulumbulu, mana hakisa n'huidi Yezu ntama kafidiki.⁴⁵ Muntangu yi bakambi Pilatu kwe mfumu ba mbulumbulu na Yezu fididi ntama, Pilatu n'hele Yozefu n'swa kanata mvumbi Yezu.⁴⁶ Yozefu wele we sumba n'lele bunkete bunke wu kaseme mukusia n'kisa n'sikala Yezu, hakatudi, katudi mvumbi muna kulunzi vungi yo muna n'lele weleyawu we kotisa kuna masiamu ma batimi, malaka yaba ne mwa tadi kuna mongo. Kamomongi nituni tadi di mosi dikala kwakuna di mbuta mbuta, mongi tadi diadina zidio kuna nua masiamu.⁴⁷ Madya musi magadala, ye madiya ngudiandi jose buna batadiki kifulu bakala zika mvumbi Yezu.

16

¹⁹ Muntangu kahoyi mfumu Yezu mambu ma mana, nzambi n'tombudi kuzulu, kayele kayezaka kukoko di kitata kinzambi.
²⁰ Balongoki bayandiki kwe longi ndambu zakulu. Mfumu Yezu kakala basadisa muntangu yi basadiki bipa, kabakamba batu na malongi mabawu mandakala ma makiedika.¹ Kilumbu kibisambu biba zuifi hakihiki, Madiya musi magadala ye Madiya ngudiandi Zaki ye Solome; baye sumba manasi kusia benda be sia kumvumbi yezu.² Mukilumbu ki lumingu ye nkatika kibungi hakadi lubuki tangu, bele kuma siamu.³ Bayehoyi bawu ye bawu munzila ne na ntukatudila tadi didie munzila?⁴ Mudiambu tadi dina dikala dimbuta mbuta. Ntangu yi batudi hakakana bisa wana tadi kweko kumwelo.
⁵ Muntangu yayina, bakoti munkatika masiamu ba mwene mwana yakala mosi sakadiki muna ndambu koko di mosi dikiyakalayandi kakala vuteke mvela yi kaseme kamongi basimbi.⁶ Kabakamba na luwiku boma. Lukwendi Yezu musi Nazerete? mutu wuna bakulumuni hakulunzi. Nzambi n'futuniki kubafwa; keko haka. lutala kizika n'baziki.⁷ Lwenda luekamba Piele ye balongoki bakulu ne: Yezu hiokiki wele ku Galileya. Lwenda lwe n'kwe m'wana kwakuna boso kalukamba.⁸ Muna ntangu yayina banketo bana balubuki kumasiamu, batini kiana, mudiambu bakala tekita ye boma. Ba hoyoko ata diambu di mosi mudiambu bakala ku boma.⁹ Muna kilumbu kilumingu ntangu kafutumuki Yezu mulufwa, muna nkatika kibungi wele we n'mona Madiya magadal wuna kakatudi pepe zimbi.¹⁰ Madiya magadala bakamba balongoki ba Yezu mambu makamwene. Kayisa bawana beka dila mudiambu, bakala ye nkeni.¹¹ Madiya magadala kabakamba ne Yezu keko lufwa kene ye moyi mene yi mwene, balongoki bakwikiloko mambu kakala bakambaka madiya magadala.¹² Kunima Yezu kayisa monika kwe balongoki banda we munika diaka kwe balongoki bandi bole kakala monika mumbandu kaka.¹³ Hayisa kabuka bisa bakamba balongi bakaka mana bakwikiloko. Yezu wisa moni diaka kwe balongo kumi ye mosi habakala mudia. Yezu Kabanganini ne: nkikikuma lukonda kwikila kwe batu baba lukamba ne mene ye moyi, beno lwene batu bamosi ban'twa ngolo, beno lweko ye lukwikilu.¹⁴ Mana kabakamba ne lwenda lwe longa tsangu zi bunkete kwe batu bakulu, ye mu zi nsi zakulu.¹⁵ Mutu wakulu wuna kwikila ye wuna munga mboyika kahuluka. Mutu wakulu wu konda kwikila kabaka ndola.¹⁶ Batu bana bakwikila ba banda sala bipa biabi: banda kula pepe zipmbi muzina dimene, ba banda hoya muzindinga zi pa.¹⁷ Ne basimba ata banioka, ata banuini ndikila, ata diambu dimosi dibasamoko, batu ba bela ba banda basia moko ma bakola.¹⁸ Mutangu kahoyi mfumu Yezu mambu ma mana, Nzambi n'tombundi kuzulu, kayele kayekaza kukoko kitata Kinzambi.¹⁹ Balongoki bayandiki kwe longi ndambu zakulu, mfumu Yezu kakala basadisa muntangu yi basadiki bipa, kabakamba batu na malongi mabawu mandakala ma makiedika

Luka

1

¹ Batu bingi basadi maakulu mukusia ne basonika mambu maakulu mana mahioka ha kati di beto.² Kutala ma basonika babakala gakana, bafwene makulu mana mahiokiki (mbona meso) yandika luyandiku, bakumi lelo balongi ba nzambi bunkete wunzambi.³ Mbwenebubunkete, kunimadi kudinga masonga, mû mambu mama yandika kisina, mène me isonika mo mû ndonga, boso mbuta Teofidi.⁴ Mukusia ne uzaya n'a mambu malonguka makulu mène malungila.⁵ Mû ntangu Yelodia, mfumu wu yudi, kukala ye ntambiki menga mosi, zina diandi Zakadia, wu ndonga Abia, nketwandi kakala mwana wunketo wu Alona, ban'tediki Dizabeti. Babole ye nketo ye yakala, yakala batu ba ma songa ye ba makieleka kuntwala nzambi, bazitisiki minsiku makulu ye makulu makazodiki' nzambi.⁷ Kakaloko ata ye mwana mosi, babutiku mudiambu Dizabeti kakala n'kobo, Babole bakuma bambuta mû mvula si kubutuka.⁸ Kasi, mwa ntangu yina bakala sadilaka mfumu nzambi mû kiyeka kibakala kiawu, kilumbu kifuene ga babudi ngele,⁹ .Pila yi nsiku wu batambiki kimenga, mutu mosi wufwete kwe pakula mananasi ma n sudi mû nzo nzambi.¹⁰ Batu bakumi bakalaga nzila mû kusambila, mû ntangu yi basis mananasi.¹¹ Mû ntangu yi bakoti Zakadia ku kati du message ma lukumu, wanzio mosi wu nzambi wisi n'lubukila, Zakadia, ku koko 'du kitata ki mesa.¹² Zakadia ga kamwene buna boma bumongi bunkete, Kasi wanzio kankamba la n'a bangiku Zakadia.¹³ Mudiambu bisambu kiaku mfumu nzambi wisi kio, nketo ngeyi Dizabeti kabuta mwana wuyakala, ngheka zina si Sa.¹⁴ Kakala mû diambu du ngeyi nto yi mamboti ye kiesee, ye batu bingi bamona kiesee mû kubutuka ku yandi.¹⁵ Mudiambu kakala mutu mbuta kuntwala mfumu, kanuoko ata vinu, ata malafu mangolo ma maghana kwiti, kakala ubasa ye mpeve santu yandika kuna yenu dingudiandi.¹⁶ Kakabusa bana ba isalayeke bingi kwe

mfumu nzambi. ¹⁷ Kadiata kuntwala tata nzambi ye mpeve tu ngolo zakulu si Elia, samu dikunata mbundu si batata kwe bana, ye bllawu ku mayele ma batu ba masonga, mukusia, n'a katomisa batu babafweti yamba mfumu Yezu. ¹⁸ Zakadia kagiulaka kwe wanzio n'a" bwe yizayila mambu mama, mudiambu mène yekene kinunu, nketwama me nuni, mvula zekene zingi. ¹⁹ Wanzio n'kabusidi, mène yene wanzio Ngabidiyele, mène yikalaka kuntwala nzambi, ban'tumi mükusia n'a yisa yikuhoyisa, yikukamba n'samuniku bunkete. ²⁰ Ye tala, kuma baba, ye Hoya tu kuna malungila mambu mayisa kukamba, mudiambu kwikidikumu ndonga mène, n'a masalama muna n'tanguandi. ²¹ Muna ntangu yene, batu bakala ghingilaka Zakadia gana nzila, ye bayandiki kubutuka nki lukuma le nangingaka Zakadia mû nzonzambi. ²² Gha kalubuki, kuhoya kukangami, bayindudi n'a ndosi kamwene mû nzonzambi, kakala basonika kaka mû bidimbu. Ntangu yi bigwidi bilumbu biandi bi ksalu, kamongi wele kunzuandi. ²⁴ Kunima du thangu fioti, Dizabeti n'khetu'andi yimiti kifundu. ²⁵ Kasweeme ngondi tanu zimvimba, keke Hoya: Nzambi wusa nsakumuna, kalosi meso kwe mène mû kunkatula mû munga wu batu bakonda buta. ²⁶ Kunima ngondi sambanu, wanzio Ngabidiyele ban'tumi kwe tata nzambi ku mavula ma Galileya, ma batelaka Nazaleti. ²⁷ Ban'tumi kwe ngunza wunketo wukala mû kinduku ye mutu mosi wu nzo Davidi, zina diandi Zefu, zina si mwana nketo ukala kazayeku bayakala Madiya. ²⁸ Wanzio kakoti ku nzuandi ye n'kambi" yikugheka photo, ngeyi wu wene wusambuka, mfumu kene ye ngeyi. ²⁹ Yituki ye boma bunkwete mû ndinga yayi, keke dihiula disongidila yi photo yayi. ³⁰ Wanzio kan'kambaka n'a, bangiku Madiya, sambuki kuntwala nzambi. ³¹ Ye tala yimita kifundu, ye buta muana wu yakala, ye n'gheka zina si Yezu. ³² Kakala mutu mbuta ye ban'tela mwana mfumu wu mazulu ye tata nzambi kaangheka kiti ki kimfumu. ³³ Kakala gha nzo Yakobo kimakulu ye kimfumu kiyandi kikaloko ye nsuka. ³⁴ Madiya kahiulaka ku wanzio n'a bwe masalama mambu maman a?, mène n'a nzeyeko mutu yakala. ³⁵ Wanzio 'kan'kambaka n'a, mpeve santu ukulumuka kwe ngeyi, ye kiyeka ki yandiene mfumu nzambi, gakana mwana wuna butuka mwo ban'tela mwana nzambi. ³⁶ Tala Dizabeti, kiwutu kiaku kene ku kifundu, yandi me kabuta mwana wu kinunu, yandi wubakala lukakan'kobo, lelo kumosi ngondi sambanu. ³⁷ Mudiambu gheko diambu dln'konda mfumu nzambi. ³⁸ Madiya kahoyaka n'a: Yene n'sadi nzambi, masalama ma kazodi mfumu nzambi muna ndinga ngeyi. ³⁹ Muna ntangu yene Madiya telemi, simbi nzila ye nzwaku wele ku miongo ku mavula ma yuda. ⁴⁰ Buna kenda koti mû nzo Zakadiya, ye nghele Dizabeti mboti. ⁴¹ Buna kamongi Dizabeti mboti, Madiya, mwan'andi ningani mû kati du kifundu, ye kabese ye mpeve santu. ⁴² Ye yandi ye ndinga ngolo, : wene wusambuka ga kati di banketo bakulu. ⁴³ Dizabeti keke dihiula: nki bisadi na mama wu mfumu mene kisa kwe mene ?. ⁴⁴ Mudiambu, talete, buna ikumi ndinga yi mboti mu kutu dimene, mwana mukati kamongi ningani. ⁴⁵ Kiese ku wuna kwikilaka, mudiambu makulu ma bankamba matuki ku mfumu masalama. ⁴⁶ Pe Madiya hoyi : moyama kakumisa mfumu nzambi. ⁴⁷ Ye ngindu zaama zakulu kwe nzambi, ngulusiama. ⁴⁸ Mudiambu, kalosi meso mu kudikumuna ku nsadiandi, samu yandi buntwene makanda makulu bantela mama usambuka. ⁴⁹ Mudiambu Nzambi kasidi mu mene mambu mangolo, zina diandi diene disantu. ⁵⁰ Ye kiadi kiyandi kiene mvula ye mvula ku bana baba bangaka. ⁵¹ Kasala mambu mangolo ye moko mandi, kapanzaka batu bana bayindulaka mambu mambi ye lulendo mu mbundu zibawu. ⁵² Kakatula bamfumu baghika bangolongolo ga biti bi kimfumu ye katombula babadikumuna. ⁵³ Kayukutisa babakala ye nzala, ye bamvwama bakuenda ye nzala bakonda kudia kima. ⁵⁴ Kasadisi Isalaye, nsadiandi, ye kakala ye kiadi kingi ku babansadidiki. ⁵⁵ Boso kasidila ku bambuta beto bantama, ku Abalami ye kikanda kiakulu mvula ye mvula. ⁵⁶ Madiyakazakadiki ye Dizebeti ngonda tatu, ku nzo yandi. ⁵⁷ Ntangu yi kafweti buta Dizebeti ifwene ye wusa buta mwana wu yakala. ⁵⁸ Bapangi bakazingi bawu belebele, ga bawidi na Nzambi katudi kiadi kiandi kwe Dizebeti, ye buti mwana wu yakala, bakala ye kiese bakulu ye yandi. ⁵⁹ Kilumbu kinana kifwene, bisi mukusia na ban'tapa kwe nsiapula mwana, ye ban'tediki zina di tatandi Zakadiya. ⁶⁰ Kasi ngudiandi kahoya na : " lo, zina diyandi Za ". ⁶¹ Ban'kambaka na mu kikanda kingeyi mweko mutu gika wuna wene ye zina diene. ⁶² Ye mu bidimbu, bahiudiki kwe tatandi, mudiambu kahoyiku kabakamba zina di mwana, ⁶³ Zakadiya lombi kilapi, soniki nkumbu mwana " Za ", ye batu bakulu bayituki. ⁶⁴ Muna ntangu yene nwa yandi kanguki ye yandiki kuhoya, lulumi lukanguki ye kakumisi Nzambi bwingi. ⁶⁵ Boma bwingi bubakwete babene mu magata ma belebele, mu miongo mi yuda, baye hoyidi kaka mambu mamana. ⁶⁶ Bakulu babazeye mambu mene bayesweki ku mbundu, bamongi beke kwedighiudi na kakuma mwana wandu kilumbu, wene ye lusambulu lu mfumu Nzambi ?. ⁶⁷ Zakadiya, tat'andi kabese ye mpeve santu pe yandiki kwe sakudi mu magata mana. ⁶⁸ Kasambuka mfumu Nzambi, Nzambi wu Izalaye, buna kisi ye kakudi kanda diandi. ⁶⁹ Pe tulubudidi ngulusi mu nzo kikanda ki Davidi, n'sadiandi. ⁷⁰ Boso mahoyama mu minwa mi balongi basantu ba ntangu yinkulu. ⁷¹ Ngulusi wu tugulusa ku bambeni ye ku bakulu babatumengaka. ⁷² Gakana, kene ye kiadi kingi ku batata babeto, pe keke yubuka kinduku kisantu kibasala. ⁷³ Buna lusilu lu kasila kwe Abalayem tata beto. ⁷⁴ Ditugheka nzila mu ntangu yi batukula ku bambeni, ntun'sadila ye mbundu mosi, kubanga lo. ⁷⁵ Mu kwenda kwe yandi koso ntangu ye busantu ye masonga makulu bilumbu biluzingu lweto lwakulu. ⁷⁶ Ngeyi mwana nkeke, bakutela n'longi Nzambi mu mazulu, mudiambu kala ga ntuala mfumu mu kuyidika nzila yandi. ⁷⁷ Mukusia ne kagana ku batu bandi manbu masantu mu kughuluka mu ndoluka yi masumu. ⁷⁸ Kikuma ki kifundu kikiadi ki mfumu Nzambi, mu nzila yi tangu di dilubukaka muna zulu. ⁷⁹ Mu kuyinika, kuhana, kukotisa miesi ku bana babazakadi mu pila yi lufwa, mukusia ne balanda nzila yi ngemba. ⁸⁰ Mana, mwana kayensasuki ye kaye vudi ye mpeve santu, ye kazakadi bwingi mu zi nseke zikonda mamba, ti kuna kilumbu kenda disongila kwe Izalaye.

2

¹ Muntangu yina, ha lubuka n'siku wu Sezadi ogisti, yene n'swa wu ku kangala nzo ye nzo mu n'toto wakulu. ² Ku kangala kuna ku ntete ku salami tangu kidiniusi kakala pfumu ki ziunga ki sidi(sirie). ³ Baakulu ba yenda di sonikisaka, konso

mutu mu mavula maandi⁴Yozefu phe ka tombuki ku hata di Galileya, di mavulu ma nazaleti,mukusonga ne kenda mu hata di Yude, mukati di mavulu ma Dawidi, di ba telaka Beteleyemi, mudiambu kakala mutu nzo phe ki kanda ki Dawidi, ⁵mu kusonga kee disonikisa ye Madiya, n'netwa'ndi, wu-u kala ku zimi. ⁶Mu tangu bakala hakana, Madiya tangu di kubuta di wene, ⁷phe kabuti mwan'andi wu ntete wu yakala. ka'mvungi mu milele, phe wen'sia ha kidilu ki mameme, mudiambu bakaloko ye mpalasi mu nzo ba nzenza. ⁸Ku kala, mu nziunga yayina kaka, ba hungudi mameme ba yenda hioki mu masola muna phipa yayina kaka mu diambu ba batila mameme ma bawu. ⁹Phe tala, wanzio wu pfumu ba lubukidi, ye nkembo nzambi yi ba ziungi. ba widi booma bakulu. ¹⁰Mani wanzio ka ba samunaka: Lu bangiku, mu diambu ye ka lu samuna n'samu mu bunkete, wu-u kala samu di n'kangu wakulu n'kenda wu kiesi: ¹¹Kiene kilumbu ki lelo, mu mavulu ma Dawidi, mu lu butukidi ngulusi, wu wene klisto beno kulu, pfumu. ¹²Phe lu tala ku nki kidimbu lu n'yabila: Lu kwe wana mwana mosi ba m'phiti mu milele ye niimbi mu kididi ki mameme. ¹³Ye mbala mosi kibuka ki ba phumbulu ba nzambi ba yikami kwe wanzio, ye ku kabula lukumu kwe nzambi ye ku hoyaka: ¹⁴Nkembo kwe nzambi mu bi zika bi hioka zilu, ye ngemba ha n'toto kwe baatu ba bunkete ba ka sepidi bawu! ¹⁵Muntangu ba basisi wanzio mu ku kabuka ku zilu, ba hungudi(ba kengididi) mameme ba yandiki ku hoya bawu ye bawu: Ntwenda tiye kuna hata di beteleyemi, phe ntu tala mambu mana ma bwidi, ma ka ntu songidi pfumu. ¹⁶Benda ye nswalu zingi, phe ba wene Madiya ye Yozefu, phe ye mwana nkeke nimbiki ha kididi ki mameme. ¹⁷Ku nima di ku m'mona, ba kutani ye ki dimbu ki ka basamuni wanzio mu diambu di mwana wanduna. ¹⁸Baatu bakulu ba bwidi ba yandiki ku yituka mu mambu ba kala ba kambaka kwe ba hungudi mameme. ¹⁹Madiya sweki mambu mana maakulu, phe ka ma hiokisidi ku mbundu'andi. ²⁰phe ba hungudi mameme ba kabuki, ye kwe n'kembidi Nzambi phe ku hekaka lukumu Nzambi mu makulu ma ba wiidi ye ba mwene, phe makala kitesu ki mosi ye mambu kaba kambi wanzio. ²¹Ki lumbu ki nana, ki bafweti n'yotusa mwana, ki mongi ki kumi, ba n'hele zina di Yezu, zina di ka songila wanzio kuntwala ka butuka mu kifundu ki ngudiandi. ²²Ye, ntangu bi wene bilumbu bi pfunguna yi masumu, phila n'tsiku Moyize, Yozefu ye Madiya ba n'neete ku Yeluzalemi, mu ku songa na ka n'tambika kwe pfumu. ²³Mukwe landi mana masonama mu n'kanda mitsiku mi Pfumu : Konso mwana ntete wu yakala ba fweti n'tambika kwe Pfumu. ²⁴Phe samu di kwe hana mu ki tambiku ba nuni bola ba fwaana ma yembi holowu matuku ma mayembi mola, phila ba sonika mu n'kanda mitsiku mi Pfumu. ²⁵Phe tala, ku Yeluzalemi ku kala ye mutu mosi mu zina di Simoni. Mutu wuna kakala ye masoonga phe kakala wu kwikama mu ndinga Nzambi, kakala hingila mutu fweti katula izalayelemu ki phika, ye pheve san'tu yi kala mukati di yandi. ²⁶Pheve san'tu yi n'samuni mu phila yi pheve Nzambi kafwoko kuntwala ka konda m'mona Klistu wu Pfumu ²⁷Wisi ku te'mpelo, pheve Nzambi yi n'nete. ye bwoso bibuti bi'andi ba yenda n'kati mwana Yezu mukusonga ba lungisa mana ma tadidi yandi mu mitsiku. ²⁸Ka m'mongi ha moko ma yandi ye n'sakumuni Nzambi, phe kahoyaka: ²⁹Mu ntangu yayi, Pfumu, n'yambula n'tsadi ngeyi kenda kwaandi ye ngembe, mû phila ndinga ku. ³⁰Mu ku tala meso ma mene ma mwene luhulusu lu ngeyi, ³¹Luhulusu lu wu yidika ku ntwala n'kangu wakulu. ³²Mwinda mu ku ngengisa, n'kangu wu kondi ku zaya ngeyi, phe n'kembo yi izalaye, n'kangu ngeyi. ³³Tat'andi ye ngudiandi ba kala mu kwe sepidi mambu ma ba hoyiki samu di yandi. ³⁴Simoni ba sakumuni phe ka hoyaka kwe ngudiandi, Madiya: Tala, mwana wandu kene ye ki sina ki ku nata ku bwa ye ku telama ku batu biingi mu hata di izalaye, pe ka kuma ki dimbu ki fweti hana mvwalangana, ³⁵phe kwe ngeyene mbeele meno mola yi tubula moya ngeyi , mukusia na wayindu ma batu biingi ma sengu muka. ³⁶Hakala phe ye n'bikudi(polofeti) mosi wu n'keto, Ana, mwana Faniedi, wu ki kanda ki Azadi. Kakala mbuta bwingi mu zi mvula, phe ka zingi mvula tsambwadi ye yakala diandi tuka ka kala ka kutanieko ye yakala(vidizinite). ³⁷Kasele m'fwidi, phe ye zi mvula makuumi nana ye ya, ka katukiku te'mpelo, phe ka sadidiki Nzambi phipa ye mwini mu bisambu ye mu ba kalemi(kubusa kudia kikuma ki bisambu). ³⁸Wisi bawana, yandi phe, mu ntangu yayina kaka, ka kala mu ku kumisa Nzambi, phe ka hoyidi Yezu kwe batu bakulu ba bakala muku hingila ku kangulama ku Yeluzalemi ³⁹Mu ntangu yi ba manisi ku kumisa makulu masonama mu mitsiku mi Pfumu, Yozefu ye Madiya ba kabuki mu Galileya, ku na Nazaleti, mavula ma bawu. ⁴⁰Mu ku tala mwana kakala vulaka phe ka kumiki ye ngolo. Ngangu zi n'hatikidiki, phe dienga di Nzambi di kala ye yandi. ⁴¹Bi buti bi Yezu bi yelege konso mvula ku Yeluzalemi, ku feti di mapha(paaki). ⁴²Mu ntangu ka kumi ye mvula kumi ye zola, Be'nda, phila dilombidi kutimi di feti. ⁴³Diaka, ha bi hwidi bi lumbu, phe ba kabuki, Yezu ka sele ku Yeluzalemi. Tat'andi ye ngudiandi ba ye boko na ka sele. ⁴⁴Mu zi ngindu zi bawu ba yebe na bakala ye Yezu, ba kangadi ki lumbu ki mosi mu nzila, phe ba n'dingi kwe bibuti bi bawu ye kwe batu ba ku yabana. ⁴⁵Mana, mu ku konda ku m'mona, ba kabuki ku Yeluzalemi samu di kwe n'dinga. ⁴⁶Ku tsuka bilumbu bitatu, ba m'mwene mu tempelo, zakadiki hakati diba nganga Nzambi ba mbuta(dokitele), keka bawa phe keka ba hika zi ngiufu. ⁴⁷Bakulu ba bakala n'waka ba yandiki ku yituka mayele ye phila ku kabukila zi mvutu. ⁴⁸Ntangu bi m'mwene bibuti bi'andi, ba yandiki ku yituka, phe ngudiandi kan'kambaka : Mwana mene, nki ki muma sadi buna ku ntwala beeto? Tala tat'aku ye mene ntu kwe ku diingi ye kiadi. ⁴⁹Ka ba kambaka: Nki ki kuma lu kwe ndingidi? Lu yebeko na yi fweti ku di hana mu bisalu bi tata mene? ⁵⁰Mana ba zeyoko mambu ma ka ba keembe. ⁵¹Mana ka kulumuki ye bawu Mukusia Benda ku Nazaleti, phe ka ba lemvukidiki. Ngudiandi kabatidiki bima bina biakulu kumbund'andi. ⁵²Phe Yezu ka vudiki mu ngangu, mu ku leya, phe mu dienga, ku ntwala Nzambi ye kuntwala baatu.

3

¹Mu mvula kumi ye tanu zi kipfumu ki Tibeze Sezadi, mutangu di kakala poso pilatuntwadisi wu mavula ma yudeyi, Elodia kilandi ki pfumu mushi galileya, mpangi'andi Fidipo kilandi ki pfumu wu mavula ma Ituleyi pe wu kiziunga ki talakonite, Lizaniasi kilandi ki pfumu ki Abilene, ²pe mu ntangu ba nganga Nzambi ba mitsiku Ana ye Kayifi, - ndinga

Nzambi yi yisidi yohani, mwana Zakadiya mu n'toto wu zelu-zelu.³Phe weele mu zi tsi zakulu zi kinziunga ki zuludani, yeku longaka mbotika yi ku lolusama yi masumu, ki kuma ki ku katula masumu.⁴Mu mpila yi mana masonama mû n'kanda mahoya ma Yezaya, m'bikudi (polofeti): Yene ndinga yi wuna weka yamuka mu n'toto wu zelu-zelu: Lu yidika nzila pfumu, lu singikisa bizika bi kisalu ki ya'ndi.⁵Ki wobudi(mpalasi yi sikumuka) kiakulu yi kala yi kabasi, mongo wakulu ye kimongo-mongo ba kulumuna bio; Kina kiene ki mpitakana ba ki sungika, pe zi nzila zina zene mabulu bazi shisikisa. ⁶Pe n'suni waakulu kamona ma mboti ma Nzambi.⁷Ka kala hoyaka kwe batu ba bayisiki mu kibuka mu kusonga ne ba monga mbotika kwe ya'ndi: Kanda di ba nioka, na wu lu longa kutina kuna nkabu ye kwisaka?⁸Lu lubula zi mbuma zi konda bifu mu nzila ku lolusama ku masumu, pe lu kadiku mu ku dihoiyilaka mukati di benweno : Ntwene ye abalayami samu di taata! mu ku tala yeka lu tendudila mu kati di matadi(baatu) maama Nzambi fwene telemisi bana kwene abalayami.⁹Kukadi di soka ba disidiki à misodi mi miti: Konso n'ti wu butoko mbuma zi bunkete ba n'tabula pe ba n'losa ku mbawu.¹⁰Kibuka ki batu ki hiudi ngiufu, ba hoyaka: Nki ntu fweti sala bwawu beto? ¹¹ Ka bakabusidi mvutu : Wuna wene ye ba kazaki bola ka kaba ye wuna koondi, diaka pe wuna wene ye madia kasala mpila mosi ye wuna koondi.¹²Hisa pe diaka ye ba ngalasasi wu kusonga ne ba monga mbotika, pe ba n'samunaka: N'longi, nki ntu fwene ntu sala ? ¹³Ka bakabusidi mvutu : Lu lutikisiku kiteso ki kima ki hika ne keeko bi balu heele n'swa.¹⁴Ba mpumbulu pe ba n'hiulaka: Abeto, nki ntu fwene ntu sala? Ka bakabusidi mvutu : Lu hotumuniiku mukungolo ata bwifi lo pe kwe konso mutu, pe lu sepila ye zina ba lu futaka.¹⁵Mu diambu n'kangu kakala mu ku hingila, pe mani bakulu badi hiudiiki mukati di bawu ne yohani ka kaloko klistu, ¹⁶ka ba kaambi Bakulu: Mene, yeka lu heka mbotika yi maamba, mani keka kwisa, wuna wene ye ngolo zi kimpeve zi mpioki mene, pe yeeku wu fwana mu ku kangula n'singa masabati ma ya'ndi. Yandi, ka lubotika mu mpeve san'tu pe ye mbawu.¹⁷Kene ye kisoodilu kiandi ki zi mbuma zi bu nkete ye zi mbi ha koko, pe ka semisa kizika ki yaandi ki ku tetila zimbabwe, phe kawongika mi nkeni mi ya'ndi mi ble mu kati di kiswekidi ki mi nkeni(zi mbuma), mana kayoka bi titi ku mbawu yina yi konda zima.¹⁸Nkiakina yowani ka kakala mpanzaka tsangu mboti kwe n'kangu, mu kun'heka diaka malendisi mahika mingi. ¹⁹ Mani Elodi kilandi ki pfumu, Kunima ku n'heka mitsiku mudiambu di Elodiasa, n'keto mpangi'andi, pe mu diambu di bima bi mbi bi kasadi , ²⁰kayika diaka kwe bana ba hika bakulu mambu mana ma ban'kasila yohani mû boloko.²¹N'kangu wakulu beka monga mbotika, Yezu pe monga mbotika; pe, mutangu kakala sambilaka, zilu di kanguki, ²²pe Mpeve Santu yikumumuki ha ntandu yandi mu mpila yi lutu, neti yeembi. pe ndinga mosi yi lubuki ku zilu ye mahoya maama: Wene mwana mene wu tondama, mwe ngeyi tsidi mbundu.²³Yezu kakala ye kiteso ki mvula makumatatu mu ntangu yi kayandiki kisalu ki kuteya, kakala, bwoso bayebeke, mwana Yozefu, mwana Ediya, ²⁴mwana Matati, mwana Lewisi, mwana Meleki, mwana Zanayi, mwana Yozefu, ²⁵mwana Matatiasi, mwana Amosi, mwana Nawume, mwana Ezedi, mwana Nagayi, ²⁶mwana Mati, mwana Matatiasi, mwana Semeyi, mwana Yozeki, mwana Yoda, ²⁷mwana Yowana, mwana Leza, mwana Yolobabedi, mwana Salatiedi, mwana Nedi,²⁸ mwana Meleki, mwana Adi, mwana kozami, mwana Edimadami, mwana Ed, ²⁹mwana Yezu, mwana Ediezedi, mwana zodim, mwana Matati, mwana Lewisi, ³⁰mwana Simoni, mwana Yuda, mwana Yozefu, mwana Yonami, mwana Ediakimi, ³¹mwana Medeya, mwana Mena, mwana Mantata, mwana Nataa, mwana Dawidi, ³²mwana Izayi, mwana Yobedi, mwana Bozi, mwana Salomoni, mwana Nasooni, ³³mwana Aminadabi, mwana adime, mwana Adini, mwana Esiloni, mwana Falezi, mwana Yuda, ³⁴mwana yakobo, mwana Izaki, mwana Abalayami, mwana Tala, mwana Nakolo, ³⁵mwana sedishi, mwana Lagowu, mwana Faleki, mwana Ebedi, mwana Sala, ³⁶mwana Kayinami, mwana Alafakisadi, mwana Seme, mwana Nowa, mwana Lameki, ³⁷mwana Matisala, mwana Enoki, mwana Zaledi, mwana Maleledi, mwana Kayina, ³⁸mwana Enosi, mwana Seti, mwana Adamu, mwana Nzambi.

4

¹Yezu wubasa ye mpeve santu, kakabuki ku yudani ye ban'ete ku mpeve ku nseke yikonda kima. ² Kukayemeka m'fu mû bilumbu makumaya, kadidiku kima, kakala nzala. M'fu n'kambi: n'a wene mwana Nzambi, kitu la tadi dipa. ³M'fu n'kambi : n'a wene mwana Nzambi kitu la tadi dipa. ⁴Yezu n'kabusidi ne " makasonika mutu bafweneko kazingila mû mama kaka. ⁵M'fu katelemi, kasongila kwe Yezu né nsi yayi yakulu yimene. ⁶ Kakambaka mwe Yezu, yikugheka kimvwama kinsintoto Mudiambu bameka wo. ⁷ Ne wulemfuka kwe mène ,yikugheka nsi yayi yikuma yingeyi.Yezu n'kabusidi mvutu : makasonika,wufweti lemvukila nzambiaku kaka pe yandi wufweti sadila.⁹M'fu kanete dighika Yezu ku Yeluzalemi, we matisa Ghana ntandu ndilu Nzonzambi, kan'kambaka ne wene mwana Nzambi dibwisa hana nsi: Mudiambu basonika. ¹⁰ Yibakamba banzio bakutadidila,Mudiambu malu matediku Matadi. ¹¹Ye bakunatina ghqy moko Mukusia na tediku Matadi. ¹²Yezu n'kabusidi ne, ngeyi fweneko wuhuna nzambiaku. ¹³ Kunima yi kumeka mû pila yakulu ,kakukiku,tini wele ku kiana¹⁴Yezu kakala wu ku baasa ye ngolo zi ki pheve , kakabuki ku Galileya, phe tsangu zi yandi zimwangani mu zi tsi zi nziunga ye galileya. ¹⁵Ka ye longi mu nzo Nzambi yi (sinagogi), phe ba yenda heki lukumu kwe batu bakulu.¹⁶Kakabuki ku nazaleti kukabutukila ,Mudiambu diminsiku mi kikanda kibawu ,kakoti ku synagogue mû kilumbu kikiposa kibisambu,kavumbuki Mudiambu du kutanga mio . ¹⁷ Ye bahele nkanda wu ngunza Esaie,kamwene kifulu kibasonika, ¹⁸Mpeve Nzambi ye yawu ,Mudiambu tata kapitika mû kumwanga nsangu si bunkete ku batu,kapitika Mudiambu du kukodisa batu babene ye mbundu mbi. ¹⁹ Mana Mudiambu dikukamba batu ne, mû mvula yi Nzambi kalusongila luzolo lumboti. ²⁰Kunima, kabaludi nkanda ,kahene kwe n'sadi ye kazakadiki, bakulu babakala mû Nzonzambi meso basidi kwe yandi, ²¹ Kunima kayandiki kabakambaka: lelo makasonika ,mabwidi pe malungidi, ²² Ye bakulu batele kimbangi ,bayituki Mudiambu du balongi malubuki munwa yandi, ye badihiu.la ne keko mwana Zefo wandu ? .²³Yezu bakambi n'a lumetiku,lutendudiku kingana ki nganga buka dikodisa yandiene ,yilukambi lusala mû nsieno makulu mamaghioki ye

maluwidi ,²⁴ Mana kayika diaka ne makiedika gha n'kati ngunza batambusa muna nsi andi.²⁵ Mû makiedika mukala bafidi bingi ku isalayeke mutangu si eliya, mutangu difikami zulu mvula tatu ye ngondi sambanu, nzala yingi yikala mû nsi.²⁶ Mana nzay katumiki Elle kenda kwe n'keto mosi Ghana hakala banketo banà, yandi kan'tumi ku n'keto wu wufwila yakala . Mukala bakwa bwasi bingi mutangu qElise ku israël, ngunza, ²⁷ Bakulu bakala ku synagogue basidi mambi mène. ²⁸ Bakulu babakala ghakana ku synagogue bawidi mambu mana makulu. ²⁹ Ye batelemi ,baludi ku mavula ye ban'ete kuna nsongi miongo ghakana mavula mabawu makala makutunga. ³⁰ Mana Yezu ghioki Ghana kati dibawu wele. ³¹ Kayeleke ku capelanaum ,mavula ma Galileo ye kayelongi kilumbu kikiposa kibisambu.. ³² BAK OTI Mû mambu mayandi, Mudiambu kahoyi ye kimfumu kiakulu .³³ Gha kakala ku synagogue, mutu mosi wukala ye mpeve zimbi ,kakoti ye ndinga mosi yingolo, ³⁴ Ah! nki ghakati dibeto nge Yezu mwisi nazaleti. ,wisi wusatulosa, ngeyi wene ye mpeve santu yi Nzambi. ³⁵ Yezu kan'ganini ,kan'kambaka kangawaku ye lubuka mukati di mutuwandu ,ye m'fu lubiku, n'losi Ghana kati dibawu, ye kan'saloko ata kima. ³⁶ Batu bawidi babangi ,bayandiki kuhoya bawu ye bawu n'a : nki diambu diadina ? kahoyi ye ngolo zakulu kwe mpeve zimbi ye zillubuki pe . ³⁷ Lukumu pe lwenda muna bifulu biakulu . ³⁸ Habalubuki ku synagogue, kayeleke kwe Simonie buko bun'keto wu Simonie, kakala wubela bwingi ye kasambidi bwingi. ³⁹ Kakala ye disumu ,maladie mayangisi bwingi, mbala mosi pe magwidi pe telemi. ⁴⁰ Kunima kulubuka kuntwala batu Bakulu babakala ye bitongo bipila ye pila ,Kaye bantetiki moko konso mutu wukala ye kitongo mû mutu. ⁴¹ Mpeve zimbi zeke Monika kwe batu bingi ,béké yamuka ye bekene Hoya : we mwana Nzambi ?, mabadidi Mana babagheleko nswa wu kuhoya, babene na kene mfumu. ⁴² Buna kunkiele kuma, malubuki bele ku nseke yikonda kima ,batu bayandiki kundinga ye batudi kuna kakala yandi, babusi kakabuki ku kazakala ye bawu. ⁴³ Ma kabakambiki : lufweti Hoya ku mavula mambumabunkete makimfumu kinzambi Mudiambu kikuma kibapitikila kiakina. ⁴⁴ Pe kalongidiki mû Nzonzambi tinisi Galileo.

5

¹ Samu Yezu kakala ku nkaala nzadi mbuta(laki) yi Zenezaleti, ye phe kibuka ki ye wididi ki kala belebele ye yandi mu diambu di ku'wa ndinga Nzambi, ² ka mwene ku nkaala laki bi beya biola, ba lobi bakala ka tuluu ki mu diambu di kusukula bukondi. ³ Kameete mu baki di mosi mu kati di mamola, dina di Simoni, phe ka n'lombi ka pusana mwa kiana ye baatu. phe kazakadi mu baki ye ku longaka kibuka ki baatu muna kati di baki. ⁴ Mu ntangu kamanisi ku hoya, ka hoya kwe Simoni: Phusana hakati di maamba, phe lu losa makondi samu di ku loba. ⁵ Simon ka n'kabusidi mvutu: N'longi, ntu sadi phiba yakulu kete kima ntu kwetoko; mana ha ntandu mahoya mangeyi, yi losa bukondi. ⁶ Ha ka losi bwo, ka kwete kiteso kiingi ki ba mbisi, phe bukondi bu bawu bu kala ntutumuka mukati di maamba. ⁷ Phe ba tedi banduku ba bawu bakala mu baki dina dihika bisa ba sadisa. ye bisa phe ba basisi ma baki ma mola ye ku ma finaaka. ⁸ Ntangu yi ka mwene kipha kina, Simoni Piele fokami ha ma bongo ma Yezu, ye ka hoyaka: Pfumu, katuka he mene, samu yene mutu masumu. ⁹ Samu booma bu n'kwete, yandi ye ba kulu ba ka kala bawu, ki kuma ki ku loba ku ba lobi. ¹⁰ Bukala phila mosi kwe Zaaki ye Yowani, mwana Zebede, ba nduku ba Simoni. Yezu ka hoyaka kwe Simoni : Bangiku, yandi lelo kala n'lobi baatu. ¹¹ Phe, ka kabudi baki ku nkala mbungu, ba siisi biakulu ye ba n'lende. ¹² Yezu kakala mu hata di mosi di mavulu; ye tala, mwana yakala mosi wu kala ye bwasi, mu tangu ka m'mwene, bwidi ha kilunzi ki yandi, phe ka n'lombi bwabu: Pfumu, na zodi, nkatula maladi maama. ¹³ Yezu yuni koko, ka hoyaka: Nzodi bwo, kola. Mbala mosi bwasi bu n'katuki. ¹⁴ Mana ka n'hele tsiku ka saminiku mutu. ye, ka hoyaka, ndonda we di songila kwe nganga Nzambi wu mitsiku, phe hana mu diambu di ku kola ku ngeyi bina ka lu sonikina Moyize, mukusia na di ba sadisa ntendudi m'mona meso. ¹⁵ Tsangu zi yandi zi mwangani bwingi, phe batu ba yisiki samu di kuwa ye ku ba kodisa mu maladi ma bawu. ¹⁶ Phe yandi, ka yele mû n'toto wu zelu-zelu ye kasambidiki. ¹⁷ Kilumbu ki mosi Yezu kakala longaka. Ba Fadizie ye minganga mi nzo Nzambi bakala hakana bazakadiki, ba tuki mu ma hata makulu ma nziunga Galileya, ma Yudeyi ye ma Yeluzalemi ; Phe ngolo zi pheve zi Pfumu zi disongidiki muku kodisa ba mbeefu. ¹⁸ Ye tala, batu, bayisa nati ha ki phoya mutu wu bokumuka, ba dingiki phila yi kun'kotisa phe ba n'tulula ha ntuala yandi. ¹⁹ Bwoso ba kala monaku phila yi ku n'kotisa, ki kuma ki kibuka ki batu, ba meete ha ntandu n'dilu, ye ba n'kulumuni ha tubu di ba tubudi, ye ntangi'andi, ha kati di nzo Nzambi, ku ntuala Yezu. ²⁰ Mukatala lukwikilu lu bawu, Yezu hoyi: Yakala, masumu ma ngeyi ma lolusami. ²¹ Ba siklibi ye ba Fadizie ba yandiki ku yindula ye ku hoyaka: Na kene wandutu weka bebisa mitsiku mi pheve Nzambi? Na fwene ka lolula masumu, na keko yandiene Nzambi ? ²² Yezu ka yebe zi ngindu zi bawu, mongi ndinga ye ka ba samunaka: Nki zingindu lwe zawu mu zi mbundu zi beno? ²³ Nki bi bi konda ngolo, mu ku hoya: Masumu ma ku lolusami, holo mu ku hoya: telama, phe kangala? ²⁴ Mukutala, mukusia luyaba na mwana mutu kene ye kiyeka ki ku lolula masumu ha tsi n'toto: Yi ku hele n'swa, kambi mutu wu bokumuka, telama ye monga ntangiaku phe ndonda ku nzwaku. ²⁵ Ye mu ntangu yana, telami ha meso ma bawu, mongi ntangi yi ka kala nimbiiki, ye weele ku nzo'andi ye kwe kabudi n'kembo kwe Nzambi. ²⁶ Bakulu ba kala mu ngituka, phe ye ku kabilaka n'kembo kwe Nzambi; Boma bu Nzambi bu ba hatikidi, ye ku hoyaka: Ntu mwene lelo bi haangu bi pha. ²⁷ Ku nima di mambu mamana, Yezu lubuki, phe mwene m'futisi phaku(ngala sasi), ba n'luka Lévi, zakadi ha phalasi ba futilaka phaku. ka n'kambaka(Yezu), ndanda. ²⁸ Ye ka siisi biakulu phe telami n'leende. ²⁹ Lévi n'hele bima bi feti di ngolo mu nzo yandi, phe ba ngala sasi biingi ye baatu ba hika ba kala ye yandi ha meese. ³⁰ Ba Fadizie ye ba siklibi ba yandiki ku bokuta, ye ba hoyaka kwe ba longoki ba'ndi: Samu di nki lweka dia phe lweka nwa ye ba ngala sasi ti ye baatu ba luzingu lu mbi? ³¹ Yezu mongi ndinga, ka bakambaka: Keko bana bene ye ngolo ba kalaka ye m'pfunu n'nganga mbuta, mana ba mbeefu. ³² Yisiku samu yi tele baatu ba masoonga ba lombi ndolula masumu, mana ba tsumuki. ³³ Ba n'kambaka: Ba longoki ba Yowani, phila mosi ye ba longoki ba ba Fadizie, ba kasaka ba kalemi konso ntangu ye ba siaka

bisaambu, mana ba ba ngeyi ba diaaka phe ba nwaaka. ³⁴ Yezu kaba kambaka : Lu fwene lu kasisa kalemi ba kamaladi ba yakala mu ntangu kene ye bawu yandiene yakala? ³⁵ Bilumbu bi kwisa bi ba ba katula yandi yakala, hakana ba kasa ba kalemi! Yezu ka ba hoyidi mu kingana kiaki: Hankatu mutu kabaaka ki tendi ki n'lele pha keenda ke bambambikisa ku n'lele nkulu; Mu kutala, ka baaka n'lele pha, phe ki tendi ki ka monga ki tukiku ku n'lele nkulu. ³⁷ Ye ha nkatu mutu kasaanga malafu ma pha mu mi londo mi nkulu; Mu phila kaka, malafu ma pha ma yataka mi londo mi nkulu, phanzana, phe n'londo nkulu ladi. ³⁸ Mana bu fwene kusia malafu ma pha mi londo pha. ³⁹ Phe hankatu mutu, ku nima di ku nwa malafu ma nkulu, ka zola mana ma pha, mu diambu ka hoyi: Ma ma nkula mene bunkete.

6

¹ Hakala kilumbu kimosi ki kiposa, Yezu kaye ghioki ga kati di masola ma bule, balonguki baye katudi miemvo miand i.pe benda dii mio kunima du kunikumuna mio mû moko mabawu. ² Bamfuadisi babakala hakaana, bahoyaka : nki lukuma lweke sala ma bafweneko basala ?. ³ Yezu kakabusilaka: lutanguku ma kasala Davidi, gha kakala ye nzala yandi tu bana babakala bâ wu. ⁴ Buna kakoti mû Nzonzambi, mongi papa mabadidi kaka bitambiki, Kasi yandi kadidi mo ye bahele bakayekeleke bawu. ⁵ Ye bakambi n'a mwana mutu wene mfumu kilumbu kikiposa. ⁶ Kikumi kilumbu kikiposa, Yezul kenda kota mû Nzonzambi ba Yuda ,ye kakala mû kulonga. Mukala ye mutu midu wukala koko dibela. ⁷ Balongi bansiku ye bamfuadisi bakala n'talaka go Yezu kasala kipa , go kan'kodisa mutu kilumbu ki bisambu. Mudiambu baye n'dingidi diambu du kumfundila. ⁸ Kasi Yezu kazeye ngondi zibawu ,kakambaka mû mutu wukala koko dibela n'a, telema, ghioka gana kati, ye telema we telema ghakana. ⁹ Yezu kahoyaka, yeke lughuula go bufwene, kilumbu kikiposa, havana nswa mukusala ma mboti to mambi ? ,bagulusa mutu to ban'ghonda ? ¹⁰ Kunima, keke kwe batadi bakulu, ye kahoyaka ku mutu wene : l'ambulance koko, ye yandi me lambudi me, muna ntangu yene dikodi. ¹¹ Balongi bansiku ye bamfuadisi bawidi nkabu zingi ,bayandiki kufwetana bawu ye bawu n'a nkin'tusala Yezu ? ¹² Buna kakatukila, Yezu wele ku miongo mû kusambila ,kwakuna kakala piba bakulu mukuamba Nzambi. ¹³ Gha kunkiele kuma ,katedi balonguki bandi bakulu ye kasodi kumi ye bole bakagheka zina du ban'tumi (longi) . ¹⁴ SImoni,wu kaheka zina du Poêle, Ndele pangandi Zaki,Bata ye Fidipu. ¹⁵ Madiko, Toma,Zaki muanandi Lufua, SImoni wu Zelotia. ¹⁶ Yude,muna Zaki tu Yudasi Sikaliota, wu wukumi m'budi mbonzi. ¹⁷ Yezu kakulumuki ye bawu ye katelemi ga kibetebete kumosi,kakala ye balonguki bandi ye batu ba pila ye pila batuki ndambu ye ndambu ku Yude ye Yeluzalemi, bisa bwingi ban'wa buna kalongaka me kabasadisa babakala ye bimbefo. ¹⁸ Babakala ye mpeve simbi bakodi me konso mutu ga kati ki kikibuka Kaye sosi kasimba ata bwingi nlele. ¹⁹ Mudiambu ngolo dimosi zillubuki mû mutu luyandi,zikodisi babakala babelala me bakodi bakulu. ²⁰ Kunima Yezu baludi meso kwe balonguki bandi ye kabakambaka ne:"kiese ku beno lwene ba mutu ga nsi ntoto,kimfumu ki zulu kiene kwe beno". Kiese ku beno lwene ye nzala buntwene Mudiambu mukala bayukuta. ²¹ Kiese me kubeno lweke dila buntwene, Mudiambu lukuma mû kiese. ²² Luka la mû kiese, beno , bababusa,babakala ,babagunina mambi,balosa mazina mabeno boso basotuna mbawu lukuma ki mwana mutu. ²³ Lusepila Mudiambu kilumbu kiakina mukala babasa ye kiese kingi diaka kikuluta kiteso ,Mudiambu lufutu kubeno mukala lwingi mû zulu,samu bwabuna batata ba bawu babamba salaka ba ntumu. ²⁴ Kasi kiadi ku beno bamvwama, lwene ye lubiku lweno. ²⁵ Kiady me kubeno ,lwene bayukuta Mudiambu lukuma mû nzala. ²⁶ Kiadi ku beno lwene bayukuta, Mudiambu mukala mû nzala. Kiadi kubeno ga bahoyila mambi mabeno ,Mudiambu bawu bwabuna bakumisaka balongi ba bingumba. ²⁷ Kasi ilukambi beno balweke n'gwa ,lubazola babalumengaka ,lusala ma mboti ku bawu bakwe lumengi. ²⁸ Lubasambila babakwe luloki tu babalumengaka, baluzolaku. ²⁹ Go mutu kakubula mbata mû tama dimosi ,n'gheka dîna dizole me kakubula mbata ,go kamongi kazaki ngeyi ,n'gheka me nlele n'kati me kanata. ³⁰ Kaba ku konso mutu wu kulomba, futisiku ku wuna longi mû ngolo, yibi gholo tinisi. ³¹ Mazola batu basala kwe ngeyi ,ngeyi me sala bwabuna me kwe bawu. ³² Go wuzola wuna kuzola, nki bien ghakana n'a bakwa masumu bazola me bana bazolaka. ³³ Go wusala ma mboti kaka ku babakusalaka ma mboti, nkiud n'luta we ghakana ? , Mudiambu bakwa masumu basala bwo kwe babakala bawu . ³⁴ Go wudefisa kaka ku bana silaka kitu, nâ bakabusa, nki kabu baka?,bakwa masumu pebadefisaka yabana beno. ³⁵ Kasi kuzola bambeni beno,lusala ma mboti, lulefisa mana lulombiku n'luta, lufutu kubeno mukala lwingi ,mukala bana banzambi wu kuzulu,samu kene wubunkete ku batu baban'zayaka ye ku babene ye nkabu. ³⁶ Mukala batu babaloluka boso tat'enu. ³⁷ Sambisiku,ngeyi pe bakusambisoko, bedisiku ngeyi me bakubedisoko, lolula ngeyi Nzambi me kakulolula. ³⁸ Kabilaka bakweno,ngeyi pe kilumbu kakukabukila,muna kiteso kina kabilaka, ngeyi pe bakulaloko. ³⁹ Batedidi diaka kinkungu kiaki : "kifwameso fwene kanata n'kweno kifwameso ? , babwoko mû dibulu babole?". ⁴⁰ Kabakambaka n'longuki kagioka mfumu andi, Kasi wuna n'longuki wubunkete kakuma yabana mfumu andi . ⁴¹ Nki lukuma lweke mona kaka kititi kikiene mû disu din'kweno ,kikiene mû disu dingeyene weke monoko? ⁴² Bwe fwene wukatula ki kiene mû disu din'kweno, kikiene mû disu diaku weke kuka kioko kunkatula, katula n'tete kikiene mû disu diaku gha katula kikiene mû disu din'kweno. ⁴³ Ghakana geko nti bunkete butaka mabundu mambi, gholo nt wu mbi kabuta mabundu ma bunkete . ⁴⁴ Mudiambu konso nti banzayilaka ku mabundu mandî. ⁴⁵ Mutu mboti Kakala mambu mandî ma bunkete ku mbundu'andi yi kitoko, pe mutu mbi ,kakala kaka mbundu'andi yimbi, mamakalaka kumbund'andi ma kakubula pe kun'wandi . ⁴⁶ Nki lweke ntedila mfumu, mana ma yeke ghoya mène lweke sadila moko?. Yilusongila, ye nki kafwanani mutu ⁴⁷ wukwisa kwe mène, wuna waka mayilonga mène pe kasadilaka mo. ⁴⁸ Fwanani ye mutu wu weke tunga nzo,mukusia n'a kakotisa si panda zisimba nzo,katima mabulu ma kaleyi Mukusia na nzo yikala ye ngolo yibwiku ku mfundi mvula ⁴⁹ Kasi mutu wukala,mana konda sadila mana kasala,kene boso mutu wutungi nzo yikonda kutima bwingi ,Mukusia n'a panda zikota bwingi mafu,Ghana yikwisa mfundi nzo yimonga yibwidi.

¹Ku nima di ku manisa malongi mana maakulu ha ntwala n'kangu wu kala n'waka, Yezu koti mu hata di kapelenawum. ²Pfumu bi phumbulu nkama(centenier) mosi ka kala ye n'tsadi mosi kazodi bwingi phe wukala wu bela, kayeleke ku nkaala lufwa. ³Muntangu kawidi ba kwe hoyidi Yezu, n'tumini ndambu ba mbuta ba dibundu ba ba zwifi, mu ku n'lendika kisa kodisa n'tsadi yandi. ⁴Ba kumi belebele ye Yezu, phe mbala mosi ba n'lendiki ye ku di kulumuna lwakulu, mu ma hoya maama: Ka fwene wu n'heka bi ka lombi; ⁵Mu diambu kazolaka tsi beeto, phe yandi tungiki nzo Nzambi beeto. ⁶Yezu, Kenda ye bawu, Bakaloko kiana ye nzo, ntangu Pfumu ba phumbulu nkama ka tumi ba kamaladi samu ba n'kamba: Pfumu, di hekiku phasi; samu pfweneko wu kota mu tsi n'dilu nzo mene. ⁷Kiene kikuma phe yi di mwene na pfweneko ku kwisa menene ku ntwala ngeyi. Mana hoya n'howa mosi, ye n'tsadi mene ka kola. ⁸Mu kutala, mene wu yi dihana mu bi Pfumu, yene ye ba phumbulu ba landaaka mitsiku mi mene; phe yi hoya kwe mosi: Ndonda! ka kwenda; kwe wu hika: Zosa! phe ka kwisa; phe kwe n'sadi mene: Sala bwabu! phe kasala. ⁹Yezu ha ka wiidi ma hoya mana, ka widi kiese samu di Pfumu bi phumbulu nkamba, phe, ka baluki ku kibuka kiki ye n'landi, ka hoyaka: Yeka lusamuna, ku kadi mu izalaye tseleko ku mona phe ku lukwikilu lwiingi. ¹⁰Mu ku kabuka ku nzo, batu ba katumi bisa wana n'tsadi kodiiki ku nzo. ¹¹Ki lumbu ki kulanda, Yezu wele ku mavulu ma ba telaaka Nayini(naïn); ba longoki ba yandi ye kibuka kiingi ki baatu bakangadi nzila mosi ye yandi. ¹²Mu ntangu ba kumi belebele ye mwele mavulu, tala, baye zika mvumbi mosi, mwana bu hika kwe ngudiandi, wu-u kala m'fwidi; phe hakala ye yandi batu biingi ba mavulu. ¹³Pfumu, haka m'mwene, widi kiadi kingi samu di m'fwidi, ye ka n'kambaka: Didiku! ¹⁴Phusani, ye simbi nkele mvumbi. Ba ba ye n'kati ba telami. Ka hoyaka: Ngunza yakala, yi ku kaambi, telama! ¹⁵Ye m'fwi(mvumbi) zakadi, phe yandiki ku hoya. Yezu n'kabudi kwe ngudiandi. ¹⁶Bakulu boma bu ba kwete, phe ba ye kabudi n'kembo kwe Nzambi, ye ku hoyaka: N'bikudi (polofeti) wu mbuta wusa lubuka ha kati di beto, ye Nzambi wusa tala n'kangu wandu. ¹⁷Di hoya dina samu di Yezu di mwangani mu hata di Yude diakulu ye mu zi tsi zakulu zi nziunga. ¹⁸Yowana yeembe n'samu wu mambu mana maakulu mu nzila ba longoki baandi. ¹⁹Ba tedi bola, phe batumi kwe Yezu mu kusia ba n'samuna: Wene wu fweti kwisa holowu ntu hingila wu hika? ²⁰Ha ba kumi kwe Yezu, ba hoyaka: Yowani mbitiki ka ntu tumi kwe ngeyi, samu ntu ku kaamba: Wene wu fweti kwisa holo ntu hingila wu hika? ²¹Mu ntangu yana kaka, Yezu ka bikisi ba mbefo(ba beedi) biingi, ba kwa bi ntingu, ba kwa pheve zi mbi, ye ka monisi bi fwa meso bingi. ²²Phe ka ba kambaka: Lwenda lwe hoya kwe Yowani mambu mambu ma lu mwene ye ma lu widi: Bi fwa meso bieka mona, bi fwa malu bieka kangala, ba kwa bwasi ba kodi, bi fwa matu bi widi, zi mvumbi zi futumuki, n'tsangu mboti ba kwe teyi kwe ba mputu mu ki pheve. ²³Kiese kwe wuna yi konda kala n'nati ku bwa ku yandi. ²⁴Ha ba kabuki baatu ba katuma yowani, Yezu yandiki ku hoya ku kibuka, mu mambu ma yowani: Nki lu yenda tala ku n'toto zelu-zelu? n'ti rozo weka ningana ku pfunzi? ²⁵Mana, nki lu ye tala? Yakala mosi wu kala vweteke milele mi bu nkete? Tala, batu ba vwataka milele mi bunkete, phe ba ba zingaka luzingu lu bunkete, bene mu zi nzo zi ba ntotila. ²⁶Nki lu ye tala bwawu? N'bikudi(polofeti) ? eh, yeka lukaamba, phe ku hioka polofeti (N'bikudi). ²⁷Kene yandi wu ba sonika: Tala yeka hitika m'samu mene ha ntwala ngeyi, Samu di kuku yidikila nzila ha ntwala ngeyi. ²⁸Yeka lukamba, hakati di bana ba butuka kwe n'nketo, heko kete mosi wene wiingi kuhioka yowani. Bwabuna, wu wene wu nkatika nkeke mu ki Pfumu ki Nzambi kene wu nkatika mbuta ku hioka yandi. Phe n'kangu wakulu wu-u n'wiidi ata phe ba ngala sasi ba m'mwene Nzambi, mu kumonga mbotika yi yowani. Mana ba Fadizie ye minganga mi mbuta mi mitsiku, mu kukonda monga mbotika kwe yandi, ba kabudiku kete kima mu mana matadidi bawu kwe Nzambi. ³¹Kwe na pfwene yi fwanisa mana bana ba makula mama, phe ye na ba fwanani? ³²Ba fwanani ye baana ba bazakadi mu balabala, phe bana, beeka hoya sana bawu ye bawu: thu tamba ye misengu(ma kondikondi), mana lu kiniku; thu lu yimbidi mi kunga mi kiadi mi ka yimbilaka koso mutu, mana lu didiku. ³³Mu kutala Yowani m'botiki kisi, ka diaaku ma pha phe ka nwaaku malafu, mana lweka hoya: kene ye m'fu. ³⁴Mwana mutu wisi, ye Ku diaaka phe ye ku nwaaka, phe lweka hoya: kene n'dii phe ki nwi malafu, nduku(kamaladi di) ba ngalasasi phe wu baatu ba luzingu lu mbi. ³⁵Mana nduka zi di songidi mwee baana baabana baakulu. ³⁶Fadizie mosi n'lendiki Yezu kadia ye yandi. Yezu koti mu nzo Fadizie phe ba didi yandi. ³⁷Phe tala, mwana n'keto mosi wu masumu wu kala mu mavulu, ha ka widi na Yezu ka kala ha mesa mu kudia ku nzo Fadizie, wisi nata n'langi mananasi ma kitoko kingi wu kabaasi, ³⁸phe telami ku ma nima, maalula ma Yezu. Ka kala dilaaka; phe ka m'bodisi malu ku matsanga ma yandi, ku nima kuuni ye tsuki zaandi, n'hele biizi, phe n'kusi mananasi. ³⁹Fadizie wuna wu n'tedisi, ha ka mwene bwana, hoyi ku tsi mbundu: Na mwana yakala wandu ka keleke m'bikudi, ka kha yaba na kene phe mu khi phila yi baatu kene, ka yaba na kene mutu masumu. ⁴⁰Yezu monga ndinga, phe ka hoya: Simoni yene ye mwa diambu yi ku samuna. - N'longi, hoya, ka n'kabusidi mvutu. ⁴¹- N'defisi mbongo mosi ka kala ye baatu boola ba fweti m'futa: Mosi ka fweti m'futa nkama tanu, wuna wu hika makumatanu. ⁴²Mu diambu ba kalako ye kima ki ku m'futa, ba ka busidi ba boola pfuka bawu. Na fweti n'zola bwiingi mu kati di ba nioka? ⁴³Simoni kabusi mvutu : yeka mona, wu ka hele mbongo ziingi. Yezu ka hoyaka: Zeengi bu nkete. ⁴⁴Phe, baluki Kwee n'keto, ka hoya kwe Simoni: Weeka 'mona mwana n'keto wu? nkoti mu nzo ngeyi, Pheleko maamba yi sukula maalula; mana mwana n'keto wandu, ka bodisi maalula ma mene ye matsanga ma yandi, phe kuuni ye tsuki zi yaandi. ⁴⁵Pheleko kete biizi; Mana yandi, tuuka nkotiki, ka yambudieeko ku heka maalula ma mene ba biizi. ⁴⁶Seleko ku tiakila maasi ha n'twa mene; mana yandi, ka tieeke mananashi ha bitambi bi mene. ⁴⁷Nkiakina, yeka ku samuna, masumu mayandi ma lolusami: mu ku tala ka zodi bwiingi. Mana kwe wuna ba lolula ndambu ka zolaka phe ndambu. ⁴⁸Phe ka hoyaka kwe n'keto, masumu ma ngeyi ma lolusami. ⁴⁹Batu bana ba kala ha meese ye yandi ba yandiki ku dihoila: Na kene wandutu, wu weeka lolula ata masumu? ⁵⁰Mana Yezu ka hoyaka kwe n'keto : lukwikilu lwaku lu ku hulusi, ndonda ye ngembe.

¹Ntangu yayina, Yezu Kaye kangala ku hâta dimosi dikala dinkeke Kaye longa mambumabunkete makimfumu kinzambi ye balonguki bandi bakulu bakumiyebole. ² Mène yikwemoni kiadi kingi Mudiambu du batu baba, bilumbu bitatu binvimba beko ye kima kikudia. ³ Zani n'keto Chebuza, mutu wutadidi bima bi Hérode, Suzanne ye banketo bahika bakala tadidila bima bibawu. ⁴ Kibuka kibatu bakutakani, mana batu habisa mu mahata ma ndambu ye ndambu, bakambi kingana kiakina. ⁵ Mutu mosi katuki kunzwandi, kayekuna kuna bima mu masola mandi, ⁶ ha bayandiki kukuna mu kilwa ki nzila, batu ba dieete bio. ⁷ Bibundu bihika bibwidi mû mafu mamatadi mukonda mamba. ⁸ Bibundu bihika biendameni nzila mosi bana bamiti mitsaku, bibundu bina bimeni bifitakana Mudiambu di nsaku. ⁹ Ba longuki ba n'hiudi disongidila di kingana kiene. ¹⁰ Kabudi mvutu: Ba lu heka kiyeka ki ku yaba ma swekamu ma Nzambi; mana samu di ba hika, mambu mana ba bakambi mu bingana, samu mu ku tala beeka monoko, phe mukuwaaka, ba yabako kiima, ¹¹ Yandi ne, Nzambi wuluheka nswa wu kuyaba mambu makinsweki ma kimfumu kiandi, batu baghika bawa mû bingana Mudiambu bamonaku mabahoyaka. ¹² Tala ntendula yi kingana: bibundu mû ndinga Nzambi Bien mû nzila, disongidila ba bawa ndinga ¹³ Nzambi. ¹⁴ Kabasisi yandi we kota mû bwatu buhika, mana kenda kusimudinzadi. ¹⁵ Mbuma zizibwidi gha ntandu nsaku, zazina ziladi, zibebi zitonuki ye kiadi, kimvwama ye biesi bi luzingu mana biaku dibundu dikala. ¹⁶ Mbuma zizibwidi mû mafumabunkete zitomi, zibuti mbuma si bunkete, disongidila Yezu kahoyaka mû bingana. ¹⁷ Mutu Kunima kasidi mwinda mbawu, kasidiku mû mbungu gholo mû nsintangi, kasidi gha ntandu mesa Mukusia na nzo yakulu n'temo kakala. ¹⁸ Mudiambu gheko kima kismama, bima biakulu bimonika, basia mû ndonga. ¹⁹ Ghakana lukeba mambu maluwa beno, mutu wuwene ye bima, Nzambi kayika diaka bima bikaka, wuna kondi, Nzambi kaheka mwandambu yina kanzodidi. ²⁰ Ngudi Yezu ye baleke bandi, bamwene Yezu, bakukoko mukukuma Ghana kakala, Mudiambu batu bingi. ²¹ Kan'kambaka ne ngudiaku ye baleke bandi bene gha nzila, bazodi kakumona. ²² Kunima Yezu kahoyaka ne, "mama mène ye baleke bamene bana bene mukuwa ndinga Nzambi ye bana bansadila yo. ²³ Kilumbu kmosi Yezu mete mû bwatu ye ban'longuki bandi, bahioki Benda kusimudinzadi. ²⁴ Ha bakala kwelabuki, mfunzi yingolo ngolo yisa baningisa, bwatu bu beese ye maamba, bakumi yeboma, bayebangi, ²⁵ Yezu kahoyaka ne, "nkilukwebangi?, kwe lwene lukwikilu kubeno, ye buna kahoyi bwabuna. ²⁶ Kamongi wele mû nsi bisi Gélase, simu ye simu ye bisi Galileo. ²⁷ Yezu ghakatuluki gha nsi, lwene kumeso mayandi mutu mosi wu mavula mène, kakala ye mifu mingi, kavweteko milele, kanimbiku mû nzo, kanimbiku ku ndumba (maziama). ²⁸ Buna kamwene Yezu, sidi mazu, wusa bwa muna malu mayandi, hoyi ye ngolo ne "nki ngeyi yi mène, Yezu mwana nzambi wukuzulu, ngiangisiku". ²⁹ Yezu muna ntangu yene kudi mpeve zimbi zikala mû kati di mutuwandu pe kasambidi bwingi Mudiambu diyandi, ye mpeve zimbi zillubuki. ³⁰ Yezu kahoyaka ku mpeve zimbi, n'a zinadiaku?, nkikibuka wene ngeyi, ³¹ yilukambi lubuka mukati di mutuwandu, ndonga mû bangulu, ikumoniku diaka. ³² Bafu balubuki kwe mutu je kota mukati di bangulu, banwanini muna mukala muhengama, ³³ Be kota muna yanga bayandiki kuzinga mwamuna ye batu bayituki bwingi. ³⁴ Baatu ba bakala ba nataka mu nzo Nzambi, ha ba mwene maambu ma masalama, ba tiini, phe ba mwenge tsangu ma mavulu maakulu ye mu ma hata ma n'tseke. ³⁵ Baatu beenda tala mambu ma mahioki. bisi ku ntuala Yezu, phe ba 'mwene mutu wu ba lubudi mifu, zakadiki, vweteke, phe ye zi ngindu zandi zi bunkete; phe bôoma bu ba kwete. ³⁶ Baatu bana ba mwene mambu ma mahioki ba basamuni phila yi ka kodi ku mifu. ³⁷ Ba kwa hata di Yelazeniene ba n'lombi ndolula Yezu ka katuka belebele ye bawu, mu diambu ba wiidi bôoma bu ngolo. Yezu ka meete mu kibeya phe kabuki. ³⁸ Mutu wu ka kudi mifu ka n'samunaka ka saala ye yandi. Mana Yezu n'kabusi, ye ku hoyaka: ³⁹ Kabuka ku nzo 'aku, phe ta n'kenda (phandi) yi maakulu ma ka sadi Nzambi samu di ngeyi. Kabuki, ye mwenge tsangu zi maambu maakulu ma ka n'sadi Yezu. ⁴⁰ Mu ku kabuka ku yandi, Yezu ba n'yembe kwe kibuka ki baatu, samu baakulu ba n'hingidiki. ⁴¹ Phe tala, mutu mosi wiisa, ba n'tediiki Zadiyus, wu wukala Pfumu wu dibundu. Di losi ha maalumu ya yandi, phe m'lendiki ka kota mu nzo yandi, ⁴² samu kakala ye mwana n'keto mosi kaka wu mvula makumôla mana wu bêla. Mu ntangu yi kakala kwendaaka Yezu, ba kala kwe n'dindiki n'tutikisi kwe kibuka. ⁴³ Mukatala, ha kala ye mwana n'keto mosi meenge ma n'kala ma n'saala ndambu yandika mvula makumôla, phe ka sadidi ki mvwama ki yandi kiakulu samu di kwenda kwe minganga, mana ata mosi ka n'kodisiku. ⁴⁴ phusani ku manima, phe simbi ku tsongi n'lele Yezu. Mu ntangu yayina, meenge ma n'kabuki hakana. ⁴⁵ Phe Yezu ka hiulaka: Na tsimbi? Samu Bakulu ba yenda busi, Phiele ye ba bakala ye yandi ba hoyaka: N'longi, kibuka ki ku zietiki ye ba kwe ku nwanini, mana weka hoyaka: Na tsimbi? ⁴⁶ Mana Yezu kabusi mvutu: Mutu tsimbi, samu ngwiidi ngolo zi mosi zi lubuki kwe mene. ⁴⁷ Mwana n'keto, dimwene na ba n'zeyi, wisi bwa ha maalumu ya Yezu yandikulu ye ku tekitaaka, ye hoyi ha ntuala n'kangu ki kuma ka n'simbidiki, phe ye phila yi ka kodi mu ntangu yayina. ⁴⁸ Yezu ka n'kambaka: Mwana mene wu n'keto, ku kwikilu kwaaku ku kuhulusi; Ndonda mu ngemba. ⁴⁹ Samu kakala hoyaka diaka, Kwisi diaka mutu ku nzo Pfumu dibundu ye ku hoyaka: Mwana'ku fwidi; Zebisiku N'longi. ⁵⁰ Mana Yezu, ha ka widi bwana: Bangiku, kwikila kaka, phe ka bika. ⁵¹ Mu ntangu yi ba kumi ku nzo, ka heloko mutu n'swa ka kota ye yandi, na heko ye Phiele, kwe Yowani ye Zaaki, ye tata ti ngudi mwana. ⁵² Baakulu ba kala dilaaka phe ba kala ye kiadi samu di yandi. Mana Yezu ka hoyaka: Lu didiku; keeko wu fwa, kene ku kilu. ⁵³ Phe ba yandiki ku n'seya Yezu, muku zaya na kakala wu fwa. ⁵⁴ Mana ka n'ismbi mu koko, phe hoyi ye ndinga ngolo: Mwana, telama. ⁵⁵ Phe pheve yandi yi n'kabukidi, ye hakana telami; Phe hene n'swa ba n'heka bima bi ku dia. ⁵⁶ Bi buti bi ngunza n'keto bi yandiki ku yituka, phe ba busidi ba tekula phandi kwe mutu mambu mana masalami.

¹Yezu, mu ntangu ka ba kutikisiki ba kumi ye bola,ba hele ngolo ye n'swa mu pheve zi mbi zakulu, ye ngolo zi ki pheve zi ku kodisila ba mbeefu. ²Ba tumi ba teya ki Pfumu ki Nzambi ye ku kodisa ba mbeefu. ³Lu mongiku kima samu di nzietelu, ba kambu, kete ki tini ki n'ti, kete sakoshi, kete di pha, kete mbongo, phe lu kadiku ye ba kazaki boola. ⁴Mu zi nzo zi kaka zi lu banda kwe koti, lu kala mwa muna; phe mwamuna lu kwendila. ⁵Phe, na batu ba luyambiku, lu lubuka mu mavula mana, phe lu nkukumuna pfututu bitambi bi beno, mu ku tendula ki kuma ki bawu. ⁶Beele, phe ba kangadi mu hata ye hata, ye kwe phanzi tsangu mboti ye kwe kodisi mwakulu bimbefo. ⁷Elodi Pfumu zola kwe m'budi matadi widi makulu mana makala kwe salami, phe kakala yaboko kuyindula. Samu ba hika bakala hoyaka na Yowani futumuki ku bafwa. ⁸Baatu bakaka ba hoyiki na Eliya wiisa ; ba hika na m'bikudi (polofeti) mosi mukati di ba bikudi ba mbuta wu futumuki. ⁹Mana Elodi ka kala hoyaka: yi n'tabusisi Yowani n'twa; na kene bwa wandutu, wu yi kwe wi ba kwe hoyidi biima bi bwaabu? Phe ka diingi ka ka'mona. ¹⁰Ba ntumwa, ba kala mu ku kabuka, ba teele phandi kwe Yezu maakulu ma ba sadi. Ba moongi ye yaandi, phe ba katuki beele ku khaala, ku ndambu yi mavulu ma ba telaaka Betesayida. ¹¹Bi buka, ha biyeebe, bi n'leende. Yezu ba yambi, phe ka kala ba hoyila mu ki Pfumu ki Nzambi ; ye ka kodisi phe baatu ba bakala ye m'pfunu ku kola. ¹²Samu masika ma yandiki kwe bwi, ba longoki baa kuumi ye bole ba phusani, phe ba n'kambaka : Kabula kibuka, mukusia ne beenda mu mahata ti mu mahata ma n'tseke ma nziunga, samu di ku nimba ye ku dinga bima bi ku dia; mu diambu ntwene haka ha nkatika tseke(n'toto wu konda ma dia). ¹³Yezu ka ba samunaka : Lu ba heka Be nweni bima bi ku dia. Mana ba kabusi mvutu : Ntwene kaka ye ma pha ma tanu ti ye ba mbisi ba mamba boola, kolu na ntwenda be twetu ntwe suumba bima bi ku dia samu di n'kangu wawu. ¹⁴Mu kutala, ha kala ye ki tesu ki mafunda ma tanu ma ba yakala. Yezu ka hoyaka kwe balongoki baandi : Lu bazakadisa mu n'longa wu makumi matanu. ¹⁵Ba sadi bwa buna, ba bazakadisi baakulu. ¹⁶Yezu mongi ma pha maa matanu ti ye ba mbisi ba mamba ba boola, phe, tadisi meso ku zilu, phambudi bi dia. Phe, kabisi bi dia, phe hene kwe ba longoki, mu ku songa na ba kabisa ku kibuka. ¹⁷Baakulu ba diidi phe ba yukuti, phe bisa kabusa bi tunga makumole bi bi tini bi ma pha bi kabaasi bi seele. ¹⁸Kilumbu ki mosi ki ka yenda sambila Yezu ku khaala, ka kala ye ba longoki baandi, ba hiudi ngiufu yayi: Na ba kwe hoyi yene mene? ¹⁹Ba kabusi mvutu: Yowani mbitiki, ba hika, Eliya; ba hika diaka, mosi mu kati di ba polofeti (m'bikudi) futumuki. ²⁰A beno, ba hiudi, na lweka hoyi yene? Phiele kabusi mvutu: Klistu wu Nzambi. ²¹Yezu ba busidi ye ku ba tsikaka ba hoyiku kwe mutu. ²²Yiki diaka na ku fwene mwana mutu ka mona phasi ziingi, ba n'losi kwe ba mbuta ba dibundu, kwe ba nganga Nzambi ba mitsiku ti ye kwe ba siklibi, ba n'hondi, phe futumuki ku manima ma bilumbu bitatu. ²³Phe ka hoyaka kwe baakulu: Na mutu kazodi kisa ku ma nima ma mene, ka busa mambi maandi, ka mongaka konso kilumbu kiyeka ki kulunzi diandi, phe ka ndanda. ²⁴Samu wuna zola ka hulusa luzingu lwandi ka lu ladisa, mana wuna ladisa luzingu lu yandi samu di mene ka hulusa lwo. ²⁵Mu nki di n'sadisa mutu kanunga n'toto waakulu, na yandiene keka di bebisa to ka di ladisa yandiene. ²⁶Mu diambu wuna kala ye tsoni zi mene to zi ndinga mene, mwana mutu phe ka kala ye tsoni zi yandi, mu tangu di ka kwisa mu n'kembo-andi, phe ye mu n'kembo tata ti ye di ba wanzio ba santu. ²⁷Yeeka lu samuna mu ma songa, ba hika mukati di baatu ba bene haka ba fwoko na ba mweneko kimfumu ki Nzambi. ²⁸Kunima bilumbu nana haka hoyi mambu mana, Yezu mongi Phiele, Yowani, Zaaki, phe ba tombuki ku mongo samu di ku sambila. ²⁹Mu tangu bakala sambilaka, kilunzi ki yandi ki sobi nkadilu, phe n'lele yandi kumi wu ka seme ye ku ngenge. ³⁰Phe tala baatu bola ba kala solulaka ye yandi, ba kala Moyize ye Eliya, ³¹bana, ba monani mu kati di n'kembo, ba hoyidiki kwenda ku yandi ku ka ye lungisa ku hata di Yeluzalemi. ³²Phiele ye ba nduku baandi ba kala ku mwa kilu, mana, mu tangu ba sakuki ku kilu, ba mwene n'kembo Yezu ye batu bola ba ka kala bawu. ³³Mu tangu ka hambasani Yezu ye batu bana, Phiele ka n'kambaka: N'longi, ku kala mboti ntu kala hakaka; Ntu tunga zi nzo Nzambi tatu, mosi yi ngeyi, mosi yi Moyize phe mosi diaka yi Eliya. Ka kala yabaku mambu ma ka kala hoyaka. ³⁴Samu ka kala hoyaka bwabuna, dituti dimosi diisi disa ba fika; phe ba longokiba wudi boma ha ba ba mwene ba koti mu dituti. ³⁵Phe mu kati di dituti ndinga yi lubuki, yeke hoyi: Wandu kene mwana mene wu tondama, mwe yandi tsiidi kiitu ki mene kiakulu, lu m'wila. ³⁶Ha yi yambudi ku hoyi ndinga, Yezu sele yandi bu hika. Ba longoki ba yambudi ku hoyi, phe ba samuniku mutu, mu tangu diadina, ha nkatu kima mu mambu ma ba mwene. ³⁷Ku nkiel-andi, ha ba kulumuki ku mongo, kibuka kiingi kisa ku ntwala Yezu. ³⁸Phe tala ha kati dikibuka mutu mosi wu kala ya mukaka: N'longi, yeka ku lombi ndolula, n'tala mwana mene wu yakala, mu diambu ka ngiene yandi bu hika. ³⁹Pheve mosi yi n'kotidi, phe mbala mosi yandi ku yamuka; mana phe pheve yene yi yandiki ku n'tukikisa ye ngolo zaakulu; phe ye ku n'yangisaka, ye bulu bwakulu mu ku songa na ka katuka belebele ye Yezu, ku nima di ku n'zebisa. ⁴⁰Taata hoyi: Yi ba lendikiki ba longoki baku mukusia na bakula pheve ya, mana ba kukiiku. ⁴¹Kibuka ki batu ba konda ku ndima phe ba balula zi mbundu, ba kabusidi Yezu, ti kuna nki ntangu yi banda kala ye beno, phe yi banda lu sadisa? Za 'nata mwana-ku. ⁴²Samu ka kala phusanaka, pheve zi mbi zi n'losi mu mafu mwana, phe zi yandiki ku n'tungisa mwana. Mana Yezu zi nganini pheve zene, phe n'hulusi mwana, ku nima n'kabusi kwe tata-andi. ⁴³Phe bakulu ba bangi 'nene Nzambi. Mudiambu konso mutu ka kala mu ku yituka phe mu kiesi ki mambu ma ka sadi Yezu, ka hoyaka kwe ba longoki bandi: ⁴⁴Samu di beno, luwa mboti mambu mama: Mwana mutu ba fweti n'kaba ha moko ma batu. ⁴⁵Mana ba longoki ba kala zayaku di hoyi dina; dikala di ku sweka samu di bawu, mu ku songa na ba yabiku nkadilu; phe ba kaloko ye boma muku n'hiula samu di diambu diana. ⁴⁶Mu ku tala, ngindu mosi yi ba yisidi baakulu ku mbundu, ba zodi ba yaba nki mutu mutu mu kati di bawu wu kala mbuta. ⁴⁷Yezu, mu ku tala di banza di bawu, mongi mwana mosi wu nkeke, n'sidi belebele ye yandi, phe ka ba kambaka: Konso mutu n'yamba mwana wandu mu zina di mene, ngiembe mene; ⁴⁸phe konso mutu ngiamba mene, ka yembe tata wuna wu ntuma mene. Mu diambu wu wene wu nkatika nkeke mu kati di beno kulu, ye yandi wene mbuta. ⁴⁹Yowani mongi ndinga, phe ka hoyaka: n'longi, ntu mwene mutu mosi weka kwe kudi pheve zi mbi mu zina di ngeyi; phe ntu m'busidiki ka yambula, samu keko ye beto. ⁵⁰Lu m'busidiku, ba kabusidi Yezu; mu diambu

wuna konda lu telemina kene samu di beno.⁵¹ Di phusani tangu di ka fweti katuka ha n'toto, Yezu mongi ki kese ki kwenda ku hata di Yeluzalemi.⁵² Hitiki ha twala yandi ba mwangi tsangu, ba yele phe ba koti mu mwa hata di batu ba samadiya, mu ku songa na ba n'yidikila kizika.⁵³ Mana ba n'yembeko ha ka tudi, mu diambu ka kala kwendaka ku Yeluzalemi.⁵⁴ Ba longoki, Zaaki ye Yowana, ha ba mwene bwabuna, ba hoyaka: Pfumu, zodi ntu hana n'swa mu ku sia na mbawu yi ku zilu yi kulumuka phe yi ba zinisa bakulu?⁵⁵ Yezu baluki kwe bawu, phe ba nganini, ye ku hoyaka: Lweka yabako nki pheve lwene yawu.⁵⁶ Mu diambu mwana mutu kisi, keeko samu di ku ladisa mioyi mi batu, mana samu di ku ba hulusa. Phe ba yele mu hata di hika.⁵⁷ Mu ntangu ba kala mu nzila, mutu mosi ka n'samunaka: Pfumu, yi ku landa mwakulu mu kwenda.⁵⁸ Yezu n'kabusidi mvutu: Ma bata mene ye ki hanga, phe ba nuni ba ku zilu bene ye ma zamba: Mana mwana mutu keko ye ki zika ki ka fweti phemisina n'twa.⁵⁹ Ka hoyaka kwe wu hika: Landa mene. Phe ka kabusi mvutu: Pfumu, pheka n'swa yenda ye n'zika tata mene.⁶⁰ Mana Yezu ka n'kambaka: Yambula ba fwa ba ziika zi mvumbi zi bawu; ngeyi, ndanda wenda we mwanga tsangu zi ki pfumu ki Nzambi.⁶¹ Wu hika ka hoyaka: Yiku landa, pfumu, mana pheka n'swa yenda ye lenga ye batu ba ku nzo mene.⁶² Yezu n'kabusidi mvutu: Konsomutu sia koko mu ki phundudilu mafu, mana ka kabula meso ku ma nima, keko mutu wu tadidi ki pfumu ki Nzambi.

10

¹Ku nima di mambu ma mana, Pfumu soodi diaka ba longoki makumi tsambwadi, phe ba hitiki bole-bole ha ntwala yandi mu mavulu maakulu ti ye mu bi zika bi ka nka kwenda yandiene.² Ka ba samunaka : Kilanga kiene ki mbuta, mana ba tsadi bene ba nkeke. Lu n'lendika n'kwa Kilanga ka hitika ba tsadi mu kilanga kiandi.³ Lwenda ; lu tala, yeka lu tuma neti bana ba ma meme ha kati di ba mbwa ba n'tseke.⁴ Lu natiku kete photofe(mwa sakoshi di mbongo), kete sakoshi, kete sabati, phe lu hekiku mutu mboti mu nzila.⁵ Mu zi nzo zi kaka zi lu kota, lu hoy ntete: Ngemba yi kala mu nzo yayi! ⁶Phe na muna kati di nzo mwene ye mwana wu ngemba, ngemba beno yi zakala mwe yandi; na loh(mweko), yi lu kabukila ngemba. ⁷Lu zakala muna nzo ya yina, ye ku diaka ti ye ku nwaka bina ba banda lu heka muna nzo yayina; mu ku tala, n'tsadi ka fweti monga lu futu lwandi. Lwendiiku muna nzo ye nzo.⁸ Mu mavulu ma hika mana lu kota, phe mu ba lu yamba, lu dia bina ba lu heka. ⁹Lu belusa(kodisa) ba mbeefo bana ba kala mwoh, phe lu ba kamba: ki pfumu ki ma zilu ki phusani ye beno.¹⁰ Mana mu mavulu ma hika ma lu kota, phe mu ba konda lu yamba, lwenda muna ma bala-bala maandi, phe lu hoy: ¹¹Ntweka nkukumuna samu di beno ata pfututu mafu ma mavulu ma beno mana ma nangitini mu malu ma beto; lu yaba mani na ki pfumu ki ma zilu ki phusani. ¹²Yeka lukamba mu bilumbu biabi hata dina di niokuka kuhioka hata di sodome.¹³ Phasi kwe ngeyi, Kolazin! phasi kwe ngeyi, Betesayida! samu, na bi pha bina bi salami ha kati di beno bi salamani mu kati di hata di Tyr ye mu hata di Sidoni, mbele kiana ba nka balula zi mbundu zi bawu, mu ku mongaka sakoshi ye mbombi mbawu. ¹⁴Kikuma kia kina, mu ki lumbu ki ku sambisama, ma hata ma beno ba ma sambisa ye phasi ziingi ku hioka hata di Tyr ye di Sidoni. ¹⁵Phe ngeyi, Kapernawum, wu ba tombula ye kuna zilu, ba ku kulumuna ti ye kuna bilumbu bi ba fwa.¹⁶ Wuna lu wila ngwididi, wu na lu losa ndosi phe mene; phe wuna ndosa mene, losi phe wuna wu ntuma.¹⁷ Bakulu ba makumi tsambwadi bisa kabuka ye kiesi, yeku hoyaka: Pfumu, ata pheve zi mbi zi ntu lemvukidi mu zina di ngeyi. ¹⁸Yezu ka ba kmbaka: nkele mbonaka satana tuki ku zilu keka bwa neti n'seni-seni.¹⁹ Lu tala, yilu hele ki yeka ki ku kangala ha ntandu ba nioka ye ba ngomanga, phe ha ntandu ngolo zaakulu zi mbeni; phe ha nkatu kima ki fwene ki lu sala mbi. ²⁰Nkiakina, lu sepidiku samu pheve zi mbi zi lu wididi; mana lu sepila samu ma zina ma beno ba sonami ku zilu. Mu ntangu ya yina kaka, Yezu kiesi ki n'kwete mu nzila pheve san'tu, phe ka hoyaka: Yi ku hele lukumu, tata, Pfumu zilu ye n'toto, mu phila wu sweka bima biabi ku ntwala batu ba ngangu ye ba mayele, phe mu phila wu sa tendula bioh ku ntwala bana. Ntambusi, tata, yi ku hele lukumu mu phila wu zodi bwabuna.²¹ Bima biakulu bi pheka kwe tata mene, phe ha nkatu mutu yebe na kene mwana, na keko tata, kete na kene tata, na keko mwana ti ye kwe wuna ka zodi mwana ka tendula.²² Phe, ha ka baluki kwe ba longoki, ka ba samunaka mu ki ngenga: kiesi meso ma meka mona ma lweka mona! ²³Mu ku tala ba pholofeti(ba bikudi) bingi ye ba ntotila ba zodi ba mona ma lweka mona, mana ba ma mweneko, ba wa ma lweka wa, mana ba widiku.²⁴ N'ganga(Mbuta) mosi wu mitsiku telami, phe ka hoyaka kwe Yezu, samu di ku n'meka: N'longi, nki pfwene yi sala mu ku monga luzingu lu konda tsuka? ²⁵Yezu ka n'kambaka: Nki ba sonika mu mi tsiku? Nki tangaka? ²⁶Kabusi mvutu: N'zola Pfumu, Nzambi ngeyi, ye mbundu ngeyi yakulu, ye moya ngeyi wakulu, ye ngolo zi ngeyi zakulu, phe ye ngindu ngeyi yakulu; phe phangi-aku bwoso ngeyene. ²⁷Kabusi mvutu bu nkete, n'kambi Yezu; sala bwa buna, ye zinga.²⁸ Mana yandi, ka zodi ka zikisa mboti, hoyi kwe yezu: Ye na kene phangi mene? ²⁹Yezu kabukidi ndinga, phe ka hoyaka: Mwana yakala mosi katuki ku Yeluzalemi kulumuki ku Yediko. Bwidi ha moko ma ba phumbulu ba mbi, bana ba n'zebisi, ba n'budi makofi, phe ba yele, ba n'sisi ku nkala lu fwa.³⁰ Mbuta dibundu (N'tambiki) mosi, wanduna mu ki tsunzu wu yenda kulumuki mu nzila yayina kaka, ha ka m'mwene mutu wana, n'hioki kwandi. ³¹Nganga Nzambi mosi wu kanda di Lewi(levi), yandi phe ka kumi ha kizika kiakina, ha ka m'mwene, hioki kwandi. ³²Mana mutu Samadiya mosi, wu kala mu nzietelu, mu ntangu kisi hakana, wudi kiadi ha ka m'mwene. ³³Ka phusani, phe n'kasi bi tendi zi phuta, ye ku n'tiakilaka masi ti ye malafu ha zi phuta; phe m'matisi ha ntandu phunda yandi, we n'sisa ku nzo ba nzenza mosi phe mongi kiyeka ki ku m'bukisa zi phuta. ³⁴Kilumbu ki lende, bendi makumi mola ma makuta; hene kwe n'kwa nzo ki nzenza, phe ka hoyaka: monga ki yeka ki ku tsasa kimbefo ki yandi, mbongo zina futa zi luti kiteso ki mbongo zi yi ku sididi, yi kwisa ku kabusila hana yi kala muku kabuka.³⁵ Na mukati di ba batatu weka mona wene phangi mutu wuna wu bwidi ha moko ma ba phumbulu ba mbi? ³⁶kene wuna sadidi kiadi kwe yandi, kabusi mvutu mbuta di bundu di mitsiku. Phe Yezu ka n'samunaka: Ndonda, phe sala phila mosi.³⁷ Mu diambu Yezu ka kala mu nzila ye ba longoki ba yandi, ba koti mu hata di mosi , ye mwana n'keto mosi, ba tediki Malata, n'yembe mu nzo yandi. ³⁸Ka kala ye

phangi mosi wu n'keto ba tediki Madiya, wanduna, ka kala zakadiki ha malu ma Yezu, ka widiki ndinga yandi.⁴⁰ Malata, kangamiki mu bisalu bingi bi ku yidika nzo, wisi diaka phe ka hoyaka: Pfumu, bwa buna bweka ku hoyiloko kima bu ka ngiambudidiki phangi mene n'keto yi lu sila bima? n'samuna kiisa kisa tsadisa.⁴¹ Pfumu n'kabusidi mvutu: Malata, Malata, weka di yangisa phe weka di heka phasi samu di bima bingi.⁴² Kima kimosi kiene m'pfunu wiingi. Madiya ka soodi kima ki m'pfunu, ki ba konda n'hotumuna.

11

¹Yezu kasambidiki kilumbu ki mosi ha phalashi mosi bwabu. Mu ntangu yi ka manisi ku sambila, mosi mu kati di ba longoki ka n'kambaka : Pfumu, ntu longa ku sambila, bwoso Yowani ka longi kwe ba longoki ba'ndi.² Ka ba samunaka: Na lweka sambila, lu hoya: Tata, zina di ngeyi di monga lukumu; phe ki Pfumu ki ngeyi kiisa.³ Ntu heka di pha di beto di konso kilumbu.⁴ Ntu lolula masumu ma beto, samu beto phe ntu lolulaka kwe konso mutu wuna ntu sala mambi, phe ntu natiku mu mi mekanu.⁵ Ka ba samunaka diaka: Na mosi mu kati di beno kene ye nduku, phe kende ke 'mona ha kati-kati di kisuku phe ka n'samuna: Ndefisa ma pha matatu,⁶ samu mosi mukati di ba nduku ba mene ka nkumini ku nzo , phe yeko ye kima ki kudia ki pfwene yi n'heka,⁷ phe na, muna kati di nzo yaandi, ka kukabusila mvutu: Ntungisiku, kiafulu kiene ki ku kasa yandika kiana, bana ba mene ye mene ntwene ku thangi pfweneko yi telama yisa ku heka ma pha, ⁸ yeka lusamuna, kete ka telamiku samu di ku n'heka kikuma kene nduku zandi, ka telama kaka samu di mi tungisi mi yandi phe ka n'heka bina bi n'yene m'pfunu.⁹ Phe mene, yeka lu samuna: Lu lombaphe ba lu heka, lu dinga, lu mona, lu beetika ku kiafulu, ba lu kangudila.¹⁰ Samu konso mutu wuna lombaphe, ka monga, konso wuna diinga, ka mona, phe ba kangula ku mutu wuna budi kiafulu.¹¹ Nki tata mu kati di beno fwene ka n'heka mwana'ndi ditadi, na ka n'lombi di pha? Ho lowa, na ka lombaphe mambi maamba, fwene ka n'heka nioka ha phalasi mambi maamba?¹² Ho lowa, na ka lombaphe diaki, ka n'heka ngo manga? ¹³Ye ngituka, baatu ba nkabu lwene, lu yeebe ku hana bima bi bu nkete kwe bana beno, mu nki ki kuma tata wu zilu ka konda hanina Pheve Santu ku bana ba n'lombaphe.¹⁴ Zu kudi pheve mosi yi mbi yina yi kondiki kuhoya. Ha yi lubuki pheve yeene yi mbi, mutu wuna wu kondiki kuhoya hoyi, phe kibuka ki yandiki ku yituka ye kiesi. ¹⁵Mana ba kaka mu kati di bawu ba hoyaka: Mu nzila pfumu wu pheve zi mbi, keka kula pheve zi mbi.¹⁶ Phe batu ba kaka mu ku songa ba m'meka, ba n'lombi ki dimbu ki tuki ku zilu. ¹⁷ Mu diambu Yezu ka zeyeeke zi ngindu zi bawu, ka ba samunaka : Konso kipfumu ki di kabisi kiawene kiene ki ku dibebisa(kieka dibebisa), phe nzo mosi yeka bwa ha ntandu nzo kaka.¹⁸ Na Satana kene wu ku dikabisa yandiene, nki phila na n'toto yandi wu ki Pfumu ka zinga, samu lweka hoyaphe na yeka kula pheve zi mbi mu nzila Pfumu wu pheve zi mbi? ¹⁹phe na mene, yeka kula pheve zi mbi mu nzila Pfumu wu pheve zi mbi, bana ba beno, mu nzila yina beka kudila? Kikuma kiakina bakala bawene ba zusi ba beno. ²⁰Mana, na mu nzila n'lembo Nzambi yeka kula pheve zi mbi, kipfumu ki Nzambi kisiiki phe kwee beeno.²¹ Mu tangu mutu ngolo phe wuna wene ye bi nwanini bi mboti keka batila nzo yaandi, bima biakulu bina ke biawu biene bi ku batila mboti mboti. ²²Mana na wuna wene ngolo ziingi ku hioka yandi kiisa phe ka n'nunga, ka m'monga biawu bi nwanini biakulu bi ka sididiki kitu, phe ka kaba bi nwanini bi yandi.²³ Wuna weko ye mene kene mbeni mene, phe wuna vukanoko ye mene ka mwangana.²⁴ Pheve mbi ha yi lubuki mukati di mutu, yi kwenda mu zi phalashi zi konda m'pfunu (zi konda kiosi), samu di ku dinga homa ha ku phemina. Ha ka mweneke, ka hoyaka : yi kabuka mu nzo mene yi ndubukiki; ²⁵Phe ha ka tuula, wisi wana yo yi ku kombula phe yi ku yidika kitoko. ²⁶Phe ka kabuka, ye ka monga pheve zi mbi zi hioki yandi tsambwadi; zi kota mu nzo, zi zakala, phe nkadili yi tsuka yi mutu wandu yi kala yi mbi ku hioka yina yi ntete.²⁷ Mu diambu Yezu ka hoyiiki bwabuna, mwana n'keto mosi, ngutu ndinga ha kati di kibuka, ka n'samunaka : Kiesi kifundu kina ki ku nete! Kiesi layeno mana ma ku yemiki! ²⁸Phe n'kabusidi mvutu: mu masonga kiesi ku batu bana bawa ndinga Nzambi ye ba batila yo!²⁹ Neti batu ba wongamiki mu kibuka, yandiki ku hoyaka: ki tini ki n'kangu wandu kiene ki batu ba nkabu; kieka lombaphe kipa ki mosi; ba n'hekako ki pha ki hika na keko ki ba hele Yonasi. ³⁰ Mu ku tala, phila mosi na Yonasi ka kala ki pha samu di n'kangu wandu.³¹ n'keto ntotila wu kumwini ka telema, mukilumbu ki kusambisana, ye batu ba n'kangu wandu, ne ka ba bela, samu keeka kwisa mu zi tsuka zi n'toto samu di kuwa nduka zi salomoni; phe tala, hene haka ye wuna hioki salomoni. ³²batu ba mavula ma niniwi ba telama, mu kilumbu ki kusambisana, ye n'kangu wandu phe ka m'bela, samu ba baludi zi mbundu phe balombi ndolula ku malongi ma yonasi, phe tala, hene haka ye wuna n'hioki yonasi.³³ Ha nkatu mutu lemisa mwinda samu ka n'sia ha phalasi yi phungama, holowu mu tsi kitesilu ki bima bi yumuka, mana ba n'siaka ha ntandu kima, mu ku songa na bana beka kota ba mona miesi. ³⁴Disu diaku diene mwinda wu luutu lu ngeyi. Disu di ngeyi mu ntangu diene di bu nkete, lutu lu ngeyi lwakulu lwene mu miesi, ,mana ne disu di ngeyi na dieko di bu nkete, luutu lu ngeyi phe lwene mu kati di phiba. ³⁵Yilama mu kusonga na mwinda wuna wene mu kati di ngeyi ka kadiku phiba. ³⁶ Mu kutala na lutu lu ngeyi lwakulu lwene lu miesi, lweko ata kitini ki mosi mu kati di phiba, lukala lwa kulu mu miesi, bwoso ka ku semisina mwinda miesi mi yandi. ³⁷ Mu ntangu kakala hoyaka yezu; Fadizie mosi n'lendiki kenda ke dia madia ma mwini ku nzo yandi. Koti, phe ba yandiki kudia ye yandi. ³⁸ Fadizie mwene, yituki samu ka yebidiku ku ntwala ku dia. ³⁹Mana pfumu ka n'samunaka: beno, ba Fadizie, lu sukulaka ha nzila di koba ye dilonga, mana phe mu kati lwene ba kabasi ye nkadilu yi ku hotumuna bima mu kingolo ngolo phe ye nkabu. ⁴⁰ Lukonda ki kuma! Wuna wu sala phenza ha nzila kasaloko diaka kati. ⁴¹ Lu hanaka di kabu di kati kwee ba phutu, phe tala, bima biakulu bi kala bi bu nkete samu di beno.⁴² Mana phashi kwe beno, ba Fadizie! Samu lu futaka mosi ye kumi di n'ti wu mananashi ma bu nkete, ye di mu nzila, ye di mi ti miakulu, mana phe lweka simboko mboti ku sambisana ye zola di Nzambi: Diene hakana di lu fweti sadila, phe lu shisiku bima bina bi hika.⁴³ Mana phasi kwee beno, ba Fadizie! Samu luzolaka phalashi yi ntete mu zi nzo nzambi, phe zimboti mu ma bala bala. ⁴⁴ Phasi kwe beno! Mu diambu lwene neti ma bulu ma zi mvumbi mana ma kondaa di

monisa, ha ntandu mawu ba kangalaka mu ku konda ku zaya.⁴⁵ Mosi mu kati di ba nganga nzambi ba mi tsiku mongi ndinga, phe ka n'samunaka: N'longi, mu ku hoya buna, weka safula beto. ⁴⁶ Phe Yezu hene mvutu: Phasi ku beno diaka, ba nganga nzambi ba mi tsiku! Samu lu hekaaka batu ma zitu ma buulu mu ku nata, phe maambu ma lu konda simba benweno kete ku n'lembu mosi. ⁴⁷ Phasi kwe beno! Mu diambu lu tungaaku ma ziamu ma ba mbikudi(pholofeti) mana ba sisa ba tata beno. ⁴⁸ Lu hanaku zi nteendula ku bisalu bi ba tata beno. Bisalu biene, samu bawu ba hondiki ba mbikudi, mana beno lweka tunga ba ma ziamu ma bawu. ⁴⁹ Kikuma kiakina nduka zi Nzambi zi hoyi: Yi ba hitikila ba mbikudi ye ba teyi, Mana bawu ba ba honda ba hika ye ku niokula ba kaka. ⁵⁰ Mu ku songa ne ba hiula ki sambu kwe dibuta diadi di meenge ma ba mbikudi baakulu mana ma mwangana tuka luyandiku lu n'toto, ⁵¹ Yandika meenge ma Abedi tii ye kuna meenge ma Zakadiya, ba ba hondi yandi ha meese ma ki minge ye kuna nzo Nzambi: Ntambusi, yeka lu samuna, ba lōmba lu futu kwe di buta diadi. ⁵² Phasi kwe beno, ba nganga Nzambi ba mitsiku! Samu lu katudi vungula di mazaya ma n'toto, lu kotiku benweno phe lu busidi ku kota bana ba zodi ba kota. ⁵³ Mu ntangu ka lubuki hakana, ba Siklibi ye ba Fadizie ba yandiki ku n'dindika ye ngolo-ngolo, phe ba yandiki ku n'tuma ka howa mu diambu di bima biingi, ⁵⁴ ye kwe n'leeki mitambu, mu diambu ba kwata ma hoya ma yandi ma hika mana ma lubuki mu n'wa yandi.

12

¹ Ha nima di bima bia bina, batu bakala ba vukaniku mu bi buka, ti ye kuna ba yandiki ku di tindika bana ye ba kweno, yezu yandiki ku hoya kwe ba longoki bandi; ku ntwala makulu, lu di batila ku ma pha ma ba Fadizie, mana ma kala ma bungumba. ² Heko ye kima il ku sweka ki konda yabana, ata kima ki kitsweki ki konda zayana. ³ Kikuma kiakina ma kulu ma lu hoya mu phipa ma wisama mu miesi, phe mana lu fweta mu kutu mateya ma ha ntandu n'dilu nzo. ⁴ Yeka lusamuna, ku beno lwene banduku ba mene; lu bangiku ba ba honda lutu ye ku nima bafweneko basala kima ki ngolo. ⁵ Yi lu songila na wu lu fweti banga. Lu banga mutu, ku nima di ku honda kene ye kikesa ki ku losa ku bilungi, yi lu kembe wanduna lu fweti banga. ⁶ Ntu tekaku bi mbonzi bi tanu samu di biswekilu biola? Nkiakina, heko kete mosi wene wu lala kwe nzambi. Phe ata tsuki zi n'twa beno zaakulu zene zi kutanga. ⁷ Lubangiku phe: lwene ye m'pfunu wingi ku hioka bi mbanzi bingi. ⁸ Yeke lu samuna, konso mutu tanga zina di mene ha ntwala batu, mwana mutu phe ka tanga zina di yandi ha ntwala ba wanzio; ⁹ mana wuna ntuna ha meso ma batu yi n'tuna hantwala ba wanzio ba nzambi. ¹⁰ Phe konso wuna hoya dimbi samu di mwana mutu, di mbi di yandi di lolusama; mana kwee wuna hoya di mbi samu di Pheve Santu, di sumu di yandi di lolusamoko. ¹¹ Mu ntangu ba lu nata ha ntwala nzo nzambi, ha ntwala ba zusi ye ba pfumu, lu di yangisiku mu phila yi lu dingila ki nunga ku kala mu mambu mana lu hoya. ¹² Samu pheve santu yi lu longa mu ntangu yayina mana lu fweti hoya. ¹³ Mutu mosi ka hoyaka kwe yezu, ha kati di kibuka: N'longi, hoya kwe phangi mene wu yakala ntu kabana kimvwama ki beto. ¹⁴ Yezu n'kabusi mvutu: Ah mwana yakala, na phele kiyeka ki ku kala zusi beno, holowu samu di ku kabisa bima bi beno? ¹⁵ Ka ba samunaka diaka: lu dibatila ye bu nketemu nkadilu yi ku di hana ku ki mvwama, samu mu kutala luzingu lu mutu lweko mu ki mvwama ata ki hioki kiteso. ¹⁶ Phe ka ba samuna kingana kiaki: mafu ma mvwama mosima hene lufutu lwingi. ¹⁷ Phe yindudi mu kati di mbundu yandi, ye ku hoyaka: nki yi sala? Samu yeko ye kizika ki kusia bima bi nkatudi. ¹⁸ Tala, ka hoyaka, buna yi sala: yi honda ki swekidi ki mene ki bi meninu, yi tunga kima ki mbuta mbuta, yi wongika bima bi mene bia kulu bi nkatudimu bilanga phe ye bima bi mene biakulu; ¹⁹ Phe yi hoya kwe moya mene: moya mene, wene ye bima bingi biku sweka samu di zi mvula zingi; phema, dia, nwa, ye sepila. ²⁰ Mana nzambi ka n'samunaka: mutu wu zingindu zi konda m'pfunu! Phipa yayiyi, kaka moya ngeyi ba n'lomba diaka; ye bima bi yidikiki, bi kala bima mana? ²¹ Diene bwabuna kwe wuna weka wongika bi mvwama samu di yandiene, ye wuna weko mvwama samu di nzambi. ²² Yezu hoyi dika kwe ba n'longoki: ki kima kiakina yeke lu samuna: lu di yangisiku samu di luzingu lu beno mu bima bi lu dia, ata samu di luutu lu beno ne nki lu vwata? ²³ Luzingu lu hioki bima bi ku dia, phe nkutu lu hioki milele mi ku vwata. ²⁴ Lu tala ye ku keba ba nuni: ba kunaku phe ba katulaku bima, beeko kete kiswekidi ki zi mbuma holowo ngunzu, phe nzambi ka ba tsasaka. Mbala kwa lwene ye m'pfunu ku hioka nuni! ²⁵ Na mu kati di beno, mu kete kete di yaandi, fwene ka yika kitini ki kinkoso mu kiteso ki luzingu luyandi? ²⁶ Na lu fweneko ku sala ata kima ki nkeke, nki kikuma lweke kwe si ketete ku mbundu samu di bima bi hika? ²⁷ Lu tala nki phila bivulaka bi ntundu bi kaseme: bisalalaku phe bi dingaku; mana yeka lusamunaata Salomoni, mu n'kembu yandi yaakulu, ba m'vwatisiku neti mosi mukati dibyawu. ²⁸ Na nzambi keka vwatisa kisaka ki kiene lelo mu masola phe ki ba losa mbasi ku fuulu di mbawu. ²⁹ Phe beno, ludingiku bina lu dia phe ye bina lu nwa, phe lukadiku ye keteete ku mbundu. ³⁰ Samu bima bina biakulu, bene ba miphakanu ba n'toto ba bi dingaka. Tata beno zeye na lwene biawu m'pfunu. ³¹ Mu kutala lu dinga ki pfumu ki nzambi; ye bima bina biakuulu bi luhekama mu nzila ki pfumu ki nzambi. ³² Bangiku, mwa kibuka ki ma meme; samu tata beno ka mwene bu nkete bu ku luheka ki pfumu. ³³ Lu teka bima bina lwene biawu phe lu hana mu dikabu kwe ba phutu. Lu disadila zi mbongo zina zi kondaa beba, ki mvwama kima kinda hwa ku zulu, ku bakonda phusana biifi, ye ku bakondoka tuula batu ba mbi samu di ku bebisa. ³⁴ Samu hana hene ki mvwama ki ngeyi, mbundu ngeyi phe yi kala hakana. ³⁵ Nzo zi ngolo zi beno zi kala zi ku ziunga, phe minda mi beno mi ku lemisa. ³⁶ Phe beno, lu fwanana ye batu bana beka hingila pfumu bawu kisa kabuka ku feti, mu ku sia na lu n'kangudila buna keka kuma ye keka betika. ³⁷ Kiesi ba tsadi bana ka wana n'longi, mu kwisa ku yandi beka hingila! Yeka lu samuna mu masonga, ka ba ziunga, ka ba sia ha mese, phe ka phusana sa, u di ku ba heka bi dia. ³⁸ Ka tudi mu ntangu zoola to yii taatu yi ku phipa, kiesi, ba tsadi bana, na kisa ba wana mu ku kengidila! ³⁹ Lu yaba bwo mboti, na pfumu nzo ka yabani mu nki tangu mwifi ka fweti kwisa, ka nka kengidila phe ka nka yambudiloko mwifi ka kota mu nzo yandi. ⁴⁰ Beno phe, lu kala ba yilama, samu mwana mutu ka kwisa mu ntangu yina lu konda yaba. ⁴¹ Piele ka n'samunaka: pfumu, kwe beto, ho kwe beto kulu, weka samuna kingana kiaki? ⁴² Phe pfumu

ka hoyaka: Nki n'sweki wu kwikama ye xu ku di keba wunz ka heka kiyeka , n'longi kwe batu ba yandi, samu di ku ba heka ma dia mu ntangu yi fwana? ⁴³ Kiesi n'tsadi wuna, na n'longi yandi, mu ku tuula, kisa wana keka sala bwana! ⁴⁴ yeka lu samuna mu masonga, ka n'heka ki yeka ki bima bi yandi biakulu. ⁴⁵ Mana na n'tsadi ka di hoyila mu kati di yandi: N'longi mene keka nanga mu kwisa, na ka yandika ku bula batsadi ba ba yakala ye batsadi ba ba nketo, ye ku diaka phe ye ku nwaka phe ye ku di la wusaaka mu malafu, ⁴⁶ n'longi wu n'tsadi wuna ka kwisa mu kilumbu kina ka konda yindula ye mu ntangu yina ka konda yaba, ka n'kula ye ka n'heka ndambu bima bi yandi ye bana ba konda zola. ⁴⁷ N'tsadi wuna, yaaba luzola lu n'longi yandi, kondi yidika kete kima phe kondi sadila luzola lu n'longi, ka bulama mu makofi ma ntalu yiingi. ⁴⁸ Mana wuna, kondi n'zaya, sadi bima bi bu nkete mu ku lolama, ka bulama mu makofi ma ndambu. Ba lomba biingi kwe wuna ba hele biingi, phe ba dindika bwiingi kwe samu di wuna ba hele bwiingi. ⁴⁹ Yisi yi loosa mbawu ha n'toto, phe nki yene biawu mu m'pfunu, na yi lema kene? ⁵⁰ Mbawu yene mbotika yina ba fweti pheka, phe mbala kwa yeka ndangisa samu di ku lungisama! ⁵¹ Lweka yindula na yisa samu di ku lu natina ngembe ha tsi n'toto? Loowu, yeeka lu samuna, yisa lu kabisa. ⁵² Samu yandika lelo, ba tanu mu kati di nzo mosi ba kabana, ba tatu mu ki mbeni ye boola, phe boola ye mbundu mbi samu di ba tatu; ⁵³ Taata mu ki mbeni ye mwana, phe mwana mu kimbeni ye taata, maama mu kimbeni ye mwana phe mwana mu ki mbeni ye maama, nkaka mu kimbeni ye n'tekulu, phe n'tekulu mu kimbeni ye nkaka. ⁵⁴ Ka hoyaa diaaka ku kibuka: Mu ntangu lu mona di tuti di telemi ku ndambu yi di nimbinaka tangu, lu hoyaka mbala mosi: mvula yeka kwisa. ⁵⁵ Phe di salamaka bwana. Phe mu tangu lu monaka m'phebe wisi wu mwini, lu hoyaka: Ku kala mwini. Phe bwaana ma kuma. ⁵⁶ Batu ba konda masonga! Lu yeebe ku yindula nkadilu yi n'toto ye yi zilu; Nki phila lu konda yindula ntangu yayiyi? ⁵⁷ Phe samu di nki lu kondaka yindula benweni mambu ma mene ma masonga? ⁵⁸ Mu ntangu wele ye mbanda ngeyi ha ntuala zusi, sala mu nzila wu di katula ye yandi, mu ku banga na ka ku hingisa ha ntuala zuzi, na zuzi ka ku hana kwe phumbulu wu zenga n'kanu, phe wandu ka ku sia ku boloko. ⁵⁹ yeka ku samuna bwo, saaloko ku lubuka muna na wu konda futa ti ye kuna nzimbu zi tsuka.

13

¹ Muna ntangu yene, batu ba hika ba ba kala hakana beeka n'kamba Yezu mambi makulu mana ma hioki kwe bisi Galileya, Pilatu ka vukisi meenge ye bi tambiki ye bi bawu. ² Ba hele mvutu: Lweka kwikilu ne bisi Galileya bana bakala ba tsumuki ba ngolo ku hioka n'kangu wu Galileya waakulu, Mu diambu ba mwenini bwo buulu? ³ Loowu, yeka lusamuna. Mana ne beno lu konda lomba ndolula masumu, lu fwa beno phe. ⁴ Ho lowu, batu bana ba kumi ye nana bana ba bwidi tangi di maamba di Silowe phe ba di hondi, lu kwikidi beno ne ba kala ye mbi ku hioka batu baakulu ba Yeluzalemi? ⁵ Lowu, yi lu kambi. Mana ne lu lombiku ndolula masumu ma beno, lu fwa beno kulu phe. ⁶ Hoyi diaka kingana kiaki: Mutu mosi ka kala ye n'ti mbuma zi ku dia, (Figue) mu sola di yandi di vinu, wisi samu di ku dinga zi mbuma zi ku dia, mana ka mweneko. ⁷ Muntangu yayina ka hoyaka kwe n'kengididi sola: Tala mvula tatu zi yi kwisa dingaka zi mbuma mu n'ti wandu, mana yi monaku kete mbuma. Zenga wô: Samu di nki keka monga mafu phamba-phamba? ⁸ N'kengidi sola hene mvutu: Pfumu, n'yambula diaka mvula yayi; yi tima mu nkala n'ti yaakulu phe yi sia bi dia bi n'ti samu ka buta. ⁹ Mona ku ntuala ka hana zi mbuma; na bwaana lowu, wu n'zenga. ¹⁰ Yezu ka longiiki mu nzo nzambi mosi, kilumbu ki lumingu. ¹¹ Mu kutala hakala hakana ye mwana n'khetu mosi wu zingiki ye pheve mosi yina yi n'kumisa kifu mu kuulu tuuka mvula makumi ye nana; kakala wu ku kondalala phe ka fweneko mu phila zaakulu ka telama. ¹² Mu thangu ka'mwene, Yezu n'tadisi ndinga phe ka n'samunaka: "Mwana n'khetu, kangulami mu kifu ki kuulu di ngeyi." ¹³ Thetiki mooko ha thandu yandi; mbala mosi telami, phe yandiki ku kumisa n'kembo Nzambi. ¹⁴ Mana pfumu wu nzo nzambi, mu khabu zi mambu ma ka kodisidi Yezu mbeefo mu kilumbu ki lumingu, hoyi ku kibuka: "Hene ye bilumbu bisambanu samu di kusala, lwisa mana lu di kodisa bi mbefo mu bilumbu biabina phe keko mu kilumbu ki lumingu." ¹⁵ Pfumu n'kabusidi mvutu mu mahoya mâma: "Batu ba bilunzi biola! kilumbu ki lumingu, konso mutu hakati di beno ka yambudilaku ngombi yandi tō mwana di mème ha kidiilu samu di ku n'nata ke nwa mamba? ¹⁶ Phe mwana n'khetu wandu, wu wene mwana n'khetu wu Abalayami ye wu ka kwete satana tuuka mvula makumi ye nana, bu fweneko ba n'kangula mu nzengele yina mu kilumbu ki lumingu?" ¹⁷ Ma hoya mana ma basisi ye tsoni ba mbeni ba yandi, ye kibuka kiakulu kikala sepilaka mu bipha bi mboti bi kasadiiki. ¹⁸ Ka hoyaka diaka: "Ye khi ki pfumu ki ma zilu ki fwanana phe ye khi kima yi ki fwanisa?" ¹⁹ Kifwanana ye mbuma mosi yi n'ti wu mutaadi yi ka mongi mutu yakala mosi phe we kuna mu sola; yeka mena, yikumi n'ti wu mbuta, phe banuni ba ku zilu bazingaka mu ma handika ma'andi?" ²⁰ Ka hoyaka diaka: "Ye khi yi fwanisa ki pfumu ki Nzambi?" ²¹ Ki fwanana ye luvidi di mapha di kamongi mwana n'khetu phe siidi mu bi teesilu bitatu bi pfuuba samu di ku vimbisa photophoto." ²² Yezu ka yeleke mu mavula ye ma hata, phe ka yenda longi ye kwendaka tii ye ku Yeluzalemi. ²³ Mutu mosi ka n'samunaka: «Pfumu, hene kaka ye ndambu batu ba huluka?» Bakabusidi mvutu: ²⁴ «Lusala ngolo lu kotila mu kielo ki kheke, Mukutala, biingi ba dinga ba kota mana bakukoko. ²⁵ N'thwadisi nzo mu thangu kakala wu telama, phe ka kangisa kielo, beno ba lwene ha nzila, luyandika ku betika mu kielo ye kuhoyaka: 'Pfumu, [pfumu], thukangudila! Ka lukabusila mvutu: 'Nzeyeko ba kwe lwene.' ²⁶ Phe ludishia mu ku hoya: Thu diidi ye thu nwiniiki ha thwala ngeyi, phe longi mu ba balabal ma beto: ²⁷ Ka kabusaka mvutu: Yi lusamuni bwo, nzeyzko bakwe lwene, lwenda kiana ye mene, benokulu lu lu sadilaadiku masonga. ²⁸ Hene hakana ha hakala bidilu ye kukwetikisa ku meno, mu thangu lu m'mona Abalayami, Izaki, Yakoho ye ba mbikudi baakulu mu kipfumu ki Nzambi ye beno phe, ba lulosa ha nzila. ²⁹ Ba kwisa ku ndambu yi di lubukilaka tangu ye ku di nimbinaka ti ye ku ndambu nōdi ye siide, ye ba zakala ha mesa mu kipfumu ki nzambi. ³⁰ «Bahika mukati di batu ba tsuka ba kuma bathete ye bana ba tsuka ba kuma bathete.» ³¹ Kilumbu kiakina ba Fadizie bisi bisan'kalba: «Ndonda, katuka haka, samu Elodi keka zola ka

kuhondisa.»³² Bakabusidi mvutu: Lwenda lwe hoya kwe dibata dina: tala yekakula pheve zi mbi phe yeka kodisa bimbefo lelo, mbasi ye kilumbu kikitatu yi kwe manisa.³³ Mana bu fwene yi landa nzila mene lelo, mbasi ye kilumbu kina kilanda, samu bu fweneko mbikudi mosi kenda ke fiila kuuma kuhika na keko ku Yeluzalemi.³⁴ Yeluzalemi, Yeluzalemi, ngeyi wu hondaka ba mbikudi ye wuu losilaka matadi kwe ba ba ku hitikidi, Mbala kwa nzodi yikutikisa bana ba ngeyi bwoso khoko kutikisaka zamba di maki ma yandi mu tsi mahele maandi, mana luzodi bwoko!³⁵ Lutala na nzo beno ba lusisa yawu [hakonda batu]. Yeka lusamuna lumbonoko ka tii ye kuna yi kwisa thangu yi lu hoya: Kasakumuka wuna weka kwisa mu zina di Pfumu!"»

14

¹Yezu, kilumbu kikiposa kakoti mû nzo mfumu bamfuadisi Mukusia na kadia, bamfuadisi bakala n'landilaka kana nki kasala.² Ghakana, visite mutu midi wukala mutu lwakulu lunana lukuma kikubela.³ Yezu longi ndinga, kahoyaka ku bamfumu bamin'siku, ye bamfuadisi n'a:kete, bwene ye nswa mû kubuka mutu mû kilumbu kikiposa.⁴ Bakulu buna ba sele kintoni buna bahoya lo ,pe Yezu nkuki belebele ye mbefu wene ,pe n'sidi koko ,mbefu wene pe kodi kabuki kuna katuki.⁵ Kunima kabaghiulaka n'a gha kati ki beno gho mosi muanandi ngombi kabwa mû dibulu si mamba mû kilumbu kikiposa, kan'lubula gho kan'yambula muna dibulu?⁶ Ye bakulu ata mvutu bakabusoko.⁷ Kunima batadi batu bene, batedidi kingana ki batu babavita ku feti: "Iwene baghika béké bwabuna kifulu kikumeso pe bakambi: ⁸gho bakuvita kwe mutu weke sadisa feti,nwaniniku kiti kikuntwala n'tete, Mudiambu kunima du ngeyi ghafwene ghisi mutu n'zitu ,ghoy mfumu wene ye kiyeka kingi.⁹ Mona ,bakutelemisi ku wuna lutediki bankabusi ku kiti ki manima,kina kele bahele n'zitu kala ye n'soni mû kuzakala ghakana.¹⁰ Kasi gho bakuvita,ndonda kuzakala ku kiti kinsuka ,Mukusia n'a mfumu nkwa feti Ghana kakuisa,kakumona pe wa n'a ndukuâma ghioka ku kiti kina kiene kuntwala,mona kala ye lukumu tu lui tu kuntwala babawila kuzakala kumeso.¹¹ Mudiambu, woso ditombula, bankulumuna ,wudikulumuna,ban'tombula.¹² Kakambaka pe wuna sadisa feti,ntangu weky vita batu mû kudia ,tediku kaka biwutu biaku ye banduku baku, gholo base bawu belebele ,sodiku pe bamvwama kaka ,gholo kilumbu bawu Ghana bakuvita basala mana Sadi ngeyi pe.¹³ Ho wusadisa feti ,tela ye baputu,bintingu tu bifwameso.¹⁴ Pe kala ye kiesi Mudiambu bawu bakukoko kukukabusila Bwabuna ,Kasi kukukabukila kilumbu ki bafutumuka batu bamasonga.¹⁵ Kasi mosi gha kati du bawu bakala gha mesa kahoyaka : kiesi ku mutu wuna dia kilumbu madia ma kimfumu ki zulu.¹⁶ Yezu n'kabusidi ne, mutu mosi kasadisi feti dimbuta dikudia,pe katedi batu bwingi.¹⁷ Ntangu yi kudia gha bufwene,tumi mut"uandi kisalu mosi kabakâmbaka ba kaviti ne bima bighidiki bisa badia.¹⁸ Kasi bakulu bakayekele kambi yabana bana bawisani,bakulu balombi ndoluka,wuntete kabakâmbaka,'nsumbi sola dipa,yeke ye taladio ,buna yikwisa lo.¹⁹ Wughika kahoyaka,'nsumbi bibuka bibangombi bitanu,yifweti kwe bameka lelo buna yikwisa lo.²⁰ N'kwawu pe kahoyaka n'y mène n'tuki mû kukwela,buna yikwenda lo.²¹ N'kwawu wu, gha kakabuki,ghene mvutu zazi kwe mfumu andi, mfumu andi kumi ye kiadi, n'tumi kenda ye nzwaku mû mazandu ye kabakâmbaka ,kanata baputu, bintingu tu bifwameso bisa dia.²² Mutu kisalu wu bukenda wisi tu batu bakamwene,Kasi batu bakala bankeke, kifulu kisele.²³ Kunima mfumu andi n'tumi kenda ye muna nzila si mamba, zimasola pe koso mutu wubamona,Mukusia ne nzo yibasa.²⁴ Ghakana yilukambi, gheko ghata,mutu mosi gha kati du babavitiki dia subu dimene.²⁵ Batu bwingi bahele nzila mosi ye Yezu, Yezu kabuki si pe bakambi,'Gho²⁶ mutu kisa kwe mène, gho katuniku tat'andi, ngudiandi,n'ketuandi, bana bandi, bapangi bandi babakala tu babanketo,ata luzingu luyandiene bafweneko kakuma n'longuki mène.²⁷ Pe koso mutu wukonda nata kulunzi diandi, ye kandandiku mène, bafweneko kakuma n'longuki mène.²⁸ N'a gha kati ki beno,gho kasodi kasala kio,kayilama,,kazaya bakulu bikasumba tu ntalu bima bkasadila.²⁹ Gholo, mona kunima du kuyandika kisalu pila yi kumanisa kio lo ye bana bamona babamba samuna ne kumanisa kioko.³⁰ Mutu wandu ga kuyandika kutunga gholo kumanisa Yoko.³¹ Gholo nki mfumu konda zakala ntete mû kayilama, kakala gho fwene ye batu mafunda kumi,kenda kamonana ye wu weke kwisa kanwanisa batu mafunda makumole?.³² Gha kamonana n'a bakukoko,buna kene mfumu wuna uyika kuna kiana kaghitika batu mû kulomba ngemba.³³ Ghakana ,koso mutu ga kati dibeno wukonda yambula ye kasisa bakulu bina kebiawu bafweneko kakuma n'longuki mène.³⁴ Mutu kene wu kitoko, Kasi Gho kabiya ,nki bafwene bansadila?.³⁵ Keko kitoko ata Mudiambu du mafu gholo mû n'solo zibambisi,bamonga ban'losi kunzila ,wuna wene ye matu mukuwa ,kawa.

15

¹Ba ngalasasi baakulu ye batu ba luzingu lu mbi ba mpusani belebele ye Yezu mu diambu di ku'wa.² pe ba Fadizie ye ba siklibi bakala bokuta-bokuta, ba hoyaka: mutu wandu kayamba batu ba luzingu lumbi, pe keka dia ye bawu.³ Mani kaba teelaka kingana kiaki: ⁴Nki mutu mukati di beno, ne kene ye mameme nkama, pe kaladisa di mosi, ka konda siisa mana ma hika ma makumi vwa ye vwa mu n'toto wu zelu-zelu (tseke) mu kwenda belebele ye dina di ladiki, tiye kuna ka di mona?⁵ mu ntangu yi ka di mwene, n'sidi ye kiesi hantandu kimpanga,⁶pe, mu ku kabuka ku nzo, tedi ba nduku ba'ndi ye batu ba kazinga bawu belebele, pe ba keembe: Lu sepila ye mene, mû diambu Yidi mwene dimeme di mene di diladi.⁷ Mpila mosi, yeka lusamuna, kukala ye kiesi kiingi ku zilu ki kuma ki n'sumuki mosi wu lombi ndolula masumu, kuluta mana ma makumi vwa ye vwa makonda m'funu ndulusama masumu.⁸ Holowu nki n'keto, ne kene ye makuta ma bibende kumi, pe ka ladisa di mosi, ka konda mpedisa mwinda, ka konda kombula nzo, pe ka konda dinga ye kitoko kiakulu, tiye kuna ka di mona?⁹ Muntangu yi ka di mwene, katele ba nduku ba'ndi ye batu ba kazingaka bawu belebele, pe hoyi: Lu sepila ye mene, mudiambu yi di mwene dikuta di ntalu dina yi ladisi.¹⁰ mpila mosi yeka lusamuna, kwene ye kiesi kingolo ku ntwala ba wanzio ba Nzambi mu diambu di n'sumuki mosi wu lombi ndolula masumu.¹¹ Ka hoyaka diaka: Mutu mosi

kakala ye bana boola ba bayakala.¹² Wuna wukala ngunza bwingi kahoyaka kwe tat'andi : Tata mene, mpeka mene kiteso ki bima bi fweti kala bi mene. pe tata bakabisi bima bi'andi.¹³ Ku nima di bilumbu bi nkeke, wuna wukala ngunza bwingi, mudiambu bima bi'andi biakulu kakala wongikiki, wele ku tsi yi kiana, kwakuna ku kayenda ladisila bima biakulu muku zinga luzingu lu bidiadia ye bi nwa nwa.¹⁴ Muntangu kamanisi biakulu, nzala yi ngolo yi koti mu n'toto wanduna, pe ka mongi yandiki ku diwa mu m'funu bima.¹⁵ Ka mongi we zakala ku kisalu ki mutu mosi wu batu ba kwa n'toto, mutu wana ka n'tumi mu bilanga bi yandi kabatila bangulu.¹⁶ Ka zodiiki bwingi ka diaka madia madidiki ba ngulu, mani kete mutu wu ku n'heka kamweneko.¹⁷ Kimutu(zingindu) ki n'kabukidi, ka di hiulaka: ba hika ba kwa kwe tata mene bene ye mampa ma hiokaka kitesu, pe mene, yeka fwa ye nzala!¹⁸ Yi telama kaka, yi kwenda ku kwene tata mene, pe yi n'kambi: Tata mene, ndete disumu ku ntwala zilu ye ku ntwala ngeyi.¹⁹ Yeko diaka wu fwana ba ntele mwana ngeyi, mbonga bwoso monga mosi hakati di ba hika ba ngeyi.²⁰ Pe katelemi, ye wele kwe tat'andi. Buna kakala kuna kiana, tat'andi 'mwene pe kiadi ki n'kwete, n'lemukini ntinu mutsingu pe n'hele bisi n'tama.²¹ Mwana n'kambi: Tata, yi sala mbi ku zilu ye ku ntwala ngeyi, pfweneko dihika ba ntele mwana ngeyi.²² Mani tata ka hoyaka kwe ba tsadi ban'si: Lu'natina n'lele wuna wu bu nkete pe lu'mvwatasa; lu'mvwatasa kimpata mu n'lembo, ye masabati ku malu.²³ Lu'natina mwana ngombi wuna wu masi-masi mana pe lu n'honda. Ntu'diene pe ntu weno kiesi.²⁴ mu diambu mwana mene wu moniki kakala wu fwa, pe wisi kabuka mu luzingu, kakala wu lala, pe moniki. pe bayindiki ku yangalala.²⁵ kinga, tsomi kakala ku ma sola. Buna ka tombuki ye ka tuudi belebele ye nzo, widi mikunga ye makinu.²⁶ Tedi n'sadi mosi pe n'hiudi bina bisa bwa ku nzo.²⁷ N'tsadi wene kan'kambaka : mpangi'aku yakala wisi kabukaka, pe, ki kuma ka'mwene ye lutu lu bunkete, tat'aku ka n'hondi mwana ngombi wu masi-masi.²⁸ Widi nkabu, kazodiku kakota. Tat'andi lubuki, pe n'lendiki ka kota.²⁹ Mana kabusi mvutu kwe tat'andi : Mwene, mvula zingi zi hioki tuka buna yi ku sadilaka kisalu, nkuludieko mitsiku mi'aku, mpeki'eko kete mwa nkombo yi honda yi dia ye yi yangalala ye ba nduku ba mene.³⁰ Ha ka tuudi mwan'aku, wu-u kudidi bima ye ba ndumba, kikuma ki yandi wu fweti hondi mwana ngombi wu masi mingi!³¹ Mwan'ama, n'kambi tata, kalaka konso ntangu ye mène, pe biakulu bi ye biawu biene kwe ngeyi,³² mani bu fwene ntu kala ye kilunzi ki kiesi pe ntu sepila, mu kikuma ki mpangi'aku wu weka mona kakala wu fwa ye wisi kabuka mu luzingu, mu diambu kakala wu lala pe moniki.

16

¹Yezu phe kwe balongoki ba'ndi: «Mutu mosi wu mvwama kakala ye n'kengididi bima. Bisa n'kabula ne kakala bebisaaka mu phamba bima.»² N'tedi ye kan'kambaka: 'Khi bingwiidi beka hoyo samu di ngeyi? Za tendula ndatisini yi bima, samu fweneke diaka wu natisa bima bi mene.³ N'kengididi kadihoyilaaka: Khi tsadi, samu n'longi mene kaphotumuna kiyeka ki ku natisina bima? Yi wiila kwo tsoni.⁴ Nzeye buna yi sala mukusonga ne hakala ye batu ba bangiamba kwe bawu ha bakhula mu kisalu ki mene.⁵ Tedisi batu baakulu ba bade fi mbongo zi n'longi yangi phe hoyi kwe wuu thete: 'Thalu kwa fweti futa kwe n'longi mene?'⁶ Yi fweti futa zi ngungudi khama zi maasi ma Odivé', kabusi mvutu. Kan'kambaka: Tala kitan'si ki ngeyi, zakala ye tswalu haka phe sonika makúmi ye tanu.⁷ Kahoyaka diaka kwe wuna wu kaka: 'Ah ngeyi, thalu kwa fweti futa?' Yi fweti futa bitesilu khama bi mbuma zi blé, kabusi mvutu. Phe kan'kambaka, tala kitan'si ki ngeyi, sonika makumi ye nana.⁸ N'longi yidiki malongi malukumu ma n'kengididi wu konda masonga kikuma ki mbundu ku kanguka yi ka songidi. Mukutala, bāna ba n'toto wandu bene ye mbundu yi kukanguka bwingi ha thwala n'kangu bawu yi ba kōnda bana ba miesi.⁹ »Phe mene, yeka lusamuna: Lusala binduku ye bi vwama bi konda masonga, mukusonga ne baluyamba mu bizingilu bi konda tsuka muthangu bikwisa lukonda.¹⁰ Wuna wene wu kwikama mu bima bi kheke kee ye ku kwikama mu bima bi mbuta, phe wuna wu konda masonga mu bima bi kheke, keeku mawu phe mu bima bi mbuta.¹¹ Mana ne lu keleko ye kukwikama ku mbundu mu bi mvwama bina bi konda bimasonga, na luheka bima bi bukhete?¹² Phe ne lukeleko ye kukwikama ku mbunda ku bima bi biene bi ngani, ne luheka bi biene bi beno?¹³ Hakhatu n'tsadi fwene ka sadila balongi bōla mu mbala mosi, samu ngatu fwene kan'busa wuu thete phe kazola wuu zoole, holowu ka phusana bele-bele ye wū thete ye kan'safula wū zōle.¹⁴ Mukuwaaka mambu mana maakulu, ba Fadizie ba ba zodiiki mbongo bakala n'seyaka.¹⁵ Yezu kabasamunaka: «Benó, ludingaka lumonikaka batu ba masonga kuthwala batu, mana Nzambi zeye mbundu beno. Mutsadilu, kina kiene kizolama bwingi kwe bātu, kiene disumu dingolo kuthwala Nzambi.¹⁶ N'tsiku ye ba mbikudi ba zingi diaka tii ye kwe Yowani; yandika hakana, tsangu mboti yi Kipfumu ki Nzambi yi phanzana phe konso mutu kekadinga ye ngolo samu ka kota.¹⁷ Zulu ye n'toto bi hioka ye malembi maakulu mana kete ditonzi di mosi di kisona ki n'tsiku kibwoko.¹⁸ Konso yakala wu kula n'kheto yandi ye ka kwela wu hika bebisi n'tsiku longo, phe konso yakala wuna kwela n'kheto wu bakula kene ku longo bebisi n'tsiku di kwela.¹⁹ ». Hakala ye mwana yakala mosi wu mvwama, wuu vweteke milele mi bashia n'kubi wu kabenge ye batunga ye misinga mi ngolo phe wu zingiki luzingu lubukhete konso kilumbu.²⁰ Phutu mosi mu zina di Lazadi kakala nimbiki ha thwala kielo, wu bela bivimba.²¹ Kasepidi ka yukutaa ku bikesumuni bi mapha bii bwidiki mu tsi mesa ma mvwama, khiakina ata ba mbwa ba yisi hendaka zi phuta zi bi vimba bi yandi.²² Phutu fwidi phe ba wanzio ban'nete kuthwala Abalayami. Mvwama fwidi phe ye ba n'ziki mu mafu.²³ Mukilumbu ki ba fwa, mukati di kiadi ki phasi zi yandi zi ngolo-ngolo thuti meso phe mwene ku kiana Abalayami, ye Lazadi kukhala yandi.²⁴ N'tedi ye ndinga ngolo: 'taata abalayami, ngwila kiadi phe n'tuma Lazadi samu kabodisa tsongi n'lembo yandi mu mamba samu kakhabula mwa kioshi lumu, mudiambu yeka mona phasi zi ngolo ha kati di n'lemu mbawu.²⁵ Abalayami kabusi mvutu: 'Mwana mene, yibuka ne yembeke kimvwama muthangu luzingu lungeyi phe Lazadi ka kutani ye phasi muthangu ngeyi; buthwene, ban'sunga haka ye ngeyi phe, weka mona phasi.²⁶ Diaka, hene ye bilungu bi mbuta hakati di beto ye beno, mukusia ne bana ba zodi ba hioka hakati ye kwe beno, holowu kwe beno ye kwe beto, ba sadi bwoko.²⁷ Mvwama ka hoyaka: 'Yeka kubondila ne bwana, tata, wun'hitika Lazadi kwe tata

mene, samu yene ye baphangi ba bayakala ba tanu.²⁸ Bwene samu kabatsika, mukusia ne bakumiku ku tsuka, bawu phe, mukati di phalasi yayi yi phasi.²⁹ Abalayami n'kabusidi mvutu: 'Bene ye Moyize ti ye ba mbikudi, ba bawudila.³⁰ Mvwama hoyi: 'Lowu, tata Abalayami, mana ne mutu katuka kubafwa kenda kwe bawu, ba soba khadilu.'³¹ Abalayami kan'kambaka phe: Ne ban'wididiku Moyize ye ba mbikudi, ba di yambudiloko ba kwikila, kete mutu futumuki.'»

17

¹Yezu hoyi kwe ba longoki bandi: «Bafweneko basala ne ha konda mitambu, mana mbembi kwe wuna kwatama mwo!² Kukala mboti samu di yandi ba batikisa mu tsingu yandi kisengo kikitabulaaka muku baluka phe ba n'losa mu nzadi mbuta, holowo khi ka hukumuna mosi mu baleke ba yandi.³ Lusala keba kwe benweni. Ne phangiaku kasadi disumu [kwe ngeyi], n'nganina phe, ne kayibuka mayandi, n'lolula. ⁴Ne kasadi masumu kwe mbala tsambwadi mu kilumbu kimosi phe na mbala tsambwadi [muna kilumbu] kisa kabuka [kwe ngeyi] phe kahoya: 'Mbongi kibela', n'lolula.»⁵ bathumwa bahoyi kwe Pfumu: «Vudisa lukwikilu lu beto.»⁶ Pfumu kahoyaka: «Ne lwene ye lukwikilu neti ngenze yi Mutaleti, luhoya kwe n'ti wandu: Divusa phe ndonda we dikuna mu nzadi mbuta, ka lulemvukila phe.⁷» Ne mosi hakati di beno kene ye n'hika wuu phundulaaka holowu wuu talaaka mameme, kan'kamba yandi, muthangu ka kwisa kabuka ku masola: Zosa tswalu ha mese thu dia?⁸ Mu mbalamosi kan'kamboko ne: Ndaambila madia ma kumasika, kasa zita di n'lele ngeyi samu wisa tsila bima ha mese ti ye kuna yifweti dia phe yi nwa; kunima dikusala bwana ngeyi phe dia ye nwa phe?»⁹ Zayani ye n'hika wanduna samu kasadi mana ban'sidi kasala? [Khwikidiku].¹⁰ Beno phe phila mosi, ha lusadiki maakulu ma ba lu ila lusala, luhoya: Twene ba tsadi ba konda m'pfunu, thu sadi ma thu fweti salako'.¹¹ Mu diambu bayeleke ku Yeluzalemi, Yezu hioki hakati di Samadiya ye Galileya.¹² Samu kakotiki mu hata di mosi, batu ba beela zi phuta kumi bisa n'lunga. Ba telemi mu kiana¹³ phe bayandiki kun'kamba: «Yezu, n'longi, thu wila kiadi!»¹⁴ Muthangu kabamwene, Yezu ka basamunaaka: «Lwenda lwe bisongila kwe banganga Nzambi. » Muthangu bayeleeke, bakodi. ¹⁵Mosi mukati di bawu, ha ka dimwene kodi, wisa kabuka mu thambi zaandi ye kwe kabusi lukumu kwe Nzambi ye ndinga ngolo.¹⁶ Bwidi kilunzi ha tsi ku bitambi bi Yezu phe n'kabusidi matondo. Kakala mutu Samadiya. ¹⁷Yezu mongi ndinga phe kahoyaka : «Baa kumi bakodiku? Ah bana ba hika ba vwa, kwe bene? ¹⁸Hamoniki kaka n'nzenza wandu samu di kwisa kabuka kisa hana matondo kwe Nzambi ? ¹⁹Kan'samunaka diaka:«Telema, ndonda, lukwikilu lwaaku lu kuhulusi.»²⁰ Ba Fadizie ban'hiudi Yezu khi thangu ki kimonisa kipfumu ki mazulu. Ba n'kabusidi mvutu: «Kipfumu ki Nzambi ki kwisaaku ye kwe dimonisi. ²¹Ba hoyoko: Kene haka, holowu, kene hanaaka, mukutala kipfumu ki Nzambi kiene hakati di beno.»²² Kahoyaka diaaka kwe ba longoki, «Thangu mosi yi kwisa yi luwa m'pfunu lu mona kete kilumbu ki mosi ki bilumbu bi mwana mutu, phe lu kimonoko. ²³Ba lusamuna: 'Kee haka, Kee hana, lwendiku, lu vuduku. ²⁴Mukatala, phila mosi phe bwoso di lubukaka phe ka phelaaka ye kwe landi zulu tsuka ye tsuka, bwana kakala mwana mutu mukilumbu ki yandi. ²⁵Mana bu fwene kuthwala kamona phasi ziingi phe ban'losa kwe n'kangu wandu. ²⁶» Mana makumi muthangu Nowa makuma phila mosi mu bilumbu bi tsuka. ²⁷Bayakala bakala diaka, ba kala nwaaka, ba kwediiki phe ba kwediiki ye bana ba bawu, tiye kuna kilumbu ki kakoti Nowa mu nzasa, ye mvula yi ngolo-ngolo yiisi phe yi ba hondi baakulu. ²⁸Kikala neti thangu Lōti: Bayakala bakala diaka, bakala nwaka, ba sumbiki, ba tekiiki, ba kuniiki, ba tungiiki, ²⁹mana kilumbu ki ka lubuki Lōti mu hata di Sodomi, mvula mosi yi mbawu phe yi pfunzi yi tukikuzulu yi noki phe yi ba hondi baakulu. ³⁰Dikwendila phila mosi kilumbu ki ka kwisa Mwana mutu. » ³¹Kilumbu kiakina, moni wuna kala ha thandu n'dilu phe wuna kala ye bisalu biandi mu kati di nzo ka tulukiku samu di ku bimonga phe wuna kala mu masola ka kabukisiku diaka ku manima phe. ³²Ludiubukisa samu di n'kheto Lōti". ³³Wuna dinga kahulusa luzingu lu yandi kalu ladisa, phe wuna lu ladisa ka lu swekisa. ³⁴Yeka lusamuna, mu phiba yayina, batu boole bakala ha thangi mosi: Mosi ban'monga phe mosi ban'sisa; ³⁵Bakheto boole bakala ba banda toka mu ki mvuka: Mosi ban'monga phe mosi ban'sisa. ³⁶[Bayakala boole bakala mu sola di mosi: Mosi ban'monga phe mosi ban'sisa.] ³⁷Balongoki kan'kambaka : «Kwe masalamina mambu mana Pfumu?» Kabusi mvutu: Hana hakala luutu, hakana ba kutakanina phe banuni ba badiaka misuni."»

18

¹Yezu kakala Hoya ye balonguki bandi, yandiki kubatelapandi mu. bingana, keke bankamba n'a bafweti sambila bwingi, balembiku. ² Mu mavula mamosi mukala ye mbaku mosi, kabangiku nzambi pe kaseyi batu bwingi. ³Muna mavula mène mukala ye mama mosi wu mfwidi wuyeleke kwe yandi Mukusia na kasambisa n'kanu yandi ye batu banà mafunda. ⁴ Ntangu yihioki yingi, kazodiku kazenga n'kanu wene, kunima kadighiulaka yandiene ne, mène yim'bangaku Nzambi, yizitisaku pe batu. ⁵ Kasi Mudiambu mama wandu keke kwisa ntungisa bwingi, isambisa n'kanu yandi mukusia ne kisa ntungisiku diaka kambedisa n'tua. ⁶Yezu kayika diaka ne luwidi buna kahoyaka zusa wumbi. Nzambi kasambisoko bakasola, béké lombá ⁷piba ye mwini, pe kananga mu kubawila?. ⁸Yilukambi, kasala bwo ye ntinu, Kasi ntangu yikakwisa mwana mutu, kawana lukwikilu gha nsi ntoto ?⁹ Kahoyaka diaka ne, bingi bayindulaka n'a bawu bene batu bamasonga, ye bamonaku bakweno mamba. ¹⁰ Télé pandi yi batu bole Benda ku Nzonzambi mu kusambila, mosi kakala m'fadisi, mosi m'futisi paku. ¹¹M'fadisi, utelema kasambidi mu nsi mbundu ne : oh tata nzambi, ikukumisi bwingi, nkabusi matondo, Mudiambu yeke yabana batu baghika bene bifi, bingumba, bandumba, bakonda masonga, boso bafutisi paku. ¹² Yisala kibanza mbala zole muna posa mosi, ighana makabu mama ye mosi wu kumi mu biyisala biakulu. ¹³Kasi m'futisi paku kakala ku mwa kiana, yandi katombudiku ata meso kuzulu, Kasi kadibudi koko gha ntumu ye kahoyaka : " oh tata nzambi, kala ye kiadi kwe mène yene mutu masumu. ¹⁴ Yilukambi, wandu kele kunzuandi boso mutu masonga kumeso

ma Nzambi, Kasi keko m'fadisi, Mudiambu koso wuna ditombula bankulumuna, Kasi wuna dikulumuna ban'tombula.
¹⁵Babanatinia bana bankeke, Mukusia na kabasimba ,Kasi balonguki bandi bayandiki kunganina babayisiki ye banà.
¹⁶Yezu kabatedi ye kahoyaka : luyambula kubabusila bana bankeke kwe mène, Mudiambu kimfumu kizulu kifwanani ye bawu.
¹⁷Yilukambi, konso mutu wukonda yamba kimfumu kizulu, boso mwanankeke,kakotoko.¹⁸ Mfumu mosi kaghiula Yezu ye kahoyaka : mfumu kitoko,nki yifweti sala mû kulonga mû kimfumu kizulu ?¹⁹ Yezu n'kabusidi ne, nki weke ntedila mfumu kitoko ? yandiene tata Wene kaka wukitoko.²⁰ ,Zeye minsiku : teko mbongi,ghondiku,yibiku, teko kimbangi kibungumba,zitisa tatakulu ye ngudiaku.²¹ Yandi kahoyaka, mina miakulu yizitisaka mio yandika kileke kiamo.
²²Yezu gha kawidi mvutu yina kan'kambaka, kima kmosi kikukondaka : tela biakulu biwebiawu ye kabisa bio kwe baputu, ye kala ye kimvwama kingi kizulu, Kunima wisa wundanda.²³ Buna kawidi ndinga yina ,kumi kiadi kiadi Mudiambu kakala mvwama.²⁴Yezu gha kamwene ne kumi kiadi kiadi, kan'kambaka : bwene bulu ku babene ye kimvwama mû kukota mû kimfumu kizulu.²⁵ Mudiambu kwene mais Mukusia na buluku dilubuka mû nwa wu ndongo,Kasi mvwama kakukoko kukota mû kimfumu kizulu.²⁶Babakala n'waka bahiudi, " Kasi n'a bika,ghuluka? ²⁷Yezu, nkabusi," ma bakukoko batu mafweti kukama kwe mfumu nzambi. "²⁸Piele kahoyaka ne beto tuyambula pe tusisa biakulu bintukala biawu ye tulanda ngeyi.²⁹Yezu hoyi, ilukambi gheko mutu mû masonga wu sisa n'zwandi,n'keto ye bana bandi, ye bapangi bandi,³⁰Wukonda monga luzingu mû ntangu yayi, ye mutangu yikwisa kamonga luzingu lu mvula yi mvula lukonda nsuka.³¹Yezu longi bantumu bandi bakumiyebile, kabakambaka ntwenda ku Yeluzalemi, ye makulu ma basonika ba ngunza mû zina di mwana mutu masalama. ³²Mudiambu banteka kwe bapani, ban'seya,ban'tombula,bahunina mambu mingi, bam'bula pe ban'lokudila mete. ³³Kunima di kum'bula miswani ban'ghonda ye kafutumuka Kunima bilumbu bitatu.³⁴Kasi bantumu bandi bakala zayaku,bamwene ne ndinga yi kinsweki ,Mudiambu bakala zayaku makahoyiki.³⁵Bwoso kayeleke Yezu ku yediko,kifwameso kmosi kikala kuzakala muna nkala nzila kalombiki ku konso mutu,³⁶gha kawidi batu bakwehioki,kaghiula ne nki bina. ³⁷,kan'kambaka Yezu wukwehioki.³⁸Yeka hoyi: Yezu, mwana dawidi, ngwila kiadi. ³⁹batu bana bakala ha ntwala beeka n'ganina, mukusia ne kayambula ku hoyi , mani kamoongi hatikidi ku hoyi mundinga ngolo: Mwana dawidi ngwila kiadi.⁴⁰Yezu kamoongi telami, loombi ba'nata kwe yandi, pe ha ka kumi belebele ye yandi kan'hiulaka, ⁴¹nki zodi yi sala mudiambu di ngeyi? Kan'hele mvutu: Mfumu nzodi yi mona.⁴²pe Yezu kan'kambaka: Lukwikilu lwaku lu ku hulusi. ⁴³Mu ntangu yayina ka yandiki ku mona pe landi Yezu, kayenda kwe yimbidi ye n'kembo. Pe batu baakulu ba yandiki ku kembila Nzambi mu ntangu ba mona mambu mamana.

19

¹Yezu kakala kotiiki mu Yediko ye ka katisiiki mavula.² Mukutala, mutu mvwama ban'tediki Zashie, pfumu wu batu ba bamongaka ziphaku,³kasosi ka mona ne kakala Yezu, mana kakala kukaaku kikuma ki kibuka ki batu, samu kakala ye n'tele wu kakhufi.⁴ Vuudi thini ku thwala ye meete mu n'ti mosi wu Sikomodi samu kamona Yezu, mu diambu kafweti hiokila mwamuna.⁵Muthangu yi kakumi Yezu hakana, thuti meso, [m'mwene] phe kan'kambaka: «Zashie, sasuka wu tuluka, samu yi fweti phemina ku nzo ngeyi lelo.»⁶ Zashie tuluki ye tswalu phe n'yembe ye kiesi. ⁷Mukumona bwabuna, baakulu bayenda wuni-wuni mu kuyaaka ne: «wezakala kwe mutu masumu.»⁸Mana Zashie telemi ku thwala Pfumu, kan'kambaka: «Pfumu, yi hana kwe baphutu kati-kati di kimvwama ki mene phe, ne yisala mutu dimbi, yi m'futaaka pfokula yâ.»⁹ Mana Yezu kahoyaka mu mahoya ma Zashie:«Mamboti makoti lelo mu nzo yayi, samu yandi phe kene mwana Abalayami.¹⁰ Mukutala, mwana mutu kisi kandinga phe ye kahulusa kina kikala kilala.»¹¹Samu kibuka ki widi mambu mana, Yezu yiki kingana. Mukutala, kakala bele-bele ye Yeluzalemi phe ba kwikidi ne kipfumu ki Nzambi ki kha di monisa mbala mosi.¹² Kahoyaaka mana:« Mwana yakala mosi wu mbutuka yi mbuta kayele mu tsi mosi yikiana samu ben'kumisa thotilaye kunima kisa kabuka.¹³Tedi batsadi ba yandi kuumi hakati di baakulu, saabasidila mawolo phe ka basamunaaka: «Lusasala mabuta bwingi tiye kuna yikwisila.»¹⁴Muthangu yayina, batu ba mavula ma yandi ban'zodiku phe ba hitiki batu kunima di yandi samu di kuhoya: 'thu zodiku ne mutu wandu kamonga lukumu kwe beto'.¹⁵ Muthangu yi kisa kabuka kunima di kun'soola thotila, kabatedisi batsadi ba yandi ba ka hele mbongo mukusonga kazaya kon'so mutu khi n'lutu ka sayika hathaandu.¹⁶Wu thete lubuki phe kahoyaka: «Pfumu, wôlo di ngeyi di buti mawôlo kûmi.¹⁷ Kan'samunaaka: Bwene bu mboti, n'tsadi wu mboti. Samu kele wu kwikama mumwa kima kikheke, yamba kipfumu ki ku twadisa mavulu kûmi.¹⁸Wu zôle wisi phe kahoyaka: 'Pfumu, wôlo di ngeyi di buti mawôlo matanu'.¹⁹ Kan'samunaaka: 'Ngeyi diaka, yikusiidi n'twadisi wu mavulu matanu'.²⁰Wu hika wisi ye kahoyaka: 'Pfumu, tala wôlo diaku di yi sweka hakati di kitendi kin'lele.²¹ samu wene mutu wu khabu; mongaka kina kôndi tulula phe katulaka kina kôndi kuna.²²Kan'samunaaka: Yi kusambisa mu mahoya maaku, n'tsadi wu mbi; wu zeye ne yene mutu wu sala ye khabu ye masonga, ne yi mongaaka kina tsidiiku phe yi katulaaka kina khôndi kuna. ²³samu di khi bwawu wu kôndi sia mbongo zi mene ku keesitûnga, mukusia ne mu ku kabuka ku mene yi zi mônga ye n'lutu mosi?²⁴Phe kahoyaka diaka kwe ba bakala hakana: Lu n'katula wolo dina phe lu heka wu wee mawu kûmi. '²⁵Ba n'samunaka: Pfumu, kene kuthwala ye mawôlo kûmi.²⁶Yeka lusamuna, kabusi mvutu, ba hâna kwe mutu wuna wene ye kiima, mana kwe wuna kondi kima ba hotumuna ata ki kee kiawu. ²⁷Ne kwe ba mbeni ba mene ba bakondi zola ne mene yi monga lukumu kwe bawu, lu ba nata hâka phe lu ba honda ha meso ma mene.'²⁸Ku nima di ku hoyi bwabuna, Yezu hioki ha thwala kibuka samu di ku tûmbuka ku Yeluzalemi.²⁹Muthangu kaphusani ye Betefazi ye Betani, mu ndambu yi mongo wu batelaka mongo wu ba Odviewu, Yezu tumi bôle mu ba longoki ba yandi³⁰ yekubakambaka: «Lwenda ku hata di diene ha sambu. Muthangu yi lukota, luwana mwana phunda mosi ha thandu yandi ba konda mata kete kwe mutu.³¹ Na mutu ka lu: 'Samu di khi lweka

n'katula?' Lu [n'kabusila] mvutu: 'Pfumu ke yandi m'pfunu.'³² Baatu ba katumi beenda phe ba wene maakulu bwoso kabasamuni Yezu.³³ Samu bakala katulaaka mwana phunda, ba kengididi ba bawu ba bakambi: «Samu di khi lweka katula mwana phunda?»³⁴ Bakabusidi mvutu: «Pfumu ke yandi m'pfunu»³⁵ phe ba nete mwana phunda kwe Yezu. kunima di ku losa kazaki bawu ha thandu kunda di mwana phunda, ban'matisei Yezu.³⁶ Mu kitesu ki kaphusaniiki, baatu ba yenda yadi milele mi bawu mu nzila.³⁷ Baphusaniiki mbala mosi ye Yeluzalemi, mukhulumuka yi mongo wu ba Odviewu. Muthangu yayina kibuka kiakulu ki ba longoki ki bese ye kiësi, ba yandiki ku yimbila ye ndinga ngolo mikunga mi lukumu kwe Nzambi samu di bipha biakulu bi ba mwene.³⁸ Bayenda hoyii: «Ka phambulama thotila wu weka kwisa mu zina di pfumu!» Ngemba ku zulu ye n'kembo mu bi zika bi hioki zulu!»³⁹ Hakati di kibuka, ba Fadizie bahika bahoyiki kwe Yezu: «N'longi, banganina balongoki ba ngeyi ba yambula makhelele.»⁴⁰ Kabusi mvutu: «Yeka lusamuna, ne bawu badibatika, Yi telamisa matadi ma ngimbidila!»⁴¹ Muthangu yi kakumi bele-bele ye mavulu phe ka mwene, Yezu didi samu di mavulu phe kahoyaka: ⁴²«Nawuyabani ngeyi phe, lelo, kina ki fwene ki kuheka ngemba! Mana buthwene, kiene ki kusweka ku meso mangeyi.⁴³ Bilumbu bikwisa mudiambu di ngeyi bina bakusia ha kati ba mbeni ba ngeyi ye bisalu bi ngolo-ngolo, bakusia ha kati phe bakukashila zi ndambu zaakulu.⁴⁴ Bakubebisa, ngeyi ye baana ba ngeyi hakati di ngeyi, phe basisoko tadi ha thandu tadi samu yubukiku thangu yibayisi kutala.»⁴⁵ Yezu koti mu tem'pelo phe yandiki kwe kudi batëki. ⁴⁶Kaba kambaka: «Masonama: Tem'pelo di mene dikala nzo bisambu, mana beno, lukumisi yo nzo biifi.»⁴⁷ Ka longiiki bilumbu biakulu mu tem'pelo. Ba pfumu ba banganga nzambi, ba batanga bwingi mitsiku ye ba pfumu ba n'kangu ba dingiki ban'honda;⁴⁸ mana bakala yabaaku khi phila ba fwene yandika, samu n'kangu waakulu kan'wididiki, wudihene mu mahoya ma bibebo bi yandi.

20

¹Kimosi mukati di bilumbu bina, bwoso Yezu kayenda longi n'kangu mukati di tempelo (nzo Nzambi) pe ka yenda mwangi tsangu zi mboti, mani ba mbuta ba banganga Nzambi ba mitsiku ye ba soniki mi tsiku, ye ba mbuta ba dibundu, ban'yisidi, ²pe ba n'kambi: Ntu kaamba, ye n'swa na kwe sadidi mambu maama, holo na wanduna ku hele n'swa? ³Bakabusidi: Yi lu hiula mene pe ngiufu mosi. ⁴Lu nkamba, mbotika yowani yituka ku zilu, holo ku batu? Mani ba yindudi bwabu bawu ye bawu: Ne ntu kabula: Ku zilu, ka hoyaa: Nki ki kuma lukondi kwikila mwe yandi? ⁶ Pe na ntu kabula: Ku batu, n'kangu wakulu ka ntu losila matadi, mu diambu kene wu ndima ne yowani kene n'bikudi (polofeti)⁷ Mu bwabuna bakabusidi mvutu ba zeyeko kuna katuka. ⁸Pe Yezu ka ba kambaka: Mene mpe yi lu kamboko, mu nki n'swa yi kwe sadidi bima biabi. ⁹Yandiki mbala mosi ku hoyaa ku ntuala n'kangu kingana kiaki: mutu mosi kuni sola di vinu, pe defisi dio ku baatu ba-sala bilanga bi vinu, mongi we zakala bilumbu Biingi ku tsi n'zenza. ¹⁰ Muntangu ba kukatula, tumi n'hika mosi ku bana basaala kusola di vinu mukusonga ne ba n'heka ndambu zi mbuma zi vinu. Ba sadi vinu ba mongi ba n'beti, pe ba n'kabusi moko ma nkatu. ¹¹Tumi diaaka n'hika wu hika, ba n'beti, ba n'tukuni, ba n'kabusi moko ma nkatu. ¹²Tumi dihika wu-u tatu; ba n'lweki, pe ba n'kudi. ¹³N'kwa sola di vinu di hiudi: Bwe yi fweti sala? Yi tuma mwan'ama wu yi zolaa bwiingi; Ngatu bakala samu di yandi ye luzitu. ¹⁴Mana, basadi sola di vinu buna ba m'mwene, ba yindudi bawu ye bawu, phe ba hoyaa: Lu tala wu-u saadila ki mvwama; Ntu n'honda, mukusonga ki mvwama ki kala ki beto. ¹⁵Phe ba n'hondi ye ba n'losi ku nima sola di vinu. Bu ntwele, nki ka ba sala n'kwa sola di vinu? ¹⁶ Ka kwisa, kaba hoonda basadi viinu, Phe ka defisa sola di viinu ku baatu ba hika. Buna ba wiidi bwabuna, ba hoyi: Kwe Nzambi bu kala kiesi!¹⁷ Mana, baandi meso kwee bawu, Yezu kahoyaa: nki disongidila di maambu ma ba sonika: « Tadi diadi di ba losa batungi zi nzo di kuma m'pfunu wiingi? ¹⁸Woso wuna bwa ha ntandu tadi diaadi katoluka, Phe wuna di bwila kasanzakana. ¹⁹Ba mbuta ba banganga Nzambi ba mitsiku ye ba soniki mitsiku ba dingi ba n'kwata mu tangu dia dina, mana ba bangi n'kangu. Ba yaaba na Yezu ka hoyidi kingana kina baawu. ²⁰ Ba yandiki ku n'longuka Yezu ; Phe ba n'hitikidi baatu ba badihuniiki ha meso ma baatu na bene batu ba masonga mu ku n'leka mitambu mi ku n'kwata makana, mukusia na ba n'hana kwe ba zusi ye kwe ba ki ziunga. ²¹Batu banà ba n'hiudi ngiufu: N'longi, ntu yebe na hoyaa phe longaa makiedika, phe talaaku phila kene mutu, mana longaka nzila Nzambi mu mpila yi masoonga. ²²Bu fwene kwe beeto, holo bu fweneke, ntu futa mpaku kwe ntotila sezadi?²³ Yezu, zeye phe mwene mayele ma bawu , ba kabusidi mvutu : Lu tsongila dikuta di mosi. ²⁴Ki lunzi kiaki ye zina diadi ha ntandu ki na? ki sezadi, ba n'kabusidi mvutu.²⁵ Mana ka ba samunaka: lu hana kwe sezadi bina biene bi sezadi, phe kwe Nzambi bina biene kwe Nzambi. ²⁶Ba mweneko diambu di ku n'kebisila mu ma hoyaa ma yaandi ha ntuala n'kangu ; mana, mu ngituka yi mvutu kaba heele, ba dibatiki. ²⁷Ndambu mukati di ba sadisayene, ba ba hoyaa na ku kalaku ye lufutumuku, ba phusani phe ba n'hiulaka Yezu ngiufu yayi: ²⁸ N'longi, tala ma ka ntu sila Moyize ntu landaaka: na phangi mosi wu yakala fiidi, ye n'keto kakala, mana ba butiku kete mwana, mpangi'andi wu yakala wuna sala n'kwela n'nketo, phe kabuta bana ka nka buta mpiangiangi²⁹ Mu kutala, hakala ye ba mpangi ba ba yakala tsambwadi. Wu-ntete kwedi, phe fidi kete mwana kabutiku. ³⁰ Wu zola ye wu tatu ba kwedi m'fwidi; ³¹ Bu salami mpila mosi kwe ba tsambwadi, ba fwidi kete mwana ba sisoko kete mwana. ³²Ku tsuka n'nketo fwidi phe. ³³Mu lufutumuku, na mukati di bawu kala n'kwa n'nketo? Mu ku tala ba tsambwadi ba n'kwedi. ³⁴Yezu ba hele mvutu: Baana ba mvula zazi beeka moonga ba nketo ye ba yakala; ³⁵ Mana, bana ka mona ba fwene muku zinga luzingu lu mvula zina zi kwisa ye mu lufutumuku lu ba fwa ba ladisoko kete n'nketo kete yakala. ³⁶Mu ku tala ba fwoko diaka, mu diambu ba fwaana ba wanzio, phe bakala baana ba Nzambi, mu ku kala bana ba lufutumuku.³⁷ Na ba fwa ba futumuka, mambu maamana Moyize ka songidi mu tangu, mu mana ma tadidi dikunzi di mbawu, ka tela Nzambi na Nzambi wu Abalayami, wu Izaki, phe Nzambi wu Yakobo. ³⁸Mu kutala, Nzambi keko Nzambi wu ba fwa, mana wu baatu ba moya; mu diambu kwe yaandi baakulu bene ba moya. ³⁹Ndambu mu kati di ba soniki mitsiku, ba mongi ndinga, ba hoyaa: N'longi hoyi mboti. ⁴⁰ Phe ba

mekiku diaka ku n'hiula ngiufu kaka.⁴¹Yezu ba kambu: Nki mpila ba hoyu na klistu kene mwana Dawidi ?⁴²Dawidi yandiene ka hoyi mu n'kanda mikunga: Pfumu ka hoyi kwe Pfumu mene : Zakala ku koko di mene di kitata,⁴³ti ye kuna yi ba shia ba mbeni ba ngeyi ku tsi bitambi bi ngeyi.⁴⁴Dawidi phe keka n'tela pfumu; Nki mpila kene diaka mwana yandi?⁴⁵Mu kutala n'kangu wakulu kakala mu ku m'wa, phe ka hoyu ku balonguki bandi: ⁴⁶Lu dibatila kwe balongi ba mitsiku, ba bazolaaka ku kangala mu zi mbele, phe ba ba heka zi mboti mu zi mpalasi zi bangulu biingi; Ba ba zolaa mpalasi yi ntete mu nzo Nzambi, phe mpalasi zi ntete mu ma feti; ⁴⁷Ba ba diaka bima mu zi nzo zi ba mpuba, phe ba di sweeka mukati di bisambu bi kaleya. Ba sambisama masoonga maakulu.

21

¹yezu, meso mandi makutombula kuzulu,mwene ba mvwama bana bakala sia makabu mu kitunga. ²mwene pe diaka m'fwidi, wu sidi mwa mafunda mola. ³pe ka hoyaka: «mu mu masonga, yeka lusamuna, m'fwidi wandu kasidi kuhioka beno ba hika. ⁴baaba bakulu, ba mongi bima bi ntandu-ntandu muku kumisa makabu. mana m'fuidi wandu, ka sidi muki ngolo kiandi, mafunda makulu maka kelee mawu mudiambu di kudila». ⁵mudiambu ndambu mukati di bawu bakala hoyila tempelo, nki pila ba di teenda ye matadi ma bunkete pe ye makabu, pe ka hoyaka: ⁶«mu bima bilueka mona, bilumbu bi kwisa, hankatu kuma kusala tadi ha ntandu tadi ne dikonda tiakana». ⁷Ba n'hiudi mukimvuka: «n'longi, nki ntangu bima biana bikwisa? pe nki kikala kidimbu muntangu yi bi kwisa bima bina? ⁸yezu hene mvutu: « luyilama mudiambu lu hunamika ku mimekanu mi mbi. mukutala ba nsadi bambi bingi bakwisa muzina di mene, ye kuhoya: "mene yezu, pe tangu di mpusani, lu ba landiku." ⁹ntangu yina luwa beka hoyila mavita pe ye mambu mahika mambi, lukadiku ku boma, mukutala bima bina bi fweti kwisa ntete, mana nsuka yikaloko mbala mosi.» ¹⁰Mana ka bakambaka: «n'toto mosi ka kwe nwanisa n'toto wu hika, pe hata di kimfumu ye n'kweno hata di ki mfumu. ¹¹hakala ye kutekita ku mafu ku ngolo, pe, mu bizika bihika, zi nzala ye bi huku bi bibulu. kukala ye mambu mambi ma mpila ye mpila, pe ye bidimbu bi ngolo kuzilu. ¹²Mana, ku ntuala bima bina biakulu, ba lusia moko, ba lumonisa mpasi, ba luhana kumoko ma ba nganga nzambi, ba lusia kuboloko di pasi, ba lunata ku ntuala ba mfumu ba luyalu pe ku ntuala ba mfumu ba mitsiku mukikuma kizina di mene. ¹³mambu mana ma luheka nzila yikutendudila n'kembo mene. ¹⁴mudiambu dina lusiiku diaka mukati di zimbundu zi beno zi ngindu ziku zebisa kinwanini kibeno kuntwala ¹⁵mudiambu yi luheka mahoya ma m'funu pe nduka zina zi sala na ba mbeni ba beno ba kukiku kusia kingolo kuntwala beno pe ku soba mambu mana luhoyi beno. ¹⁶mana kukadi ba tata beno baluteka, kukadi ba mpangi beno, kukadi ba luzinga bawu to ba nduku beno, pe ba hondisa biingi mukati di beno. ¹⁷ba lubusa kwe batu bakulu mudiambu di zina di mene. ¹⁸mana hankatu lutsuki lun'twa beno lusaala muku lala. ¹⁹muku hingila kweno, lu monga kinunga ki mioyi mi beno. ²⁰Ntangu yina lumona yeluzalemi ba di zieti ku ba mpumbulu; luzaya na kubebisama ku diawu kwene belebele. ²¹mana bana bakala ku hata di yude ba tiina mu miongo, bana bakala hakati di hata benda pe bana bakala muzinziunga bakotiku diaka. ²²mudiambu bikala bilumbu bi nkanda mudiambu dikulungisa makulu mana masonama. ²³Mpasi ku ba nketo bana bakala ku bifundu pe ku bana ba kala mukuyemika mu bilumbu biabina! Mudiambu mukala ye kiadi kingi mu n'toto, pe ye nkabu mudiambu di batu ba n'toto wana. ²⁴Ba bwa mu tsi meno ma mbeele mfumu, bakala kwe banati ba kwati mukati di mitoto miakulu pe yeluzalemi ba dikula ku makuulu kwene mimpakanu ti kuna yi lunga ntangu yi mimpakanu. ²⁵Kukala ye bidimbu mukati di tangu, mukati di ngondi pe mukati di ba mbwetete. Pe ha nsi n'toto ha kala ye kubanga mukati di mitoto mina mi konda kima kikusala mu mankelele ma nzadi yimbuta pe ye mimpepe mingolo. ²⁶Batu ba fwa mu kubanga ku kuhingila mambu mana mabwa ha nsi n'toto. Mukutala zi ngolo zi zulu zi bwa. ²⁷Mana, ba'mona mwa mutu keka kwisa antandu matuti ye ngolo zi ki mpeve pe ye n'kembo wingi. ²⁸mu ntangu yi biyandika kwisa bima bina, «luditelamisa pe lu telamisa mitwa mieno mudiambu ku kangulama ku beno kwene belebele». ²⁹Yezu kabakambi kingana kimosi: « lutala n'ti wu butaka zimbabwe mun'kinzi nsuka pe lutala miti miakulu. ³⁰buna lumona ne zimbabwe ziyandiki, luzaya mukumitala, ne n'kinzi nsuka kene belebele. ³¹Mpila mosi, ntangu yina lumona bima biabi bitudi, luzaya ne kimfumu kimazulu kiene belebele. ³²Mu masonga yeka lusamuna, zimvula zazi zi hiokoku mukukonda kulungisama ku bima biabi. ³³Zulu ye n'toto bihioka, mana ma hoyu ma mene masaloko kuhioka. ³⁴Ludiyiilamanaka mukati di benweno, muku banga ne zi mbundu zeeno zi basiku ye mambu mambi, ma binwi malafu pe mu kiadi ki luzingu Mukusonga ne kilumbu kiakina kiluyisidiku mu mpila yi kintulumukini, ³⁵neti n'tambu. Mudiambu ka kwisila batu bakulu bana ba zingaka ha nsi n'toto. ³⁶Lukengidilaka koso ntangu, lusambilaka mukusonga ne lumonga ngolo ziku tinina mu bima biakulu bina bikwisa, pe ntu monika ba kwikama ku ntuala mwana mutu. ³⁷mu bwabuna, mu bilumbu bikakala longaka Yezu mu kati di tempelo, kanka kwe niimba ku mongo wu ba telaka odiviewu. ³⁸Batu bakulu bayisiki mu nkatika kibungi kwene yandi mudiambu di ku'wa.

22

¹Feti dimapa makonda vinu dikumiyenana belebele dibatelaka Paki. ²Bamfumu batambiki bimenga ye babamitsiku badingiki pila yi kan'ghondisa Yezu, Kasi babangiki batu. ³Satana kamongi koti mû mbundu Yudasi, mosi wu ban'longuki ghakati di kumiyebiolo. ⁴Yudasi kamongi wele we kasa mfundu ye bamfumu babadingiki ban'ghonda, Mukusia kabasongila buna bafwene ban'kwata Yezu, ⁵Bakala ye kiesi kingi, bawisani ban'gheka mbongo. ⁶Bayukani buna bafwene ban'kwata, batu bazayiku. ⁷Kilumbu kifeti di mapa makonda vinu kifwene, kibatambika dimene di Paki. ⁸Yezu kabatumi Piele ye Za ne, " Lwenda luyidikaku madia matudila feti di Paki. " ⁹Bawu banghiula " kwe zodi ntwe yidikila mo ?"¹⁰Kabakamba, lwenda hana lukuma mû kukota mû mavula, lumona mutu mosi kala ye n'londo mamba

hakoko,lun'landa ti muna nzo yina kakota. ¹¹ Mana hana lukota mû nzo,lun'kamba n'kwa nzo " Mfumu katukambi wutusongila. suku diyandi ti kifulu ki kadila n'kinzi Paki ti ban'longuki bandi ? ". ¹² Basongidi suku dimosi dimbuta mbuta kuna zulu, dikitoko.Kwakuna luyidikila kifulu ki kudila feti. ¹³ Bamongi bele,bawene bima bwoso Kahoyi yandi. Bayiidiki bima bikudia bi Paki. ¹⁴ Ntangu ha yifwene, zakadi ti ban'longuki bandi. ¹⁵ Kabakamba ne, " NZodi yidia madia mamama ye beno buna ndumbudieku bulu. ¹⁶ Mudiambu, yilukambi mama madia mamene ma tsuka, yidia moko diaka ti kuna kikwisa kimfumu kipa kimazulu." ¹⁷ Kunima Yezu mongi mbungu, kabusi matondo ye hoyi ne, " lumonga ye ludia beno kulu. ¹⁸ Mudiambu yilukambi, yinwoko diaka malafu ma vinu ti kuna kikwisa kimfumu kipa kimazulu." ¹⁹ Kunima mongi dipa, bukuni dio kabusi matondo ye hoyi, " lwalu lutu lumene lulwele mukikuma kibeno. lukamba sala bwo mukungindula mene. ²⁰ Kumosi,kunima kudia kumasika,mongi mbungu, kahoyaka, " Mbungu yayi yene lumani lumene lu menga mamatiakani Samu dibeno. ²¹ Kasi lukeba, wuntekamene kene hakati di mesa mamama n'twene. ²² Samu mwana mutu kakwenda bwoso bahoyila bwo. Kasi kiadi ku mutu wu n'teka mène, ²³ Bayandiki ku dihiula babene na wanduna fwene kasala bwabuna ? ²⁴ Pe Bayandiki kudindama bawu ye bawu n'a hakati dibawu bamonaka mbuta. ²⁵ Kabakamba, " Bamfumu babapani balumaka bwingi, mana ,babene Bamfumu babawu babatela Bamfumu balukumu. ²⁶ Kasi bukalako bwabuna Mudiambu dibeno, Samu mbuta hakati dibeno kakuma wunkeke, wu wene mfumu kakuma yabana mwana kisalu. ²⁷ Mudiambu na weene mbuta, ye wuna wene ha mesa, ye wu weke n'gheka (n'lambila) ? Mana yene hakati dibeno bwoso Wuna weke lusadila. ²⁸ Kasi beno balukele ye mène mutangu pasi zaakulu mû mitambu misatana. ²⁹ Yiluhele kimfumu ki kikanda bwoso kapeka kio tata. ³⁰ Mukusia ne ludia pe lunwa ha mesa mamene mû Kimfumu kimene, luzakala ha biti biluyalu ha lubamba sambisila makanda ma kumiyebola ma Yisalaye. ³¹ Simonie, Simonie, Satana kaluvwa Mukusia na kaluyungudila bwoso bule. ³² Kasi nsambidi Mudiambu di ngeyi Mukusia na losiku lukwikilu. kunima wuusa kabuka,wukodisa pe bapangi baku. ³³ Piele kan'kambaka ne, " Mfumu, mène yikwenda ye ngeyi ata ku boloko ata ku lufwa. " ³⁴ Yezu n'kabusidi ne, " Piele, yikukambi,nkoko kakala kakokudieku lelo,ngeyi n'tuna mbala tatu ne nzeyeko mène." ³⁵ Kabakamba diaka, " ha yilutumi bakonda makuta ye zinkutu dikonda bima ye masabatu,lukondi kima? bakabusi ne lowu,ntukondiku kima." ³⁶ pe bakambi n'a, " Kasi buntwene yiluhele n'swa, wuna wene ti n'kutu ye mbongo,kamonga kenda. wuna kondi mbele poko kateka na n'lelandi kasumba yo. ³⁷ Samu yilukambi ne " Ma masonama muzina di mène mafweti salama." bamwene yabana kilawu. ³⁸ Bahoyaka ne, " Mfumu tala mbele Zola zi poko", kabakambaka, " zifwene." ³⁹ Kunima kudia,Yezu kakala ye kikalulu ki kwenda ku mongo wu balivi,pe ban'longuki bandi balandi. ⁴⁰ Habakumi bakambi," lusambaka Mukusia na lubwiku mû n'tambu Satana. " ⁴¹ Kunima, wele mwa kiana ye bawu, kiteso ki kitamina ki nkani, ye fukami,sambi,kahoyaka, ⁴² " Tata, Hô zodi,nkatula puu masumu, Kasi keko mû luzolo lumene, luzolo lwaku lusalama." ⁴³ Wanzio kuzulu wisi kulumuka mû kun'yika Kikesa. ⁴⁴ Yandi bwoso kakala lakanaka,kasambi ye boma bwakulu,lutu lwakulu luntoki bwoso mantosi ma menga hana nsi. ⁴⁵ Hakamanisi kusambila,kabuki kuna bakala ban'longuki bandi, bawene banimbiki kikuma ki kiadi kibawu ⁴⁶ ye bahiudi diaka ne, nki lweke nimbina? luvumbuka holo lubwa mû n'tambu Satana. ⁴⁷ Buna kahoyi diaka, kibuka kibatu kisi ye Yudasi, mosi wu ban'longuki wuwuneteke nkuki belebele ye Yezu, pe n'yambi. ⁴⁸ Yezu kan'hiulaka, Yudasi,mû lun'kamba wufweti n'tekila mwana mutu ? ⁴⁹ Babakala belebele ye Yezu habamwene buna, Bahoyaka," Mfumu, ntubula ye mbele poko ? ". ⁵⁰ Ye mosi wu bawu zengi kutu dikitata di n'sadi Mfumu batambiki. ⁵¹ Yezu hoyi, " Bufwene " ye mongi kutu di mutu wene, kabusi dio,dikodi pe. ⁵² Yezu hoyi ku Bamfumu ba batambiki ye ku Bamfumu ba mabundu ye bambuta bana bisa Bawu ne, " lweke kwisa yabana bana bele kwe podi. mwifi,kingumba, ye zimbele, ye bitini bi miti. ⁵³ Hayikala ti beno Ntangu zaakulu mû Nzonzambi, lun'kweteko,Kasi yayi ntangweno yi mayele makupiba. ⁵⁴ Haban'kwete,ban'ete ku nzo mbuta batambiki, Kasi Piele Kaye balandi mû Kiana. ⁵⁵ Kunima basidi mbawu Mudiambu di kuyetila kuna nganda,bazakadiki, yandi Piele pe kazakadi ye bawu. ⁵⁶ N'sadi mosi wu n'keto wukala belebele ye mbawu, kamwene Piele, n'singitini meso,kahoyaka ne, " Mutu wandu kakele ye yandi. " ⁵⁷ Piele kahoyaka ne, mama,mène yin'zeyeko." ⁵⁸ wughika wisi diaka, kahoyaka ne," ngeyi pe wene mosi wu bawu " yandi kabusi ne,lowu,Keko mène. ⁵⁹ Kunima kiteso ki Ntangu mosi, mutu mosi wukala hakana, kahoyaka ne, " Mutu wandu mwisi Galileo, kakele ye yandi. " ⁶⁰ Piele hoyi ne, " pangi, nzeyeko makulu Mana weke Hoya ngeyi, mène yin'zeyeko. Muna ntangu yene nkoko mbakala kokudi. ⁶¹ Yezu, muntangu yene,baludi kilunzi, n'tadi Piele. Piele Yandiki kuyindula makan'kambi na n'tuna mbala tatu hakakala nkoko mbakala kakokudieku. " ⁶² Hakalubuki Piele kunzila kadidi bwingi. ⁶³ Batu baban'simbi Yezu bakala kwe n'tambisi bwingi ye kun'seya. ⁶⁴ Bam'finiki n'lele ku kilunzi, habam'bula,béké ng'hiula ne, yindulete na kubudi mbata . ⁶⁵ Bahoyi mambu mabuzoba mingi mû kun'sakanina. ⁶⁶ Kina kilandi,buna kunkiele kuma, bambuta bamin'siku muna bakadila Bakulu mû kimvuka,bavukani,Bayandiki kun'ghiula, ⁶⁷ Hô wene mwana Nzambi, ntukambete beto, Kasi yandi kabusi ne, ⁶⁸ Hô yikukamba lunkwikiloko, pe na yiluhila mène beno,lunkabusiloko mvutu. ⁶⁹ Yandika buntwene, mwana mutu kakala wuzakala ku koko dikitata di kimfumu kipa kimazulu. ⁷⁰ Bakulu Bahoyaka ne disonga ngeyi wene mwana Nzambi ? Yezu kabusi, "Bwoso luhoyi,mène wanduwu." ⁷¹ Bakulu ne, nki n'tifi lukweddingi?,betwetu n'tuwidi buna kahoyi mû nwindi.

23

¹ Ba telami baakulu, pe ba'neete Yezu ku ntwala Pilatu. ² ba yandiki ku n'funda, ba samunaka: « Ntwe n'wana mutu wandu muku balula mitsiku mi n'toto beto, keka kwe busidi mpaku zi bikolo yi sezadi, pe keka kwe hoyi yandiene ne kene klistu, ntotila.» ³ Pilatu n'ghiudi, mu ma hoya maama: «Wene ntotila wu ba jwifi ?» Yezu n'kabusidi mvutu: «Hoyi bwo.» ⁴ Pilatu hoyi ku ba nganga ba mitsiku ye ku kibuka ki baatu : « Yeeka monoko mbi mosi mukati di mutu wandu.» ⁵ Mana ba n'dindiki ye ba hoyaka:« Keeka luukisa n'kangu, mu kwe longi mukati di hâta di Yude dibakulu, tuuka Galileya, ku

kayandikidiiki, tii ye kwakuna.»⁶Mu ntangu kawidi bwa buna Pilatu, hiudi ne mutu wene kakala mushi Galileya.⁷ Mukuwa ne kakala kikanda ki Erodi, n'kabusi kwe Elodi, kakala yandi pe mu hata di Yeluzalemi mu bilumbu bia-bina.⁸Elodi mu ntangu ka'mwene Yezu, kawidi bwo kiesi kiingi, mukutala tuka kiana, kakala ye m'funu ku'mona, kikuma ki mambu makawidi ba hoyiiki mudiaambu di yandi, pe kasidii kiitu ka'mona mukusala mwa bimpa.⁹Ka hiudi zi ngiufu ziingi, mana Yezu kan'heleko kete mvutu.¹⁰Ba nganga Nzambi ba mitsiku ye ba siklibi bakala hakana, pe bam'fundiki ye tsiita.¹¹Elodi, ye ba mpumbulu bandi, bayandiki kun'tukuna pe, kunima di kun'seya pe bam'vwatise n'lele wuna wu ngengaka bwingi, ba n'kabusi kwe Pilatu.¹²Elodi ye Pilatu bakumi ba nduku, kilumbu kiakina kaka,(ntete, bakala ba mbeni).¹³Pilatu, kutikisiki ba ntwadisi, ba zuzi, ye n'kangu,¹⁴pe ka ba samunaka: « Luisa n'datinaka mutu waandu neti 'natisi n'kangu muku telamina mitsiku. Ye lutala, yi n'hiudi ha ntwala benweno, pe yin'kweteko ye mbi mosi mu maakulu ma lukwe n'fundidi.¹⁵Elodi pe kiteso kimosi bwoso mene, ka mweneko mambi ma yandi muku songa ne ntu n'zengila n'kanu lufwa.¹⁶ Bwana, yi n'heka ndola pe yi n'yambudila.»¹⁷(pe pilatu, ka fweti yambudila mutu boloko mosi wu ba jwifi mudiambu di n'kinzi mampa).¹⁸Mani ba yamuki baakulu mu kimvuka: « N'katula mutu wandu ha ntwala beetu, pe ntu yambudila Balabasi. »¹⁹Balabasi kakala mutu wu ba sidi ku boloko mu diambu kakala n'hondi ba kweni pe pfumu ki buka kimbi.²⁰Pilatu kaba kamba dikala, mu ngindu yi ku yambudila Yezu. ²¹Pe ba yamuki mukimvuka: «Lu n'koma ha kulunzi, lu n'koma ha kulunzi!»²²Ka ba samunaka mu mbala yi tatu: «Nki mbi kasadi? Mbweneko mbi mosi mukati di yandi yi fwene yi'nata ku lufwa. Yin'yambudila se kunima ku n'heka ndola.»²³Mani ba diindami kaka mu ndinga ngolo, yeku lombaka na ba n'koma ku kulunzi. Pe zi ndinga zi bawu zi 'neete zingindu. ²⁴Pilatu baki lukanu ne mambu mana bakala lombaka masalama. ²⁵N'yambudidi wuna ba kwete mudiambu di batu ba ka hondi ye mbuta kibuka ki batu ba mbi kakala, yandi ba loombi ka yambudila. pe n'hene Yezu mu luzola lu bawu.²⁶Samu ban'zodiiki, ban'hele ngolo zi Simoni mosi wu Sileni, wu tuki ku masola, phe ban'sidi ha kulunzi samu kanata ha nima di Yezu.²⁷Kibuka kiingi kiyenda n'landi bakala ba vukaniiki ye ba mbuta ba n'kangu ye ba ba kheto ba bayenda di budi ha thulu phe bayenda diyangisi samu di yandi. ²⁸Yezu baludimeso kwe bawu phe kahoyaka: «Bakheto ba Yeluzalemi, ludidiku samu di mene, mana lu dila samu di benweno ye b'ana beno.²⁹Mukutala, lutala bilumbu bieka kwisa bi ba hoyi: 'Kiesi kwe batu ba bene ba khobo, kiesi kwe batu bak'ondi buta mwana ye ba bak'ondi yemika!»³⁰Mbala mosi ba yandika ku hoyi kwe miongo: 'Lubwa ha thandu beto!' Ye kwe bimongo-mongo: Lu thusweka!»³¹ Mukutala, na n'ti tse ban'sadi buna, khi bin'kumina na n'ti yumuka?»³²Ba yenda nati phe biifi bola ba bafweti honda ye yandi.³³Muthangu yi bakumi ha kizika ki ba telaaka «tadi di Golgota», ban'komi ha kulunzi hakana ye biifi b'ola, mosi ku koko di kitata, wuna wu hika ku koko di kimama.³⁴ [Yezu hoyi: «T'ata, balolu, samu beeka zayoko mambu ma beeka sala.»] Bakani milele mi yandi ye kwe nwanini.³⁵N'kangu wukala hakana ye katadiiki. Ba zusi ba wene ba n'seyiiki yezu [ye bawu] ye kuhoyaka: «kaba hulusiiku ba hika; kadihulusa yandiene, na kene mesiya wu kasodi nzambi!»³⁶Baphumbulu phe bakala n'seyaka, baphusani samu di kun'heka malafa mankhadi ³⁷mukati di kuhoya:« na wene thotila wu ba yuda, di hulusa ngeyene!»³⁸ Hakala hanthandu yandin'tsiku wanduna [wuku sonika mu ndinga geleki,latini ye mu ki hebelo]:«wandu kene nthotila wuba yuda.»³⁹Mosi mukati di bifi wu bambiki ye yandi kakala n'tukunaaka ye kuhoyaka:«Na wene Mesiya, di hulusa ngeyene, phe beto ye ngeyi!»⁴⁰Mana wuna wu hika kakala n'nganinaka ye ku hoyi:« weko kete kubanga ku mosi samu di beto, diene kwandi ku zenga ku masonga, ⁴¹samu thu yambaka mana ma fwene mu bisalu bieto, mana wandu kasadiku ata dimbi di mosi.»⁴²Phe ka hoyi kwe yezu!«[pfumu,] ngiubuka mene ha kwisa yaala monga lukumu.»⁴³Yezu n'kabusiidi mvutu:«yeka kusamuna mu masonga, lelo kala ye mene mukati di loola.»⁴⁴Dikala dikumiki thangu yi kati kati di mwini,phe zi phiba zi koti mu zi tsi zaakulu tii ye kuna thangu tatu ye ku nima mwini.⁴⁵Tangu di sidi phiba ye bisweku(fikidi) bi thangu bi yatuki ha kati kati.⁴⁶Yezu yamuki ye ndinga ngolo: «Taata, n'kabudi pheve mene ha moko ma ngeyi.» Kunima di kuhoya mahoya mamana, tabudi moya.⁴⁷ Mukumona mana makumi, phumbulu wu tsi Loma kabusi n'kembu kwe Nzambi mukuhoyaka: Thambushi mutu wandu ka keleeke mutu masonga.»⁴⁸kunima di kumona mambu mana makumi, baakulu bakala talaaka mu kibuka diambu dina disalamiiki phe bakabuki ye kwe di budi thulu.⁴⁹Baakulu ba ban'yebe Yezu, ye mu kingenga bakheto ba bayenda n'twadi tuuka Galileya, bakala baseleeke ku kiana phe ba tadiiki mambu ma mahiokiki.⁵⁰Hakala ye mutu mosi wu Sanayedelin muzina di Yozefu; mutu mboti ye mutu masonga, ⁵¹kadikoti siiku ku lukanu phe ye ku bisalu bi bakweno. Kakala mutu wu Adimaté, mavulu ma ba Zwifi, phe kahingidiiki yandi phe kipfumu ki nzambi.⁵²Kayenda mona Pilatu phe lombi mvumbi Yezu. ⁵³Tuludi yo mu kulunzi, vungi yo mu kimbunda kiphembe phe tuludi yo mu maziamu ma mosi ba t'unga ye tadi, maziamu mana ba konda sia kete mutu.⁵⁴Kikala kilumbu ki ba yilaminiiki bisambu, kilumbu ki bisambu ki kha yandika.⁵⁵ Bakheto ba batuki ku Galileya ye Yezu ben'sisa Yozefu. Ba mwene maziamu ye phila yi ba tuludi mvumbi Yezu. ⁵⁶Diaka bakabuki phe ba yidiki bilumbu ye mananashi. Kilumbu ki lumingu ba phemi, bwoso ba sonika mu mitsiku.

24

¹Kilumbu kintete ki phosa, ba kheto beele ku maziamu ye kibungi-kibungi, ye mafuta ma tsudi ba yidiki.² Ba mwene tadi ba dindumuniki dio ku thwala maziamu. ³Ha ba koti, ba mweneko luutu lu Pfumu Yezu.⁴Bakheto batsutsumuki, bamwene bayakala boola batelemiiki mu khala mwelo ye milele mi pha. ⁵Samu bakheto booma bukala bu bakweteke, bahene mboti yi kukunda kilunzi mu mafu, bahiudi: "khi kikuma lu kwee dingidi mutu wene mu luzingu ha kati di bafwa?"⁶Kee mwoko dihika, futumukii, lu yibuka bwe ka lukamba, thangu lukala ku Galileya, ⁷ka hoyi: "Mwana mutu ba n'kaba ku moko ma batsutsumuki, ba n'koma ha kulunzi, mu kilumbu kitatu ka futumuka".⁸Banketo ba yibuki bwo, bakabuki.⁹ Beele, bahoyi tsangu zaazizi kwe bathumwa kumi ye mosi ye kwe bana bahika.¹⁰ Bakheto ba bahoyi bwo hakala: Madiya mangandala,

Zani, Madiya ngudi Izaki ye bakheto bahika ba bakala bawu.¹¹ Bathumu ha bawidi tsangu zeene bamongi zô yaaba ne zi butufi phe ba kwikiloko ma bahoya bakheto.¹² Piele telemi phe leki thinu ku maziamu, fokami phe tadi, mwene yandiene milele mi matekita, Piele kabuki ku nzo'andi, muna kwee dihiudi mambu ma mahioki.¹³ Mu kilumbu kiene, boola ha kati di bawu beele ku hata di Emawusu, di diene mu kiteso ki makumi sambanu ki kitamina ki mavula ma Yeluzalemi.¹⁴ Beeka kwe hoyasani bawu ye bawu mambu ma mahioki.¹⁵ Mu thangu yi ba dindamiki phe ba dihiudiki, Yezu yandiene wisa monika phe beele bawu nzila mosi.¹⁶ Mana meso ma bawu makasami beeka kwe n'yabiku.¹⁷ Yezu bahiudi: "Khi mambu ma lukwe hoyi beno boola hana lukotikidii kwenda?" Bahweni ye kiadi.¹⁸ Mosi hakati di bawu, zina diandi Keleyopasi, kabusi mvutu: "Yandi ngeyi n'kutu mukati di mbanza Yeluzalemi weka yaboko mambu ma meeka hoyama bilumbu biabibi?"¹⁹ "Khi mambu?" Ka bahiulaka Yezu. Ban'kabusidi: "Mambu ma Yezu musu hata di Nazaleti", wuna wukala mbikudi mu bisalu ye mu kuhoya ku meso ma Nzambi ye makanda maakulu,²⁰ ye khi phila ba mbuta ba Nganga Nzambi ye ba pfumu beeto ba luyalu, ba n'teki mu ku n'zengila n'kanu lufwa phe ba n'koma ha kulunzi.²¹ Ntwekasia mbundu ne bukala yandi fweti hulusa Izalaye. Eh! Ntwekene kilumbu kitatu tuuka ma hioki mambu mâ.²² Bakheto ba mosi hakati di beeto, bathu yitukisi, beele ku maziamu ye kibungi-kibungi.²³ Ha bamweneko mvumbi, bisa hoyi ne ba wanzio ba balubukidiiki phe ba basamuni ne Yezu kene mu luzingu.²⁴ Bahika thu kele bawu beele ku maziamu, ba mwene mambu bwoso bahoyiba kheto. Mana ba m'mweneko dihiika.²⁵ Mana Yezu ka bakambaka: "Oh! Batu bakonda ngangu, phe mbundu zi bawu zene zi malembi mu kukwikila mambu ma bahoya ba mbikudi!"²⁶ Bufweneko Kidisito ka mona phasi kikuma ki mambu maama phe kakota mu n'khembo'andi?"²⁷ Yandika Moyize ye kuna ba mbikudi baakulu, batendudidi masonama ma santu maakulu mana ma batadidi.²⁸ Ha balubuki ku fula di hata, ba hunikisi yabaa ne ka kwenda ku ma hata ma kiana.²⁹ Ba lundikisi phe ba n'kambi: "Thu nimba tangu di hioki, kuma kuyidi." Ba nimbi bawu.³⁰ Ha bakoti ha meesa ye bawu, mongi dipha phe hene matondo, bukuni dio phe ba hele.³¹ Hakana meso ma bawu makanguki phe ba n'yebe na Yezu wandu, mana muna thangu yene ladi.³² Bahiulasani: "Bwe zi kondi thu budila zimbundu ha kakele kwe thu hoyisi mu nzila ye kwe thu tendudidi masonama."³³ Muna thangu yayina buna basikami, bakabuki ku Yeluzalemi, ba bamwene bâ kumi ye mosi, ye ba hika ba basambidi bawu,³⁴ bakambi: "Pfumu futumikii mu masonga phe ka n'lubukidi Simoni."³⁵ "Bateele phandi mambu mana mabwidiki mu nzila, ye bwe Yezu kabayubudi kimutu ki'andi ha ka bukuni dipha."³⁶ Ha bahoyi mambu meene, yandiene Yezu ba lubukidi hakati phe hoyi: "Ngemba yi kala ye beno!"³⁷ Ba baasa ye booma, yaaba ne bamwene tebu(m'fu).³⁸ Yezu ba kambu: "khi lu phulukidi mbundu, ye khi lweka di hiudila mu tsi zimbundu zeeno?"³⁹ Lutala moko ye malu maama, mene wandu mu masonga. lutsimba ye luthala. Pheve ye kalaaku kete kikudi, lumbona bwoso yene.⁴⁰ Buna kahoyi bwabuna, ba songidi moko ye bitambi bi'andi.⁴¹ Thangu yi bakala dihiika batu ba konda lu kwikilu ye kiesi bayituki, yezu bakambi: "Lwene ye kiima ki kudiaa?"⁴² balubudi mbisi mamba yi kufuta.⁴³ Yezu mongi yô, diidi ha meso ma bawu.⁴⁴ Ka bakambaka: "Khiakina yi lukambidi, thangu thu kala yeeno, yi lukamba ne maakulu ma basonika samu di mene mu n'kanda Moyize, ba mbikudi ye mu mikunga mi Dawidi ma fweti lungisama."⁴⁵ Bakangudi ki m'pheve mukusonga bayaaba masonama ma santu.⁴⁶ Bakambi: "khiakina busonama ne kidisito ka fweti mona phasi, phe kafutumuka ku bafwa mu bilumbu bitatu."⁴⁷ Kubalula mbundu ye ndolula yi masumu ba longa yo mu zina di yandi mu zitsi zaakulu, yandika ku Yeluzalemi.⁴⁸ Lwene ba mbangi ba bima biabi.⁴⁹ Tala, yi hitika ha thandu beno bima bina kaluhele kilasi tata'ma. Mana beno, luzakala kuna mbanza tiii ye kuna luyamba pheve yituuka ku zilu.⁵⁰ Yezu ba neete ye kuna Betani. buna ba thuti moko, basambudi.⁵¹ Ka mongi buna kabasakumuni, basisi phe tombuki ku Zilu.⁵² Buna bamanisi ku fukama, bakabuki ku Yeluzalemi ye kiesi kiingi.⁵³ Bazakadi kaka muna kati di nzo bisambu, ye kuyimbilaka mikunga mi n'kembo ye mi kusakumuna Nzambi.

Yohani

1

¹Ntangu yi bawidi ba mfwadisi na Yezu keke botika balonguki bingi kuhioka Zaa . ²Ata makieleka Yezu keku yandiene wenda botiki, bakala balonguki bandi baye botiki. ³Kakatuki ku yuddeea kamongi wele ku galilea. ⁴Mu kati di yandi luzingu lu kala, ye luzingu lu kala mieesi mi batu. ⁵Mieesi mi phelaaka mu ziphipa, ye zi phipa zi n'yembeko. ⁶Ha kala ye mutu ba tumi kwe nzambi: Zina diandi di kala Yoani. ⁷Kayisi mu ku sia ne ka sadila kimbangi, mu ku sia ne ka ta kimbangi ku mitsienzi, mu ku sia ne baakulu ba kwikila kwe yandi. ⁸Ka kaloko miesi, kasi kisa samu ka ta kimbangi ku miesi. ⁹Miesi mina mi kala miesi mi masonga, mina, mu kwisa mu n'toto, mi hene mitsienzi kwe batu baakulu. ¹⁰Ka kala mu n'toto, ye n'toto ka salami mu nzila yandi, ye n'toto ka n'yebeko. ¹¹Kisa kwe batu baandi, ye batu baandi ba yembeko. ¹²Mana kwe bakulu bana ba n'yembe, kwe bana ba kwikilaka mu zina di yandi, ka ba hele ki pfumu ki ku kuma bana ba nzambi, ¹³bana ba butuka, keeko ne mu menga, keko phe mu luzola lu n'suni, keko phe mu luzolo lu mutu, kasi lu nzambi. ¹⁴Ye ndinga yi kuma n'suni, ye Yi zingi kati di beto, yi baasa ye lutondo ye lasonga; ye ntu mwene nkembo yandi, nkembo mosi bwoso yi mwana mosi tuki kwe tata. ¹⁵Yoani ka n'bikudi, ye ka yamuki: kene wuna phoyidi: wuna weka kwisa ku nima di mene kisii ku ntuala mene, mu diambu ka kala ku ntuala. ¹⁶Ye ntu yembe beto kulu mu bu fuluki bu yandi bu pheve nzambi, phe mu ngolu samu di ngolu; ¹⁷mu diambu n'tsiku ka hanami mu nzila Moyiza, ngolu ye masonga misi mu nzila Yezu Kristu. ¹⁸Ha nkatu mutu wu n'mona kene nzambi; mwana mosi, wuna wene mu kati di tata, ye wuna wu n'tadisi. ¹⁹Tala kimbangi ki Yoani, ba Yuda ha ba tumi ba tambiki ki menga ye ba nganga nzambi, mu ku sia ne ba n'hiula: Ngeyi, ne wene? ²⁰Ka hoyi, ye ka busiku, ka hoyi ne ka kaloko Kristu. ²¹Ba n'hiudi diaka: Nki diaka? Wene Eliya? Ye hoyi: Yeko Eliya. Wene mbikudi? Ye hene mvutu: Lowu. ²²Ba n'kambi diaka: Ne wene ngeyi? Mu kusia ne ntu hana mvutu kwe

batu bana ba ntu tumiiki. Nki hoyi ngeyene mu diambu di kutadidi? ²³Mene, hoyi, yene ndinga yina yeke yamuka mu tseke yi zelu: lu yidika nzila pfumu, bwoso ka hoya Yezaya mbikudi. ²⁴Batu ba batumi ba kala ba fadizia. ²⁵Ba n'hiudi diaka ngiufu yayi: nki kikuma bwa weka botika batu, ne weko Kristu, to Eliya, to mbikudi? ²⁶Yoani ba hele mvutu: Mene, yeka botika mu mamba, mana ha kati beno hene ye wuna lu yebeko, ²⁷wuna weka kwisa ku nima di mene; Yeko wu ku fwana mu ku sia ne yi kutumuna n'singa ma phaba ma yandi. ²⁸Mambu mana ma hioki ku betani, ku sambu di nzadi Yordani, ku ka botiki batu Yoane. ²⁹Kilumbu kina ki lende, n'mwene Yezu keka kwisa kwe yandi, ye hoyi: Tala dimeme di nzambi, di dieka katula masumu ma n'toto. ³⁰Kee yandi wu phoyidiki ne: kunima di mene kweka kwisa mutu wuna wutekisila, mu diambu ka kala ku thwala mene. ³¹Yi n'zeeyeko ntete, mana mu kusia ne ka di songila ha Izalaye ne yisa botika mu mamba. ³²Yoani teele ki mbangi kiaki: Mbwenne pheve yi tuki ku zilu yi kulumuki neti yembi phe yi telemi ha ntandu yandi. ³³Yi kala n'zayaaku, kasi wuna wu ntumi ne yi botika mu mamba, wanduna ka khambiki: ha nthandu wuna mona pheve yi kulumuki ye yi telemi, wanduna wu weka botika mu pheve santu. ³⁴Ye mene mbwene, phe theele ki mbangi ne kene mwana nzambi. ³⁵Ku nkielandi, Yoane ka kala diaka hakana, ye ba longoki bayandi boola; ³⁶Ye ha ka n'tadi Yezu wu kala hiokaka hoyi: Tala dilele di nzambi. ³⁷Ba longoki bola ba n'wudi keka hoya ma hoya mana, ye ba lende Yezu. ³⁸Yezu baluki, ye mu ntangu ka ba mwene beka n'landa, ba kambi: Nki lu kwe dingi: Pfumu, kwe weka zingila? ³⁹luisa, ba kambi, ye lu tala. Benda phe ye ba mwene. Benda ye Ba kabuki buna benda, ye ba kala belebele ye yandi kilumbu kiakina. di kala mu ku tala tangu di zoola. ⁴⁰Andele, mpangi Siloni Piele, kakala mosi wubatu ba bawa ndinga Yowani, ye ba balanda Yezu. ⁴¹Kukala yandi wumwene mumbala ntete mpangi Simoni, Ka n'kambaka: tu n'mwene Yezu. ⁴²Kumanima n'nete kukwe Yezu. Yezu ha kamwene, hoyi: Wena Siloni, mwana Yonasi; ba bamba kutela Céphas(kisongidila Piele). ⁴³Kimbasim-basi, Yezu kazodi kenda ku Galileya, ye n'mwene Phidipe. Ka n'kambaka: za ndanda. ⁴⁴Phidipe kakala Bethsaida, di hata dia Andele ye Piele. ⁴⁵Phidipe n'mwene Nathanaël, ye n'kembe: ntu n'mwene mutu wu ka sonika Moize mu mitsiku ye wu bahodi ba profeta, Yezu mutu Nazadeti, mwana Yoseph. ⁴⁶Nathanayedi n'kembe: fwene wisi ku nazareti kima kimosi ki mboti? ⁴⁷Yezu, mwene kweke kwisa kwe yandi Nathanayedi, hoyi sambu di yandi: tala mutu Izalaye, kuma ku konda nzasi. ⁴⁸Kwe nzayidi nge mene? n'kembe Nathayedi. Yezu n'hele mvutu: ha twala Phidipe kaku tela, ha kele kuna tsi n'ti, yiku mwene ke. ⁴⁹Natanayeli kabusi mvutu: ye n'kambi: Pfumu, wene mwana nzambi, wene ntotila wu izalayeli. ⁵⁰Yezu n'hele mvutu: Mu diambu yi ku samuni yi ku mwene kele ha tsi n'ti bi bundu bi figu, kwikidi; mona bima bingi ku hioka biabi.

⁵¹ye n'kambi: mu masonga ye masonga ye ka lu kamba, lu mona zilu di ku kanguka ye ba wanzio ba nzambi beka mata ye beka kita.

2

¹Bilumbu bitatu Kunima, kukala ye feti di longo ku kana mû n'si yi Galileo. Ngudiandi Yezu pe Ghana kakala. ²Ye Yezu pe ban'tedisi ye ban'longuki bandi ku feti diene. ³Malafu gha magwidi, ngudiandi kan'kambaka ne beko diaka ye malafu, ⁴Yezu ka'kabusilaka ne "Mutu n'keto, n'ki ngeyi ye mène ?, Ntangu mène yifwaniako. ⁵Ngudiandi kasamuna ku bansadi lusala mana kalukamba. ⁶Ghakana Ghakala ye mbungu si bizengi sambanu, si Matadi, zikala Mudiambu di kusukula ba jwifi ye konso kima kisala ye biteso biole to bitatu. ⁷Yezu kabakambaka lubasisa mamba mû mbungu zakulu, babasisi zo ti Ghana n'twa. ⁸Luyandika kutekuna buntwene pe lunata ku wuna kabilaka bima bikudia". ye bamongi ban'ete. ⁹Ntangu yi kameki Mfumu madia,widi ne mamba makumi malafu, kuzaya lo kuna matuki malafu mène,Kasi bansadi babateki mamba mène bazeye bwo, ye batedi mo yakala. ¹⁰Ye kan'kambaka ne mutu yandikulu kaghana ntete malafu ma kitoko, mambi Kunima gha mabakwata, ngeyi sweki malafu ma kitoko ti tangudiadi. ¹¹Kiaki kiene ku Kana, mû n'si Galileo, kipelekese kintete kasadi Yezu, songidi lukumu lwandi biandi biandi bikwikidi mwe yandi. ¹²Kunima dighakana, Yezu kulumuki ku Capelanaum, ye ngudiandi, ye baleke bandi, Mana bazakadiki kwo bilumbu bankeke. ¹³feti di Paki yi bajwifi dikala belebele ye Yezu tombuki ku Yeluzalemi. ¹⁴Kisa sans munzonzambi bateki bangombi, bateki mameme ye bateki mayembi, ti basobisi mbongo bazakadiki., ¹⁵Kamongi Sadi n'swani ye misinga, bakudi Bakulu mû Nzonzambi, ye mameme, ye bangombi ,panzikisi, tiaki biakulu mbongo zibasobisiki, ye kindudi ba mesa. ¹⁶Ye kambi ku bateki mayembi ne " lulubula bima bieno mwamu, nzo tatamene yikumiku nzo kutekila. ¹⁷Biandi biandi bsungamani ne basonika, " Kikesa ki nzo ngeyi biene ndia.". ¹⁸Ba jwifi bamongi ndinga ban'kambaka ne " nki kipelekese ntusongidi ngeyi Mukusia ne usala bwabuna ? " ¹⁹Yezu bakambi n'a, " Lubwotula Nzonzambi yayi, mû bilumbu bitatu, yitelemisa yo. ²⁰Ba jwifi bahoyaka ne mvula n'kama y'a ye mvula sambanu mû kutunga Nzonzambi yayi, Mana ngeyi wusa tunga mû bilumbu bitatu "? ²¹Kasi kahoyidiki Nzonzambi yi lutu lwandi. ²²Ghakana gha kafutumuki ku lufwa, balandi bandi basungimini n'a kahoyidiki bwo ye bakwikidi mû makahoyiki Yezu. ²³Mutangu Yezu kakala ku Yeluzalemi ku feti di Paki, bingi bakwikidi mû zina diyandi buna bamwene bipelekese bikasadi. ²⁴Kasi Yezu kadigheneko kwe bawu Mudiambu bazeye Bakulu. Ye kakaloko ye mfunu wu mutu kan'kamba ne kingandi je bwabu, ²⁵Mudiambu wuzaya yandiene makulu m'amène mû mutu.

3

¹Kasi Ghakala ye mutu mosi gha kati di bamfuadisi batediki Nikoteni ,mosi gha kati di bamfumu ba jwifi. ²Wisi yandi buhika ye piba kwe Yezu, pe n'kambi ne, " Mfumu, ntuzeye ne wene nganga wutuki kwe Nzambi, Mudiambu gheko mutu wu fwene kasala bipelekese biwekesala ngeyi, gho Nzambi keko ye yandi. ³Yezu ka'kabusilaka ne, " Mû masonga yilukambi gho mutu kabutukiku mbutuka yipa, kafweneko kamona kimfumu ki Nzambi. ". ⁴Nikoteni kan'kambaka ne bwe kafwene kabutuka diaka mutu wukumi kinunu? kakabuka mû kifundu ki ngudiandi ma butuki?" Yezu n'kambi ne, "

Gho Mutu kabutukiku mû mamba ye mpeve santu, kafweneko kakota mû Kimfumu kinzambi. ⁶ dikubutuka mû n'suni kiene ki n'suni, ki m'peve kiene ki m'peve. ⁷Yitukiku ne yikukamba ne wufweti butuka mbala yi zole. ⁸ M'peba kaningisa ghoso kazodi pe weke n'wa mazu, Kasi zayoko kwe keke tuka ye kwe keke kwenda. bwene pe mbandu mosi ye mutu wakulu wubutuka mû m'peve. ⁹Nikoteni kaghiula, " Bwe mafwene masalama ? " ¹⁰Yezu kan'kabusilaka ne, " Ngeyi wene nganga wu ba yisalayele, zeyeko mambu mana.. ¹¹ ,Mû masonga, mû masonga, yilukambi, n'tuhoya ma ntuzeye, n'tuhoyilaka ma n'tumona, mana lumongoko kimbangi kibetu. ¹²Ho lukwikidiku mayilukambi ma n'si n'toto, bwe lukwikila mayilukamba ma kuzulu ? ¹³Heko mutu wutombuka ku zulu ho keko wuna wutuka ku zulu, mwana mutu wu wene ku zulu. ¹⁴Bwoso Moyize katombudi nioka ku n'seke yiyumuka, bukala bwabuna Mukusia na mwana mutu ban'tombula pe. ¹⁵Mukusia ne konso Wuna kwikila mû yandi kamonga lu mvula yi mvula. ¹⁶Mudiambu Nzambi kazodi bwingi n'si n'toto wakulu, gha kan'ghekila mwan'andi mosi, Mukusia na konso Wuna kwikila mû yandi kabwiku, Kasi kamonga luzingu lu mvula yi mvula. ¹⁷ Nzambi kahitikoko mwana yandi mukwisa sambisa nsi ntoto, Kasi Mukusia na n'toto kagholuka kunima diyandi. ¹⁸ Wuna kwikila mû yandi ban'sambisoko, Wuna konda kwikila bafweti n'sambisa Mudiambu kakwikidiku mû mwan'andi mosi. ¹⁹N'kanu wene, wene miesi, gha kisa gha nsi ntoto batu bazodi kusala mû piba gha kifulu ki miesi, mwini, Mudiambu bisalu bi bawu bikala bumbi. ²⁰ Mudiambu mutu wusala mambi kazolaku miesi to mwini, kakwisa ku ku mwini nki bisalu biandi bi mbi bitunguluka. ²¹ Kasi mutu wu sala bisalu bi mboti kakwisa ku mwini to ku miesi Mukusia na bisalu biandi bi mboti bimonika, Samu bisalami kwe Nzambi. ²²Kunima mamana, Yezu ti bilandi biandi bele ku n'lambu Yude. kazakadiki ye bawu pe Kaye bitini. ²³ Za pe kabotikiki ku Enon, belebele ye Sadima, Mudiambu kukala mamba mingi, ye bayeleke kwo bwingi mû kubotama. ²⁴ Mudiambu ghakana Za bakala ban'kwatieko, ban'sia mû boloko. ²⁵Mana gha lubuki paka zingolo ye bilandi bi Za ye jwifi mosi wuzodi ban'yebisa. ²⁶ Bisi kwe Za Ban'kambaka, " ha Mfumu, wu wukala ye ngeyi ku yudani, ku wuna wu tele kimbangi, tala buntwene keke botika pe Bakulu béké kwenda kwe yandi. ²⁷Za kabakambaka ne mutu kamonga kaka bina ban'ghele ku zulu. ²⁸ Benweno lwene matemu mamene, ' Gha yilukambi ne mène yeku Yezu Kristu, Kasi baptika kuntwala yandi. ²⁹Wuna vwa n'keto, n'kwa n'keto, Kasi nduku wu yakala wuwene ghakana ye weke n'wa, kakala ye kiesi kingi Mudiambu di ndinga yi yakala, ghakana kiesi kiene ki mène kiene ki masonga. ³⁰ Yandi kayika, mène yikeya. ³¹Wutuki kuzulu kene gha ntandu Bakulu, wu n'si n'toto kene wu n'si n'toto. wutuki kuzulu kene gha londi dibakulu. ³² Kahoyaka Mana kamona ye Mana kawidi, gheko mutu sala kitemu kiyandi. ³³ Wuna monga kitemu kiyandi Wuna kwikila ne Nzambi kene makiedika. ³⁴Mudiambu Wuna katuma Nzambi kahoyaka ndinga Nzambi, kan'tesiloko kiteso ki pepe yina kan'gheka. ³⁵ Tata kazola mwan'andi, pe wun'gheka bima biakulu ghana moko mandí. ³⁶ Wuna kwikila mû mwana kene ye luzingu lu mvula yi mvula, Wuna konda kwikila kazwoko luzingu luna, Kasi nkabu zinzambi zikala mwe yandi.

4

¹Kunima, Ntangu yi bawidi ne bamfuadisi bawidi ne Yezu bakumisi batu bingi Ban'longuki bandi pe babotiki pe batu bingi kuhioka diaka Yowani. ²Kasi mu kuhoya kumboti, Yandiene Yezu kakaloko kubotika Kasi Ban'longuki bandi bakala kwe botiki. ³ Yandi katuki ku Yudeyi, pe wele diaka ku Galileya. Kasi kulombi na kafweti hiokila mu nzila yi Samadiya, Kunima kakumi ku mbanza mosi yi Samadiya, zina diandi Sikare, belebele di sola di Yakobo di kaheka mwan'andi Yozefu. N'kutu, n'to mamba yi Yakobo yikala kwakuna, Ntangu yi, yezu kakala wu kulemba Mudiambu di kiana kikatuki, kazakadi Hakana, dikala belebele ye ntangu yi sambanu. ⁴Bwoso kahlokidi ha Samaria ⁵, Kakumi mu mavula ma Samadiya, batediki Sychar, belebele ti sola di Yakobo kahana kwe mwanandi Yozefu. ⁶N'kutu n'to mamba yi Yakobo yikala kwakuna. ntangu yayina, Yezu kakala wu kulemba Mudiambu di kiana kikatuki, kamongi zakadi hakana lembiki, dikala belebele ye ntangu yi sambanu. ⁷ N'keto mosi wu Samadiya kisa kateka mamba, Yezu kan'kambaka ne Peka mamba yinwa. ⁸ Samu Ban'longuki bandi Benda ku mavula mukusumba bima bikudia. ⁹Mwana n'keto wandu kan'hiulaka ne "Nki pila nge muyuda weka lombamene mamba makunwa kwe mene n'keto wu Samadiya ?" Samu bayuda ye batu ba Samadiya bayukanaku. ¹⁰ Yezu kan'kabusilaka ne Hô wuzayanikabu dinkatu di Mfumu Nzambi, pe wuzaya Mutu wuweke kulomba mamba makunwa, ngeyi n'ka n'lomba yandi mamba ma luzingu. ¹¹Yandi Kahoyi ne "Ah tata, nge Mutu ata kima, holo kantini wukutekila mamba weku, pe dibulu diene dikaleyi kaleyi, mana kwe monga mamba maluzingu? ¹² N'lutiku ngeyi nkaka beto Yakobo wu n'tuheka dibulu diadi samu dibana ti bambisi ba'ndi banwaka mamba mene, keku Bwabuna ? ¹³Yezu kabusi ne, "Wuna nwa mamba mama, kawa dihika nzala mamba. ¹⁴ Kasi wuna nwa mamba ma yi n'heka mene, kawoko dihika nzala mamba ata bunke, Kasi makuma n'to mamba yi yibamba lubuka mu kuhana luzingu lu mvula yi mvula. ¹⁵N'keto wu kahoya ne, Tata, Peka mene mamba mene Mukusia ne yiwiku diaka nzala mamba, yisiku dihika kuzungila kwaku mukwisa teka mamba., ". ¹⁶ Yezu kan'kabusilaka ne ndonda wumonga nun'iaku. kisa kwaku. ¹⁷N'ketu tambusi ne: Mene yeku ye yakala. Yezu n'kambi: Kele kwaku ti kikuma hoyidi ne: Yeku ye yakala. ¹⁸Samu wukwedi bayakala batanu, pe wu wene yandi buntwene keku yakala diaku. Hoyi kwaku masonga. ¹⁹Mfumu, kan'kambaka mama wene, yekene mona nge wene Polofeti. ²⁰Batata ba betu bafukiminiki ha mongo wanduwu ; ²¹Ngudi, kahoyaka Yezu: ntangu yeke kwisa yi, lubamba m'fukiminoko diaka Tata, ata ha ntandu mongo wandu, kukadi ku ²²Yeluzalemi. Lukwe fukimini balukondi zaya. Betu tufukimina bina n'tuzeye. samu luhulusu lutuka ku ba jwifi. ²³Kasi ntangu yifwana, yifwene pe yayina hana yene, ntangu yi bafukaminina Tata mu mpheve ti masonga, mudiambu tata kadingaka batu ba pila yayi bam'fukimina. ²⁴Nzambi kene mpheve ti makieleka, baba m'fukimina bafweti mfukimina mu mpheve ti masonga. ²⁵Nketu wene kahoyaka: " Nzeye na Ngulusi wu batleka Kristu, hana kakwisa, katukamba makulu." ²⁶Yezu kan'kambaka ne, Mene wanduwu wu weke kuhoyisa ²⁷Muna ntangu yene balonguki bakabuki, bayandiki kuyituka

bakulu ma kahoyiki ye mutu nketu, mana ata mosi kakukiku ka n'hiula na "nki zodi?, holo na nki weke hoyila ti yandi?.

²⁸Hakana, nketu wuna sa losa kantini maamba kakala wawu, kabuki ntinu ku mavula, we bakamba batu na, ²⁹Lwisa lutala mutu wuweke nkamba maakulu ma yisalaka mene, ngatu keku yandi wandu Kristu? ³⁰Bamongi balubuki ku mavula bele kwe yandi. ³¹Mu ntangu yene balonguki bakala n'dindikisa kenda ke dia, bahoyaka Nlongi, teka dia.

³²Kabakambaka na mene yene ye bima bi kudia bi luzeyeko benu. ³³Balonguki bayandiki kudihiula na hene ye mutu wusa natina bima bi kudia?; ³⁴Yezu ka kakambaka na " Madia ma mene menu kusala luzolo lu wu wuntuma mukusia na yi lungisa bisalu biandi. ³⁵Luhoyoko diaka ne : zisele ngondi ya mu kukatula bilanga? Mene yi lukambi, lutemuna meso lutala bilanga mudiambu biekene bele bele mu kukatula. ³⁶Wuna katula bilanga ka monga m'fituandi ye kamonga mabundu mudiambu di luzingu lukonda nsuka; mukusia na ye wuna kunaka, ye wuna katulaka bawa kiesi ba bole.

³⁷Nakana kinkungu na: " Wana kuni, mosi katudi". ³⁸Yi lutumi lwe katulaka bilanga bilukondi kuna. Ba hika basala, mana beno lwe kota mu ntoki bawu. ³⁹Bapangi bingi ba hata di Samadia beke boka mudiambu di mambu ma mwana nketu wuna: ka nkambi makulu ma yisala mene. ⁴⁰Mbala mosi, ha bawudi bana ba samadia be n'dinga, ba n'lombi kasala ye bawu. Phe kazakadi ye bawu bilumbu tatu. ⁴¹Bingi diaka beke boka sambu di nding'andi, ⁴²ba hoyaka kwe mama wuna na, kweku sambu di ma hoyi ngeyi tuwa boma; mudiambu tu wudiki betweto, ye tu zeye na kena ngulunsi wu tsi mvimba.

⁴³Ku nima bilumbu biole, Yezu katuki hana wele ku galileya, ⁴⁴sambu yadiene Yezu ka hoyi na, ha nkatu tumwa ba tombula ku hata diandi. ⁴⁵Ha katudi ku Galileya, ba n'yembe buna bu bunkete kete, ba bamwene maka sadi yandi ku Yeruzalema mu ntangu n'kinzi; sambu ba wene phe benda ku n'kinzi. ⁴⁶Wisa kabuka di hika ku Galileya, kuna ka kitudi mamba mu malafu. Kukala ku capernaüm pfumu mosi wu ba mbwedi ba pmfumu ba luyalu, mwana kan'kala wu kubela. ⁴⁷Buna ka wudi na Yezu wele diaka ku Galileya, wele kwe yandi, ye n'lombi ka kulumuka ye ka n'belusa mwana yandi, wu ukele bele bele ye lufwa. ⁴⁸Yezu ka nkambaka: na lu mweneko bi pelelese ye mambu ma kuyituka, lukwikiloko. ⁴⁹Pmfumu ba mbwedi ka nkambaka na kulumuka ntete nali mwan mene ka fwaka. ⁵⁰Ndonda, kankamba Yezu, mwana ngeyi keke zinga. Ye Pmfumu ba Mbwedi kwikidi mu mambu ka nkembe Yezu, ye wele kwandi. ⁵¹Buna kayeleke, ba nsadi bandi ba mwene ye ban'kambaka na mwanaku ke wumoyi. ⁵²Ka ba huilaka muki tangu ka yandikiki kuwa mboti, ba n'kambaka: n'kolo mutangu yi nsambwadi maladi mahuidiki. ⁵³Tata di batu wisa mona na muna ntangu yi kan'kalbi Yezu na mwanaku keke zinga, hakana, yandiene ye nzo yandi ya kulu ba kwikidi. ⁵⁴Kikala kipa kiyandi ki zole kasala Yezu tuka buna kakatuka ku Yudea mu kwenda ku Galileya.

5

¹Kunima mambu mamana feti di Bayuda disalami, Yezu tombuki ku Yeluzalemi. ²Kinga ku Yeruzalemi, belabela ye kieli ki ma meme hakala ye kizipa kimosi batela mundinga hébreysi Béthesda, kiene ye bima bi lumwenu bitonu. ³Muna tsi bisweku biebbina, mukala ye batu ba beela, bifwa mesu, bintingu ye ba bakonda telema bakulu bakala hingila kuvunzuka ku mamba; ⁴Sambu hakala ye Wanzio wukala kulumukaka ho konso ntangu phe keka vunzulu mamba, wuna mioka wu ntete na mamba ma vunzuki, kafeti beluka muki mbefu kiakulu kikadi kinki kiteso. ⁵Ha kukala mutu wubela yuka zi mvula maki tatu. ⁶Yezu, haka n'mwene nimbiki, ye kazaya na kakala wubela tuka kiana, ka n'kambaka: zodi ubeluka? ⁷Mutu ubela ka n'kambaka: Pmfumu, yeku ye mutu fwene ka ndosa mu mamba hana hakuma mamba na meka ningana, ye konso tangu na nzodi yenda, mutu kaka kafwete kulumuka kutwala mene. ⁸Telema, ka n'kamba Yezu, monga tangiaku, ye tumbula. ⁹Buna kabeluka mutu wuna; mongi ntangiandi, ye kangadi. Kukala kilumbi ki kiposa. ¹⁰Ba Juif nda n'kamba wu kubelusi: ba mbwele; ka kukemboko unata ntangiaku. ¹¹Ka bakambaka: wuna mbelusi mene ka nkembe: monga ntangiaku ye kangala. ¹²Ba huilaka: Ki mutu kukembe: monga ntangiaku, ye kangala? ¹³Mana wu beluki kazeyeko na kakele; mudiambu Yezu kalala hakizika hakele batu bakulu. ¹⁴Hakana, Yezu n'mwene n'nzonzambi, ka n'kambaka: mwene, beluki, sadiku masumu, nalo haku kumina diambu dimosi dimbi. ¹⁵Mutu wuna wele, we hoyi kwe ba juifs na kukala Yezu wu mbelusa mene. ¹⁶Mu bwabuna ba n'lende Yezu kwe ba Juifs, sambu kasadiki mambu muki lumu kikiposa. ¹⁷Mana Yezu ba hele mvutu: Tata mene kasala ye tangu diadi; mene phe, yisalaka. ¹⁸Mu kikuma ki bwabuna, ba Juifs badingiki diaka bwingi muku n'honda, kweku sambu kazitisiku kiposa, ma sambu ka n'tedi Nzambi tata yandi, kadi kukisiki ye Nzambi. ¹⁹Yezu mongi ndinga ye ba kembe: muma songa makulu, yeke lukamba, mwana kafweneko kasala mu yandiene, keka sala kaka ma keka mona ma kakwesadi kwe Tata; ye makulu makasala tata, mwana kasala mo. ²⁰Sambu tata ka n'zolaka mwana, ye yandiene kasongilaka makulu makasalaka, ye kasongila mambu ma mbuta-mbuta kuhioka mama, mana kubutsuki lukala muku yituka. ²¹Sambu, pila tata kafutumunaka ba bafwa ye ka ba hekaka luzingu, bwabuna mwana kahekaka luzingu kwa wuna zodi. ²²Tata ka sambisaku mutu, mana ukabusa mambu makulu kukwe mwana, ²³Muku siana betu kulu ntuzitisa mwana buna ba n'zitisaka tata. Wu weku zitisoko mwana keku zitisoko phe tata. ²⁴Muma songa makulu, yeke lukamba, wu waka ndinga mene, ye kwikilaka ku wu ntuma, kena ye luzingu lukonda tsuka ye kakwendoko ku basambisaka, sambu kahioka mbala mosi lufwa ku muzingu. ²⁵Muma songa makulu yeke lukamba, ntangu yisi, ye yisa tuka kiana, kuna ba bafwa bawa ndinga mwana Nzambi; ye bana bawa ndinga yina bazinga. ²⁶Sambu, buna Tata kene ye luzingu lu yandiene, bwabuna phe kahele kwe mwana n'andi luzingu lu yandiene. ²⁷Ye ka hele kiyeka kiku sambisa, mudiambu kena mwana mutu. ²⁸Luyitukiku sambu mambu mana, sambu ntangu ifwene mudiambu ba bakalaka ku maziami bu bawa dinga yandi, ye balubuka. ²⁹Ba basala mamboti ba futumuka sambu di luzingu, kansi ba basala mambi ba futumuka sambu ba basambisa. ³⁰Heku ye kima isala menene: buna yeke wa, yeka sambisa, kusambisa kumene kwena ma masonga, sambu yeka dingoko luzolo lumenene, kansi luzolo lu wu untuma. ³¹Na kukalana mene yeka ta bumbangi bu menene, bumbangi buna bukaloko ma masonga. ³²Kwe ye mutu hika fete hoyi

bumbangi bu mene, nzeye na bumbangi buna bukala buma songa.³³ Luhitiki kwe Yowani, ye katele bumbangi bu masonga.³⁴ Sambu di mene kweku kwe mutu yi monga bumbangi; sambu yeka hoya bwabu, sambu lukala ba guluka.³⁵ Yowani kakala mwinda weka lema weka hana nsemo, ma luzodi luwa kiesi ntangu mosi sambu nsemo yandi.³⁶ Mene, yena ye bumbangi buna mbuta mbuta kuhioka bumbangi bu Yowani; sambu bisalu bika pele tata mukusala, biabina biyisala mene, biega songisa kwe mene na tata untuma.³⁷ Ye tata wu untuma ka hoyi yandiene bumbangi bu mene. Lusaloko kuwa ndinga yandi, lusaloko kumona keti kilunzi kiandi,³⁸ mana ndinga yandi isala dibela kwe beno, sambu lweka tambusoko kuwuna katuma.³⁹ Lweka huila mvutu mu mambu ma masonama, sambu luyindula kuzwa luzingu lukonda nsuka: Kwe biawu bi songilaka bumbangi bu mene.⁴⁰ Ma lukwe zodiko kwisa kukwe mene sambu lumonga luzingu lukonda tsuka.⁴¹ Nkembo mene yeka mongoko kwe batu.⁴² Mudiambu nzeye na lweku ye zola di nzambi kati di beno.⁴³ Yisi muzina di tata-ma, ma lungiemboko; ne mutu kaka kisa muzina diandi, lu n'yamba.⁴⁴ Nki phila lu fwene lu kwikila, beno ba lumongaka nkembo kwe ba mosi ye ba hika, ye ba lukonda dinga nkembo yi ituki kwe Nzambi mosi?⁴⁵ Luyindudiku na mene yilufunda kuntwala tata; wuna weke lufunda, kena Moyiza, mwe yandi lusidiki kiitu.⁴⁶ Mudiambu na lukwikidi mukati di Moyize, lu nkaa kwikila phe mene, mudiambu yandi kasoniki mambu matadidi mene.⁴⁷ Mana na lukwikilaku mu mahoya ma yandi, nkiphila lukwikila mu mahoya ma mene?

6

¹Kunima Yezu wele kusimudinzadi yi Galileo ye Tibétains. ²Kibuka kibatu kingi kiyenda n'landi, kiyenda moni buna kayekodisi bambefo. ³Yezu kamongi mete ku mongo ye kwakuna kenda zakala ye ban'longuki bandi. ⁴Muna Paki yikala belebele ye nkinzi ba jwifi. ⁵Ntangu katombudi meso mwene kibuka kibatu kiyele kwe yandi, Yezu kakambaka Fidipu ne kwe ntusumba mapa Mukusia na batu badia? ⁶(Kahoyi bwo kaka mû kasongila, Mudiambu wuzaya mana kafweti sala. ⁷Fidipu kabusi ne mapa ma nkamazole malungiloko Mukusia na konso mutu kadia. ⁸Mosi wu balonguki, Ndele pangi Simonie Piele kahoyaka, ghene ye ngunza mosi wene ye mapa matanu⁹ ye bambisi bole, Kasi bilungi koko ku n'twa la batu baba? ¹⁰"Yezu kahoya" Lubazakadisa, Ghakala ye mfuta makanga mingi, bakala mididi mitanu mibatu. ¹¹Yezu mongi mapa sambudi mo, sambudi mo, kabusi matondo, ye bakabisi ku bakulu babakala gho, badidi bwoso bazodi. Mutangu yi bayukuti, kambi ku ban'longuki¹² bandi ne lutonguna bitini biakulu bina bisele Mukusia ne. ata kima kiladiku. ¹³Batonguni biakulu ye babasisi bitunga kumiyebiole, ku mapa matanu makasambudi munima di kudia kibuka kiakulu. ¹⁴Batu bamwene mambu makuyituka makasadi Yezu, "Béké dihiula ne wanduwu kene ntumu wukiedika wufweti kwisa gha nsi ntoto." ¹⁵Ye Yezu buna kazeye n'a bakwisa ban'katula Be n'kumisa ntotila, katuki ghakana wele yandi buhika ku mongo. un, ¹⁶Ntangu yi kuyidi kuma ban'longuki bakulungi nku n'kama n'sadi. ¹⁷Bakoti mû bwatu bayandiki kwelabuki Mukusia ne Benda ku Capelanaum, piba yikala yibwidi Yezu kakala kabawanieko. ¹⁸Mfunzi mosi yingolo yiyandiki kubaningisa, n'zadi yibaluki. ¹⁹Gha bayelabuki, bahioki bitini makumole to makumatatu, bamwene Yezu gha ntandu nkanda mamba keke kwisa belebele ye bwatu bu bakala bwawu, bamwene boma. ²⁰Kasi Yezu kabakambaka" wuna mène, lumoniku boma" ²¹Bawu-- bazodi bamonga kakota mû bwatu, Kasi mbala mosi ne batala bakumi kuna bakambi. ²²Kibuka kibatu kikala ku simu dinzadi, bamwene ne bwatu bukala kaka bumosi ye Yezu kasalamwoko kumata, ban'longuki bayelabuki babene. ²³gha kunkiele, bwoso Ghakala ye mabwatu maghika makumi, matuki ku Tiberiade belebele ye kifulu ki badidi mapa ma kasambudi Mfumu .Yezu. ²⁴Batu babakala gha kati di bibuka bamwene na ata Yezu, ata balonguki bandi babakala ghoko, bakoti mû mabwatu ye bele ku Capelanaum mû kudinga Yezu. ²⁵Ye gha bamwene ku ntandu n'zadi ban'kambaka mfumu nki ntangu wisi kwaku? ²⁶Yezu kabakambaka ne lukwendingiku Samu di mambu ma lumwene, Kasi Mudiambu kudidiki pe luyukutiki. ²⁷lusadiku Mudiambu di bima bikudia bibibebaka, Kasi lusepila ye madia ma maghanaka luzingu lu mvula yi mvula, m'a kalugheka mwana mutu, Mudiambu Yandi yi tata, wu kaniemina tata kidimbu kiandi. ²⁸Bawu banghiufula ne nki ntufweti sala, mu kusala bidimbu bi nzambi? ²⁹Yezu kabakambaka bidimbu binzambi, kukwikila mu mwan'andi wu kaluhiitika. ³⁰Nki diambu dikuyituka sala Mukusia na beto n pe n'tukwikila mwe ngeyi? Nki salaka? ³¹Batata ba beto badidi madia makuzulu mû n'seke yiyumuka, bwoso masonama, kabaghele mapa makuzulu ma kudia. ³²Yezu kabakambaka, mû masonga yilukambi, Moyize kalugheleko mapa makuzulu, Kasi tata mène kalugheka mapa makiedika makuzulu. ³³Mudiambu dipa dinzambi, diene didituka ku zulu dighanaka luzingu gha nsi n'toto. ³⁴Ban'kambaka Mfumu n'tuheka konso kilumbu dipha di. ³⁵Yezu bakambi, "yene dipa diluzingu; Wuna kwisa kwe mène kasaloko kuwa nzala, wuna kwikila mwe mène kasaloko kuwa kihuini. ³⁶Kasi, yilukambiki, lumbweneke, Mana lunkwikiloko. ³⁷Bakulu bakapeka tata bakwisa kwe mène, pe isalako kulubula mutu wuna kwisa kwe mène; ³⁸Samu yikulumuka kuzulu Mudiambu dikusala, keko luzolo lumene, Kasi luzolo luwuna wuntuma. ³⁹Mudiambu, luzolo luwuna wuntuma, ndadisiku ata kima kimosi kikaheka, Kasi yibafutumuna mû kilumbu kinsuka. ⁴⁰Luzolo lu tata lwene, konso wuna mona mwana pe kwikidi mwe yandi kamonga luzingu lu mvula yi mvula; Mana yibafutumusa mû kilumbu kinsuka. ⁴¹Ba jwifi bakalabokutaka Samu diyandi, kikuma wuhoya ne, "yene dipa dituki kuzulu. ⁴²Pe bahoyiki, kayandiku wu Yezu, mwana jefo, wuntuzeye tat'andi ye ngudiandi? bwe kafweti Hoya ne;" Ntuki kuzulu? ⁴³Yezu ka bakambaka: luyambula kubokuta beno ye beno. ⁴⁴heku wuna kwisa kwe mène, na tata wu ntuma ka n'tediku; mana pe yi m'futumuna mukilumbu kitsuka. ⁴⁵masonoma ku bantumi: bakulu ba balonga kwe nzambi. hakana konso wuna wa ndinga ye yambi malongi ma tata yandi kwisa kwe mène. ⁴⁶ha nkatu mutu m'wene tata, na keku wuna tuki kwe nzambi; wanduna m'wene tata. ⁴⁷mumasonga, kumasonga, yi lukambi, wuna kwikila kwe mene kene ye luzingu lu mvula ye mvula. ⁴⁸me ye dipa diluzingu. ⁴⁹batata zeno ba didi mampa ma zulu mutseke yikonda mamba, mana ba fwa. ⁵⁰haka dipa diditukaka kuzulu mukushiana wuna dia kafwiku. ⁵¹yene dipa di luzingu di tuki kuzulu. na mutu kadia dipa

di, ka zinga mvula ye mvula, dipa diyi m'heka, lutu lumene, luyi hana samu diluzingu lu nsi n'toto.⁵² ba jwif bayandiki ku bokuta bawu ye bawu, bahoya: nkimpila kafeti tuheka lutu luyandi ntudia? ⁵³yezu ba kambi: mumasonga, mumasonga , yi lukembe, na ludidiku m'suni mwana mutu, na lu nwiniku menga ma yandi, lweku ye luzingu mu benwenu.⁵⁴ wuna dia m'suni mene pe nwini menga kene ye luzingu lu mvula ye mvula, yi m'futumuna kilumbu kitsuka. ⁵⁵samu lutu lumene lwena matongo, menga ma mene me kunua. ⁵⁶wuna dia m'suni mena pe nua menga ma mene kasaala ye mene, pe mene yi kala ye yandi. ⁵⁷samu tata wu weka zinga ntumi, mene pe yeka zinga ye tata, hakana wuna ndia kazinga ye mene.⁵⁸ Haka dipa didi tuki kuzulu. heku neti batata ba benu ba didi mapa mazulu pe ba fwa: wuna dia dipa di kazinga mvula ye mvula. ⁵⁹yezu ka hoyi mambu mana mu kati di nzo nzambi, ha kakala longa ku capernawum.⁶⁰ balongoki bingi, ha bawidi, bahohi: dilongi di die ngolo; na fwene kawa? ⁶¹yezu, widi mukati di yandi mbokuta zi balongoki, ba kambi: lweka kukoko mambu ma?⁶² na lumona mwana mutu meete ku kakala ntete?...⁶³ mpeve yi hana luzingi; m'suni keko ye m'funu. malongi ma yilukembe mene mpeve ye luzingu.⁶⁴ hakati di benu hene ye bahika beka kwikiloko. sambu yezu yandika mu luyandiku bana babakala kwikiloko, pe na wu feti m'teka. ⁶⁵kayiki: hakana yi lukembe ha nkatu mutu kwisa kwe mene, na tata ka m'pekoko. ⁶⁶mu ntangu yayina, ba nsadi bingi bakatuki, bendoko diaka ye yandi. ⁶⁷yezu kabakamba ba kumi ye bole: a benu, luzodi lwenda? ⁶⁸somoni piele kahoya: mfumu, kwe na tukwenda? ngeyi wene ndinga ye luzingu lu mvula ye mvula. ⁶⁹ntu kwikila ntu zaya pe na we klistu, wene m'santu nzambi. ⁷⁰yezu bakabusidi: keku mene yii lusola, benu kumi ye bole? mosi mukati dibenu ke m'loki! ⁷¹kakala kambaka yudashi scadiyoti, mwana Simoni, samu yandi fweti m'teka, yandi, mosi hana baakumi ye bole.

7

¹Kunima bima biabi, Yezu kaye kangadi mu nsi Gallile, mudiambu kazodiku kwenda ku nsi ba Yuda bakala kwe ndingi ban'honda. ²Buntwene ntangu yi feti di ba jwifi ye ba tabena yikala bele bele. ³Hakana bapangi bandi bankamba ne: "Katuka wenda mu nsi Yude, mukusia na balonguki baku bamona pe mana salaka. ⁴Heku mutu wuna salaka mambu mu kinsweki ho yandiene zodi kazayana, ho weke sala bio, sala pe nsi yakulu bakuzaya. ⁵Samu ata biwutu biandi, bakaloko n'kwikila. ⁶Yezu kabakambakana, "Ntangu mene yifwanieku, kasi yibeno yikala kaka yifwana. ⁷Nsi ntoto benu yilulosoko, kasi yimenga mene mudiambu yikwe hoyidi mambi ma nsi yene.. ⁸Beno, lumata lwenda ku feti , mene yikwwendoko mudiambu ntangu mene yifwanieku". ⁹Buna kabakambi bwabuna, yandi kamongi sele kuna Gallilea. ¹⁰Ha kamwene bapangi bandi bele ku feti, yandi pe kalandi mu kinsweki. ¹¹Ba jwifi bakala kwe ndingi, bahiulaka na "kwe kene?" ¹²Bakala dindama bwingi bawu ye bawu, kikuma kiyandi, Bahika bahoyaka na mutu kitoko, bahika na "kakwe kabisi" ¹³batu" Kasi baakulu bakala kwe hoyi mu kuswama bakala ye boma bu ba jwifi. ¹⁴Hakatikati di feti, Yezu kamongi mete mu Nzonzambi, yandiki kulonga. ¹⁵Ba jwifi bayandiki kuyituka bayandiki kwe di hoyidi na, "Bwe mutu wanduwu wuzaya bwingi?, mana kalongukoko" ¹⁶Yezu kabakabambaka na, "Malongi mamene meku ma mene , mene ma wuna wu ntuma. ¹⁷Ho mutu zodi kasala luzolo lwandi, kazaya malongi mama, ho katuki kwe Nzambi, holo yeke hoyila menene. ¹⁸Wuna hoyila mu zina diyandiene, kadingaka lukulu lwandi, kasi wuna hoyila mu zina di wuna wun'tuma kene mutu wu masonga, keku ye kimvuni, kene mutu wu sungama. ¹⁹Moyiza kaluhekoko minsiku? Mana ata mutu mosi kasimba woko, Nki lukwe dingidi luponda?" ²⁰Batu bakabusi na "Wene ye kitsusu? Na weke dinga kakuhonda?" ²¹Yezu kabakabusila na, "Yisala bidimbu bintete, lweke yituka kikuma kibwabuna. ²²Moyiza kaluhele nkanda ("keku wu Moyiza, wu bankaka bandi , mana kilumbu kilumingu lweke n'kotisa nkanda. ²³Nki kikuma na benu lweke kotisa batu nkanda mu kilumbu ki lumingu kikalubusila Moyiza, lumona bwoko bumbi, kasi na mene yikodisa mutu kilumbu kiene, lumonga luwidi nkabu? ²⁴Lusambisiku mubungumba, lusambisaka mu masonga. ²⁵Batu bahika ba Yeluzalemi beke dihiula na, "Keku yandi wubakwe dingi bahonda? ²⁶Lutala kakwe hoyi ye masonga makulu mana bakwe n'kambiku ata diambu, bakwe zayi batu bene na yandi kene Kristu wukieleka? ²⁷Kasi ntuzeye wandu kuna katuki, kasi Kristu hana kakwisa heku mutu wuna zaya kuna katuka. ²⁸Kunima Yezu kabakambaka na, "Beno lunzeye mene kuna ntuki, yisoko menene, wun wu pitika kene, kene wu kieleka mana benu ²⁹lun'zeyeko. Kasi menene yin'zeyo mboti mboti mudiambu ntuki kwe yandi yifweti nzaya. ³⁰Badingi ban'kwata, kasi ata mosi kan'simboko mudiambu ntanguandi yikala yifwanieku. ³¹Batu bingi babakala hakana bakwikidi pe bahoyaka na, hana kakwisa Kristu , kasala mambu mahika kuhioka yandi? ³²Ba Mfwadizi ha bawidi batu beke kwe bokuti mu zina di Yezu, ye bamfumu baba ba nganga Nzambi, bamongi batumi basuta benda be n'kwata. ³³Kunima Yezu kabakambaka ne, "Yene ye benu mu mwa ntangu yinkeke, samu ntanguama yidinga fwana yikabuka ku yituka." ³⁴Lundinga mana lumbonoko mudiambu lukukoko lukuma kwo. ³⁵Ba jwifi bayandiki kudihiala bawene na, "Kwe kakwenda kwakuna ntukonda zaya betu? kakwe landi ba Greki babama tina tina mukusia na kabalonga? ³⁶Bahiula na, "Nki kazodi kahoya ha kahoyine, "undinga mana lumbonoko kuna yikwenda, lukukoko , ukuma kwo?" ³⁷Kunsuka, kilumbu kimbuta ki feti, Yezu telemi, kahoyaka ne, "Wuna wene ye kihuini, kisa kwe mene kisa nwa." ³⁸Wuna kwikila mu mene , mwe yandi mulubuka nzadi zi mamba makitoko kitoko ma luzingu. ³⁹Kasi keke hoyi makulu mana mu pepe santu, wu bamonga bana bakwikila mwe yandi, mana kahanamieku samu Yezu ban'hondieku. ⁴⁰Batu bahika babkala hakana ha bawidi mambu mana, bahoyaka na makieleka "Wanduwu Kristu". ⁴¹Bahika bahoyaka na Kristu kafweti tuka ku Gallilea? ⁴²Masonama ma santu mahoyaku na Kristu kakwisa mu kikanda ki Davidi, ki Beteliyemi hata dikene Davidi?" ⁴³Hakana bawu ye bawu bayandiki kudindama kikuma kiyandi. ⁴⁴Bahika bazodi ban'kwata mana ata mutu mosi kan'simboko mu lutu. ⁴⁵Kunima , basuta babatumi bakabuki kuntwala bamfumu baba, babahiulaka na nki lukondi naatina? ⁴⁶Bamfumu bahoyaka na, "Heku mutu wuhoya bwo kele bwabuna kuntwala. ⁴⁷Bamfwadisibakabusa na, "Be luhunaka?" ⁴⁸Hene ye mfumu wuna kwikidi mwe yandi? ⁴⁹Kasi fundu dibatu dina diakulu diene dikuloka, mudiambu dizeyeku

n'siku."⁵⁰Nikotemi (mosi wu bamfwadisi wu teki mona kuntwala ,kabakambaka : ⁵¹Nsiku betu kakwata mutu wuwene ne ban'sambisiekuba bawa nki kasadiki kuntwala kunkwata?" ⁵²Ban'kabusila ne,"Ngeyi wene mwisi Gallilea?Dinga pe hiula mona ne heku Polofeti tuka ku Gallilea."⁵³Phe konso mutu kabuki ku nzwandi.

8

¹Yezu weele ku mongo wu ba livia. ²Mana, muna kibungi, wele diaka mu tempelo, ye mabuta makulu misi kwe yendi. Haka zakadi, yandiki ku balonga. ³Mu bwana ba soniki ye ba fadizia bisa nata mwana n'khetu mosi ba kwete mu ku sala mbongi; ye ba n'sidi ha kati di mabuta, ⁴Ba hoyi kwe Yezu: Pfumu, mwana n'khetu wandu ba n'kwete ha ntangi mbongi. ⁵Moyize, mu n'tsiku, ka ntu hele n'swa ntu m'bula matadi n'khetu wu phila yayi: Ngeyi se, nki hoyi? ⁶Ba hoyiiki buna samu di ku'meka, mu ku sia ne ba n'funda. mana Yezu, niekisiki tsingu yandi, ka sonikiki ye milembu mu mafu. ⁷Samu ba kala n'dindikisaka zi ngiufu, vumbudi n'twa phe ba kambu: Wuna wu konda disumu ha kati di beno ka yandika wu ntete mu ku n'losila ditadi. ⁸Ye tsukiki diaka kilunzi, ye kusonikaka mu mafu. ⁹Mu ntangu ba wudi bwabuna, ba fundami mu zingindu zi bawu, ba yandiki ku katutu mosi mosi, yandika ku ba mbuta tii ye kuna ba batsuka; phe Yezu seele yandiene ye n'khetu wu kala ha kati. ¹⁰Mu bwana, ha ka vumbudi n'twa, ye mwene kaka n'khetu , Yezu n'kambi: N'khetu, kwe bene ba bakele ku funda? Ha nkatu mutu ku lodi? ¹¹Kabusi mvutu: Lowu, Pfumu. Phe Yezu n'kambi: Mene phe yi ku loloku(ku hekoko ndola): ndonda, ye sadiku diaka disumu. ¹²Yezu ba hotidi diaka, ye ba kambu: Yene Mieesi mi n'toto, wuna ndanda mene ka kangaloko mu kati di phipa, kasi ka kala ye miesi mi luzingu. ¹³Kikuma ki ndinga yaana, ba fadizia ba hoyi: Weka ta ki mbangi ki ngeyene; ki mbangi kiaku kiekoma masonga. ¹⁴Yezu ba hele mvutu: Ata yeka ta kimbangi ki meene, ki mbangi ki mene kiene masonga, mu diambu nzeye kwe ntuki ye kwe yeka kwenda; mana beno lu yebeko kwe ntuki ye kwe yi kwenda. ¹⁵Lu sambisa mu ki n'suni, mene, yi sambisaku mutu. ¹⁶Phe ne yi sambisa, ku sambisa kumene kwe masonga, mu diambu yeko mene bu hika; Tata wu ntuma kene ye mene. ¹⁷Ma sonama mu mitsiku mi beno ne kimbangi ki batu bola ki kala masonga; ¹⁸yeka ta kimbangi ki menene, ye Tata wu ntuma keka ta kimbangi ki mene. ¹⁹Ba n'kambi phe: Kwe kene tata ngeyi? Yezu hene mvutu: Lu ngiebeko mene, ata tata mene. Ne lu ngiebe, lu nka n'zaya phe tata mene. ²⁰Yezu hoyi mahoya mana, mu kulongaka mu tem'pelo, ha phalasi yina yikala kimvwama; phe ha khatu mutu wu n'kwete, mu diambu tangu diandi dikala di lungidieko. ²¹Yezu ba kambidiaka: Yele, lu ndinga phe, lu fwa phe mu kati di disumu diano; lu fweneko lwisa ku yele. ²²Kikuma ki mambu mana, ba yuda ba hoyi: Ka di honda yandiene, mu diambu keka hoyi: lu fweneko lwisa ku yele mene. ²³Ye ba kembe: Lwene ba ha tsi n'toto; mene, Yene wu zilu. Lwene batu ba n'toto wandu, mene, yeko wu n'toto wandu. ²⁴Nkiakina yi lu samuni ne lu fwa mu masumu meno, mu diambu ne lweka ndimoko wuna yene, lu fwa mu masumu meno. ²⁵Na wen? ba n'kambi. Yezu ba kabusidi mvutu: Wuna yeka lukamba yandi luyandiku. ²⁶Yene ye mambu mingi ma ku hoyi samu di beno, ye ku sambisa kati di beno; mana wuu ntumi kene masonga, ye ma ngwidi kwe yandi, yeka ma hoyi mu n'toto. ²⁷Ba zeyeko ne ka ba hoyidiki tata. ²⁸Yezu phe ba kambu: Hana lu n'tombula mwana mutu, hakana lu zaya wuna yene, phe yi salaku kima mu philaama; kasi yi hoyi kutala mana ka ndonga tata. ²⁹Wu ntuma kene ye mene; ka tsiisiuku mene bu hika, mu diambu yeka sala koso tangu mambu mana ma n'sepidisaaka. ³⁰Mu diambu Yezu ka hoyiki bwabuna, batu biingi ba kwikidi mu kati di yandi. ³¹Ye hoyi kwe ba yuda ba ba kwikidi lu kati di yandi: Ne lu kwikama mu kati di ndinga mene, lwene mu masonga ba longoki ba lene; ³²Lu zaya masonga, phe masonga ma lu nungisa. ³³Ba n'hele mvutu: Ntwene ba tekulu ba Abalayami, ye ntu seleko ku kala mi hika mi mutu; nki phila weka hoyi ne : lu katuka muki hika? ³⁴Mu masonga, ye masonga, yeka lukamba, ba kabusidi Yezu, konso mutu wuna di yambudila ku masumu ka kuma n'hika masumu. ³⁵Mu ku tala, n'hika ka zingilaku kaka mu kati di nzo; mwana ka zingilaka mwo konso tangu. ³⁶Ne mwana ka lu kangula, lukatuka ye masonga muki hika. ³⁷Nzeye ne lwene makitani ma Abalayami; mana lweka dinga lu phonda, mu diambu ndinga mene yeka kotoko mukati di beno. ³⁸Yeka hoyi mambu ma mbweneke kwe tata; ye beno, lweka sala mana lu mwene kwe Tateeno. ³⁹Ba n'hele mvutu: Tata beto, kene Abalayami. Yezu ba kambu: Ne lukala bana ba Abalayami, lu nka sala bisalu bi Abalayami. ⁴⁰Mana bu ntwene lweka dinga lu phonda, mene wu yi lukambi masonga ma ngwidi kwe nzambi. Abalayami kasadiku buna. ⁴¹Lweka sala bisalu bi Tateeno. Ba n'kambi: Ntweko bana ba makangu, ntwene ye tata mosi, Nzambi. ⁴²Yezu ba kambu: Ne nzambi ka kala tata beno, lu nka nzola, samu ntuki kwe nzambi phe yisi; yi di yisidiku menene, yandi ntumi. ⁴³Nki kikuma lweka simbiloko phoyidi mene? Mu diambu lu fweneko lu wa ndinga mene. ⁴⁴Tata beno kene Diabulu, ye lu zodi lu lungisa phusa tata beno. Ka kala n'hondi tuuka luyandiku, ye ka telemaku mu kati di masonga, mu diambu mweko ye masonga kati di yandi. Ha ka hoyi bungumba, ka hoyilaka ku tsi mbundwandi; mu diambu kene kingumba ye tata bungumbu. ⁴⁵Ye mene, mu diambu yeka hoyi masonga, lweka nkwikiloko. ⁴⁶Na ha kati di beno ndunga mu disumu? Ne yeka hoyi masonga, nki kikuma lweka nkwikiloko? ⁴⁷Wuna wena wu nzambi, ka waka ma hoyi ma nzambi; lweka woko, mu diambu lweko ba nzambi. ⁴⁸Ba yuda ba n'hele mvutu: Ntweko ye kinunga mu ku hoyi ne wene mu samadiya, ye wene ye pheve mbi? ⁴⁹Yezu kabusi mvutu: Yeko ye pheve zi mbi; mana yeka kumisa tata mene, ye lweka ntukuna. ⁵⁰Yeka dingoko nkembo mene; Kene kaka mosi wu weka yi dinga ye sambisaka. ⁵¹Mu masonga, ye masonga, yeka lukamba, ne mutu ka batila ndinga mene, ka monoko mu dibeke lufwa. ⁵²Bu ntwene, ba yuda ba n'kambi, ntu yebe ne wene ye pheve zi mbi. Abalayami wu fwa, ba mbikudi phe, ye weka hoyi: ne mutu ka batila ndinga mene, ka monoko lufwa. ⁵³Wene mbuta ku hioka tata beto Abalayami, wuna wu fwa? Na weka zola wu kuma. ⁵⁴Yezu kabusi mvutu: Ne yi di heka nkembo menene, nkembo mene yeko kima. Nde tata mene pheka nkembo, wu lweka hoyi ne kene nzambi beno, ⁵⁵ye wuna lu kondi zaya. Samu di mene, ye zeye; ye ne yi hoyani ne ye n'zeyeko, nka pfwana beno, ki ngumba. Mana ye n'zeyeko, ye ye batilaka ndinga yandi. ⁵⁶Abalayami, tata beno, ka sepidi mu tangu di kamona kilumbu ki mene: ka mwene kio, ye ka sepidi. ⁵⁷Ba Yuda ba n'kambi: Lungisiekoma ata mvula

makumi ye matana, ye weka hoyi ne wu n'mwene Abalayami! ⁵⁸Yezu ba kambi: Mu masonga, ye masonga, yeka lu samuna, ku ntwala Abalayami ka kala, Yi kala. ⁵⁹Ki kuma kiakina ba mongi diaka matadi samu di ku n'basula, mana Yezu we swama, ye lubuki mu tempelo.

9

¹Hakenda hioki Yezu mwene mutu mosi kifwa mesu tuka buna kabutuka. ²Balonguki bandi ban'hiulaka na,"Mumu, buntwene bwoso mutu wandu, na wunata disumu, yandi ho biwutu biandi?³Yezu kahoyaka na, ata yandi, ata biwutu biandi heku wuna wusumuka, kasi mukusia na bidimbu binzambi bimonika mwe ⁴yandi. Ntufweti sala bisalu bi wuwuntuma buna kwene mwini, kasi ho piba yibwa, heku wuna sala. ⁵Buna yene ha nsi ntoto, yene mwinda wu nsi ntoto." ⁶Hakamanisi kuhoya bwabuna, losi mete ha mafu nsi, bumbikisi yabana mwa mbuma,mpakudi muna mesu, Kan'kambaka ⁷na,"Ndonda wuyebila ku mamba ma Silowe, wele we yebila, pe kayisa kabuka keke kwe moni. ⁸Kunima bakakala bawu belebele bamwenek, bayandiki kudihula, keku mutu wu kala kwe langididi, kwe lombi? ⁹Bahika na yandi, bahika na loo, Yandiene kaban'kamba na "Mene wandu"¹⁰Ban'hiulaka na; Bwe matemukina mesu mangeyi? ¹¹Kabakambaka na mutu wubatela Yezu, yandi wulokudi mete ha nsi, futikisi mo yabana mbuma, pakudi ku mesu, kan'kambaka nde yebila ye mamba ma Silowe pe ngiandiki kumona." ¹²Ban'hiulaka na kwe kene? yandi ne," Nzeyeko kwe kene"¹³Bamongi mutu wuwukala kifwa mesu banete ku ba mfwadisi. ¹⁴Bwoso kikala kilumbu kilumingu, kinkodisi mesu. ¹⁵Ban'hiudi bwe kayandiki kumona, yandi pe bakambi buna kan'siti mafu ma kavunzikisi ye mete ma yandi, pe kan'tumi ke yebila, pe ngiebidiki ngiandiki kumona. ¹⁶Ba mfwadisi bahika bayandiki kuhoya na " Mutu wandu katukoko ku Nzambi sambu kazitisaku kilumbu ki lumingu," ¹⁷Bahika na bwe mitu wuwene ye nsumuki kafweti sala bmangu bi pila yayi bayandiki kudindama bawu ye bawu. Ban'hiudi diaka mutu wukala kifwa mesu ne,Bwe weke hoyi mudiambu di mutu wene? yandi ne," Kene Polofeti." ¹⁸Hakani babusi na mutu wandu kakaloko kifwa mesu, basidi paka batedisi biwutu biandi bisa hoyi na makieleka kakala kifwa mesu. ¹⁹Babahiulaka na makieleka mwana benu wandu kabutuka kifwa mesu? bwe kayandiki kumona buntwene? ²⁰Bahoyaka na betu mwana betu kabutuka mesu mafwa, ²¹kasi kumona ku yandi ntuzeyeko na wun'temuni mesu mene, yandiene kene mbuta, lun'hiula kalukamba wuna wu n'kodisa mesu mene yandiene.²²Biwutu biandi bahoyidi buna mudiambu bakala ye boma bu ba jwifi. Samu ba jwifi bakaniki kukula konso mutu wuna tambusa na Yezu kene ²³Kristu ban'kula mu nsi bawu yi Synagogue. ha bahoyila na kene mbuta yandiene kahoya, lun'hiula kalukamba."²⁴Ban'tedi mbala yi zole ban'kambaka ne, "kabusa matondo kwe NZAMBI; ntuzeye na mutu wuna kene mutu masumu". ²⁵Yandi pe kabakambaka na mene nzezekwamako na kene n'kwa masumu ho ,loo,nzeyeyikala mesu mafwa, lelu yeke mona."²⁶Ban'hiula dihiika na nki kakusala? bwe kakutemuna mesu mene? ²⁷Yandi kahoyaka na, Yilukambi bwo kele mana lukwezodiku lungwila, nki luzodi lun'wa, luzodi lukuma balonguki bayandi? ²⁸ban'tukuni phe bayandiki kuhoya, nge wene n'longuki wu yandi; betu ntwene ban'longoki ba Moyize. ²⁹Tuzeye na Nzambi kahoyi kwe Moyize; mana wana tuzeyeko kwe katuki. ³⁰Bamongi ban'tukuni, Benu lwene balonguki bandi bankambaka, betu ntwene balonguki ba Moyiza. ³¹Beto ntuzeye Nzambi kahoyi kwe Moyiza, kasi wandu ntuzeyeko kuna katuka. ³²Mutu kabakabusila ne: Diambu dingituka na luzeyeko kwe katuka.mana yandi wun'temuna mene mesu. ³³Ntuzeye na Nzambi kawilaku bakwa masumu, kawila batu babsambila ti bana bene ye masonga. ³⁴Tuka ,uyandiku lu nsi ntoto, ntuweku pe ntumoniekumu mutu wu temuna mesu ma mutu wuna wufwa mesu. ³⁵Ho mutu wuna kakaloko Nzambi, kanka sala bwoko". ³⁶Ban'kabusilaka na, ngeyi wubutuka mu masumu mana weke tulonga?,bamongi ban'kudi ku nzila. ³⁷Yezu, ha kawidi na ban'kudi ku nsi Synagogue. Kenda mona dihiika n'kambi : "Kwikila mu mwana mutu?" ³⁸Kabusi ne,"Kene mfumu mukusia ne yikwikila mwe yandi? ³⁹Yezu kankambaka na wumona, pe yandi wuweke hoyi ⁴⁰yandi". Mutu wene hoyi ne, " Mfumu ,nkwikidi", ye mfukamini.hakana. ⁴¹Kunima Yezu kahoyaka: Mene yisaa ha nsi n'toto wandu mukusia na babamonaku bamona, babamonaka bakuma bifwa mesu. ⁴²Ba mfwadisi bakakala bawu , ha bawidi ndinga yayina, ban'hiulaka na disonga betu pe ntwene bifwa mesu ? ⁴³Yezu kabakabusilaka ne: Ho lu kalani bifwa mesu, lu nka kaloko ye dusumu. bu ntwene lweka hoyi : ntweka mona. kikuma kiakina disumu di beno dieka katukoko.

10

¹« Mu masonga, mu masonga, yeka lusamuna, wuna konda kota munzo yi ba tsasilaka mameme ku kiafulu, mana we kotila ku tubu di hika, mutu ,wuna kene mwifi pe n'hondi batu. ²Mukutala wuna kotila ku kielo kene n'hungudi mameme. ³Mutu wuna kengidilaka kielo kan'kangudila kielo. Mameme ma waaka ndinga yandi pe katela mameme mana ma yandiene mu zina diaandi konso dimeme pe ka malubula. ⁴Mu ntangu kalubudi mana mene ma yandi, ka kangala hantwala mawu pe mameme makwen'landi ; mudiambu mayebe ndinga yandi.⁵Malandako n'zenza, mana mukutala ye masonga man'tina n'zenza ; mudiambu mayebeko ndinga yi ba n'zenza.» ⁶Yezu bateele kingana kiaki, mana baakulu baseloko kuhana kete kiima ki mosi mu maakulu maka bakambi.Yezu bakambi diaka: «Mu masonga, mu masonga, yeka lusamuna, yene kiafulu ki mameme. ⁷Baakulu bana biisa ku ntwala mene bene biifi pe ba hondi batu, mana mameme ma widiiku ndinga zibawu.⁸Yene kiafulu. Konso wuna kota mu nzila mène ka huluka; ka kota mpe ka lubuka, mpe kamona madia ma bunkete. ⁹Mwifi ka kwisila kaka mudiambu di kuyiba, ku Honda batu ye ku bebisa. Mene, yisidi mukusonga ne ba monga luzingu pe ba lu monga kuhioka kiteso. ¹⁰Yene n'hungudi wu mboti. N'hungudi wu mboti kahanaka luzingu lu yandi kikuma ki mameme ma'ndi. ¹¹Mutu kusalu keko n'hungudi pe ka vwidiku mameme. Nekamona mbwa n'situ keka kwisa, ka sundula mameme pe tini. Pe mbwa n'situ kama nata makaka pe mampanzisikisi. ¹²Katini mudiambu kene mutu kusalu pe kadi yangisoko mudiambu di mameme. ¹³Yene n'hungudi wu mboti. Yibayebe bana bene ba mene pe bawu

bangieebe. ¹⁵Tata ngieebe pe mene yin'yebe tata; mpe yi hanaka luzingu lu mene mudiambu di mameme ma mene. ¹⁶Yene diaka ye mameme ma hika mana meku mu kihanga kiaki. Yi fweti kwisa banata pe, bawa ndinga mene pe mukusonga ne yikala ye kibuka ki mameme ki mosi mawu mpe makala ye n'hungudi mosi. ¹⁷Tala kikuma kikanzodilaka tata: mpene luzingu lu mene mukusonga ne yi lumonga diaka. ¹⁸hankatu mutu mpotumuna lwo, mana yeka luhana menene. Yene ye kiyeka ki kuhana pe ye ki kulumonga. Tata wu mpele n'swa wuna.» ¹⁹Kukabana kukabuki diaka mukati di ba jwifi kikuma ki mambu ma mana. ²⁰Biingi mukati di bawu bakala hoyaka: « kene ye mpeve zi ba ngulu pe n'twa ka kwen'sadiku kitoko. M'funu nki lukwen'wididi?» ²¹Ba hika bakala hoyaka: « meku malongi makukala kwe mutu wu wene ye mpeve zi bangulu. mutu wu mpeve zi mbi fwene ka monisa kifwa meso?» ²²Mana disa feti di kutambika kimenga ku Yeluzalemi. ²³Dikala mu nsungi yi kioso kingi pe Yezu kayenda kangadi mu tempelo, ku ndambu yi kibaka ki salomoni. ²⁴Hakana ba jwifi ban'zuungi mpe ban'kembe: « tii kuna nki ntangu nge simbidila malongi ma ba siisa mu lweka? Na wene klistu, ntu samuna ha ntwala mutu wakulu.» ²⁵Yezu bakabusidi mvutu: «yi lu kambi mana lueeka kwikiloko. Bisalu bi yeeka sala muzina di tata bieeka teendula m'vimba mene. ²⁶Muku tala lueka ndimoko mudiambu lueeku mameme ma mene. ²⁷Mameme ma mene mawa ndinga mene. Yi ma yeebe pe ma ndandaka. ²⁸Yi ba heka luzingu lu mvula ye mvula ma fwoko mudibele pe ha nkatu mutu fwene kama hotumuna ha koko dimene. ²⁹Tata mene wuu ba mpeka kene mbuta kuhioka bana baakulu pe ha nkatu mutu fwene kaba hotumuna ha moko ma yandi. ³⁰Mene ye tata, ntwene kima ki mosi.» ³¹mana, ba jwifi ba tonguni diaka matadi ba n'bula. ³²Yezu ba kabusidi mvutu: « yi lusongidi bisalu bi bunkete biingi bi tata mene. Munki biawu mukati di bisalu bina bilweka zola lu mbudila Matadi?» ³³Ba jwifi ban'kabusidi mvutu: «heko mudiambu di bisalu bi mboti ntweka ku budila matadi, mana mukutala kikuma weka bebisa minsiku; kikuma ngeyi, mutu, weeka di monga nzambi.» ³⁴Yezu bakabusidi mvutu: «masonamoko mu tsiku mibeno:" mpoyi lwene ba Nzambi?"» ³⁵ne kabatedi ba Nzambi, kwe bana bisa ye ndinga nzambi(mpe masonami ma bebaku kete bunkeke), ³⁶bwe lweka hoyila ku kwene wuna kampetusi tata pe ka tumi ha nsi n'toto : "weka bebisa mitsiku", mudiambu mpoyi: yene mwana nzambi?» ³⁷Neyeka salako bisalu bi tata, hana lukwikidiku. ³⁸Mana mu tsohanu na yeka sala, kukadi luzodi lunkwikila, lu kwikila ata kubisalu; mu diambu dina, luyaba pe lumona ne tata kene mukati di mene pe mene yene mukati di tata.» ³⁹Ba meki diaka mukun'kwata Yezu, mana ba tini ha moko. ⁴⁰Mbala yi zole, Yezu wele ku thandu yuludani, ha kizika ki kadila yohani ye kikaluluka batisila batu, pe ka zakadi. ⁴¹batu bingi bisa kwe yandi mpe ba hoyi: «yohani kasadiku ata kikamwisi ki mosi, mana mambu makulu makahoyidi mutu wandu mene masonga.» ⁴²pe bingi ba kwikidi mu zina di Yezu ha kizika kiakina.

11

¹Kukala ya mutu mosi ubela, Lazadi, wu betaniya, hata di Madiya ye malata, mpangi ngiandi. ²Kukala yandi Madiya wu n'kusi mananasi ma tsudi ku mfumu ye wu n'sukula malu ye nsuki zandi, ye kukala mpangiandi lazadi wu kala ubela. ³Ba mpangi bandi ba n'tumi ke hoyi kwe Yezu: Mfumu, tala, wuna zolaka ke wu bela. ⁴Ku manima kuwa mambu mana, Yezu hoyidi: maladi mana meku mulufwa; mudiambu mena sambu dilukumu lu nzambi, Kubutsuki mwana Nzambi kabaka lukumu sambu di yandi. ⁵Kinga lo, Yezu kazodiki Malata, ye mpangiandi, ye lazadi. ⁶Hana kawudi na Lazadi kene kakala ubela, kasala diaka bilulbu birole ku kakeleke, 'ye ka hoyaka mubunsuki kwe ba longoki : tukabu ku Yudeya. ⁷Ba longoki ba n'kamba: Mfumu, ba juifs kiana kingilo, ba dingiki baku honda ku latadi, ma weka kabuka diaka ku Yudeya! ⁸Yezu kabusi mvutu: Kweku ye ntangu kumi ye zole muki lumbu? Na mutu keka kangala mu mwini, kafwenoko ka tutana, mudiambu keka mona miesi mi tsi n'toto. ⁹ma na keka kangala mu phiba, katutana, mudiambu miesi mieku ye yandi. ¹⁰Kumanima zi ndinga, ka kambaka: Lazadi, kamaladi dieto, nimbii; yin'vumbula. ¹¹Ba longoki ba n'kamba: Pmfumu, nimbiki, ka guluka. ¹²Yezu kakala hoyila lufwa lufwandi, mana beka kwikila na nimbi kilu. ¹³Mumbala mosi Yezu ba kembe na : Lazadi fwidiki. ¹⁴Ye, sambu di beno, kutsuka lwisa tambusa, yena mukiesi sambu keleheko hakana. Mana twendenu kwe yandi. ¹⁵Ku ngeyi Thomas, batelaka Didyme, ba kamba ba longoki ba hika: ntwendenu phe, mukusia na tufwa ye yandi. ¹⁶Yezu, haka tudi, mwene na Lazadi ka kala tuka bilumbu biya muma ziami. ¹⁷Mana, mudiambu Bétaniya dikele bele-bele ye galileya, ¹⁸ba Juifs bingi bisa kwe Malata ye Madiya, muku ba zakadisa mudiambu di lufwa lupangi bawu. ¹⁹Buna kawidi malata na Yezu tudiki, kenda kuntwala yandi, mana Madiya dizakadisi kwandi n'mafu munzo. ²⁰Malata ka n'kamba Yezu: Pmfumu, na ukalani haka, mpangi mene kanka fwaku. ²¹Mana butwene bwabu, nzeye na makulu ma lombi kwe Nzambi, Nzambi kaku heka. ²²Yezu ka n'kambaka na: mpangi ngeyi ka futumuka. ²³Nzeye, ka n'kamba Malata mvutu, ka vundumuka, kina kivundumuka ba mvumbi bakulu mukilumbu ki tsuka. ²⁴Yezu ka n'kamba: yena kuvundumuka ye luzingu. Wuna kwikila kwe mene buka zinga, ata kakala ufwa: ²⁵ye mutu wakulu weka zinga kwikila kwe mene kafwoko. weka kwikila mu mambu ma? ²⁶Malata ka n'kamba: he, Pmfumu, yeka kwikila na wena Kristu, mwana Nzambi, wu fwete kwisa mutsi yayi. ²⁷Buna kahoyi, wele kwenda, we n'tela mukitseki Madiya, mpangiyandi, ye ka n'kambaka: Pmfumu ke haka, mana keke kuhula. ²⁸Madiya buna kawudi, vumbuki mbala mosi, ye wele kukwe Yezu. ²⁹Mana Yezu kakala katudieko ku hata, mudiambu kakala huma kansisa Malata. ³⁰Ba Juifs ba bakele ye Madiya muna nzo sambu diku n'didisa, buna ba n'mwene telemi ye kikesa kiakulu, ba n'lende bakulu, muku hoyi na: wele ku maziamu, sambu ke dila diaka. ³¹Buna katudi Madiya hakakala Yezu, ye n'mwene, bwidi muna malu mandi, ye ka n'kambaka na: Pmfumu, na ukalani haka, mpangi mene kakafwaku. ³²Yezu, mwene Madiya yikudilaka, yandi ye ba Juifs ba n'lendeke, baki kizunguzungu, ye widi kiadi. ³³Ka hoyaka: kwe lunsidiki? Pmfumu, ba n'hele mvutu, zosa za tala. ³⁴Yezu didi. ³⁵Munki ba Juifs beke hoyi: tala buna kan'zodiki. ³⁶Ba hika mukadi di bawu beke hoyi: yandi wu umonisa kifwa meso, bwe kankondi sala mukusia na mutu kafwiku? ³⁷Yezu widi diaka kizunguzungu mbala yizole, wele kumaziami. ³⁸Kukala ku kitadi, mana bashidi kwo tadi kumwelu. ³⁹Yezu ka hoyaka: lukatula tadi. Malata, mpangi mvumbi, ka n'kamba:

Pmfumu, vundiki keke lubula tsudi, mudiambu tuka ba n'zikiki bilimbu biya.⁴⁰ Yezu ka hoyaka: Yiku kembeko, na weke kwikila bu mona mamboti ma Nzambi?⁴¹ Ba katudi tadi kumwelu. Yezu tuti mesu kuzulu, ye hoyi: Tata, yiku hele lukumu mumpila kabusidi mvutu.⁴² Sambu di mene, nzeye na mpeka zi mvutu konso tangu; ma yeka hoya sambu di batu baba matsidi n'kati, mudiambu ba kwikila na ngeyi untuma mene.⁴³ Buna ka hoyi bwabuna, ngani n'ndinga ngolo: Lazadi, lubuka!⁴⁴ Ye mvumbi ilubukidi, malu ye moko ba kasa ye masengi, ye ku kilunzi ba jingi milele mikaseme. Yezu ka kembe na: lukangula, ye lunyambula kenda.⁴⁵ Ba juifs bingi bisa kwe Madiya, ye ba mwene na kena Yezu, ba n'tambusidi.⁴⁶ Mana ba hika be dinga ba mfarizi, ye ba bakembe makasadi Yezu.⁴⁷ Mana ba Pmfumu ba bimenga ye ba mfarize ba ba vukani, ye beke hoya: bwe tusala betu? Mudiambu mutu keke sala bidimbu binkumbwa bwingi.⁴⁸ Na ntuyambula kasalaka, batu bakulu ba n'tambusila, ye ba Romain bakwisa bebisa hata dieto ye tshiyetu yakulu.⁴⁹ Mosi n'kati di bawu, Kayifa, wukala Pmfumu bimenga mvula yayina, ka ba kambaka na: lweko wako kima;⁵⁰ lweke yinduloko mudiambu bima bina biena sambu di beno mudiambu mutu mosi kaka weka fwa sambu di tsi yakulu, ye lweka zola na tsi yakulu yi fwako.⁵¹ Kinga lo, keka hoko mudiambu di yandiene; mana sambu kena Pmfumu bimenga yi mvula yayina, ka bikudi na Yezu kafwete fwa salbu di tsi yakulu.⁵² Mana kukaloko sambu di tsi bawu kaka, kukala phe sambu dikuvukisa lutu mosi mu bana ba Nzambi benda.⁵³ Muna kilumbu kiakina, ba hoyi na ntuhonda.⁵⁴ Nkiakina Yezu kadi songidiku luki mwesa mutu kwe ba Juifs; mana kadi katudi hana baka bawu sambu dikwen zakala n'nseke yikala bele bele ye bawu, mu mwa hata batediki Ephraïm; ye hana, kazakala kwandi ye ba longoki bandi.⁵⁵ Inkini pake ba Juifs kakuma bele bele. Ye batu bingi ba tsi bakala kwenda ku Yeruzalemi kuntwala pake, sambu badi sukula.⁵⁶ Ba n'dingi Yezu, ye ba yandiki ko hoya bawu ye bawu munzo Nzambi: Sambu diki luvukani? Kakwisoko ku n'kinzi? ⁵⁷ Kinga lo Pmfumu bimenga ye ba Mfarizi ba hene n'tsiku na, na kwena ye mutu zeye kwe kena, kahoya, mudiambu ntwe n'kwata.

12

¹ Bilumbu bi sambanu ku ntwala n'kinzi mampa, yezu wisi ku betani ku kakala lazadi wuka futumuni mukati di ba fwa.
² Ba n'heele madia, malata kabasidiki bima pe lazadi kakala mukati di batu bana badiidi ye Yezu ha mesa. ³ mu bwana, Madiya mongi n'kanda mosi wu mananashi ba sadila ye n'ti nadi wu konda kifu pe wu bunkete, yitidi mu bitambi bi Yezu, pe kuuni malu ma Yezu ye nsuki zaandi. nzo yakulu yi bese mu tsudi mananashi.⁴ yudasi isicadiyoti, mosi mukati di ba nsadi ba yandi, wuna wu n'teka Yezu, kahoyaka: ⁵ «Mudiambu di nki kondi teka mananashi ma mu makuta matatu matsuka pe hele ba mputu makuta mana?» ⁶ Ka hoyiiki mambu manaka, keko ne mudiambu kasungi, mana samu kakala mwifi. Kakala swekaka keesi mpe kamongiki makuta makulu mabasidiki.⁷ Yezu hoyi: «lu yambula kun'yangisa. Kasadi bwabu muku mona kilumbu ki matanga ma mene.» ⁸ Ba mputu, luba mona kaka, mana mène, lubanda mbonoko konso kilumbu.» ⁹ Bu ntwene, kibuka kimosi ki ba jwifi ba wiidi ne Yezu kakala hakana pe bisi; keeku ne kaka kikuma ki Yezu, pe mukusonga ne bamona lazadi wu kafutumuni Yezu mukati di ba fwa. ¹⁰ Ba nganga nzambi to ba mfumu ba ntambiki ba mongi diaka lukanu lukohonda lazadi; ¹¹ mukutala, kikuma kiyandi ba jwifi biingi ba batini bawu mpe ba kwikidi mwene Yezu.¹² Ku nkielan'di, ki buka ki mosi kiingi kiyisi n'landa ku feti. Mu ntangu yi bawiidi ne Yezu kakala mu kwisa ku Yeluzalemi,¹³ ba moongi bitini bi mandalala, beele be n'yamba pe bayenda yimbidi mu ndinga ngolo: «ozana! Kampambulama wuna weka kwisa muzina di Mfumu, ntotila wu izalaye. »¹⁴ Yezu mwene mpunda wu ngunza pe zakadi hantandu mpunda; bwoso masonama:¹⁵ «bangiku kima mwana siyoni; tala, ntotila ngeyi keka kwisa, wuzakala hantandu mwana mpunda.»¹⁶ Ba longoki ba'ndi bakala yabaaku mambu mana mu luyandiku, mutangu kamongi lukumu Yezu, ba yibuki ne mambu mana masonama kiana mudiambu di yandi pe mana mambu mana masalama kikuma ki yandi.¹⁷ Bu ntwene, kibuka ki baatu bana bakala ha kan'tela lazadi mu simitiele pe m'futumuni mu kati di ba fwa, ba teelee n'kembo kwe ba lweno zibawu. ¹⁸ Kikuma kiakina kibuka ki batu kiyenda n'yamba, mudiambu ba widi na kasadi kidimbu kiakina.
¹⁹ Ba Fadizie ba dihoiyidi mukati di bawu: « Lutala, lufweneko lusala kiima, lutala, batu ba kumi kwe n'landi.»²⁰ Buntwene hakala ye ba greki bakaka mukati di batu bana batombukiki ben'sambila Nzambi ku feti. ²¹ ba greki beene beele kwene Fidipu wuna wukala musi Betesayida mu hata di Galileya pe ba lombi n'swa: «Mpangi yakala, ntu zodi ntu mona Yezu. »²² Fidipu wele pe samuni andeleya; Andeleya wele tiye Fidipu pe ba n'samuni Yezu.²³ Yezu ba kabusidi mvutu pe hoyi: « Ntangu yisi mukusia ne mwana mutu ka kumisama.» ²⁴ Mu masoonga, mu masoonga, yeka lusamuna, kolo ne kibundu(n'keni) ble ki bwa mu kati di mafu pe ki fwiku, kisaala kaka kibundu kimosi, mana ne yifwa, yi buta zimbuma ziingi zi kudia.²⁵ Konso mutu wuna zolaka luzingu lwandi kalu kasisa, mana konso mutu wuna konda Zola luzingu lwandi mun'toto wandu ka lubatila mu diambu di luzingu lu mvula yi mvula. ²⁶ Ne mutu weka nsadila ka ndaanda, pe hana yene, hakana pe bakala ba nsadi ba mene. Ne mutu weka nsadila, Taata ka n'heka lukumu.²⁷ Moya mene kene mu mi tungisi ntangu yayi : Nki mfweene yi hoya? « Taata, mpulusa mu ntangu yayi yi mpasi? Mana kikuma ki ntangu yayi yisidi.
²⁸ Taata, hana n'kembo zina diaku.» Ndinga mosi yi lubuki ku zilu pe yi hoyi: « Yidi hele n'kembo pe yi banda di heka n'kembo kaka.» ²⁹ Mu manima, kibuka ki batu kikala ku nkala yandi pe ba widi ndinga yene bakala hoyaka ne yikala neti ye ba nzasi bangolo. ba hika bakala hoyaka ne: Wanzio n'hoiyidi.»³⁰ Yezu bakabusidi mvutu pe hoyi : « Ndinga yina yisiku kikuma ki mene, mana kikuma ki beno. ³¹ ntangu yayi kwene kusambisama ku n'toto waandu : buntwene, mwana ntotila wu n'toto waandu ka kulamaka.³² Pe mene, ne yi moonga lukumu lu nsi n'toto, yi benda batu Bakulu kwe menene.»³³
Kakala hoyaka buna muku songisa nki mpila ka fweti fwa.³⁴ Kibuka ki batu ki n'kabusidi mvutu : « Ntu lunguka mu mitsiku ne klistu kazinga mu diambu di mvula ye mvula. Nki mpila fwene wu hoyaka ne: "mwana mutu ka moonga lukumu lu nsi n'toto?" Na kene mwana mutu wene?"³⁵ Yezu ka ba samunaa diaka: « miesi miene diaka mukati di beno mana bwingi samu di zi ntangu zingi. Lukangala mutangu yi lwene ye miesi mukusia ne zi mpiba zi lu kotisiku hakati di zawu. Wuna

kangalaka mukati di zi mpiba ka zeyeko nki kuuma keka kwenda. ³⁶Buna lwene ye miesi, lu kwikila mu miesi mukusia ne lukuma bana ba miesi.» Yezu hoyi mambu mana pe ku manima, wee-di di sweka kiana ye bawu. ³⁷Ata dikadi ne Yezu sadi bidiimbu bingi ha ntwala bawu mana pe kaka bakala kwikilaku mwe-yandi ³⁸mukusia ne di hoyi di n'bikudi Yezaya di lungisama, bwoso ka hoyi: «Mfumu, na kwikidi mu n'samu beetu? Kwee na koko di Mfumu di monisami?» ³⁹Mu ki kuma kina, ba fweneko ku kwikila muku tala Yezaya kahoyi diaka: ⁴⁰«Ba hondi mawu meso, mpe zi mbundu ba kumisiki zawu tototo; mu mpila hika ba mona mu meso ma bawene pe ba hingila ye zi mbundu zi bawu, pe ba kwisakabuka, pe yi ba kodisa bi mbefo.» ⁴¹Yezaya ka hoyi mambu maama mudiambu ka mona n'kembo Yezu pe hoyidi samu di yandi. ⁴²Bwabuna, kukadi ba Mfumu biingi ba kwikidi mwene Yezu; mana mu kikuma ki ba Fadizie, ba n'zodiku ye mbundu mosi mukusia ne ba bakatukiku mu Nzo Nzambi. ⁴³Bazodiki lukumu ku ntwala batu ku hioka lukumu lutuki kwe Nzambi. ⁴⁴Yezu yamuki pe hoyi: «Wuna kwikila mwe mene, ka kwikidi ku kaka mwe mene mana pe mwe mutu wu wuntuma, ⁴⁵pe wuna mbwene 'mwene wu wuntuma. ⁴⁶Yisi bwoso miesi mû n'si n'toto mukusia ne konso mutu kwikila mwe mene kasadi diaka mu zi mpiba. ⁴⁷Ne mutu kawa ma hoyi ma mene mana ka konda ma sweka, yeka n'sambisoko; mu kutala yisiiki, keko mu ku sambisa n'toto, mana muku hulusa n'toto. ⁴⁸Wuna ndoosa pe koonda yamba ma hoyi ma mene kene ye mutu weka n'sambisa : Mene ma hoyi ma mpoyi ma n'sambisa mu kilumbu ki tsuka. ⁴⁹mu kutala, mpoyidiku luzolo lu mène. Mu mpila yi hika, Taata wu ntumiki, mpeele n'swa mu mana matadidi mambu ma yi fweti samuna ye mana yi hoyi. ⁵⁰Ngieebe ne nsiku yandi kene luzingu lu mvula ye mvula ; mu kutala maambu ma yeka lu samuna, yeka samuna mo buna hoyiki taata, bwana yeka hoyi.»

13

¹Kuntwala nkinzi Paki, Yezu bwoso kadizayila na ntanguandi yifwene kasisa ntoto wandu kakwenda kwe tatandi ,boso kazodi bapangi bandi ba nsi ntoto, kabazodi ti kuna nsuka. ²Mana satana kakala koti kele muna mbundu Yudas Iscariot, mwana Simoni, lukanu lukuteka Yezu. ³Yezu wuzaya na tatandi kahana bima biakulu ha koko di yandi, katuka kwe yandi, kakabuka pe kwe yandi . ⁴Telemi ha mesa ma kudia, katudi n'lele wu kakala wawu, Mongi kitendi, dikasi mu luketu lu mifiku. ⁵Mongi mamba hana mwa dilonga dinkeke dibayebidilaka ye yandiki kusukula malu ma balonguki bandi, pe keke kwe banikuni mamba ye kitendi kikakala kiawu mu luketu. ⁶Ha kakumi ha kakala Piele, Piele kan'hiulaka: "Kan'hiulaka, zodi wutsukula malu mamene?" Yezu kan'kamba na ma yikwe sadi benu luzayako buntwene, kasi luzaya kumanima mayikwe ⁷sadi. Piele kan'kambaka ne ngeyi fweneko wusukula malu mamene", ⁸Yezu pe kan'kabusila na nsukudiku malu mangeyi, ata kima kimosi kimene mongoko. ⁹Piele kan'kambaka, mfumu nsukudiku malu n'kutu, nsukula pe ye mmoko ti ntwala. ¹⁰Yezu kan'kambaka: "Wuna disukudi kene ye mfunu kadisukula malu kasi kene wu kaseme yandikulu, lwene bakaseme, kasi keku benu ¹¹kulu." (Samu Yezu kazeye wuna n'teka, hakana kabakambidi na benu kulu lweku bakaseme.) ¹²Ha kamanisi Yezu kubasukula malu, mongi milele miandi pe zakadi dihika, pe bakambi: Luzeye mansadi mu lutu lu benu? ¹³Luntela mfumu, bahika n'longi, luhoya makieleka samu bwa yene. ¹⁴Ho mene nlongienu ye mfumuenu yilusukudi malu mabenu, benu pe lufweti sukula malu ma bakwenu. ¹⁵Samu yilusongidi mbandu mukusia na kilumbu lusa sala bwo bwoso yilusongidi mene mbandu. yilubamba sala. ¹⁶Mu masonga, yilukambi, nsadi kafweneko kahioka mfumuandi, bwoso wuna batumi keku mbuta kuntwala wuna n'tumi. ¹⁷Ho luzeye mambu maa, lwene ba kusiana tomina pe lusadila mo. ¹⁸Yeke hoyiloko mudiambu di benu kulu, samu nzeye bana yisola(yihoyila bwo mukusia na mabasonika malungila), "Wuna dia dipa dimene katombudikinko kisabatu kwe mene. ¹⁹Yeke lukamba mo buna masalamieku, samu hana masalama luzaya na na yene mene. ²⁰Mu masonga yilukambi, wuna ngiamba, kayembe wuna wuntuma mene, wuna yamba wuna ntumi pe kayambi wuna wu n'tuma. ²¹Buna kahoyi, Yezu kamongi wudi nkabu mu nginduandi, phe kahoyaka: Ye masonga, ye masonga yeka lukamba, mosi hakati dibenu ka nteka. ²²Ba n'longoki bayandiki kutala bawu ye bawu, bakwezayiku na kakwe kambi. ²³Ha kahoyi mamana, Yezu kakaloko mu ngemba, kakala mwa wanguka ²⁴,kabakambaka,,: Mu masonga yilukambi mosi hakati dibenu kan'teka". ²⁵Balonguki bandi bamongi bayandiki kudihila, beke dihiula na na wanduna keke hoyila. ²⁶Mosi hakati di balonguki bandi wukazodi bwingi Yezu, kakala zakad , nieki muna nkala ntulu Yezu hana mesa, Simoni Piele , n'tedi n'longuki wene, kan'hiulaka,: Na wu keke hoyila wutukamba." ²⁷Yandi pe nieki ku nkala ntulu Yezu, kan'hiulaka, mfumu na wanduna ?i²⁸Kunima Yezu bakabusidi na, "Wuna yiheka kitini ki dipa di yivitika." Ha kavitiki dipa, hene kwe Yudas mwana Simoni Iscariot. ³⁰Kunima dikudia dipa ,Satana koti mwe Yudas. ezu kankambaka ma zodi wusala, sala mo ye nswalu. Heku mutu wukala zayaka kikuma ki kan'kambidi Yezu bwabuna.,bingi bayindudi na mudiambu yandi kala ye ²⁹kesi Buna kamongi dipa, Yudas lubuki ku nzila ,piba yibwidi. ³¹Buna kakatuki Yudas kenda, Yezu kahoyaka na; Buntwene mwana mutu ban'tambika pe mfumu Nzambi kene kaka ye yandi. ³²Nzambi kamonga yandiene mbala mosi. ³³Bana, yene ye benu mu mwa ntangu yinkeke. Lundinga bwoso yihoyi ku ba jwifi "Kuna yikwenda mene, beno lufweneko lukuma", yilukambi bwo lelu. ³⁴Yiluhele nsiku paa, luzolana benu ye benu bwoso yikele luzola mene benu.,mutu kamengiku n'kwenu luzolana benwenu. ³⁵Mu mbandu yayina, batu bakwikila na makieleka lwene ba,onguki bamene, ho lwene ye lutondo kwe bakwenu. ³⁶Simoni Piele kan'hiulaka na ,Ah mfumu wele kwe? Yezu kan'kambaka na kuna yeke kwenda, fweneko wundanda buntwene, kwisa ndanda ³⁷kumanima. Piele kahoyaka na nki kikuma na yikulandiku buntwene? Mene yidihana mudiambu dingeyi. ³⁸Yezu ka^mbusidi na ngeyi hana luzingu lungeyi mudiambu dimene? Mu masonga yilukambi, nkoko kakala kakokudieku, ntuna mbala tatu."

14

¹Mbundu zenu zimoniku bulu, lukwikila muna mfumu Nzambi, lukwikila pe mwe menene ²pe. Mu nzo tata mene, bifulu bikunimba biene bingi, hakana yilukambi, ho keku bwabuna yinka lukamba bwoko, samu yikwe yidika kizika samu ³dibenu. Ho yenda ye luyidikila bizika, yikwisa kabuka pe menene yiluyamba lukala hana yikala menene. ⁴Luzeye nzila yiyeke kwenda. ⁵Thomas kan'kamba Yezu na: "Mfumu ntuzeyeko ngeyi kuna weke kwenda, bwe ntuzayila nzila yene?". ⁶Yezu kan'kabusilaka ne: "Mene yene nzila, masonga ye luzingu, heko mutu kwisa kwe tata na lene kambweneko. ⁷Ho lunzaya mene, lunzeye pe tata mene, yandika buntwene, lun'zeye pe lumona pe. ⁸Fidipu kan'kambaka Yezu: "Mfumu ntusongila tata, ngatu bawbuna bukala bufwana mudiambu dibetu." ⁹Yezu kan'hiulaka na, "Ntama yina yizakalaka ti benu, yikala ti benu, lunzayaku pe Fidipu? Wuna mwene mene, kamwene tata, bwe weke piula dihika na nsongila tata? ¹⁰Lukwikilaku na mene yene mwe tata, tata pe kene mwe mene? Mambu makulu mayilukambaka matukaku kwe menene, matuka kwe tata wu wene mwe mene salaka mambu mandi. ¹¹Lunkwikila, mene yene mwe tata, tata pe kene mwe mene, holo llunkwikila mu mambu ma yikwesadi. ¹²Mu masonga yilukambi, wuna kwikila mu mene kasala mambu mayikwe sadi mene," kasala pe bingi kuhioka dihika buna yeke kwenda kwe tata. ¹³Kioso kina lulomba mu zina dimene, yiluheka mukusia na kimfumu kitata kimonika. ¹⁴Kioso kioso lulomba mu zina dimene yiluheka. ¹⁵Ho 'lunzolaka, lukululoko mitsiku mimene. ¹⁶Yilomb a ku tata, kaluheka nsadi wuhika wu bamba lusadisa ha kifulu kimene, kakala ye beno mvula ye mvula. ¹⁷Mpeve wu masonga. Nsi ntoto kafweneko kayamba wo, samu kamona woko pe kazeye woko. Kasi benu n'luzeye mudiambu lukala wawu pe kene pe kabamba kala ye beno. ¹⁸Yisa luyambudiloko benu buhika, yikwisa kabuka kwe benu. hasele bunke, batu bambonoko diaka, kasi beno lweke mbona. ¹⁹Samu yeke zinga, benu pe lufweti zinga. ²⁰Kilumbu kiene, luzaya na mene yene mwe tata, beno mwe mene, mene pe yene mwe benu. ²¹Woso woso wuwene ye mitsiku mimene, keke zitisa mio, wuna kan'zolaka, wuna nzola mene ban'zola pe kwe tata mene, mene pe yin'zola pe yiditendula kwe yandi. ²²Yudasi, keku (Iscariot) kahoya kwe Yezu: "Mfumu nki kikuma disamuna kaka kwe betu, kwe batu bahika lo?" ²³Yezu kambusidi na, "Wuna nzolaka kasimba ndinga mene,. Tatama pe kan'zola pe ntukwisa kwe yandi pe ntukala mwe yandi ye tatama. ²⁴Wuna konda nzola, konda zitisa ndinga mene. Ndinga yiluwa yeku yi mene, yene yi tata wuwu n'tuma yisa ha nsi ntoto wandu. ²⁵Yilukambi mambu mama buna yeke zinga yene hakati dibeno. ²⁶Kamana ndembiki (Mpeve santu, wu kahitika tata mu zina dimene) kalulonga mambu makulu, kaluyubula pe maakulu mayeke lukamba. ²⁷Yilusidi ngemba, yiluhele ngemba. Yiluhele yoko bwoso yi batu ba nsi ntoto bahana. Mbundu zenu ziditungisiku pe lukadiku ye boma. ²⁸Luwidi buna yilukambi: "Yele mana yikwisa lukabukila. Ho lun'zolaka, lufweti kala ye kiesi sambu yele kwe tata wu hioki mene. Buntwene yilukambi buna masalamieku mukusia na hana masalama lukwikila. ²⁹Yihoyoko diaka ye benu mudiambu mfumu ntoto wandu kumi, mana keku ye ngolo kuntwala mene. Kasi mukusia nsi ntoto yizaya na yin'zola tatama, yisala ma kantuma. Lutelema ntukatuka haka ntwenda.

15

¹Yena n'ti malu ma vinu, ye tata mene kena n'ti vinu. ²Konso n'ti vinu wupha we kwe mene mana keka lubusoko bibundu, ka tabulayo; ye konso n'ti vinu wena ye bibundu, kayikaka, mudimabu kabuta diaka bibundu. ³Tuka ntama luka mboti, mudiambu di ndinga Nzambi yilukembe. ⁴Lufwila kukwe mene, ye mene phe yifwila kukwe benu. Na n'ti vinu ka fwenoko kulubula yandiene bibundu, na kakala ubatakana ye malu ma n'ti vinu, bwabuna lufweneko, na lweka fwila kwe yandi. ⁵Yena malu ba n'ti vinu, lwena n'ti vinu. Wuna fwila kwe mene ye kwe yandi yifwila ka lubula bibundu bingi, mudiambu na lukonda mene lusalo kima. ⁶Na mutu mosi fwididiku kwe mene, ba n'losa kunzila, sambu n'ti vinu, kawumukaka, ye batonaka beshai ku mbawu, ye kazina. ⁷Na lufwila kukwe mene, ye zindinga zi mene zifwila kukwe benu, lulomba makulu maluzodi, ye lumonga makulu. ⁸Na lwena ye mabundu mingi, mubwabuna tata mene ka monga lukumu, ye lukala ba longoki ba mene. ⁹Buna ka nzola tata, bwabuna phe yi luzodi. Lufwila ku zola di mene. ¹⁰Na lusweka mitsiku mi mene, lufwila ku zola dimene, bwabuna phe yisweka mitsiku mi tata mene, ye yifwila kwama mu zola di yandi. ¹¹Yi lukembe mambu ma, mukusia na kiesi ki mene ki kala kwe benu, ye kiesi ki benu kikala kimasonga. ¹²Hakaka n'tsiku mene: luzolana benu ye benu, buna yi luzola. ¹³Kweku ye zola difwanani ye wuna hele luzingu lwandi sambu di ba kwenu. ¹⁴Lwena ba kamaladi ba mene, na lweka sala ma yeke lulomba. ¹⁵Yeku luteloko ba tsadi, mudiambu ba tsadi ba zeyeko makasalaka Mpumu bawu; mana yilutedi ba kamaladi ba mene, mudiambu yilusongidi mambu makulu mayi yekula kwe tata mene. ¹⁶Kweku benu lutsola, mana mene, yisodi, ye lusadidi, mu mpila na lwenda, ye lu monga mabundu, ye mabundu ma beno makala tii kuna tsuka, mudiambu mana lulomba kwe tata mu zina di mene, kalu heka. ¹⁷Ma yeke lu lombu, luzolana benu ye benu. ¹⁸Na tsi yayi yi luzodiku, luzaya na mene ba zodiku kutwala beno. ¹⁹Na lukalani ba tsiyayi, tsi yayi izola mana mene kwe yandi; mana mudiambu lweku ba tsi yayi, ye yilu sodi mukati-kati du tsi yayi, sambu di bwabuna tsi yayi yiluzolaku. ²⁰Luyibuka konso tangu muzi ndinga zi yilukamba: tsadi kakalaku kuhioka Pmfumu. Na ba mponda mene, balu honda phe benu; na ba sweka ndinga mene, ba sweka yi ibenu. ²¹Mana na basala mambu mana makulu sambu di zina di mene, mudiambu ba zeyeko wuna wuntuma mene. Na yisoko ye yi bakamboko, ku kakalaku ye masumu; mana tangu yayi ba hoko keti kima sambu ma masumu mabawu. ²²Wuna weka ngianana, keka yanana phe tata mene. ²³Na isaloko bidimbu binkumbwa ameso ma bawu sambu kweku ye mutu hika sala bwo, ku kakaloko ye masumu; kansi ntangu yayi ba mwene mo, ye ba ngiekudi ye mene ye tata mene. ²⁴Kansi mana makulu makumi mudiambu ba wanikisa maba sonika mu mitsiku mibawu: ba ngianani unkonda kete kifu ki mosi. ²⁵Ha kakwisa n'katudi kiadi, yilu hitika munzila tata, mpeve yi masonga, yi katuka kwe tata, ka samuna bu mbangi bu mene; ²⁶ye beno phe, lusongisa bu mbangi, mudiambu lwena ye mene tuka luyandiku.

16

¹"Yilukambi bima bina Mukusia na bikadiku nzila yi kubwa ku beno. ²Balukula ,baluhuukisa mu nzo nzambi, pe ntangu yikuma bayandika kuluhonda balukitula bimenga bakweghani kwe Nzambi. ³Pe basala Bwabuna Mudiambu ban'zayaku ata tata gholo menene, ilukambi bima bi,Mukusia ne, ⁴Ntangu gha yifwana,luyubuka n'a yilukambi bio bima biabi ,yilukambi bio tuka buna n'tuyandiki Mudiambu yikala ti beno. ⁵Buntwene yele ku wu wun'tuma,mana ata mosi wubeno piula n'a wele kwe ? ⁶Kasi, Mudiambu yilukambi bima biabi, kiadi kingi kibese ku mbundu Zeno. ⁷Mana yilukambi masonga, kwe mboti Mudiambu di beno mène yenda, Mudiambu gho yeleko wulunatila mambumabunkete kakwisoko, Kasi n'a yenda yilughitika yandi. ⁸Pe ntangu yi kakwisa, kanunga n'ai n'toto yakulu mû mamatadi masumu, masonga ti kusambisa. ⁹ Mamatadi masumu Mudiambu ban'tambusoko mène, ¹⁰ Mudiambu yikwenda kwe tata, lumbonoko dighika ,lusambisu ¹¹Mudiambu mwana mbele wu n'siyayi bansambisa pe .¹²Yene ye mambu mingi makulukamba ,Kasi lusimboko mo buntwene. ¹³ Ghana kakwisa mbaku, wene ye masonga, kalunata mû masonga makulu,Mudiambu kabamba hoyiloko zina di yandiene, Kasi kabamba lukamba Mana kawidi ki,pe kalukamba mana makuisa ku meso. ¹⁴ kan'kumisa, Mudiambu kamonga bibiene bimwene ye kalukamba mo. ¹⁵Biakulu bitata biene bimene, ghakana poyidi ne biakulu biene mû mène,pe kalukamba bio. ntangu bisele yinkeke,lumbonoko diaka, Mudiambu yele kwe tata. ¹⁶ Mû mambu mana, ban'longuki bandi bayandiki ku dihiula babene na, nki disongidila makatukambi,bisele ntangu yinkeke lumbonoko dighika kimakulu, yele kwe tata. ¹⁷Ndambu kati di ba ntumwa ba yandiki ku hoyana: " Nki masongidi mambu ma keka ntu kamba : "mu ntangu nkeke, lumbonoko diaka; ye kunima ntangu, lumbona," mudiambu yele kwe tata?" ¹⁸Ba hoyiki phe: "Nki diambu keka hoyila, mu ku hoye ne: "mu ntangu nkeke?" ntu zeyeko nki keka hoyila."¹⁹Yezu mwene ne ba zodi ba n'hiula zi ngiufu ba kambi: "Lweka di hiula ne nki ma songidi ma hoya ma mene mu phoyidi yayi: Mu ntangu nkeke, lu mbonoko diaka, ku nima ntangu, lu mbona?" ²⁰Mu masonga ye masonga yeka lukamba, lu dila phe lu di yangisa, mana n'toto ka kala mu kiesi; beno lukala mu kiadi, mana kiadi ki beno ki baluka mu kiesi. ²¹Nketo zima ka kalaaka mu kiadi ne ntangu-andi ku buta yi fwene kikuma ki bulu. mana kunima di kubuta mwana, ka yindulaku diaka buulu bu yandi bu kubuta kikuma ki kiesi ki mwana wisi mu n'toto. ²²Beno phe, ntangu yai lwene mu kiadi, mana yi lu mona diaka; ye mbundu beno yi kala mu kiesi, phe ha nkatu mutu fwene ka lu katula kiesi kina. ²³Mu kilumbu kiakina, lu ngiufuloko diaka kima. Mu masonga, ye masonga, yeka lu kamba, kima kiakulu kina lu lombamba kwe tata mu zina di mene, ka lu heka kioh. ²⁴Tii bu ntware bwabu, lu lombieko kima mu zina di mene. lu lombamba, ye lu monga, mu kusia ne kiesi ki beno ki bongana. ²⁵Yi lu kambi mambu maama mu bingana. Ntangu yeka kwisa yina yi konda lu hoyila mu bingana, yina yi lu hoyila muphwasa samu ditata. ²⁶Muna kilumbu kiakina, lu loomba mu zina dimene, yi lu kambiku ne yi bondila tata samu di beno; ²⁷Mudiambu tata yandiene ka lu zolaaka, samu beno phe lu nzodi mene ye lu kwikidi ne ndubukidi kwe tata. ²⁸Ntuki kwe tata, phe yisi mu n'toto; bu ntware yeka sisa n'toto, yele kwee tata. ²⁹Ba longoki ba n'kambi: tala, buntwene weka hoya weka swekoko diambu, ye weka hoyiloko mu bingana. ³⁰Bu ntware ntu zeye ne ngeyi zeye bima biakulu, ye weko ye m'pfunu ne mutu ka ku yufula ngiufu; kikuma kiakina ntu kwikidi ne lubukidi kwe nzambi. ³¹Yezu ba kabusidi mvutu : "Lu kwikidi bu ntware."³²Lu tala, ntangu yisi, ye yisiiki kiana, yina lu kala ba mwangana kon'so mutu ye nzilaandi, ye lu tsundula mene bukaka; mana yeko bukaka, salu tata kene ye mene. ³³Yi lukambi mambu maama, mukusia ne lukala ye ngemba kati di mene. Lu hioka mu mpasi mu n'toto; mana lu kala ye ngolo, ndungiiki n'toto.

17

¹Yezu, ku nima di ku hoya mambu mana, tombudi meso ku zilu phe hoyi: "Tata, ntangu yi fwene! N'kumisa mwanaaku, mu kusia ne mwanaaku ka ku kumisa phe, ²buna wu n'heka ki pfumu mu n'suni waakulu, mu kusia ne ka hana luzingu lu konda tsuka kwe batu baakulu bana wu n'heka. ³Mu kutala, luzingu lu konda tsuka, lwene ne baku zaya, ngeyi, nzambi mosi kaka wu masonga, ye wuna wu tuma, Yezu Kristu. ⁴Yi ku kumisi ha tsi n'toto, mbanisi kimalu ki pheleeke yi sala. ⁵Bu ntware ngeyi, Tata, nkumisa kuna kwe ngeyene mu nkembo yi yikala yaawu ha yikala bele-bele ye ngeyi ku ntuala n'toto ka salama. ⁶Nzayisi zina di ngeyi dkwe batu ba wu phele ha kati di n'toto. Ba kala kwe ngeyi, ye ngeyene wu ba phele; bawu phe ba batidi ndinga ngeyi. ⁷Bu ntware ba zeye ne bima biakulu bina wu pheka bi tuki kwe ngeyi. ⁸Mu diambu yi ba heele ma hoya ma pheleeke; bawu phe ba ma yambi, ye ba zeye ye masonga ne ntuki kwe ngeyi, ye ba kwikidi ne ngeyi ntumi. ⁹Kikuma ki baawu yeka sambila. Yeka sambiloko samu di n'toto, kasi samu di bana wu pheka, samu bene ba ngeyi; ¹⁰ye biakulu bina biene kwe mene biene bi ngeyi, bina biene bi ngeyi biene phe bi mene; -phe yi monga nkembo kati di bawu. ¹¹Yeko diaka mu n'toto, kasi bawu bene mu ntoto, yela phe kwe ngeyi. Tata wu santu, batila mu zina di ngeyi baakulu ba wu pheka, mu kusia ne ba kala kumosi neti beto ¹²Ha yi kala ye bawu mu n'toto, yi kala ba batilaaka mu zina di ngeyi. Yi ba batidi ba wu pheka, ye ha nkatu mutu kati di bawu ladi, kaka mwana di bunga wu diabulu, mu kusia ne disonamu di lungisama. ¹³Bu ntware yele kwe ngeyi, phe yeka hoya mambu ma mu kati di n'toto, mu kusia ne bakala kati di bawu ye kiesi ki mene kina kiene kibonga. ¹⁴Yi ba hele ndinga ngeyi; mana n'toto ba kumisi ba mbeni; mu diambu beko batu ba n'toto, bwoso mene yeko mutu wu n'toto. ¹⁵Yeka ku bondiloku ne wu bakatula ha n'toto, mana wu ba batila mu mambi. ¹⁶Beko ba n'toto, bwoso mene yeko wu n'toto. ¹⁷Ba kumisa ba san'tu mu masonga mangeyi: ndinga ngeyi yene masonga ¹⁸Bwoso wu ntumi mu n'toto, mene phe yi ba tumi mu n'toto. ¹⁹Yi di kumisi n'satu mene samu di bawu, mu kusia ne bawu phe ba kuma ba san'tu mu masonga. ²⁰Keko samu di bawu kaka yeka sambila, mana phe ye bana ba kwikila mu zina di mene mu ma teya ma bawu, ²¹mu kusia ne baakulu ba kuma kiima kimosi, neti ngeyi, Tata, wene mu kati di mene,

ye bwoso yene mu kati di ngeyi, mu kusia ne bawu phe ba kala kima kimosi mu kati di beto, mu diambu ne n'toto ka kwikila ne ngeyi wuntumi.²²Yi ba hele nkembo yi wu phele, mu kusia ne ba kuma kumosi neti beto, ²³mene mu kati di bawu, ye ngeyi mu kati di mene, mu kusia ne ba kuma kima kimosi mu kati di ku bonga, ye n'toto phe kazaya ne ngeyi ntumi phe bazodi bawu bwoso nzodi mene²⁴Tata, nzodi ne hana yene mene ba phele ba kulu bakala ye mene, samu ba mona nkembo mene, nkembo yi pheele, mu diambu phele zola di ngeyi ku ntwa n'toto kasalama.²⁵Tata, n'toto ka kuyeboko; mana mene yi ku zeye, ye batu ba bazeyeke ne ngeyi ntumi. ²⁶Yi ba tadisi zina di ngeyi, ye yi landa mu ku ba tadisa diaka, mu ku sia ne zola di wu nzodila di kala kati di bawu.

18

¹Buna kahoyi mambu mana, Yezu wele ku simu di Kidono,kukala ye masamba ,mũ masamba mène kakoti ye ban'longuki bandi. ²Yudasi wun'teki,wuzaya pe kifulu kiene, Mudiambu Yezu ye ban'longuki bandi bayeleke kwo bwingi bakutakani. ³Yudasi, mongi kibuka kibatu, bakalaki ba baghitiki bamfuadisi, wisi ye minda ye mata. ⁴Yezu, bwoso kadizayila makulu ma mayin'sila,wele ye bahiudi ne, "N'a lukwedingi beno ? ⁵Bawu bakabusi ne " Yezu wu Nazaleti ",Yezu bakambi n'a," Mène wu".Yudasi wu wun'teki kakala ye bawu.⁶Buna kabakambi bwabuna, "Mène wu", bakabukisi ye babwidi mũ mafu. ⁷Bahiudi diaka mbala yi zole ne," N'a lukwedingi beno ?, bakabusi ne " Yezu wu Nazaleti ".⁸Yezu bakabusidi ne,"Yilukambi mène wandu ",Gho mène lukwedingi, lubayambula baba benda kubawu". ⁹Kahoyi bwabuna Mukusia na ndinga yilungila bukahoya ne : " Ndadisiku ata mutu mosi ba wupeka".¹⁰Simonie Piele ,kakala ye mbele poko,bendi yo,n'tabudi kutu dikitata n'sadi mosi wubatediki Malakusu. ¹¹Yezu kan'kambaka Piele ne, "Kabusa mbele muna kisamba kiandi, yinwoko mbungu yi kapele tata yinwa?"¹²N'kangu wakulu muna bisila,ban'kwete Yezu pe ban'kasi. ¹³Ban'ete n'tete kwe Anna,Mudiambu kakala bu Kayifi wukala Mfumu batambiki. ¹⁴Ye Kayifi kakala mosi wu wughene ndongisila ku bajwifi ne, bwene mboti mutu mosi kafwa Mudiambu di batu Bakulu.¹⁵Simonie Piele, ye n'longuki ghika,bayelandi Yezu, n'longuki wene mfumu batambiki pe n'zeye,bakoti nzila mosi ti Yezu ku lupangu(nganda) yi mfumu batambiki. ¹⁶Kasi Simonie Piele kasele ku nzila, belebele ye kielu, n'longuki wubazayani ye mfumu batambiki, Kahoyi ye mutu wukala mũ mwelo pe ban'kotisi Piele ku kati.¹⁷Kunima, n'sadi wene wetala ku kielo, kaghiula Piele n'a ngeyi pe wene n'longuki wu mutu wandu ? yandi tuni kwandi. ¹⁸Bansadi ye bakalaki babakala ghakana, bamongi basidi mbawu Mudiambu kukala kiosi kingi.Piele pe bawene bawu mũ kuyeta mbawu.¹⁹Mbuta batambiki Yandiki kun'ghiula (kun'sambisa) Yezu, kikuma ki ban'longuki bandi ye Nzambi andi. ²⁰Yezu ka'kabusilaka ne, "yiHoyi kimwesa mutu ku batu Bakulu, yi longaka konso ntangu mũ Nzonzambi ye mũ nzo zi bisambu, yihoyaku mũ kinsweki. ²¹Nki weke piudila ngeyi mène ? ghiula ba bawidi gha yilongiki Mana bawidiki ,bazeye mana yiHoyi".²²Buna kamanisi kuhoya, mosi wu bakalaki m'budi mbata Yezu pe n'ghiudi ne, "bwabuna wufweti kabusa mvutu kwe mfumu batambiki" ? ²³Yezu kan'kambaka ne, gho mbi poyi songila buna bumbi bupoyi,gho poyi bubunkete,nki weke mbudila"? ²⁴Anna kamongi n'kasisi mũ misinga n'ghitiki kwe Kayifa,mfumu batambiki bimenga.²⁵Simonie Piele kakala ghakana, kayeti mbawu.banghiula ne," ngeyi pe wene n'longuki yandi ", yandi kamongi tuni ,ne " keko mène". ²⁶N'sadi mosi wu mfumu batambiki, kiwutu ki mutu wu katapi Piele kutu, kan'ghiula keko ngeyi wumbwene ti yandi ku ma samba? ²⁷Piele tuni diaka,pe n'koko kokudi muna ntangu yene.²⁸Ban'ete Yezu ku Kayifa kuna basambisilaka.mukala mũ kibungi, bakotoko mũ nzo yi basambisilaka, nki basumuka gholo badioko ²⁹Paki.Pilatu lubuki wele kwe bawu, bahiudi ne nki kikuma lweke m'fundila mutu wandu ? ³⁰Bawu bakabusa ne, " Gho keko n'sadi mambi,ntu nkakunatinoko yandi.³¹Gha n'ki kahoya Pilatu, lumonga benweno lun'sambisa mũ pila n'sikweno,ba jwifi bankabusi la ne beto n'tweko ye n'swa wu kuzengila mutu ndola yi lufwa. ³²Dikala Mukusia na ndinga Nzambi yilungila Mana kahoya Yezu, buna kahoyi nki lufwa kafweti fwa.³³Pilatu kamongi kabuki mũ kati, n'tedi Yezu, kan'ghiula ngeyi wene mfumu ba jwifi ? ³⁴Yezu kabusi ne, " mahoyi matuki kwe ngeyene gho batu baghika bakukambi mũ zina di mène? ³⁵Pilatu kabusi ne, " mène yene jwifi ? batu baku ye bamfumu babatambiki, bawu bakunete kwe mène, nki n'sadi mène ??³⁶Kikanda kimene kiekio ki n'si yayi,kakabusa Yezu. Gho kikanda kimene kiene ki n'si yayi, mbele batu bamene bankanwana Mukusia na ban'tekiku ku ba jwifi, Mudiambu buntwene kikanda kimene kiekio ki n'si n'toto. ³⁷Pilatu kan'ghiula ngeyi wene mfumu ?, Yezu ka'kabusilaka, " bwoso hoyi ngeyene, yene mfumu, yibutuka gha nsi ntoto yilonga masonga,koso mutu wuwene ku masonga, yandi waka ndinga mène. "³⁸Pilatu n'ghiudi diaka ne, " Nki masonga ? " Kunima diuhoya bwabuna, lubuki dighika ku nzila kuna kukala ba jwifi, kabakambaka ne, " Mène mbweneko kifu kimosi mwe yandi. ³⁹Bwoso diene kikalulu n'a konso nkinziu Paki, yiyambudila mutu mosi, mbwene yiyambudila Mfumu ba jwifi wandu ? ⁴⁰Bakulu bayandiki kuyamuka ne, " Keko yandi, Kasi Balabasi ". Mana Balabasi kakala ngiangi,mutu m'bulu.

19

¹Bwabuna Mpilatu m'longi Yezu, n'budisi miswani. ²Ba suta batungi mpu tsaku ba tuludi yo ha n'twa, kunima bavuatisi kazaki; ba mpusani belabela ye yandi. ³Bakala hoyi: mboti Mfumu ba yuda! phe beka n'heka kima ki mpepe.⁴Pilatu lubuki diaka, phe hoyi kwe ba Yuda, lutala yilu natini yandi kunzila, mukusia na luzaya mbweneko diambu kwe yandi. ⁵Yezu lubuki, ban'vuatisiki mpu yi tsaku ye kazaki. Phe Mpilatu kaba kambaka lun'tala Mutu. ⁶buna ban'mwene ba longi ba mitsiku ye ba kengidi kielu, ba yandiki ku yamuka: kafwa, kafwa! Mpilatu kaba kambaka: Lun'monga benuenu lwe honda, sambu mene mbweneko diambu dimbi kwe yandi.⁷Ba Yuda ba kan'kabusi mvutu: ntwene ye mitsiku, phe mu mitsiku mina kafeti fwa, sambu yandi wudi kumisa mwana Nzamb. ⁸Mpilatu buna kawidi buna, kubanga ku yandi kutombuki. ⁹Kabuki ha kiti ki kisambisilu, phe n'kembe Yesu: Wene musi n'ki hata? mana Yezu kahanoko mvutu.¹⁰Mpilatu

kan'kamba: kwe mene weka hiyoko, kwa zayiku na mene yene ye kimfumu, mfuene yiku honda na lo yiku yambudila? ¹¹Yezu kan'kabudila: weku ye kimfumu kimosi kuntwala mene na kitukiku ku zulu. hakana wuna ntambiki kwe ngeyi kasadi disumu di mbuta. ¹²Yandika kilumbu kiakina, Mpilatu kakala sosa kan'yambula. Mana ba yuda bakala ngana: na wu yambula, weku kamaladi di Cesari. ¹³Mpilatu buna kawudi mahoya mana, n'nete Yezu kunzila, phe zakadi hana kiti ba zusi, hana batela Pavé, muki hébrayi Gabbatha. ¹⁴Dikala bilumbu bi bayidikaka n'kinzi Mpaki, mu ntangu sambonu. Mpilatu kahoyaka kwe ba Yuda: Lu n'tala Mfumueni. ¹⁵mana bayandiki ku ngana: lun'honda, lun'honda! Mpilatu kabakambaka: Yin'honda Mfumueni? Ba nganga ba mitsiku bakabusaka na: ntwene kaka ye Mfumu mosi César. Bahele yandi mukusia ben'honda. ¹⁶Ba n'mongi yezu bele yandi. ¹⁷Yezu, ka kwe nati kulunzi diandi, kumi ha kizika ki bi benga bi n'twa, kina ba tedi mu ebelo gologata. ¹⁸Ha kana ba n'baki ha kulunzi, ye batu bola belebele ye yandi, mosi mosi mu ma lweka moso yandi ha kati ¹⁹Pilatu sonika bisona bi mosi, bi ka siidi ha ntadu kulunzi, ye bina bisonami : Yezu wu nazaleti, Ntotila wu ba yuda. ²⁰Ba yuda bingi ba tangi bisona bina, mu diambu kizika ki ma n'tambikidi Yezu ki kala belebele ye mbanza: bisona biene bi kala mu ki ebeleyo, mu ki geleke ye mu ki latani. ²¹Ba mbuta zi ba nganga nzambi ba ba yuda ba hoyi kwe Pilato: Ntotila wu ba yuda. Mana sonika ne ka hoyi: Yene ntotila wu ba yuda. ²²Pilatu kabusi mvutu: Mana tsoniki, yi masonikiki. ²³Ba mbwedi, ku nima di ku n'koma Yezu ha kulunzi, ba mongi milele mi yandi, ye ba tabudi mu bitini biya, kitini kimosi samu di konso mbwedi. Ba mongi phe mvwele yandi, yina yi kala yi konda ku tunga, ntungidi mosi tuuka ku ntandu tii ye muna banda. ²⁴Phe ba hoyi bawu ye bawu: Ntu yi baakiku, mana ntu budila yo zeki wuna nunga yi kala yi yandi. mambu mana masalami kikuma ne di lungisama disonamu : Ba kabani milele mimene, ye ba budidi zeki mvwele mene. Tala mambu ba sadi ba mbwidi. ²⁵Belebele ye kulunzi di Yezu ha kala ngudiandi ye phangi ngudiandi wu nketo, Madiya, n'kheto keleyopasi, ye Madiya wu mangandala. ²⁶Yezu, Ha ka'mwene ngudiandi, phe belebele ye yandi, n'longoki wu kazodi bwingi, hoyi kwe ngudia'ndi: N'kheto, tala mwanaaku. ²⁷Phe hoyi kwe n'longoki: Tala ngudiaaku. ye, tuuka tangu diadina, n'longoki 'nete madiya ku nzo yandi. ²⁸Ku nima di mambu mana, Yezu, wuu kala zayaka ne pfundu bawu ba dikasila, hoyi, mu kusia ne disonamu di lungana: Yene ye nzala mamba. ²⁹Ha kala ha kana ye kikasu ki malafu ma khadi. Ba mbwedi ba basisi lasuba hana mwa matelaawu phe ba kasi ku n'ti ye ba n'twiki ku 'nwa. ³⁰Mu tangu di ka nwini Yezu maziene, hoyi: Maakulu ma lungami. Ye lewudi tsingwandi, kabusi pheve kwe nzambi. ³¹Mu booma ne zi mvumbi zi saala ha kulunzi kilumbu ki bisambu, mu diambu ba kala mu ku yilama, ye kilumbu kiakina ki bisambu ki kala kilumbu ki kiesi, - ba Yuda ba lombi n'swa kwe Pilatu samu ba tolula malu ma zi mvumbi zi ba komi ha kulunzi, ye ba bakatudi ha kulunzi. ³²Ba mbwedi bisi diaka, ba toludi malu ma mwifi, ti ye malu ma n'loki. ³³Ha ba phusani ye Yezu, ye buna ba'mwene wu fwa, ba n'toludiku diaka malu, ³⁴Mana mosi ha kati di ba mbwedi n'tubudi lu hati ku di toma, ye mbala mosi yezu lubudi meenge ye maamba. ³⁵Wuna wu'mwene ka teele kimbangi, ye kimbangi ki yandi kiene masonga, mu kusia ne lu kwikila phe. ³⁶Bima bina bi salami, mu kusia ne masonamu ma lungisama: Ha khatu ki kudi ki yandi ki toluka. ³⁷Ye kuma ku hika masonamu ma hoyi diaka: ba'mona wu ba tubudi lweka ku ditoma. ³⁸Ku nima mambu maama, Yozefu n'kwa Adimateyo, samu ka kala n'longoki Yezu (mana mu ku swama ki kuma ki boma bu ba yuda), lombi n'swa kwe Pilato wu ku nata mvumbi Yezu. Pilatu n'hele n'swa. mana, Yozefu wisi phe neete lutu lwandi. ³⁹Nicotemi, phe wisi, yandi wunda n'tala phipa mosi. N'natini masi ma mila ye masi ma alowe kiteso ki kilo khama mosi. ⁴⁰Ba mongi mu bwana lutu lu Yezu, ye ba m'phiti bitendi, ye mananasi ma tsudi, bwoso bwene bu khaka bu ba yuda mu ku zika. ⁴¹Mu kutala, ha kala ye masamba hooma ba tambikidi Yezu, ye ha masamba ha kala ye maziamu ma pha, ma ba koonda sia mutu. ⁴²Ha kala haakana ba n'tuludi Yezu, kikuma ki kuyilama ku ba yuda, mu diambu maziamu makala belebele.

20

¹Kilumbu ki ntete ki poso, Madiya Magdala we tala maziami muna kibungi, mana kukele diaka ye mwa kipipidika; ye mwene na tadi dikala mulukalu di maziami. ²Vudi ntinu kwe Simoni piele ye ku ba longoki ba hika baka zodi Yezu, ka ba kambaka na: bakatudi maziami ma Pmfumu, ye tweke zayako kwe basidi dio. ³Piele ye longoki wu hika ba lubuki, ye bele ku maziami. ⁴Ba vudiki ba bole mukimvuka. Mana longoki wu hika kavudiki ntinu zingi kuhioka Piele, han ba tudi ku maziami, ⁵kukala ku kukulumuka, ba mwene mavunga makala ha mafu, mubwabuna bakotiku. ⁶Simoni piele, wukala n'landaka, kumi ye koti mukadi di maziami; mwene mavunga hana mafu, ⁷ye mana bashidi ku ntwa yezu, bieku kizika kimosi kansi basidi bio mulukalu. ⁸Mubwabuna longoki wu tudi wu ntete kumaziami, koti phe; ye mwene, ye ngani. ⁹Mudiambu baka zayako na, buna ba sonika, Yezu kafwete futumuka ku bafwa. ¹⁰Ye ba longoki bakabuki ku nzo bawu. ¹¹Mu bwabuna Madiya kakala kunzila bele-bele ye maziami, ye kudilaka. Sambu ka didiki, Niekisi n'twa muku tala kumaziamu, ¹²ye mwene ba wanzion bavwata milele mikaseme, bazakadiki ha basidi lutu lu yezu, mosi ku n'twa, ye mosi ku malu. ¹³Beka ba kamba: N'ketu, sambu diki weka dila? Ka ba hele mvutu: sambu ba katudi Pmfumu mene, ye nzeyeko kwe ba n'sidi. ¹⁴Muku hoyi buna, kabuki, ye n'mwene Yezu telemiki; ma kazeyeko na kukala Yezu. ¹⁵Yezu n'kembe: N'ketu, sambu diki weka dila? Na weka dinga? Yandi, keka zaya na kukala mutu wusalaka mu ma samba, ye ka n'kambaka: Pmfumu, na ngeyi n'neteke, nkamba kwe n'shidi, yi kwe n'monga. ¹⁶Yezu n'kembe: Madiya! Baluki mbala mosi, ye ka n'kambaka mu ndinga bawu: Rabbouni! kisongidila, Pmfumu! ¹⁷Yezu n'kembe: tsimbiku; mudiambu yendieku kukwe tata mene. Mana nda dinga ba mpangi ba mene, ye bakamba na ye le kukwe tata mene, tata beno, kukwe Nzambi Nzambi mene ye Nzambi benu. ¹⁸Madiya de Magdala we songila ba longoki bandi na kamwene Pmfumu, ye ka n'kembe mambu. ¹⁹Mu mashika ma kilumbu kina, kiku kala kintete ki posa, bwelu biki zika ki kala ba longoki ba Yezu biku kasa, sambu di boma bala kiadiawu di ba Juifs, yezu wisi, di songidi hana kati-kati dibawu, ye ka ba kambaka: ngemba yi kala ye beno! ²⁰Ye hana kahoyi bwabuna, basongidi moko mandi ye luhati. Ba longoki ba kumi n'kiesi muku n'mona Yezu. ²¹Yezu ka ba

kambaka mbala yi zole: ngemba yi kala ye beno! Buna ka ntuma tata, mene phe yeke lutuma.²² Kumanima mambu mana, bahitikidi mphembe kwe bawu, ye ka ba kambaka: lu tambula mpeve santu.²³ Bana lu lolula masumu, masumu ma baloluka; ye bana lubusa, maba lolukoko.²⁴ Thomas, wuba tediki Didyme, mosi wuba longoki, kakala hoko hana kaluba Yezu.²⁵ Ba longoki ba hika ba n'kembe: tun'mwene Yezu. Mana yandi ka ba kambaka: Na mbweneko moko mandi muna ba n'bula tsoso, ye na tsidi n'lembe mene huma hene, ye na tsidiku koko di mene muna luhati lwandi, yisaloko ku tambusa.²⁶ Bilumbu nana bihioka, ba longoki ba Yezu bakala diaka munkati ka nzo, ye Thomas kaka ho. Yezu wisi, bwelu biakulu bikala biku kasa, di songidi hana kati-kati bawu, ye ka ba kambaka, ngemba yi kala ye beno!²⁷ Mbala mosi ka n'kamba Thomas: pusa haka n'lembe ngeyi, ye tala moko ma mene, pusa phe koko diaku, ye zasia muna luhati; mana kadiku mutu wu nkonda kwikila, mana kwikila.²⁸ Thomas ka n'kambaka: Pmfumu mene ye nzambi mene!²⁹ Yezu n'kembe: mudiambu mwbene, kwikidi. Kiesi kwe bana bankondi mona, mana ba kwikidi.³⁰ Yezu kasadi diaka, hana ntwala ba longoki bandi, bidimbu biankumbwa bingi diaka, ba konda kusonika mu mikanda.³¹ Mana bima bina ba sonika sambu lutambusa na Yezu kene Krsitu, mwana nzambi, ye muku kwikila lu monga luzingu muzina di yandi.

21

¹Kunima di mambu mana, Yezu di songidi diaka kwe ba longoki, muna bele bele nzadi Tibériade. Ye tala mukipila kadi songisi.² Simon Piele, Thomas, batedi Didyme, Nathanayeke ku kana mu tsi galila, bana ba zebedi ye ba longoki bole ba Yezu bakala kizika kimosi.³ Simon Piele ka ba kambaka: Ye loba mene. Bawu pe ba n'kembe na: tu kwenda ye ngeyi. Ba lubuki ye ba mete mu bwatu, ye mu bipa yayina, ba kweto keti mbisi mosi.⁴ Ha kunkiele, Yezu tudi ku nzadi; ma ba longoki ba zeyeko na Yezu wu.⁵ Yezu ba kembe na: bana, lweko ye kima kikudia? Bawu bakabusi: lokwetu.⁶ Ba kembe: lulosa bukondi ku ndambu dikoko diki yakala di bwatu, ma lumona. Ba losi bwo; ye ba kukoko kutombula, sambu di ba mbisi bakala mu bukondi.⁷ Longoki wu kazodi Yezu n'kembe piele: wawu Yezu, ye Simon Piele, buna ka wudi na wu Yezu, vwete milele miandi ye n'kaba, sambu ka kala kikonga, we dilosa n'mamba.⁸ Ba longoki ba hika ba nete bwatu, kuna beka benda bukondi bu basa ba mbisi, sambu ba kalako kiana kingi ye mafu mukiteso ki kama zole.⁹ Buna ba tula ku mafu, bisa wana nkuni ba lemisiki, ba mbisi basidi kuzulu, ye mapa.¹⁰ Yezu ba kembe, lwisa nata ba misunza ba lukwete.¹¹ Simon Piele mete mu bwatu, ye bendi bukondi ha mafu dibasa ba misunza muki tesu ki kama mosi ye maku matanu ye tatu di minzuka mimbata mbuta; ye ata ba kwete minzuka mingi, bukondi bu tabukoko.¹² Yezu ba kembe: lwisa, lwisadia. mana kweku ye longoki uhuidi na wena nge? Musia bazaya na Pmfumu yezu wu.¹³ Yezu pusani, mongi mapa, ye ba hele; kasadi mpila mosi ye minzuka.¹⁴ Ku kala mbala yi tatu Yezu muku disongisa kwe ba longoki bandi tuka buna ka futumuka mulufwa.¹⁵ Kunima kumanisa kudia, Yezu n'kembe Simoni Piele: Simoni, mwana Yonas, nzolaka kuhioka batu baba haka? Simoni kabusi mvutu: eeh, Mfumu, zeye na yikuzolaka. Yezu n'kembe: badisa mboti bana baama ba n'koko.¹⁶ N'kembe diaka: Simoni, mwana Yonasi: nzolaka? Piele n'kembe: eeh, Pmfumu, zeye na yikuzolaka. Yezu n'kembe, ba disa ma meme ma mene.¹⁷ Yezu n'kembe diaka mbala yi tatu: Simoni, mwana Yonasi, nzolaka? Piele widi kiadi sambu ka n'kembe mbala yi tatu: Nzolaka? Ye n'kembe: Pmfumu, zeye mambu makulu, zeye na yiku zolaka. Yezu n'kembe: disa ma meme ma mene.¹⁸ Mu masonga makulu yeke kukamba, ha ukala ngunza, wudi longiki ngeyene, ye uyeleke ku zodiki; ha kuma n'nunu, tandula moko maku, ye mutu hika bamba kunata kuna zodi ngeyi.¹⁹ Ka hoyi mana makulu sambu di kusongisa kipila Piele ka bamba n'kumisa nzambi. Ye ha kahoyi bwa buna, n'kembe na: za ndanda.²⁰ Piele, kamongi kabuki, mwene beke kwisa kumanima ma bawu longoki wu kazodiki Yezu, wu ukala, ha badidiki, kayekamiki hana tulu Yezu, ye kahoyi: Pmfumu, na wu kuheka?²¹ Muku n'mona, Piele n'kembe Yezu: wandu wu, Pmfumu, ki bi n'kumina?²² Yezu n'kembe: na nzodi na kakala ti kuna yikwisa kabuka, makutadi? Nge, landa mene.²³ Hana ba kala, makelele mayandiki ku ba mpangi mbandi na longoki wu kafwoko. Kinga lo Yezu ka n'kembeko Piele na kafwoko; ma, na poyi kakala yekuna yikabukila, nge makutadi?²⁴ Longoki weka ta kimbangi ma mambu mana, ye yandi usonika mo. Tu zeye na kimbangi kiyandi kiena ki masonga.²⁵ Yezu kasala mambu mingi, na makulu tu sonikani mo, tambusiku na tsi yayi yi kakuka kusweka mikanda miakulu ba sonikiki.

Romans

1

¹Polu, nsadi yezu klistu, yandi watelama mukushia kakala n'tumwa, ba ham'bula samu di kulonga tsangu yi nzambi,² nzambi wusola tuka luyandiku ku ba profeta muna masonama masantu,³ mana matadidi mwana ya ndi(wuna wubutuka mukifundu ki Davidi mu m'suni,⁴ utambusama mwana nzambi muna mpeve yibu santu mu lufutumuku ku bafwa) yezu klistu mfumu beto,⁵ kuyandi tumonga dienga ye mission mikusadila nzambi Samu di nata muzina di yandi kulemvuka kulukwikilu ku ba mpakanu bakulu.⁶ mukati di bawu venu pe lwene, venu bakatedi Yezu klistu.⁷ kubenu kulu, ku Roma, lumonga dienga ye ngemba mu zina di Nzambi tata ye mfumu Yezu klistu!⁸ Nteete-ntete, yi monga matondo kwe Nzaambi mu nzila Yezu Klistu samu di benukulu, samu lukwikilu lu benu lu zayani tsi yaakulu.⁹ Saamu Nzaambi keka mbona, yandi yi sambila mu mpeve santu phe mu m'samu mwana Yezu, phe yisia maazina mabenu konso ntangu mu bisambu bi mene.¹⁰ Yi lombi konso kilumbu mu bisambu yi zwa kima mukusia yisa kuna lwene benu mu luzolo lu Nzaambi.¹¹ Saamu yeka zola yi lumona, samu hi luheka ndambu kabu di mpeve, mukusia na luyela.¹² Disongidila na tuhanana kikesa mu kati di lukwikilu betu ye betu; lulu mene ye lulu benu.¹³ Buntwene, nzodiku na lu lalana na nzodi yilu tala mbala zinga, yi zwaku ntangu ye buntwene. Nzodi bwabuna samu yi tala mabundu ma lubuti benu piila mosi ba mpakanu bahika.¹⁴ Ye

ye pfuka ye ba Greki phe ba nzenza, phe ye baatu ba ngangu ye ba zoba. ¹⁵Mu bwabuna, mana ma ntadidi, yene wu fwana mukusia yi lu longa m'smu bunkete, benu lwe ku Loma. ¹⁶Saamu yeku ya tsoni muku longa m'samu bunkeete. Saamu ze ngolo zi Nzaambi samu di kuhuluka ku muutu wakulu wuna kwikila, neete-ntete ba Juifi, phe ba Greki. ¹⁷Saamu ku yandi masonga ma Nzaambi ma manani mu lukwikilu ye lukwikilu buna masonamani: "baatu ba masonga ba zinga mu lukwikilu." ¹⁸Saamu nkabu zi Nzaambi zi monani yandi kuzulu kikuma ki baatu ba tukunaka ndinga Nzaambi phe basalaka mambu mambi ba sweku masonga. ¹⁹Phe saamu mana mazayani kwe Nzaambi ba basongidi mo. Saamu Nzaambi basidi n'temu. ²⁰Saamu yandika luyandiku lu tsi, bima bi bimonikaku bi Nzaambi ba monisi bio mutemu, buna bazaya bima bi bisalama kwe Nzaambi, disongidila ngolo zi konda tsuka mvula ye mvula, mbandu ye Nzaambi. Hakana ba fweneko ba salala bio. ²¹Saamu ata bazeye Nzaambi mu lundiku, bakala n'kumisoko neti Nzaambi, ata matondu markatu. Kaasi bamongi badihene mu buzoba phe ye ngindu phe mbundu zi konda kuyindula bakoti mu mpipa. ²²Badikambaka na bene ye mayele, kaasi ba kumi bazoba. ²³Lukumu lu Nzaambi wukonda fwa ba baludi mu bi zusi bu kimutu wu fwaka, ba nuni, ba mpuku phe ye ba nioka. ²⁴Hakana, Nzaambi kaba losa mu bizola zola bi mbundu bawu samu bene ye masumu; saamu lutu lubaka nsoni mukati di bawu. ²⁵Bawu ba balulaka masonga ma Nzaambi mu bungumba, phe ba fukaminaka biteki ha palasi yandi wu sala bima biakulu wutu kumisaka mvula ye mvula. Bwabuna! ²⁶Mudimbu di bwabuna Nzaambi kabahana mu bizola zola bi bibaheka tsoni, saamu phe banketu ba bawu ba balula kitoku kibawu piila kabasadila Nzaambi, bakuma kusala kio mu piila bawu. ²⁷Piila mosi, ba yakala phe ba losa kitoku kibawu piila kabasadila Nzaambi, bakuma sala bawu ye bawu bayakala. Ba yakala bakuma kusala ye ba kwenu ba yakala bima bikonda mfunu, ba baka ndola yina yi fwene mu masumu ma bawu ma kubalula mambu. ²⁸Saamu beka songiloko na bene ye Nzaambi mu ngindu zi bawu, kaba lambula mu ngindu zi bawu zikubalula mukusia ba sala mana ba fweneko basala. ²⁹Ba basami ye ku niokuna ba kweno, bizola-zola, kuhuna bakwenu. Ba basa ye kipaala, kuhonda batu, bintumba, bungumba, ngindu zi mbi. ³⁰Bene ye lulendu, m'bulu wingi, kutukuna ndinga Nzaambi. Bene ye mayele mambi, batumakanaku kwe ba tata ba bawu. ³¹Beku nduka, bafweneko ba batambusili, bazolanaku bewu ye bawu phe beku ye kiadi ki kwenu. ³²Beka zaya nki piila kasala Nzaambi mambu, bana basala mambu mana ba baka lufwa. Kaasi ba salaka mambu ma, phe beka tambusila bana ba salaka mo.

2

¹Nkiakina lolukoko, nge mutu wutangaka bakweno, mû bwabu weke dibedisa ngeyene, Samu nge weke tanga, weke sala bimabiabina. ²Mana ntuzeye ne kusambisa ku Nzambi kwene bwabuna, buna mène samu dibakweno, usala pila yayi yi., ³Mudiambu diadidi, nge weke tanga bakweno, yindulaka ne Nzambi kakughekeko ndola mutangu yina sala ngeyi pe bwoso bawu? ⁴N'kanu weke lewula bimvwama bi ma mboti mandi, n'lemvwandi, mbundu'andi kimboma, wekene lala ne n'lemvwandi keke kutuma wubalula mbundu. ⁵Mana mû kukonda kwaku ku ngindu ye kukola ku mbundu aku wekene dibasisa nkabu zizikutana kilumbu ye n'kanu Nzambi. ⁶yandi wufuta ku konso mutu mû pila yi kisalu kiandi. ⁷kubabakangi mbundu mû kusala bisalu bi mboti basosi n'kembo, lukumu lu bunkete ye kubusa voka, luzingu lu mvula yi mvula. ⁸Mana babazolaka kukaba ye balemvukaku ku masonga, babakabaka makabu ma konda fwanana, ma kmwesa, mû nkabu, mû boma bungolo. ⁹ye ngiangisiku zikwisa ghana ntandu konso moya wuna wusala mambi, bayandiki la kwe bayuda, Kunima bele ku ba greki ti ba jwifi. ¹⁰Yambula ngemba yi lukumu, lukala ye n'kembo ku bakulu basalaka mambumabunkete, ntete kwe muyuda, ti ba greki. ¹¹Samu Nzambi kahambisaku. ¹²Diaka bwoso bana babwa mû masumu ma kukonda kuzitisa minsiku, bafwa, pe bana bawu bafwa bwoso mwekene lombila. ¹³Mudiambu keko ne bana bawa minsiku Bakulu bene bakitoko ku meso ma Nzambi, Kasi bana basadila mio. ¹⁴Samu ne mipani bazeyeko minsiku, béké sala mambu buna malombidi, mikumi minsiku mi babene. ¹⁵Mû Bwabuna, ba songidi kisalu ki minsiku, kisonama mû mbundu zibawu si bafunda ne lo zibanwanina kilumbu kina kasambisa Nzambi mambu mana maswama ma batu mû nzila yi nsangu zimboti mû zina di. ¹⁶Yandi zeye maswekamu makulu mû nzila ban'longuki bandi mû nzila Yezu Kristu. ¹⁷Ne weke ditela muyuda, ngeyi landila minsiku ye waka kiesi kingi mû Nzambi, ¹⁸Mana wuyaba luzolo lwandi, sadisa bima bwoso kalongaka nsiku. ¹⁹Ne weke yindula ne kala kwenati bifwameso, miesi mi bana bene mû piba, ²⁰n'kiesisi nzila samu di mutu wukonda ngindu, kingana Samu dibakw. eno, yindula ne wene ye kuzaya makiedika makulu ma minsiku miandi? ²¹Ne longaka bakweno, nki konda dilongila ngeyene? Nge longaka bakweno bayibiku, nge yibaku? ²²Ngeyi longaka bakweno bateku mbongi, nge ta zoko? Nge busaka banzambi Nzambi, pulumukaku muna basambila badiabulu? ²³Ngeyi sangudila ye fiedi minsiku mi Nzambi, n'wisoko n'soni mû kubebisa minsiku miene? ²⁴Samu zina dinzambi dibeba gha kati di batu bakiesi bwoso busonama. ²⁵Kuyotisa kwene ye mfunu Samu di ngeyi ne wulemfuka ku minsiku mi Nzambi, ne lo .gho wulolula minsiku, kuyotisa ku ngeyi kukumi n'sutu. ²⁶Mana ne n'sutu kazitisa minsiku, bu n'sutu buyandi bufwene bufwanana ye kuyotisa? ²⁷Wuna wukonda kuyotisa tuka buna kabutuka ye kekene lemvuka mû minsiku, bakubedisoko nge wandu weke bebisa minsiku bwoso buna milombi masonama ye kuyotisa ku ngeyi? Tala kikuma fweti zitisa minsiku. ²⁸Mû nkufi muyuda wukielaka kene mutu wuna wene wukuyotisa mû n'simbundu, keko mû nsuni. ²⁹Samu kuyotisa kwene ku mbundu mû ki m'peve ye keko mû bisona. N'kembo wu mutu wubuna wutukaku kwe batu, Kasi kwe Nzambi.

3

¹Mana n'ki n'luta le wawu n'yuda, ye nki wawu le wawu mû kun'kotisa mutu nkanda (kun'tapa)? Mû ²pila yakulu yifwene, ntete kusukula ku mambu mû pila yi kinzambi babagheka mo. ³Nki n'a bayuda Baghika bakwikiloko? kukonda ku

lukwikilu lubawu kukatula kukwikama ku Nzambi ? ⁴Lo mû kimakulu, nzambi kakala ye masonga ye mutu woso kingumba bwoso busonama,"Lufweti kalaka basungama mû mambu mana me mukwisa,lukala ye kinunga."⁵Mana n'a kukonda masonga ku beto kasongila masonga manzambi, bwe n'tuhoya? Nzambi mukukatula nkabu zandi ku mutu wukonda masonga ? (yandi kazola masonga) ⁶Kiana ki ngindu zina! mana bwe kasambisa n'si n'toto ?⁷Ye samudinki hoyiku ne bekene ntumonga bwoso ban'sumuki,ntusala mambi Kunima ma mboti malandi ? ⁸Mana ne masonga manzambi mû masonga mama maghioki,meke yika ngolo ku lukumu lwandi,nkikikuma yisambisama yabana n'sumuki? n'zengolo n'kanu yikala yimakiedika.⁹Bwe n'tufwene lolusana? keko mû kimakulu. Samu ntuzeye ne n'twene batu bakusambisa bayuda ti bagreki. ¹⁰Mudiambu di luzingu lubawu lu masumu "mweko n'kwa masonga, kete mosi. ¹¹Kete mutu kahoyoko diambu. Gheko wuna n'dinga gha kati ki beno. ¹²Bakulu babaghele manima, kete mosi ghakati dibawu kafweneko kasala dimboti. ¹³Dinga dibawu dikala diyanguka yabana bulu di maziamu. Lulumi lubasa bungumba. ¹⁴Minwa mibawu mibasa ye ndikila ku nsibibebu,bibasa ye mamba mankadi. ¹⁵Bitambi bibawu bienne biyilama mû kukabisa menga. ¹⁶Kufwa kunima ye bumbu kubayene mû nzila. ¹⁷Bayabayoko nzila kitoko. ¹⁸Mweko kubanga kunzambi muna meso mabawu. ¹⁹Buntwene ntuyebeko ne Buna nana mighoyi minsiku, mikele kamba Bakulu. balukula mio,Mukusia ne bakasa woso n'wa ye n'si n'toto yakulu yitambusa makulu ma n'a mabwa kuntwala nzambi . ²⁰Ma makulu,Mukusia ne banatiku kete n'suni mosi wuhoya ne:dikele kumbata,dikele kupindi mû kulonga bisalu bi minsiku, samu munzila minsiku tuzayila masumu.

²¹Kasi buntwene gho minsiku gheko,masonga manzambi mayabana ye mata kimbangi mû nzila yi minsiku ye ye bangunza. ²²Mène masonga manzambi mû nzila lukwikilu mû Yezu Kristu ku bakulu babakwikila.bakatudiku mutu. ²³Samu Bakulu basumuka ye ban'yimina n'kembo Nzambi, ²⁴Ye baditendula bankatu mû nzila yandi,mû nzila lufutumuku lu Yezu Kristu.²⁵Nzambi wughanabwoso nzila luhulusu ku bakulu babakala ye lukwikilu mû menga mandi, wu n'kaba Yezu bwoso pila yi masonga mandi. ²⁶Ma makulu masalama mû ntangu yene mû kasongila masonga mandi, mukusonga makiedika ne kene yandi buhika sont-ils na fwene kakala ye lukwikilu mû Yezu.²⁷Kwe kene n'twa diambu wu Lufweti dikumisina? Kan'kula mû nki n'siku ? wu wubisalu? Lo ,A mana mû nki n'siku wu lukwikilu. ²⁸N'ti hoyi mû nsuka ne:mutu kadimonisaka mû lukwikilu kekumu bisalu kaka. ²⁹Hô Nzambi kene kaka Nzambi wubayuda,? Hô keko wanduna pe wubakwa kiesi ? hé,kene wubawu.pe. ³⁰Samu Nzambi kene mosi, kamonikisa kuyotisa mû nzila lukwikilu, ntu Honda minsiku mû nzila lukwikilu, bukalaku kete butio bwabuna, Ngatu mutu saludidila mio. ³¹Twu fwene tu busa mitsiiku munzila lukwikilu? makadiku buna. tweka tambusa mitsiiku.

4

¹Bwe n'tuhoya disonga ne Abalami n'kaketo wu ntama? Nki kamongi ? ²Samu ne Abalami ban'tambusa Samu di bisalu bi mboti, bufwene mboti kadigheka lukumu ,Mana keko ku n'twa la Nzambi. ³Mû bwabuna nki basonika ? Abalami wukwikila mû Nzambi, bwabuna bu ban'tombula mû masonga. ⁴"Buntwene, kuwuna wekene sala, lufutu batanga lwoko bwoso kabu dikugheka ,Kasi bwoso kima kibafweti sala ku mutu wu sadiku kisalu ki bunkete, ⁵bwene bunkete kakwikila mû wuna sambisa peve zimbi, lukwikilu lwandi lutangama mû masonga.⁶Davidi kahoyi dighika masakumuni ma mutu yakala wu kazengidi nzambi masonga makonda kisalu mû kuhoya ne. ⁷"Kiese ku batu ba bakwa lukabu luhebuka babaloluka ye baghika masumu mabawu Nzambi finingi mo. ⁸Kasakumuka mutu wu mfunu kan'tangidiku disumu.", ⁹Masakumuni ma mana mène samu dibawu babakota nkanda gho dighika babakonda kota n'kanda ? Samu n'tuhoya ne "Abalami lukwikilu luzengila masonga." ¹⁰Bwe pe mana lum'onisisa? Ghakala Abalami wu kuyotisa gho Ghakala n'sutu ? Kakala ntete ban'yotisieku,n'sutu. ¹¹Abalami mongi kidimbu ki kuyotisa bwoso kinieminu ki masonga ma lukwikilu kikamonga kele ntama tuka buna kakala n'sutu Mukusia ne kakala tata wu batubakulu babakwikila mû Nzambi, pe batu bakatambusa Nzambi kete buna bene bakonda kuyotisa, ¹²Yandi kene pe tata wu batu ba bayotisa,Kasi Samu babalanda mbandu yi lukwikilu lu tata Abalami kakala lwawu,gha kakala ntete ban'yotisieku. ¹³Nzambi ghakana kilasi ku Abalami ye batu bandi babutuka mû kanda diyandi ne. nsi n'toto yakulu yikala yi bawu .kilasi kiene, Nzambi kaghanina kioko ne Samu Abalami kayandiki minsiku, Kasi Nzambi kaghanina kio kikuma kanz'odiki Abalami Samu di lukwikilu lwandi. ¹⁴Batu balandi minsiku ne bawu n'kutu bafweti monga mambu mana kasila Nzambi. ¹⁵Mutu wuna ghondi minsiku Nzambi kan'kula nkabu, Kasi ne beko minsiku, pila gheko Mukusia na batu Bakulu bakulu bakululaka mio. ¹⁶Ghakana batu kikuma ki lukwikilu lubawu Nzambi wubagheka kilasi Mukusia ne makala Samu di batu Bakulu bana babutuka mû kanda di Abalami, dieko Samu di batu Babalandaku minsiku, Kasi bwene pe Samu di batu ba bene ye lukwikilu bwoso kakala lwawu Abalami. Abalami kene tata wu beto kulu. ¹⁷Bwoso basonika mû n'kanda Nzambi ne " yiku sola mukukala tata wu makanda mingi,ma batu" Abalami kene tata wu beto kulu ku n'twa la Nzambi wukasila mbundu, Nzambi wutelemisaka batu ku lufwa, pe wusala bima bina badietu kele. ¹⁸Abalami kakala ye lukwikilu mû kimutu kiandi, mukalako ye pila yi kusia mbundu, Mana kasidi kaka mbundu kiakina kakitukila, tata wu makanda mingi ma batu. Bwoso basonika mû n'kanda Nzambi ne batu banà babutuka mû kikanda kingeyi, bakala bingi . ¹⁹Abalami kakala ye mvula kiteso kinkama mosi, Mana kayambuloko mû kukwikila, Ntangu yi kayindudi n'a ntangu yi kufwa yikumi belebele, pe kayindudi n'a Sala kafweneko kabuta dighika bana. ²⁰Abalami kakatuloko lukwikilu lwandi pe kakaloko ye mbundu zole Samu di kilasi ki kan'sidi Nzambi, Kasi lukwikilu lwandi lun'yiki ngolo, pe kan'ghele Nzambi lukumu. ²¹kasidi mbundu mukieleka ne Nzambi fwene kusala mambu mana, kan'ghele kilasi. ²²Ghakana Nzambi kan'zodidiki Abalami, kikuma ki lukwikilu lwandi. ²³Kasi mambu mana Nzambi wuzola mo basonika bwoko kikuma ki yandi n'kutu. ²⁴Basonika

bwe pe Mudiambu di batu Bakulu bakatambusa .²⁵ Nzambi wun'ghana ku moko ma bambeni ban'ghonda Samu di masumu ma beto, Kasi yandiene wuntelemisa ku lufwa Mukusia ne yandi Nzambi katutambusa.

5

¹nkiakina nzambi katutambusilaka kikuma kilukwikilu lweeto, phe ntaangu hi, beetu ntwene ye ngeemba ye yandi kikuma ki pfumueto yezu klistu. ²Sambu di lukwikilu lweto, wisa tunatina luzolo lumboti lu nzambi, luzolo luna twelwau ntangu yayi. ntweka mona kiesi samu tusha mbundu ne tumonga ndambu lukumu munakati di lukumu lu nzambi. ³dihika, ntweka mona kiesi ata ntweka ziinga mumpasi, samu tuyebe ne, ho muutu kamona mpasi kayaba kukaanga mbundu. ⁴ho muutu kakasa mdundu, kayaba phe kukala ye ngoolo ketebwe kekene mona pasi maana, na muutu kakala ye ngoolo kete bwe kekene mona pasi, kayaba phe kushia. ⁵natushia kitu ntwekene dihunoko, samu nzambi kasidi luzolu ye mbuunduandi kwe beto mulusadisulu mpeve yaandi yii katuheka. ⁶Saamu hatukala ba zeba, Kristu wu fwa mu ntangu yi fwana kikuma ki masumu. ⁷Saamu muutu mosi wu fwidi m ye mpasi zaakulu kikuma ki muutu masonga. Disongidila, muutu mosi wu nka meka kufwa saamu di mutu bunkete. ⁸Kasi Nzaambi songidi lutondo lwandi kwe betu, saamu ntaangu yi tukala batu ba masumu, Kristu wufwa samu di betu. ⁹Amana haka twene yekinunga buntwene na tu tambusami mu menga mandi, tu huluka muna nzila yandi Yezu ku nkaabu zi Nzaambi. ¹⁰Saamu, na hatukala ba mbeni, lufwa lu mwanandi Yezu lutu kabusidi ngemba ye Nzaambi, bakwa kunima kukabusa ngemba, tukahuluka munzila luzingu lwandi. ¹¹Ke bwabuna kaka, kasi betu tudukumisaka phe mu Nzaambi muzina di Pfumueto Yezu Kristu mwe yandi tumongina kukabusa kinduku (ngeemba) ye Nzaambi. ¹²Saamu masumu ma kooti mu tsi munzila muutu mosi, hakana phe lufwa lukoti munzila masumu. Ye lufwa lu mwangani ku baatu baakulu mudiambu baatu baakulu basala masumu. ¹³Saamu, tii kumisa lubuka mitsiiku masumu makala mu tsi, ba fweneko bakutangila disumu na heku ye mitsiiku. ¹⁴Ata bwabuna, lufwa lu yandiki tuka Adamu ye kuna Moyize, kete kwe bana bakonda sala masumu maku konda ku lemvuka bonso Adamu, yandi kene kifwanusu ki muutu wu nakakwisa. ¹⁵Tii ye bubuntwene, kabu di nkatu dieku yaba na ndinga zi mbi. Saamu, munzila di sumu di mutu mosi baatu bingi bafwa, mbala kwa mamboti ma Nzaambi ye kabu di motondu di muutu mosi, Yezu Kristu di ntembukidi kwe baakulu. ¹⁶Saamu kabu dieku yeba mvutu yi muutu wu nete disumu. Saamu, Kunaku hika, nzengolo n'kanu wukibela yituka munzila masumu ma muutu mosi; kasi, kabu di nkatu di dibuta kutambusama di kwisakunima masumu miingi. ¹⁷Saamu, na mu ndinga zi masumu ma muutu, lufwa luyadi lwabene, amana nkiki teso ba mongaka kunembukila ku matondu ye kabu di masonga bifwene bi yala munzila luzingu lu muutu mosi, Yezu Kristu. ¹⁸Bwabuna, munzila masumu baatu bakulu ba bazengila n'kanu kibela, piila mosi, munzila masonga kutambusama ku koti mu luzingu lubatu baakulu. ¹⁹Saamu, muku konda kulemvuka ku muutu mosi, baatu baakulu bakuma bakwa masumu, piila mosi phe muku lemvuka ku muutu mosi, baatu baakulu ba batambusa. ²⁰Kaasi, n'tsiku wulubuka mukusia ne masumu ma baasa. Mana hana habasa masumu, lutondo lu Nzaambi phe lubese dihika bwingi. ²¹Mambu mamakumi saamu masumu ma yala mu lufwa, lutondo lu Nzambi phe luyala mu masonga samu di luzingu lukonda tsuka munzila Yezu Pfumueto.

6

¹Nki tuhoya mana? tuzakala kaka mu masumu mukusia na lutondo lu Nzaambi lubasa? ²Lo Keku bwabuna! betu tu fwa kumasumu, nki piilatuzinga dihika mu masumu? ³luyeboko na baakulu ba batoma mu Yezu kristu, ba botama phe mu lufwa lwandi? ⁴Tukala baku zika ye yandi munzila mbotika lufwa. Mambu ma makumi, mukusia na buna kafutumuki Yezu mu hakati di zi mvumbi mu nkembu Nzaambi, betu phe, tukangala munzila luzingu lumpa. ⁵Saamu na tukala kukimosi ye yandi munzila lufwa lu lufwanana ye lulu yandi, tukala phe kukimosi ye yandi mu lufutumu lwandi. ⁶Tuzeye na, muutu wunkulu wu kala mu kati betu ba n'koma hana kulunzi ye yandi, mukusia ne lutu lu masumu lufwa. Mambu ma makumimukusia ne tukadiku dihika bahika ba masumu. ⁷Wuna wu fwa kumi muutu masonga kuntwala masumu. ⁸Natu fwa ye Yezu, twe ye kiitu na tuzinga dihika ye yandi. ⁹Tuzeye na kristu wufutumuka mukati di zimvumbi phe kasaloko kufwa dihika. Lufwa lufweneko dihika lusala kima yandi ata bu nke. ¹⁰Saamu wu fwa, kikuma ki masumu kafwila mbaala mosi mukimakulu; Kasi keka zinga ye kikuma ki Nzaambi keka zingila. ¹¹Piila mosi, lufweti dimonga bonso baatu bafwa ku masumu, phe yaba baatu ba zingaa kikuma Nzaambi munzila Yezu kristu. ¹²Luhaniku n'swa ku masumu mayala lutu lwaku lu lufwa mukusia na lu lemvukiku ku bizola-zola bi nzala lutu. ¹³Bito bilutu lweno luhani bioku mukusala masumu bikuma yaba na bisalulu bi konda masonga. Kasi ludihana benwenu kwe Nzaambi bonso baatu bafwa ba bekene zinga buntwene. Phe luhana bito bilutu lweno yaba ne bisalulu bi masonga saamu di Nzaambi. ¹⁴Luzodiku masumu ma luyala, samu lweku mu ntangu mi tsiiku, kasi mu ntangu matondo ma Nzaambi. ¹⁵Nki dihika? tufeti sala masumu saamu tweeku muntangu mitsiiku, kasi mu ntangu matondo? Lo! ¹⁶Luyebeku na ku muutu wu lweka dihana bonso bansadi yandi phe wu lufweti lemvikila, yandi wu lulemvukila? makieleka ma, lukala mu bisalu bi masumu bi binatisaka kulufwa, ho lo mu bisalu bi lemvo bibi nata ku masonga. ¹⁷Lukumu ku Nzaambi! saamu lukala bahika ba masumu, kasi lu lemvuki mu nsi mbundu zeno mu mbandu zi malongi ma baluheka. ¹⁸Ba luhulusa mu masumu ye balusadi bahika ba masonga. ¹⁹Yekana hoyu muki muutu saamu di kuzonga ku lutu lweno. Piila mosi, luhana bito bi lutu lweno yaba bahika ba bisalu bi mbi ye kukonda ku busantu, Buntwene, luhana bito bii lutu lweno bonso na bahika ba masonga ye ba santu. ²⁰Saamu ha lukala bahika ba masumu, lukaloko ye bizitu kuntwala masonga. ²¹Mu ntangu yayina, nki mbuma lu buti mu bima biabina bilu wila nsoni buntwene? Saamu mvutu bima bima yene lufwa. ²²Buntwene bu lukatuka ku masumu ye ludikumisa bahika ba Nzaambi, lukumi ba santu. Mvutu, yene luzingu lukonda tsuka.

²³Saamu lufutu lu muutu masumu lwene lufwa, mana kabu di nkatu di Nzaambi, lwene luzingu lukonda tsuka mu Yezu Kristu Pfumuetu.

7

¹Holo luyebeko ba mpangi, (saamu yeka hoyu ku baatu ba bazeye mi tsiiku) na mitsiiku miaka takisa muutu mu ntangu yaakulu yi kekene zinga.²Hakana, n'keto longo kene wu tatamana kwe yakala diandi mu mitsiiku mu ntangu keka zinga yakala, kasi na yakala fwidi, katuki mu n'tsiiku longo.³Disongidila na ntangu yi yakala mu luzingu, na we monga bayakala ba hika, ban'tela ndumba. kaasi na yakala fwidi, mitsiiku mi sumbuki, keku diaka ndumba ata we monga bayakala bahika.⁴Bwabuna ba mpangi, benu phe, munzila lutu lu Yezu ba lusidi lufwa mukusia na lukuma baatu ba hika, kwe wuna wu futumuka ku bafwa mukusia ne tubuta mbuna samu di Nzaambi.⁵Saamu hatukala dihika mokin'suni, nzala zi lutu zisadi bwingi mu bito bilutu mu mitsiiku mukusia na zi buta lufwa.⁶Buntwene mi tsiiku mi tusumbuka, saamu tufwa mu mitsiiku mi mitu kweteke mukusia na tu sala kisalu mu mpeve yi mpa, keku mu mpeve yi nkulu.⁷Bwetu hoyu? mi tsiiku mia disumu mu miawene? Lo! na hakaloko mitsiiku, yi nka yaba moko ma masumu. Ata bizola-zola bi lutu inka zaya bioko na mitsiiku mi hoyu bwoko: Kadiki bizola-zola.⁸Kasi masumu hadi mwene tubu ku nima di mitsiiku, di mbutidi bizola-zola bi piila ye piila. Saamu naheku mitsiiku, masumu phe makaloko.⁹Yikala zinga wukonda mitsiiku, kaasi buna mi kota mitsiiku, masumu ma kabukidi kuzinga phe me mfidu.¹⁰Mitsiiku mi tuzeye na mi nka ndatina luzingu, mana misa peka lufwa.¹¹Saamu ma masumu ha mamwene ntangu bunkete, ma mpukumuni minzila mitsiiku phe ma mpondisi.¹²Bwabuna, mitsiiku mwene santu, masonga ye bunkete.¹³Nki piila kima kiki kibunkete kifweti nata lufwa saamu di mene? Lo keku kuna! mitsiiku, kasi masumu, mukusia madimonikisa na mene ma masumu munzila mamboti ma nete lufwa saamu di mene. Masalami bwabuna mukusia ne munzila mitsiiku masumu makuma makieleke hana ntandu.¹⁴Tuzeye na mitsiiku miene mpeve, mana mene yene ye lutu lu masumu. ba nteka mu kihika ki masumu.¹⁵Saamu yidi zayaku mu makieleka nki bi salaka. Saamu ma nzodi yisala yeka sala moko, ma yibusa kusala,¹⁶Mana na yisala mana nzodiku, ntambusi na mitsiiku mie mi bunkete.¹⁷Kinga keku mene yi sala mambu mana, kaasi disumu di dizingaka mukati di mene.¹⁸Saamu nzeye na mukati di mene, bi biene mu lutu lu mene, mungieku ata kima kikitoko. Saamu nzala kusala mamboti ye yawu, kasi yi kwe zodiku yisala.¹⁹Saamu mamboti mayi kwe zodi yi sala moko, yikwe sadi mambi mayi kwe zodiku.²⁰Lutala, na yisala mana nzodiku, keku mene tsadi mo, kasi masumu ma meka zinga mukati di mene.²¹Yi mona mukati di mene mitsiiku miami; na zodi yi sala mamboti, mambi mene kaka konsu ntangu ye mene.²²Saamu yi yuka kiesi mu mambu matadidi mi tsiiku mi Nzaambi mu mbundu mene.²³Kaasi n'tsiiku hika weka yala mu bito bi lutu lumene bi biega busa mitsiiku mi mpa buna yizayila, miaka nkumisa yaba muutu boloko mu mitsiiku mi masumu ma mene mu bito bilutu lumene.²⁴Muutu mpasi yaba mene! na mbikisa mu lutu lwalu lu baatu bafwa? ²⁵Lukumu ku Nzaambi mu zina di Yezu Kristu Pfumuetu. Hakana, ndemvuki kwa ma mu mitsiiku mi Nzaambi buna mbwene. Hakana mun'suni mene, ye hika wu mitsiiku mi masumu.

8

¹Buntwene hekudihika ndola ku bana bene mukati di Yezu Kristu.²Saamu mitsiiku mi luzingu wu kimpeve mu Yezu Kristu tumbuki n'tsiiku masumu ye lufwa.³Mana kakukoko mitsiiku mukusala saamu di kuzeba ku lutu, Nzaambi wu lungisamo. Katumi mwanan'di mu n'suni wufwanana wu baatu ba masumu saamu kakala kimenga ki masumu, phe katudi masumu mu lutu lu muutu.⁴Kasadi bwabuna mukusia na mana malombidi mitsiiku malungisama mukati di beto, betu batu kangala keku mokin'suni, kaasi muki mpeve.⁵Bana ba zinga mokin'suni ba sepidila phe bima bikin'suni, mana ba bazinga muki mpeve ba sepidila phe ma kimpeve.⁶Saamu na hudi hana mokin'suni lwe lufwa, kaasi na widihana mukimpeve lwe luzingu ye ngemba.⁷Saamu na wudihana mokin'suni Nzaambi kazola bwoku, saamu kazitisaku mitsiiku mi Nzaambi ka fwene bwoku kasadila bwo ata bu nke.⁸Ba bazinga mokin'suni ba fweneko ban'heka Nzaambi kiesi.⁹Bwabuna, lweku lu kin'suni, kasi mukimpeve, na ma masonga mpeve Nzaambi yi zinga mukati di benu. Na muutu keku mpeve Kristu, keku wu yandi.¹⁰Na Kristu ke ye benu, lutu lufwa kikuma ki masumu, kaasi mpeve yi zinga kikuma ki masaonga.¹¹Na mpeve yi futumuna yezu hakati di bafwa yi zinga kwe benu, wuna wufutumuna Kristu mukati di bafwa kahana dihika luzingu kulutu lwetu lulu fwa, munzila mpeve yandi, yi yaka zinga mukati di benu.¹²Hakana phe, twe ye mfuka, keku yi n'suni saamu tuzinga mokin'suni.¹³Saamu na luzinga mokin'suni, lu fwa, mana na mu mpeve lwekene honda mambu ma lutu, lu zinga.¹⁴Saamu biingi bekene kangala mu ngolu zi kimpeve Nzaambi, ba bana be baana ba Nzaambi.¹⁵Samu di benu, lumongoko mpeve yi kusadila benu ye yi kubanga. Mu makieleka, lumonga mpeve yi ku tsasa ba kwenu, hakana lu hoyilaka: "ha taata, taata!"¹⁶mpeve ya wene yeka tambusa ye mpeve betu ne twe bana ba Nzaambi.¹⁷Na twe bana ba Nzaambi, twene dihika ba sadidi kimvuama ki Nzaambi. Phe bakabana kimvuama ye Yezu, na makieleka tweka mona mpasi ye yandi mukusia tu kala mu nkembu ye yandi.¹⁸Yeka mona yaba ne mpasi zi ntangu yayi zi fwananiku ye biesi bi batu songila.¹⁹Saamu kusalama kweka hingila ye ku lepika mbundu kumonisa ku mambu ma bana ba Nzaambi.²⁰Kusalama kukumi kima ki mpamba (vanité) keku muzolo lu yandi, kasi mu luzolo lu wuna wukumisi dio bwabuna. kie kiitu kifwene kutambusila.²¹Kusalama kwa bene kuhanama mu kimpika ki bwifi, ye ba yambudila kio mulukumu lu nkembu baana ba Nzaambi.²²Saamu tuzeye ne kusalama kwakulu kukala mu mpasi ye kubokuta tii ye buntwene.²³Keku bwabuna kaka, betwetu phe batwe ye mbuma zi nete zi mpev tweka bokuta mukati di betwetu, mukuhingila kukota mu kikanda ki Yezu phe lusumbamu lu lutu lwetu.²⁴Saamu tu huluka kiitu. Kaasi mu biabina twe kasia mbundu mana tu monie bioko, Saamu na shia mbundu mukina ka mwene kene? ²⁵Kaasi na tu shia mbundu mu

kina tu monieku kene, tweka hingila ye kubwisa mbundu.²⁶Piila mosi, mpeve ye katusadisa muku zonga ku lutu. Saamu tuzeyeku bwe ba sambaka Nzaambi, mpeve ya wene yitusadisaka munzila ngindu zin'kati zi tukukaku ku lubula.²⁷Yandi wu tesa mbundu zeye ngindu zi kimpeve, Saamu kasambila mudiambu di bana bakwikilaka mu luzolo lu Nzaambi.²⁸Tuzeye na mambu makulu Nzambi kasalaka mu mamboti ma bana ban'zolaka phe ba batela mu kulungisa luzolu lwandi.²⁹Saamu ba bateka yaba ntete, kaba hitika mukusia bakala kifwanisu ki mwanan'di, mukusia na kakala mwana ntete mukubutuka hanakati di ba mpangi zandi.³⁰Bana kasia mu luyandiku bene phe baatu ba katela. Bana katela, wuba tambusa, bana katambusa wu baheka lukumu.³¹Nki tuhoya samu di mambu mama? Na Nzaambi kene ye betu, na konda tuzola betu? ³²Yandi wukonda sweka mwanan'di, kaasi wu n'kaba kikuma ki betu kulu, bwe kakonda tuhele ye malembi maakulu konso kima kina ke kiawu.³³Na funda bana kasodi Nzaambi? Nzaambi tambusa baatu.³⁴Na zengila baatu n'kanu? Kristu yandi wu fwa kikuma ki betu, phe n'funu wingi wufutumuka. Keka yala ye Nzaambi hana kiti ki kipfumu kinkembu, phe keka sambila samu di betu.³⁵na tu hambasa mu lutonde lu Kristu? mpasi, to kiadi, bintumba, nzala, nkonga, kihonsa to mbele lunianga? ³⁶Bwoso masonama: "kikuma kingeyi tu fwidi. bakala tumongaka bonso ma meme mabanete ku kizika kibahondila mo."³⁷Mu bima bi biakulu, ntwene ye kinunga munzila muutu wu tuzola.³⁸Saamu ye ye kusukisama ku mbundu na keku lufwa, luzingu, ba wanzio, kipfumu ki tsi ntoto, bima bi ntangu yayi, bima bi tsi yi kkwisa, keku phe ngolu.³⁹Keku kiana ki zulu, diingu, keku kima kiakulu ki salama, bi kukoko bitu kabisa ye lutondo lu Nzaambi, lu kasongila mu Yezu Kristu Pfumuetu.

9

¹Poyi masonga mu zina di Kristu. Puniku ye mbunduama yeke ndungisa mu nzila mpeve santu., ²Na samu di mene hene ye kiadi kingi ye bulu bukonda tsuka ku mbundu.³Saamu yi zola ba nsinga ye ba nkabisa ye Kristu kikuma ku lutonde lu bampangi bama, ba balutu lwama mu kin'suni.⁴Bene bisi Izalaye. Bakota mukikanda ki Yezu, lukumu, mukuvukana, kabu di mitsiiku, ku fwokamana Nzaambi ye bilashi.⁵Ye ba nkaka ba babuta Yezu mu kin'suni; yandi we Nzaambi ha ntandu bima biakulu, ban'kembisa mvula ye mvula, Bwabuna.⁶Bwabuna buhoyiku na bilashi bi Nzaambi bi beba. Saamu keku baatu baakulu mu tsi Izalayela ba beku bisi Izalayela.⁷Keku phe baatu baakulu ba kikanda kia Abalami ba bene baana bandi ba makieleke, kaasi "munzila Izaki kanda di ngeyi diakulu batelami."⁸Disongidila, baana ba kin'suni beku baana ba Nzaambi, Kaasi bene baana ba kilashi ba bamonga yaba bana ba kikanda.⁹Bwabuna masonama mu ndinga: "munsungi yayi, yi kwisa phe mwana mosi wu yakala butuka mukifundu ki Sara."¹⁰Keku bwabuna kaka, kaasi kunima Sara kamongi kifundu kwe yakala mosi, taata betu Izaki;¹¹Saamu baana bakala ba butukweku kene phe kasadieku mambu mambi to ma bunkete, mukusia ne luzolo lu Nzaambi, mukusia kusolama ku kukisama; keku samu di bisalu kasi kikuma ki luzolo lu wuna wun'tela.¹²Ban'kamba bwabu: "Tsomi kasadila n'leke."¹³Makala buna masonama: "Tsoodi Jacobu yi busi Ezawu."¹⁴Nki tu hoya? diadina kwe kukonda kabisa kati-kati ku nzaambi? Bwabuna busalamiku dihika.¹⁵Saamu kahoya kwe Moyize: "yi fwila n'kenda kwe wuna nzodi phe yi kabisa kiadi kwe wuna nzodi."¹⁶Mamana butadiku wuna zodi, keku phe wuna we wuka nkufi, kaasi kikuma ki, Nzaambi fwidi n'kenda.¹⁷Masonama mahoya kwe Farawon: "yi kutombula saamu di kisalu kiaki mukisia na ngolu zi mene zi monika mwe ngeyi phe zina di mene di zayana mu tsi ntoto yakulu."¹⁸Hakana, Nzaambi ka fwilaka n'kenda kwe muutu wu kazodi phe kakwetikaka wuna ka zodi.¹⁹Kumanima nkamba: "Samu di nki weka mona bifu? Na wu busi ata mbala mosi mu luzolu lu Nzaambi? ²⁰Mu makieleka, Muutu na kene muku busa buna kazodi Nzaambi? Bima ba niki ku machini bi fwene bikamba wuna sadi bio: "Nki tsadidi bwabu?"²¹N'bumbi mafu ma tuma keku ye n'sua mu kibuma mukusia na kasala konso kima kina kazodi? Dilonga di ntalu na lo dilonga di ba senzi.²²Nki lu hoya buntwene na Nzaambi zodi kasongila nkabu phe ngolu zi yandi, mukusia wu kubikama ye kulembika mbundu, n'langi nkabu bayidika samu di kubebisa? ²³Nki tuhoya naka kasadi mukusia luzaya kimvuama ki nkembu yandi mu n'langi n'kenda, wu kayidiki tuka ntama samu di lukumu lwandi? ²⁴Nki tu hoya na kasadi phe bwabu saamu di betu, na katela phe keku ba Juifi kaka, kasi ye ba mpani?²⁵Bwoso kahoyi dihika mukanda Oze: "Yitela kanda diama bana bakaloko kanda di mene, phe yitela bana yi zolaka bana yi zodiku.²⁶Makala bwabuna mukizika kina yibakamba: lweku kanda di mlene," hakana, ba batela bana wu Nzaambi wu moyi."²⁷Ezayi didi kikuma ki Izalaye: "Na ntalu yi bana ba Izalaye yikala na tsenga zi nzadi mungu, bu nkakala mwa ndambu yi nka bika;²⁸Saamu Pfumu busele bunkeke ka kukisa ndingandi mu tsi n'toto buna bufwene.²⁹Ye buna kahoya Ezayi kuntwala: "Na Pfumu Nzaambi wu bintumba kasisoko ma kanda ma baatu ki nima di betu, ntu nka kuma yaba Sodomu ye Gomorrhé."³⁰Nki tu hoya? ba mpani ba bakala sosoko masonga, bakuma baatu ba masonga munzila lukwikilu.³¹Izalaye ba baye dingi mitsiiku mli masonga ba kuka mioko.³²Saamu di nki na lo? mudiambu bakala dinga moko ye lukwikilu kaasi munzila kisalu. Bakoti munzila zi masumu.³³Buna masonama: "Lumwene tsiidi kuna Siyoni kima kiki lunata kumasumu ye kiki lu nata mu nzila zi masumu. Wuna kwikila mwe yandi kawoko tsoni."

10

¹Luzolo lu meene ye bisamabu ku Nzaambi ba huuluka.²Beene ye kudihana mukisalu ki Nzaambi, kaka kukonda ku ngaangu.³Saamu beeka lala masonga ma Nzambi, beka meka bashia ma bawu ma bumutu, beeka lemvuka mu masonga ma Nzaambi.⁴Yezu Klistu kisakukisa mitsiiku samu kabikisa konso muutu kwikila.⁵Samu Moyize kasoniki mitsiiku wuna sadila mio kazinga.⁶Masoonga ma lukwikilu mahoyi bwabu: hoyiiku kumbundu ngeyi na maata ku zulu? kuna kwe ku kulumuna Klistu; ⁷na lowa, na kulumuka bwa mu buulu? kwe kutombula Klistu mukati di ba mvumbi.⁸Mana masoonga nki ma hoya? ndinga Nzaambi yeene bela bela ye beno, mu nwa, ku mbundu zeeno. yina ndinga lu kwikilu. Samu na

weka tambusa ye nwaku na Yezu kene Pfumu,⁹ phe na weeka kwikila kumbundu na Nzaambi wun'futumuna mu lufwa, huluka.¹⁰ Saamu muutu ka kwikila kumbundu, kunwa keka tambusa samu di lukwikilu.¹¹ Ndiinga Nzaambi yihoyi muutu wakulu wu kwikila kwe yanda kawaku tsoni.¹² Heeku ye luswasanu ye ba Juifi ti ba Greki. Nzaambi kene kaka mosi samu di baatu baakulu.¹³ Saamu konso wuna teela zina di Nzaambi kahuluka.¹⁴ Nkii piila ba m'saambila, yandi wu bakonda tambusila? nkii piila ba kwikila kwe yaandi, yaandi bakonda wa ata ku ndinga? nkii piila wa na heeku ye muutu longa?¹⁵ Nki piila hakaala ye balongi na kabahitikiku Nzaambi? ma sonama: maalu ma bayee bunkeete baaba mwaanga ngeemba yi tsangu zi binkete.¹⁶ Maana baakulu ba lemvukoko mu tsaangu zi bunkeete. ngunza Izayi kahiyi: "Pfumu nawu kwikila mu ndinga betu?"¹⁷ Maana, lukwikilu lu kwisaka muku wa, matuwa, mundinga Yezu Klistu.¹⁸ Maana yeka hoyu bawudiku? bungumba saamu ndiinga zibawu ziwisani n'tooto waakulu ye muna mu tsukina tsii.¹⁹ Maana, Izalaye, kazayoko na Moyize kahoyi muutu nteete: yii sota kiphala ki beno saamu lweku Haata phe yii tombula n'kaabu zi benu baatu ba haata di konda nduka²⁰ Izayi keye kikeesa ka hoyu: "yii lubuki kwe baatu bakondi tsoosa ba mbwene yii disongidi kwe baana bakondi n'teela"²¹ Mana saamu di Isalaye ka hoyu: yii kangudi moko kilumbu kiakulu kwe baatu ba konda tumakana phe bilawu

11

¹Yi hoka bwabu, nzaambi wulosa kanda diandi? lo! saamu me phe yene musi izalaye, kanda di Abalami, kikolo ki Manzamina.² Nzaambi kalosoko kikanda kiandi kikayaba kuna kintete. Luyebeko na masonama ma santu mahoya mu mambu matadidi Eliya, bwa kabokuti kuntwala Nzaambi saamu di Izalaye?³ Pfumu, bahonda ba Profeta baaku phe ba mpanzikisa nzoo zi bimenga. Yendi mene yi sala phe beka zola ba mponda."⁴ Nki mvutu ka mongi kwe Nzaambi? "Yi hoyuku mafunda tsambwadi ma bayakala bakonda fukamina nzaambi Baala."⁵ Piila mosi, mu ntangu buntwene, basala ndambu kikuma ki lutonde lu Nzaambi.⁶ Nadi kala saamu di lutonde, nabuna keku mu bisalu. Na lo, lutonde lunka kala dihika lutondo. "Nki di hika? Izalaye nki kakala sosa, kamonga bioko; mana baatu bakasola Nzaambi ba monga bio, mana masala makuma tooto.⁷ Buna masonama: "Nzaambi wu ba heka mpeve yi kutengita-tengita, ye mesu mabakonda mwene, ye maatu mabakonda wila tii ye lelu kiaki."⁸ Davidi hoyi: "mesa ma bawu makuma bukondi, n'tambu, nzila yi kuba nata mu masumu, kukabusa mbela kwe bawu."⁹ Yambula mesu ma bawu mabwa mpipa mukusia na bamoniku dihika. Milumbu mi bawu mikala mikondalala."¹¹ Yihoya donc: "ba shelumuki mukusia ba bwa?" lo. Mana kubwa ku bawu ku nete luhulusu ku ba mpani, mukusia na kimpala kibutuka mu mbundu bawu.¹² Bwabuna, na kubwa kubawu kwe kimvuama ki tsi n'toto phe kulala ku lala ku bawu kimvuama ki ba mpani, Nki piila ku kakala kutoka ku tsoni zi bawu?¹³ Yekahoya buntwene kwe ba mpani. Buna ye kaka ntumu ba mpani, ye yelulendu lu kusalu kiama.¹⁴ Nkani mfweye yi tombula kimpala ki ba mpangi zama. Nkani tu ba hulusa bahika hakati di bawu.¹⁵ Saamu na kulosama ku bawu kuba nata muku kabusa ngemba mu tsi, bwe dikala kutambusama ku bawu, na keku luzingu mukati di ba fwa?¹⁶ Na bima bi ntete bikatuka mu bilanga biebi bunkete, bwabuna bikala kitini kidi phâ. Na n'zembu ke wu santu, mahandika phe me ma santu.¹⁷ Na ma handika mahika makala matoluka, ngeye, handika di n'ti wun'katika tseke, bakuyika ku luhandika luhika, weka dia maba ma matukaka mu mizembu mi n'ti Olivie,¹⁸ Di kumusiku mamba ma mahandi mahika. Kasi na wudikumisa, yaba na ngeye we ye misodi, kasi misodi mieka kusimba.¹⁹ Hoyu mana: "Ma handi ba namuna mo mukusia be mpatika mo kun'ti hika."²⁰ Bu makieleka! Saamu di kukonda kusambila ku bawu ba banamunini, kaasi ngeye sala humu mosi kikuma ki lukwikilu lwaku. Kadiku ye mabanza mingi saamu di ngeye, kaasi kala ye kubanga.²¹ Saamu na Nzaambi kataniniku mahandi mana ma dimenina, ngeye phe kaku taninoko.²² Talaka mambu ma mboti phe kangula meso mu mambu ma Nzaambi. Ku ndambu ntete, Kukangula meso kuisi kwe ba Zuifi mana ba bwa. Kundambu zole, mamboti ma Nzaambi maku kwisila na wu kakangama mu mamboti mandi. Na keku bwabuna baku katula phe.²³ Phe, Naba seloko ba kangama mukonda kusambila ku bawu, ntu bva mpatika dihika mu mbala yizole. Saamu Nzaambi kene kaba mpatika dihika.²⁴ Saamu na baku zengi mun'ti Olivi wu nkatika tseke, wuna wubunkete wu dimenina, Mana bwe na ba Zuifi ba bene mahandika mankatika tseke ma madimenini, baba yiika mun'ti wu bawene?²⁵ Saamu yizoloku, ba mpangi lukala baatu bakonda zaya mu swekamu ma, samu lukadiku bakonda ngangu mu mabanza ma benu. Di swekamu di kwene ye ndambu zi mbundu zi toto ku Izalaye, yekuna bakota ba mpani baakulu.²⁶ Hakana hata di Izalaye diakulu di huluka, buna masonama: "Kuna Siyoni kutuka ngulusi. Kahulusa Yacobi ku baatu ba mbundu mbi."²⁷ Diadi dikala kuwakana ku mene ye bawu hana yikatula masumu.²⁸ Ku ndambu hika, natu tala m'samu bunkete, be ba mbeni mu kikuma ki benu; Ku ndambu hika, buna kasola Nzaambi, Be ba mpangi ba tondama kikuma ki ba taata zi bawu.²⁹ Saamu ka bu ye mbila Nzaambi ma sobaku.³⁰ Saamu ntangu yi hioka lu lemvukiku kwe nzaambi, buntwene Nzaambi lu fwididi n'kenda saamu di kukonda kulemvuka.³¹ Piila mosi, ba Zuifi ba lemvukaku. Mvutu yikala na, n'kenda wu balu fwila, ba mongi bahu phe n'kenda.³² Saamu Nzaambi ka bakwataka baatu baakulu muku konda kulemvuka, mukusia kaba fwila n'kenda.³³ Ô dingi di kimvuama dikala di ngangu to di kuzaya Nzaambi! kusambisa ku yandi bafweneko batesa kwo phe nzila zi yandi ziyabakaniku!³⁴ Saamu nawuzaya ngindu zi Pfumu? phe nawu kumi n'hani milongi wu yandi?³⁵ Ho lo, na wuhana kene kima ku Nzaambi mukusia kan'kabusila kio?³⁶ Saamu bima biakulu biebi yandi, kwe yandi phe mu yandi. Kwe yandi lukumu mu ntangu mvula ye mvula. Bwabuna.

12

¹Yeka lubondila ba mpangi, yekufwa n'kenda Nzaambi, lu kaba lutu lwenu yaba kimenga ki kieka zinga, ye busantu phe lu tambusama kwe Nzaambi, kuna kwe kusambila ku bunkete.² Ludihaniku mu mambu ma tsi yayi, ludihana

mukutungama ku ngindu, mukusia luzaya nki mawu mambu ma bunkete, maka tambusaka luzolo lu Nzaambi.³Saamu di lutonde lu Nzaambi lukatu sadi, hankatu muutu mukati di benu kakala ye ngindu zi hika zihiki kitesu ki yandiene kuhioka zizi fweti kala. Kasi luyindulaka ye ngangu zaakulu buna kahana yandiene kwe konso muutu muna kitesu kilukwikilu lwandi.⁴Saamu ntwene ye bito binga mukati di lutu lu mosi, kaasi bito bi lutu biakulu bisalaka ksalu kimosi.⁵Piila mosi, ntwene biingi, tu kuma kima kimosi mu Kristu, phe twene konso muutu kito ki wuna ye wuna wuhika.⁶Konso kene ye kabu diandi kan'heka Nzaambi. Na muutu ke ye kabu di kumona mambu kuntwala, kasadila dio muna kitesu ki lukwikilu lwandi.⁷Na muutu kene ye kabu di kusala, kasala phe. Na muutu kene ye kabu di kulonga, kalonga phe.⁸Na muutu kene ye kabu di kuhana kikesa, kasala. Na muutu kene ye kabu di kukaba(kuhana), kahana ye mbundu bunkete. Na muutu kene ye kabu di kunatisa, kasala dio buna bubunkete. Na muutu kene ye kabu di kufwila n'kenda, kasala dio ye kiesi.⁹Lutonde lu benu lu kadiku lu hantandu bibebu. Lubusa mambu mambi.¹⁰Kikuma ki lutonda mukati di ba mpangi, luzolana benu ye benu; lu diheka luzitu ye lukumu benu ye benu.¹¹Mu tsualu kusala, lu meti-metiku; mu kimpeve, lu ngenga; mu mambu ma Nzaambi, lun'sadila.¹²Lumona kiesi mu ntangu yi kwisa; lu lepika mbundu mu mimekanu; lu kwamina mu bisambu.¹³Bina ba zola baatu babasambilaka bikala phe bi benu. luyambaka phe baatu mu piila yaakulu.¹⁴Luba mpambulaka bana ba tunwanisaka, luba lakidiku mbi.¹⁵Lumona kiesi ye bana be mukiesi. Ludila phe ye bana beka dila.¹⁶Lukala ngindu zi mosi benu ye benu. Lusiku lulendu mu ngindu zenu, lubatambusa bana bakonda lulendo, lukadiku ngangu kaka mu mesu menu.¹⁷Lusadiku mambi kwe bana bakwe lusadi mbi. Sala mamboti ku mesu ma baatu baakulu.¹⁸Na fwene, ntangu yaakulu, kala mungemba ye baatu baakulu.¹⁹Kotiku mu bintumba ye ngeyene, kaasi yambu nkabu zi Nzaambi zi sala. Saamu basonika: "mene yi kabusa mbela, mene yi hanaka kwe konso mutu mukisalu kiandi" kahoyi Pfumu.²⁰Kaasi na mbeni ngeyi kene ye nzala, n'heka ka kdia. Nakene ye nzala mamba n'heka ka nwa. Saamu na wusala bwabuna, wekan'basisa makala ma mbawu hantandu n'twa.²¹Mambi ma luyadiku, kaasi lu sumbuka mambi mu mambu makitoko.

13 ¹Konso muutu ka lemvuka kwe bapfumu baandi, saamu hankatu kipfu kitukaku kwe Nzaambi. Phe bibiene buntwene bituki phe kwe Nzaambi yandi wusala bio.²Hakana wuna lemvukoko mu kipfumu kina keka lemvu koko phe kwe Nzaambi; bana bazola kioku basambisama kwe Nzaambi.³Saamu ba pfumu beeku samu di bangisa bisalu bi bunkete. Lweka zola lu babangiku ba pfumu? Lusala mamboti mana ba lukumisa samu di mawu.⁴Saamu kakuma n'sadi Nzaambi saamu di mamboti menu. Kaasi na lukwesadi mambi, lukala ye kubanga; Samu keku kikuma ki tsaka ba baheka n'swa wuku hana ndola. Kene nsadi Nzaambi, yandi kabusa mbela kwe basadi mambi.⁵Hakana lufweti lemvuka, keku kaka samu di ndola, kaasi muna mbundu.⁶Kikuma ki bwabuna phe lufutilaka mpaku. Saamu bapfumu bene ba nsadi ba Nzaambi, bawu batalaka mambu mana konso ntangu.⁷Luheka konso muutu kina kiandi: Mpaku kwe m'futisi mpaku, yi ba futa munzila phe hana bafutila yo; banga wuna fweti banga; lukumu hana kwe wuna fweti hana.⁸Luhaniku kima kwe muutu, kaka kuzolana benu ye benu. Saamu wuna zola mpangiandi, yandi kukisi mitsiiku.⁹Saamu: "Saloko kindumba, Hondoko muutu, yiboko, kadiku bizola-zola," na hene phe ye n'tsiiku hika, kene mukati di n'tsiiku wandu: "n'zola n'kweno bwoso dizolaka ngeyene."¹⁰Lutonde lu lwadisaku mpangi. Hakana, lutonde kwe kukukisa mitsiiku.¹¹Samu di mambu mama, luzeye ntangu, ntangu yikuki mukusia luvumbuka ku kiilu. Saamu buntwene, kubika ku betu ku kumi beela-bela natu kwikila mu luyandiku.¹²Piipa yi mpusani, bilumbu bikumi beela-bela. Lusika ku nkaala bisalu bi mumpipa, tuvua bitaninu bi miesi to masonga.¹³Tu kaala buna bufwene, yaba mukati di bilumbu, keuku mu kulawuka malafu ye ma feti makonda m'funu. Tukangadiku mukusala bima bimbi yaba bwifi, bungumba, kindumba to bizola-zola, keku phe mukimpala ye kimbeni.¹⁴Kaasi luvuata Pfumu Yezu, luhaniku ntangu mun'suni ye ba mpusa zandi.

14

¹Luyamba baatu ba bene ba lemba mu lukwikilu, mana lubasambisiku na.²Muutu lukwikilu kadia bima biakulu, wuna wuhika wu wene wu zonga kadiaka n'lengi.³Wuna diaka bima biakulu kan'tukuniku wuna konda dia bima biakulu. Phe wuna diaku bima biakulu kan'sambisiku wuna diaka bima biakulu. Saamu Nzaambi ka yamba.⁴Na wene, nge weka sambisa nsadi Nzaambi wu wene kwe muutu hika? Na katelema na lo kabwa, matadi pfumuandi. Yaba na katelema; Samu pfumuandi ke ye ntangu yi kutelema.⁵Muutu kahanaka mfunu wingi ku kilumbu ki mosi ki ntangu yi kene ku hioko kilumbu yi ntangu hika. Muutu hika keke hana kwe biakulu mfunu piila mossi. Konso muutu kakala ye kusukisama ku mbundu muna ngindu zandi.⁶Wuna weka keba bilumbu saamu di Pfumu keka sala bwo, Saamu keka kumisa nzaambi. Wuna konda dia, kabusi kudia saamu di nzaambi; keka kumisa phe Nzaambi. Saamu hankatu muutu mukati di betu zinga samu di yandiene, heku phe muutu fwaka saamu di yandiene.⁸Saamu na ntweka zinga, saamu du pfumu ntweka zingila; phe na tu fwidi tu fwidi saamu di Pfumu, twene baatu ba Pfumu yezu.⁹Saamu kiakina kikuma ki kafwila phe kabuki mu luzingu, mukusia na kakala Pfumu phe mbala mosi ku bafwa ye ba beka zinga.¹⁰Ngeyi, saamu di nki weka sambisa mpangiaku? Ye ngeyi saamu di nki weka n'tukuna mpangiaku? Saamu beetukulu tukwe samba kuntwala Nzaambi.¹¹Masonama: "Binkoso biakulu bifukama kuntwala mene, phe muutu waakulu kan'heka n'kembu ye lukumu Nzaambi."¹²Hakana, konso mutu kafuta masumu mandi yandiene kwe Nzaambi.¹³Kutsuka tudisambisiku betu ye betu, kasi tuyukana bwabu, keeku muutu kakala nzila yi kunatina masumu n'kwenu to kasila bakwenu mitambu.¹⁴Yekatambusa kwe Pfumu Yezu, na heku ye kima ki sumuka mukiwene, Hambula, samu di bana bamonaka kima ki hika neti kisumuka; saamu di yandi kwene phe kimbi kisumuka.¹⁵Na samu di matongo mpangiaku n'tukuni, hana weka kangaloko ye lutonde. Hondiku ye matongo ma ngeye muutu wu kafwila Nzaambi.¹⁶LMu haniku n'swa na bisalu bi benu

bi bunkete bikuma kisakananu kwe baatu bahika. ¹⁷Saamu ki Pfumu ki zulu, kiekulu ku dia ye ku nwa, kaasi masonga, ngemba ye kiesi munzila mpeve santu. ¹⁸Saamu wuna weka n'sadila Kristu mu piila yina kene wu bunkete ku mesu ma Nzaambi phe ba tambusi baatu. ¹⁹Hakana, tusala bima bine bieka tunga ngemba, phe bina bieka tu tunga betu ye betu. ²⁰Luhondiku kusalu ki Nzaambi saamu di bima bi kudia. Mu bwabuna, bima biakulu biene bi bunkete, kaasi keku kitoko saamu di muutu wuna weka dia, kabwa mu masumu. ²¹Bwebu kitoko kukonda kudia mbishi, ata kunwa malafu, to bima bihika bibi neete mpangiaku mu masumu. ²²Mwa lukwikilu lu ngebu hika luna we lwawu, sweka saamu di Nzaambi ye ngeyene. Sakumuka ngeyi wuna difundaku ngeyene mu mana katambusaka! ²³Wuna kala ye kumeta-meta kabaka ndola na kadia, Saamu kumeta-meta ku katukiku mu lukwikilu; phe kima kiakulu ki katukiku mu lukwikilu kiedi disumu.

15

¹Buntwene, betu ntwene ye ngolu ntwu ba munga bana bazonga, tu kadiku kaka kitoko kwe betwetu. ²Konso muutu kasongila lutonde kwe mpangiandi mu mambu ma bunkete, mukusia kan'longa. ³Saamu ata Kristu phe kakaloko kitoko kaka samu di yandiene; kassi piila masonama: "kukonda luzitu ku bana berka kutukuna kweka bwa kwe mene." ⁴Saamu mana masonama kuntwala maakulu, masonama saamu di kutu longa, Mukusia na mukulepika mbundu, ye ekuhanasana kiekisa mu masonama ma santu, tukala ye kuwila bakwenu. ⁵Buntwene, Nzaambi wu lepika baatu mbundu phe hanaka kiekisa kwe muutu wakulu ka luheka mukusia lukala ye ngindu mosi benu kuulu benu ye benu mu kati di Yezu Kristu. ⁶Mukusia na ye ngindu mosi lukala phe n'wa mosi muku n'kumisa Nzaambi taata Pfumuetu Yezu Kristu. ⁷Hakana, luyambana benu ye benu buna kaluyamba Kristu samu di lukumu lu Nzaambi. ⁸Yeka hoyu kristu ban'sala nsadi fweti yotusa munzila masonga ma Nzaambi, mukusia makukisama bilashi bi kasala kwe ba taata. ⁹Mukusia na ba bakonda ba Zuifi ban'kumisa Nzaambi saamu di kufwa n'kenda. Hakana masonama: "Yikuheka lukumu hana kati di babeku ba Zuifi phe yi ku heka n'kembu ye mikunga mi kitioko mu zina di ngeyi." ¹⁰Masonama phe: "Lumona kiesi benu lukonda ba Zuifi, ye baatu bandi." ¹¹Phe dihuika: "Lukumisa Nzaambi, benu kulu baatu bakonda ba Zuifi; Baatu baakulu ban'kumisa Nzaambi." ¹²Ezayi hoyi dihuika: "Mulubuka mukikanda ki Jessé muutu mosi balosa katelema mukusia ka yala baana bakonda ba Zuifi. Baba konda ba Zuifi babanda wila phe kutambusila." ¹³Nzaambi wukwa nkenda kaluheka kiesi ye ngemba mukusia lukwikila, mukusia lubasa ye ngolu zi mpeve santu. ¹⁴Phe ye yekusukisama ku mbundu mu mambu ma benu, ba mpangi. Ye kibenu ye kusukisama ku mbundu samu lubesa kusala mamboti, ye mazya maakulu, phe lufwene ludi longa benu ye benu. ¹⁵Hakana, yeka lusonikina ye kiekisa kiekulu mu mambu matadidi bima buhika saamu yi luyibukisa diaka, mu kabu di ba mpeka kwe Nzaambi. ¹⁶Kabu dina dikala mukusia yi kala nsadi yezu Kristu wuka tumu ku bana bakonda ba Zuifi, muku baheka neti n'tambiki kimenga m'samu bunkete wu nzaambi. Yisala bwo mukusia makabu ma bana bakonda ba Zuifi Nzaambi katambusa mo, mahanama mukimpeve. ¹⁷Hakana, Lukumu lu mene lwe kwe yezu Kristu munzila bima bi Nzaambi. ¹⁸Saamu yi kotisoko kima kihika, katula mana ka kukisa Kristu mukati di mene mukusia kanata bana bakonda ba Zuifi mu kulemvuka. biene bima bikukisami mu ndinga ye mu bisalu. ¹⁹Mu ngolu zi bidimbu ye mu mambu makuyituka, mu ngolu zi mpeve santu. Saamu mambu ma makala mukusia na yandika Jerusalemi phe ma hata ma kitini ki yandi tii kuna hata di Illyrie, yi yadingisa tsangu zi Kristu. ²⁰Bwabuna kiesi kimene kikala yi teya tsangu zi mboti, mana keku hana ban'zeze Kristu ye zina, mukusia yi tungiku hana katunga n'kweno. ²¹Bwosu masonama: "bana bakonda wa tsangu zi yandi ba mona, bana bakonda wa bazaya." ²²Hakana, yikukaku mbala zingi yisa kwe benu. ²³kaasi buntwene, yeku ye huma ata hamosi mu kiziunga kina phe ye kazola yandi mvula zingi yenda kwe benu. ²⁴Hakana, hana yi kwenda ku Espani, yi sepila yi lumona mukuhioka, phe luntuma benu, kunima kusepila buna tukele huma mosi ye benu mu mwa ntangu. ²⁵Buntwene yele ku Jerusalemi saamu yi saadila bana bekuna. ²⁶Saamu dikala kiesi kingi samu di Macedoini ye Ashayi ba kutikisi bima saamu di ba mputu ba basambilaka ku Jerusalemi. ²⁷Eh kikala kiesi kibawu, phe mu masonga, Nzaambi kaba futila bio. Saamu na ba bakonda ba Zuifi bakoti mu mambu ma Nzaambi, ba fwetio baheka phe bima bi tsi n'toto. ²⁸Bwabuna, na mbanisi maakulu ma phe mbene mbuna yi bawu, yi kala kwe benu mu nzila ku kwenda ku Espani (Espegne). ²⁹Nzeze hana yikwisa kwe benu, yikala wu basa ye lusakumuku lu Kristu. ³⁰Buntwene, yeka lu longa, ba mpangi mu zina di Pfumuetu Yezu Kristu phe mu lutonde lu kimpeve mukusia lu nwana ye mene mu bisambu kwe Nzaambi. ³¹Lusambila yi bikisama kwe bana bakonda lemvuka ku Judée, phe kusalu ki mene ku Jerusalemi batambusa kio bana ba kwikilaka. ³²Lusambila yi kuma kwe benu ye kiesi mu luzolo lu Nzaambi, phe tubaka ye benu ngemba. ³³Nzaambi ngemba kakala ye benu kuulu. Bwabuna.

16

¹Yi lutumuni Phoebe, mpangi n'keto kene n'sadi mwe nzoo Nzaambi yi ye ku Cenchrées. ²Luyamba muzina di Pfumu. Lusala mo mu piila ba saantu, luyikama mu bima biakulu bika fwene ka kala biawu ye mfunu benu. Saamu wukuma nsadisi samu di baatu bingi phe saamu di mene. ³Luheka mboti Priscille ye Aquilas, ba mpangi ba kusalu ki yezu Kristu. ⁴Bawu ba nka bebisa luzingu lubawu saamu ba mbikisa mene. Yi bahele matondo, keku mene buhika kaasi nzoo Nzaambi yaakulu yi ba bakonda ba Zuifi. ⁵Mboti dihuika mu nzoo Nzaambi yina ye mu nzoo bawu. Mboti kwe Epainète mpangi wu tondama, yandi kene kwe Kristu mbuma zi ntete zi tsi Azi. ⁶Luheka mboti Madiya, yandi wusadi kibeni -ye ngolu saamu di benu. ⁷Luheka mboti Andronicus ye Junias, ba taata ba mene, phe ba kamaladi ba boloku. Bene ye mfunu wingi hanakati di ba ntumi, ba bakala sadila Kristu kuntwala mene. ⁸Luheka mboti Amplias mpangi me wu tondama mu Pfumu Yezu. ⁹Luheka mboti Urbain, mpangi betu wu kusalu ki Kristu ye Stachus, mpangi mene. ¹⁰Luheka mboti Apelles, lutambusa mu Kristu. Lubahika phe mboti bana bakala ku nzoo Aristobule. ¹¹Luheka mboti, Herodiona taata mene.

Lubaheka mboti bana bakala ku nzoo Narcisse, bene mu Pfumu Yezu.¹² Luheka mboti Trifene ye Trifose, bawu phe basalaka ngolu mu Pfumu.¹³ Luheka mboti Perside. Rufus phe luheka mboti, wusolama mu kisalu ki Nzaambi, ye mamandi wu wene phe mama mene.¹⁴ Luheka mboti Asynrite, Phlegeon, Hermes, Patrobas, Hermas, ye ba mpangi baakulu bana bene ye bawu.¹⁵ Luheka mboti Philologue ye Juli, Nerée ye mpangiandi n'ketu, Olype, ye basantu baakulu bana bene ye bawu.¹⁶ Ludihika benu ye benu mboti bu santu. Nzoo zi Nzaambi zaakulu zi luhitiki mboti.¹⁷ Buntwene yeka lulonga, ba mpangi, luyindula phe kwe bana ba sala kuyinana phe ye mambu ma tsoni, kuhioka malongi ma luwaka. Lukala kiana ye baatu ba bwabuna.¹⁸ Saamu baatu ba buna beka sadiloko Kristu, Pfumu betu, kaasi kifundu ki bawene. Phe keku ndinga kilengu ye kuleba baatu, bakwe hunu mbundu zi bana bakondi zaya mambu.¹⁹ Saamu mbandu benu yi kulemvuka yi kumi kwe baatu baakulu. Tsepidi, mu tsuka saamu di benu, yekazola lukala ngangu mu mana matadidi mambu ma bunkete, phe luzayiku kima mu mamna mambi.²⁰ Nzaambi ngemba haseloko kiana kan'diata satana mu tsi maalu ma benu. Matonde ma Nzaambi Pfumuetu yezu Kristu makala ye benu.²¹ Timoti, mpangi mene kisalu, kaluhitiki mboti, ye Lucius, Jason ye Sosipater, ba taata ba mene.²² Mene, Tertius mene yilu sonikini n'kanda wandu, yi luhele mboti muzina di Pfumu.²³ Gys, lweka lu mene phe lu nzoo Nzaambi yakulu, kaluhitiki mboti, Erasme, n'sweki makuta ma ville, kaluhitiki mboti, ye mpangi Quartus.²⁴ Yambula mamboti ma Pfumu Yezu Kristu makala ye benu kulu!²⁵ Buntwene, kwe huna fwene kalukamba lu simba mukimvuye tsangu zi mboti ye kulonga ku Yezu Kristu, buna bahoya mo muku monisa maswekamu maba sweka yandika kiana; ²⁶Kaasi buntwene ma moniki munzila bisona mu mana ma monama kuntwala mu mitsiiku mi Nzaambi wu mvula ye mvula, saamu di kulemvuka ku lukwikilu hakati di bana bakonda ba Zuifi.²⁷ Kwe Nzaambi yandi mosi ngangu, munzila Yezu Kristu, kamonga n'kembu saamu di kimakulu. Bwabuna.

N'kanda wuzole ku ba corinthiens

1

¹Polo ntumu wu Yezu Kristu mu luzolo lu mfumu Nzambi, ye pangi Timote wu wene ku kolinta, ku nzo Nzambi yiyene ku Kolinta, ye ku basantu bakulu bene ku Achaia.² Dienga ye ngemba yikala kwe benu mu zina di tata ye mfumwetu Yezu Kristu!³ lukumu, tata wu mfumwetu Yezu Kristu n'kwa lutondo ye mamboti makulu, ³Wu n'tuheka ngolo zakulu mu ntangu yi n'twene mu pasi, mamboti mana ntumonga betu kwe tata Nzambi, menda pe ku bapangi babene mu pasi bamona pe boso betu.⁵ Pila mosi, pasi zi mfumu Yezu zilutuka pe kwe betu, hakana betu pe pasi zeke kwe katuki mu mfumu Yezu Kristu.⁶ Ho ntwene bakabana mu pasi zina, mudiambu dikukatula beu pasi ye luhulusu lwenu, Pe na beke ntukatula pasi mu mamboti ma benu, Kukabisa kubeno pasi ho lweke salana bwoso lukabisaka ye mbundu mosi,⁷ Hakana, luzolo lubetu kwe benu lwe lukieleka, lwene pe ye ntangu yi kukabisa ti bakwenu.⁸ Salu ntuzodiku na lukonda zaya na bapangi, samu di bimenga 3bibihika ku Azi, ntukala bakabana bwingi mu diambu di pasi zitubwila, matuhiokila bwingi mudiambu ntuzayako na kilumbu ntukala mu luzingu.⁹ Disonga ntwene ye nkanu lufwa kwe betu, kasi mukusia na ntukwikidiku bwingi na luzingu lwe kwe.¹⁰ betwetu. Yandi wutuhulusa pe yandi ntuhulusa dihika mu mbandu lufwa luna, katunwanina dihika, ntwene ye lukwikilu lwingi kwe yandi.¹¹ Benwenu pe lutuwana mu bisambu bienu, saamu bisambu bibenu bitnatinaka dienga di mfumu Nzambi mudiambu dibetu kulu dikala mbandu.¹² Mudiambu kikiene nkembu betu, mbandu yi kuyindula ye pila yi tuzingilaka mu masonga ma tata Nzambi mama n'tunatisa ha n'si n'toto, pe n'tusadi mo ye benu kasi keko ye mayele ma n'si n'toto.¹³ N'tweke lusonikina ma lufwene lutanga pe luzaya yeke kwikila na luzaya kimakulu.¹⁴ Beno lweke ntuzaya n'tete, kilumbu kikala ki mfumu Yezu, n'tukala batu ba lukumu babenu, boso lukala beo kwe beto.¹⁵ Mudiambu yikala ye kitu mudiambu diene, n'tete yi nka kwisa kwe beno mukusia na lumonga mamboti ma mbala zole.¹⁶ Yikala yidika yisa lutala ha yihioka mu kwenda ku Macedoine. kunima yi nka kwisa lutala mu kukakubuka ku mene ku Macedoine mukusia ne lwe ntala ku Yudea.¹⁷ Ha yikala yindula bwabuna, yikala kwe meti meti, ? N'sadi mu pila kimutu mukusia na yihoya bwabuna holo8 LO muna ntangu yene.¹⁸ Kasi Nzambi bwoso kene mutu wusungama, n'tuhoyoko ku ngindu na bwabuna ho "lo".¹⁹ Samu mwana Nzambi, Yezu Kristu, ye Sylvanus ye Timote, ye mene n'tuhoyidi kwe benu, keku kutambusa holo kubusa.²⁰ Samu biakulu bikasila Nzambi bisalama bwabuna mwe yandi, pe kunima diyandi n'tuhoya "Amen", vudiee kiesi ku Nzambi.²¹ Buntwene Nzambi n'tutambusi ye benu mu Kristu pe n'tumongi kimakulu,²² Sidi kidimbu kiandi mwe betu pe tuhele peve yandi pe mu mbundu zetu bwoso kisweku kingolo hakati di bikatuheka kilumbu.²³ Bwabuna, yimonga Nzambi kitemu mukikuma ki yikonda kwisila ku Corinta kikala mudiambu di kuluhulusa.²⁴ Bwabubu, keku na kaka mudiambu dikutala kitesu ki lukwikilu buna lufwetu kala, kasi n'tusala ye benu mudiambu di mamboti menu, samu lwene ye lukwikilu lwingi.

2

¹Hakana poyi mu diambu, dimene, mfweneko yisa diaka kwe beno mu ntangu yi² pasi. Ho yiluheka pasi, na fwene kan'kabusa ngindu ho keku wuna yiluheka mene?³ Yisonika mukusia na ha yikwisa kwe beno, bandwekiku kwe bana bafwene bangiangidika, yeneye kuzola ku benu kulu, na kuzola ku mene kukala bwosq ku benu.⁴ Samu yilusonikina ye lutondo lwakulu ye mbundu yi boma ye matsanga mingi ku meso, yizoloko yiluheka pasi, kasi nzodi luzaya kiteso ki lutondo lumene kwe benu.⁵ Ho mutu kasadi mambi, kasadi moko kwe mene kaka, kasi yizabisoko, dkwe benu kulu kasadi mo.⁶ Ndola yi mutu wuna wene ku n'twala batu bingi yene yifwana.⁷ Yandika buntwene, bufwene ndola ha kifulu ki kun'lolula ye kun'yika ngindu. Sala bio mukusia na kakadiku ye bulu bwingi ku mbundu.⁸ Hakana yeke lukamba lutambusa ku n'twala batu bakulu lutondo lubeno kwe yandi.⁹ Kiakina yeke lusonikina mukusia yizaya ho

lweke ,emvuka ho lo mu kimakulu .¹⁰Na wun'lolula n'kweno, mene pe yin'lolula dihika mutu wene . Koso kina yilolula kiene kikulolula kun'twala Yezu Kristu .¹¹Mukusia ne lubwiku mu n'tambu Satana , mudiambu n'tulalaku mitambu miandi .¹²Kielo kimosi ban'kangudila kwe mfumu Yezu ha yisa mu mavula ma Atroces mu kulonga ndinga Yezu .¹³Kumosi pe, yikaloko ye kiesi mudiambu yiwanako pangiam Tita , hakana yi basisila n'kabuki ku Macedoine .¹⁴Kasi ,kiesi pe matondo kwe mfumu Nzambi ti mwanandi Yezu,n'tunata konso ntangu ku kinunga ,mukati ki betu ,kamwangaka nsangu zi bunkete , ye mazaya mwakulu .¹⁵Samu n'twene kwe Nzambi nsudi bunkete yi mfumu Yezu hakati di ba bahuluka ye babeke kwamina .¹⁶Mudiambu di batu bababwa , yene nsudi lufwa mu lufwa . Mudiambu dibana bahuluka yikala nsudi luzingu mu luzingu , na wene wufwana mu mambu mama¹⁷. Samu n'tweku batu baba teka ndinga Nzambi mu n'luta . Ha kifulu ki mamana , betu tuhoyaka mu Yezu bwoso bakatuma Yezu kun'twala mfumu .

3

¹N'tuyandika betwetu ntwe disadidi bwoso bana beke tuma mu mikanda mi kudituma betu ye betu, kwe tumasani betwetu²? Beno lwene mikanda mibetu mikusonika mu mbundu zetu, bazeye pe batanga ku batu bakulu .³Lwene n'kanda mfumu Kristu , wusonama mu kimfumu kiandi , keku ye kilapi , kasi mu peve santu yi Nzambi moya, pe keku ha ntandu mabaya holo ha matadi , kasi ha mabaya ma n'suni, ha zimbundu .⁴Kitu kina kiakulu , n'tumonga kio mu nzila Kristu kwe mfumu Nzambi .⁵Keko na tuhoya na mu ngolo zibetwetu ntufwene ntusala kima kimbandu yayi , mo kifweti tuka kwe mfumu Nzambi .⁶Katuheka ngolo zikukuma ba mfumu ba n'si n'toto,keku mu n'kanda qkasi mu m'peve samu n'kanda kahonda kasi m'peve kahanaka kikesa .⁷Mukatala, ne dikabu di ksalu kilufwa, disonama ye mikanda ha ntandu matadi, dikala di nkembo, mu phila ne bana ba Izalaye ba fwenoko ba tala kilunzi ki Moyiza, kikuma ki nkembo ikilunzi kiyandi, ata nkembo yene yikala yi ku hioka,⁸mbala kwa dikabu di ksalu ki mpeve di konda kala ye nkembo yingi!⁹Samu ho kimfumu kikuzengila batu mvula zi ndola, hobuna mi kusambisa batu mikala mu nkembo.¹⁰Mu kukala kikikala ki nkembo , lelu kieku dihika ki nkembo, mudiambu di nkembo wuwuhiokakani lelo. ¹¹Na kikikuhioka kikala ye nkembo, bwe wukala wu wu wene koso ntangu.¹²Ho ntukala bakukangama betu kulu mu kinduku, ntukala ye ngolo zingi.¹³Ntweku yabana Moyiza wuwusidi bukondi (kivwanda)ku mesu mukusia na kikanda ki Yizalaye bakadiku ye pila yi kun'tala mudiambu di nkembo wu kuhokila kaka.¹⁴Kasi ngindu zibawu zikala zikusweka. Ata mu kilumbu kilelu, bukondi bwene bubayene kaka mu kutanga nkanda santu wunkulu. Bukondi bukatukoko mudiambu mwe mfumu Kristu buladila .¹⁵Ata buntwene koso ntangu yibatangaka Moyiza, mbundu zibawu zikalaku , mbundu zibawu zikalaka¹⁶.Kasi mutu wu kwikila mwe mfumu nzambi, bukondi ku mesubukatukaka.¹⁷Nzambi kene peve. Hana hene peve yi Nzambi, ha hene pe ngemba.Betu kulu ye bilunzi bi kukangula, ntutala nkembo mfumu.¹⁸Ntweke kwe sobuki mu pila yi nkembo,mu pila yi nkembo wu mbandu yihika, yabana ntutuki kwe mfumu wu wene peve.

4

¹Hakana mudiambu ntwene ye kimfumu ti buna ntumonga lusambulu ntufweneko ntulemba lutu.²Nkutu ntuyambula nzila zi nsoni zi binsweki. ntuzingaku mu nsaka,yi bungumba pe ntulosaku ndinga Nzambi .Kasi kuntwala masonga, ntweke dinata ku nila yi masonga kuntwala Nzambi.³Kasi nkanda betu wu Nzambi kene wukusweka, kene wukusweka ku bana babwa. ⁴Mudiambu di bawu,Nzambi wu nsi n'toto wandu wubakasa mesu mu mipepe mi babakonda kwikila. Hakana beku ye pila yikumona n'temu, masonga ma n'kanda Nzambi, nkembo wu Kristu mu kilunzi ki Nzambi.⁵Mudiambu ntulongaku mu zina dibetwetu, kasi di mfumuYezu Kristu bwoso mfumwetu. betwetu bansadi babenu muna lutondo lu Yezu. ⁶Samu Nzambi yandi buhika huhoya : " Miesi, Mwinda kapela hakati di piba".pe mwinda holo miesi mipela mu mbundu zeto. mukusia ne mwinda mazaya ma kimfumu ki Nzambi, muna lutu lu mfumu Yezu Kristu.⁷Kasi ntwene ye kimvwama kietu mu milondo miami babumbaka mu tuma, mukusia kikala kikseme mu ngolo yiyene kwe Nzambi, keku kwe betu. ⁸Ntukwe mongi ndola zi pila ye pila, kasi ntuladiku. Ntwene bwabuna mana ntukatulaku kitu. ⁹Beke kwe ntunwanisi mana batulosoko, beke ntubula ha nsi n'toto, mana bantuyokoku kimakulu. ¹⁰Ntukala koso ntangu ye lufwa lu Yezu, mukusia ne luzingu lu Yezu lumonika mu kati di lutu lubetu.¹¹Betu ba Ntwene bamoyi, ntwene bakulambula ku lufwa mudiambu di lutondo lu Yezu mukusia ne luzingu lu Yezu lumonika mu ma lutu mabetu ma kin'suni. ¹²Mukikuma kiakina, lufwa lwene mu betu kidimbu mukati dibetu.¹³Kasi ntwene ye -mbundu yi lukwikilu bwoso basonika : " yikwikila bwoso yihoyaka " Ntukwikila bwoso ntuhoyaka pe. ¹⁴Ntuzeye na wuna wumfutumuna mfumu Yezu katufumuna betu pe kilumbu ye yandi Yezu. Ntuzeye na katunata ye benu hana kakala. ¹⁵Bima biakulu biene mudiambu di benu bwoso dienga di Nzambi diyalakana mudiambu di batu bingi, mamboti ma Nzambi mahatikila mu nkembo Nzambi.¹⁶Hakana ntulembiku. Ata mu tenzi,mu lutu beke ntuhonda, kasi mukati dibetu, ntweke kabuka batu bapa koso kilumbu. ¹⁷Mudiambu pasi zazi zi mwa ntangu zeke ntukumisa ngolo mudiambu di kifunda ki mamboti mama kwisa kuntwala ma mvula ye mvula. ¹⁸Mudiambu ntukwetadiku bima bibimonikaka, kasi bibikonda monika.Bima bibimonikaka biene bi ntangu yinkeke, kasi bibikonda monika biene bi mvula ye mvula.

5

¹Ntuzeye na zinzo zitunimbaka ha nsi n'toto ata bahondi zoo, ntwene ye nzo yi Nzambi. Yene basalayoko ku moko ma baatu, kasi kizika ki mvula ye mvula kiene ku zulu. ²Samu mu saka dina ntukwe lakani ,ntukwedingi ntuvwata milele mipa mu nzwetu yibusantu. ³Ya ntukwedingi, mudiambu na ntuvwata yo, bakusa ntuvanoko kinkonga.⁴Samu muna

masonga, ho ntwene mu saka diadi, ntulakana kulakana, ntukala babatakana, .Ntuzolaku ntukala kinkonga, kasi ntuzolaka ntukala ye milele kulutu, mukusia ne kikiene kifwaka kiminama ku luzingu. ⁵Wutulongaka mu mambu mama maakulu kene Nzambi, wutuhekaka peve bwoso katulaka mu mamakwisa. ⁶Hakana, lukala ye kinduku, lukala ye kundima na na ho ntwene mu lutu(mu n'suni) ntwene kiana ye mfumu . ⁷Samu ntukwendilaka mu lukwikilu keku mu kumona. ⁸Hakana ntwene ye lukwikilu, ntukwedingi ntukala kiana ye N'suni kasi ntukala belebele ye mfumu. ⁹hakana ntusia bio kuntwala mukikuma kiene, holo ntukala mu lutu lwene, mu kun'sepidisa. ¹⁰Samu betu kulu ntukala kuntwala kiti ki luyalu ki Kristu, mukusia ne koso mutu kamonga mfitwandi muna pila yi mambu makasadiki, mu kin'suni makadi mabunkete holo mambi. ¹¹Hakana mu kuzaya ku kubanga ku mfumwetu, Ntukwe ba kwamisi baatu. Betu mantukwesadi mene pelele ku mesu ma Nzambi, nzodi pe makala bwabuna mu nzayidi yenu. ¹²Ntweke lukwamisoko na lutumona na ntwene baatu ba masonga kwe benu. Kasi ntweke ntweke luheka kikuma ki lufweti ntuzodila beto, mukusia na babasia kimvuni kipamba pamba mu malutu, babaka mvut na kumona kumesu keku kumona mamene mu kati holo ku mbundu. ¹³Samu na ntwene babazeyeko mambu, matadi Nzambi, Kasi ho ntukala ba mambu ma kitoko, mene mudiambu dibenu. ¹⁴Samu lutondo lu mfumu Kristu lweke tutuma, samu ntwene bakukwikila na mutu mosi kafwidi mudiambu di betukulu pe mana baakulu bafwa. ¹⁵Ye Kristu kafwidi kikuma ki bakulu , hakana baakulu babeke zinga bakwe zingiku samu di babene, lo , bakwezingi mu yandi wufwa pe wufutumuka. ¹⁶Kikuma kiakina, yandika buntwene, ntufweneko ntusambisa mutu mu pila yi kimutu, ata n'tuntadi ntete bwabuna pila yayina. Kasi buntwene ntusambisoko mutu lu kitesu kiakina. ¹⁷Hakana ho mutu kene mu Kristu, kene ksalamu kipa , kene bwoso mutu paa. Mambu mankulu mahioka; Ntutala mene mapaa mabuntwene. ¹⁸Bima biabi biakuulu bitukaka kwe Nzambi; wutuvukisa ,pe wutuheka kiyeka ki kukutikisa bakwenu. ¹⁹Disongidila na muna Kristu, Nzaambi keke ntukutikisa ye baatu bansi n'toto ye yandiene, kalandaku dihika mana babasala mambi kwe bawu. Katuheka ndinga yi kuvukisa holo yi kukutikisa. ²⁰Hakana ntwene bakusola bwoso mihulungu miyandi ha kifulu ki Kristu, bwoso na Nzambi katediki mu nzila betu. Ntweke lubondila mu lutondo lu Kristu, "Lukala kimvuka ye mfumu Nzambi", ²¹Kasadi mwanandi Kristu mukusia kisa ditambika mudiambu di masumu mabetu, kasala bwo mukusia ntukala batu bamasonga banzambi mwe yandi.

6 ¹Samu ntweke sala kukimosi(mukimvuka), ntweke sambila ntumongiku dienga(lusambulu) lwandi lukonda mfunu. ²Samu kahoya: "Muna ntangwandi, yikala kulandilaka, Pe mu kilumbu kimambu, yikuhulusi.", Tala ntangu yene, tala kilumbu ³kimambu. Ntweke siloko mutu tadi dimbawu, samu ntuzodiku kimfumu (kiyeka) kibetu kikatuka luzitu. ⁴Kasi ntete, ha mesu makulu, mabatu, ntusongidi na ntwene bansadi bakielaka ba Nzambi, mu kukwamina, mu pasi, mu kiadi ye bihonsa biakulu, mu mana matubwila, ⁵Mu maboloko , mu zinkindu, mu bisalu bingolo, mu bilu bikinsweki, lu nzala, ⁶Mu makieleka ,mu mazaya, mu kuhingila, mu kiesi ki kuyamba, mu mpeve santu, mu kuzola kukiela ku masonga. ⁷Ntwene bansadi baandi mu ndinga yi masonga, mu ngolo zinzambi wu vwidimaata makulu ma ngolo mudiambu di moko makitatata ti mama kimama. ⁸Ha kati di nkembo ye disumu di tsoni, ha kati dilukumu di mboti ye di mbi, bu ba n'tadi neti mutu luzingu lumbi, ata ka kala ye masonga; ⁹neti mutu ba zeyeko, ata ba n'yebe mboti, neti mu lufwa, tala tweeka zinga; neti ba n'bula, ata ba hondiku; ¹⁰neti mu kiadi, ye betu kulu ntwene mukieshi; neti n'hika, tweeka vwamisa batu bingi; neti bana ba konda kima, ye twene ye kuvwa ku bima biakulu. ¹¹N'nwa beto di kangukidi sambu di beno, Kolinti, mbundu beto yi kanguki. ¹²Lweku mu lukalu n'kati di betu, kansi bima bi beno bi n'kati bi keyiki. ¹³Lu tu kabudila bwa buna, ye ke lukamba neti bana ba mene ¹⁴Lwe di kosikisiko ye batu ba kondaka lukwikilu, sambu heku ye kima ki hakati mu masonga ye mitsiku. ¹⁵Nki kuyukana kafwene kakala kwawu Klistu ye Belial? ¹⁶Phe nki biene ho bikitsangi kwe n'kwikidi ye wuna konda kwikila? nki bi kuyukana biene ho lu Nzo Nzambi ye Biteke? Salbu ntwene Nzo Nzambi moyo, buna kahoya Nzambi: Yikala ye bawu phe yi kangala hakati di bawu, yikama Nzambi bawu, phe bakaka kanda dimene. ¹⁷Hakana lulubuka hakati di bawu, phe lukadiku dihika kukimosi. "Lusimbiku kima kimasumu, mana yi luyamba. ¹⁸Yikala sambu dibenu Tata, mana lukala sambu dimene baana ba mene ba bayakala ye ba nketo.

7 ¹Bapangi batondama , samu n'twene ye kilasi kiene , ntukala bakaseme ,n'tulosa biakulu bibinata mvindu mu lutu ye mu moya . ntulanda busantu mu kubanga mfumu Nzambi. ²N'tundingila kifulu kimosi , n'tubangikoko mutu. N'tulwekoko mutu ho lo n'tusaloko bwoso ³bwoso . Keku mudiambu di kulubedisa yeke lukamba bwo samu yilukambi kuna ntete ne lwene ku mbundu zibetu ,mukusia ne n'tuzinga holo n'tufwa ku kimosi ⁴. Yene ye kiesi kingi mu diambu di beno , kiesi pe kiene kingi mudiambu dibenu. ⁵Ntangu yi ntwisa ku macedoine , malutu metu malwembeko ata bunke, samu n'tuyende dihani bwingi mu mavwanga mama kala kwe hioki mu nzila ye kwe bangi mu kati ⁶. Kasi Nzambi wuhana ngolo ku baba lembi , katuyiki diaka ngolo mu kukuma ku ⁷TITE;. Keku mu kukuma kuyandi Nzambi katuyikila ngolo, kasi sambu di kikesa ye ngolo zikamongi kwe benu. katukambi buna lunzolaka, ye kiadi ti lukumu lulusia mwe mene, hakana yimwene bwo kiesi kingi. ⁸Ata na n'kanda mene kaluhele kiadi kingi yiyanana bwoko. ⁹Bun'twene yene ye kiesi keko na kikuma n'kanda mene kaluheleki kiesi, loo samu kiadi kibeno kiluheka kukwamina ku ngolo , lumwene pasi zingi mudiambu dibetu. Bwabuna lulumbudiku bulu mu diambu di betu . ¹⁰Samu kukwamina kukieleka kwa kunata kiesi , keku pasi . Kasi pasi zasi zi n'si n'toto zinata ku lufwa. ¹¹Lumwene nki pila kukwamina kweno kusadi mu kati dibeno .Mudiambu lusadi makulu ,lusongidi na lwe kwenuku ye mambu ,ye kubanga kweno, ye kikesa kieno, ye luzolo lweno mukusia ne masonga mamonika. Mu makulu malusongidi na luzeye kwekenuku diambu mu n'samu wene . ¹²Ata yilusonikini, yisonikoko kikuma ki wu sadi mbi ;ata kikuma ki wuwene mu pasi yisonikoko mukusia ne kakwamina kubeno kumonika kuntwala mfumu Nzambi . ¹³Hakana ntwene basiamama. Pe diaka kukwamina kwetu pe ntweke mona dihika kiesi kingi mudiambu di Tite , samu kakulumuni mbundu kikuma ki beno ¹⁴. . Mudiambu ho yidikumisa kikuma ki

beno ,yikalako ye n'soni ,nkutu , makulu ma n'tulukambiki makala makieleka kudikumisa ku betu kikuma ki benu kwe Tite kuisa monika ku makieleka.¹⁵ Kuzola kuyandi muna benu kwene kwingi ,samu kayindulaka kulemvuka kweno bwe n'luyambi ye boma ti kutekita .¹⁶Yene ye kiesi mudiambu yene ye zola kwebenu

8

¹Ntuzodi bampangi n'tulusongila, mamatadi dienga di Nzambi, didimonika ku zinzo zinzambi zi Macedoine. ²Muntangu yi zipasi zaakulu zibamwene, kiese kibawu ye buputu bubawu kwisa buta kimvwama kingi ki mamboti. ³Yene n'temu mudiambu bahene mayele mabawu ye kuzaya kubawu kuhioka kitesu kibakala kiawu, pe luzolo ye luzolo lubawu lumbundu . ⁴Pe kudila kwingi ban'tulombi n'tubaheka n'swa pe bakuma mu ndonga yayi yi bapangi baba vukanaka mu kimfumu ki babakwikila . ⁵Makulu masalamoko buuna n'tukala yindulaka, ntete babeene badhene bwingi kwe mfumu, kunimakwe betu mu luzolo lu mfumu Nzambi . ⁶Hakana n'tulombi kwe Tite kasala mamboti kwe beno bwoso kayandika ⁷. Bwoso tomisa mu mambu makulu, ma lukwikilu ,mu ndinga, mu mazaya, ye kukwamina kweno mu lutondo lubenu kwe betu ,lusala lwenda kumesu mu mamboti makitoko . ⁸Keku kulutuma holo n'siku yeke luheka, kasi yeke luhoiyla bwo mu kusongila kitesu ki masonga ma lutondo lubenu kwe betu mu kufwanisa kwe batu bahika. ⁹Bwabuna luzeye mamboti ma mfumwetu Yezu Kristu, ata kakala mvwama ,kadikulumuna putu mukusia ne kunima diyandi n'tukuma bamvwama. ¹⁰Mudiambu di yiluhele dilongi dimosi mu kulusadisa, mvula m'vimba yiwene tuka hakana luyandika pe lusidi luzolo lumboti. ¹¹Lumanisa kio bun'twene ,mukusia ne lukala ye kikesa ki kumanisa kio ,beno pe lwisa mu kusalama ku mambu bwoso lumwene ye ngolo . ¹²Ho lwene ye luzolo lukusala kisalu kiene, bwene bubunkete ¹³Kasi nzodiku na kukala kiesi ku bahika, mana kukala bulu kwe bana, kasi kiadi salbu di benu. ¹⁴kasi mu kufwanana bufwene bina biene bingi kwe benu bie bayikama bawu mu bina bikondi, beu pe bina bikonda ituka kwe bawu bisaluyikama pe mu kulingila bina bikondi. ¹⁵Pe bwoso busonama na wuna wene biawu bingi bieku bingi bingi, wuna wene biawu binkeke bieku pe binkeke bwingi. ¹⁶Mana Nzambi kahene matondi mingi mu pila yi mbundu Tito bwoso kasi pe kwe benu. ¹⁷Samu katambusi kulendika kwenel, kakwisa kwe benu mu pila yandiene. ¹⁸Mana n'tweke n'hitika nzila mosi ye pangi mosi wulukumu samu dikulonga ndinga nzambi yipanzana mu mabundu makulu. ¹⁹Ha nsukinoko hakana,kakala yebenu mukusia ne mamboti ma Nzambi mamonika mwakulu ye mamonika mana luzodi lusala lukabisa mo benu kulu. ²⁰Ntweka zoloko na mutu katuhoyila mambu ma mbi kikuma kikuma ki kabu di kiesi di tukwe tonguni. ²¹Ntwekwe sadi kikesa mukusia tusala mambu mamene mabunkete, keku kuntwala Mfumu kaka, mana ye kuntwala baatu. ²²Ntu hitikaka dihika pangi hika ye bawu. mudiambu ntu sadi yandi bwingi pe n'tu m'ekiki, kasi yandi kene ye luzolo lu kusadisa batu. ²³mu diambu di Tite, kene mutu mene tusala yandi bisalu sambu di beno. Kikuma ki ba mpangi ba betu, Nzo Nzambi batumi, Bene baatu balukumu sambu di Kristu. ²⁴Bwabuna luba songila zola dibenu, phe lusongila ku zinzo Nzambi kikuma ki lukumu lubetu sambu di benu.

9 ¹Mu mambu mamatadi kiyeka kikusimba basantu,yeke monoko mfunu wu kulusonikina . ²Samu luzolo lumboti lubenu lu yisia kun'twala batu ba Macedoine ,Yibakambi na Achaia wukuyilama tuka m'vula yina , pe kikesa kibenu kihene batu bingi ngolo zikusala boso benu . ³Ihitika bapangi mukusia ne lukulu lun'tuhene mwe benu lwendiku pamba ,mukusia ne lukaka bayilama boso yilukambiki ⁴. Holo bukala n'soni mudiambu dibetu ,Poyiku- diambu mudiambu DIBENU . Lweko bayilama . ⁵Kiakina kikuma yimona mfunu wu kuluhitikabapangi mukusia ne balusadisa mu kuyamba makabu malusila makala mkuyidika mu malembi, keku mu kingolo ngolo. ⁶Iluzayaka na ho wukuna kinkeke , munga pe kinkeke ,ho wukuna kingi katula pe bingi ⁷. Koso mutu hakana kina kayindudi mu mbunduandi , koso mutu kahana ye luzolo lwandi lwakulu, keku ye kubokuta ha n'wa holo mu kingolo ngolo. ⁸Pe Nzambi kaluyika diaka bingi mu matondo mandu , mukusia ne mu koso ntangu lukala babasa,balungila mu bisalu biakulu bimboti . ⁹Bwoso busonama : kakabi kimvwama kiandi kiakulu pe kahele ku ba putu ,masonga mandi masala kaka mamosi ¹⁰Wuna weke hana ngenza zikukuna kwe n'kuni , pe dipa sambu dikudia kuyandi ,bima bibuta bwingi, saalu dimata mu masonga, menu . ¹¹Kalubutisila mu pila yiyene na benu kulu lukwikikila pe, bingi bakabusa matondo ku Nzambi . ¹²Samu kiyeka ki Nzambi kikwisaka kaka mudiambu di baba n'tambusaka, kiene pe mu diambu di kiesi ti bisalu bimboti bikukabusa mamboti kwe mfumu Nzambi ¹³. Bwoso balutambusi bakulu, lweke kumisa mfumu Nzambi mu kulemvuka ku n'kanda malongi ma Nzambi ¹⁴. Mu lutondo lubawu lwingi mwe benu, beke samba mudiambu dibenu, beke sala bwo mudiambu di lusakumunu lwingi lunzambi lulwene mwe benu. ¹⁵Matondo kwe mfumu Nzambi mudiambu makabu mandi makonda n'suka.

10

¹Mene Polo yilulombi, mu kudikulumuna ye mamboti ma mfumu Kristu , yene wu lepama na yene ha n'twala benu , kasi yikala mwa mansiangi ho yene ku kiana. ²Ho yene ye benu , yeku ye mfunu na yikala ye kikesa , kasi yikala ye mfunu bima bina ha yene ha n'twala babayindulaka na beto ntuzingila mu misuni. Samu ata ntweke kwenda mu n'suni, ntufweneko ntufwanana ye misuni. ³Samu ata n'tweke kwenda mu nsuni , ntufweneko ntufwanana ye misuni ⁴. Mata ma ntunwana mawu meku ma n'lutu , mene ma kipeve mayataka bitadi bimbuta mbuta , mahonda mayele makulu ma bingumba. ⁵Ntweke honda kima kiakulu kikieke zola kihioka Nzambi mu mayele , ngindu, zakulu zimbi ntweke kabusa zo mu nzila n'lemvu . ⁶Ntwene bayilama mu dkuheka ndola babazola basongila n'twa ngolo . ⁷Lutala mboti kikiene kikonda mvindu kun'twala benu, na mutu zeye na kene wu Yezu , kayindula na buna kene yandi kwe Yezu bwa n'twene pe betu .

⁸Samu ata ntudihene bwingi mu kimfumu kieto, mfumu katuheka mudiambu di kutunga kasi keko mu kubwotula, yikalako ye nsoni .⁹Nzodiku na mikanda mimene miluheka boma .¹⁰Samu bahika beke hoye ne mikanda miene , miene ye ngolo zingi, kasi mu kimutu keko ngolo kasi mambu mandi meku ma kitoko mukusia na bawa mo .¹¹Batu bambandu yayi bazayaka na matuhoyaka mu mikanda ata ntwe hoko , mamana ntusalaka ha ntukala hakana .¹²Batuteleko na mukusia ne betu n'twisa mu n'longa holo batutesa ye bana bakwe vumisi bawu ye bawu, ha bayandiki kwe tesani wuna ye wuna , beku ye nduka .¹³Makiedika ntuditombulaku kuhioka kimeku ki betu , nkutu ntufweti sala mu kitesu ki katuheka yandiene mfumu Nzambi, kikiene diaka kuhioka kina kibenu¹⁴ . Samu ntwendoko kun'twala kifulu ki lutusongidi ha ntuluwene . Ntukala bantete mu kwisa kun'twala benu ye ndinga Yezu Kristu.¹⁵Ntudikumisoko kuhioka bisalu bihika bibapangi, kasi ntweke kwikila na lukwikilu ,wenu lukwe vudi , kilanga kibetwetu kikisalu kieke kwe toki pe kisala mna ntwenda tesidi .¹⁶N'tukwe si kitu mukusia ne ntulonga ndinga ti muna masambu mamene mu nkala benu. Ntudikumisoko mu kisalu kitusadi mu n'si yi batu bahika .¹⁷Kasi wuna dikumisa kadikumisa mu mfumu¹⁸ . Kasi keku wuweke diyadika yandiene , kasi wuna kasodi mfumu.

11

¹Nzodi lutambusa mahika mwe batu mu kilawu kimene, kasi luntambusa .²Samu yene ye kipala kibenu , yene ye kipala kimpewe mudiambu dibenu , samu yilukwedisa ku yakala dimosi , yikani kusongila kwe Kristu nketu wu kitoko .³Kasi yene ye kiadi pila kayisa bwisila nioka mu bungumba bwandi , pe ngindu zilubalumukini ku masonga mu nzila yikieleka yi Kristu . Ho mutu kisa lulonga yezu wuhika na keku wutulongi betu⁴ . Holo tumonga na lumongi peve hika keku yilumongi, Holo lumongi malongi mahika ma lukonda wa kele, nzeye na lumona bio bwingi .⁵Samu yeke zaya ne yeku wu nkeke kuntwala babakwedinsikisi, batu bangolo .⁶Ata bansongiloko buna yifweti longa kuntwala batu nzeye bwoko mu kuzaya bwabu, kasi mu pila zaakulu n'tulusongila muna piletu bina tuzeye .⁷Yisala disumu menene kikuma yidikulumuna mukusia beno lutombuka ? Samu yilulongi kitoko ndinga Nzambi .⁸Yende yibi zinzambi zihika mudiambu dikutambusa lusadisulubeno .⁹Ha yikala hakati dibenu pe mu nzala ,yikaloko mu kiyeka kimutu; sambu mambu mamene makulu makala ku Macedoine mu kimakulu, yizoloko yikala kizitu mudiambu dibenu, pe yilanda kaka bwabuna.¹⁰Bwoso masonga ma Nzambi mene mwe mene , lulendu lun'lutu luhokoko lukonda zayana mu n'lambu wu Achaia .¹¹Luzeye nki kikuma ?Mudiambu yiluzolaka ? Nzambi zeye bwo .¹²Ma yikwesadi yilanda bwo kusala ,mukusia na yikatula ngindu yina yikuntanga , pe ndindu bawu yikuditombula na babamonga bwoso na n'tukwesadi kisalu kimosi ye betu¹³ . Samu batu babwabu bene bingumba bi bantumumu ,batu bakisalu ba bingumba. beke dikumisa bantumumu ba Kristu .¹⁴Bweku bukuyituka , satana yandiene kabalumukaka mu wanzio wu masonga¹⁵ . Keku kima ki kuyituka ho batu bandi ba kisalu bakuma ba masonga, nsuka bawu yikala mu pila bisalu bibawu .¹⁶Yeke lukamba diaka , mutu kayindudiku na yene mutu wukonda ngindu zibunkete , kasi dikala bwabuna , lumbongaka bwoso mutu wuna wene bwabuna mukusia na yitombuka fioti .¹⁷Buna yeka hoye kikuma ki kitu kiene ye lulendu, Mfumu kazoka bwoko, kasi yeka hoye hoye bwoso mutu n'konda n'funu .¹⁸Kikuma batu biingi badi tsikisaka mukin'suni, mene phe yidi tsikisa.¹⁹Samu lweke tambusa batu babwabuna ye kiesi , lwene batu ba maye,ez benwenu²⁰ . Samu lukwetambusi mutu wuweke lukumisa bapindi bandi ,keke lusadila ,keke dimona mbuta kuntwala benu, holo keke lubula zimbata .²¹Yene ye nsoni mu kuhoya na n'tukukoko n'tusala bwabuna .Yinga ,mutu wuweke hoye na kilawu,mene pe yisala bwo.,²²Bene pe ba hebe,e? Mene pe. Bene bana ba Israel ba Israel , bene batekulu ba Abraham? Mene pe .²³Bene bansadi ba Kristu ?" yeke hoye bwoso kilawu , mene pe yene, yikala bwingi mu ntangu yi pasi mu bisalu bingolo ngolo, mu ma boloko ,mu pasi zipila ye pila , kun'twala pasi zi lufwa.²⁴Ba jwifi : yibayambi mbala tanu , makufi makumaya katula dimosi Mbala tatu bambudi ye n'ti, mbala hika ye matadi²⁵ . Mbala tatu mbiki mu mamba , yisadi kilumbu kin'vimba piba ye mwini mu nzadi .²⁶Yiyele bwingi mu nzila zi mamba ye kubanga kun'twala mamba , bifi, kun'twala batu bamenene , kun'twala bapani, mu mavula , mu nseke zikonda mfuta , mu mamba ye kun'twala batu bambi²⁷Yikala mu bisalu bingolo ngolo pe mupasi ,pe mupiba zikonda kuzibika ata disu , , ye nzala ye kihuni , konso ntangu mu kiwayi, mu kiosi ti kinkonga .²⁸Ho wukatula mambu ma , ze tala buna bayenkudikisi kikuma kikumatama nzonzambi .²⁹Na wukonda ngolo ,ho yikaloko ngolo? Na wusa bwa ku masumu, ye yiyokama?³⁰Ho yidikumisa , yisadila bwo mu kukonda ku ngolo zimene ,³¹Tata Nzambi ,tat"andi mfumu Yezu Kristu , wuwene ne wukola wusiama mvula ye mvula zeye ne yeke hunoko.³²Ku Damas , mfumu ntotila Aretas kakala tadidilaka mawula ma Damas mukusia ne ban'kwata mene .³²³³Kasi ban'sidi mu kitunga kimosi , bandubudi ha tubu di nela , ha yihulukidi ku moko ma bawu

12

¹Mfwene yidikumisa kasi yimongko kima mu kudikumisa kwene , Kasi yikabukisa mu zindosi ye mambu mana maswama matuka kwe mfumu² .Nzeye mutu mosi mukristu , kasadi kele mvula makuui ye ya ,kasepidi ku zulu ditatu, ha mu lutu ho keku mu lutu yandiene Nzambi zeye .³Pe nzeye na mutu wene , mukadi mu n'suni holo mu lutu ,⁴Nzambi zeyeHa ban'tombudi ku zulu dinkembo ,kawidi mambu mingi ye ndinga zizene na mutu kafweneko kahoya⁵ . Mu kikuma ki mutu wanduna mfwene yiditsikisa , kasi yiditsikisoko kikuma ki menene , holo kulemba kwama .⁶Ho nzodi yiditsikisa yikaloko kingumba samu yihoya masonga . hakana yizodiku kuditsikisa mukusia na kambonginiku ngindu zi makamona mwe mene ye buna kawa mudiambu dimene⁷ .Hakana pe yiditsikisoko kikuma ki mambu ma n'tendudi , samu yene ye lusaku mu n'suni , wanzio wu satana mu kuntungisa mukusia na nkumiku lulendu lwingi .⁸Mbala tatu yilendiki mfumu mukusia ne kankula, kakatuka belebele ye mene .⁹Kasi kan'kambi ne ,ienga dina yikuheka diene difwana mwe ngeyi , samu

dikuma ngolo hana lemba ngeyi , Hakana yidikumisa bwingi mu kulemba kumene ,kwawu kweke zakadisa dienga dimfumu mwe mene ¹⁰. Yene ye kiesi mu kulemba kwama, mu ngusi ,mu masafu , mu kundwanisa mu mambu matadi Kristu, yene wulemba maa yee ye ngolo bwabuna .¹¹Yikumi mwa kingumba , beno lunkumisa bwo, samu beno luntuma, mudiambu yikaloko wunkeke kuntwala bantum bene ¹², bidimbu bimeke bikisalu kinzambi biyandiki kumonika ku mesu menu mu malembi makulu, mu kuhingila kwakulu ata mu mambubidimbu bikumbwa bisalamaki ¹³. Mu nki lukala beno mfunu wunkeke kuntwala nzo zinzambi zihika ? katula na mene yikaloko kizitu kwe benu? lundolula mu kifu kiene !¹⁴Tala yayi mbala yitatu nzodi yenda kwe benu, mana pe yikaloko mu kizitu kibenu , samu yikwe dingiku biesi ti bimvwama bibenu, kasi benwenu mvwidi mfunu, keku bana badinga mudiambu di bibuti, kasi bibuti bidinga mudiambu dibawu .¹⁵Mudiambu dimene ,yisumba ye luzolo lumb undu ,ho yiluzola bwingi menene ,beno lunzoloko dihiha bwingi ?¹⁶Ho buna mene yikaloko kizitu kwe benu, bwoso yikala mene mutu mayele, yilumongi mu mayele ¹⁷. Mbongi n'luta hakati di batu ba yiluhitika ?¹⁸Yi n'tumi Tite kisa kwe benu , pe yin'tumi ye mutu hika bisa yandi , balulombi kima ? ntwendku pila mosi betu kulu , ntwendoko mu ngindu zimosi ,ye bifuku bimosi .?¹⁹Luyindudiku na ntusamba kwe beno , loo, kwe Mfumu Nzambi, mu zina dimwanandi Yezu Kristu ntuhoyilaka ,mama makulu bapangi batondama ,ntukwe hoyidi mukusia na lutemuka .²⁰Yeke banga ne yisa luwaniku mukwisa kumene buna nzodi yisa luwana, pe menene lumbona buna lukala yindulaku: kunwana ,bipala bihoya hoyo ,lulendu ye kukonda ndonga, ²¹Yeke banga dihiha na Nzambiama , mu kukabuka kumene ,kankulumun iku kikuma kibenu,holo yidila diaka kikuma ki basala masumu mantete bakonda yambula, bakonda lomb ndoluka yi masumu, ku mbongi ye masumu mahika mana bakwesadi, ye kukabana kuna bakwe kabani .

13 ¹Yayi mbala yi tatu yi yeka kwisa kwe benu. Mabokuta maakulu lafeti kala kuzikisa ku batu bole to ba tatu. ²Mpoyi bwo kene kwe ba basadi masumu, a ba basele, hayisa mu mbala yizole, phe lelu nkabukidi bwo: Kina yikwisa dihiha yiba katuloko.³Samu lukwedingi kidimbu kisongila na Kristu kahoya mwe mene,yandi wuweku wu kulemba kuntwala benu,kasi kene wungolo ha n'twala benu. ⁴Mudiambu ban'komi ha kulunzi kikuma ki kulemba kwandi, mana kazingila mu ngolo zi tata Nzambi: betu pe n'twene bakulemba kuntwala benu,kasi ntuzingila mu ngolo zi mfumu Nzambi kwe benu.⁵Luditalaka benu ye benu mu kuzaya ho lwene mu lukwikilu ho loo, luditesaka pe benwenu ,ludizayaka pe na lwe ye Kristu mu kati dibeno ? holo bakulolula kunima ⁶. kasi betu ntwewe sia kitu kietu na ntweku babatuki mu kulolula .⁷Mana, ntwewe sambila tata Nzambi mukusia na lusadiku ^mambi, keku na mudiambu batu tambusa betwetu , kasi mukusia na lusala mambu makitoko pe batutambusa betu ⁸, Samu n'tweku ye kimfumu kikuwanda masonga,ngolo kuntwala masonga ,masala masonga.⁹Ntukala ye kiesi ntangu yintwene bakulemba ,kasi hakana beno lwene ye ngolo , bwabuna bwa tulombaka mu bisambu bietu sambu kwene kukola ku benu ¹⁰. Yeke lusonikina mambu ma buna ye hoko mukusia na lukala basungama ata yisi, nkadiku ye bulu mu kwe lulongi diaka ,muna kiyeka skapeka mfumu kikuwanda keku kikupanza .¹¹Ku bapangi bahika, lukala mu kiesi, lukanguka mu kusala mamboti, luhanasana malongi ,lukala ngindu mosi ,ngemba yikala kwe benu. ¹²Luhanasanaka mboti yi lukumu mu kuyambana ku mboti .¹³Ba santu baakulu ba luheke mboti. ¹⁴Dienga di mfumu Nzambi,kumosi ye mwanandi mfumu Yezu Kristu ,ye peve santu kakala ye benu .

N'kanda santu mpolu ku ba kristu ba galati

1

¹Mpolu, n'solami wu Nzambi, keku batu ba n'sodi, keku phe luntu wu sodi, yandiene yezu et Nzalbi Tata, wuna wun'futumuna, ²ye ba mpangi baakulu bana bene ye mene munzo zi Nzambi zi Galati.³Yambula malboti ye ngemba yikala ye benu muzina di Nzambi Tata ye Mfumuetu Yezu Kristu, ⁴yandi wudi hana samu di masumu mabetu, mukusha katukatula mu luzingu lumbi lu zimvula zazi, muna luzolu lu Nzambi Tata, ⁵kamonga n'kembu ye lukumu mvula ye zimvula! Bwabuna!⁶Yeka yituka na lukwe busi ye tswalu mutu wulutela mungolu zi Kristu, sambu dikuhioka mu tsangu zibunkete zihika. ⁷Keku na hene ye tsangu zi bunkete zihika, mani hene ye batu beka luvualangasa, phe beka zola ba balula tsangu zi Kristu.⁸Mani, na betwetu, tolo wanzio wu zulu nakalukamba tsangu zihika zi fwananiku ya zi tuluteyi beto, kalokama. ⁹Tuhohila bwo yandika kiana, phe yeka kabukila bwo muntangu yayi: na mutu kalu longa tsangu zihika zizifwananiku ye zi luwidi kwe betu, kalokama mutu wuna! ¹⁰buntwene, yikwe sosi lusadisu lu batu to lu Nzambi? yi kwe sosi yi kusepidisa batu? Na yisepisani diaka batu, yikaloku dihiha n'sadi Kristu.¹¹Yeka lukamba ba mpangi, Tsangu zi luwidi kwe mene zeku zi batu; ¹²Sambu yi monga zoku to yi longuka zoku kwe mutu, mana munzila ku dimonisa ku Yezu-Kristu.¹³Luzeye mukukala, ntangu hika bwe yikala dikangadisa kuntwala ba yuda, bwe yikala nwanisa ye kikesa Nzozi Nzambi, ¹⁴phe luzeye bwe yikala kwenda kuntwala mu lukwikilu lu bayuda kuhioka batu biingi ba mvula zi mene phe ba hata di betu, sambu yakala ye lulendu luhioki kitesu mu mitsiku mi ba tata ba betu.¹⁵Manan, haka sepidi wuna wumpambula yandika mu kifundu ki mama, phe wu ntedi mu luzolu lwandi, ¹⁶Disongidi kwe mene mwan"di mukusia yi lwangisa zina diandi hakati di ba mmpangi, luna ntangu yayina yihiuloku n'suni to menga, ¹⁷Phe yikala tombukaku ku Yeruzalemi kwe ba bakuma ba Ntumwa kuntwala mene, mana yenda ku Arabi. Ku lanila yisa kabuka ku Damas.¹⁸Kunima mvula tatu, yi tombuki ku Yeruzalemi sambu tuzayana ye Cephasi, yi zakadi bilumbu kuli ya tanu ku nzo yandi.¹⁹Yimonoko dihiha mpangi wuhika na keku Zaki mpangi Mfumu. ²⁰Mu mambu ma yi lusonikini, kuntwaka Nzambi, yeka hunoko.²¹Yikala kwenda diaka ku n'lambu Syrie ye Cilicie. ²²Kinga ba nzayoko ku ba mpangi ba Judée babene mu Kristu. ²³Kaka bakala waka mutu wukala tunuanisaka, lelo n'kuma kwe mwangi tsangu zi lukwikilu zi kakala kwe bebisi. ²⁴Phe bayandiki ku kumisa Nzambi sambu di mene.

2

¹Kunima mvula kumi ya ya, yikala mukwenda dihika ku Yeruzalemi ye Barnabas, ntumongi dihika Tite; ²kunima kudimonikisi hayikala tombuka. Yi ba tadisi Tsangu zi mboti zi longaka hakati di ba mpani, yikala longaka phe munkala ku babene ye mwa luzitu, mukusia na ba lekiku ntinu zi konda n'funu. ³Mana Tite, wukala ye mene, musu Grec, kakoloka ye mpila yiku balula mbundu. ⁴Kikuma ki ba mpangi ba mbi bakoti mukitsweki lukati di betu, mukusia ba bebisa ngemba yi ntwene yawu mu kristu, ye ngindu yi kutu nuokula. ⁵Tubaheloko ata ntangu mosi mu mambu ma bawu, mukusia na masonga ma Tsangu zu bunkete makala mukati di benu. ⁶Ba bakala zitisa kuntwala, mana mantadiku samu Nzambi kakatulaku mutu, ba bazitisaka ba fweneko bandomba yisala kima mungolu zibawu. ⁷Mana mu masonga, buna bamwene Tsangu zi bunkete buna ba mpedila zo kikuma ki ba babaludieku mbundu, Yaba Piela mudiambu di ba babalula mbundu, ⁸Samu wuna wun'kumisi piela n'sadi wu ba babalula mbundu, yandi phe nkumisi mene n'sadi wu ba mpani. ⁹Mani habisa zaya ngolu zi bapheka, Zaki, Cephas ye Zaa, ba tutalaka yaba makunzi, ba sangani kwe betu ye Barnabas mukusia na ntwenda kwe ba mpani ye kwe ba babalula mbundu. ¹⁰Batu kembe kaka tu yindulaka ba mputu, bwabuna yikala sala phe. ¹¹Kasi mu ntangu yi kisa Cephas ku Antioche, Yikalako n'wilaka, mudiambu kakaloko mutu wu kuhoyisa, ¹²Mana kuntwala ku kwisa ku batu ba katumi Izaki, kakala diaka ye ba pani, mana ha bisa, yandi yekuki mu kibuka kibawu yabana kadiaku bawu, mu kubanga baba kota nkanda. ¹³Ti yandi ba jwifi bahika bisi dikotisa mu kinsweki mukusia ne Barnabas kabazeyiku ntete kakala dihehe ku bungumba bu bawu. ¹⁴Ha kamwebe ba beke kwendoko kitoko mu nzila Nzambi yi asonga, yin'kambi Cephas, ha mesu ma batu bakulu. Ho ngeyi wene Jwifi, zingaka mu pila yi paani, nki kikuma weke zodila. ¹⁵Betu n'twene ba Jwifi ba kubutuka, keko balobi ba mbisi hakati di bapani. ¹⁶Hakana, yekuzaya na keku mu bisalu bi mitsiku bisambula mutu, mana mu lukwikilu mu Yezu-Kristu, bwabuna betu phe tu kwikila muzina di Kristu, mukusia na tukuma ba santu munzila lukwikilu lu Kristu mana keku mu mitsiku, samu heku ye n'suni fwena kakuma santu mu bisalu bi mitsiku. ¹⁷Mana, hakana ntweka sosa tukala basantu mu kristu, natukani betwetu batu ba masumu, kristu kanka kala Mfumu masumu? keku buna! ¹⁸Sambu na yi tungulula bima bi yi bebisa, yikuma menene n'ebisi mitsiku, ¹⁹Sambu munzila mitsiku yi fwidi mukusia yizinga mu Nzambi. ²⁰Yifwidi ye kristu, phe yeka zinga ye Kristu, keku mene yeka zinga, mani Kristu wekazinga mukati dimene, na yeka zinga buntwene mun'suni, yeka zinga phe mu lukwikilu ku Mwana Nzambi, yandi wunzola phe yandi wu dihehe yandiene kikuma kimene. ²¹Yeka busoko zola di Nzambi, sambu; sambu na masonga ya monikaka mu mitsiku, Kristu na bwabuna kafwidi kikuma kinkatu.

3

¹Ba Galati ba mazoba, na luloki? Mana yene ndosi yi ku songila Yezu Kristu buna ba n'koma ha kulunzi, yi ba lu songidiki. ²Nzodiki yi wila bwo kwe benweno. Luyalba mpeve mu mambu ma mitsiku, ho mu mukwikilu lweno ye mana lu kwe wi? ³Lwene ma zoba? Lu yandiiki mu mpeve mu kwisa manisina lelo mu n'suni? ⁴Lu mwene phasi zi mbandu yayi zi phamba, zikala kwandi zi konda m'pfunu? ⁵Phila mosi ye wuna wulu heka pheve, ye wu sala mambu ma ngolo-ngolo ha kati di beno, ka sala bio mu bisalu bi mitsiku ho mu kuwa ye lukwikilu? ⁶Boso Abalayami ka kwikidi mu nzambi phe kakumi mutu masonga. ⁷Lu zayaka ne bana ba kwikila bene bana ba Abalayami. ⁸N'kanda nzambi na nzambi ka yidika ka bakumisa batu ba mboti mu lukwikilu n'samu bunkete wulongami kwe Abalayami : "Muna ngeyi makanda makulu masakumuka." ⁹Hakana, babene ye lukwikilu beno balusakumuna. ¹⁰Bana basia kitu mu bisalu bi minsiku, bene bakuloka samu masonama, wubeba wene ngeyi wukwe zingi mu kulanda mana masonika n'kanda n'siku, na weka sadiloko mana kalombi n'siku. ¹¹Buntwene, hene kieleka na Nzambi kasungika mutu mu phila yi n'siku mudiambu : "Mutu wu masonga kazinga mu lukwikilu." ¹²N'tsiku katukaku ku lukwikilu, kasi ku masonga : "wuna lemvuka ku mambu ma mitsiku kazinga phe mu mitsiku." ¹³Kristu wu ntu sumba mu kubebisa ku mitsiku ntangu yi ka kumi yandi mutu ku bebisa mu diambu di beto, samu busonama na, "kabeba yandikulu, ba n'zitika mu n'ti" ¹⁴kikuma ki kala na lusakumuna lu lukala kwa Balami, lu kulumuka kwe bapani mu nzila Yezu Kristu, mukusia na ntu yamba kilasi ki pheve mu lukwikilu. ¹⁵Bampangi, yihoya mu kimutu. Bwoso ntuwisana mu kin'suni, heko mutu wuna fwene kakatula holo kahonda kilasi ki Nzambi, holo kayika kima kihika. ¹⁶Buntwene, bilasi bihanama kwe Balami ye kikanda kiandi kiakulu. Bahoyoko ne: "Ku bankaka" beke tala bingi, kasi kabwaku bahoyi ku mutu mosi kaka: "kwe nkakaku mosi" wu wene Kristu. ¹⁷Buntwene yilukambi bwabu, kinduku kibambusa kwe Nzambi kifweneko na kilasi kiandi kifwa, ku n'siku wandu wisi ku nima mvula nkama ye makumatatu. ¹⁸Samu ho bina ban'sila Balami bisa mu nzila yi n'siku, binka kwisoko mu nzila yi kilasi, kasi Nzambi kahana ye luzolo lwandi kimvwama kwe Balami ^mu nzila yi kilasi. ¹⁹Nki kikuma nsiku kakadila ho? ban'yikila mu diambu di mvwalangana; kubebisa, ti kuna matomini mambu mu kwisa ku Balami ku wuna basila kilasi pe n'siku basamuni wo. kwe ba wanzio mu nzila yi mbaku lutu wukwenda ye ndambu ye ndambu. ²⁰Buntwene mbaku kalaku mutu mosi, mana Nzambi kene yandi buhika. ²¹Disonga n'siku kazolaku bilasi bi Nzambi? kabwaku samu n'siku wukuheka luzingu, wahanama, masonga pe mafweti kwisa mu nzila n'siku wene. ²²Kasi mu kuhoya kukiedika n'kanda wusweka makulu mu kuyala ku masumu. hakana kilasi ki Nzambi ki tuhulusa mu nzila Yezu Kristu kihanama ku babakwikilaka. ²³Kasi kuntwala kukwisa lukwikilu mwe Yezu Kristu, n'tukala batu ba boloko ditutalami kaka ku mitsiku ti kuna kukwisila ntendula yi lukwikilu. ²⁴Disongidila n'siku wandu n'tutadidila ti kuna kwisa ku mfumu Yezu Kristu. mukusia ne batunatisa ku lukwikilu. ²⁵Buntwene bwabu lukwikilu, lwene, n'tweku diaka batutadidila kwe mutu. ²⁶Samu benu kulu balubotama mu zina di Yezu Kristu. ²⁷Benu kulu balubotama mu zina di Yezu Kristu, wene mwe yandi

Kristu.²⁸Heko jwifi, geleki, m'pindi ,holo mutu n'ketu, mutu yakala, samu benu kulu ,wene kima kimosi mu Yezu Kristu.

²⁹Ho wene kwe Kristu, wene kiwutu ki Balami, bakwa bima buna kihoyi kilasi.

4

¹Kinga, na n'sadidi bima kene kaka mwana, heku ye luswasanu ye hika, ata kene n'kwa bima biakulu; ²Mana kene kubanda ba mbuta ye ba bakwe yidiki tii muntangu yina kan'sila Tata. ³Betu phe mpila mosi, hatukala bana, tukala mu kipika ki tsi yayi; ⁴Mana ha yifwene ntangu, Nzambi n'tumi Mwanan'di, wu butuki mu kifundu ki mutu n'keto mu mitsiku, ⁵Mukusia na kasumba batu baakulu bakala bakwatama mu mitsiku, kunima tumonga luhulu. ⁶Bwabuna buna lwe Bana, Nzambi kahitiki mu mbundu zi betu Mpeve yi Mwanan'di, yeka yamuka: Tata, Tata! ⁷Hakana, weku n'hika, mani wene mwana, na we mwana, zayana na wene phe n'sadidi mu ngolu zi Nambi. ⁸Ntangu zihika ha luzayoko Nzambi, lukala sadila binzambi-nzambi ba bafwenoko; ⁹Buntwene bu luzeye Nzambi, to buka luzeye Nzambi, nkimpila lukwezodi lukabuka dihika mu bikalulu bi ntama bi mbi?¹⁰Lutaka bilumbu, zingondi, ye ntangu, ye zi mvula! ¹¹yeka benga mukisalu kinkatu nsadi sambu di benu. ¹²Lukala yaba mene, mene phe ye yaba benu. ba mpangi yeka lu bondila. Lunsaloko mbi ata mosi. ¹³Kuzeye dikala kikuma ki kintingu ki n'suni yi lulongi Tsangu zi mboti mumbala ntete. ¹⁴Mu bwabuna, tsidi lutu lu mene mu kimekinu, luntuku niku, lu mbusiku phe; mani lungiembe yaba wanzio wu Nzambi, phe yaba Yezu-Kristu. ¹⁵Kwe yene ngindu ki mvuama ki benu? Sambu ntambusi na makalani makiedika, benu lunka dikatula mesu mukusia lu pheka mo. ¹⁶Nkumi mbeni benu sambu yeka lukamba makiedika?¹⁷Lulendu lu lwene lwawu sambu di betu, lweku lu mbi bakwe zodi ludiambula kwe betu mukusia lukuma kwe bawu. ¹⁸Bwene bunkete kukala ye lulendu mu mambu ma mene ma bunkete, phe muntangu yakulu, kekuna hayene kaka yebenu. ¹⁹Bana ba mene, ba yikwe mwenini bula ye kuna kasalamina kristu mukati dibenu, ²⁰Yekazola buntwene yikala belabela ye benu, phe yisoba ndinga, sambu yene ye kiadi kikuma kibenu. ²¹Lunkambete, benu balu kwe zodi lukala kubanda mitsiku, luwaku mitsiku? ²²Sambu masonoma na Abalayami kabuti baana bole, mosi kun'ketu wu hika, mosi kwe n'ketu wubakonda kwela. ²³Mana wuna kabuti kwe n'ketu wu hika kabutu mu kin'suni, wuna wu n'ketu wubakonda kwela kabutuki mu nzila bilasi. ²⁴Mambu ma mene ngindu, sambu ba nketu ba babole basongidi kuwakana ku nzila zole. Kuwakana kuntete ku mongu Sinai, kabutuki sambu di kumona mpasi, kene Agar, ²⁵Sambu Agar disongidila mongu Sinai mu ki Arabie, fwanani ye Yeruzalemi di buntwene di diene mu mpasi ye bana bandi. ²⁶Mana Yeruzalemi di zulu diene diku yambudila, wandu mama betu; ²⁷Sambu masonama:Wa kiesi, n'kobu, nge wuna konda buta! sepila nge wuna weku misongu! Sambu bana ba wuna balosa bakala bingi kuhioka ba wuna bakwela. ²⁸Sambu di benu, ba mpangi, yaba isaac, lwene bana ba kilasi; ²⁹Phila mosi wuna wu butuki mu n'suni keka nuanisa wuna wu butuki muki mpeve, bwabuna mene buntwene. ³⁰Mana nki meka hoyo masonama?N'kula hika ye mwanan'di samu hika kasadiloku bima ye mwana wuna wubutuka kwe nketu wu bakwedi. ³¹hakana, ba mpangi ntweku bana ba hika, mani bana ba nketu wu bakwela.

5

¹Kristu katu yambudidi tukadiku ye bikokolu, tusala ba kangama, phe lu diyambudidiku dihika lukota mu kikokolu ki mpasi. ²Lutala mene polu ye lukamba, na ludi zengisa, kristu kalusadiloku dihika kima. ³Yeka lukamba dihika, mutu waku zodi kabalula mbundu, kafeti sadilaka mitsiku miakulu. ⁴Lweku kukimosi ye Kristu, benu kulu ba lusosaka masonga munzila mitsiku, balu hotumuna ngolu. ⁵Samu dibetu, mu lukwikilu tu wilaka, mu Mpeve santu, ye kitu ki lasonga. ⁶keku kubalula mbundu, to kukonda kubalula mbundu kuhioki kitesu, mana lukwikilu ye bisalu ye zola di bakwenu. ⁷Lukela kwenda ntinu zi bunkete: na lu telemisi,, mukusia lulemvukiku ku masonga? ⁸Ngindu yina yitukiku kwe mutu wu tela. ⁹Ndambu yi levin yi vundumunaka mpotu-mpotu. ¹⁰Yeka tambusa sambu di benu mu zina di Mfumu, nzeye na lu taloko kuma kuhika. Mana wuna weka lu vuadingisa, kakadi na, kabaka mpasi zandi. ¹¹Mudiambu dimzne bapangi ho yeke longa mudiambu di n'kanda, nkikikuma lukwe pondidi? Mbii yi kulunzi yilala disongidila? ¹²Bafwene babayekula, babakwe bwisi vuya hakati dibenu. ¹³Bapangi, balutela mukusia na lukala mu ngemba. kasi ngemba yina yiluhekiku nzila na luzinga mu n'suni ,lutu, kasi lukala ye kilasi, mu lutondo ye lusalasana benu ye benu. ¹⁴Samu nsiku wakulu kene kaka diambu dimosi diadi: Zola n'kwenu bwoso dizolaka ngeyene. ¹⁵Kasi na lulunzana, ludisasana benu ye benu , lukeba holo luhondasana benu ye bakwenu. ¹⁶Yilukambi: Lukangala mu pila yi m'peve , hana lusalo biesi bibilombi n'suni. ¹⁷Samu n'suni kene ye bina kazolaka bikakonda zola m'peve, m'peve pe kene ye mana kakonda zola n'suni, babole konso mutu kene ye mambu mandi, mukusia na lusadiku mana lusadiku ma luzodi. ¹⁸Ho lwenda mu m'peve, lweku mu ndonga n'siku. ¹⁹Samu bisalu bi lutu bimonikaka, kindumba, kukonda masonga, kuyenguna, nganga ²⁰biteke, lumwenu, kipala, kuyimana. kimbeni, kukabisa ku mabundu, Nzala kuvwa, kuhiokikisa kunwa malafu, ²¹kuhiokakana ku ba mesa ti bima bibifwanani. Yilukambi kuntwala bwoso yiteka lukamba n'tete, na bana basalaka mambu ma pila yene bamonakioko kimfumu ki kikanda ki Nzambi. ²²Kasi kabu di m'peve diene, lutondo, kiesi, ngemba, kutadidila, kusala mamboti, kulekidila, ²³kulepama, ti kudikumumuna, nsiku keku ye diambu ti mambu mama. ²⁴Babene ku Yezu ban'komisa ha kulunzi mu n'suni ye kuzola kwandi ti biesi biandi. ²⁵Ho n'tuzinga mu m'peve, ntuzinga pe mu pila yi m'peve. ²⁶Ntudingiku kinunga kipamba mukwe sotani ti bapangi, kwe zodi bima bibakwenu benu ti bapangi bahika.

6

¹Bapangi ,ho n'kweno ban'kwete mu kusala kifu kimosi buna, nge wene wusungama, n'kabusa mu nzila ye malembi, Keba pe ngeyene nki wubwa mu n'tambu wene. ²Lunatasana bifunda,(bizitu) ti bapangi, ha lulungisa nsiku wu mfumu Yezu Kristu.³Na mutu keke yindula na kene mwa kima kinkeke ata bu kekeu wumbuta, keke dihonda yandiene. Koso mutu katala mambu mandi mana keke sala, ⁴kamona na ma keke sala mene ntete mudiambu di yandiene keku kikuma kin'kwenu. ⁵Samu koso mutu kene ti kifunda kiandi.⁶Wuna beke longa malongi kasamuna ku wuna n'longaka bima biakulu bina kene biawu. ⁷Ludihuniku, ban'hunaku Nzambi. Bina kakuna mutu bia kakatulaka pe. ⁸Wuna weke kuna mu n'suni kakatula pe bi n'suni bi bungumba, bi mavoka, kasi wuna kuna mu kipeve kinzambi kakatula pe bi pepe bikonda nsuka, bi mvula ye mvula.⁹Ntulembiku mu kusala mamboti, mudiambu ntumonga kabu diandi muna ntangwandi ho ntuyambudiku. ¹⁰Hakana ,buna yene ntangu yene, ntusalaka mamboti ku baakulu, ntete ntete ku baakulu ti ku batusbabila bawu.¹¹Lutala ye nki bisono bimbuta mbuta yilusonikini ye moko mamenene. ¹²Baakulu babazodi badikumisa ba kitoko mu n'suni beke lutuma kaka lukota nkanda, kaka mukusia ne baluhondiku mu kikuma ki kulunzi di Kristu. ¹³Mudiambu babakota nkanda babene bazitisaku minsiku ,kasi bazodi kaka benu balutapa , mukudbongisa mu n'sunienyu mu pila bawu.¹⁴Na mudiambu dimene, katula mambu ma kudihana mu mambu mahika, yene kaka mukulanda nzila kulunzi di mfumwetu Yezu Kristu, mu yandi wuhulusa n'toto wakulu ye menene pe mudiambu yene wu n'toto wanduwu. ¹⁵Mudiambu keku mu kukota nkanda to kukonda kota nkanda, diene kukala mutu wupa. ¹⁶Ngemba ye kiesi ku babalanda minsiku miami, ha kati di Yizalaye di Nzambi.¹⁷Heku mutu kaniokona dihiha , kapeka pasi mudiambu yene ye bidimbu bi Yezu mu lutu lumene. ¹⁸Bapanggi, matondo dienga di mfumu Nzambi dikala mu moya mienyu.

Ba efezi

¹ Mu nzila Pholo, ntumwa wu Yezu kidisitu mu luzola lu Nzambi, kwe ba san'tu ba bene ku Efezi phe ba bene ba kwikama kwe Yezu kidisitu.² Ngemba ye matondi bi luhekama kwe Nzambi tata beto ye kwe Pfumu Yezu kidisitu.³ Ka phambulama Nzambi phe Taata wu Pfumu beeto Yezu Khidisitu, wu thu phambudi masakumuni maakulu ma kiphèève mu bi zika bi mazulu mu kati di Khidisitu.⁴ Mwé yandi, Nzambi ka thu songidi kuthwala kusala ku n'toto mu kusonga ne thu kala ba san'tu phe ba konda kifu ku thwala yandi. Mukati di kuzola ku yandi,⁵ Kantu phoni mkukala bana ba yandi ba kasumbi mu nzila yezu kidisitu. Diene diadina di kazodi, mukati di nkengididi yandi yi mboti,⁶ Samu ntu kumisa n'kembo wutondi diyandi, dika ntu basisi mukati di ba phangi ba beto ba tondama.⁷ Mwe yandi, mu nzila menga ma yandi, ntu sumbami, ntu lolusami mu masumu ma beto, mu kutala bunkete bunkete ha kimvwama ki dienga di yandi.⁸ Nzambi ka ntu helo kio ki konda kiteso, mu nduka zaakulu ye ngangu.⁹ Ka ntusongidi biswekamu bi luzolo lu yandi, mu kutala bunkete bunkete mayilamu man'kengidi mboti ma ka yidiki mu kati di nkidisitu ¹⁰ samu ku ma sia mu bisalu hana yi kwisa lungila ntangu phenza, mu kuyaba kuyikaka biakulu mu tsi kipfumu ki mesiya, ye mboti phe di bina biene ku zulu phe ye ha n'toto.¹¹ Mukati di yandi ntu solami neti bakwa bima, mu ku kala ba kuphonama mu kulanda mabongisami ma wuna sia maakulu mu bisalu phila mosi ye ba lukanu ba luzolo lu yandi¹² samu di ku sadisa mu ku kumisa m'kembo yandi,beto ba ntu sidi kiitu ku ntuala mu kati di masiya.¹³ Mwe yandi beno pe, ku nima di kuwa dilongi di masonga, ndinga nzambi yina yeke lu hulusa, mwe yandi lu kwikidi phe ba lusidi kitemuna ki pheve san'tu ki ba hanini lasi.¹⁴ Kene kisimbisi ki kimvwama ki beto mu ku hingila ku kangulama ku bana ba kene Nzambi mu kumonga samu di ku kumisa n'kembo yandi.¹⁵ Nkiakina mene phe, kunima di kuwa beka hoyila samu di lukwikilu lu beno mu kati di Pfumu Yezu [phe ye zola di beno] samu di ba san'tu baakulu,¹⁶ yeka lemboko mu ku hoyila ku konda kululala samu di beno ha yeka lusia mu bisambu bi mene.¹⁷ Yeka sambila ne Nzambi wu pfumu beto Yezu nkidisitu, tata wu n'kembo, ka lu heka pheve mosi yi ngangu ye yi kumona mu ki pheve yi yeka sala ne lun'yaba. ¹⁸ Yeka lombaka ka sia mu mieesi meso ma mbundu beno samu ne luzaya nki kia kiitu ki kikangama mu ku tela ku yandi, nki kia kimvwama ki minkembo wu bima bi yandi ha kati di ba san'tu¹⁹ phe nki kene n'ene wu ngolo zi yandi zi konda tsuka, wuna wu di songilaaka ye kingolo-ngolo mu ki pfumu ki ngolo zi yandi kwe beto ba ntu ndimaka. ²⁰ Ngolo zeene, ka hitiki zo mu kati di nkidisitu mu ntangu ka m'futumuni phe ka n'zakadisi ku koko di yandi di kiyakala mu bizika bi mazulu, ²¹ hantandu mi tiindu miakulu, kipfumu kiakulu, ngolo zaakulu, ki pfumu kiakulu, ngolo zi luti kiteso phe di ma zina maakulu mana ba fwene ba luka, keko ne kaka mu n'toto wu bu ntweene, mana diaka ye mu n'toto wu weka kwisa.²² Ka sidi biakulu mu tsi bitambi bi yandi phe ka n'hene samu di kiyeka ki luti kiteso ku nzo Nzambi ²³ yi yene lutu lu yandi, bu m'vimba bu wuna wu basisa maakulu mwe beto kulu.

² ¹Ne kwe beno, lukala ba fwa ki kuma ki bifu bieno ye masumu meeno, ²ma lu sadiiki mbala kaka mu kutala phila yi nzingidi yi n'toto wandu, mu kutala kwe pfumu wu ngolo zi m'phebe, wu pheve yi yene buntwene bwabu mu bisalu mukati di ba phumbulu ba mbi. ³ Betokulu phe, ntu kala mu kati ye bawu: Kudinatisa ku beto ku kala kwendila mu m'pfunu wu phila yi nkadilu yeeto, samu ntu lungisiki ba luzola lu nkadilu baatu ye lu zingindu zeeto, phe ntu kala, mu nkadilu yeeto phe, ba ku yidika ku nkabu, neti bana ba hika.⁴ Mana Nzambi kene mvwama mu kiadi. Ki kuma ki zola diingi di ka ntu zodi, ⁵ beto ba ntu kala ba fwa ki kuma ki bifu bi beeto, ka ntu kabusi mu luzingu ye kidisitu_ samu di dienga lwene ba huluka_, ⁶ ka ntu futumuni phe ka ntu zakadisi ye yandi mu bi zika bi mazulu, mukati di Yezu Kidisitu. ⁷ Ka sadi buna mukusia ka songila mu zi ntangu zi zikwisa kimvwama ki dienga di yandi ki konda tsuka mu bunkete bu kasongidi mwe beto mukati di Yezu Kidisitu.⁸ Mukutala, samu di dienga lu hulusami, mu nzila lu kwikilu. Ye lu huluku lwa luna lutuki kwe beno, diene di kabu di Nzambi. ⁹ Keko mu bisalu, mu ku sia ne ha nkatu mutu kadi tsikisa. ¹⁰ Mu masonga, kene yandi wu ntu sadi; ba ntu hanga mu kati di Yezu-Kidisitu samu di bisalu bibu nkete bi ka yidiki Nzambi ku ntuala mukusia ne ntu bisadila.¹¹ Nkiakina, lu yubuka ne mbala kaka ba kala lu zayaka neti keko ba Zwifi mu kati di lutu lu beno,

ba lu tediki ba konda yotusa kwe ba bene ba ku yotusa ye bene ba ku yotusa mu lutu lu bawu, ba basadi ku kikanzu ki mutu.¹² Lu yubuka ne mu ntangu yayina lukala ba konda Masiya, ba lu katula mu n'swa wu mavulu mu kati di Izalaye, ba nzenze mu zi mvukani zi kilasi, ba konda kiitu ye ba konda Nzambi mu tsi n'toto.¹³ Mana bu ntwene, mwe Yezu-Kidisitu, beno ba lukala kiana mbala kaka, lukumi bele-bele mu menga ma Kidisitu.¹⁴ Mu kutala, kene ngemba yi beto, yandi wu sadi mu bibuka biola kikuma ki mosi phe wu bwisi kibaka kina ki bakabisiiki, kiphala.¹⁵ Mu lufwa lu yandi, ka kumisi wu konda ngolo n'tsiku ye kulombama ti ye zi mbandu, samu di ku hanga mwe yandienene mutu mosi wu pha ha kati di bôla, ye kusiaka phe ngemba.¹⁶ Ka zodiki ka ba kabula mu kimvuka wuna ye n'kweni ye Nzambi mu ku ba bundikisaka mu lutu lu mosi mu nzila yi kulunzi, mu kubebisaka ha kulunzi nkeni.¹⁷ Kisiiki ka hana n'samu ngemba kwe beno ba lu kala kiana ye kwe bana bakala bele-bele.¹⁸ Munzila yandi, mukutala, ntwene ba mosi ye ba kweno n'swa wu ku kota kwe tata mu nzila pheve mosi kaka.¹⁹ Nkiakina phe, lweko diaka ba nzenze holowu bazingi ba ntangu yi nkeke; lwene mu mbalula batu ba mavula ma ba san'tu, ba mosi mu kikanda ki Nzambi.²⁰ Lu tungami ha ntandu ku simbisama ku ba ntumwa ye ba mbikudi, Yezu-Kidisitu yandienene mu ku kalaka ditadi di kutungila di ba sia ha kati di bibaka.²¹ Mwe yandi kwene kusimbama kwakulu, ku kuyidika bu nkete, kweka tombuka samu di kukala Tem'pelo di san'tu mu kati di Pfumu.²² Mwe yandi beno phe, lu simbami ye bawu samu di ku sala kizakadilu ki Nzambi mu pheve.

3 ¹Mene Polo, yene mutu wu boloko wu Yezu-Kidisitu samu di beno, ba lu konda ba Zwifi, ²ne lu widiiku nki phila yene ye kabu mu dienga di Nzambi di ba phele samu di beno.³ Diene mu ku monisama katsongidi maswekamu mâma mu phila yina yi tendudi mu mihowo mikaka.⁴ Mu ku matanga, lu fwene lu yibuka mu nzayilu yi yene yawu yi maswekamu ma kidisitu.⁵ Ba neteko mu mazaya ma batu ma zi mvula zina zi hioka bwoso ma tendulami buntwene mu kipheve kwe ba ntumwa ba yandi ba san'tu ye kwe ba mbikudi.⁶ Di swekamu diene, diene ne ba beeko ba Zwifi bene ba kwa bima bi ba Zwifi ye ba Zwifi, beka sala lutu lu mosi ye bawu phe beka kota mu kilasi ki mosi [ki Nzambi] mwe [Yezu-] Kidisitu mu nzila diteyi.⁷ Nkumiki n'sadi mu kati di diawu phila yi zodidi di kabu di dienga di Nzambi, di ba phele mu kikuma ki ngolo zi kimalu ki yandi.⁸ Mene wu yene wu khatika kheke mu ba saan'tu baakulu, ngyembe dyenga di ku ta n'samu ha kati di beno balukonda ba Zwifi bi mvwama bi konda tsuka bi Khidisitu⁹ phe di kusia mu n'teemo [samu di batu baakulu] khi phila disalamaaka diswekamu di dikonda tsuka mwe Nzambi.¹⁰ Mu bwana, ma ngumba ye bi Pfumu mu bizika bi mazulu ba zeye buthwene mu nzila yi nzo Nzambi.¹¹ Mukutala mabongisami makonda tuska ma ka lungisi mukati di Yezu Khidisitu Pfumu beto.¹² Diene mwe Khidisitu, mu lukwikilu kwe yandi, thwene yen'swa wu ku phusana kwe Nzambi ye kindoya.¹³ Diaka, yeka lu lombama muku konda ku ladisa kikese kikuma ki phasi zi yeka mona samu di beno: [phasi] zene n'khembo beno.¹⁴ Tala kikuma yeka vungila mabongo ha thwala tata [wu Pfumu beto Yezu Khidisitu],¹⁵ mwe yandi kikanda kiakulu ku zulu ye ha n'toto kisiimbi zina di yandi.¹⁶ Yeka lombama ka lu heka, mukutala mboti-mboti kimvwama ki n'khembo yandi, mukukala ye ngolo zaakulu wu kukwikama mu pheve yandi mukati di bu mutu bu beno,¹⁷ mu phila ne Khidisitu kazinga mukati di mbundu beno mu lukwikilu. Yeka sambila ne lukunama phe lukala ba singakana mu kati di zola¹⁸ samu di kukuka mukuyaaba ye ba saan'tu baakulu bwe kwene kutôoka, kuleya, ndziinga, lôôndi zola di Khidisitu,¹⁹ phe muku zaya zola diene di dihioki mazaya maakulu, mukusia ne lukala ba baasa ye pheve yaakulu yi Nzambi.²⁰ Kwe wuna fwene kasala mu nzila ngolo zi zeeka sala mukati di beto, zi konda tsuka kuhioka biakulu bi thu lombaka holowu mana thu yindulaaka,²¹ kwe yandi n'khembo kakala mukati di nzo Nzambi [ye] mwe Yezu-Khidisitu, samu di mikangu mi bisina biakulu, mu zi mvula ye zi mvula! Amen!

4

¹Yeka lu heka kikese mana, mene, mutu boloko mwe Pfumu mu ku lu katisa mu phila mosi yi masonga ma mbila yi lu yembe.² Mu ku dikitisa kwakulu ye mbundu bukhete, ye ku hwena, lu di nata bana ye ba kweno mukati di zola.³ Lu nwanakana muku batila bumosi bu pheve mu nzila yi ngemba.⁴ Hene ye lûûtu lu mosi ye phêêve mosi, phila mosi ba lu tedi mu kîitu ki mosi kaka mu nzila yi mayiindu ma beno.⁵ Hene kaka ye Pfumu mosi, lukwikilu lu mosi, mbotika mosi,⁶ Nzambi mosi phe tâata wu betokulu. Kene ha thandu betokulu, kasalâaka hakati di betokulu phe kazingâaka mu kati di [beto]kulu.⁷ Kâândzi, kwe mutu yandikulu bééto ha thwene dyenga di hanami mu kitéésu ki kabu di Khidisitu.⁸ Kikuma kiakina ba hoye: Ka mêtêtêke ha thandu lôôndi, kisa bulumunâaka bââtu ba boloko phe ka hêene makabu kwéé bââtu.⁹ Mukutala, khi disongidi: Thombikiiki, ne lôôwu kene phe [thete] wu kulumuka mu mitoto mi khatika bâânda mi mââfu?¹⁰ Wuna kulumukiiki, kene yândi wûu tombukiiki ha thandu mazulu mukusonga ne ka bââsisâ n'toto wââkulu.¹¹ Yândi wûu hêene ba hika nêti ba thumwa, ba hika nêti ba mbikudi, ba hika éeti mwangi tsangu, ba hika nêti ba ngungudi ye ba lôôngi.¹² Ka sâdi bwâna samu di ku yidika ba saan'tu mu phalasi yi kimalu mukusonga né ba tûunga lûûtu lu Khidisitu,¹³ tii ye kuna thu kwisa kuma betokulu mu kimvuka ki lukwikilu ye ki ku zââya mwana Nzambi, mukukala ku mayiindu ma kimbuta, ha kitéésu ki kitêke kina kifwene phenza kii Khidisitu.¹⁴ Bwâbuna, thu kalôko diâaka bana ba khêêke, ba thu hukumuna tôh ba thu nata ku koon'so m'phebe wu kimvuka ki mangûûmba, mu ndûûka zi bââtu ye masoonga ma bââwu mukati di bisalu bi bââwu bina biééka ba nata kiânâ ye Nzambi.¹⁵ Mana mu kuhoyâaka masoonga mukati di zola, thu vuula mu phila yi ku mwénina kwakulu tii kwéé wuna wene ha n'twâ Khidisitu.¹⁶ Kwéé yândi lûûtu lwââkulu ye ku twâdisama ku mboti ye ngolo zââkulu lu vukana, dyenga kwéé biyikamini bi lûûtu bi kée biâwu, kabêndâaka kuvula kwândi mu nzila yi kimalu ki kifwene kwéé koon'so bitini bi lûûtu lu yândi phê ka ditûungâaka yandiène mu zola.¹⁷ Lu tala bwââwu mana yééka hoye ye yééka tâmbusa mukati di Pfumu: Lu fwenêko diâaka lu di natisâaka nêti bââtu ba kônda ku ndima, bana bâ diyambudilâaka mu ku di twâdisa ku buzoba bu zi ngindu zi bââwu.¹⁸ Bêne yé ngangu zi siâ

phiba, bène ba nzènze mu lu zingu lu Nzambi kikuma ki kukônda mazààya mukati di bààwu, kikuma ki mbundu kukôla bààwu.¹⁹ Ba ladisiiki khadilu yààkulu yi bukhète phè ba dihène mu luzingu lu ndziandzi samu di kusala yé nzala biima bi mviindu bi phila ye phila.²⁰ Mâna béno, kééko bwabuna né lu longuki mu kun'yàba Khidisiu, ²¹mana né yàndi wu lu wididiiki phè né mwéé yàndi ba lu longi mu ku fwanakanààka ku masoonga ma mène mwéé Yézu.²² Ba lu longi lu dikatula kwéé mutu khùlu wùu fwanani ye phila béno yi kuzingila ku kiààna phè wùu dibébisa kunima di kwiiti di biéési bi yàndi bina bi hunààka,²³ Mu ku diyambula lukabukisa mu phève mu kati di mayèle ma béno²⁴ ye mu ku divwatisààka mutu wu phà, wu ba hângi mu phila Nzambi mukati di kusambisa ku masoonga ye bu saan'tu bu kasala masoonga.²⁵ Khiakina, mu ku lôsa bungumba, koon'so mutu ka hoya masoonga kwéé n'kwénwàandi, samu thwene mu kikanda bàna yé ba kwéno.²⁶ Né luwa khabu lu natiku disumu. Tààngu di nimbiiku ha thandu khabu zi ngeyi,²⁷ phe lu siisiku kete phalasi mosi kwéé diabulu.²⁸ Wuna wù yibiiki kayambula kuyiba; Ka di hèka ndola zi kusala yé masoonga mààkulu yé [môôko] màandi samu di ku kala yé kina ka hàna kwéé wuna wene yé m'pfunu kiààwu.²⁹ Hà khatu dihoya di mbi di lubuka mu n'wà béno, mana kaka mahoya ma bukhète, mu nzila zi m'pfunu, ma sadisa mu kutûngama yé ma nata dyénga kwé bana béka ma hingila(mahoya).³⁰ Lu kotisiku mu kiàdi phève-saan'tu yi Nzambi, mwéé yina ba lu sididi kidiimu samu di kilumbu ki ku kangulàma.³¹ Khadi yààkulu, khabu zààkulu, ndinga ngolo yààkulu, sààfu diààkulu yé màambu ma khabu mààkulu ma lala ha kati di beno.³² Lukala bu bukhète yé lukala yé kiàdi bana yé ba kwéno; Lu di lôlulààka wuna yé wuna bwoso ka thu lolulààka Nzambi mwéé Khidisiu.

5

¹Lukala ba landukidi ba Nzambi, samu lwene bàana ba yàndi ba tôndama,² yé lu zinga mukati dizola mu kulàandaka mbàandu yi Khidisiu, wùu thu zodi yé wùu dihène yàndièene samu di bétó néti dikabu yé kitambiki ki kiène yé tsudi yi bukhète kwé Nzambi.³ Khadilu yi kindùumba, màmbu ma ndziandzi mu phila zi màawu mààkulu holowu kihwini ki kuvwa ki kadiku ki kusonika ha kati di béno, bwoso bu fwène kwéé ba saan'tu.⁴ Ba wiku mahoya makônda tsàambu, màambu ma buyula, holôwu nzàayila zi phila zôole-bufwàànàko-mana wadi mahoya ma nzayasàna.⁵ Lwééka yàba mboti yé bàawu, ha khatu mutu wù khadilu mbi, wùu mbi holôwu wuna zolààka kakàla yé biima biingi-disongidila mutu sambilààka bitèke-kééko yé biima mu kipfumu ki Khidisiu yé ki Nzambi.⁶ Mutu ka lu huniku mu mahoya makônda tùunga tùnga ye sikisiki, mudiambu diène samu di bwàna khabu zi Nzambi zi kwisààka ha thandu ba phumbulu ba mbi.⁷ Lukadiku kete yé kàbu yé bàawu,⁸ mukutala né mbala kaka lukàla phiiba, buthwène lwène n'téemo mwéé Pfumu. Ludinatisa néti bàana bà n'téemo!⁹ Kibundu ki pheve kiene mu phila yakulu yi lutondo, masonga ye makieleka.¹⁰ Lusala luswasanu lu diambu di diene di mboti ku ntuala pfumu,¹¹ ye lufweneko luu saanga ku bisalu bi kôônda m'pfunu bi nzila zi phiba, mana lu ba katula kivwanda ku meso wádi.¹² Ye bwawu, di bééke sala bàatu banà mu kitswéki, biene ye tsoni mu ku hoyila bioh;¹³ miààkulu mi miene mi ku katula kivwàanda ku n'temo mi monika ye n'temo wààkulu, mukutala miààkulu mi mimonika buna, miene n'temo.¹⁴ Khiakina di hoyama: «Vùumbuka, ngéyi wùu wééka niimba, téléma hakati di bafwa, yé Khidisiu ka kuyinika.»¹⁵ Lusàla kéba moni mu phila yi lwééka dinatisina: lukadiku néti bilàwu, mana néti bàatu ba ndùuka:¹⁶ lu kùula thangu, samu bilumbu biène bi mbii.¹⁷ Khiakina lu kadiku mayùla, mana luzaya khi lwène luzolo lu Pfumu.¹⁸ Lù di lawùsiku mu malafu: diàana di nàtààka ku kwiiti. Mu mbalula lukala ba bàasa ye phève:¹⁹ lu di-samuna mikunga mi lukwikilu, mikunga mi n'khembo ye mikunga mi buphève; lu yimbila phè lu kumisa ye mbundwéene yààkulu mikunga mi lukumu mi Pfumu;²⁰ lu n'kabusila matondo kon'so thangu Nzambi tàata samu di mààkulu, mu zina di Pfumu bétó Yézu-Khidisiu;²¹ lu di kulumuna ba mosi kwéé ba kwéno mu bôôma bu Nzambi.²² Ba khééto, [lu di kulumuna] kwéé yakala diàku bwooso kwéé Pfumu,²³ mu kutala yakala kene pfumu wù n'khééto, bwooso Khidisiu kéé Pfumu wù dibùumbu di diene lùutu lwàandi phe di kene ngulushi.²⁴ Mana phila mosi ye dibùumbu di dikulumunààka kwéé Khidisiu, ba khééto phè ba dikulumuna kwéé yakala di bawu.²⁵ Bayakala, luzola n'khéétwéno bwoso kazodi Khidisiu dibundu. Ka di hèene yandièene samu di diawu ²⁶mukusia ka nata dioh ku bu saan'tu kunima di ku phétula dioh ye ku di yebisa mu màamba ma ndiinga,²⁷ samu di ku monisa ku thwàla yàndi dibundu diène ye bukhète bu n'khéémbo, di kônda kitemuna, di konda n'ngète mu lùutu, di kônda kiima ki fwanana dimbi, mana saan'tu ye ba fweneko ba n'tsika.²⁸ Bwene bwàbuna bayakala ba fweti zola bakhééto ba bàawu néti lùutu lu bààbèene. Wuna wééka n'zola n'khéétwàndi kéka dizola yandièene.²⁹ Ye bwàawu, hakhatu mutu lenda busa lùutu lwàandi. Mu mbalula, ki lù tsasààka ye ka lù batilààka, bwoso kasalààka bwoh Pfumu samu di dibundu ³⁰mudiambu thwène bidiimbu bi lùutu lù yàndi, [bi bisalami mu n'suni yàndi ye bikudi bi yàndi].³¹ Khiakina yakala ka katuka kwé ngudiàandi ye tataandi, ka zitamana kwé n'khéétwàndi, phè ba bôle ba sala kiima kimosi.³² Diswèkamu diàdi diène diingi, phe yeka hoyà buna kwé Khidisiu ye dibùumbu.³³ Kù mana masèèle, kon'so yakala hakati di béno ka n'zola n'khéétwàndi neti yandièene ye phe n'khééto kan'zitisa yakala diàandi.

6

¹Bàana, lu lemvuka kweé bibuti biéno, [mu kati di Pfumu,] samu buna bwène masoonga.² Zitisa tataàku ye ngudiàaku-Kene n'tsiku thete wùu lândani yé kilàshi-³ mukusia né wu kala ye kiési phè wù zinga thangu ziingi hà tsi n'toto.⁴ Né kwé béno, ba tàata, lu ba kwàtisiku khabu bàana béno, mana lu batsàasa muna ku bahèkaka di loongi ye mazayisa ma méékè kwisa kwé Pfumu.⁵ Baphika, lu lemvuka kwé ba loongi ba béno ba n'toto ye bôôma ti ye luzitu lwiingi, ye masoonga mambundu, yàbàka kwé Khidisiu.⁶ Lusadi bwoko kaka ha thala meso ma bàawu, bwooso ba fweti sala bàatu ba bizolazola mu ku sépidisa kwé bàatu, mana lu lemvuka bwooso ba tsadi ba Khidisiu ba balungisààka luzolo lu Nzambi.

⁷Lu basadila ye luzolo lu mboti, néti lwééka sadila Pfumu, kééko bààtu, ⁸yé ku zayààka né kon'so mutu, n'hika tōh mutu kingenga, ka yamba kwé Pfumu mamboti mààndi makasadi. ⁹Né kwé béno, balôôngi, lusala phila mosi kwé bàwu phè lu dibatila ku mitungisi, ye kuzayàka né n'lôôngi bàwu ye wùu béno kéé ku zulu ye kuthwala yàndi kwéko ye ndutikisa. ¹⁰Ku tsuka, ba phangi ba mène ba bayakala ye ba ba khéeto, lu dihana ngolo mwé Pfumu ye mu ngolo zi yàndi zààkulu zi bisalu. ¹¹Lu di vwàtisa màtà mààkulu ma Nzambi, phasi né lukuka kusimba ye mbundu ngolo bisalasala bi diabulu. ¹²Ye bwàwu, thwééka tutakanòko mu ku nwànisa mutu, mana mu ku nwanisa zi ngolo, ku nwanisa bipfumu, ku nwanisa ba thwadisi ba biyeka bi luti kitèeso ba n'toto wàndu wù nzila zi phiba, mu ku nwanisa zi phève zi mbi mu bizika bi mazulu. ¹³Khiakina, lu mônga màtà mààkulu ma Nzambi mukusia né lu kuka ku konda yambudila mu kilumbu ki mbi ye ngoolo zi ku simbama kumbundu ku nima di ku nunga biààkulu. ¹⁴Lu simbama mu ngolo zi mbundu: Lukàlà mu luketo lu béno ye makièlèka ha phalsi n'kàba; lu di viika milèlè mi bi béndèwu mi masônga; ¹⁵lu sià ku makùulu ma béno hà phalasi di phaba kuhèngakana samu di ku mwànga tsàngu zi ngèemba; ¹⁶lu môônga mu bithulumukini biààkulu kisabikilu ki lu kwikilu, ye kina lu fwène lu zimina zimbawù zààkulu zi matôma mà bumbi, ¹⁷Lu yamba mboti phe phù yi batilààka ki lùnzini yi lu hùluku ye ku mbèlè phòko yi bu phève, disongidila ndiinga Nzambi. ¹⁸Lu siààka kon'so thangu bisambu bi buphève ye mabôndédi. Mu bwàna lu kala ye bukhéngididi bwààkulu bu kwiikama ye mu ku sambilààku samu di ba saan'tu bààkulu. ¹⁹Lu sambila samu di mène mukusià né, thangu yi yikàngula n'nwà, ndinga yi phèkama samu di ku monisa ye kutàmbusama diswekamu di tsàngu zi mboti. ²⁰Diene samu di yandi na yène mbuta wù wééka disongila mu kati di zinzèngèle. Lu sambila mukusia ne yi ma hoyila ye kutàmbusama bwooso yi fweti sadila bwò. ²¹Mukusià né lu zààya béno phè khi diène diambu yé dinà yéka salà, Tishiki, phàngì tòndama wù wène n'tsadi mosi wù n'léémvù mwé Pfumu, ka lu zààyisa mu mààkulu. ²²Yééka n'hitika yé tswàlu kwé béno mu diambu lu kala yé misamu mi béeto mi buthwène phè samu ka léphika mbundu béno. ²³Ngèmba ti ye zòla ye lukwikilu bi hànama kwé bà phàngì ba bayakala yé ba bakhéeto mu nzila Nzambi tààta yé yi Pfumu Yézu-Khidisitu! ²⁴Dyèènga di kala yé béno kulu bàná lu n'zolaàka Pfumu béto Yézu-Khidisitu mu zola di mosi di ba fwénéko ba béndumuna kètè kwé mutu!

Philippians

1

¹Poolu ye Timoti ba nsadi ba Yezu Kristu, kwe baakulu bana kahambula Nzaambi mu Yezu Kristu, benu lwena ku hata di Filipu, kwe ba natisi ba zi nzoo Nzaambi, ba Diacono. ²Yambula ngemba ye lutonde bi kala kwe benu, mu zina di Nzaambi taata betu ye di Pfumu betu Yezu Kristu. ³Yeka kabusa matonde kwe Nzaambi mene, mukonso kima kina yeka yindula, ⁴Mukonso bisambu bi mene saamu di benu, yi samba ye kiesi kiakulu. ⁵Yeka kumisa Nzaambi saamu samu twe kuki mosi betu kulu mu m'samu bun'kete yandika kilumbu kintete tii buntwene. ⁶Yeka dihana mukusia na wuna wuyandika kimalu ki Nzaambi kwe benu ka kwenda ye kuna tsuka kamanisa kio ye kuna kilumbu ki Yezu Kristu. ⁷Kukala mboti yi wa kuntwalka benu kulu, saamu lungie mu mbundu. Benu kulu lukele sala ye mene mooku-moku mu lutonde phe ye muboloku, ye mukunwanina phe tweeka teya malongi. ⁸Nzaambi keka mbona na yi luzola bwingi benu kulu mu zina di Kristu Yezu. ⁹Phe ye kasambila bwabu: lutonde lu benu luhiokakana mu mazaya ye mukuzaya mboti mambu. ¹⁰Ye kasambila saamu luzaya ku swala ye kusola mambu mana mamboti kibeni. Ye kasamba saamu di bwabuna samu lukala masonga phe balu katusidiku diambu mu kilumbu ki Yezu Kristu. ¹¹Phe saamu lukala ye bibundu bi masonga bi bitukaka kwe Yezu Kristu, mu lukumu ye muku yimbidila nzaambi. ¹²Buntwene nzodi luzaya, mpangi, na bima bi binkumina biabi sadi mukusia ne ndinga Nzaambi yenda kuntwala. ¹³Muku monisa bwo, hata diakulu ye muna muhika, hankatu muutu lalani na saamu di yezu nkumini ye ba kamaladi tsi yakulu. ¹⁴Ba mpangi bahika mu bu Nzaambi ba baki kikesa munzila baba nzeye mene beka longa ndinga Nzaambi nkatu bawa boma. ¹⁵Bahika bakwe longi ndinga Nzaambi saamu ye kimpala ye kuyumana samu ba bazola. ¹⁶Kasi Bahika beka longa ye lutonde saamu ba zeye na batsia haka samu yi batilaka m'samu bunkete. ¹⁷Bahika beka longa ndinga Nzaambi ye ngindu zi kuzola bakala ye bima biingi kaka bawene ye kima kiki batumaka basala kimalu ki Nzaambi kiaku ki masonga. Beka zaya na bakwe tsosidi mambu mu nzila zi mene. ¹⁸Kaasi, bweku m'funu! mukala mu masonga to mu bungumba, ndinga Yezu yeka longama phe tsepidi samu di bwabuna. Eh, yikala ye kiesi. ¹⁹Samu nzeye bikala samu di kuhuluka ku mene. Phe mamana meka kwisa mungolu zi bisambu bi benu ye mpeve Yezu Kristu. ²⁰Mu piila yi dizayidi ye kukwamina ku mene yi kaloko ye tsoni. Kaasi ye kikesa, yaba konso ntangu ye buntwene, yeka kwamina na Kristu mu lutu lu mene Kristu ka tombuka ye lukumu, mulufwa to mu luzingu. ²¹Saamu di mene, luzingu lwe Yezu, kufwa kwene n'luta. ²²Kaasi nakuzinga mu lutu ku bataka bi bundu bi kimalu ki mene, nzeyeko nki yi sola. ²³Ye wukudikabisa mu bima biabi biole. Mana ye kazola yi katuka mu tsi yayi phe yi kala ye Yezu, bwabuna bufwene! ²⁴Saamu kukala mun'suni kwe ye mfunu samu di mamboti menu. ²⁵Yeka tambusa bwo na yikala kaka ye yi yambuloko kukala ye benu, saamu di kutoma ku benu ye kiesi ki benu mu lukwikilu. ²⁶Hakana, lulendu lu benu lu kudikumisa mu Kristu lukuma diaka lwingi saamu yikala diaka wumpa hakati di benu. ²⁷Luzinga buna kafwene kazingu mukritu mu ndinga Nzaambi. Lusala mambu ma mukusia yisa lutala to yisiku, yi wa tsangu nki piila lweka kala kumosi mukimpeve. Ye kakwamina na yi wa lweka sala kukimosi ye mpeve santu mu lukwikilu lu tsangu zi mboti. ²⁸Lubangiku konso kima kina basala ba mbeni. Saamu di bawu kiene kidimbu ki kubebisama. Kaasi samu di benu, kiene kidimbu ki kununga ku tuki kwe Nzaambi. ²⁹Saamu baluhele kwo, kikuma ki Yezu Kristu, keku na samu lukwikila kwe yandi, kaasi lu mona mpasi phe samu di yandi. ³⁰Saamu lwene ye ba mbeni ba mosi buna lumwene kwe mene, phe lweka wa beka hoyo bene ye mene buntwene.

2

¹Yeka mona yaba hene ye kima kihanaka kikesa mu zina di Yezu. Yeka mona phe hene ye ngolu zitukaka mu lutonde lu yandi. Yeka mona phe twene kumosi munzila mpeve. Yeka mone phe ka fwila baatu n'kenda ye kudila ye bana beka dila. ²Lukumisa kiesi kimene kiki bunkete na tukala ngindu mosi betu kuulu, lutonde lu mosi, ku kimosi mu mpeve, phe kima kitu kani phe kikala kimosi. ³Lusadiku kima mu lukusu lukudia to mu kukana. Kaasi, ye kudikulumuna, lumonaka ba kwenu yaba bazeye bwingi kuhioka benu. ⁴Sosiku kaka kiesi kingeyene ye luta ngeyene, kaasi ye kibatu bahika phe. ⁵Lukala ye ngindu zi mosi bwoso zi kala zi Yezu Kristu. ⁶Kakala kifwanusu ki Nzaambi, kukukana kuyandi ye Nzaambi kakala mona kwaku kima ki kafwene ka kangama kiawu. ⁷Kaasi, kadimanisi yandiene. Mongi mbandu yi nsadi hantwala. Kalubuki piila mosi ye baatu. ⁸Kadikulumuni phe kakala lemvuka tii kuna lufwa, lufwa lu ha kulunzi. ⁹Hakana Nzaambi kahele kipfumu kihioki bipfumu biakulu phe hele zina ha ntandu mazina maakulu. ¹⁰Kasadi buna mukusia na mu zina di yezu binkoso biakulu bi fukama yandika kuzulu, ha tsi n'toto ye mu tsi mafu. ¹¹Saamu ndinga zaakulu bazaya na Yezu Kristu kene Pfumu, mu lukumu lu Nzaambi taata. ¹²Hakana ba mpangi ba tondama, buna lutumakanaka konso ntangu, keku kaka ha lumbona mene, kaasi ata yehoku, lusala kaka saamu di kubikisama kwenu ye bweya phe kutekita. ¹³Saamu Nzaambi sala nzala kusala mukusia kawa kiesi. ¹⁴Lusala maakulu nkatu ku bokuta ye kufundana. ¹⁵Lusala bwabuna mukusia na lukuma masonga ye phe ba luzitisa, lukala baana ba Nzaambi bakonda kifu. Lusala bwabuna mukusia lu lema mu tsi n'toto, hakati di baatu ba bahanaka kikesa ku mambu mambi ye biifi. ¹⁶Lusimba ye ngolu ndinga Nzaambi, ndinga luzingu saamu yi mona kikuma kiku sila lulendu mu kilumbu ki kristu, hakana yi zana na yi lekoko ntinu zi nkatu to kusalu kinkatu. ¹⁷Mana ata ba nkabi yaba kabu di kimenga ye samu di kusalu ki lukwikilu di benu, yi sepila phe yi sepila ye benu. ¹⁸Piila mosi, benu phe lusepila ye mene. ¹⁹Yeka zaya na, mu Pfumu Yezu, lun'tuma Timoté keku ntama yingi, mukusia na yibaka kikesa hana yi wa mambu ma malutadidi. ²⁰Yeku ye muutu hika wu diheka kiadi samu di benu. ²¹Saamu baakulu basosaka n'luta bawu keku wu Yezu kristu. ²²Kaasi luzeye ntaluandi, mwana mene ka kalaka n'sadi taatan'di, phe keka sala ye mene mu m'samu bunkete. ²³Yeka mona yaba yi n'tuma buna yi mona ye makieleka maakulu n'kanu wu banzengila wu tsuka. ²⁴Kaasi ye ka tambusa na mu Pfumu menene ye kwisa keku ntama yingi. ²⁵Yene ye m'funu yi hitika Epaphrodite. Kene mpangi mene ye kamaladi di kusalu tu nwa yandi bintumba, phe m'wani tsangi benu ye nsadi mu mambu ma mene ma m'funu. ²⁶Halu luwidi na kakale wu bela, kakele ye kiadi kingi phe kakele zolaka kalumona benu kulu. ²⁷kakele wunkatika bela kanka fwaka, kaasi Nzaambi n'wididi kiadi. keku saamu di yandi kaka, ye mene phe mukusia na yikadiku ye mpasi neti mpasi. ²⁸Tsadi ntinu saamu yi hitika mukisia na ha lu mona diaka, lukala ye kiesi phe mene yikaloku ye kiadi kingi. ²⁹Luyamba buna bubunkete mu kati di Pfumu ye kiesi kiakulu. Luhana lukumu kwe baatu bonso yandi. Saamu dikala samu diki salu ki Yezu kanka fwila. ³⁰Kasidi luzingu lwandi mu kihonsa samu ka nsadila ye kasala mana lufweneko lusala ata benu samu di mene.

3

¹Kunakusele, ba mpangi lukala ye kiesi mukati di Pfumu. Yi yambulaku kulusonikina kaka bima biabi. bilu katula mu bihonsa bingi. ²Lukeba ku ba mbwa. Lukeba ku ba nsadi ba mbi. Lukeba muku yotusa ku mbi. ³Saamu ntwene kuyotusa. Betu tu fukamina munzila mpeve Nzaambi. Betu, tu bakaka lulendo muzina di Kristu Yezu, tu sia kitu mu lutu luki n'suni. ⁴mene phe yi nka sia mbundu mu kin'suni. Na muutu kazaya na kasia mbundu mu kin'suni, mene diaka bwingi. ⁵Ba ngiotusi mu kilumbu ki naana, mushi hata di Izalaye, mu kanda di Manzamina, Hebele wu ba Hebele. mu mitsiiku, Farisien. ⁶Yi nwanisi nzoo Nzaambi ye lutonde. Yikala fweneko wu nkatudila diambu kuntwala masonga ma mitsiiku. ⁷Bima bibikala monika kumesu ma mene yaba n'luta, yikuma ku bimona kukonda n'luta saamu di Kristu. ⁸Yi tala bio yaba kukonda n'luta, kikuma kikuma kikuyaba kuhiokakana ku Yezu kristu Pfumuama. Saamu di yandi yi busa masumu makulu. Yitaka bio yaba na ntoba, mukusia tu nuunga Kristu ⁹Ye tumonika muna yandi. Keku ye masonga ma menene, kasi ma matukaka ku mitsiiku. ¹⁰Buntwene, nzodi yi n'zaya Kristu, ye ngolu zi lufutumu lwandi, ye kukimosi mu mpasi zandi. Yekazola ye fwanana ye Kristu mu lufwa lwandi, mukusia na mu piila hika, ¹¹Mfwene yi kuka mukufutumu haka di bafwa. ¹²keku na yimonga bima biabi, nkumiaku muku balula mbundu kimakulu. Kaasi ye kwenda ntinu, yeka meka yi kwata bio, saamu mene phe ba nkwata kwe Yezu Klistu. ¹³Ba mpangi, Yi n'kwatueku kene. Mana yeka sala kima kimosi: ndalani mamene ku manima ye yidihene ku mamene ku ntawala. ¹⁴Yaka kwenda ntinu ku kima kina nkani, saamu yi baku ntalu yi yihioki yina kantedila Nzaambi munzila Yezu Kristu. ¹⁵Hakana, betu kulu bantwene bayela, tukala ye ngindu mosi. Na lukwe wakaniku mudiambu di mosi, Nzaambi ka temuna miesi hakana. ¹⁶Bwabuna, maakulu matukukisi, tu kangama mawu. ¹⁷Ba mpangi, lulanda mbandu mene. Lu sia mesu meno kwe bana bakangalaka mu mbandu betu. ¹⁸Biingi mukati di benu ba kangalaka yaba na ba mbeni ba kulunzi di Kristu. Bayi lukambaka konso ntangu, bayi lukambaka mu kudila. ¹⁹Ndola bawu yene kufwa. Saamu bawu bene ye Nzaambi bawu bifundu bi bawu, basia lukumu lu bawu mubina bibaheka tsoni. Bayindula kaka bima bi tsi n'toto. ²⁰Kaasi, betu tukala baatu ba kuzulu, hakana tu hingilaka ngulusi, Pfumu Yezu Kristu. kabalula lutu lwetu luku dikulumuna, ²¹kakumisa lwo yaba lulu yandi lu lukumi, sadi mungolu zi kipfumu kiandi kafukamisa bima biakulu.

4

¹Hakana, ba mpangi bama batondama samu di benu yeka yamuka ye kiesi phe puu lukumu, mu bwanuna lusala bakangama lu nigani-ninganiku mukati di Pfumu, ba nduku zama. ²Yeka lendika Evodi ye Setisi lukala ye kiesi mu

Pfumu. ³Muku monisa, yeka ku kamba ngeyi nduku mene wu kisalu: ba sadisa ba nketu. saamu, basadi ye mene muku kangalasa m'samu bunkete, ye Clement phe ba nduku bahika bakisalu mazina mawu mene mukanda luzingu. ⁴Luwa kiesi konso ntangu mu Pfumu. nkabukidi diaka, Lukala ye kiesi. ⁵Mana kulepama ku benu kuzayana kwe baatu baakulu. Pfumu kene bela-bela. ⁶Lubokutiku kikuma ki kima kimosi mana mu bumi biakulu, mu sambila ye kudila, phe kubabusa matondu, luhoyaka kwe Nzaambi kazayaka nzaala zeno. ⁷Mana ngemba Nzaambi yi hiokila mayele ma baatu, ka tanina mbundu zeni phe ngindu zeno muzina di Yezu Kristu. ⁸Ba mpangi, biakulu bi bimasonga, biakulu bi bihana lukumu, biakulu bina bimboti, biakulu bina bikonda masumu, biakulu bina tu zola, biakulu bi tu kumisa, na hene ye kima ki hioki mu biakulu, na hene ye kima kifwene ku kumisa, luyindula ku bima biabina. ⁹Bima bi lulonguka, bi lumongi, bi luwidi phe lumwene kwe mene lusadila bio. Mana Nzaambi wu ngemba kakala ye benu. ¹⁰yekawa kiesi kiingi mu Pfumu saamu buntwene, lusaludidi n'luta benu samu di mene. Ngaatu lumongi phe n'luta samu di mene kuntwala, kaasi lu monoko ntangu yi tsadisa. ¹¹Keku saamu bi nzodi mene ye kahoyila bwo. Saamu, yi longuki kuyangalala mu mambu makulu mama ngisila. ¹²Nzeye bwe mfwene yikala ye mfunu bima, phe nzeye bwe mfwene yi kala ye bima biingi. Mu piila yakulu ye mu bima biakulu, yi longuki kitsweki: nki piila mu mbala mosi wu yukuta mana phe ye nzala, yikala ye nzala mana phe ye bima biingi. ¹³Mfwene yi sala bima biakulu munzila yandi wu mpekaka kikesa. ¹⁴Hakana, lusadiki mboti muku monga ndambu mampasi ma mene. ¹⁵Luzeye, benu baatu ba Philipi, mu luyandiku lu tsangu zi mboti, ha yikatuki kuhata di Mecedoini, Hankatu nzoo Nzaambi yi tsadisi mu mambu ma tadidi kuhana ye kumonga, kaka benu. ¹⁶Ata hayikala ku Tessalonika, lutsadisi mbala zingi mu mambu ma mankala m'funu. ¹⁷Keku na ye kasosa lunkabila bima, kaasi yeka ludinga bibundu bi bitombula buna wene. ¹⁸Yi mongi biakulu, yene ye bima biingi. ye wu kubasa. Yi monga kwe Epafoditi bima bilumpitika. Mene malashi ma tsudi kitoko, ye kimenga ki kitoko ki fwene ku mesu ma Nzaambi. ¹⁹Mana, nzaambi mene kayika dihika mu piila bi mvuama biandi mu mambu menu maakulu malwema m'funu, muna n'kembu Yezu Kristu. ²⁰buntwene, kwe Nzaambi betu ye taata, ka monga lukumu mvula ye mvula phe samu dikimakulu. Bwabuna. ²¹Hana mboti kwe konso n'santu Yezu Kristu. Ba mpangi ba bene ye mene ba luhitiki mboti. ²²Ba santu baakulu ba luhitiki phe mboti, ntete-ntete ku ba bene mu nzoo Sezadi. ²³Ngolu zi Pfumuetu Yezu Kristu zi kala ye benu baakulu. Bwabuna.

Colossians

1

¹Poolu, ntumu Yezu Klistu mu luzolo lu Nzaambi, ye Timoté mpangi beetu, ²kwe benu ba mpangi ba lukwikilu mu Yezu Klistu lwene ku Kollossi. Mamboti ma Nzaambi makala ye benu ye ngeemba Nzaambi taata. Tuhene matondo kwe Nzaambi, taata Pfumu betu Yezu Klistu, ³Twu sambila konso kilumbu samu di benu. ⁴Twu widiki lukwikilu lu benu mu Yezu Klistu, ye lutonde lu benu ku baatu baakulu basolami kwe Nzaambi. ⁵Lutonde luna lwe lwawu samu di kutambusila ku balu swekila ku zulu. Luwidiki nteete bahoyidi kutambusama ku benu mu ndinga masonga, ⁶tsangu zi bunkeete zi tuki kwe benu. Tsangu zazi zi buti mbuma phe zi yalakani mu tsi ntu. Meka salama phe kwe benu yandika kilumbu ki luwa phe lu zaya mu mamboti ma Nzaambi masonga. ⁷Tsangu zi bunkeete buna lu widi ku Epaphras, mpangi betu nsadi wutondama, kene nsadi Klistu samu di betu. ⁸Epaphras tukembeke lutondo lubenu mu mpeve. ⁹Samu di lutonde lu benu, yandika kilumbu ki tuwa mambu ma, tuyambulaku kusambila samu di benu. Ntwu lombi konso ntangu lukala ba basa ye mazaya ma masonga ye ngangu zakulu ziki mpeve. ¹⁰Ntweka samba kaka samu lukala mu piila yi fwene mu Pfumu, mu piila yi kazolaka Nzaambi. Ntweka samba kaka lubuta bibundu mu konso kisalu ki bunkeete phe lu yela mu kuzaya Nzaambi. ¹¹Ntweka samba mukusha lubaka kikesa mu bima biakulu, mu ngolo zi nkembu yandi ye kubwisa mbundu phe kuhingila. ¹²Ntweka samba samu lu kabusila Nzaambi matonde ye kiesi kiakulu Nzaambi wulukumisi ye n'swa samu lubaka bimvwama bi baba kwikila mu miesi. ¹³Wutu bikisa mu luyala lu mpipa, phe tu hitiki mu kati di kipfumu ki mwana yandi wutondama. ¹⁴Kwe mwana yandi, ntwu sumbani phe masumu matuloluki. ¹⁵Mwana kene kizusi ki Nzaambi wukonda monana. Yandi wubutuka wunteete miu bima biakulu. ¹⁶Hakana, kwe yandi bima biakulu bisalama, bibieka zinga kuzulu ye ha tsi n'toto, bibi monika ye bibi konda monika. Ataa Kipfumu, ngoolo, bima biakulu bisalama kjwe yandi phe samu diyandi. ¹⁷Kakala kuntwala bima biakulu, bima biakulu biaka zinga samu di yandi. ¹⁸Phe kene n'twa luutu, Nzo Nzaambi. Kene luyandiku phe muutu nteete wubutuka hanakati di bamvumbi; Kamongaka mpalasi yi nteete mu bima biakulu. ¹⁹Saamu luzolo lu Nzaambi luzodi kubasama ku mpeve saantu yakulu ku kala ye yandi. ²⁰Mana ka sangisa bima biakulu ye yandiene mu nzila mwana ndi. Nzaambi kabusi ngemba mu menga ma mwana ndi hana kulunzi. Nzaambi kabusi kuyukana ku bima biakulu ye yandi, ata bima bibi zinga kuzulu ye ha tsi n'toto. ²¹ye benu phe, mu ntaangu hiika lukala ba nzenza kwe Nzaambi phe ba mbeni mu kuyindula phe musala mambu mambi. ²²Kaasi buntwene, lusangisi munu lufwa lu yaandi mu nzila lutu luki muutu. Kasadi bwo samu kalukumisa ba saantu, ha nkatu muutu kalubusa phe kaluhoyila diambu di mbi kuntwala yandi, ²³Na lusala kaka mu lukwikilu, baku kangama penza, ba kukonda ladisa kiitu ki m'samu bunkeete wu luwidi. Hakaka m'samu bunkeete wu balukambi kwe baatu baakulu basalama ha n'toto. Hakaka m'samu wu nkumini mene Poolo n'sadi. ²⁴Bun twene, tsepidi mu mpasi zi mene samu di benu. Phe ngika mu n'suni mene bina bikondi mu mpasi zi Klistu samu di lutonde di lutu lu yandi lulwene Nzoo Nzaambi. ²⁵Phe mu nzoo Nzaambi yayi yene n'sadi, mukutala kiyeka ki na kapeka Nzaambi samu di benu, samu yi kukisa m'samu Nzaambi. ²⁶Hakaka masonga ma maswama maba sweka tuka mvula ye mvula phe mabuta ye mabuta. Kaasi buntwene, malubuku kwe bana ba kwikilaka kwe yandi. ²⁷Kwe bawu Nzambi kazodi kasongila kimvwama ki kipfumu ki yandi mu masonga ma, kiitu ki kipfumu ki kwisa. ²⁸Yandi tuku hoyidi. Twu kwe kambi baatu baakulu, pphe twu kwe longi baatu ye

ngangu, mukusia na twu hana baatu ba bunkeete ba fwene kuntwala Yezu.²⁹ Hakana ye kasala phe yeka nwana mungolu zi yandi ziingi kwe mene.

2

¹Yeka zola lu zeya nki bintumba bingolo ndwene samu di benu, phe samu di baatu ba Laodicée, phe samu di biingi ba bakondi mona kilunzi kimene. ²Yeka sala samu mbundu zi bawu zi baka kikese kikuma ba sangani mu lutondo phe mu kimvwama kiakulu kikabasi ye kitu mukuzaya, mu kuzaya masonga ma swekama ma Nzaambi, disongidila. ³Kwe yandi biswekama bimvwama buikulu bi ngangu ye mazaya. ⁴Yeka lukamba bu samu muutu kaluhuniku ye ndinga zi mpukumuna. ⁵phe ata yehoku mulutu, yene ye benu mu kimpeve. Yeka wa kiesi hayeka lumona mundonga ye kukangfama mu lukwikilu lu Yezu. ⁶Piila luyamba Yezu Pfumu, lukangala ye yandi. ⁷Lukunama ye kukangama kwe yandi, lutungama kwe yandi, lu hueni mu lukwikilu piila balu longila, lukala ye mazaya mafwana. ⁸Lukeba hankatu muutu kalu kwata muku yindulu mambu mabu ngumba bibie bisalu bikubalula ku baatu, piila mosi ye bima bi tsi n'toto, phe bieku kitoko ku meso ma Yezu. ⁹Saamu kubasa kwakulu ku Nzaambi kuzakala mu lutu lu yandi. ¹⁰Lubasami kwe yandi, kene pfumu wu bipfumu biakulu ye bana ba hana mitsiku. ¹¹Yandi wutu zenga, keku kuzenga kuku salami mu moko ma mutu bakatudi n'suni lutu, kaasi kuzenga ku Yezu. ¹²luzikami ye yandi mu kubotama, phe lu futumuki ye yandi mu lukwikilu muna ngolu zi Nzaambi zi futumuni Yezu hakati di bamvumbi. ¹³Halukala ba fwa mu mambi menu phe muku konda kala wuzenga mu lutu lweni, twu kabuki ye yandi mu luzingu, phe loludi mambi metu. ¹⁴Ladisi mitsiku miakulu ye zi pfuka bi basonika samu di betu. Katudi biakulu neete bio we sisa bio hana kulunzi. ¹⁵Katudi ngolu zaakulu ye bipfumu phe songidi bio ha meso ma baatu phe nungi bio munzila kulunzi. ¹⁶Hakana phe, lu yambudiku muutu ka lusambisa kikuma kli kudia ye kunia, to kikuma ki kilumbu ki feeti to kilumbu ki ngondi mpa, to phe bilumbu bi sabbat. ¹⁷Bima bi biakulu biana bizusi bi mamabu makwisa kuntwala. ¹⁸Lu tadidiku muutu wu zola kudikulumuna phe kusambila ba wanzio kalu hotumuna ntalu. Mutu wubuna ka kwe koti mu bima bi kamona phe kumi lulendu mu ngindu zaandi zi kimutu. Kasimbamaku mu n'twa. ¹⁹Samu n'twa disa lutu lwakulu phe keka sangisa lwo muna luyikamina; lutu lu yela mu ngolu zikahana Nzaambi. ²⁰Na lu fwidi ye Yezu mu mitsiku mi tsi n'toto, nki piila lweka zinga neti tsi n'toto yi kwe lu nati. ²¹"Sala ku! ata ku meka! ata kusimba!" ²²Bima bi biakulu biene bisalulu bi bwifi, mu mitsiku ye malongi ma baatu. ²³Mi tsiku mi mieka monika ye ngangu de Nzaambi zi kasadi yandiene, mu kudikitisa phe kudisadila mukungolu lutu lwandi Kaaasi bieku ya m'funu to ntalu mu bizola-zola bi lutu to bi n'suni

3

¹Na Nzaambi wulufutumuna ye Yezu, lusosa bima bizulu, kuna kazakadi Yezu ku koku diki taata di Nzaambi. ²Luyindula bima biku zulu, keku bibi ha tsi n'toto. ³Saamu lu fwidi phe luzingu lu benu lu swekama kwe yezu mukati di Nzaambi. ⁴Na Yezu, luzingu lu benu, lubuki, hakana lulubuka ye yandi mu kiesi. ⁵Luhonda bitini bibiene ha tsi n'toto neeti(kindumba, bizola-zola, kukonda busantu, lukusu, kusambila biteki). ⁶Saamu di bima biabibi nkabu zi Nzaambi mu baana ba konda tumakana. ⁷Mu bima bi bwabu lukala sala benu phe nteete, halukala zingaa ye biawu. ⁸Kaasi buntwene, lukatuka mu mambu ma makulu (kubanga, nkabu, ngindu zi mbi, kutukuna, phe ndinga zi mbi zi lubuka mu nwa benu). ⁹Ludihuniku benu ye benu, samu lukatuka mu lutu lu muutu wunkulu ye bisalu biandi bi mbi, ¹⁰Lukuma mutu mpa, wu butuka konso ntangu mu kuzaya piila mosi mu kizusi ki wuna wun'sala. ¹¹Hakana heku ye juifi, heku ye Greki, heku wuna bazenga, heku phe wuna wukonda zenga, heku wuna wukonda longuka, heku mushi hata Scythie, heku boyi, kaasi Klistu kene biakulu mu biakulu. ¹²Luvwata neti ba solami ba Nzaambi, basantu phe bana ba zolama, baana ba nkenda zi Nzaambi, mbundu bunkete, kudikulumuna, kulepika mbundu. ¹³Luditambusa benu ye benu. Ludisala ma mamboti benu ye benu. Na mosi kene ye diambu samu din'kwenu, lolula buna kalulolula Nzaambi. ¹⁴Ha ntandu bima biabi biakulu, lukala ye lutondu, kuzolana, yayina nzila mboti. ¹⁵Ngemba yi Yezu yi zakala mu mbundu zi benu. Saamu di ngemba yayi balutedila lukala kima kimosi. phe luzaya mo. ¹⁶Ndinga Yezu yeka zinga mukati di benu mu kimvwama kiakulu. Phe mu ngangu zaakulu, ludilonga ye ludihana kikesa benu ye benu ye mikunga phe kuyangalala ku mpeve. Lu yimbidila Nzaambi ye mbundu mosi yiku zaya. ¹⁷Phe biakulu bi lusala mukuhoza phe muku sala, lusala bio mu zina di Pfumu Yezu. Luheka Nzaambi matondo mu nzila Yandi (Yezu). ¹⁸Ba nketu, ludikulumuna kuntwala bayakala benu, mu piila yi kazolaka Nzaambi. ¹⁹Bayakala, lubazola banketo benu, kadiku nkadi samu di yandi. ²⁰Bana, lutumakana kwe ba taata mu bima biakulu, saamu bwabuna kazola Nzaambi. ²¹Taata, basotiku baana mukusia bakumi mukiadi. ²²Boyi, tumakana kwe pfumuaku mu n'suni mu bima biakulu, keku kaka na mwene samu wun'sepidisa, kaasi ye mbundu masonga. Lu banga Nzaambi. ²³Konso kima kina sala, sala kio ye moyaku yandikulu, neti samu di Pfumu Nzaambi kaasi keku samu di baatu. ²⁴Luzeye na lumonga kwe Pfumu Nzaambi bima bikasisa neeti lufutu. Saamu Pfumu Yezu Klistu wu lweka sadila. ²⁵Konso muutu wu weka sala mambu mambi kwe bakwenu kabaka ndola yi mambi maandi, phe heku ye ndambu mosi.

4

¹Pfumu, baheka ba boyi bina bibunkete. Luzeye benu phe lwe ye Pfumu ku zulu. ²Lusala baku kangama mu bisambu. Lu nimbiku mu bisambu phe kuhana matondo kwe Nzaambi. ³Lusamba kumosi samu di betu phe, saamu Nzaambi kakangula bielumu samu di nginga yandi, samu tuhoyi masonga mana ma swekama mu yezu. ⁴Saamu di ndinga yayi, ye mu zi tsiena. Lusambila samu yi kadiku mu mpipa ha yeka longa. ⁵Lu kangala ye ngangu samu di batu baku nzila, lu sumba

bilumbu. ⁶Mahoya ma benu makala ye matondu konso ntangu. Makala ye nieki to luwenzu samu luzaya nkipila ku kabusa mvutu ku konso muutu. ⁷Saamu di mambu makulu matadidi mene, Tychiki kalukamba. Kene mpangi wu tondama, nsadi wu kangama, phe boyi neeti mene mu Pfumu Yezu. ⁸Yi n'tumi kwe benu mukusha luzaya tsangu zi betu samu phe kalu heka kikesa ⁹Yi batumu ye Onezimi, mpangi wu tondama, mosi mukati di benu. Kalukamba maakulu ma mahioki ha. ¹⁰Kamaladi di mene wuboloko, Aristarque kaluhitiki mboti, ye Malaku (Marc) mpangiandi Barnabasi (mu nzila yandi lubaki mi tsiku mi betu; na wisi kuna luyamba.) ¹¹Phe Yezu wu batela Justus. Ba bana ba Juifi ba bazenga basala ye mene mu kipfumu ki Nzaambi. Bakala kikesa kingi samu di mene. ¹²Epaphras kaluhitiki mboti. Kene mosi mukati di benu phe boyi du Yezu klistu. Keka nwana konso kilumbu samu di benu mu bisambu, saamu lu kangama mu lukwikilu ye kiitu mu luzolo lu Nzaambi. ¹³Saamu ye m'moni mambu yandi, keka sala ngolu samu di benu, phe baatu ba Laodicée, ye bana be kuhata di Hierapolis. ¹⁴Luka n'ganga wu tondama ye Demas bva luhele mboti. ¹⁵Lubaheka mboti ba mpangi bana bene ku Laodicée, Nymphas, phe ye zoo Nzaambi yi yene mu nzoo yandi. ¹⁶Hana lutanga m'kanda wu benu kulu, lutangisa wo phe ku nzoo Nzaambi yi Laodicée. ¹⁷Lu n'kamba Archippe, "Kipa buna bubunkete kisalu ki wu munga kwe Pfumu saamu wu kukisa kio buna bu fwene." ¹⁸Mene Poolu nsoniki m'kanda wu. Luyindulu tsiene zi mene. Ma mboti ye ngemba makala ye benu.

1 Thessalonians

1 ¹Poolo, Silivin, ye Timoti ku nzoo Nzaambi hata di Tesaloniki muzi na Nzaambi taata ye Pfumu Yezu Kristu. Yambula lutondu ye ngemba yi kala ye benu. ²ntweka hana matondu kwe Nzaambi saamu di benu kulu, hatu siaka mazina ma benu mu bisambu. ³Tweka yubuka konso ntangu kuntwala Nzaambi taata betu, kisalu ki benu ki lukwikilu, ye kuzola ku benu kungolo ye ku lepika mbundu phe kusia mbundu mu mambu ma kwisa kuntwala mu zina di Pfumuetu Yezu Kristu. ⁴Ba mpangi ba tondama kwe Nzaambi, tuzeye na kalusola. ⁵Saamu m'samu bunkete betu wisa kwe benu, keku mukuhoza kaka kaasi mu mungolo zi kimpeve santu phe. Piila mosi luzeye phe nki piila baatu tukala mukati di benu saamu di n'luta benu. ⁶Lukuma mbandu betu phe yi Pfumu Yezu, saamu luyembe ndinga Nzaambi ye mavuanga ma piila ye piila mu kiesi ki tuki mu mpeve santu. ⁷Muku monisa bwo, lukuma mbandu yi baatu bana bakwikila ku ma hata ma Mecedoini ye Achaie. ⁸Saamu ku hata dibenu ndinga Nzaambi yi wisani, keku kaka ku Mecedoini ye ku Achaie. Kaasi, muma mwakulu mu lukangala lukwikilu lu benu. Mukutala, ntweka phe ye n'funu kuhoyila mo. ⁹Saamu bawene batukamba bwo, nki piila tu koti kwe benu. Batu kembeke nki piila lubalumukiki kwe Nzaambi, lu yambudi biakulu bi mbi ye zi ngindu mukusia lusadila Nzaambi wu makieleka wu weka zinga. ¹⁰Phe bahoho diaka lweka hingila kuzulu mwana ndi, wu kafutumuna hakati di bafwa. Yezu, yandi tuhulusi mu nkabu zi zikwisa.

2

¹Saamu luzeye benuenu ba mpangi, kwisa ku betu kwe benu kukeleku kwisa kukonda n'funu. ²Luzeye na tumwene mpasi ziingi phe batu mwesi ye tsoni ku hata di Filipu. Mana tu sidiki mbundu kaka kwe Nzaambi'etu, mukusia tu lulonga ndinga Nzaambi hanakati di bimbeni bi piila ye piila. ³Mateya ma betu makulu heka kikesa misiku mu lumposi-mposi, keku phe mu bima bi mvindu, keku mu bungumba. ⁴Mana, mu piila mosi yina katutambusila Nzaambi katuheka m'samu bunkete, hakana tweka hoyo. Ntweka hoyoko mukusia na tu sepidisa bhaatu, kaasi samu tu sepidisa Nzaambi yandi talaka mbundu zeto. ⁵Saamu tusa hoyoko ndinga yiku luleba ata ntangu mosi, buna luzeye, keku phe ndinga yi bizola-zola, Nzambi keka tutala. ⁶Tukwe sosiku phe lukumu lu baatu, lulu katuki kwe benu to kubana bahika. tunka zola phe to lombana n'luta saamu twene ba ntumi ba Yezu. ⁷Mana, tukeleke bazalaka buna bu bunkete bwoso ka kalaka maama wu weka hana kikesa kwe bana bandi. ⁸Hakana, tuluzodiki ye mbunduetu yakulu saamu di benu. Tukeleke ye kiesi buna tuhiokisi phe tukabisi ntangu yayi ye benu, keku m'samu bunkete Nzaambi kaka, ye mana ma tadidi luzingu luetu, Saamu lukumiki baatu ba mosi ba ntalu yingi kuntwala betu. ⁹Saamu lweka yubuka, ba mpangi, kisalu ki betu ye mpasi zi betu mpipa mwini tweka sala, saamu tu kadiku zitu di muutu mosi. Ntangu yakulu yi tu kala lulonga m'samu bunkete wu Nzaambi. ¹⁰Nzaambi keka tumona ye benu phe nki piila tukele zakalaka ye benu mu bu santu bwakulu, masonga, mu piila kukonda kifu kwe bana ba kwikila. ¹¹Piila mosi phe, luzeye nki piila hakati di benu yaba taata ye bana bandi, tukele luheka kikesa ye ngolu. ¹²Tuhoyi phe lufweti kaala buna bufwene kuntwala Nzaambi yandi weka lutela mu kipfumu kiandi ki zulu ye lukumu. ¹³Saamu di bwabuna, tweka kabusa matondu konso ntangu kwe Nzaambi, Na haluwidi tsangu zi Nzaambi kwe betu, lutambusi zoko yaba ndinga yikahoyi muutu. Kaasi lu yambi yo bwoso yene yi masonga, ndinga Nzaambi. Ndinga yene phe yeka monana mu bisalu kwe bahika ba bakwikilaka hakati di benu. ¹⁴Saamu benu, ba mpangi, lukumiki mbandu zi nzoo Nzaambi zi Nzaambi zi zene ku hata di Judea mu zina di Yezu Kristu, saamu lu mweneke mpasi piila mosi ye ba mpangi benu ba hika, mpasi zi bamona kuntwala ba Zuifi. ¹⁵Bazuifi ban'honda Pfumu Yezu ye ba Profeta. Ba zuifi batukula. Ban'sepidisaku Nzaambi. ¹⁶Ba zolaku mambu ma Nzaambi ye muutu wakulu hoyilaka zina di Nzaambi. bazolaku tu bateya ba bakonda ba zuifi saamu bahuluka. Hakana, Bekasia mambi mu masumu ma bawu. Nkabu zi kala kwe bawu ku tsiuka. ¹⁷Tukala baku hambana ye benu, ba mpangi sambu di mwa ntangu yi nkeke muki mutu mana keku ku mbundu. Tuzodiki ye kikesa kiakulu tulumona. ¹⁸Saamu, tu sepidiki twisa kwe benu, mene Poolo, mbala ziingi mana satana kakala tubusila. ¹⁹Saamu nkii ya mbundu yi tusidi mu ntangu yi kwisa kuntwala, to kiesi ki betu, to puu lukumu ye lulendu kuntwala Pfumuetu Yezu Kristu mu kukwisa ku yandi? Keku benu, to piila mosi ye bahika? ²⁰Saamu lwene lukumu lu betu phe kiesi ki betu.

3 ¹Muku landa, na tu fwene ko kukala ye bawu, tuwene dinkakala bunkete kusala betu ku hata di Athenes. ²Tu tumi Timoti, mpangi betu ye nsadi Nzaambi mu m'samu bunkete Kristu, saamu ka luyedisa mu lukwikilu phe kaluheka kikese. ³Tu sadi bwabu mukusia na ata muutu kaninganiku mu kikuma ki mpasi. Saamu luzeye benuenu na twisa samu di bwabunba. ⁴Mu masonga, hatukala ye benu, tulukambi ku luyandiku na ntu mona mpasi, phe zikumi buna lweka zayila. ⁵Saamu di bwabuna, na nkukiku kuhingila, yitumu mutu mukusia ka peka tsa,ngu zi benu mu mana matadidi lukwikilu. Ngaatu he ye mpukumuni kazodi kalu hukumuni kana munki piila, mukusia kahoya na ksalu kibetu kikalu kikonda n'funu. ⁶Mana Timoté, hakakumi kwe benu, kisa tunatina tsangu zi kitoku saamu di lukwikilu lu benu ye lutonde. Phe katukembe lwe kaka ye mayubuku ma bunkete samu di betu, phe lweka zola lutu mona yaba betu phe. ⁷Mu bwabuna, ba mpangi, hakati di mpasi zi betu ye kiadi, tubakiki kikese ye ngolo kikuma ki lukwikilu lu benu. ⁸Saamu buntwene, tweka zinga na lusala bakukangama mu zina di pfumu. ⁹Saamu tweka monoko nki piila tu fwene tu heka Nzaambi motonde kikuma ki kiesi ki lweka tu heka kuntwala yandi? ¹⁰Mpipa ye mwini, ntweka sambila ye ngolu zaakulu mukusia na Nzaambi katusadisa tu mona kilunzi ki benu phe tu luyika bina bikondi mu lukwikilu lu benu. ¹¹Yambula Taata betu Nzaambi ye Yezu Kristu, kanatisa nzila betu kwe benu. ¹²Yambula Pfumu ka yedisa phe ka luheka diaka bwingi lutonde benu ye benu ye kuntwala baatu baakulu, bwosu tusalaka phe saamu di benu. ¹³Kasala bwabuna mukusia na kakumisa toto mbundu zi benu saamu lukadiku ye kifu mu busantu kuntwala Nzaambi ye taata hana ka kabuka Pfumu Yezu ye ba santu baakulu.

4

¹Kutsuka, ba mpangi, ntweka luheka kikese ye ngolu mu zina di Pfumu Yezu. Buna lulonguka kwe betu, nki piila lufwene lukala mukusia lu n'sepidisa Nzaambi; phe na lweka kangala buna bu bunkete, lusala konso ntangu mambu ma bunkete mendaka kuntwala. ²Saamu luzeye nki mawu malongi ma tu luhela munzila Pfumu yezu. ³Saamu diadi diene luzolo lu yandiene Nzaambi: kusukwama ku benu mu menga ma Yezu, mana lusadidiku kindumba. ⁴Konso muutu hakati di benu kazaya nki piila kusweka lutu lwandi mu busantu ye mu lukumu. ⁵Ludihaniku mu bizola-zola buna basalaka baatu ba bazeyoko Nzaambi. ⁶Ka muutu mosi ku kahoya bungumba to kasala n'kwenu mbi mu mambu ma. Saamu, Pfumu ka kabusa mbela mu bima bi biakulu, buna ntulukamba phe tuluzayisa kuntwala. ⁷Saamu, Nzaambi katu teloko samu di mvindu, mana samu di busantu. ⁸Hakana, wuna losa mitsiiku miami kalosiku baatu, mana Nzaambi kalosi yandi luheka mpeve santu. ⁹Saamu di lutonde kwe ba mpangi, lweku ye n'funu mukusia muutu kalusonikina samu di mambu mana, saamu Nzaambi yandiene, wu lulonga, luzolana benu ye benu. ¹⁰Ma bunkete mana lweka sala kwe ba mpangi baakulu bana bene ku Mecedoini. Mana ntweka lu longa ye kuluheka kikese, mpangi, lusala diaka bwiingi. ¹¹Phe tweka lu longa diaka mukusia luzolaka kuzinga mu ngemba, lutalaka kaka mambu menu, lusalaka ye mooku menu, buna tulukamba. ¹²Lusala bwabuna mukusia na lukangala ye luzitu luakulu kwe bana beneko mukati di lukwikilu, phe mukusia lukadiku ye nzala kima. ¹³Tuzodiku mpangi, luwa tsoni kuntwala baatu ba beka nimba, mukusia na lukadiku mu kiadi yaba bana bahika beku ye kiitu mu diambu di ntangu yi kwisa. ¹⁴Mudiambu na tweka kwikila na Nzaambi wu fwa phe futumuki, Piila mosi, Nzaambi kanata ye Yezu baakulu ba baniumba mu zina di yandi. ¹⁵Saamu tala, tweka lukamba mu ndinga Pfumu, na betu batweka zinga, phe tweka hingila kukwisa ku Pfumu Yezu, tubahiokoko bana bene ba nimba (lufwa). ¹⁶Saamu Pfumu yandiene katuka ku zulu. kakwisa ye ku yamuka (kungana), ye ndinga wanzio, ye ngoma zi Nzaambi, bana bafwa ye Kristu ba futumuka mu ntangu ntete. ¹⁷Phe betu tweka zinga, bana tusalaka, tu tombuka betu kulu munzila mwisi(tuti) mukusia twe kutana ye Pfumu mu m'pepe, hakana tukala konso ntangu ye Pfumu. ¹⁸Ludiheka ngolu benu ye benu mu ndinga yayi.

5

¹Buntwene, mu mambu ma tadidi ntangu ye tsungi, mpangi, lweku ye n'funu balusonikina mo. ²Luzeye benwenu buna bufwana na kilumbu ki Pfumu kakwisa yaba mwifi hankatika mpipa. ³Hana ba hoyo: "Ngemba ye kubatila" bwabuna kubebisama ku kwisa kwe bawu. Dikala bonso mpasi zi kubuta kwe ba maama ba kifundu. Ba hioka zoko na wukonda wa zo. ⁴Mana benu, ba mpangi, lweku mu piipa, mukusia na kilumbu kiene kiluyisila mukidiya yaba mwifi. ⁵Saamu benu kulu lwene bana ba miesi ye bana ba kilumbu. Ntweku bana ba piipa. ⁶Hakana, tunimbiku buna banimbaka baatu bahika, tu kengidila phe tu yambula mambu mambi. ⁷Saamu bana banimbaka, banimbaka ku piipa, phe bana ba lawukaka kwiti, balawuka phe ku piipa. ⁸Mana , ntweke baana ba kilumbu kimwini, tu yambula mambi; tuvuta tsibu lukwikilu ye lutonde, phe saamu di puu, kiitu ki kubika mu kilumbu kitsuka. ⁹Saamu Nzaambi katu tumoko munkabu, mana tumonga luhulusu munzila Pfumu Yezu Kristu. ¹⁰Yandi wufwa saamu di betu, mukusia na ata tweka kengidila to tweka nimba tu kala kukimosi ye yandi. ¹¹Ludihana kikese benu ye benu, buna lusala mo ntete. ¹²Ntweka lulumba, ba mpangi, bana beka sala mukati di benu phe bene ha ntandu benu muzina di Nzaambi phe ba lulongaka. ¹³Lukala ye luzitu lwingi kuntwala bawu ye lutonde kikuma ki bisalu bi bawu. Lukala ye ngemba benu ye benu. ¹⁴tweka lulonga phe ku luheka kikese, ba mpangi: luba kebisa bana beka zinga luzingu lu mbi, luhana kikese kwe bana ba huidi kikese, luhana ngolu kwe bana ba zongi, phe lulepika mbundu kwe baakulu. ¹⁵Lukeba hankatu muutu kakabusa mbi ku mbi. Mana lusalaka kaka mana mene ma bunketu ku mesu ma baatu baakulu. ¹⁶Lukalaka ye kiesi konso kilumbu. ¹⁷Lusambila luyambudiku. ¹⁸Lukabusa lukumu ye matondo kwe Nzaambi mu bima biakulu. Saamu lwaluna luzolo lu Nzaambi mu Yezu Kristu saamu di benu. ¹⁹Luzimiku mpeve santu. ²⁰Lutukuniku mambu ma bahoyi ba profeta. ²¹Mana lubalu maboti mboti ye kuyindula mambu maakulu. Lukangama mu mambu ma bunkete. ²²Lukala kiana ye mambu maakulu ma mbi.

²³Nzaambi ngemba yakulu sanisa. Yambula na mpeve yenu, moyi, ye lutu bi swekama buna bubunkete ye kuna ka kabukila Pfumu Yezu kristu. ²⁴Yandi wu lutela kahunaku, yandi sala mo. ²⁵Ba mpangi, lusamba samu di betu. ²⁶Lubaheka ba mpangi baakulu mboti ye bize di bu santu. ²⁷Yeka lulomba muzina di Pfumu lutanga n'kanda wu kuntwala ba mpangi baakulu. ²⁸Lutonde lu Pfumu Yezu Kristu lukala ye benu.

2 Thessalonians

¹Poolu, Siivin ye Timoti, ku nzoo Nzaambi Tesseloniki mu Nzaambi taata betu ye Yezu Kristu. ²Yambula ngemba ye lutonde muzina di nzaambi taata betu ye di Pfumu Yezu Kristu yi kala ye benu. ³Tufweti kabusaka konso kilumbu matonde kwe Nzaambi saamu di benu, ba mapngi. Mafweti kala bwabuna saamu lukwikilu lu benu lweka yela bwiingi, phe kuzolana benu ye benu kwe kwingi. ⁴Hakana betwetu tweka luhoyila ye lulendu mu nzoo Nzaambi yi Nzaambi. Tweka hoyila phe saamu di kulepika mbundu ye lukwikilu mu bintumba biakulu. Tweka hoyila phe kiadi kiakulu ki lweka ye mpasi zi lweka mona. ⁵Dieka songila kidimbu masonga ma Nzaambi. Tsuka yene na lumonika baatu ba fwana mu kiPfumu ki Nzaambi saamu kia lu mwenini mpasi. ⁶Nzaambi phe kabaheka mpasi bana beka luheka mpasi buntwene. ⁷Phe kaluheka kikesa, benu balwe mu kiadi yaba betu. Kasala bwo hana kalubuka Pfumu Yezu Kristu ku zulu ye wanzio mu ngolu zandi. ⁸Mu n'lemu mbau yi ngolo, ka kabusa mbela kwe baakulu ba bazeyoko Nzaambi ye batambusaku m'samu bunkete wu pfumuetu yezu. ⁹Ba mona mpasi ye ndolo yi kubebisa ku konda tsuka phe bakala kiana ye Pfumu phe n'kembu ngolu zandi. ¹⁰Kasala mo hana ka kwisa kilumbu kiene mukusia ban'kumisa kwe baatu baandi phe mukusia baakulu ba bakwikilaka kwe yandi ban'tala ban'zimbudila. Saamu lukwila mu mabu matulukambi. ¹¹Saamu di bwabuna, Tweka samba ntangu yakulu ikuma ki benu. Tweka sama mukusia na Nzaambi kalumona baatu bafwana mukutela ku kalu tedi. Tweka sambila mukusia na kalungisa ku zola mamboti ye bisalu bi lukwikilu biakulu muna ngolu zandi. ¹²Phe tweka samila mukusia na zina di Pfumu Yezu di kumisama mu nwa benu. Tweka sambila benu phe lukumisama kwe yandi, kikuma ki lutonde lu Nzaambi ye Pfumu Yezu Kristu.

2

¹Buntwene tweka lu lombamba, ba mapngi mukukwisa ku Pfumu Yezu ye kukutana ku betu ye yandi. ²Lukadiku ye mvualangana mu ngindu zi benu, mu mpeve benu, mu mahoya, to mu n'kanda wu weka monika yaba katuki kwe betu; mukusia ba luhuna na kilumbu ki Pfumu ki kumiki. ³Muutu kaluhukumuniku ata nki piila yina. Saamu kilumbu kina ki kwisoko na lu tuniku bima bi mbi ye kalubuka muutu wu konda mitsiiku, mwana wu bebisaka. ⁴Yandi busaka phe telemaka mu mambu maakulu ma Nzaambi, to makufukamina. Mu bwabuna, ka zakala mu nzoo Nzaambi phe keka hoyila yaba Nzaambi. ⁵Lweka yubukoku na yilukamba mambu ma hayikala ye benu? Buntwene luzeye nki bieka n'busila mukusia ban'songila muntangu yi fwene. ⁶Saamu maswekamu ma kukonda kulemvuka mayandiki kusalama, kaka, hene ye muutu weka kwata mukusia ka kala mulweka lu nzila. ⁷Hakana, wuna konda lemvuka mi mitsiiku ka monika, Nzaambi kan'honda mu mpema yi nwan'di. Nzaambi ka nikumuna hana kasongila kukwisa ku yandi. ⁸Kukwisa ku baatu ba konda lemvuka kusalama mungolu zi satana, ye bidimbu, ye bi mpelekese bi bungumba. ⁹Phe ye bungumba bwakulu bu konda masonga. Bima bi bikala saamu di baatu bana ba fwa, saamu ba yamboko lutonde lu masonga mukusia ba huluka. ¹⁰Kikuma kibwabuna, Nzaambi ba nete mukusala masumu mukusia na ba kwikila phe mu bungumba. ¹¹Tsuka bawu yene baba sambisa kaka baakulu, bana ba kwikiloko mu masonga, badihana mu biesi bi tsi n'toto bi bisalu bi mbi. ¹²Mana tweka hana matonde ntangu yaakulu saamu di benu ba mpangi ba tondama mu Pfumu, Saamu Nzaambi kalu sodi yaba mabundu ma ntete mu kubikisama ku santu ye peve ye lukwikilu mu masonga. ¹³Kikuma ki bwabuna kalutedila munzila m'samu bunkete saamu tu munga kipfumu ye n'kembu wu Pfumu Yezu. ¹⁴Hakana ba mapngi, lu ninganiku lusala ba kangama. lu kwata mboti malongi ma balulongi, mu ndinga betu to mu mikanda. ¹⁵Buntwene, Yambula Pfumuetu Yezu Kristu yandiene, ye Nzaambi taata wutu zolaka phe tuhekaka kikesa ki konda tsuka, ye kiitu ki bunkete mu mana makwisa mu lutonde lwandi. ¹⁶Kaluheka kikesa ye ngolu phe kazakadisa mbundu zeno mu bisalu bi mboti ye mahoya ma bunkete.

3

¹Buntwene ba mpangi, lusambila saamu di betu, mukusia na ndinga Pfumu yi yalakana phe yi kumisama ye tswalu, piila mosi phe saamu di benu. ²Lusambila mukusia Nzaambi katukatula hamoku ma ba mbeni ye baatu ba mbi, saamu baakulu beku ye lukwikilu. ³Mana Nzaambi yandiene katusadi phe katu batila mukusia tu bwiku ha moku ma ba mbeni. ⁴Ntwe ye kiitu mu Pfumu saamu di benu, na lweka sala phe lubanda sala bima bina tu lukamba. ⁵Yambula Nzaambi ka natisa mbundu zenu mu lutonde lwandi ye kukwamina kwe Kristu. ⁶Buntwene ba mpangi, tweka lukamba lukadiku kuki mosi ye ba mpangi bana bazingaka mu bima bina bikonda n'funu ye biesi bi tsi n'toto saamu mambu ma tulukambi malombaku buna. ⁷Saamu benuenu luzeye bwene ye n'funu mukusia lubaka mbandu beetu. Saamu betu hatukala ye benu tuakala zingoko yaba baatu bakonda luzitu. ⁸Phe tudidiku matongo ma muutu mankatu. Mana, tukala salaka piipa mwini mu mantata ye mpasi, mukusia tukadi kizitu saamu di benu. Keku na tusadi buna saamu tweeku ye kipfumu kuntwala benu. ⁹Mana, tusadi buna mukusia tukala mbandu yi mboti saamu di benu phe lu munga mbandu yayina. ¹⁰Hatukala ye benu, tulukamba: "Na muutu kabusa kusala, kadiku phe." ¹¹Saamu tuwidi na bahika mukati di benu beka zoloku kusala. Beka saloko, Mana bene baatu bakond kitsweki basimbaka biakulu. ¹²Saamu di baatu ba bwabuna, tweka

ba heka milongi mu zina di Pfumu mukusia na basala ye ngemba yaakulu phe ba dia matongu mana ma bawene.¹³ Mana benu, ba mpangi, lu lembiku mukusala mambu ma masonga.¹⁴ Na muutu kaa lemvukiku mu mahoya ma betu ma mene mu n'kanda wu, lukadiku ye yandi phe lusanganiku mukusia kawa tsoni.¹⁵ Lumongi yaba mbeni, mana lun'kebisa bwosu mpangi.¹⁶ Nzaambi yandiene ka luheka ngemba yandi mu ntangu yaakulu phe mu bima biakulu. Kakala ye benu kulu.¹⁷ Mene Poolu yi luhele mboti, mooku ma menene bwosu yeka sonika mu mikanda miakulu.¹⁸ Yambula lutonde lu Pfumuetu Yezu Kristu lukala ye benu kuulu.

1 Timothy

1

¹Poolu, nsaadi Yezu Klistu, mu masonama ma Nzaambi Pfumu ngulusi ye Yezu Klistu kiitu ki beetu, ²Kwe ngeyi timoté mwaana mu lukwikilu: Nzaambi kaku fwa n'keenda, ngeemba taata ye Yezu Klistu pfumuetu.³ Buna yiku kambiki wu saala ha nkeele mukukatuka samu yenda ku Mecedoinie, saala ha Ephese samu wubakamba batu bahika balongiku malongi mahika. ⁴ba haaniku maatu ku binkungu ye ba luyaandiku bakonda tsuka. biima bi buna bisala kuyumana ha mpalasi ku nata kisaalu ki Nzaambi kuntwaala mu kaati di lukwikilu.⁵ Buntweene tsuka mi tsiiku yene zoola diidi tuka kumbundu yi kaseema, ye kusukisama ku mbundu ye lukwikilu lu masonga. ⁶Baatu bahiika ba bebisa kiina baakana samu di zi ndiinga zi konda m'funu. ⁷Bazodi bakuma balongi ba mitsiiku, kaasi beka zayako maambu mabeka hoyo to mabeka bula lutsotso. ⁸Mana tuzeye mitsiiku mikala bunkete na lweka sadila mio buna bubunkeete.⁹ Kaasi tuzeye na mi tsiiku mi salamoko samu di muutu wu masonga, mana samu di baatu ba kolama, baatu ba masumu ye bingumba baaba sambilaku ban'zeyeko Nzaambi. Mi salama samu di baatu bahondaka ba taata ye ba maama ba bawu, ye ba hoondi bahika, ¹⁰Saamu di ba nduumba, ye baana ba nimbisa kwenu zi bawu, ye baana bakumisaka ba kwenu ba boyi, bingumba, bana bahoyaku masongo mudiambu di bakwenu, ¹¹mi tsiiku mi miene mu nziila tsaangu zi bunkeete zi nzaambi samu di miawu bankumisiki pfumu.¹² m'peene matondo ku Yezu Klistu pfumu betu. samu ka pheele kikesa, ka mbweene wuku kangama ye ndiinga Nzaambi phe n'kotisi mikisalu ki Nzaambi. ¹³Yii kaala mutu bungumba wukonda zola ziina di Nzaambi, muutu bintumba. Kaasi Nzaambi mfwiidi n'keenda samu maakulu mayisa di kukonda kuzaya ye kipaakanu. ¹⁴Kaasi, ngoolu zi pfumu Nzaambi zi hiokakani mu lukwikilu ye zola mu Yezu Klistu.¹⁵ Tsaangu zii ze masoonga lu ntambusila, na yezu-Klistu kiisa mu nsi saamu ka bikisa baatu ba masumu. meene yii kaala kuyhioka bawu. ¹⁶Kaasi, Nzaambi mfwididi n'keenda mukushia na mukati di meene, wuna pioki muku toka, Yezu Klistu kasongila kukasa ku mbundu. kasadi buna neeti piila yiku sala kwe baatu baakulu bana ba kwikila kwe yaandi samu di luziingu lukonda tsuka. ¹⁷buntweene kwe Pfumu zi mvula, wukonda fwa, wu moni kaku, Nzaambi mosi, kabaka lukumu ye n'kembu samu di mvula ye mvula. Bwabuna.¹⁸ Tsiidi mi tsiiku mi ku ntwaala ngeyi Timoté, mwana mene. Yeka sala mambu ma buna masona tuuka ntama samu di ngeyi mukushia na wuyandika bintumba bimbote. ¹⁹Sala bwabuna mukushia na wumonga lukwikilu ye (conscience). Baatu bahiika ba losa mambu ma phe ba sadi kisita mu lukwikilu lu bawu. ²⁰baabana ba Hymenée ye Alexandre ba yihana ku moku ma satana mukushia ba balonga bayambula kutukuna ziina di nzaambi.

2 ¹Yeeka kulonga, mukuyandika maambu maakulu, samu wu loomba, sambila, sambila samu di baatu bahika, lomba ma mambote samu di baatu baakulu, ²Samu di ba Pfumu ba luytaalu ye bana ba hika, mukushia na tuzinga luzingu lu bunkete ye ngeemba muna masonga maakulu ³Bwabuna bwe kitoko kuntwala Nzaambi Ngulusi betu. ⁴Yaandi kazodi baatu baakulu ba huluka ye bazaya masonga ma Nzaambi. ⁵N'twene kaka ye Pfumu Nzaambi mosi, ye mbaaku mosi wutusangi betu kulu ye Nzambi, Yezu Klistu, ⁶Yaandi wudihana yandiene difuti pfuka samu di betu kulu, taala masonga ma mmisa mun antanguandi. ⁷Taala kikuma ki nkumini mene nsadi phe n'longi. Yeka hoyo masonga puuniku. ye n'longi wu bampakanu mu lukwikilu ye masonga.⁸ Mene nzoodi baatu ba sambilaka konso humabatombulaka moku makieleka; ba kaadiku ye nkabu to ngiindu zi mbi. ⁹Nzodi ba nkeeto ba vuataka mu piila yi bunkeete, ye luzitu phe kudi keba yandiene. Badisiku bima bi ntaalu, ni kukasa tsuki, ni mileele mi hioki ntaalu; ¹⁰Kaasi ba vuataka bun akafweti vuata n'keeto wu weka dihaana ye masonga mi bisaalu bi bunkeete. ¹¹N'keeto ka fweti longuka muku konda kushia maazu muntangu yi malongi phe ye kudikumuna. ¹²Mpenoko n'swa ku muutu n'keeto kalonga malongi to ka monga kipfumu ku n'twala yakala, kasi kafeti zakala wukonda mazu. ¹³Samu adamu wusalami wu n'teete ku manima Eva wisalanda. ¹⁴Samu keeku Adamu kahuni nioka, kaasi n'keeto wuhunuki phe bebisi mi tsiiku. ¹⁵Haakana, ka huluka samu kene ye baana, na kadi kubika mu lukwikilu, mu lutondo ye busantu mu ngiindu zi kaseme.

3 ¹Ndiinga yi yene yi kukwila: Na muutu keke zola ka kuma Pfumu wumbuta mukisalu ki Nzaambi, kazodi kisaalu ki mbuta. ²Haakana kafweti kaala muutu wukonda disumu, ye bikalulu bi bunkeete. Kafweti kaala ye n'keeto mosi. Kafweti kala ye lutondo, wubwisa mbundu. Phe kazaya kulonga. ³Kakadiku muutu kunwa malafu, m'buulu, kaasi kakala muutu ngemba, kiesi phe kakadiku lukusu. ⁴Ka fweti zaya kunatisa kandadiandi, phe baana bandibefweti m'lemvukilaka ye luzitu. Mudiambu na muutu kazeyeko kunatisa nzuandi, nkii piila kazaya kunatisa nzoo Nzaambi. ⁵Ka kadiku muutu wubaludi mbundu wumpa, na lowa lulendu lu naata mu nzila satana. ⁶Tomina baatu ba kunzila bahoyila diambu du bunkeete, samu kabwiku mutsoni ye mi tambu mi satana. ⁷Badiacona phe bafweti kala ba fwaana, ba kadiku baatu ba nziila zole, kanwiku malafu, kuyhiokakana to lukusu. ⁸Masonga ma lukwikilu ka fweti baatila mo ye kusukisama ku mbundu yi kasema. ⁹Ba feweti bazaya na beku ye maambu ma mbi, kunima bayandiki kunsadila Nzaambi. ¹⁰Ba nkeetu phe piila mosi, ba fweti kala ba fwana. Bakadiku ye ndinga mbi, bakala baatu ba lembisa mbundu phe ba kangama mu

mambu maakulu. ¹²Ba Diakona phe ba fweti kala yakala di n'keeto mosi. Ba fweti zaya kunatisa baana ba bawu ye ma kaanda ma bawu. ¹³Saamu bana basadidi bubu nkeete, ba mongi kipfumu ki luzitu mu lukwikilu lu Yezu Klistu. ¹⁴Yikusuniki mambu ma, yeka zola yisa kuna we ngeyi. ¹⁵Na yisiku tswalu, yikusuniki mukushia wuzaya nkii piila fwene wukala mu kaanda di Nzaambi, diene Nzoo Nzaambi moyi, n'tii wusimbi masonga. ¹⁶Tufweneko tubusa na masonga malubuki mukukangama me ma mbuta: "Lubuki muki n'suni, bikisami mu mpeve santu, ba mwene ba wanzio, longi mu ma haata, ba kwikidi mu tsii yakulu, tombuki mu nkeembu."

4

¹Kaasi, mpeve ye kahoya muntaangu tsuka, baatu bahika ba yambula lukwikilu samu badihaana mu mpeve zi bungumba ye malongi ma satana, ²Mukudisweka bikalulu kaasi mbundu bawene yeka zaya. ³Badibusila mukudia bima bikasala Nzaambi mukushia tudia bio ye ngoolu zi yaandi muna kati di baatu ba lukwikilu baaba zeya masonga. ⁴Saamu biakulu bikasala Nzaambi binene kitoko, heeku kima ki dia ya kukabusa matondo tu fwene tu losa, ⁵saamu biakulu biene bisambula mu ndinga Nzaambi ye bisambu. ⁶Na wekia longa bima biabi kwe ba mpangi, kala n'sadi mboti wu Yezu Klistu, disami mu nginga yi lukwikilu phe ku malongi ma mboti ma wulanda. ⁷Kaasi loosa bi nkungu bi bazola ba nkeetu ba nuna, kaasi sala wukangama mukisalu ki Nzaambi. ⁸Saamu bisalu bilutu bieku mfunu, Kaasi kukangama muku zola Nzaambi kuhioki mfunu mu biakulu, kwene kukala ye bilaka saamu di luzingu lu buntwene ye lu lukwisa kuntwala. ⁹Tsaangu zi ze zi masonga phe zi fwene muku wa zo. ¹⁰Samu di zawu tuku nwani ye ngolu zakulu, saamu tusidi kiitu kwe Nzaambi moyi, yaandi ngulusi wu baatu baakulu, ntete-ntete ku bana ba kwikiila. ¹¹Hoyaka mambu ma phe longaka mo. ¹²Muutu kahoyiku mambi muki jeune ki ngeyi, kaasi, kala mbaandu samu di bana bakwikilaka, mu ndinga, ye mukuzakala, mu lutondo ye mu lukwikilu lu masonga. ¹³Tii yekuna yikwisila, dihana mukutanga, muku teya ti kulonga. ¹⁴Bebisiki kaabu didie kwe ngeyi di bakuheka mu mana mahoyama kwe ba profeta ye maaku mabakusidi kwe ba mbuta. ¹⁵Dihana mu bima bi, saala wukangama, saamu bisalu bi ngeyi bi monika kwe baatu bakulu. ¹⁶Di taala buna bubu nkete ngeyene ye malongi maaku, dikubika mu mambu ma saamu wu dibikisa ngeyene ye baatu babeka kuwila.

5

¹Nganiniku ba taata ba nuna. Kaasi ba longa neeti ke taata. Ba longa phe ba ngunza baba yakala neeti ba mpangi. ²Longa ba maama ba bena ye mvula ziingi neeti ba maama, ba ngunza baba nketo neeti ba mpangi baba nkeeto. ³Haana luzitu kwe ba fwiidi baba nkeeto, bena nkatika bawu. ⁴Kaasi na m'fwidi keye baana phe ba tekulu ban'heeka lukumu ye luzitu nteete mukati di kikanda. lu haana luzitu kwe bana balubuta saamu Nzaambi kazola bwabuna. ⁵Nkaatika m'fwidi kakala yandiene. Kasia kitu kwe Nzaambi. mpipa to mwini mu bisambu ye kudila kwe Nzaambi. ⁶Mana wuna zingila biesi kene ata kakwe zingi. ⁷Bakamba bima bi saamu bakala baba hoyidiku mambu mambi. ⁸Na muutu ka kipaku to keku ye lutondo ye ba mpangi bandi nteete-nteete baba kikanda kiandi, keeku ye lukwikilu, ke kuyhioka baatu baba sambilaku. ⁹Saamu nkeeto ban'tambusa na m'fwidi mvula zi yaandi zi kadiku kunima makumi ma sambanu phe wukaala n'keeto muutu. ¹⁰Kafweti zayana mubisalu biandi bibunkeete, ata bisalu bimbandu neeti kukipa baana, kuyamba baatu, kusukula maalul ma baatu ba kwikila, kuhaana malongi kwe baatu bana bene mukiadi phe kudihana mu bisaalu bi bunkeete. ¹¹Kaasi ba fwiidi ba bangunza, buusa kuba monga mu ndonga ba fwiidi saamu na badiheene mu biesi bi luutu ha mpalasi Yezu, Bawa nzaala kukwela. ¹²Hakana, basambisama saamu ba beebisi bilashi bi basadi nteete. ¹³Badihana mukukonda kima kikusala ye tsaka zi konda m'funu. keeku bwabuna kaka ba kwenda nzoo ye nzoo phe ba kuma bihoya- hoya mu maambu mambi samu bakukisa luzolo lu bawu. Bazola bima bina ba fweneko bahoya. ¹⁴Mubwabuna nzoodi ba ngunza ba bankeeto ba kwela, ba buta baana, ba natisa nzoo mukusha mbeeni ba bakiku ntangu yikutu kamba na tusadi mambi mambi. ¹⁵Saamu bahika ba baluka balanda satana. ¹⁶Na konso n'keeto wu kwikila kene ye ba fwidi, kaba sadisaka saamu Nzoo Nzaambi kakadiku ye ziitu diingi phe ka sadisa nkatika ba fwiidi. ¹⁷Ba mbuta bana ba natisaka kitoko bakala bafwaana mukusha ba baka lukumu mbala zoole, nteete-nteete bana ba longaka ndinga Nzaambi. ¹⁸Saamu masonama mahoyi: "Fwenoko wunkasa ngombi n'wa na keeka bebisa bima" phe muutu kisaalu kabakaka lufutu lwandi. ¹⁹Yambiku mifundu muzina diba mbuta dibundu na bamoni-maambu bakumiku bole to bataatu. ²⁰Bayamba baatu bamasumu kuntwala bima biakulu, saamu bana bahika ba baanga. ²¹Yiiku kambi kuntwala Nzaambi ye Yezu Klistu phe kuntwala ba wanzio ba solama mukusha wusweka mitsiku katudiku kima, phe sadiku kima mikimpangi. ²²Mpambudi muutu. Kotiku mu masumu ma muutu hiika. Kaala ye bu satu bwaku. ²³Nwiku maamba. na lowa, Nwaaka ndambu malafu samu di kifundu ye mwa maladi mahiika. ²⁴Masumu ma baatu bahika ma monika phe maba neete kukusambisama. ²⁵Kaasi masumu mahiika malandaka yekuna tsuuka. Piila mosi, bisalu bi bunkeete bihika bi monikaka, kaasi bihiika ba fwenoko basweka bio.

6

¹Bana bene mu misinga neeti ba boyi batalaka ba pfumu ba bawu neeti ba fweene mukubaka lukumu lwakulu. Ba fweti sala bwabubu saamu zina di Nzaambi ye malongi ba tukuni moko. ²Baboyi bana bene ye pfumu baatu baba kwikila, baba tukuniku, baba sia luzitu, saamu bene ba sambilaka; kaasi ba baheka buna bubunkeete, saamu ba pfumu baba beka sadisa mukisalu kibawu bena baatu ba kwikila phe ba tondama. longa phe hoya mambu ma. ³Neti muutu keka longa piila hiika mana keka tambusoko mitsiku, disongidila ndinga Pfumu Nzaambi Yezu Klistu. Neti katambusaku malongi mana

ma naata baatu ku lukwikilu. ⁴Muutu wuna kene lulendo phe kazeyoko kima. Phe kene muutu beela mukuyumana ye kubalula mitwa midiambu. Mahoya ma yandi mene ma bizola-zola, mu masota, kutukuna, ⁵Phe kimbeni ye baatu phe ye mpeve dikuzola mambi. Bazolaku masonga. Bayindulaka na kuzola Nzaambi kwene samu wukuma muutu mbongo. ⁶Kuzola Nzaambi ye kusepila ku mbundu kwene kima kimboti. ⁷Saamu ntwisa natako kima mu tsi n'toto, haana tukwenda tukwendo phe ye kima. ⁸Kaasi, tumona kiesi twu yangalala mu madia phe mileele bina ntwe biwu. ⁹Kaasi bana bazodi kimvwama ba bwa mu mimekanu, mu mitambu. Ba bwa mibi zola-zola bi bazoba, ki gonsa mu maakulu ma meka nata batu mu nzila zi bulu phe zi kubeba. ¹⁰Saamu kuzola ku mbongo kwe nzila yi mambi maakulu. Bahika balanda biesi bina bwa mu masumu bakuma kiana ye lukwikilu phe badibebisa bwene ye kiwayi. ¹¹Kaasi ngeyi, muutu Nzaambi, tiina bima bi sosa masonga ma Nzaambi, kuzola ndinga Nzaambi ye lutondo, lembiku, lepika mbundu. ¹²Nwana bintumba bi bunkete bi lukwikilu. Kwata luzingu lu konda tsuka lu bakutedila. Saamu di bima biabi pfunguni ye lukwikilu ha ntwala ban'moni mambu biingi kikuma ki mambu ma bunkete. ¹³Yiku sisi kumoku ma Nzaambi, yandi hana luzingu kwe bima biakulu, phe kuntwala Yezu-Klistu, yandi wuhoyi mu masonga makulu kuntwala Pilatu: ¹⁴Sweka buna bukitoko mitsiku, bwiku mu mambu mambi ye kuna ka kwisila Pfumu betu Yezu-Klistu. ¹⁵Nzaambi ka songila ku kwisa kuyandi mu ntangu mboti, Nzaambi kaku sakumuna, Pfumu wuzinga, Pfumu wuzakala ha kiiti ki kipfumu. ¹⁶Yandi konda fwa phe kazinga mu mishi miba simvbaku. Hankatu muutu humonaka phe fwene ka mona, kwe yandi lukumu ye ngolo zikonda tsuka. Bwabuna! ¹⁷Bakamba ba mvwama ba tsi yayi bakadiki lulendu, bashiku mu mbongo kitu ki bawu zi salaku kima. Kaasi ba kwikila ku Nzaambi. Yandi katuheka nkatika ki mvwama samu tu yangala kiauwu. ¹⁸Bakamba basala mamboti, bakala ba mvwama bakusala mambu ma bunkeete, bakala ye lutondo phe bazaya ku haana. ¹⁹Mu bwabuna, ba sala luyandiku lu bunkeete mu luzingu lukwisa phe ba monga luzingu lu mboti. ²⁰Timoté, batila bina bakuheka. Kala kiana ya mahoya ma buzobo makonda munzila ye kuyumana mu malongi mambi. ²¹Baatu bahika b eka hoyu mambu ma bakuma kiana ye lukwikilu. Ma mboti ma Nzaambi makala ye ngeyi.

2 Timothy

1

¹Poolu n'saadi Yezu mu luzoolo lu Nzaambi, mukilashi ki luziingu muuna Yezu Klistu, ²Timoté, mwaana meene wu yiizola: n'keenda Nzaambi, ma mbooti ye ngeemba bii kaala ye ngeyi. ³Yeeka kaabusa matoondo kwe Nzaambi wu yii saambilaka ye kusukisama ku mbuundu neeti ba nkaaka ba meene, ⁴yi yubuka piipa ye mwiini mu bisaambu bi meene. ha yii yiindula matsaanga ma ngeyi, yii zolaka yiku moona, samu yiikaala mukiesi. ⁵yii yubukaka lukwikilu lungeyi lu masoonga lukaala theete kwe n'kaaka ku Luisa, yeku maama ku Eunici. ye ye kukwikaama ku mbuundu na beenga ziinga mukaati di ngeyi. ⁶Haakana yeka kuyubukisa muklushia hu haanunina luzingu mu kaabu di Nzaambi didiene kwe ngeyi di wumongi haba kusidi mooko. ⁷saamu Nzaambi katuhekoko mpeve yiku baanga, kaasi yi kuzolana ye luziitu. ⁸wiiku nsooni muku hoyu ziina di Pfumuetu Nzaambi, ataa di poolu, koota muma mpasi ma tsaangu ziimbotti mu ngoolu zi Nzaambi. ⁹Nzaambi yaandi wutu bikisa phe wutu teedi. Kataloko bisaalu bi beetu haakatu teedi, kaasi kakukisa ngiindu zaandi muna luzolo lwaandi. Kaatu heele bima biabi mu Yezu Klistu mu luyandiku lu biima biakulu. ¹⁰bu n'tweene, luhulusu lu Nzaambi lu monani haaka lubuki ngulisi Yezu Klistu. Klistu wusidi tsuuka lufwa phe neete luzingu lukonda tsuuka mu nsaadisa tsaangu zi mbooti. ¹¹haakana, ba n'soodi yikala n'tumii ye n'loongi. ¹²Haakana yeka dikubika muku tambusa mpasi zaakulu. kaasi yeku ye nsooni; saamu nzeye kwe na yikwikila. Nzeye ke ye ngoolo zi kusweka bina yi heeka tii kuna kilumbu kiene. ¹³Sweeka ye lukwikilu lwakula zoola didiene kwe ye Yezu Klistu samu yaandi mbaandu yi tsaangu zi kangaama zina widi kwe meene. ¹⁴Mi tsiiku mi kitooko mi kaku heele Nzaambi, sweka mio muna tsadisa mpeve saantu yi yoizinga ye beetu. ¹⁵baakulu baaba zeinga ku nsi mpuutu ba ntiini. Mukati dibawu Phygelle ye Hermogene. ¹⁶Nzaambi keka ba fwila n'keenda kuna nzoo onesiphore; saamu kapeka konso ntaangu kikesa phe kawiidiku nsooni zi tshieene. ¹⁷kaasi ntaangu kakala ku Rooma kaa tsosi ye luleendo phe kambwene. ¹⁸Nzaambi ka m'fwa n'keenda mukilumbu kiene, ye zeye nkimpila kansaadisa ku Ephesi.

2

¹Ngeyi mwana na meene kaala ngolo muna grace du Yezu Klistu. ²kasi widiki kunwa meene ha ntwala baatu baakulu, twu ba heele ku mooko ma baatu baaba kaangama ye Nzaambi, baaba kaala ye kikesa kikuloonga kwe baatu bahiika. Neeti kimpumbulu ki ngoolo ki Yezu Klistu, niokami ye meene. ⁴Ha nkaatu kimpumbulu kimosi sala kisaalu mana katalaka dihika biesi biluzingu, naka kazoodi kan'sepidisa pfumuandi. ⁵Piila mosi, hankaatu zuwela (joueur) fwene ka nunga na kalendeko mitsiiku. ⁶nsaadi bilaanga wuna saala bwingi, kakala muutu n'teete muku monga lufutu lukisalu kiaandi. ⁷Yindula mbooti-mboti mu maambu ma yikukambi, Pfumu Nzaambi kasku sadisa mukushia na wuzaya. ⁸Yubuka yezu Klistu, yaandi wu ukulumuki mu kikaanda ki Davidi, kafutumuki mu lufwa, buna masonama mu tsaangu zimboti, ⁹Samu di mawu yeeka mona mpaasi tii bankasi zi tshieene (enchaîné). ¹⁰yeka dikubika saamu di baana ba solama, mukushia balemvuka mu luhulusu lu Yezu Klistu, ye n'keemba ukonda tsuuka. ¹¹Taala ndinga yi: "na tu fwa ye tyaandi, tu ziinga phe ye yaandi. ¹²na tu kaangama, tu yaala ye yaandi. kasi na tu buusa, yaandi phe kaatu buusa. ¹³na tu kaangamiku ye yaandi, yaandi kene kaka ye beetu ukangama, samu kafweneko kadi buusa yaandi." ¹⁴Bayukisa konso n'taangu maambu ma. ba kebisa ku n'twaala Nzaambi de yumaniku samu di bisoono, samu maku m'funu, na loo bebisa baatu ba beka wa. ¹⁵Saala ki kesa mukushia utambusaama ku n'twaala Nzaambi, neeti n'saadi wukonda wa nsoloni kasi keke hoyu masoonga. ¹⁶Kaala

kiana ye ndiinga zi baatu ba nsi n'tooto, zi naataka kaka kiana ye nzaambi. ¹⁷ndiinga zi bawu ze neeti biima bibi vundaka. ¹⁸Beene baatu baaba tiina ku kiaana ye masoonga ma Nzaambi, ba hoyaka na lufutumuku lusalama, bakwe beebisi lukwikilu lu bakweno. ¹⁹Haakana, kutunga ku ngoolo kukalaka kuku Nzaambi. Basonika bwabu: "Pfumu kazaya baatu baandi", Koonso mutu wuna hoya na m'zeeye Nzaambi kafeti buusa maambu ma mbi." ²⁰Mu nzoo mutu mboongo mukalaku kaka malonga ma woolu ye bibende, ma maafu phe maakalaka; samu mahiika samu di ma feeti mahiika phe loo. ²¹Haakana, na muutu yambu masumu, kakuuma diloonga di ntaalu mu nzoo pfumu, kakala m'funu mukonso kisaalu. ²²Tiina bizola-zola bi ba nguunza, laanda nziila yi massonga, lukwikilu, kuzolana, ngeemba ye baana ba n'soosa Nzaambi ye mbundu yi kasema. ²³Kaasi loosa bi yhiula-yhiula bi baatu bakonda nduuka, saamu bi naataka ku yumana. ²⁴Nsaadi Nzaambi kayumanaku; kaasi kakala mutu ubazola baatu baakulu, wu fwene kalonga ye kubwisa mbundu. ²⁵Kalongaka baaba m'zoolaku ye kudi kulumuna. Nzaambi fweene kaba saadisa mukushia ba balula mbundu phe bazaya masoonga. ²⁶Bafweene ba kumi baatu ba mpa, phe bakatuki mu mitambu mi sataana, mimi bakwata.

3

¹Kaasi siimba bwabu: mu biilubu bi tsuka hakala ya ntaangu zi mbi. ²baatu bakala lukusu, ba zoola mboongo, luleendu, baaba lemvukiloko ba taata, ³bazolanaku bawu ye bawu, ba yukutoko, kukolama, ⁴bazoola biesi bi n'si tooto kuyhuoka Nzambi. ⁵Baabanda monika neeti ba nsaadi mamboti, kaasi ba wuusa ngoolo zi Nzaambi. kaala kiana ye baatu ba bwabuna. ⁶Saamu munakati di bawu badikotisaka mu makaanda ma baatu phe ba bakweete ba nkeeto ba koonda nduka. bene banketo ba baasa ye masumu ba hunana mu biesi. ⁷Ba longuka konso kilumbu, kaasi ba kumweku muku zaya masoonga. ⁸Piila mosi mu ntaangu nkuulu Jannes ye Jambres bakala n'zoolaku Moyize, piila mosi ye ba loongi ba mbi ba zoolaku masoonga. ba beba mu ngiindu zi bawu beeku ye m'funu mu lukwikilu. ⁹ba kwendoku kiana, saamu kilawu kibawu kimonika kwe baatu baakulu, neeti kii baatu baaba. ¹⁰Kaasi samu dii ngeyi, leende malongi ma mene, piila yii zakadila, lukwikilu, ngoolo zi meene, Zoola di meene, kubwisa mbundu, ¹¹Buna ba ndwanisaka, mpaasi, maana ma ngisila kuna Antioche, kuna Icone, ye kuna Lystre. Nkubikami mu mimekanu miakulu. Kaasi Nzaambi keeka mbikisa. ¹²Saamu bana bazodi ba ziinga luzingu lu luzolo lu Nzaambi baaba nwanisa. ¹³Kaasi baatu ba mbi ye bingumba basumusa baatu bahika, bawene phe baatu ba masumu. ¹⁴Ngeyii, kaangama mu maambu mana wu longuka phe wu kwikila. zeye nawu kulonga. ¹⁵Yandi wukaala mwaana nkeeku wu zeeye mikaanda misantu, bi kukumisa ngaangu saamu di luhulusu di lukwikilu mu Yezu Klistu. ¹⁶Masoonama maakulu matuka kwa nzaambi mu nziila mpeve saantu. phe meenee kitooko mu loonga, saamu diku baalula mbundu, ku yidika bikalulu, ye ku tangisa mu masoonga. ¹⁷Mukushiana n'saadi Nzaambi kakala ye mazaya mafwana samu diki saalu ki Nzaambi.

4

¹Yeeka haana mi tsiiku mi ha mesu ma baatu baakulu, kuntwala Nzaambi ye Yezu klistu, yaandi sambisa ba ziinga ye baaba ba fwa, phe samu du kukwisa ku yaandi ye kipfumu ki yaandi: ²teeya ngiinga. dihaana konso ntaangu. ba nganina, Ba bambula mbundu ye kubwisa mbundu phe mu maloongi. ³Saamu ntaangu yi kwisa yi bakala di kubikoko baatu mu masonama ama saantu. maana, baabanda soosa ba longi baaba longa mambu mamakukani ye bizola-zola bi bawu. ba haana ndola mu maatu ma bawu. Maatu ma bawu mawoku masoonga, ba ⁴dihaana mu mateya mabungumba. ⁵Kaasi ngeyi, sadiku maambu mambi maakulu; dikubika mu mimekanu, saala kisaalu kikuteya, sala kio buna bubunkeete. ⁶Saamu yidi heene kimakulu. ntaangu yi feti kweenda yiisi. ⁷Ndweene bintumba bi mbooti; mbanisi buntweene, nkaangami ye lukwikilu. ⁸Puu yii masonga yi kipfumu ba yidiki samu di meene, puu yii masonga yiina kapheka pfumu wu saambisa ye masoonga mukilumbu kiene. keeku me buhiika, kaasi baakulu baaba sepiidi ye kukwisa ku yaandi. ⁹Saala tswalu wisa mbona. ¹⁰Saamu Demasi saa ndosaka, zoodi biima bi ntaangu yayi weele ku Thessalonique. Crescens yaandi weele ku Galatie, phe Tite ku Dalmatie. ¹¹Kaaka Luka wee ye meene. Iwiisa ye Malaku, saamu ye ye yemfunu yaandi mu kisaalu. ¹²Tishiki yii n'tumi ku Ephese. ¹³Mileele mi tsiisiki ku Troas ku nzoo Carpus, za naata mio haana kwisa, ye miikanda, lalaniku kikeete ki ndiinga Nzaambi. ¹⁴Alexandre nsaadi biibende ka tsaadi maambu mambi mingii. Pfumu kaheeka mukiteso ki bisalu biandi. ¹⁵Lu kipiiku, saamu kazolaku ndiinga Nzaambi. ¹⁶muku nwanima ku mene ku n'teete, ata muutu mosi kisoko, kaasi baakulu ba ndoosi. Nzaambi kaba lolula. ¹⁷Kaasi Pfumu kakala ye meene phe kikesa, saamu munzila meene mateya makukisama, ba paani baakulu ba wa. p'hulukii kunwa n'taambu. ¹⁸Pfumu Nzaambi ka mbikisi mu bisaalu bi mbii biakulu phe ka p'hululka samu du kimfumu kiandi ki zulu. Kwe yaandi n'keemba mvula ye mvula. Bwabuna ¹⁹Mbooti Priscille ye Aquilas, ye n'keeto Onesiphore. ²⁰Eraste seele ku corinthe, maana Trophime kasele wubeela ku Milet. ²¹Saala tsualu wisa kuntwala mbaangala. Eubulus kaku hiitiki mbooti, Pudens, Linus, Claude, ye ba mpaangi bana bahikka bakulu bakuhiitiki mbooti phe. ²²Pfumu Nzaambi kakala ye ngeyi. Bwabuna

Titus

¹Poolo, nsadi Nzaambi, phe ntumi Yezu Kristu mu lukwikilu lubana kasola Nzaambi ye kuzaya masonga munzila ku lemvuka ye luzitu mu mambu ma Nzaambi. ²Diaka zakala mu kukwamina ku luzingu lu mvula ye mvula lu Nzaambi, saamu kukwamina ku hunaku, kilashi kahana yandi ntangu zi ntama. ³Muna ntanguandi, kamonisi ndinga yandi muku longa ku ka mpeka mukusia hi tendulaka. Yi nkasala dio mu mitsiiku mi Nzaambi nguli wetu. ⁴Kwe Tite, nkatika mwana mu lukwikilu lu kimvuka. Lutonde ye ngema mu zina di Nzaambi taata ye Yezu Kristu ngulietu. ⁵Mu bwabuna, yikusisi

bonso kizuki ki nkoku mbakala, mukusia na wusa sia ndonga mu bima biaakulu bi bihueku phe wu sola ba mbuta muna konso mavula (ville) mukulanda mitsiiku.⁶Mbuta di bundu kafweti kala yakala di n'ketu mosi phe bafweneku ban'wila diambu dimbi, kakala phe ye bana babene ye luzitu ye basambilaka.⁷Bwe ye mfunu phe Eveke yandi kene yaba mutu wu sweka kimvuama ki Nzaambi, kafweti kala muutu masonga. Kakadiku lulendu, nkabu, kadi haniku mu malafu, keku phe mavuanga, kakadiku lukusu.⁸Kafweti kala muutu wu yambaka baatu, nduku bima bibunkete.⁹Kafweti kala masonga, wukangama mu ndunga Nzaambi buna bamlongilayo, mukusia kazaya kyheka bakwenu kikesa ye malongi ma mboti ye kusongisa bana beka zoloko kuwa malongi.¹⁰Saamu hene ye baatu ba n'bulu, hanakati di bana be bakuyotusa. Ma hoya ma bawu makonda kima mukati meku n'funu. Bakwe nati baatu munzila zimbi.¹¹Bwa m'funu tuba kwata. Baka longa mana ba fweneko ba longa kikuma kin'luta bawu wutsoni phe beka kotisa mvualangana mu makanda maakulu.¹²Mosi mukati di bawu, muutu ngangu kahoyi: "Cretois ntangu yakulu bungiumba, mbisi mbi phe kene kihonsa, kifundu kiyandi kisalaku."¹³M'monimambu wu kahoyi masonga, hakana banganina mukusia na bakala ye lukwikilu lu masonga phe lu busantu.¹⁴Luhaniku matu ma benu mukuwa binkungu bi yudasi to ku mitsiiku mi baatu mi miaku munzila masonga.¹⁵Saamu di bana bene ba mboti, biakulu biene bi bunkete; kaasi heku ye kima ki kitoko kwe bana bene ye mvindu (souillés).¹⁶Beka sala ksalu ki kuzaya Nzaambi, kaasi bisalu bi bawu biene bihika. Batumakanaku phe beku beku kitoko ku mesu ma Nzaambi mukusia basala bisalu bi bunkete.

2 ¹Kaasi ngeye, hoya mana mea masonama mu mitsiiku. ²Ba mbuta ba fweti kala ba lepama, luzitu, ngindu zi mboti zi kukisama mu lukwikilu, mu lutondo ye mu kukwamina.³Piila mosi, banketo ba banunii, bafweti kala banketo ba luzitu, keku na badikatula luzitu, mu mambu mambi. Bafweneko badihana mukunwa malafu mama lawusaka. balongaka mambu mana ma kitoko; ⁴Ntete-ntete mana ma tadidi kulonga banketu ba bangunza mukusia bazola bayakala ba bawu ye bana ba bawu. ⁵Bafweti balonga bakala mpelu-mpelu, bazaya kusala ksalu ki nzoo zibawu, babalemvukilaka bayakala ba bawu. bafweti sala bima bi mukusia na ndinga Nzaambi batukuni yoko.⁶Piila mosi, bfweti bahekaka ba ngunza kikesa mukusia ba yindulaka mambu mana ma bunkete. ⁷Mu bwakulu, lukala mbandu zi bunkete mu bisalu, phe naweka longa kala masonga phe buna bufwene. ⁸longa m'samu kitoko wu bu santu mukusia na wuna telamina m'samu wuna kawa toni, samu keku ye kina kahoya kimbi muzina di betu.⁹Ba boyi balemvukila ba pfumu zi bawu mu mambu maakulu. bafeti baheka kiese kaasi keku kuyumana ye bawu. ¹⁰Bakadiku bifi. Kaasi, bafweti songila lukwikilu lu mboti, mukusia na mu maakulu bahana lukumu mu malongi ma betu samu di Nzaambi ngulisi'etu.¹¹Saamu lutonde lu Nzaambi, lweka monana kwe mutu wakulu. ¹²Lweka tu longa mukusia tu busa masumu ye kuzola ku tsi n'toto. Lweka tulonga tu zinga mu piila yi kitoko, maasonga phe ye luzitu mu mvula zazi. ¹³Saamu tweeka hingila tumonga kukwamina ku lusakumunu, kulubuka ku lukumu ku Nzaambi betu phe nguli Yezu Kristu.¹⁴Yezu kadihana yandiene saamu di betu mukusia katusumba mu mvita phe ka kumisa biakulu bi kasema samu di yandiene, baatu ba luzolo luandi ba bakala ye nzala ku sala bisalu bi mboti.¹⁵Hoya phe hana kikesa. Songisa ye kipfumu kiakulu. Keku muutu kaku sakanina.

3 ¹Ba yubukisa ba wilaka ba pfumu ye ba ntwadisi, ba balemvukilaka, bakala ye mbundu kusala bisalu bi bunkete ntangu yakulu. ²Bayubukisa ba tukuniku muutu, ba yumaniku, lukala ye luzitu benu ye benu, ludi kulumuna ku ntwala baatu baalkumlu.³Saamu betu phe, ntete tukala waku phe tukala lemvukaku. Tukala baatu ba masumu phe kudihana mu nzala zi lutu. Tuzinga mukati di bizola-zola ye mambu mambi. Tukaloko kitoko ku mesu ma Nzaambi phe kimbeni betu ye betu.⁴Kaasi, hamisa lubuka mamboti ye lutonde lu nzaambi nguli betu saamu di baatu. Tu ⁵bikisi, keku kikuma kibisalu bi masonga bi tu sala, kaasi mukenda yandi. Katu bikisi mu nzila kubotika ye kuhanununa ku mpeve santu.⁶Nzaambi tuhela mpeve santu kuhioka kitesu munzila Yezu kristu ngulisi'etu. ⁷kasadi buna mukusia na, samu tubikisami mu lutonde lu yandi, tu kuma basadidi kimvuama mukati di luzingu lu mvula ye mvula.⁸Tsangu zi zifwene mukusia tu tambusila zo. Yeka zola wuhoya ye kutambusa kumbunduaku mambu ma, mukusia na bana bakwikilaka kwe Nzaambi badihana mukusala bisalu bi bunkete bi kashidi kuntwala bawu. Bima biabi biene ye m'funu phe bikitoko saamu di baatu baakulu.⁹Kaasi yambula kudindama ku bilawu ye kuyandika ku baatu phe kuyumana ye kimbeni bibi tadidi mitsiiku. Biene bima bi mbi phe bikonda n'funu. ¹⁰Katula kunkala ngeyi muutu wakulu kabisaka ba kwenu hakati di benu na n'kebisu mbala yi ntete phe ye yizola. ¹¹Luzaya na muutu wu buna wulalana nzila bunkete ye keka sumuka phe kudi heka ndola yandiene.¹²Hana yin'tuma artemasi to Tishiki, sala tswalu wisa ngwana ku Nicopolisa, kwe ngindudiki yi zalakala mu tsungi mbangala yayi. ¹³Pe sala tswalu wun'hitika Zenasi, n'sadi mitsiiku wu mbuta, ye Apollosi, mukusia bakondiku kima.Baatu ba betu bafweti zaya kusala bisalu bi bunkete mukusia ba kukisa nzala zi lutu ye tswalu phe bakumiku bakonda n'luta¹⁴Baakulu ba bene ye mene baku hitiki mboti. Baheka mboti bana batuzolaka mu lukwikilu. Yambula lutonde lu Nzaambi lukala ye benu kulu.

Philemon

1

¹Pololo, mutu boloko di Yezu klistu, ye phangi Timote, kwe Fulumeni, ndukueto thu zola bwiingi ye pangi mu bisalu, ²kwe pangi wunketo Afia, kwe Adichipe, phangi beto wu kunwana, ye kuna nzo nzambi yi yene mu nzwaku, ³lusakumunu ye ngemba bi lu hekama mu nzila Nzambi tata wu beto ye di Pfumu Yezu klistu!⁴Yeeke kabusa matondo koso ntangu ku tata nzambi, yeke kulaloko mu bisambu biama, ⁵mudiambu béké nkamba phila yi lukwikilu lu we lwawu mu zina di Pfumu Yesu Klisto, ye lutondo ti ye zola ku ntuala ba saantu. ⁶Yeke n'lomba lukwikilu lwandi lukala ngolo samu di Klistu, mu ku

zayisa kwe beto phila zi mamboti zaakulu. ⁷Yi mwene kiese kiingi ye ku yangalala ku mbundu samu di lutondo lwandi, samu mû nzila ngeyi, phangi, mbundu zi ba santu zi lepama. ⁸Nkiakina, bunanana yene ye ngemba mû kati klistu mu ku tuma wu sala mana ma fwene mukusala, ⁹bu fwene mboti mu zina di lutondo yeka ku lombila bisambu, buna yene, pholo, n'nunu, phe dihika mutu boloko wu Yezu klistu. ¹⁰Yeka ku bondila bwoso mwanama, wu yi buta mu zi nzengele, Nozimi, ¹¹Wû wukukaloko m'pfunu ntangu mosi, wukumi buntwene m'pfunu, ye kwe ngeyi ye kwe mene. ¹²Yiku kabusidi yandi, ndambu luutu lu menene. ¹³Nzodi yi n'zakalasa kakala belebele ye mene, mukusia ka tsadisaka ha kizika ki ngeyi, mu ntangu yi yene mu zi nzengele kikuma ki ndinga Nzambi. ¹⁴Ntangu zaakulu yi zodiiku yi sala diambu yi konda ku kuhiula, mukusia ne di mboti di ngeyi di salamiku bwoso mu ki ngolo, mana bukala luzolo lwaaku. ¹⁵Ngatu ba m'hambudi ye ngeyi mu mwa ntangu mosi, mukusia ne lukutana yandi mu luzingu lu mvula ye mvula. ¹⁶Keko na bwoso m'hika, mana bwoso mbuta kwe m'hika, bwoso phangi wu zolama kwe mene phe bwingi-bwingi kwe ngeyi, hô mu ki n'suni hô mu pfumu. ¹⁷Na mbongaka bwoso nduku'aku, n'yamba bwoso ngiambaka. ¹⁸Na ka ku sadi ma mbi, hô lowu ka ku futa, tala mene. ¹⁹Mene pholo, yeeka sonika wô ye moko maama, yi futa, mu ku konda ku kukamba ne di futa ngeyene kwe mene. ²⁰Eh, phangi, nzodi yi monga kwe ngeyi n'luta wanduna, muna kati pfumu, lepika mbundu'ama mu zinz di kidisito. ²¹Nzeye na ndemvukilaka, nkiakina yi ku sonikini n'kanda, mu kati di ku yaba ne sala kuhioka ma yi phoyi. ²²ngidikilaaka kizika ki ku niimba, samu yeka kwikila ne yi lukumina, mu ngolo zi bisambu bi beno. ²³Epafalasi, nduku'ama wu boloko mu Yezu kidisitu yi kuhele mboti. ²⁴Kumosi ye Madiko, Adisitadika, Dema, Luka ba phangi ba mene ba kisalu ki mboti. ²⁵Ngemba pfumu'eto Yezu kidisitu yi kala ye beno!

N`kanda wu ba hebreux

¹ ¹Ntangu zikaka, Nzambi kahoyiki ku bankaka beto mu nzila ba polofeti mbala zingi pe mu pila zingi. ²Kasi mu bilumbu biabi, katuhoyisa mu nzila yi mwanandi, wu kasia bwoso wu wufweti sadila bima biakulu. Mu nzila yandi kasala pe zulu ye n'toto. ³Kene kidimbu ki nkembu Nzambi, kifwanisu ki lutu ,wandi. Ka simba bima biakulu ku kimosi mu ndingandi yi kingolo. Kunima di kusukula masumu, kazakala ku koko di kitata ki Ngongodiongo mu bifulu bi mazulu zulu. ⁴Kayika mbuta kuhioka ba wanzio pe zina dina kamonga dihioki didibawu kitoko. ⁵Samu ku nki wanzio wu kakambieku na "Wene mwana mene, lelu n'kumiki tataku?" Pe yikala mudiambu diyandi tata, yandi pe kakala mwana kwe mene. ⁶Nzambi ha kanete mwanandi ntete ha nsi n'toto, kahuyaka:" Bawanzio baakulu banzambi bafweti m'fukimina". ⁷Mamatadi bawanzio, kahoyaka: " Wuna salaka na bawanzio bakituka peve ziyandi, pe bansadi bandi bibundi bimbawu." ⁸Kasi mamatadi mwanandi, kahoyaka; "Kimfumu kingeyi, Nzambi, kiene ki mvula ye mvula. lukanu lu kikanda kiaku kiene ki masonga. ⁹Wuzodi masonga pe wubusi maamb . Hakana Nzambi, nzambiaku kakupakudila ye masi mabunkete kuhioka bapangi awukala bawu.i. ¹⁰Mu luyandiku,mfumu, wusadi mfunda holo dikunzi di n'toto. Zulu diene bima bisalami ku moko maku. ¹¹Bahua baakulu, pe banuna yabana n'lele kasi ngeyi kala kaka. ¹²Bavunga yabana wuna vungi kazaki, pe basoba bwoso busoba n'lele. Kasi ngeyi wen pe sala bwoso wene pe mvula zingeyi zihwoko zisala bwabuna. ¹³Kasi ku nki wanzio kakamba kele na; "Ze zakala ku koko dikitata dimene mukusia na bambeni baaku bakuma ku nsi kitambi kingeyi"? ¹⁴Bawanzio baakulu bene peve zizisalaka batuma zitadididlaka ba bamonga mamboti kilumbu?

2

¹Hakana ntufweti siaka matu ku matukwe wi mukusia ne ntudihuniku ku mantuwidi. ²Samu ndinga n'samu wu basamuna ku bawanzio yene yikieleka, koso wuna wubebisa nsiku holo wusidi n'twa ngolo kamongi ndolandi, ³Bwe ntufwene ntuhuluka ho ntweke landoko mama zodi luhulusu lumbuta? Kuhuluka kukubatukambi ntete kwe mfumwetu pe batambusi kwe baatu bahika babawidi yo. ⁴Nzambi pe kasongidi bio mu bidimbu, mu mitsienzi mingolo mina kaye sadi, ti muna kabu di peve santu dina kaye kabisi muna pila yi luzolo lwandi. ⁵Mudiambu Nzambi keku ku bawanzio kahele kiyeka ki mambu mana mâkwisa , mu diambu diadi ntweke hoyila buntwen. ⁶Kasi maana,hene ye mutu wuhoyila bwo kele na,"Nki pe mutu mukusia na wun'yindulaka yandi? Holo mwana mutu mukusia na wun'kipa mulutu luyandi. ⁷Wusadi mutu kunima di bawanzio, kasi wun'heka lukumu lwingi ti nkembu. ⁸Wusia bima biabi biakulu mu nsi malu mayandi. Samu kwe yandi kahana bima biabi biakulu. Heku kima kina kakonda n'heka.Mana ntumonaku dihioka na bima biakulu biene mu kiyeka kiyandi. ⁹Kasi ntumonaka na wubasala mu ntangu yinkeke kunima di ba wanzio :Yezu wu,kikuma ki pasi zandi ye lufwa lwandi, ban'yadiki ye kiesi ti n'kembu. Hakana, mu dienga di mfumu Nzambi, kayediki nsudi lufwa mudiambu di koso mutu. ¹⁰Makala makuyidika bwabuna kwe ^mfumu Nzambi na bima bi biakulu bikala mudiambu diyandi ye mwe yandi,samu bieke kalamwe yandi,pe biawu bin'ata mwana ku n'kembu. ha kan'kumisina n'atisi kibuka kunima pasi zina kamona. ¹¹Samu wuna dihanaka ti bana baheka kio batuka baakulu kuma kumosi. Hakana keku ye nsoni mu kubatela bapangi. ¹²Kahoyaka:"yitendula zina dingeyi ku bampangi bamene, yikuyimbila mu mikunga mi nkembu ha ntwala bibuka bi batu. ¹³Pe diaka: "Yi hana bwingi kinduku kiama mwe yandi" dihioka pe:Tala, n'tala yene ye bana bakapeka Nzambi." ¹⁴Hakana,mudiambu bana banzambi bakabanaka n'suni ti menga. Yezu pe kakabani bima biene ye bawu, mukusia na mu lufwa, kadiata wuna keleke ye kimfumu ki lufwa, disongidila Satana. ¹⁵Masalama bwabuna mukusia na kahulusa bakulu babakala, mu kikuma ki lufwa, bahiokisi ntangu yakulu mu kipindi. ¹⁶Samu bwabuna kaka,keku ba wanzio keke sadisa, kasi kikanda ki Balami keke kwisa sadisa. ¹⁷Hakana, bukala mfunu yandi pe kakuma bwoso bapangi bandi mukusia na kilumbu kakuma mfumu wudihana ye luzolo lwakulu ti kiadi kiakulu mu mambu ma mfumu Nzambi, pe mukusia kakumisa kieleka ndoluka yi masumu ma baatu. ¹⁸Samu Yezu yandiene kamwene pasi pe bameki, kene tikikesa ki kusadisa baba beke meka.

3

¹Hakana bapangi basantu, lwene kuntwala kabu dikitoko di mfumu. Lumongaka Yezu bwoso na, n'longi pe mfumu batambiki mu bisalu bietu. ²Kakala wulemvuka kwe Nzambi wuwu n'sola bwoso Moyiza wuwukala pe wulemvuka mu nzo Nzambi. ³Samu Yezu bamongiki ye nkembu wingi kuhioka Moyiza samu wutunga nzo kene ye lukumu lwingi kuhioka yabene nzo. ⁴Samu koso nzo yitungamaka kwe mutu, kasi bima biakulu bibiene bisalami kwe Nzambi. ⁵Ndambu mosi, Moyiza kakala wulemvuka bwoso n'sadi mu nzo Nzambi. Kakala bwoso kimbangi ki bima bibifweti kwisa mu bilumbu bikwisaka. ⁶Kasi Kristu kene mwana. mfumu wu nzo yi Nzambi. Ntwene nzwandi, ho ntukangama ku lusilu lwetu ti ku kitu kieto ki lukwikilu. ⁷Hakana, bwoso kahoyaka mpeve santu. "Lelu na wuwa ndinga yandi, ⁸Lusiku tototo mbundu zenu bwoso mu ntangu vita dibwidi mu ntangu yi bameki mu nseke yumuka. ⁹Mamama mabwidi mu ntangu yi bankaka beu babusi mambu mamene na bansongila, kasi kunima mvula makuma ya, bamwene bisalu bimene. ¹⁰Pe yimwene nkabu zingi kwe kanda diene. Yihoyaka: "Beke katuka babene ku mbundu zibawu, pe bazeyeko nzila zimene. ¹¹Hakana, yikala labaka ye nkabu zakulu na kilumbu bakotoko ku kilwembulu kimene. ¹²Lukeba bapangi, keku mutu hakati dibenu kakala ye mbundu mbi, ye mbundu yi kuyekuka mu nzila Nzambi wu moya. ¹³Hakana luhuyana benu ye benu koso kilumbu, samu buhoyana lelu mukusia na hankatu mutu hakati dibenu kakolama kabwa mu masumu. ¹⁴Mudiambu ntukuma batusalaka ti Kristu, pe na ntukwamina, ntusingakana ye kitu kiakulu yandika luyandiku ti kuna nsuka. ¹⁵Mu mambu mene buhoyana: "Lelu ho luwa ndinga yandi, lusiku tototo mbundu bwoso mu ntangu mvita." ¹⁶Na kakala wuwidi ndinga Nzambi pe mana busi yo? Keku baka lubula Moyiza ku nsi Ezipiti? ¹⁷pe na wuwidi nkabu mukati di mvula makumaya? Keku babasadi masumu, zimvumbi zibawu zibwidi mu nkati nseke ziyumuka? ¹⁸Ba kawididi nkabu na kilumbu bakotoko mu kilwembulu kiyandi, ho keku bababusandinga yandi? ¹⁹Ntweke mona na bafweneko bakota mu kilwembulu kiandi kikuma ki mambi mabawu.

4

¹Hakana, ntukeba mukusia na hankatu mosi hakati dibenu kakonda kukisa kilasi kibalusila, kikukota mu kilwembulu ki mfumu Nzambi. ²Samu ndinga yayi yi bunkete bantu samuni yo bwoso kwe bawu. Kasi, ndinga yene bamonga yoko babakaloko mu kimvuka, mu lukwikilu ti bana bakonda lemfuka. ³Mudiambu betu batukwikila, betu kaka ntukota mi kilwembulu kina, bwoso kahoya: "Bwoso yilabi bwo mu nkabu zamana, bakotoko mu kilwembulu kimene." Mana ata bwabuna, bima biandi bikasala bikukisami ku kimvuka ki nsi mvimba. ⁴Mudiambu kahoyidi kuma kumosi kikuma ki kilumbu kinsambwadi. Nzambi kalwembi kilumbu kinsambwadi mu bisalu biandi biakulu. ⁵Kahoya diaka na, bakotoko mu kilwembulu kimene. ⁶Hakana, bwoso hene ye bana bakaka baswekila bafweti kota ku kilwembu kiene, pe bwoso bana ba Izalayeke bingi bawoko n'samu bunkete bakotoko ludiambu di kukonda kulemvuka ku bawu. ⁷Nzambi kasadi dihika kilumbu kimosi kibatelaka "Lelu". Kunima bilumbu bingi, kahoyi mu nzila yi Davidi, bwoso kahoyi ntete kuntwala, "Lelu, ho luwa ndinga yandi, lukasiku mbundu. ⁸Mudiambu hoYoswe kabaheka nti kulembila, Nzambi kanka hoyiloko kilumbu kihika. ⁹Hakana, hene ye kilwembu ki posa kikiene kaka mudiambu di bana ba Nzambi. ¹⁰Sambu wu kota mu kilwembu ki Nzambi keke lwemba pe yandiene mu bisalu biandi. ¹¹Hakana ntunwanina ntwe kota ku kilwembu, mukusia habwiku mutu mu ndonga yi babakonda lemvuka. ¹²Samu ndinga Nzambi yene yimoya, yingolo, pe yene ye nsongi (menu) kuhioka diaka mbele poku yi menu ndambu ye ndambu.. Kayataka ti kukabisa moya wu ngindu ye muna bienda bingenzu bikudi ye misuni, ti buwongo. Kene ye pila yi kuzaya ngindu zi mbundu ti buna kazodi. ¹³Heku kima (kisalama) kimosi kiene kikuswama kuntwala Nzambi. Koso kima kiene nkonga pe kikukangula ku mesu ma wu ntufweti sila kisambu. ¹⁴Bwabuna sambu ntwene ye Nganga mitsiku wumbuta wu hioki Mazulu maakulu, Yezu Kristu mwana Nzambi, tukangama ye lukwikilu lwetu. ¹⁵Sambu ntweku ye Nganga mitsiku wufweneko kadila ye betu mu kulemba ku betu, mana ntwene ye mutu wu mekani mu mpila yakulu, keku ye disumu. ¹⁶Tu mpusana ye kikesa ku kiti ki kimfumu ki ngoolu mukusia na katufila nkenda mana tumona ngoolu zi kusadisa mu tangu di m'funu.

5

¹Mudiambu koso mfumu n'tambiki, basola hakati di batu, ban'sia mu kudsala mambu matadi Nzambi mu zina dibawu, mukusia na katambika makabu ti bimenga mudiambu di masumu. ²Fwene kakala fwankenda kwe babakondi zaya ye babayekuka samu yandiene kene mutu wukulemba. ³Hakana yandi pe kafweti hana bimenga mudiambu di masumu mandu bwoso kasalaka kikuma ki masumu ma baatu. ⁴Hankatu mutu fwene kamonga lukumu lukudisia yandiene bwoso mfumu ntambiki. Nkutu Nzambi kan'kambaka na, "Wene mwana mene, Lelu nkumi ta'taku" ⁵Bwoso kahoyi dihika kma kumosi na: "Wene ntambiki bimenga wu mvula ye mvula mu pila yi Melchisédek" ⁶Muntangu bilumbu bin'suni, Kristu kaheneke bisambu ti kumomba, kuyamuka kungolo pe keke dila kwe Nzambi, wuwene ye ngolo ziku n'hulusa ku lufwa. mudiambu di buna katelemi kikuma ki Nzambi, ba n'wididi. ⁷Ata kakala mwana, kalonguki kulemvuka mu mapasi makamwene. ⁸Ban'kumisi mutu wukitoko pe kisa kuma n'kwa luhulusu mudiambu di koso mutu wuna n'lemvukila. ⁹Ban'sola kwe Nzambi bwoso mfumu ntambiki mu pila ndonga yi Melchisédek. ¹⁰Ntwene ye mambu mingi mu zina di Yezu, kasi kiadi pe pasi mu kutendula mudiambu lweke zayoko diaka nswalu ma beke lukamba. ¹¹Samu mu ntangu yayi lufweti kala tuka ntama balongi, lwene diaka ye mfunu wu batu bana bakwisa lulonga diaka mambu makieleka mamatadidi ndinga Nzambi. Lwene ye mfunu midiki, keku madia mangolo. ¹²Mudiambu koso mutu wunwa kaka midiki keku wufwana mu

mambu matadi masonga ma Nzambi, samu kene mwana nkeke. ¹⁴Kasi madia mangolo mene mudiambu di bambuta.Tala babene,kikuma kikukola kubawu,nduka zibawuzizeye mambotiti mambi.

6

¹Hakana ntukatuka ku mamantete ma ndinga Kristu, ntwenenda ku nkati mambu ma nduka., ntuhiudiku diaka mambu mambu mapasi zizihioke ^ma bisalu bifwa ti ma lukwikilu mu ²Nzambi. Ata ma luyandiku lu malongi mu mamatadi kubotika, kusia ku moko, ma kufutumuka ku lufwa ye ma kusambisa ku nsuka. ³Ntusala mo diaka ho yandiene Nzambi hene n'swa. ⁴Mudiambu bufweneko busalama na bana batemuka kele, bayedika kabu di mpwena, babakala bansadi ba mpeve santu. ⁵Pe bawidi ndinga kitoko yi Nzambi ti ku mambu mangolo mamakwisa. ⁶Kasi mana babwa; hene pasi mu kubanatisa ku ndoluka. Samu ban'koma diaka babene mwana Nzambi, ban'kumisi kima kinsoni ha ntwala kibuka ki batu. ⁷Samu mafu mamanokina mvula, mabutaka miti mimfunu ku babakunaka, kamonga matondo mingi matuka kwe mfumu Nzambi. ⁸Kasi ho keke buta nsaku ye miti mina miene ye nkaya zi nsaku, kaseleu diaka wu kitoko. Nsuka ye kuna ban'yokila ku mbawu. ⁹Ata ntukwe hoyi bwabu bapangi, ntwene bakwikama na mambu ma kitoko meke luhingila ti mama tadidi luhulusu. ¹⁰Mudiambu Nzambi kene mutu masonga kafweneko kalala bisalu bienu ti lutondo lulusongilaka mu zina diyandi, mu pila yi lusadisa(luhele) babakwikilaka ti buna lweke landa kubasadisa. ¹¹Pe ntuzodi na koso mutu ha kati dibenu kakwamina ti kuna nsuka, kasongila kitesu kiandi mu kukala tikusiama na kene ye kuzola kwakulu.

¹²Ntuzodiku na lukuma ba molo, Kasi lukala babakwe landi mbandu yi babamonga kilasi ki Nzambi mudiambu di lukwikilu ti kubatalala ku mbundu. ¹³Mudiambu Nzambi ha kahene kilasi kwa Abalami, kalabi muna yandiene, samu heku wuna n'hioki yandi kafwene kalabila. ¹⁴"Kahoyaka,:" Yikusambula ntete ntete, pe yibutisa bwingi kikanda kingeyi.

¹⁵Mu pila yene, Abalami kamonga bina ban'sila kilasi mudiambu kahingidi pe bwingi. ¹⁶Samu batu balabaka mu zina di bana babahioki. Kunima di koso kuyimana , mbambu yene kidimbu kikukwamisa ku bawu. ¹⁷Ntangu kazodi Nzambi kasongila kuba kasila kilasi, na yandi kasobaku kikuma kiandi tikunanga kwandi kasiaka ti kinieminu. ¹⁸Kasadi bio ye bima biole ,bibiene na ho babudi kinieminu kiene kifneneko kinikukaku, hakana hene pasi mukusia na Nzambi kahuna, kahunaku; betu batutina ntwenenda swama,ntukala yekingolo ngolo ki kusimba ye ngolo mu kukala ti masonga makulu basia kuntwala betu. ¹⁹Ntwene ye kundima kwakuna bwoso kisengu kizitu basia mu mioya mietu, kikikotaka mukati kunima di n'lele wu finika kielo. ²⁰Yezu kakoti ha kifulu kiene bwoso mutu wuna wusa yidika nzila mudiambu dibetu, ye buna kakuma mfumu wu batambiki bimenga. mvula ye mvula mu pila yi Melchisédek.

7

¹Yandi Melchisédek; mfumu wu Salem, N'tambiki wu Nzambi nkwa mazulu, wukutana ti ²Abalami mu kukabuka kwandi pe kamongi n'sambudi,mu kukatuka kuhonda(kukeka mihoho) mi ba mfumu. Abalami kan'hele kumi di bima bi kakwete. Zina diandi di"Melichisédek" disongidila Ntotila wu masonga", pe Ntotila wu Salem", disongidila "Mfumu wu ngemba" .

³Kakala wukonda tata, wukonda mama,wukonda kiwutu holo nkaka, wukonda luyandiku holo nsuka yi luzingu. Kasi kene n'tambiki bimenga kimakulu bwoso mwana Nzambi. ⁴Buntwene, lutaleta bwe kakala wumbuta mutu wene. Nkaketu Abalami kan'hele kumi di bima bikitoko kitoko bikamongi handa benda nwani. ⁵Hakana ba bene mu kikanda ki Levi babamongi kiyeka ki kutambika bimenga, bamongi n'swa wu kumongaka n'lambu mu makanda ma batu. disongidila mi bapangi babawu bana ba Izalaye, kadiambuku ata bene kikanda ki Abalami. ⁶Kasi Melchisédek wu wukalako kiwutu ki Levi, kamongi n'lambu kwe Abalami pe kan'sambudi, wuwukala ti bilasi. ⁷Heku kima kimbi ho mutu wumbuta kan'sambula mutu wuwene mu nsi (wunkeke) kwe yandi. ⁸Mu mambu ma pila yayi, batu babafwa ba bamongaka milambu, kasi kunaka wuna mongaka n'lambu bafweti n'tala ho kene wu moya . ⁹Pila mosi na Levi wuwumongiki makabu(n'lambu), kafuti pe mu nzila Abalami. ¹⁰Mudiambu Levi kakala mu yenu di nkak'andi Abalami ha bamonani ye Melichisédek. ¹¹Buntwene, buna makwesobuki mambu mu kimfumu ki Nzambi mu pila yi makabu(mu ntangu yandi batu babahela n'siku), hakala mfunu halubuka diaka ntambiki bimenga wuhika mu pila yi Melichisédek,wubakonda tela mu pila yi ndonga yi Aoron? ¹²Mudiambu ho basoba pila yi kutambika yisoba, nsiku pe kafweti soba. ¹³Kasi mutu wuwene na bima biene bi kikanda kihika, bibiene heku mutu wusala kele kisalu kiene ki kutambika. ¹⁴Buntwene heke monika na mfumwetu kene mosi wu kikanda ki Yudas, kikolo(kikanda) kikiene na Moyiza kasonika kioko mu pila yi ba nganga Nzambi. ¹⁵Pe mantweke hoyi mene makieleka, ho hene ye n'tambiki hika zodi kakuma ha kifulu ki Melichisédek.

¹⁶N'tambiki wuna keku wu kuma n'tambiki mu pila yi nsiku wu kubutuka ku batu , kasi mu pila yi kimfumu luzingu ki bafweneko bahonda. ¹⁷Mudiambu Masonama ma santu mekehoyila bwona : "Wene n'tambiki wu kimakumu mu pila yi ndonga yi Melichisédek." ¹⁸Mudiambu nsiku wunkulu bakatula wo kikuma kakaloko ngolo pe wukonda mfunu.

¹⁹Mudiambu nsiku wene katomisoko diambu, kasi wandu wubuntwene,ntukwe n'zodiyabana keke kwe ntukumisi belebele ye Nzambi. ²⁰Kundima kwaku ku kitoko kusalamoko wu kukonda ku siila. Mana bahika bakuma batambiki bakonda kulaba(kusiila). ²¹Kasi mu mmatadidi wandu wu, Yezu;kakuma n'tambiki bimenga mu kulaba ku kalaba wu weke hoyi:" Mfumu kalabiki pe kakabukisoko diaka:" Wene n'tambiki wu mvula ye mvula. ²²Kikuma kibwabuna, Yezu wukuma n'sweki wungolo wu kinduku ki kitoko. ²³Mu nkala ,lufwa lusadiki na batambiki bakadiku ba mvula ye mvula, hakana bakumina bingi, wuna ho fwidi wuhika hingani. ²⁴Mudiambu Yezu kazinga mvula ye mvula pe kimfumu kiandi kisobaku. ²⁵Hakana, kene ye pila yi kuhulula kimakulu baakulu babakala belebele ye Nzambi mu nzila yandi kabahoyila. ²⁶Hene mboti mudiambu di betu ntukala ye mfumu ntambiki wu kieleka. keku ye masumu, wukonda kidimbu kimbi, wukabana ye bakwa masumu pe kayika wumbuta kuhioka mazulu. ²⁷Pila hika ye batambiki babakaka, keku ye mfunu wu

tambika bimenga koso kilumbu. Ntete kikuma ki masumu mayandiene, ntete mudiambu di msumu mandi ti ^mama baatu. Kasala bwu mbala mosi mu makulu ti kadihene yandiene .²⁸Hakana, nsiku kasiaka batambiki baatu babakonda ngolo, kasi ndinga yi kulaba yituki ku nsiku , yisidi mwana wu wukala wukonda mambi ti kuna nsuka n'toto.

8¹Buntwene diambu dituhoyila diene diadi: Ntwene ye mfumu ntambiki wungolo wuzakala ku koko di kitata ki kiti kiluyalu mu mazulu.²Kene nsadi mu kifulu kisantu, kiswekilu kasala mfumu, keku mutu wusala kio.³Mudiambu koso ntambiki ban'sila mudiambu di kulambula muna ntangu yene ye makabu ti bimenga. Disonga bufwene hakala ye kima ki kulambula.⁴Buntwene, ho Yezu kene ha ni n'toto,kafweneko kakala ntambiki kimakulu, ludiambu hene ye bana balambulaka milambu(makabu) mu pila yi nsiku.⁵Ba sadilaka kufwananana ti kininga ki bima bi kuzulu. Bwoso ban'kebisi Moyiza kwe Nzambi ha kasidi katunga nzo yi kuswekila yi Nzambi: "Tala,kahoya Nzambi:" Sala bima biaakulu mu pila yi bakusongila ha ntandu mongo.⁶Samu buntwene, Kristu kamongi kimfumu kingolo mudiambu kene mbaku wu kinduku kikitoko ki kasala muna bilasi biandi bikitoko.⁷Mudiambu kinduku kiaki kintete kikalako ata ye kifu kimosi, hakana keku diaka ye mfunu wu kusala kinduku kizole.⁸Hakana, mu ntangu kayisa yaba Nzambi bifu bibaatu, kahoyaka:"Lutala; bilumbu bieke filama(kahoya mfumu), yi yisala kinduku kipaa ye nzo yi Yizalaye ti yi yi Yudasi.⁹Kikalako boso kinduku ki yisala ye bankaka babawu ntangu yibasimbi mu moko mu kubalubula ku nsi Ezipiti.Mudiambu bazitisoko kinduku ki mene ye bawu, pe yikala bakipilaku diaka, kahoyaka mfumu.¹⁰"Samu talaka kinduku ki yisala buntwene ti nzo Yizalaye kunima bilumbu biabi kahoyaka mfumu."Yisia minsiku mimene mu ngindu zibawu, pe yisonika mio ti muna mbundu zibawu. Yikala Nzambi bawu pe bawu bakala baatu baama.¹¹Balongoko dihika bapangi babawu ,na "N'zeye ngeyi mfumu, mudiambu baakulu ban'zaya, yandika n'leke ti kuna bambuta hakati dibawu.¹²Yibamba kala ti kiadi kibawu ku mambu makayengu ti masumu ma babamba sala.¹³Mu kuhoya na:" Kima kipaa",kina kintete kikumi kinkulu kinduku. Pe wuna wutendula kio na kinkulu kadinga lala pe yandiene.

9

¹Buntwene, ata kinduku kiene kintete kikala pe ye minsiku miandi mu pila yi bisambu ti mesa masantu ma nsi n'toto.²Mudiambu nzo kisweku kikala kikuyidika. Suku dintete muna mukala kima kikusila minda, mesa ti mapa, batedikio kifulu kisantu.³Kunima n'lele wukabisa suku, kukala ye suku dihika batediki kifulu kisantu santu.⁴Kikala ye kifulu kiwolo kikuswekilaka mananasi ma nsunga. dikala pe nkanda wunsiku wukan'hele Nzambi Moyiza, wu wolo waakulu. Mukati, mukala ye mbasa(mbungu) yi wolo yikala ti madia ma Nzambi ti lupetu lukaala ti bana bamesa ba kinduku.⁵Hana ntandu, biteke bi wolo bikitoko kitoko bibasa hakana pila yi ntufwanikisa lowa.⁶Kunima dikuyidika bima biabi biakulu, batambiki bakotiki ku suku di di hanzila di kiswekilu kisantu mu kusala bisalu bibawu.⁷Kaka mfumu batambiki wukotiki mbala mosi muna mvula ku suku didizole, kafweti kota kwo ye menga makambikidi bimenga muddiambu diyandiene ti kikuma ki masumu makonda kukana ma batu.⁸Peve yi Nzambi isongidiki kaka kizika kisantu kikaloko kikungula sambu kiswekidi kitete kikala kaka.⁹Bwabu kukala mbandu ditangu diadi. Makabu ye milambu ditangu diadi biekowan'ko mukushia mutu tweke fukimina mungemba.¹⁰Beke dihana mubima bikudia, mu malafu, ye mambu mahika makudisukula mumpila yikudisukula.¹¹Yezu kisa yaba Mfumu wu ba N'Tambiki mu bima bi kitoku bibisa. Kahioki munzila yi mbuta phe yi kitoku yi larmoidi di disalamoko kumoku ma batu phe dieku di nsi yayi yiku sala.¹²Keku mu menga ma bankombo to ma bangombi, mana mu menga mayandiene kakoti ku suku di busantu mbala mosi samu di luzingu lwakulu phe keka batila kusumbama kubetu mu luzingu lukonda tsuka.¹³samu na menga ma bankombo ye ba ngombi, ye kumwanga n'fututu wu mwana ngombi bayoka kwe ba basumuki, ba basidi kulweka sambu di Nzambi ye kuba sukula mukin'suni,¹⁴Bwe diaka kuhioka bunkete menga ma Yezu, mu na mpeve diene yandiene kwe Nzambi wukonda disumu kafwa sambu di betu, kasukula bisalu bi betu bifwa mukusia tu sadila Nzambi moyi?¹⁵Kikuma ki bwabuna, kene mutu wuweka tu sangisa mu kuyukana kupha. Samu lufwa lwisi mukusia kalubula batu ba bakala bakwatama mu masumu, ba batelami, bamonga kilasi ki kimvuama kikonda tsuka.¹⁶Samu hana hene n'kanda kasisi mvumbi, bwene n'funu wingi lu songila lufwa lu mutu wusadi dio.¹⁷Samu n'kanda wuka sisi mvumbi kakala ye n'funu kunima lufwa lu mutu, kakala ye n'funu na mutu wun'sadi keka zinga diaka.¹⁸Hakana ata kuyukana ku ntete kusalami menga makaloko.¹⁹Samu Moyize ha kahene konso n'siku kwe batu, kamongi menga ma bana ba bangombi ye nkombo, mamba, ye miika, ye nkaya zi n'ti yandiki kuyitila muna vunga ye batu.²⁰Phe hoyi: Ma mene menga ma kuwakana kupha Nzambi katumi samu di benu.²¹Bwabuna phe kasadi yitidi menga mu ladimoidi ye mu malonga ma basadila kusalu.²²Mu mana ma tadidi mitsiku, biekulu ba semisa bio ye menga. Na heku ye menga, kuloluka kukaloko.²³bwabuna, bukala n'funu wingi bi fwanusu biakulu bi bima bi zulu ba semisa bio ye kutambika ku bibulu. Ata bwabuna, bima bi kuzulu biawene bafeti semisa bio ye lutambiku luhioki kitesu.²⁴Samu Kristu kakotoko ku suku di busantu di disalami ku moku ma batu, di fwanana ye didi bunkete. Mana kakoti ku zulu mukusia kalubuka dihika buntwene hana kene Nzambi samu di betu.²⁵Kakotoko ye ngindu yi kudihana dihika yandiene mbala zingi buna basalaka ban'tambiki, bakotaka kusuku di busantu konso mvula ye menga mahika.²⁶Na dikalani bwabuna, dinkakala bunkete samu di yandi kadihanaka mbala ziingi yandika ku luyandiku lu nsi. Buntwene kaka mbala mosi kutsuka ntangu yi monisami mukusia kamanisa masumu mu lutambiku luyandiene.²⁷Mutu wakulu kasalama mukusia kafwa mbala mosi, kumanima kukwisa kusabisama.²⁸Mpila mosi, Yezu pe, wu ba tambika mbala mosi sambu di kukatula masumu, kakabuka pe mbala yi zole, kweku sambu di kwisa yidika mambu ma masumu kansi sambu di ba bahingilaka ye kukasa ku mbundu.

10

¹Sambu mitsiku miena kaka kininga ma mambu ma makwisa, ma kweku pila yi masonga ma mambu mene. Ba bapusana kwe nzambi ba fwenoko masumu mafwenoko ma ba hwa mu lutambiku kwe batambiki bimenga bibasala konso mvula. ²Mpila hika, ba fwenoko ba yambula kukaba bi tambiku? Mu bwabuna na, na ba kala ba ba semisa mbundu mu mbala mosi, ba fukamini ba yubukoko dihika masumu ma batu. ³Sambu di bimenga, bamba yubuka masumu mvula kuma nima ma mvula. ⁴Sambu kwe pasi sambu di menga ma ba ngombi ba bayakala ye ba nkombo ba bayakala muku katula masumu. ⁵Ha kisa Yezu mu tsi yayi, kahoyi : uyangaladiku mu bimenga ye makabu. Kinga lo, lutu uyidika sambu di mene. ⁶Ukaloko mu kiesi, ata sambu di bima bi ba tambikiki ata ku bimenga ba heleke sambu di masumu. ⁷Mu bwabuna poyi: Mwene, mene awu, buna ba sonika sambu di mene mu misinga, sambu isala luzolo lwaku. ⁸Ntete ka hoyaka: << uyangaladidiku bimenga, kete makabu, sambu di masumu. Uwidiku ata kiesi.>> Bie bimenga bi hanamaka mu mitsiku. ⁹Phe ka hoyaka: << tala, yisi mukusia ikukisa luzolo lungeyi.>> Bebisi mbandu yi ntama sambu ka hana palasi mu mbandu yi zole. ¹⁰Phe mulozolo lwaluna, tukumi ba santu mu makabu ma lutu lu Yezu-Kristu mbala mosi sambu di kimakulu. ¹¹Kundambu hika, konso n'tambiki bimenga katelemaka konso kilumbu samu di kusadila Nzambi. Konso kilumbu ba tambikaka kaka kimenga kimosi mana kimanisaku masumu. ¹²Kundambu mosi, Kristu kahene kimenga mbala mosi samu di masumu phe samu di bilumbu biakulu, phe we zalaka ku koku di kitata di Nzambi. ¹³Kahingilaka yekuna bakuma ba mbeni bandi bidiatilu. ¹⁴samu mu dikabu dimosi, kumisi batu baakulu ba santu samu di kimakulu. ¹⁵Phe mpeve santu yitu tela bumbangi. samu kuntwala makulu kahoyaka: ¹⁶"Tala kuyukana kusala ye bawu kunima bilumbu, kahoya Mfumu. Yisia mitsiku mi mene mu mbundu zi bawu phe yi sonika mio mu ngindu zi bawu". ¹⁷Yi yubukoku diaka masumu ma bawu ye mambu mambi ma basala. ¹⁸Buntwene, hana hene kuloluka samu di mambu mana, heku ye kimenga samu di masumu. ¹⁹Kutsuka mambu ba mpangi, ntwene ye kutambusa muku kota ku suku di busantu munzila menga ma Yezu. ²⁰Lumwene nzila yi pha yi kakangudi samu di betu mu n'lele kielu, disongidila munzila n'suni lutu lwandu. ²¹Buna ntwene ye N'tambiki bimenga mu nzoo Nzambi, ²²Tumpusana ye mbundu masonga ye kutambusa ye lukwikilu, tukala mbundu zi kasema phe lutu lwetu basukula ye mamba makonda mvindu. ²³Tutelema ngingiti mu lukwikilu, tu ninganiku, samu Nzambi wu hana kilasi kasobaku. ²⁴Tu yaba bwe tu fweti hana kikesa kwe ba kwenu bahika ye zola mu bisalu bikitoku. ²⁵tu yambudiku ku kutakana yaba buna basala batu bahika. mana tu hana kikesa kwe bakwenu bahika konso ntangu, sambu bilumbu bi kwe, pusani. ²⁶samu na tusadi masumu kunima kuzaya masonga, kimenga ki masumu ki kalaku. ²⁷Mana kima ki mbi, hakala kaka ye lusambisilu lu ngolu phe mbau yi zinisa ba mbeni baakulu ba Nzambi. ²⁸Konsu mutu wuna losa mitsiku mi Moyize, kafwa wukonda kiadi mu bu mhangi bu bambangi bole to ba tatu. ²⁹Nki ndola lweka yindula kafwene kabaka mutu wu busi Mwana Nzambi, mutu wu weka busa menga kuwakana kupha, menga ma man'semisi phe keka tukuna ngoolu zi mpeve? ³⁰Samu tuzeye mutu wu hoyi: "Lu yambula mbela kwe mene." dihika:Mfumu ka sambisa batu bandi." ³¹Kiene kima kimosi ki ngolu na wu bwa ha moku ma Nzambi moyi. ³²Mana luyindulu bilumbu binkulu, mukusia na lu ngenga, bwe lutambusi mpasi zi ngolu. ³³Lukala ha kintesi ki nsoni ye ngusi ye masafu, ye kunuanisama, lukala kukimosi ye batu ye ba bakala hioka mu nzila zi mpasi. ³⁴Samu lukalaye kiadi ki ba bakala ku boloku, phe lukala tambusaka ba lukwata kimvuama. Lukala zayaka na lwe ye kimvuama ki kitoku phe kikonda tsuka. ³⁵Lu losiku kutambusa, samu disimbama ye lufutu lu mbuta. ³⁶Sambu lwene ye mfunu kuhingila, mukusia lumonga bina kalu swekila Nzambi mu kilaasi kunima di kusala luzolu lwandu. ³⁷dihika mwa ntangu yi nkeke, wuna feti kwisa, kakwisa phe kanangoko. ³⁸Mutu masonga mene kazinga mu kukwikila. Mana na kadi katula, yi sepiloku diaka ye yandi. ³⁹Mana ntweku ku kimosi ye ba badi katula samu di kubebisa. Muku busa, ntwene kukimosi ye ba bene ye lukwikilu mukusia basweka mbundu zibawu.

11

¹Buntwene lukwikilu lwena kutambusa na yimomga bima bina yeka yindula. kusongila bima bi bieka bi bimoni kieku. ²Samu haka, ba nkaka zetu batambusami samu di kukwikila ki bawu. ³Mu kukwikila, ntweka zaya na kizunga ki salami mu n'swa Nzambi, Mu mpila yayina, heku ye kima ki kieka monika, kisalami mu bima bi bieka monika. ⁴samu di kukwikila Abel kahene kimenga ki kitoku kuhioka Cain. Kiakina kikuma kamonikini mutu masonga. Phe Nzambi kan'tambusi samu di makabu mandi, samu di kukwikila, abel keka hoyi dihika ata buna kafwa. ⁵Samu di kukwikila Enoki ban'katudi, kafwidiku. Ban'mweneko, samu nzambi ka kan'tudi. Samu kuntwala ban'katula, bahoyi kikuma kiyandi na Nzambi kan'sepidila. ⁶Na heku lukwikilu, bwene bulu mukusia kaku sepidila. Samu konso wuna kwisa kwe Nzambi, kafeti kwikila na Nzambi kene phe ke n'futi batu ba ban'sosaka. ⁷Samu di kukwikila Nowe, buna kan'kambi Nzambi kikuma ki mambu ma bakala monaku, ye boma bu mambu ma Nzambi, tungi Nzasa samu ka bikisa kanda diandi. Mukusala bwabuna, Kwete nsi phe kumi n'sadidi kimvuama ki masonga ki tuki mu lukwikilu. ⁸Samu di kukwikila Abalayami, ha ban'tedi, lemvuki phe wele kuna ka feti mongina kimvuama. Kayeleke mana kakwe zayiku kwe kekakwenda. ⁹Samu di kukwikila kakala zinga ku hata di kilasi yaba n'zenza. ¹⁰Maakulu mana samu kakala hingila kutungama ku mavula, ingeniela mavula mana kene Nzambi. ¹¹Samu di kukwikila Abalayami ka yambi kikesa ki ku yimita, mana ata Sarah kaka n'kobu. Masalami bwabuna mana kakala wu nuna, samu wuna wuhana kilasi kahunaku phe kaninganaku. ¹²Hakana mu nzila mutu wandu wukala belabela ye kufwa, makanda miingi mabutuki. Bakumi biingiyaba ba mbwetete ku zulu ye ngenza zi mafu kunzadi mungu, zi bafweneko batanga. ¹³Baakulu ba bafwidi mu kukwikila, bakonda monga bilasi. Mana ba mwene phe bahene mboti kuna kiana, bazeye na bakala ba nzenza phe bahioki nzila ha

nsi n'totu.¹⁴ Samu ba bahoya bima bi buna beka songila na bakwe sosi hata samu di bewene.¹⁵ Mukusala, Nabakalani ye n'funu kuzakala ku hata di batuki, banka baka n'sua ba kabuka.¹⁶ Hakana, bakala sepidila hata di kitoko didiene di zulu. Bwabuna, Nzambi keku ye nsoni na ban'tela Nzambi bawu samu wudika Mavula samu di bawu.¹⁷ Samu di kukwikila, Abalayami, kunima dikusia sukisa, kan'hene Isaac. Kakala mwandi mosi wuka hene, yandi wu yembe kilasi.¹⁸ Dikala kwe Abalayami bakambi mambu ma: "munzila Izaki mu lubukila ba kamvunu ye ndembu."¹⁹ Abalayami tambusi na Nzambi kene ye ngolu ziku vumbula Izaki mu lufwa phe mu mbandu hika, kan'mongi muku kabuka.²⁰ Samu di kukwikila diaka Izaki kam'pambudi Yakobu ye Ezawu mu bima bi kwisa.²¹ Samu di kukwikila Yakobu haka kakala fwa, bam'pambudi bana ba Zefu. Yakobu n'fukamini Nzambi kuna yekami muna kooka diandi.²² Samu di kukwikila Zefu haka kumi kutsuka, bakemba bana ba Izraela samu di kukwenda ku bawu ku hata di Eypiti bahele n'sua bamonga bikudi bi yandi benda biawu.²³ Samu di kukwikila, Moyize haka butuki ban'sweki ngonda tatu kwe tatan'di ye maman'di kikuma bunkete bwingi. Bakaloko ye kubanga ku Mfumu hata.²⁴ Samu di kukwikila Moyize haka kumi mbuta, kabusi ban'tediku mwana wu ngunza nketu wu Farawon.²⁵ Muku busa, sodi kamona mpasi ye dkanda di Nzambi, ha phalasi kumona biesi bi masumu mu ntangu yi nkeke.²⁶ Samu di yandi kamwene tsoni zikun'landa Yezu yaba kimvuama kingolu kuhioka ki kihata di Eypiti, samu mesu mandi makala tala kaka lufutu lukwisa kuntwala.²⁷ Samu di kukwikila, Moyize kakatuki ku Eypiti, kabengeko nkambu zi Mfumu.²⁸ Samu di kukwikila, katadi feti di Paki ye kuyitila ku menga, mukusia na n'ebisi bana ba ntete hana kakwisa, kasimbiku bana ba ntete ba Israeliti.²⁹ Samu di kukwikila ba labuki nzadi kabenga yaba mu nzila mafu. Haba nka meka batu ba Eypiti, baakulu ba mioki.³⁰ Samu di kukwikila bibaka bi Jeriko bi bwidi haba zungi bio bilumbu tsambwadi.³¹ Samu di kukwikila Rahab n'ketu ndumba kafwidiku ye ba bakala lemvukoko, sambu yembe ba mbeni phe ba batidi.³² Nki mfweye ye hoyi di hika bwingi, samu yikaloku ye ntangu mukusia yin'hoyila Gedeon, Baraka, Samuso, Yefete, Davudi, Samuele ye ban'sadi bahika.³³ Ba munzila kukwikila banungi bimbumu, basa didi masonga ba mongi bilasi. bakai phe n'ua ntambu.³⁴ Ba zimi mbawu, babiki ku menu ma zimbele, babikisi ba mbefu, bakumi ngolu mu vita phe bakudi ba suta ba banzenza.³⁵ Ba nketo finiki lufwa lubawu mu kufutumuka. Bahika ba babudi, bakala tambusoko ba bayambula mukusia ba sadila kufutumuka ku bunkete.³⁶ Bahika bamwene bulu muku baseya, ye kuba bula mizwani, kubakasa mu zinzengele ye kubasia kuboloku.³⁷ Ba bahondi, kuba tabula mu bitini birole, kuba zenga n'howu nsingu ye mbele zi vita. Bakumi kwe yungani hata ye hata, ba vuteke mikata mi ma meme ye ba nkombo, bahotumuni biakulu, kuba niokula.³⁸ Ba kwe yungani tseke-tseke miongu-miongu, muna ma saka ye muna mabulu ma mafu.³⁹ Ata buna ba batambusi batu ba kwe Nzambi kikuma ki kukwikila kibawu, bamongo bina ba basila kilasi;⁴⁰ Nzambi kamweni mwa kima ki bunkete samu di betu, mukusiana bakatuka mu masumu ata beto ntwe hoko.

12

¹Bwabuna, buna ba tuzungi kwe kibuka ki bambangi, tulosa bima biakulu bitusia zitu ye masumu ma matu fidinga. Tumonga ntinu ye kikesa muntinu zi zene kuntwala betu.² Tu tala mesu metu kuna kene Yezu, yandi salaka ye kudia phe lukwikilu lu betu, na samu di kiesi kiswekami samu di yandi, katambusi kunata kulusi, mwene tsoni, kunima wezakala ku koku dikitata du kiti ki kimfumu ki Nzambi.³ Hakana, lutambusa mutu wu zingi mu mpasi ye basadi ba masumu bazodiku lutu lwandi, mukusia lu zongiku phe luyambudiku.⁴ Lubusieku diaku tii kuna menga, to lunuana ye masumu.⁵ Phe lu lalani milongi mi baluhele yaba bana: "Mwana busiku mpasi zi Mfumu, phe ladisiku kikesa na keka kusongisa."⁶ Samu Mfunu ka lolaka mutu wakulu wu kazolaka phe kahana ndola kwe mwana wakulu wu kayembe.⁷ Lu tambusa mi mekanu yaba milongi mi luzitu. Nzambi kasala ye benu yaba buna kasala ye bana ba bayakala, samu nki yandi mwana yakala wu kakonda bula Tata?⁸ Mana bulamiku, nzila yitu hioki betukulu, nabwabuna lweku nkatika bana phe keku bana bandi.⁹ Kundambu hika, ntweye ye ba Tata ba ha nsi n'totu samu batu bula, mana tuba heka luzitu. buntweye tu fweneke tu lemvuka kwa kwa Tata wu mpeve mukusia tuzinga?¹⁰ Samu ba Tata betu batu niokulaka samu di bilumbu binkeke buna bazodidi bawene, mana Nzambi katu niokunaka samu di mamboti mabetwetu mukusia tubaka kabu mu kimfumu kisantu.¹¹ Heku ye nianga moisi hana kiese, ka kalaka kaka bulu. Ata bwabuna, kutsuka kabutaka mabundu ma ngemba ye masonga samu di ba basadila mo.¹² Hakana, ludi heka ngolu mu moku menu ma zonga ye binkosu,¹³ Phe lusala nzila zi sungama samu di maalulu menu, mukusia na konsu mutu wu kintingu kaladiku, mani kamoni di hika.¹⁴ Lusosa ngemba ye batu baakulu phe busantu, na bie hoko, hankatu mutu mona Mfumu.¹⁵ Lutala buna bubunkete hankatu mutu ban'yimina ngoolu zi Nzambi, phe keku n'sisa mosi wu nkabu kayela kasia mvunzi, na lo batu biingi bawa bweya.¹⁶ Lutala buna bubunkete hakadiku ndumba, hakadikubima bi mvindu yaba Ezawu, yandi wuteki kimbuta kikuma ki matongu.¹⁷ Samu buna luzeye, haka sepedididi ki mvuama ye kumpambula, bamongi ban'losi samu kamweneku nzila yiku baludila mbundu kwe Tatan'di, ata buna kakala dila ye matsanga.¹⁸ Samu lwisiku ku mongu wu bafwene basimba, mongu wukwe lemi mbawu, mpipa, n'sila miesi ye matuti.¹⁹ Lwisoko ha luwidiv ngoma yeka dikita, mahoya meka lubuka mu ndinga yina baweku ba bawidi yo bayandiki kudihila, ba bakambweku mundinga yi buna.²⁰ Samu bakukoko bawa mambu ma ba bakembe: "Ata mbisi mosi na kasimba mongu, kafeti fwa."²¹ Nkenda wu kakala wu bomaa phe Moyize hoyi: "Yeke tekita ye boma."²² Mu kubusa, Lwisiki kwaku ku mongu Sio ye ku mavula ma Nzambi moyi, Jerusalemi di zulu, kukwene ye ba wanzio kumi beka kembila.²³ Lwisi ku kibuka batu ba babutuki ba ntete basonami ku zulu, kwe Nzambi n'sambisi maakulu phe ku mpeve zi masonga zi zikuma ku bisalu bikitoku.²⁴ Lwisiki kwe Yezu, n4sangisa wu kuwakana kupha ye menga maku yitila ma mahoya bunkete kuhioka ma Abel.²⁵ Ludisweka, ludisweka lubusiku kuwa wuna weka hoyi. Samu na ba bikoku habakala busa kuwa n'tangu mutu wukala ngana ha nsi n'totu, tu laloku phe na tusobisa nzila yi wuna wena ngana ku zulu.²⁶ Muntangu yayina, nginga yandi yi ningisi n'si n'totu. Mana buntweye, kasidi kilasi phe hoyi: "Yi

ningisa keku n'si n'totu kaka, mana ye ma Zulu".²⁷Ma hoya mana meka songila mumbala mosi diaka, kunikuna ku bima bi biningani; disongidila bima bi bisalami, mukusia na bi bikondi ningana bizakala kimakulu.²⁸Kuna tsuka bamonga kimfumu ki konda ningana,tukala ye kutambusa mukusia na tun'fukamina Nzambi ye boma ye luzitu.²⁹Samu Nzambi betu kene mbawu yi yokaka.

13

¹Yambula zola di kimpangi dikala kaka ye betu.²Lu lalaniku kuyamba ba nzenza, samu batu bahika bayamba kene ba wanzio mukukonda kuzaya.³Luyindulaka phe batu ba maboloku yaba lwene kukimosi ye bawu. Luyindula phe ba bakwe moni n'niangi, lusala yaba bwene mu lutu lu benu.⁴Luhana luzitu ku madiasi konso mutu. Ntangi madiasi yikadiku mvindu, samu Nzambi kasembisa ba ndumba ye muna nzo zi malongu.⁵Ludihaniku mu kuzola makuta. Lu sepidila ye bima bina lwe biawu, samu Nzambi yandi wuhoya: "Yiku yambuloku, yiku losoku phe."⁶Tudifwana betwetu mukusia kutsuka tuhoya ye kikesa: "Mfumu kene n'sadisi mene, yibangoki kima. Nki kafwene katsala mutu?"⁷Luhana luzitu kwe ba balulongi ndinga Nzambi, phe luhana luzitu mu bisalu bi basadi muku kangala kubawu, lumonga mbandu lukwikilu lubawu.⁸Yezu-Kristu kene mpila mosi, n'kolu, lelu yekuna tsuka.⁹Lu diyambudidiku lwe natami ye malongi ma banzenza, samu bwe bunkete mbundu yikala yi kwetama mu ngoolu, keku mu bima bi bikonda n'funu bitungaku ba bakwe ba sadidi.¹⁰Ntwene ye kitambikilu ba basala kuna larmoiri befweneko badia kima.¹¹Mana menga ma ba mbisi ba bahonda samu di masumu n'tambiki bimenga kakwenda mawu ye kuna suku di busantu, mana misuni bayoki kiana ye masola.¹²Kunatsuka, yezu phe kamwene phasi hantwala kielu ki Vavulax, mukusiana ka sumba batu ba n'si ntu mu menga mayandi.¹³Tulubuka buntwene, ntwenda kwe yandi, tuvuata tsoni zandi.¹⁴Samu ntweku ye Mavula makuzakala kimakulu ha n'si n'totu. tu dingaka mana makwisa kuntwalay.¹⁵Munzila yandi, tuhanaka kimenga ki mikunga kwe Nzambi, mikungu miene kibundu ki bi kebu bietu biaka dkumisa zina diandi.¹⁶Lulalaniku kusalana mamboti benu ye benu, samu mu bi menga bi bwabuna kabakila Nzambi n'kembu.¹⁷Lulemvuka kwe ba bakwe lunatisi, samu beka landila luzingu lu mbundu zibenu, samu bahiula kwe bawu. lulemvuka mukusia na ba bakwe lu natisisa balutalaka ye kiesi keki na ye kudiladila, dikaloku bunkete.¹⁸Lusambila samu di betu, samu ntweka tambusa na tuzodi ku zinga mu masonga mu mambu maakulu.¹⁹Yeka luheka kikesa, lusala bwabuna, mukusia kutsuka yikala ye kikesa ki kukabuka kwe benu ye tsualu.²⁰buntwene, yambula Nzambi ngemba, wufutumuna n'sadi mbuta n'kengidi ma meme hakati dibafwa, Yezu-Kristu mu menga ma kuwakana kukonda tsuka,²¹Kalu heka binuaninu bi bunkete mukusia lusala luzolo lwandi.Kasala kwe betu mana ma fwene kuntwala yandi, Muzina di Yezu-kristu, kwe yandi n'kembu mvula ye mvula. Bwabuna.²²Buntwene yeka luheka kikesa ba mpangi, lu tambusa ndinga zazi zi kikesa yi lu sonikini mwa binke.²³Luzaya na mpangieti Timoti ban'lubudiki, tukwisa lumona ye yandi na wisi.²⁴Lubaheka mboti baakulu ba balukangadisaka ye ba santu. Batu ba n'si Italiya balu hitiki mboti.²⁵Yambula ngoolu zikala ye benu kulu.

Nkanda wu santu izaki

1

¹Izaki nsadi Nzambi ye mwanandi Yezu kristu, bikolo kumi ye biole bimwangana: Mboti.²Lubamonga bakulu bwoso kima kikiesi, bapangi bama, ntangu yi lukwe moni pasi zi pila ye pila.³uzaya na kukola ku mbundu zenu kwa kubuta kukola.⁴Kukola ku mbundu kusala kisalu kiandi, mukusia ne lukala bakukuka batemuka, pe lukondiku kima.⁵Kasi ho hene ye mutu wene ye mfunu nduka , kalomba kwe Nzambi, wuhanaka ye kiesi kiakulu ti kukonda kukuyangisa ku baakulu bana balombaka kahanaka.⁶Kasi kalomba ti lukwikilu, kakadiku ye kubanga. Samu mutu wuna kwenda ye mbundu zole ye kukonda kukwikila kene yabana luvwalu lu mamba lukwenda ku mpebe .⁷Samu mutu wuna kakaloko ye lukwikilu na kamonga kima kwe mfumu Nzambi.⁸Mutu wu mbandu yina kene wukonda kukwamina pe kakala kaka bwabuna mu nzila zandi.⁹Putu kasepila mu pilandi yina ban'tombudila.¹⁰Kasi mvwama mu pilandi yikukulumuka, samu kakala boso kintundu kinkati nseke hakati di¹¹m'futa. Mudiambu tangu dilubuka ye mbawu yandi yiyiyumusaka m'futa. kintundu kibwa pe kitoko kiandi kimonga kihuidi, mbandu mosi ye mvwama kabwa hakati kati di nzila yi keke kwenda.¹²Kiesi ku batu babatambusa pasi . Samu kunima di kumona pasi zene, kamonga lukumu lu luzingu lu basweka mu diambu di bana ban'zolaka mfumu Nzambi.¹³Hakana ho mutu ban'hukumuna, kahoyiku na tata Nzambi weke mbeka, mudiambu yandi bamekaku ku mabi pe yandi kazodilaku mutu mambi.¹⁴Kasi koso mutu kamekana ku mbundu yi yandiene mu biesi bimbi,bikwe n'ati pe bikwe n'zodisi. Kunima ngindu mbi na zinunga, zibuti masumu.¹⁵Pe kumanima masumu hana makola, manata ku lufwa.¹⁶Baluhuniku bapangi baama yizolaka bwingi.¹⁷Kabu diakulu dikitoko ditukaka ku zulu. Dituka kwe tata wu mwinda. Kwe yandi kubalukaku diambu holo bininga kikuma ki¹⁸pilandi. Nzambi kasodi katubuta mu nzila ndinga masonga. Bwoso kazolabwo,katubuta mu nzila yi masonga, samu ntukala hakati di mbuma ziyandi zintete zikasala.¹⁹Luzaya mambu mama bapangi bama, bufwene koso mutu kawa, kawididiku kuhoya, kalekidila,malembe pe kahoyiku ku nkabu.²⁰Mudiambu nkabu zi mutu zilungisaku makazolaka Nzambi.²¹Hakana lulosa mambu mambi makulu.Luyamba ndinga yi kitoko yiyi fwene yiluhulula.²²Lukala batu bana lusadilaka ndinga yene keku bakuwa n'kutu. Lwe hunasani benu ye benu.²³Samu ho mutu kawaka yandi kuwa ndinga mana kasadilaku, kene yabana mutu wuna weke ditala mu kipelu kilunzi kiandi.²⁴Keke ditala yandiene mana katuki wele pe ladi buna kikele kilunzi kiandi ye nki kifwanani.²⁵Kasi mutu wuna weke tala pe keke sadila buna bubunkete minsiku, keku boso mutu wu wa kuwa mana ladi, mutu wuna kasambuka pe kamonga lukumu ,lwand muna bisalu biandi.²⁶Ho mutu kadimona na kene n'sadi Nzambi,

kasi ho keke tomisoko kuhoya kwandi, keke dihuna yandiene ye mbundwandi pe kusamba kuyandi kukala kupamba.
²⁷Kusambila kukieleka kuntwala Nzambi tat'etu kwene ; kusadisa batsona ti bafidi bafwila bayakala ti banketu, kusala mambu makitoko ha nsi n'toto2.

2

¹Bapangi, lukadiku na kuna yikwe kwikidi Yezu, mana kuna yikwe sadidi batu bahika ba nsi n'toto, lusadidiku ²bwoko. Disonga ho mutu mosi wu mvwama, vwete ye ma wolo kakota mu nzonzambi benu, ye putu wu wene ye milele mimvindu. ³Ha tala mvwama wu vwete kitoko, n'kamba ne zosa wuzakala haka hana hane kiti ki bunkete , ha baluka kwe putu n'kambi na telema hakana holo wun'kamba kazakala ha n'tandu malu mangeyi. ⁴Lweke sambisa benwenu ye mbundu zenu zimbi. ⁵Luwa bapangi bama batondama, Nzambi kasola baputu ba nsi n'toto mukusia na bakala bamvwama ba kimfumu ki mazulu kikasweka mudiambu di bana ban'zolaka? ⁶Kasi lukwe yenguni baputu, keku bawu bamvwama babaluheka pasi kilumbu? Keku bawu baba lufunda ku ntuala babasambisaka? ⁷Batukunaku zina dibunkete dina balutedilaka? ⁸Kasi na wulungisa nsiku luyalu bwoso busonama; "Zola pangia ku bwoso dizolaka ngeyene" hana sadi mboti. ⁹Kasi ho wu hiokisa bapangi bahika, nete disumu pe wene n'sumuki wu ngolo, wene kisina bwoso bebisi nsiku. ¹⁰Mudiambu konso mutu wuna zitisaka minsiku, kasi ho kameka kukulula mwa nsiku ata wunkeke, bebisi minsiku miakulu. ¹¹Samu wuna wuhoya na "Teku mbongi " kahoyi diaka ne "Hondiku pe " kasi ho teleko mbongi mana wuhonda mutu, hana disonga bebisi nsiku, kumi n'sumuki. ¹²Hakana luhoya pe lusala bwoso bana basambisa mu nzila yi nsiku wu batu ba mboti. ¹³Mutu wuna kala ye mbundu yi kiadi kasambisama pe mu kiadi, wuna wukonda mbundu kiadi basambisa pe mu mbundu yikonda kiadi. Mbundu kiadi ya yinungisa n'kanu. ¹⁴Bapangi, kweyene mboti ku mutu wuna hoyaka na kene ye lukwikilu mana lukonda bisalu? lukwikilu luna lufweneko lun'hulusa? ¹⁵Ho pangi wunketu holo wu yakala vwete bu mbi mana pe kondi kima kikudia ki kilumbu kiene. ¹⁶Ntumonga na mutu kan'kamba na telema hana mwini mana wuyukuta, Kawsu n'heleko ata kima kimfunu kitadidi lutu yandi mutu ke ye nzala, nki mfunwandi mamana makulu.? ¹⁷Pila mosi(bwabuna) lukwikilu lukonda bisalu lwene lufwa. ¹⁸Mana hene ye mutu fwene kahoya na, ngeye ye lukwikilu mene yene ye bisalu, Nsongila lukwikilu lungeyi lukonda bisalu, mene yikusongila lukwikilu lumene muna bisalu biama. ¹⁹Kwikila na kwene ye Nzambi, sala bubunkete. Kasi ata binsusu bikwikila pe bitekitaka. ²⁰Zodi wuzaya zoba na lukwikilu lukonda bisalu lwene lupamba. ²¹Balami tata betu ban'zayidi mu bisalu biandi ye buna ka=lambudi (kahene) mwanandi Izaki kimenga ? ²²Mwene na lukwikilu lukwendaka luyeleke ye bisalu, muna bisalu kundima kwandi kweke tombuka. ²³Hakana malungidi masonama; Balami kakwikidi mu Nzambi ,bwabuna kakumina pe nduku wu Nzambi. ²⁴Mwene na mutu mu bisalu biandi bamwenaka keko mu lukwikilu kaka. ²⁵Pila mosi pe Rahab ndumba nketu, kahulukoko mu nima di bisalu biandi ha kayambi ba mihulungu, ha kabatinisi mu nzila yihika? ²⁶Bwoso lufwa ,lutu ,lukonda moya lufwa, lukwikilu lukonda bisalu pe lwene lufwa.

3

¹Bapangi, heko balongi bingi hakati dibeno, nzeye na batusambisa ye masonga makulu? ²Mudiambu betu kulu ntukwe sumuki mu pila zingi. Na mutu kasumukiku mu kuhoya kwandi kene mutu wuwene ye kimbuta ye kubakisa ku mambu, wuzayaka ata matatadi lutu lwandi lwakulu. ³Bwoso ntusia bibende mu matandi ma ma buluku mukusia na matulemvukila,mbandu mosi ntufwene ntufwene pe ntunatisa lutu lubawu lwakulu. ⁴Lutalete ma bwatu mambuta mbuta, mambuta ata mpebe kpusa mo , mana makwenatami ku mwa kima kinkeke kin'songila nzila mu pila yi kazodi wukwe nati mo maswa mene. ⁵Hakana n'wa kene kima kimosi kinkeke mu kati di lutu, kasi kadikumisa mu mambu mingi mangolo makasalaka.-6 ⁶Nwa pe kene mbawu, nsi masumu, basia mu kati di bito bi ntwe biawu mu lutu. Kabebisaka lutu lwakulu pe kayoka n'to luzingu .Yandiene pe kahiaka mbawu ku bilungi. ⁷Bambisi baakulu ba nsitu, banuni,ba nioka ye bana ban'sasa kwe baatu. ⁸Kasi ha nkatu mutu fwene kan'sasa n'wa. kene ndikila yingolo yi bakukaku kun'sasa mudiambu kene ye mambu ma yandi buhika, ndikila yandi yene yi lufwa. ⁹Ku n'wa, kwa n'tunsambidila mfumu Nzambi tat'eto. Pe mwe yandi n'tusingila baatu ba basalama mu kilunzi ki yandiene ¹⁰tata. Ku n'wa wanduna kulubuka mamboti ye mambi, Bapangi baama makadiku bwabuna. ¹¹Nto mosi yi mamba yifweneko yilubulaka mu mbala mosi mamba mabunkete ti ¹²mamambi. Nti fuga fwene kabuta malala holo vinu? Maamba malvindu pe mafweneko mahana mamba ma kitoko. ¹³Na hakati dibenu wene ye nduka ti mayele? Kasongila luzingu lukitoko mu bisalu biandi mu kudikulumuna kukutuka ku mayele mandi. ¹⁴Kasi na muna mbundwaku wene ye mbundu yi kipala yi nkadi ye ngindu zimbi, dikumisiku pe huniku kuntwala masonga. ¹⁵Mayele mana matukaku ku zulu kasi mene ma n'si n'toto, meku ma kimpeve holo makisatana . ¹⁶Samu hana hene kipala ti ngindu zimbi, hakana hene pe kulala ti mambu maakulu mambi. ¹⁷Kasi mayele makuzulu makalaka ntete ntete nkati mawu, ma maambu ma bunkete, makonda bungumba pe ma masonga. ¹⁸Mbuma zi masonga bakuna zoo mu ngemba hakati di babazolaka pe badingaka ngemba.

4

¹Kwe zituki ngima ye kunwana hakati di benu? Keku kuzola kwenu kukwe nwanisi bapangi benu? ²Luzola luvwa mana lweku. mana pe lweku ye pila bi kuvwa bio. Lukwe nwani pe lukwe yimani.Lukwe hondi pe lukwe sosi luvwa mana luvwoko. ³Lukwe lombi mana pe lukwe zwiku mudiambu lulombaka bumbi kaka mukikuma ki biesi bi benwenu. ⁴Bite mbongi lwene, luzeyeko na kinduku ki n'si n'toto kiene kimbi kuntwala Nzambi? Wuna zodi kakala nduku n'si n'toto

kazodi kakuma mbeni Nzambi. ⁵Luyindula na pamba masonama masantu mahoyaka na: "peve yikasia mu kati dibetu yikala ye kipala kingi?" ⁶Kasi Nzambi kasakumuna kitoko, hakana masonama masantu mahoyaka na: "kahekaku babene lulendu, kahekakaka baba n'wilaka." ⁷Ludihana kwe Nzambi, lum'busaka satana pe katina kiana ye benu. ⁸Lukala belebele ye Nzambi yandi pe kakwisa belebele ye benu. Lusukula moko menu basumuki, pe lubalula mbundu zenu bingumba. ⁹Lukala bayilama, lulumba, ludila. Kilunzi kibenu kikuma ki kiadi, pe kiesi kienu mu kiadi. ¹⁰Ludikulumuna kuntwala mfumu mana kalutombula. ¹¹Bapangi lutangasaniku benu ye benu. Wuna hoyila mumbi zina di pangandi holo keke sambisa pangandi, keke bunga minsiku. Samu ho weke sambisa nsiku, weku wutalaka kasi kumi zusa. ¹²Mutu mosi wene n'sadi minsiku ye zusa. Yandiene kaka fwene kahulusa holo kabunga. Na wene ngeyi weke sambisa n'kwenu. ¹³Luwa benu luhoya na mbasi yikwenda ku mavula mama, n'tukala ho mvula mvimba, ntubamba teka pe ntumonga n'luta. ¹⁴Na zeye mana makwisa mbasi pe nki lukuma luzingu lungeyi? Samu lwene yabana mfunzi yiyi kwisaka mana yiladi kunima ntangu. ¹⁵Lufeti hoka bwabuna: "Na Mfumu kazola, tuzinga, tusala kima kiaki na kima ki kingandi" ¹⁶Buntwene benu lukwe dikumisi ye ngindu zibenu zi kimvuni, kimvuni kiakulu kibuna ki mbi. ¹⁷Hakana, wuna zeye kusala diambu dibunkete mani kakwe sadi dioko, kasadi disumu.

5

¹Buntwene benu balwene balvwama, ludilaka pe lulombaka mudiambu di pasi zizekene lukwisila benu. ²Kimvwama skibenu kiene kivunda, pe Milele mi benu miene mikudia ku bapese. ³Wolo ti mbongo zibenu zibwa mboko. Mboko yina yi temuna kuntwala benu. Yidia misuni mibenu yabana mbawu. Lunkoki kimmvwama kienu mudiambu di bilumbu binsuka. ⁴Tala, mbongo zi ba n'sadi zi lukwata ku baba sala bilanga Pe kudila kubawu kutula ti kuna kwene mfumu wu ba mbwedi. ⁵Luzingiki ha n'si n'toto ye kimvwama ti lulendo lwakulu, ludihene bwingi kuhioka kiteso. Lubasisisi mbundu zenu kilumbu ki ku bahonda. ⁶Lubazengidi ndola yi lufwa (lubabedisi) pe luhondi batu ba masonga. Pila balukilamana lowa. ⁷Lukala bakuyilama bapangi ti kuna kakwisa mfumu. Lutala n'sadi bilanga wuweke hingila bima bibikatuka mu mafu bikakuna. Kahingila ye kuna zibwa mvula zintete ti ye kuna zizi tsuka. ⁸Benu pe luhingila, lukala bayilama lubongisa mbundu zenu samu kwisa ku mfumu kuseleku kiana. ⁹Lubokutiku bapangi benu ye benu, mukusia ne balusambisiku. Lutala, zusa kene ha ntwala kielo. ¹⁰Bapangi bama, lumonga mbandu yi pasi ye kuhingila ku ba polofeti baba hoyiki mu zina di mfumu. ¹¹hakana, ntusia mu ndonga bana bana bene ye kukola ku mbundu ba bene basambuka. Luwidi pasi zina kamwene Job pe luzeye kuyidika ku Nzambi bwe kene ye lutondo ye kuzola kwakulu ye kiadi kiandi. ¹²Bwabuna bapangi bama, lulabiku mu zina di zulu, holo mu mafu, holo kwa kulaba kwene. Hakana vudiee di ngeyi dikala vudiee, kubusa ku ngeyi pe kukala kubusa "lo", buna lubwoko mun'tambu ba zusa. ¹³Ho hene ye mutu hakati di benu wene ye mambu meke n'tungisa? Kasambila. Hene ye mutu wuna wene mu kiesi? Kan'kumisa Nzambi mu n'kembo. ¹⁴Mosi wu benu kene wu bela? Katela bambuta ba dibundu basambila mudiambu di yandi. Bampakula mafuta masantu mu zina di mfumu. ¹⁵Kiambu ki lukwikilu kikodisaka mbefu ye mfumu kan'telemisa. Ho kanete masumu Nzambi kan'lolula. ¹⁶Lufunguna masumu benu ye bakwenu pe lusamba mudiambu di bakwenu mukusia na lukola. Kisambu ki mutu wu masonga kikala ye ngolo pe kihulululaka. ¹⁷Elia Kakala mutu yabana betu. Kasambidi ye lukwikilu lwakulu mukusia na mvula yinokiku ha n'si n'toto mvula tatu ye ngondi sambanu. ¹⁸Pe kunima Elia kasambidi diaka mvula pe yinokii pe mafu mabuti mabundu. ¹⁹Bapangi, ho mosi kayekuka mu nzila masonga, bufwene mosi wuhika kan'kabula mu nzila. ²⁰Kazaya na konso mutu wu hululula batu baba yekuki, kahulusa moyandi pe masumu mingi maloluka.

1 Peter

1

¹Piela, nsadi Yezu Kristu, Kwe ba nzenza bana bene ba mpanzana, kwe benu lusolami, munzila Galati, Cappadoci, Azi ye Bitina. ²Mu kipfumu ki Nzaambi taata, ba bahambula mu kimpeve saamu di kulemvuka ye ku tiakana ku menga ma Yezu Kristu. Lutondo lu kala ye benu ye ngemba yi luhekamina buna bufwana. ³Nzaambi taata betu Pfumu Yezu Kristu kabaka lukumu! mu n'kenda ndi, tuhela kubutuka ku mpa mu kiitu ki bana basadila ki mvuama. kimvuama ki tusadila kwene munzila lufutumuku lu Yezu Kristu hakati di bafwa. ⁴Mambu ma mene saamu di kimvuama ki kikonda fwa, kiyumukoko, kikumako mvindu. Kiakina ba luswekidi kuzulu. ⁵Iweka batilama mu ngolo zi Nzaambi munzila lukwikilu, mu luhulusu lulwe bela-bela muku monika mu ntangu tsuka. ⁶Benu lweka mona kiesi samu di mawu, ata buntwene lweka wa kiadi mu mimekanu mihika. Ma fweti kala bwabuna mukusia na lukwikilu lu benu lu mekama, lukwikilu lwalu lwe ye n'funu wilingi kuhioka woolu didi fwaka ata ba meki dio ha mbawu. ⁷Ma maakulu meka salama mukusia lukwikilu lu benu lukala ye kutsuka yaba n'kembu, kipfumu phe lukumu mu kukwisa ku Yezu Kristu. ⁸Lumonoko, mana lweka n'zola. Lweka n'monoko buntwene, mana lweka kwikila kwe yandi phe lwene ye kiesi kilweka kukoko kuhoya kio ye lukumu. ⁹Buntwene lumonga lufutu lu lukwikilu lweno, kuhuluka ku moyi benu. ¹⁰Kuhuluka ku ye lutonde lu ba lu swekila, bikeleke kikuma bikusosa bi ba profeta. ¹¹Bakele sosaka bazaya kikuma ki na phe nki ntangu mpeve Kristu mukati di bawu yi bahoyila. Mambu ma makala hioka hakakala ba kamba yandika kiana kuntwala mudiambu di mpasi zi Kristu ye kipfumu kiki kwisa ku manima. ¹²Bakambi phe bakala saloko bawu bu hika, mana benu, hakakala hoyo mambu matweka lukamba buntwene kwe bana ba lulonga m'samu bunkete munzila mpeve santu wu batmi ku zulu (mambu ma bafweti taala ba wanzio). ¹³Lukala ba yilama. luyambula kusala mambu mambi Phe kulawuka malafu. Lukwamina mu lutonde lu kabalu natina mu kukwisa ku yezu Kristu. ¹⁴Bwoso bana ba lemvuka, lu dihaniku mu nzala zi lutu zilu kala landa

halukala luzayeko.¹⁵Wuna wu lutela buna kene mu santu, benu phe lukala ba santu mu mambu menu maakulu ye kuzakala kwenu.¹⁶Saamu masonama: "Lukala ba santu saamu menene yene mu santu".¹⁷Mana na lweka tela "Taata" wuna sambisaka baatu katalaku bwakulu buna wene muku tala bisalu bi konso muutu, luyaba ku n'banga mu luzingu lweni.¹⁸luzeye na keku saamu di mbongo to woolu didi bebeke balusumbi mu ku zinga ku mbi ku lumonga kwe ba taata zeno.¹⁹Mana, Ba lusumbi, luhuluki mu menga ma ntalu ma yezu Kristu wukala yaba di mwana di mémé wukonda kifu ye mvindu.²⁰Kristu ban'sodi kuna ntete tsi yikala yi salamieku, Buntwene, mu bilumbu bitsuka, balukambe.²¹Lweka kwikila kwe Nzaambi munzila yandi, yandi wu n'futumuni hakati dibfwa phe kwe yandi kahana n'kembu ye kipfumu mukusia na lukwikilu ye mbundu benu bikala kwe yandi.²²Mioyo mi benu mikumi mikasema saamu lu lemvuki mu masonga. Makala kikuma ki lutundu lu bampangi ye masonga, luzolana buna bufwene benu ye benu ye mbunduenu yaakulu.²³Lubutuki ba mpa, keku kin'suni wu fwaka, mana mu kimpeve yii fwaku munzila ndinga yi yeka zinga konso ntangu kwe Nzaambi.²⁴Saamu, "n'suni wakulu fwanani ye nkaya, ye lukumu lwandi lwakulu lu fwanani ye kintundu ki nkaya. Lukaya lu yumukaka phe kintundu kibwidi.²⁵Mana ndinga Nzaambi yi salaka bilumbu kiakulu mvula ye mvula." Yayina tsangu zi bunkete zi ba lu kambi.

2

¹Lu losa nduka zi mbi zaakulu, bungumba bwakulu, kusweka bikalulu, bizola-zola ye kuhoya ku mbi. ²Bwoso baana ba butuki ba mpa, luzola mudiki mi kimpeve mikonda mvindu (ndinga Nzaambi) mukusia na luyela mukati di kuhuluka. ³Na lumekiki na Pfumu kene bunkete.⁴Lwisa kwe wuna wene taadi di dieka zinga di balosa baatu, mana wuna kasola Nzaambi phe kene ntalu ku mesu ma Nzaambi. ⁵Piila mosi, lwene yaba matadi ma meka zinga maba sangisa mukusia na lukuma nzoo yi kimpeve saamu lukuma nzila santu yi yeka hana kimenga ki mpeve kika tambusa Nzaambi mu Yeezu Kristu.⁶Masonama ma santu mahoyi bwabu: "Lutala, tsiidi ku Siyon taadi di kipfumba, disolami phe di ntalu. Konso wuna kwikila kwe yandi kawoku tsoni".⁷Lukumu lwe kwe benu ba lweka kwikila. Mana "Taadi di balosa batungi nzoo, diadi kumi taadi di n'funu di kipfumba" ⁸phe , "taadi di dieka nata baatu mu masumu ye dieka tutisa baatu mu mambu ma tsoni". lweka shelumuka, kukonda kulemvuka mu ndinga Nzaambi, saamu ba tumama mu bima biabina.⁹Mana benu, lwene baatu ba solami, nzila Nzaambi yi kipfumu, hata di busantu, baatu ba Nzaambi, mukusia lusongila mambu ma kuyituka mu bisalu bi wuna wu lutela lukatuka mu piipa lwisa mu miesi mi yandi mi kitoko. ¹⁰Mbala hika, lukaloko baatu, buntwene lwene baatu ba Nzaambi. Ntete yi lufwilaoko n'kenda mana buntwene yi lufwididi n'kenda.¹¹Ba mpangi ba tondama, yeka luheka kikesa yaba na ba nzenza ye baatu ba masumu lukwe kangadi mpamba-mpamba lukwata nzala lutu zenu biawu bi nwanisaka mioyo mi benu. ¹²Lukala ye bikalulu bi bunkete hana kati di ba mpani mukusia na ba luhoyila na lweka sala mambu ma mbi, ba fwene ba tadi bisalu bi bunkete bi benu, phe ban'kumisa Nzaambi kilumbu kakwisa.¹³Lulemvuka kwe pfumu wakulu wu kin'suni saamu di Pfumu, lumvuka phe kwe ba pfumu ba hata yaba baatu ba tsuka. ¹⁴Phe kwe ba pfumu ba kiziunga bana katuma mukusia bahana ndola kwe bana basalaka mambu mambi ye ba kumisa bana basalaka mambu ma kioto. ¹⁵Saamu lwene luzolo lu Nzaambi mukusala ma mboti, lukabusiku mvutu mu mahoya ma baatu bakondi zaya mambu phe bazoba. ¹⁶Yaba batu ba bene buntwene bakonda kizitu, mana kukonda kizitu ki benu kukadiku kuluheka n'swa mukusala mambu mambi, mana lukala bonso ba nsadi Nzaambi. ¹⁷Lu hana lukumu kwe muutu waakulu, luzolana ba mpangi lu n'banga Nzaambi, luhana lukumu kwe ba pfumu.¹⁸Ba nsadi, lu bawila ba pfumu benu ye luzitu luakulu, keku kaka kwe ba pfumu bana bene ba bunkete ye kiesi, phe ye bana bene ba mbi ye nkabu. ¹⁹Saamu bwe kitoko phe lukumu na muutu keka kwakumina mu mpasi, keka mona mpasi saamu di masonga ma Nzaambi. ²⁰Saamu nki lukumu lwene ho muku monga ndola na sadi masumu? mana mamboti ye weka mona mpasi mana mukati di ndola, bwene kitoko ku mesu ma Nzaambi.²¹Saamu ba lutedi saamu di bwabuna, Saamu kristu phe kamwene phe mpasi kikuma ki benu. Kalu sidila mbandu mukusia lulanda muna kenda yandi. ²²Kasaloko ata di sumumu di mosi, , keku bu ngumba ba mona munwa yandi. ²³Haban'tukuniki, ka kabusiku ngusi kwe bana ban'tukuni, hakamwene mpasi, kanwanisiku muutu, mana kakala dihanaka kwe wuna wu sambisaka ye masonga maakulu.²⁴Ka mongi zitu di masumu ma betu mu lutu lwandi hana kulunzi, mukusia na tukadiku ye kabu mu masumu mana tu zinga mu masonga. Mu lufwa lu yandi tu beluka mu maladi. ²⁵Lukala ba yingani yaba ma mémé malala nzila. Mana buntwene lubabuki kwe n'hungudi ma mémé phe wubatilaka ma mémé.

3

¹Piila mosi, benu lwene ba nketu, lu bawilaka ba yakala benu. Lusala bwabuna mukusia na ata baatu bahika beka lemvukoko mu ndinga Nzaambi, mu bikalulu bi mboti bi banketu ba bawu, bamongama kwe Nzaambi bakonda wa ndinga. ²Saamu bamwene bikalulu bi benu bi masonga ye luzitu.³Masalama bwabuna mana keku ye kitoku ki kunzila: tsuki zi tunga, bilunga bi ntalu ye milele mi ntalu. ⁴Mana, lusala bwo ye kitoku ki muutu wu mukati wu mbundu, ye kitoku ki mpeve yi naangaka, bina bi bunkete ku mesu ma Nzaambi.⁵Saamu banketu ba basantu ntangu hika balubukaka bwabuna. Basidiki mbundu kwe Nzaambi phe beka bawila bayakala ba bawu. ⁶Piila mosi, Sara ka lemvukiki kwe Abalami phe ka kala n'tela Pfumuama. Lwene buntwene bana bandi, na lweka sala mambu ma bunkete phe na lweka bangoko mpasi.⁷Bwabuna, benu ba yakala, lufweti zinga mukuzaya ba nketu benu, yaba n'langi wu budikaka, n'keto. Lu fweti baheka lukumu bonso kabu di luzingu. Lusalama bwabuna mukusia na bisambu bi benu bi kadiku ye kihonsa. ⁸Kutsuka, benu kuulu, lukala ngindu zi mosi, lu dila ye bakwenu, phe luzolana benu ye benu, lukengidila, ludikulumuna. ⁹Lukabusiku mbi ku mambi to ngusi ku ngusi. Mana, lusakumunaka konso ntangu samu bwa balu tedila, mukusia na

lusadila lusakumunu.¹⁰Wuna zodi kazola luzingu ye kamona kilumbu ki bunkete kafweti yambula muhoya mambi phe kayambula bungumba. ¹¹Kayambula mambu mambi phe kadihana mukusala mamboti. Kasosa ngemba phe kalanda yo ye kuna tsuka. ¹²Mesu ma Nzaambi mamonaka baatu ba masonga phe maatu mandi mawaka bina ba lombaka. Mana kilunzi ki Nzaambi ki monaku bana basalaka mambu mambi. ¹³Na wanduna lusala mbi na wekazola masonga? ¹⁴Mana na weka mona mpasi kikuma ki masonga, kala ye lusambulu. Lu bangiku bina ba bangaka bawu. Lukadiku mu mvualangana. ¹⁵Mana lu kumisa Nzaambi mu santu muna mbundu zeno. Konso ntangu lukala bayila muku hana mvutu kwe muutu wakulu nakaku yhiula samu di nki siaka mbundu kwe Nzaambi? N'kabusila mvutu ye luzitu mbundu buna tuludiki. ¹⁶Kala ye ngindu zi mboti saamu di ngeyene mukusia na baatu ba beke tukuna luzingu lu ngeye wu kangama mu mambu ma Yezu bawa tsoni saamu beka luhoyila yaba lwene baatu ba mbi phe ba nkabu. ¹⁷Bwene kitoko na Nzaambi kazola, na wunaka mpasi mukusala mamboti hapalasi kusala mambi. ¹⁸Kristu phe kamwene mpasi mbala mosi kikuma ki masumu. Yandi wukala mu santu muutu ma songa mwene mpasi saamu di betu beetu tukala baatu ba ma masumu phe bakonda masonga mukusia katu nata kwe Nzaambi. Ban'hondi mokin'suni mana ka kabuki mu luzingu mu kimpeve. ¹⁹Mu kimpeve, keenda phe longi kwe baatu ba bakala ku boloku. ²⁰Bakala lemvukaku hakana Nzaambi kakala hingila bi lumbe bi Nowa, mu bilumbu bi kutunga Kibeya kimbuta ye Nzaambi kabikisi baatu bahika (mioyo mitanu) mu mamba. ²¹Ki kiene kidimbu ki kubotama ku kweka lubikisa buntwene (keku yaba kusukwama ku lutu, mana yaba kuluheka kikesa mu ngindu zi mboti kwe Nzaambi) mu lufutumuku lu Yezu-Kristu. ²²Yezu zakadi ku kooku diki taata di Nzaambi. Wele kuzulu. Ba wanzio, ba pfumu ye ngolu zaakulu ba fweti n'wila.

4

¹Hakana, saamu kristu ka mwene mpasi mu lutu, lukala ye ngindu zaina yaba buta; Saamu konso wuna mona mpasi mu lutu kazaya na manisi ye masumu. ²Muku tala bwabuna, muutu bwabu keka zingoko saamu di bizola-zola bi baatu, mana mu luzolo lu Nzaambi saamu di luzingu lwandi lwakulu. ³Saamu ntangu yi hioki yingi muku sala luzolo lu ba mpani: kubwisama ku lutu, kulawuka malafu, kiphala ye kufwokamina biteki. ⁴Keka yituka muku mona na lweka kangama ye bawu mu bima bikalulu bikubisa, hakana beka hoyu mbi saamu di benu. ⁵Ba futa mambu ma bawu kwe wuna sambisaka baatu ba beka zinga ye bana ba fwa. ⁶Mu kikuma kiakiki m'samu bunkete kakala longama kwe bana bafwa, buna nana-nana ba basambisa mu kin'suni yaba baatu, ba zinga yaba na Nzaambi mu kimpeve. ⁷Tsuka bima biakulu yikumi bela bela. Hakana, lukala ba santu mi kimpeve, luyambula ngindu zi benu zi mbi kikuma ki bisambu. ⁸Hantandu bima biakulu, lukala benu ye benu ye lutonde lu ngolo, Saamu lutonde luswekaka masumu miingi. ⁹Luyambaka ba kwenu ba mpangi ye lu bokutiku. ¹⁰Buna kamonga konso muutu hakati di benu kabu, lusadila dio mu kusalasana benu ye benu. Lusala bwabuna yaba basweki ba bunkete ba makabu ma nkatu ma Nzaambi. ¹¹Na muutu kahoya, bukala yaba keka tendula bipha bi Nzaambi; na muutu keka sadila, kesala bwo ye ngolo zi kan'hele Nzaambi. Lusala bima bi biakulu mukusia ne Nzaambi ka kumisama ye kabaka lukumu muna yezu kristu. Yezu kristu kabaka n'kembu ye ngolo mvula ye mvula. Bwabuna. ¹²Ba phangi ba tondama, lumoniku yaba kima phaa kumekama ku mbawu ku kulukumina, yaba na kima kilu yikanoko kilu yisidi. ¹³Tadiku kitesu ki phasi zi kristu zilweka zingila, lumona kiesi mukusia ne, lukala phe ye kiesi hana kamonika n'kembu Nzaambi. ¹⁴Na ba lukutukuni kikuma ki zina di yezu, lwe ba sakumuka, mudiambu mpeve n'kembu ye mpeve Nzaambi yene ye benu. ¹⁵Keku mosi hakati di benu ka mona phasi yaba ne n'hondi baatu, mwifi, n'sadi mambi, muutu wukonda kitsweki. ¹⁶Mana na muutu ka mona phasi yaba mukristu, kakadidi bwoku ye tsoni; muku busa, ka kumisa nzaambi ye zina diandi. ¹⁷Saamu ntangu yi fwene samu di kusambisa ku yandika mu nzo Nzaambi. Na kuyandiki ye betu, nki ndola ba baka bana bakondaa lemvuka mu ndinga Nzaambi? ¹⁸Na muutu masonga ka biki mu phasi, mana muutu masumu nki ka kuma? ¹⁹Hakana, bana beka mona phasi bwosu lulombi luzolo lu Nzaambi, beka hana mioyi mi bawu kwe pfumu wu sala zulu ye n'toto, ye muku sala mamboti.

5

¹Ndombi ku ba mbuta ba dibundu ba bene ha kati di benu, mene mbuta, nduku phe n'moni mambu ma phaasi zi kristu; ye phe mosi wu kota munkembu wuna monika. ²Hakana, yi lulombi, ba mbuta, ludisa bibuka bi bana ba Nzaambi bi biene hakati di benu. Lu tanina bio; keku mu boma, mana ye luzolo lu mbundu lwakulu bwosu lulombi luzolo lu Nzaambi. Luba tanina, keku samu di lufutu lu mbi, mana luzolo. ³Sadiku mambu yaba n'longi kwe baatu bana katalaka, mana lukala mbandu samu di kibuka. ⁴Hana kakwisa pfumu wu talaka ma meme., lumonga puu lukumu lu n'kembu. ⁵Piila mosi, benu, bangunza, lu lemvuka kwe ba yaya. phe benu kulu, ludikumuna ye lusadisana benu ye benu; saamu nzaambi kazolaku baatu ba lulendu, mana kakala ye lutonde kwe bana badi kulumunaka. ⁶Ludikumuna mu tsi mooko ma ngolu ma nzaambi, mukusia kalu tombula mu ntangu mboti. ⁷Luhana bizitu bienu biakulu kwe yandi, saamu yandiene katala mambu ma benu. ⁸Luyambula mambu mambi, lu dikengidila. mbeni benu, satana, ka kwe luzombi yaba ntambu weka shinga kakwe sosi na katafuna. ⁹Lu n'telamina mu bisambu phe lukala ngolo mu lukwikilu. Luzeye na ba mpangi benu bana bene mu tsi beka mona phaasi zi bwabubu. ¹⁰Kunima phaasi zi ntangu nkeke, Nzaambi wu nglu zaakulu wu lutela mu yezu mu n'kembu wu mvula ye mvula, ka lutomisa, ka luzakadisa, ka luheka kikesa. ¹¹Kayala kwandi mvula ye mvula. Bwabuna! ¹²Yekene m'monga Sidivin yaba na mpangi wu lemvuka. Munzila yandi yi lusonikini mu nkufi mwa n'kanda wu. Yeka lulomba phe yeka lu taambusila na mana yi lusonikiniki lwe lutonde lu kieleka lu Nzaambi. Lukangama mwo. ¹³Nzo nzaambi yina yene ku Babiloni, ya yisolomi yaba benu, baluhele mboti. Mwana mene Madiko kaluhele mboti. ¹⁴Luhana sana mboti benu ye benu, mboti yi kuzolana yi mu matama. Ngemba yi kala ye benu kulu balwe mu Kristu.

2 Peter

1

¹simoni piele, n'hika phe ntumu yezu Kristu, kwe baakulu ba bamonga lukwikilu lu ntalu buna tumonga betu, lukwikilu mu masonga ma Nzaambi ye ngulusi Pfumu yezu Kristu. ²Yambula lutonde lukala ye benu, yambula ngemba yi tombuka muku zaya ku nzaambi ye yezu Pfumu. ³Bima biakulu bi bitadidi ngolu zi nzaambi saamu di luzingu batuheka bio munzila kuzaya nzaambi, yandi wutu tela saamu di n'kembuandi ye mitsiiku. ⁴Mu bima bi, wutu heka kilashi. Kasadi bu mukusia lukala baatu hakati di bima bisalama mu ngolu zi nzaambi, saamu lu huluka mu bisalu bi bwifi bi biene mu tsi n'toto kikuma ki nzala zi lutu. ⁵Saamu di kikuma kiakina, lusala ngolu lu zaya mitsiiku mu lukwikilu, mu mitsiiku mazaya. ⁶Phe mu mazaya luyika kudiya, mu kudiya luyika luyika kingolu, mu kingolu luyika kudihana mu mambu ma nzaambi. ⁷Mu kudihana luyika kuzolana benu ye benu ba mpangi, mu kuzola lu yika lutonde. ⁸Saamu na bima bi biene mukati di benu, lukaloko ba nkobo mu kuzaya Pfumu yezu kristu. ⁹Mana huna konda bima bi, phe wu sosa kaka bina bie bele bele, kene kifwa mesu. Wu lalana ku sukula masumu mandu. ¹⁰Bwabuna ba mpangi, lusala ngolu zenu mukusia lukala ye kiitu yekutela ku katu tedi Nzaambi ye kusolama. Na lusala bima bi, lu sielumukoko. ¹¹Bwabuna, kuta mu kipfumu ki mvula ye mvula ki pfumuetu ye ngulusi'etu yezu kristu baluheka kio. ¹²Mu bwabuna, yi kala konso ntangu wu yilama muku luyubula bima bi na luzeye bio, phe buntwene lwene ngolu mu masonga. ¹³Yeka yindula bufwene saamu di mene yi sikamisa phe yi luyubula bima bi buna huma mosi ye benu. ¹⁴Samu nzeye na keku ntama yingi yi lubuka mu saka di buna katsongila pfumuetu yezu kristu. ¹⁵Yisala kingolo ngolo mukusia na luyubula bima bi hana yi kwenda mene. ¹⁶Saamu tu landoko binkungu bi ba nganga mayele, ntangu tu lukambi ngolu zi kulubuka ku pfumuetu yezu kristu, tukala ba n'moni mambu ba pfumuetu. ¹⁷Saamu kamongi kwe nzaambi taata lukumu ye n'kembu ntangu yi lubuki ndinga mu kipfumu ki n'kembuandi na : "Wandu kene mwana mene wu tondama mwe yandi tsidi kiitu." ¹⁸Tu wayo ndinga yene yii tuka kuzulu, hatukala ye yandi ku na mongu santu. ¹⁹Ntwe yawu ndinga yayina yi hoya ba profeta yi makieleka mwa yawu lweka tatamana. Yene yaba mwinda weka lema mu kati di huma hahene piipa tii kuna nkia kuma phe mbwetete wu kibungi kalubuka mu zi mbundu zi benu. ²⁰Luzaya bwabu ntete, hankatu ndinga santu yi hoya ba profeta yi katukaka mu mayele ma baatu. ²¹Samu heku ye ndinga yi hoyama yi tuka mu luzolo lu baatu. Muku busa, baatu mu nzila ngolu zi mpeve santu bahoyi mu diambu di nzaambi.

2

¹Ba mbikudi ba bungumba biisi kwe baatu, ye ba longi ba mbi bakwisa dihiha kwe benu. Balu natilna mukitsweki mambu mambi ma mabundu ma bawu muku kuhonda mabundu ma benu, ban'tuni n'longi wu suumba masumu menu. Bakwisa honda ma bundu menu mu kidiya. ²Biingi balanda mana bawa kwe bawu, baatu bene bakwisa ye batukana ye masafu mu makieleka ma nzaambi. ³Mu nzala bawu yi mbongo bayandika kuluhuna lwenda kwe bawu, bayandika kulu beela, ye ba nangoko kuhonda dibundu dienu. ⁴Saamu na nzaambi kaba swekoko ba wanzio ba basala masumu, mana kaba losa ku bilungi bakala kwakuna mu nzengele ye kuna ba kwisa sambisa baatu. ⁵Dihika, baatu ba bankulu ye tsi n'toto yaakulu, kasisa Noé n'kutu, wukala n'longi wu masonga ye baatu tsambwadi bahika hjaka hitiki kizalu ki mamba ha tsii n'toto baatu ba masumu. ⁶Nzaambi wu yioka ma vula ma Sodomu ye gomodi mukusia bukuma mbandu ku baatu ba masumu bana ba zola sala bintoti. ⁷Mudiambu di muutu wukonda bifu Loti, yandi wukuludiku konso ntangu mitsiiku, nzaambi wu hulula. ⁸Saamu muutu wu konda bifu, kazingiki hakati di bawu ntangu yaakulu, kadi yangisiki mu moyandi wu bunkete, kikuma ki mambu makamwenekhe phe kawudiki. ⁹Pfumu yebe bwe kahulusaka baatu ba bakwaminaka mu ntangu mimekanu, ye bwe kaba swekaka baatu ba mbi mukusia kaba heka ndola kilumbu ki kusambisama. ¹⁰Biabibi bwene makieleka saamu di baatu ba beka landa kusadila nzala zi lutu ye bana beka lewula kipfumu. Bene ye kudi kundidika phe n'twa toto. Ba waku bomu mu kutukana mpeve nzaambi. ¹¹Ba wanzio bene ye ngolu ye piila ziingi, mana bafwene bahoya mambu mambi kwe nzaambi. ¹²Mana ba mbisi bazayaku mambu basalama samu ba bakwata phe ba fwaka. Bazayaku mana ba tukunaka. Ba fwa. ¹³Ba baka lufutu lu mambu ma bawu mambi. bazayaka na kudihana mu luzingu lu bima bi ntalu ha tsi n'toto bwene kitoko. Bene ye mvindu phe ba beba. Badihunaka mukiesi ki bawu na beka sala mafeti ma bawu. Mesu ma bawu ma basa mu kindumba; bayukutaku ma sumumu. ¹⁴Ba hukumunaka mioyo mina mieku dita mu bisalu bi bawu bi mbi, mbundu zi bawu zi tala mu bizola-zola. Bene baana ba shingama. ¹⁵Balosa nzila yi singama. Balanda nzila Balam mwana Beyodi wu zola kumonga mbongo zikonda nzila makieleka. ¹⁶Mana ba n'mongi diaka kikuma ki kulula mitsiiku mi yandiene. Buluku di nkasi dikonda hoyu dihoi ndinga baatu phe di sidi tsuka mu kilawu ki mbikudi nzaambi. ¹⁷Baatu beene be yaba nto zi mamba mana zi konda mamba. Be yaba na matuti ba nata ku pfunzi ngolo yi nzadi mungu. Piipa ngolo yi bahingilaka. ¹⁸Bahoyaka ye kingolo ngolo kikonda kikuma. banata nata baatu ku nzala zi kin'suni. Banataka baatu ba bakusukaka kwe baatu ba bazingaka mu masumu. ¹⁹Bahanaka kilashi ki kukala mu ngemba mana, ba bene bahika baku diambongo zi bwifi. Saamu muutu kene n'hika wu biakulu bibi n'nunga. ²⁰Konso wuna kusuka ku mvindu zi tsi n'toto munzila mazaya ma pfumu ye ngulusi yezu kristu phe kabuki dihiha mu mvindu yene, kakuma kuhioka mvindu yina yi ntete. ²¹Bunkakala mboti saamu di bawu bazayiku nzila masonga, ke luzaya yo kunima lukabuki diaka mu mvindu lu kuludi mitsiiku mi santu mi baluhele. ²²Kingana ki kie makieleka saamu di bawu: "Mbwa didi biluki biandi. Ngulu kabuki mu ntoba."

3

¹Buntwene, yeka lusonikina ba mpangi ba tondama n'kanda wu zola samu di kusikamisa masonga ma mpeve yenu.
²Mukusia na lu yubuka mambu mabahoya ntama kwe ba profeta ba santu ye di mitsiiku mi pfumueto ngulusi mi kahana munzola ba ntumu.³Luzaya na, baatu ba bintiti bakwisa mu bilumbu bi tsuka, ba seya phe bakwe kangadi buna bu lombi nzala zi lutu lu bawu. ⁴Mana beka hoyi: "Kwe kwene kilashi ki kukabuka ku yandi?" ba taata ba betu ba fwa mana bima biakulu bisala buna bene, yandika kundika kuna ka sala nzaambi tsi n'toto.⁵Balalani ye luzolo lwakulu, na zulu ye n'toto di lubuki mu mamba mana munzila mamba, phe ntama mu ndinga nzaambi. ⁶Mu bima biabibi tsii n'toto yi basa mamba ye ba hondi yo. ⁷Lutala zulu ye n'toto biswekami saamu di mbau mu mitsiiku miamimi: ba swekami samu di kilumbu ki kusambisama phe di ku honda ye kubebisa baatu ba masumu.⁸Ba mpangi ba tondama, lufweneko lu lalana kima ki mosi, Kilumbu ki mosi ye nzaambi kiene yaba mafunda kumi, phe mafunda kumi yaba kilumbu ki mosi. ⁹Nzaambi kanangaku mukusia kakukisa bilashi biandi buna bayindulaka baatu ba hika. Mana kakalaka wu lepama kuntwala benu. kazolaku muutu kafwa, kazolaka benu kulu lu balula mbundu.¹⁰Hakana, kilumbu ki pfumu ki kwisa yaba mwifi. Zulu di hioka ye mankele miingi. Bima bi yokoma mu mbawu, tsii n'toto ye bisalu biandi bi hanama.¹¹Saamu bima bi niakulu ba bebisa bio mu piila yayina, nki piila baatu lukala? Lu fweti zinga mu bu santu ye kukangama mu ndinga nzaambi. ¹²Lu fweti hingila ye kulepika mbundu ku kwisa ku kilumbu ki nzaambi, munzila biawu, zulu di fwa mu mbawu ye bima bibi zini bikumu mamba. ¹³Mana ntweka hingila bwoso katu kembe, zulu di phaa ye n'toto phaa, kuna mayala masonga.¹⁴Hakana, ba mpangi ba tondama, ha ntweka hingila bima bina, lusala ngolu mukusia na bakuwana wukonda mvindu ye kifu kuntwala yandi, wukala mu ngemba ye yandi. ¹⁵Luzaya na kulepama ku nzaambi kwe kubika ku benu, buna kasonika mpangi wutondama poolu; mu ngangu zina ba heka. ¹⁶Poolu keka hoyila mambi ma mu mikanda mi yandi miakulu, muna mwene ye bima bihika bi bulu mukuzaya. Baatu bakonda n'funu ye baba zeyoko beka bebisa ngindu zi bima biabi buna basalaka phe mu masonama mahika, saamu di kubwa ku bawene.¹⁷Samu di bwabuna, ba mpangi ba tondama, buna luzeye bima bi, ludikengidila mukusia na lubwiku mu masumu ma bungumba ma baatu ba mvindu, phe lu ladisa kutatamana ku benu ye nzaambi. ¹⁸Mana lu yela mu lutonde ye kuzaya pfumueto ngulusi yezu klistu. Kabaka n'kembu ye lukumu buntwene ye bilumbu biakulu. Bwabuna!

1 John

¹¹Mana makala tuuka mu luyandiku, ma ntu wiidi, ma ntu mwene ye meso meeto, mu mambu matadidi ndi ga yi luzingu. ²Samu luzingu ludisongisi, phe ntu lu mwene ye ntweka kwe tendudi samu diyandi, phe ntweka lusamuna luzingu lu mvula ye mvula, luna lu kala kwe taata phe lwisi di monisa kwe beto.³Mambu ma ntu mwene phe ntu widi, ntweka samuna moh kwe beno, mukusonga na beno ye beto ntu kala mu kimvuka. Mukatala, kimvuka ki beto kiene ye tata phe ye mwan'andi Yezu klistu. ⁴Phe ntweka sonika bima biabi mukusonga na ntu kala ye kiesi ki bu nkete bwiingi. ⁵Mambu ma ntu wiidiki kwe yaandi, phe ntweka lusamuna, masongisi na Nzambi kene miesi, muna kati di miesi mi yaandi mweku ye mpila. ⁶Na ntu hoyi ntweke mu kimvuka ye yaandi, phe ntu kangalaka mu kati di mpipa, ntweka di huna phe ntweka sadiloko masonga. ⁷Mana na ntu kangalaka mukati di miesi bwoso kene yandiene mukati di miesi, ntweke betokulu mukati di kimvuka phe menga ma Yezu mwana yaandi meeka ntu sukula masumu.⁸Na mukati di beto ntu di hoyila ntweke ye masumu, ntweka di shia mu kifu, phe ntu kondi masonga ku ntweka yandi. ⁹Na ntu loomba ndolula masumu meeto, mu lutonde ye zola phe ye masonga ma yaandi, ka ntu lolula phe ka ntu sukula mu meenga ma mwana yaandi. ¹⁰Na ntu hoyi ntu sadiku disumu, ntweka n'kumisa kingumba phe ndinga yaandi yeku mukati di beto.

2

¹Bana ba mene ba nkeke, yeeka kusunikina bima biabi mudiambu na lusadiku diaka disumu phe na mosi mukati beno kasala disumu ntweke ye mbaku ku nkaala tata, Yezu klistu wu-u wene ye masonga. ²Yandiene kene mutu wu-u tambusa kanata masumu ma beto, keeko kaka kikuma ki masumu ma beto, phe ye ma batu baakulu ba tsi n'toto. ³Na twu batila mitsiku mi yaandi, mu bwabuna, ntweka songa na ntu n'yebe.⁴Wuna hoyi: Yi n'yebeko, phe ka konda batila mitsiku mi yaandi, kene kingumba phe kondi masonga mukati diyandi. ⁵Mana wuna weeka batila ndinga yaandi, zola di Nzambi ye masonga ma yaandi maakulu mene mukati di yaandi. ⁶Wuna hoyi na ka zingaka mukati di yaandi ka fweti di natisa bwoso ka di natisa yandiene.⁷Ba mpangi ba zolma keeko n'nsiku pha wu yeeka lusonikina, mana kene n'nsiku nkulu wu ba lu heka tuka lu yandiku; n'nsiku nkulu wandu kene ndinga Nzambi yi lu wiidi tuka mu luyandiku. ⁸Koso ntangu kene n'nsiku pha mu yi lu sonikinaka, diambu dina diene masonga mwe yaandi ye mwe beno, samu zi mpipa zene mu kwe ladi phe miesi mi mieka sema⁹Wuna hoyi na kene mukati di miesi, mana ye ku n'mengaka phangiandi, kene kaka mu mpipa. ¹⁰Wuna weka n'zola phangiandi kene mukati di miesi, phe heko ye kima ki fwene ki m'bwisa mukati di yaandi. ¹¹Mana wuna konda n'zola phangiandi, kene kaka mukati di phipa phe keka zayoko kuma ku keka kwenda mu diambu phipa yi n'hondi meso.¹²Yi lu sonikini bana ba nkeke mudiambu masumu ma beno ba lu luloludi ki kuma ki zina di yandi. ¹³Yeka lusonikina ba tata mu diambu lu n'yebeko wuna wene tuka lu yandiku. Yeka lusonikina ba ngunza, samu lu ba nungi bana bene ye ntangu. Yeka lu sonikina bana ba nkeke mu diambu lu m'mwene tata. ¹⁴Yeka lusonikina ba tata samu lu n'yebeke bu ntweke wuna wene tuka luyandiku. Yeka lusonikina ba ngunza samu lwene ye ngolo phe ndinga Nzambi yeka zinga mukati di beno, phe lunungi batu ba ngangu.¹⁵Lu zodiku bwingi n'toto phe lo bima bi n'toto. Na mosi mukati di beno kazola n'toto, zola di tata dieko mwe yaandi. ¹⁶Mu ku tala bima bene bi n'toto, yene phusa yi n'suni, phe kudi tsikisa

ku luzingu ku tukiku kwe tata, mana kutuki mû n'toto.¹⁷ phe tsi n'toto yi hioka ye m'pfunu bima bi n'toto ka hioka, mana wuna weka sala luzola lu tata kazinga mvula ye mvula.¹⁸ Mwana nkeke, yayi ntangu tsuka phe mukusonga na ba lu longa mu kwisa ku klistu wu bungumba ha tsi n'toto, ye ba hatikidiiki bu ntwene ba klistu beene: Mu ku tala mambu mana, ntweka zaya na yayi ntangu tsuka.¹⁹ Ba lubukidi mukati di beto mana bakalo ba beto, mu ku tala na bakalaani ba beto, ba n'ka zinga mukati di beto, mambu ma ntu yisidi mukusonga na ntu di songisa na ntweko ye bawu.²⁰ Samu di beno, lu yaambi ku mpakulama ku mutu wu wene, n'satu phe lweno ye ku zoya.²¹ Yeka lu sonikila, heko na lu yeboko masonga, mana samu lu yeebe phe ha nkatu bu ngumba bu tuka mu masonga.²² Na wene ki ngumba, na keko wuna weka n'busa Yezu na yandi klistu? Wanduna kene klistu wu mbi, mu ku n'busa tata ye mwana.²³ Konso mutu n'busa mwana keko ye tata mukati di yandi ata bu nkeke²⁴Maambu ma lu wiidi tuka luyandiku ma zinga mu kati di beno. Na maambu ma lu wiidi tuka luyandiku meeka zinga mu kati di beno, lu zinga kaka mu kati di mwana ti ye tata.²⁵ Phe kilasi ki ka ntu siidi, Lwene lu zingu lu konda tsuka.²⁶ yi lu sonikini bima biabi samu di baatu bana ba luhukumunaka.²⁷ Mudiambu di beno, ku mpakulama ku lu yambi ku ntwala yaandi ku zinga mukati di beno, pe lweko ye m'funu ba lu longa; mani mudiambu ne ku mpakulama ku yaandi kwene mu ku lu longa bima biakulu, pe ku mpakulama kwene masoonga ye kweeko ye bungumba, luzingu mukati di yaandi mu nzila malongi mana ka lu hele.²⁸ Pe bu ntwene, bana ba nkeke, luzinga mukati di yaandi, mukusonga ne, hana kadisongisa, ntu kala ye n'swa, pe mukwisa ku yaandi ntu kadiku mu kidiya pe kiana ye yandi.²⁹ Ne lweka yaaba kene mbaku wu masoonga, lu yubuka pe ne konso mutu weeka sadila masoonga ka butuki kweyandi.

3 ¹Lutala nki zola di ka ntu monisi tata, mu ku songa ne ba ntu tela bana ba Nzambi! Pe ntwene bana ba yandi. Ne n'toto ka ntu zeyoko, mu diambu ka n'zeyoko pe taata.² Ba mpangi ba ntondama, ntwene tangu diadi bana ba Nzambi, buna ntu kala kilumbu bu di songidieko, mani ntweka yaba ne, hana bu di songila, ntu kala mpila mosi ye yandi, mudiambu ntu'mona mpila kene.³ Konso mutu wene ye kiitu kina mu kati di yaandi keka di sukula masumu, bwoso kene yandiene wu konda kifu.⁴ Konso mutu weka sala disumu keka Be bisa n'nsiku, phe disumu di hondaka n'nsiku.⁵ Mu kutala, lweka zaya na Yezu kisa Samu di ku katula masumu, phe mukati di yaandi mweko ye disumu.⁶ Konso mutu zinga mukati di yaandi kasalako disumu; konso wuna sala disumu ka m'mwenoko phe ka n'yebeko.⁷ Bana ba nkeke mutu ka lu hukumuniku. Wuna weeka sadila masonga ma kinuunga kene mwana kinuunga, bwoso kene yandiene mbaku wuku ki nunga.⁸ Wuna weka sala disumu kene wu Satana, samu Satana kene mutu masumu tuka luyandiku. Mwana Nzambi ka dimonisa mu ku bebisa bisalu bi Satana.⁹ Mutu wakulu butukaka kwe Nzambi kasalaku disumu, samu n'keni Nzambi ye ka zinga mukati di yandi ; Phe ka fweneko kasala disumu samu kabutuka kwe Nzambi.¹⁰ Hakana ba di songilaaka bana ba Nzambi ye bana ba Santana. konso mutu koonda sadila masonga ma kinunga keeko mwana Nzambi, phila mosi ye wuna n'zolaku phangiandi.¹¹ Mu kutala maambu mana ba lu samuni phe ye ma lu wiidi tuka luyandiku, masongisi na ntu fweti zolana beto ye beto.¹² phe lufwaniku kayini wuna wukala ye maambu ma mbi, phe ka n'hondi phangiandi. phe nki kima ki ka n'hondidi? Ki kuma bisalu biyandi bikala bi mbi, phe bisalu bi phangiandi bikala bi masonga ma kinunga.¹³ Luyitukiku, ba phangi, na tsi n'toto yi lu meenga.¹⁴ nthu yebe na nthu hioki mu lufwa ti ye kuna ntwe kuma mu luzingu, mu diambu nthu ba zolaaka ba phangi beeto. wuna n'zolaku phangiandi kazinga mukati di lufwa.¹⁵ Konso mutu wuna menga phangiandi kene n'hondi baatu. phe luyebe ne heko ye n'hondi baatu monga luzingu lu mvula ye mvula kati di yaandi.¹⁶ Ntu di zeyeke zola, mu phila yi ka hene luzingu lu yaandi samu di beeto, beeto phe, nthu fweti hana luzingu lu beto samu di ba phangi ba beeto.¹⁷ Na mosi kene ye bima bi tsi n'toto phe m'mwene phangiandi ye m'pfunu kima mana n'kasidi bumu di mbundu mu ku n'heka, nki phila lu fweti hoyo na zola di Nzambi dieka zinga mukati di beno? ¹⁸Bana ba nkeke ntu zolaniku mu ku n'nwa ye ndinga, mana mu bisalu ye masonga.¹⁹ Mu kusala buna, nthu yaba na ntwene bana ba masonga, phe ntweka songila zimbundu zi beto ku ntwala yaandi : ²⁰Mu diambu na mbundu yeetu yi ntu bela, Nzambi kene wiingi ku hioka mbundu, phe yeebe bima biakulu.²¹ Ba phangi ba ntondama, na mbundu yeetu yeeka ntu beloko, ntwene ye kiitu ku ntwala yaandi.²² Konso kima ki ntu lombu ntu monga kio kwe-e yaandi, samu ntu batilaka mitsiku mi yaandi phe ntu salaaka mana ma sepidisaka mbundu yandi.²³ Phe n'tsiku yandi kene haka: Kazodi ntu kwikila mu zina di mwana yandi Yezu klistu phe ntu zolana beto ye beto, mu ku tala n'tsiku wu ka ntu hele.²⁴ Wuna batila mitsiku mi yandi kazinga mukati di Nzambi, phe Nzambi kazinga mukati di yandi; Phe ntu yebe na kazingaka mukati di beto mu nzila yi pheve yi ka ntu hele.

4 ¹Ba phangi ba tondama, Lu siku lu kwikilu ku konso pheve; Man lu mekaka zi pheve, mu ku zaya na zene zi Nzambi, phe mu ku tala ba bikudi(pholofeti) ba mbi biingi biisi mu tsi n'toto.² Luyaaba mu maambu maama pheve Nzambi : Konso pheve yina yi hoyila Yezu klistu wiisa mu n'suni yene yi Nzambi.³ Phe konso pheve yina konda tanga zina di Yezu, yeko pheve Nzambi, yene yi mbeni wu klistu wu ba lu laki kwisa, phe wu wene bu ntwene ha tsi n'toto.⁴ Beno bana ba nkeke, Nzambi wu luvwa, phe lu ba nungiki, mu diambu wu wene mukati di beno hioki kiteso ki wuna wene ha tsi n'toto.⁵ Bawu, bene ba tsi n'toto; kikuma kiana ba hoyaka mu phila yi zolaka n'toto phe n'toto ka ba wiilaka.⁶ Beto, Nzambi wu ntu vwa; wuna n'zeze Nzambi keka ntu wiila; Wuna kavwoko Nzambi keka ntu wiloko: Hakana ntu zayila pheve yi masonga ye pheve yi kifu.⁷ Ba phangi ba tondama, ntu zolana beto ye beto ; Mu diambu zola diene di Nzambi, phe konso wu zolaka n'kweno ka butuka kwe Nzambi phe n'yebe Nzambi.⁸ Konso wuna konda zola n'kweno ka n'yebeko Nzambi, mû diambu Nzambi kene Zola.⁹ Zola di Nzambi di disongisa mu kati di beto, mu mambu matadidi kwisa ku mwana yandi wu tondama mu tsi n'toto, mu kusonga na ntu zinga mwe nzila yandi.¹⁰ Phe zola dina diene, keeko mu phila yi ntu n'zodidi Nzambi, mana mu phila yi ka ntu hele mwan'andi bwoso n'kwa diambu mu masumu ma beto.¹¹ Ba phangi ba

tondama, na Nzambi ntu zodi mu phila yina, ntu fweti zolana phe beto ye beto. ¹²Ha nkatu mutu wu n'mona kene Nzambi; Na ntu zolana beto ye beto, Nzambi keeka zinga mukati di beto, phe zola di yaandi diene bu nkete bwiingi mukati di beto. ¹³Ntu yeebe na ntu zinga mukati di yaandi, phe yaandi mukati di beto, mu mana ka ntu hedidi pheve yandi. ¹⁴Phe beto, ntu mweneke phe ntweka teendula na tata ka n'hitikiki mwana ha bwoso ngulusi wu n'toto. ¹⁵Wuna teendula na Yezu kene mwana Nzambi, Nzambi ka zinga phe mukati di yaandi. ¹⁶Phe beto ntu mwene zola di ke diawu tata Samu di beto, phe beto, ntu kwikidi mo. Nzambi kene zola; phe wuna weka zinga mukati di zola keka zinga mukati di Nzambi, phe Nzambi mukati di yaandi. ¹⁷Kene bwaabu, Ntwene bwaabu phe mu tsi n'toto : Mu bwabuna zola diene di bunkete bwiingi mukati di beto, mu kusia na ntu kala ye kiitu kilumbu ki kusambisama. ¹⁸Boma bweko mu zola, mana zola di bu nkete bu nkete di ladisaa phe di katulaa booma; Mu ku tala booma bu ntu nataka ku ndola, phe wuna weka banga keeko mu zola di bunkete bwiingi. ¹⁹Samu di beeto, ntu n'zolaku, samu ka ntu zodi wu ntete. ²⁰Na mutu ka hoyu: Yi n'zolaaka Nzambi, phe ye ku m'mengaka phangiandi, kene ki ngumba; mu kutala, wuna kondaka n'zola phangiandi wu keka mona, nki phila ka hoyu na ka n'zolaaka Nzambi wu ka koonda mona? ²¹Phe ntwe samu di yandi n'tsiku wandu: Wuna n'zoola Nzambi ka n'zoola phe phangiandi.

5 ¹Konso mutu wuna kwikila na Yezu kene klistu, ka butuki kwe Nzambi, phe konso wuna n'zola wuna wu n'buta zodi phe mutu wuna butuki mwe yandi. ²Ntu zeye n'a ntu zola bana ba Nzambi, mu ntangu yi ntu n'zolaka Nzambi, ye phe ntu sadila mitsiku mi yaandi. ³mu kutala zola di Nzambi diene mu kubatila mitsiku mi yaandi. phe mitsiku mi yaandi mieko phasi. ⁴Mu diambu biakulu bina bi butuki mwe Nzambi bi monga kinunga ki n'toto, phe kinunga ki n'toto, kiene lukwikilu lweeto. ⁵Na kene wu monga kinunga ki n'toto, na keko wuna kwikilaka na Yezu kene mwana Nzambi ? ⁶Wanduna, Yezu klistu, wu wisi ye maamba phe ye meenge; keko ye maamba kaka, mana ye maamba ye meenge; Phe yene pheve yi phanzaka tsangu, mu diambu pheve yene masonga. ⁷Mu ku tala biene bi tatu bina bi phanzaka tsangu : ⁸Pheve, maamba ye meenge, phe bia bi tatu biene ngindu ku ki mosi. ⁹Na ntu yambaka maambu ma bi mona meso ma ba kwisa ntu samunaka baatu, mana ma Nzambi ma hioki ki teso, mu kutala, tsangu zi Nzambi zi tadidi mu phila ka tendudi ki kuma ki mwan'andi. ¹⁰Wuna kwikila kwe mwana Nzambi kene ye maambu ma ki mona meso kwe yandiene ; wuna konda kwikila Nzambi ka n'tela ki ngumba, mu diambu keka kwikiloko mu mambu ma ki mona ma ka songidi Nzambi kwe mwan'andi. ¹¹Phe tala mambu mene ma ki mona meso, meka songila na Nzambi ka ntu hele luzingu lu konda tsuka, phe mana luzingu lu konda tsuka lwene mwe mwan'andi. ¹²Wuna wene ye mwana kene ye luzingu; Wuna wu konda mwana keko phe luzingu. ¹³Yi lu sonikini bima biabi, mu ku songa luzaya na lwene ye luzingu lu konda tsuka, beno ba lu kwikila mu zina di mwana Nzambi. ¹⁴Ntwene ku ntuala yandi ye kiitu, ye na ntu lombu kimi ki mosi mu phila lu zolo lu yandi, keka ntu wa. ¹⁵Phe na ntu zaya kene mu kati di ku ntu wa, kima ki mosi ki ntu lombu, ntweka yaba na ntu mongiki kima kiene ki ntu n'lombi. ¹⁶Na mutu ka mona phangiandi sadi disumu di di nata'ku ku lu fwa, ka sambila, phe Nzambi ka hana luzingu kwe phangi wana, ka lu hana kwe bana ba sala masumu makonda nata ku lu fwa. Yene ye disumu di mosi di nataka mu lu fwa; keko ki kuma ki disumu diana yeeka lukaamba lu sambila. ¹⁷Ku konda ku masonga kwakulu kwene disumu, phe hene ye mbandu yi disumu diadi di kondaa nata ku lu fwa. ¹⁸Ntu yebe na konso mutu wu butuka kwe Nzambi ka nata'ku disumu; Mana wuna butuki kwe Nzambi ka dibatila yandiene, phe masumu ma n'telaaku. ¹⁹Ntu yebe na ntwene bana ba Nzambi, ye n'toto yandikulu ka diatisami mu ngolo zi pheve zi mbi. ²⁰Ntu yebe phe na mwana Nzambi wusiki, ye ka ntu hele mayele mu diambu ntu zaya mambu ma masoonga ; phe ntwene mukati di masonga phenza, mwe mwana yaandi Yezu klistu. ²¹Yaandi wene Nzambi wu masonga, ye lu zingu lu konda tsuka. Bana ba ndende, lu di batila ku bi Nzambi Nzambi.

2 John

1 ¹Yendika wuna wuntama ye kuna n'ketu wu solami ye bana bandi, ba yizolaka mu masonga, keku mene buhika kaasi baakulu bana bazeye masonga; ²Kikuma ki masonga ma mene mukati di betu phe makala ye betu samu di kimakulu. ³Yambula lutundu, nkenda, ngemba yi kala ye benu muzina di Nzaambi taata ye munzila Yezu Kristu, mwana taata, mu masonga phe mu kuzola. ⁴Yene ye kiesi kinga mukumona bana ba ngeyi bahika be kangala ye masonga, mu ku banga phe mitsiiku mi batu hele kwe taata. ⁵Buntwene, yeka kulendika, maama, yeka kuhekoku mitsiiku mi mpa, kaasi mina tuzeye yandi luyandiku, n'tsiiku wene kene tuzola benu ye benu. ⁶Kuzolana kweku dosongidila ku kala piila yi lombidi mitsiiku. Miene mitsiiku mu lu longuka yandika luyandiku phe mukati di miawu lufweti kangala. ⁷Saamu ba mpukumuni biingi ba lubuki phe bakoti mu tsi n'toto, phe ba tambusaku na Yezu Kristu kiisa mu n'suni. Mutu wu bwabu kene mpukumuni phe kan'zeyeko Yezu. ⁸Ludi keba benuenu, mukusia lu ladisiku bi bundu bi masola menu, kaasi mukusia lumongo lufutu lukabashi. ⁹Konso muutu wuna kwenda kiana muzingindu phe keku mu malongi ma Yezu, muutu wubuna keku ye Nzaambi. Wuna kala mu malongi ma Kristu kene ye taata phe mwana. ¹⁰Na muutu wisi kwe benu mana kaneteko malongi ma, n'yambiku mu nzuaku phe n'hekiku mboti. ¹¹Wuna n'heka mboti yandi phe keka n'sadisa mu bisalu bi mbi bi masumu. ¹²Yene ye bima biingi bi kulusonikina kaasi nzodiku yi sonika bio mu feuyi ye mamba makilapi. Kaasi yekazola yisa kwe benu phe yi lukamba kuna ntweka talana, mukusia kiesi kibetu kikala ki kuka phe kibunkete. ¹³Bana ba mpangi n'ketu wu solama bakuhitiki mboti.

3 John

¹ Mbuta kwe ba mpangi ba tondama Gaius, wu yizolaka ye masonga. ² Mpangi tondama, yekasambila wenda kuntwala mu mambu maakulu ye wukala ye lutu lukitoku, buna wene ye kiesi mu moyaku. ³ Saamu ngwidiki kiesi habisika ba mpangi phe bahoyidi masonga mu zina di ngeyi, buna kangala mu masonga. ⁴ Yeku ye kiesi ki mbuta na keku kikuwa na baana ba mene beka sala kisalu ye masonga. ⁵ Mpangi tondama, weka sala ye kukasa ku mbundu ntangu yaakulu saamu di ba mpangi ye ba nzenza. ⁶ Ba n'moni mambu ba lutonde lungeyi ba hoyidi mo ha ntswala nzoo Nzaami. Weka sala bubunkete wu bahitika mukinzenza mu piila yi kazolaka Nzaambi. ⁷ Saamu kikuma ki zina di Nzaambi balubukidi, bamongoko ata kima ki ba mpani. ⁸ Tu fweti bayambaka baatu ba buna mukusia tukala bandambu-n'sadi ba kisalu masonga. ⁹ Tsoniki mwa n'kanda kuna lusanganaka, kaasi Diotrephes, yandi zolaka kakala wu ntete hakati di bawu, katu yambiku. ¹⁰ Disonga, na yisi, yi yubuka bisalu biandi bikasala, nki piila kafweti hoya mambu mambi muzina di di betu. kakoloko ye kiesi bisalu biandi, kayambaku yandiene ba mpangi. Keka busila bana beka zola ba sala phe keka ba kula mu kimvuka. ¹¹ Mpangi wu tondama, mesaniku mambu mambi, kaasi mana mamboti. Wuna salaka mambu ma bunkete kene muutu Nzaambi. ¹² Demetrius ban'moni mambu baakulu ban'hoyila mambu ma kitoko mu masonga. Ntweka hoyila phe mambu ma ngeyi, luzeye na ki n'moni mambu ki betu kiene ki masonga. ¹³ Hakiandiki kusunika n'kanda wu, nkeleke ye mambu miingi yi fweti ku kamba. Kaasi buntwene, nzodiku yi hoya mo mukanda. ¹⁴ Yeka yindula na mfwene yisa kuna we ngeyi mu bilumbu bi kwisa kuntwala. Mukusia na tusolula betu bola. ¹⁵ Yeka sambila Nzaambi kakuheka ngemba. Ba kamaladi ba betu kweku bakuhitiki mboti.

Jude

1

¹ Zide, nsadi Yezu Kristu, phe mpangi Jack, kwe bana batela batondama mu Nzaambi taata, ye baswekama saamu di Yezu-Kristu. ² Yambula n'kenda Nzaambi, ngemba ye lutonda bilukuma biingi. ³ Ba mpangi ba tondama, yisadi kikesa kingi muku lusonikina kikuma ki kuhuluka ku betukulu. Yi nka lusonikina samu di kuluyika kikesa mukusia lu nwanisa mu makieleka samu di lukwikilu lu ba tusidila kwe baatu ba kwikama mbala mosi mukimakulu. ⁴ Saamu, baatu bahika bakoti mu kitsweki hakati di benu. Hene baatu baba solama muku baka ndola. ba bakonda kwikila basoba lutonde lu Nzaambi mu kiesi ki lutu, phe kutuna Pfumu Yezu Kristu n'longietu mosi. ⁵ buntwene, nzodi yi luyubula na Pfumu kabikisi kilumbu kihika kanda di mosi di tsi Eypiti, mana kunima kahondi bana bakwikidiku. ⁶ Phe ba wanzio ba bakonda batila kimfumu kaasi batini nzoo zi bawu (Nzaambi wu basia mu nzengele mvula ye mvula mukati di mpipa samu kabasambisa mu kilumbu kitsuka). ⁷ Yaba na Sodomo ye Gomor ye mavula ma mu bela-bela, bakasalaka bawene kindumba, phe kindumba kibawu keku buna kasadila Nzaambi. Bahana mbandu yaba bana ba mona mpasi zi mbawu yi konda tsuka. ⁸ Piila mosi, biloti ndosi bi beka kusa mvindu mu malutu mabawu; beka lemvukoko kwe ba pfumu ye beka hoya bima bi mbi, bi bungumba kwe bima bibizinga kasala Nzaambi. ⁹ Ata wanzio wu mbuta wu ngolo Mikayeke ntagu yi kanwene ye satana phe bayumani samu di lutu lu Moyize, kamekoko kan'hoyiloko diambi di bungumba di tadidi yandi. Kaasi kahoyi: "pfumu kaku lola!" Mana baatu ba beka tukuna mana bazeyoko. ¹⁰ Phe mana bayebe(bene yaba ba mbisi ba yindulaka buna bubatumi lutu) ma meka ba bebisa, ma meka bahonda. ¹¹ Kiadi samu di bawu! samu ba kangadi munzila Kayina ba dikotisa mu kifu ki Balama samu di n'luta. Ba fwe mu mvita di tsi Kore. ¹² Biene bi honsa mu ma feti mabawu. Ba sala ma feti bawaku tsoni, ba didisa kaka mukatula nzala yi bawene. Bene matuti makonda mvula, manatama ku m'pepe. Bene miti mi mbangala mikonda mabundu. ¹³ Bene yaba mfunzi zingolo zi hantandu nzadi, badibodisa ye tsoni zi bawu. Bene yaba ba mbwetete bakangala kangala bakala mu mpipa mvula ye mvula. ¹⁴ Enoki, muutu tsambwadi mu kanda di Adamu, hoyi ma kwisa kuntwala: "Tala, Pfumu wisi ye ma funda ye mafunda ma ba santu bandi. ¹⁵ Ke kwisa samu kisa sambisa baatu ba tsi n'toto. Wisi kasongila kwe baatu ba mbi kikuma ki mambi ye bisalu bi bawu ha tsi n'toto, ye ndinga zaakulu zi bahoya baatu ba masumu muzina di yandi." ¹⁶ Be baatu ba babokutaka ye ba zolaka kulungisa nzala zi bawu zi lutu. Ba basa ye lulendu, ba leba ba kweno samu di n'luta bawu. ¹⁷ Kaasi benu, ba mpangi ba tondama, lu yubuka ndinga zi na bahoya ntama kwe ntumu ba Pfumuetu Yezu Kristu. Balukamba: ¹⁸ "ku tsuka ntangu, hakala ye baatu ba sakanana phe kuseya zina di Nzaambi saamu di nzala zi lutu." ¹⁹ Baatu bene ba kabisa makanda. Bene baatu ba tsi n'toto phe beku ye mpeve. ²⁰ Kaasi benu, ba mpangi ba tondama, luditunga benuenu mu lukwikilu lu santu ye lu sambila munzila mpeve santu. ²¹ Lusala kaka mu lutonde lu Nzaambi phe luhingila nkenda zi Pfumuetu Yezu Kristu kalu natina luzingu lu mvula ye mvula. ²² Lukala baatu ban'kenda ku bana beka meta-meta. ²³ Luhulusa ba kwenu mukubakatula ku mbawu. Kwe bahika lukala ye kufwankenda ye kubanga. Lubusa ata milele mi mibebi mu masumu munzila lutu. ²⁴ Buntwene, wuna fwene ka lusweka mukusia na lu bwiku mu nzila masumu ye ka kunata munzila yikonda kifu ye kiesi kingi ye ngemba. ²⁵ Kwe yandi, nzaambi wu ngulisi betu, munzila Yezu Kristu Pfumuetu, ka monga lukumu, n'kembu kayala ye ngolu, lelu, mbasi phe mvula ye mvula. Bwabuna.